

วารสาร
สหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์
JOURNAL OF INTERDISCIPLINARY INNOVATION REVIEW

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 มีนาคม - เมษายน 2567

Vol. 7 No. 2 March - April 2024

ISSN 2773-9910 (Print) ISSN 2774-0846 (Online)

วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 มีนาคม - เมษายน 2567

Vol. 7 No. 2 March - April 2024

วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อาคารพระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาลี)

ชั้น 4 เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

โทร.0936359515 E-mail:Journal.idir@mcu.ac.th.

<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jidir>

Vol.7
No. 2

วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 มีนาคม-เมษายน 2567

จำนวนพิมพ์ : 10 เล่ม

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 6 ฉบับ

- ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์
- ฉบับที่ 2 มีนาคม-เมษายน
- ฉบับที่ 3 พฤษภาคม-มิถุนายน
- ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-สิงหาคม
- ฉบับที่ 5 กันยายน-ตุลาคม
- ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ประกอบด้วย พระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการ และสหวิทยาการอื่น ๆ ที่นำเสนอองค์ความรู้เชิงนวัตกรรม โดยเปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ที่ปรึกษาวารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์

พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระเทพพรเมธี, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระราชวัชรสารบัณฑิต, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระเทพเวที, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาชำนาญ มหาชาโน, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาสุรศักดิ์ ปจฺจนฺตเสโน, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาสมบุญ ฐุฑฺฒิกโร, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระอุดมสิทธินายก, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศ.ดร.จ่านงค์ อติวัฒนสิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการ:

พระปลัดระพิน พุทธิสารโ
raphind@yahoo.com

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

กองบรรณาธิการ:

พระเมธาวิณัยรส
krisada.sae@mcu.ac.th
พระมหามหวินทร์ ปุริสุตตโม
psbud@hotmail.com
ธีรโชติ เกิดแก้ว
tongin2000@gmail.com
บุษกร วัฒนบุตร
busaaiey2516@gmail.com
บุริมปรีชญ์ คณินพศุตย์
jpkhaninphasut@gmail.com
วันชัย สุขตาม
wanchai2526@srur.ac.th
วันทนา เนาว์วัน
wanthana_nt@hotmail.com
สายชล ปัญญชิต
saicholpa@g.swu.ac.th
อนันต์ อุปสอด
ananupsod9541@gmail.com

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, ประเทศไทย

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, ประเทศไทย

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ประเทศไทย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ประเทศไทย

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ประเทศไทย

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ประเทศไทย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ประเทศไทย

กองจัดการวารสาร:**ฝ่ายเลขานุการ:**

นิกร ศรีราช
สุภัทรชัย สีสะไบ
พระมหาสมชาย ขนติสรโณ
พระมหาสมัคร์ อติภทโท

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

ฝ่ายศิลปกรรม:

กรกต ขำบัณฑิต
พระพลวัฒน์ สพลโ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

ฝ่ายการเงิน:

วรรณทนี สุวรรณจิรไพศาล
กชพรรณ บุญเทียน

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

ฝ่ายพิสูจน์อักษร:

พระมหาสุพัฒน์ นนทปณฺโญ
นายพลวัฒน์ สีทา

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

ฝ่ายกฎหมาย:

รัชชนันท์ อิศรเดช

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

สำนักงานวารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหารศน

บัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อาคารพระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาลี) ชั้น 4 เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

จัดพิมพ์โดย:

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
13170 โทร. 035-248-000 ต่อ 8555, 8556, 5541. แฟกซ์. 035-248-000 ต่อ 8545

Vol.7 No. 2 March – April 2024

Number of prints: 10 copies

Release Date Is 6 Copies Per Year.

Issue 1 January - February

Issue 2 March – April

Issue 3 May – June

Issue 4 July – August

Issue 5 September – October

Issue 6 November - December

Objective:

To Promote and Encourage Instructs, Academics, Students and Other Interested Persons to Have the Opportunity to Disseminate Academic and Research Works in Social Sciences and Huminites Science Related Subjects Such as Buddhism, Political Science, Public Administration, Law, Business Administration, Management, and other interdisciplinary areas that offer innovative knowledge by accepting articles in both Thai and English.

Advisory Board of Journal

Prof. Dr. Brahmapundit	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Prof. Dr. Phra Dhamwatcharabundit	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Assoc. Prof. Dr. Phra Theppawaramethi	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Assoc. Prof. Dr. Phra Rajvajarasarabundit	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Assoc. Prof. Dr. Phra Thepwethi	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Asst. Prof. Dr. Phramaha Surasak Paccantaseno	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Assoc. Prof. Dr Phramaha Somboon Uddhikaro	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Dr. Phramaha Chamnan Mahachano	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Assoc. Prof.Dr. Phra Udomsittthinayok	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Prof. Dr. Brahmapundit	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Prof. Dr. Phra Dhamwatcharabundit	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Prof. Dr. Boonton Dockthaisong	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Prof. Dr. Chamnong Adivadhanasit	Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Editor-in-chief:

Phrapalad Raphin Buddhisaro
raphind@yahoo.com

Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Editorial Assistants:

Phrakhru Suthikittibundit
krisada.sae@mcu.ac.th

Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Editorial Board Members:

Phramedhavinaiyaros
psbud@hotmail.com
Phramaha Makhavin Purisuttamo
maghavin9@gmail.com

Graduate School
Mahamakut Buddhist University, Thailand

Anan Upsod
ananupsod9541@gmail.com

Graduate School
Mahamakut Buddhist University, Thailand
Faculty of Humanities and Social Sciences
Lampang Rajabhat University, Thailand

Busakorn Watthanabut
busaaiey2516@gmail.com

Faculty of Liberal Arts
North Bangkok University, Thailand

Purimpratch Khaninphasut
jpkhaninphasut@gmail.com

School of Educational Studies
Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand

Saichol Panyachit
saicholpa@g.swu.ac.th

Faculty of Social Sciences
Srinakharinwirot University, Thailand

Teerachoot Kerdkaew
tongin2000@gmail.com

Faculty of Liberal Arts
Huachiew Chalermprakiet University, Thailand

Wanchai Suktam
wanchai2526@srru.ac.th

Faculty of Humanities and Social Sciences
Faculty of Humanities and Social Sciences

Wanthana Nowwan
wanthana_nt@hotmail.com

Faculty of Management Science
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand

Journal Manager Team:**Secretary:**

Nigorn Srirat

Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Suphattharachai Sisabai

Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Phramaha Somchai Khantisarano	Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Phramaha Somchai Khantisarano	Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Fine arts:

Korkoth Chabandit	Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Phra Phonlawat Sapalo	Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Finance Subdivision:

Wantanee Suwanjiraphaisan	Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Kotchaphan Bunthian	Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Proofreading department:

Phramaha Supat Nantapanno	Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Pollwat Seeta	Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Legal Subdivision:

Assoc. Prof. Dr. Tatchanan Isaradej	Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Office:

The Office Journal of Interdisciplinary Innovation.
Graduate School of Political Science Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phra Rajrattanamoli Building (Nakhon Khemapali),
4th Floor, 79 Moo 1, Lam Sai, Wang Noi, Ayutthaya 13170.

Published by:

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Printing House 79 Moo 1, Lam Sai, Wang Noi,
Ayutthaya. 13170. Call. 035-248 - 000, ext. 8555,8556,5541 Fax. 035-248-000. ext. 8545.

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ : วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์

ARTICLE REVIEW BOARD: JOURNAL OF INTERDISCIPLINARY INNOVATION

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายใน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

1. พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.
2. พระเทพปริยัติเมธี, รศ.ดร.
3. พระวชิรภิตติบัณฑิต, รศ.ดร.
4. พระครูปรีมานุรักษ์, รศ.ดร.
5. พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, ศ.ดร.
6. พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.
7. พระครูสุธีภิตติบัณฑิต, รศ.ดร.
8. พระคมสัน ฐิตเมธโส, ผศ.
9. พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิริปโย, ผศ.ดร.
10. พระครูชินวีรบัณฑิต, ผศ.ดร.
11. ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง
12. ศาสตราจารย์ ดร.จันทน์ อติวัฒนสิทธิ์
13. รองศาสตราจารย์ อนุภูมิ ไชวเกษม
14. รองศาสตราจารย์ ดร.โกนิจ ศรีทอง
15. รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ จันทะนี
16. รองศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ หามนตรี
17. รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู
18. รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก
19. รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย
20. รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท
21. รองศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช
22. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ นัยมางกูร
23. รองศาสตราจารย์ ดร.พิเชฐ ทั่งโต
24. รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทรพล ใจเย็น
25. รองศาสตราจารย์ ดร. เต็มศักดิ์ ทองอินทร์
26. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผดุง วรรณทอง
27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิตวุฒิ มั่นมี
28. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุทธนา ปราณีต
29. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรทิพย์ วรรณวิโรจน์
30. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ ธิลา
31. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุริยา รักษาเมือง
32. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ รักขันโท

Lecturers In-House Professional:

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

1. Prof. Dr. Phra Dhamvatjarabundit
2. Assoc. Prof. Dr. Phratheppariyattimethi
3. Assoc. Prof. Dr. Phra Vachirakittibundit
4. Assoc. Prof. Dr. Phrakhr Purimanurak
5. Prof. Dr. Phramaha Hansa Dhammahaso
6. Assoc. Prof. Dr. Phramaha Somboon Uddhikaro
7. Assoc. Prof. Dr. Phrakhr Suthikittibundit
8. Asst. Prof. Phra Khomsan Titamataso
9. Asst. Prof. Dr. Phrakhr Sangkharakchakrit Phuripanyo
10. Asst. Prof. Dr. Phrakhr Chinaverabundit
11. Prof. Dr. Boonton Dockthaisong
12. Prof. Dr. Chamnong Adivadhanasit
13. Assoc. Prof. Anuphum Sowkasem
14. Assoc. Prof. Dr. Konit Sithong
15. Assoc. Prof. Dr. Aphinant Chantane
16. Assoc. Prof. Dr. Wiwat Harmontree
17. Assoc. Prof. Dr. Somsak Bunpu
18. Assoc. Prof. Dr. Somchai Sino
19. Assoc. Prof. Dr. SutthiPhong Siwichai
20. Assoc. Prof. Dr. Saman Ngamsanit
21. Assoc. Prof. Dr. Tatchanan Isaradej
22. Assoc. Prof. Dr. Surin Nitamangkoon
23. Assoc. Prof. Dr. Phichet Thangto
24. Assoc. Prof. Dr. Pattarapol Chaiyen
25. Assoc. Prof. Dr.Toemsak Thongin
26. Asst. Prof. Dr. Phadung Wanthong
27. Asst. Prof. Dr. Thitiwut Manmee
29. Asst. Prof. Dr. Yuttana Praneet
30. Asst. Prof. Dr. Phonthip Wannawiro
31. Asst. Prof. Dr. Prasert Thilao
32. Asst. Prof. Dr. Suriya Raksamueng
33. Asst. Prof. Dr. Suwatsan Ragkhanto

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ : วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์

ARTICLE REVIEW BOARD: JOURNAL OF INTERDISCIPLINARY INNOVATION

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

Outside Professional:

1. พระเมธาวันัยรส, รองศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	1. Assoc. Prof. Dr. Phramedhavinaiyaros Mahamakut Buddhist University
2. ศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	2. Prof. Dr. Thirapat Serirangsan Sukhothai Thammathirat Open University
3. ศ. ร.ท.ดร.บรรจบ บรรณรุจิ นักวิชาการอิสระ	3. Prof. Lt. Dr. Banjob Bannarужи Independent Scholar
4. ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา เจริญศรี มหาวิทยาลัยนเรศวร	4. Prof. Dr. Kanchana Ngaorangsi Naresuan University
5. รองศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ บัวศิริ สภากาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ	5. Assoc. Prof. Dr. Amnat Buasiri Education Council, Ministry of Education
6. รองศาสตราจารย์ วราคม ที่สุกะ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	6. Assoc. Prof. Warakhom Thisuka Mahamakut Buddhist University
7. รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ชินกุล สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	7. Assoc. Prof. Dr. Chaiyuth Chinokul National Institute of Development Administration.
8. รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงศ์ มหาวิทยาลัยมหิดล	8. Assoc. Prof. Dr. Yothin Sawaengdee Mahidol University
9. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรโชติ เกิดแก้ว มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	9. Asst. Prof. Dr. Teerachoot Kerdkaew Hua Chiew Chalermprakiet University
10. รองศาสตราจารย์ พัฒนะ เรือนใจดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง	10. Assoc. Prof. Phatthana Rueanchaidee Ramkhamhaeng University
11. รองศาสตราจารย์ ดร.วาสนา แก้วหล้า มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	11. Assoc. Prof. Dr. Wasana Kaewla Surin Rajabhat University
12. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิญ รักษ์ตย์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	12. Assoc. Prof. Dr. Suwin Raksat Mahamakut Buddhist University
13. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพงษ์ แก่นอินทร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	13. Assoc. Prof. Dr. Thiraphong Kaenin Prince of Songkla University
14. รองศาสตราจารย์ ดร.สรเสริญ อินทรรัตน์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	14. Assoc. Prof. Dr. Sansoen Intarat Suan Dusit University
15. รองศาสตราจารย์ ดร.จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย	15. Assoc. Prof. Dr. Chamroen Chuchuaisuwan Rajamangala University of Technology Srivijaya.
16. รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	16. Assoc. Prof. Dr. Phakdi Phosing Mahasarakham Rajabhat University
17. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	17. Assoc. Prof. Dr. Sanya Khenaphum Mahasarakham Rajabhat University

18. รองศาสตราจารย์ ดร.ชลวิทย์ เจียรจิตต์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
19. รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สรรสวัสดิ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
20. รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร เต๊ะขันหมาก
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
21. รองศาสตราจารย์ ดร. ขวลิต สวัสดิ์ผล
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
22. รองศาสตราจารย์พิเศษ ว่าที่ พ.ต. ดร.สวัสดิ์ จิรัฐติกาล
กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม
23. รองศาสตราจารย์ ดร.อัญญา หล่อตระกูล
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
24. รองศาสตราจารย์ ดร. สำเนียง เลื่อมใส
มหาวิทยาลัยศิลปากร
25. รองศาสตราจารย์ ดร. วันทนา เนาว์วัน
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
26. รองศาสตราจารย์ ดร.ศรัชัย ท้าวมิตร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
27. รองศาสตราจารย์ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
28. รองศาสตราจารย์พิเศษ วิชัย ธรรมชอบ
นักวิชาการอิสระ
29. รองศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ พานสุวรรณ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
30. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลัปลี คงชนะ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
31. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี เพชรนาจักร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
32. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน
มหาวิทยาลัยมหิดล
33. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาบุตรตระกูล
มหาวิทยาลัยนเรศวร
34. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ เจนวนิสุข
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
35. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน
มหาวิทยาลัยศิลปากร
36. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สอาด บรรเจิดฤทธิ์
มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด
18. Assoc. Prof. Dr. Chonwit Chianchit
Srinakharinwirot University
19. Assoc. Prof. Dr. Phaisan Sansonwisut
Nakhon Sawan Rajabhat University
20. Assoc. Prof. Dr. Kasak Tekhanmak
Thepsatri Rajabhat University
21. Assoc. Prof. Dr. Chawalit Sawatphon
Suan Dusit Rajabhat University
22. Assoc. Prof. Dr. Sawat Chirattitikan
Department of Corrections, Ministry of Justice
23. Assoc. Prof. Dr. Atchara Lotrakun
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
24. Assoc. Prof. Dr. Samniang Leurmsai
Silpakorn University
25. Assoc. Prof. Dr. Wanthana Naowan
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
26. Assoc. Prof. Dr. Sornchai Taomitr
Mahamakut Buddhist University
27. Assoc. Prof. Dr. Sukit Chaimusik
Mahamakut Buddhist University
28. Assoc. Prof. Wichai Thamchop
Independent Scholar
29. Assoc. Prof. Dr. Apichat Pansuwan
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
30. Asst. Prof. Dr. Phlapplueng Khongchana
Srinakharinwirot University
31. Asst. Prof. Dr. Montri Phetnachak
Prince of Songkla University
32. Asst. Prof. Dr. Wutthinan Kanthatian
Mahidol University
33. Asst. Prof. Dr. Wasin Panyawuttrakun
Naresuan University
34. Asst. Prof. Dr. Thatsani Chenwithisuk
Chandakasem Rajabhat University
35. Asst. Prof. Dr. Chonsit Sitisungnoen
Silpakorn University
36. Asst. Prof. Dr. Sa-At Banchoetrit
Stanford University

37. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร.อนันท์ ใจสมุทร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
38. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยสร สมบุญมาก
มหาวิทยาลัยนครพนม
39. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
40. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
41. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมคิด ดวงจักร
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
42. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญชู ภูศรี
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
43. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิษุกร นาคธน
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
44. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชวาล แอร่มหล้า
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
45. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุภูมิ เขตจัตุรัส
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
46. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย สติมัน
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
47. อาจารย์ ดร.จิตต์วิมล คล้ายสุบรรณ
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
48. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนัสสวาส กุลวงศ์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ศรีวิชัย
49. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาณี เผือกบัวขาว
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
50. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสกสรรค์ สนวา
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
51. อาจารย์ ดร.อนงค์วิชญา สาริบุตร
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
52. อาจารย์ ดร.วิยะดา วรานนท์วนิช
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
53. อาจารย์ ดร. กฤษณะ ทองแก้ว
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
37. Asst. Prof. Lt. Jg. Dr. Anan Chaisamut
Surat Thani Rajabhat University
38. Asst. Prof. Dr. Chayason Sombunmak
Nakhon Phanom University
39. Asst. Prof. Dr. Busakorn Watthanabut
North Bangkok University
40. Asst. Prof. Dr. Chirayu Sapsin
Surindra Rajabhat University
41. Asst. Prof. Dr. Somkhith Duangchak
Chom Bueng Rajabhat University
42. Asst. Prof. Dr. Boonchoo Poosri
Ubon Ratchathani University
43. Asst. Prof. Dr. Witchukon Nakathon
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
44. Asst. Prof. Dr. Chatchawan Araemla
Chom Bueng Rajabhat University
45. Asst. Prof. Dr. Chatuphum Khetchatturat
Khonkaen University
46. Asst. Prof. Dr. Uthai Satiman
Suan Dusit University
47. Dr. Chitwimon Khlaisuban
Suan Dusit University
48. Asst. Prof. Dr. Manassawas Kullawong
Rajamangala University of Technology Srivijaya
49. Asst. Prof. Dr. Wipavane Phueakbuakhao
Phetchaburi Rajabhat University
50. Asst. Prof. Dr. Seksan Sonwa
Roi Et Rajabhat University
51. Dr. Anongwitya Saribut
Ramkhamhaeng University
52. Dr. Wiyada Waranonwanit
North Bangkok University
53. Dr. Kitsana Thongkaeo
Suratthani Rajabhat University

บทบรรณาธิการ

วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์นี้เป็นปีที่ 7 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนมีนาคม-เมษายน พ.ศ. 2567 คณะกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์โดยคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด ควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ อีกทั้งเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ ซึ่งเนื้อหาสาระในเล่มประกอบด้วยนักวิชาการและเรื่องดังต่อไปนี้

พระเมธีวราภรณ์ (เชิดชัย กตปุญโญ) และคณะ บทความเรื่อง “กระบวนการบริหารจัดการอธิกรณ์ของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” พบว่า 1. สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการอธิกรณ์ พบว่า ด้านจุดแข็ง นโยบายของเจ้าคณะผู้ปกครองที่มีความชัดเจน ด้านจุดอ่อน การจัดการเรื่องร้องเรียนของคณะสงฆ์แต่ละอำเภออาจมีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ด้านโอกาส การสนับสนุนให้พระสงฆ์ได้มีโอกาสได้เข้ารับการศึกษาด้านอุปสรรค ในสังคมเกิดความเห็นแก่ตัวมากขึ้น สภาพความเป็นอยู่ 2. กระบวนการบริหารจัดการอธิกรณ์ ประกอบด้วย 1. ด้านสัมมนา วินัย มีการเชิญทุกฝ่ายมาพิจารณาต่อหน้า พิจารณาโดยยึดหลักพระธรรมวินัยและกฎหมาย 2. ด้านสติวินัย การพิจารณาโดยยึดสติหรือเจตนาของผู้กระทำผิดเป็นสำคัญ 3. ด้านอนุพหุวินัย ยกความผิดให้หากกระทำผิดในขณะที่มีอาการผิดปกติทางจิต 4. ด้านปฎิญาตถกณะ การจดบันทึกข้อสอบสวนที่ตรงไปตรงมา ถูกต้องและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย 5. ด้านเยภยยสิกา ตัดสินโดยเสียงข้างมาก ไม่ขัดกับพระธรรมวินัยและกฎหมาย 6. ด้านตัสสปาปิยสิกา เมื่อมีข้อมูลหลักฐานครบ ต้องใช้พระวินัย กฎหมาย กรณีผู้กระทำความผิดยังปฏิเสธ แต่มีพยานหลักฐาน ต้องสั่งลงโทษตามความผิดนั้น 7. ด้านตณิวัตถการกวินัย โทษไม่หนัก ให้ประนีประนอมเล็กน้อยต่อการบริหารความขัดแย้ง 1. การปรองดอง ให้หันหน้าคุยกัน มีเมตตาเป็นที่ตั้ง 2. การหลีกเลี่ยง พูดคุยกันเรื่องวินัยมากขึ้น 3. การประนีประนอม สามารถตกลงกันได้โดยวิธีพบกันครึ่งทาง 4. การแข่งขัน ให้นำพยานหลักฐานมาพิสูจน์กัน 5. การให้ความร่วมมือ ให้คู่กรณียินยอมที่จะหันหน้าเข้าหาหรือกัน

อังษณิภรณ์ ศรีคำสุข และประพิน ขอดแก้ว บทความเรื่อง “การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเชิงดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่” พบว่า 1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์ ที่สร้างขึ้นจำนวน 6 แผน ประเมินค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 10.32 และหลังเรียนเท่ากับ 24.00 แสดงว่าความรู้

ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 3. ผลการวิเคราะห์ทักษะการคิดวิเคราะห์หลัง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการประเมินจากชิ้นงาน สรุปโดยภาพรวมนักเรียนร้อยละ 67.54 อยู่ใน ระดับ ดี

กษิตศ รอดน้อย และคณะ บทความเรื่อง “ความทันสมัยทางการเมืองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์” พบว่า 1. สภาพทั่วไปความทันสมัยทางการเมืองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชน ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมทางการเมืองเป็นไปในลักษณะที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัว ระบบเครือญาติ ระบบอุปถัมภ์ 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชน สถาบันครอบครัว และกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับมาก 3. ประยุกต์ใช้หลักสารานุกรม 6 ลดความขัดแย้งในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการคิดดีต่อกันด้วยเมตตา

อิสริย์ วรกุลชัยศรี และคณะ บทความเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชน กลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่” พบว่า 1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยสนับสนุน 1. ด้านความสนใจทางการเมือง 2. ด้านอิทธิพลของสื่อ 3. ด้านประเพณีนิยม 4. ด้านนโยบายพรรคการเมือง และหลักอิทธิบาท 4 มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และ 3. การนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ 1. ด้านฉันทะ เพื่อสร้างความพอใจหรือเต็มใจในการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ 2. ด้านวิริยะ เพื่อสร้างความพยายามในการติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองในการเลือกตั้ง 3. ด้านจิตตะ เพื่อสร้างความสนใจในการเลือกตั้ง และ 4. ด้านวิมังสา เพื่อสร้างกระบวนการตรวจสอบพฤติกรรมคุณสมบัตินี้ของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมือง

ณัฐกร ลิ้มปิเจริญ บทความเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน” พบว่า 1. การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนบ้านเกาะราชภูร์ สามัคคี ติดตามรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และทำกิจกรรมในชุมชนมุ่งให้สมาชิกชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมือง สนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการเมือง 2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน มีติดตามข่าวสารทางการเมือง ข่าวสารเกี่ยวกับพรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมือง กิจกรรมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการเมือง ขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย 3. เสนอแนะเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น โดยให้มีการตรวจสอบ ติดตาม และควบคุมการทำงานของรัฐบาลอย่างจริงจังเพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างทันที่ อันเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย

สุพล ศิริ และคณะ บทความเรื่อง “**ประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์**” พบว่า 1. ประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พบว่า ปัจจัยการบริหาร ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ได้ร้อยละ 45.7 หลักฐาน 4 ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ร้อยละ 57.2 3. การเพิ่มประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรม พบว่า ประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ มีปัจจัยพื้นฐาน คือ ปัจจัยการบริหาร นำมาบูรณาการหลักพุทธธรรม คือ หลักฐาน 4 ประกอบด้วย ภายภาวนา การพัฒนาด้านร่างกาย สีลภาวนา การพัฒนาด้านพฤติกรรม จิตตภาวนา การพัฒนาด้านจิตใจ ปัญญาภาวนา การพัฒนาด้านปัญญา

จุไรภรณ์ วิจักขณวงศ์ และคณะ บทความเรื่อง “**การประยุกต์หลักพลธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะของกรุงเทพมหานคร**” พบว่า 1. ประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะ ได้แก่ วงจรการบริหารงานคุณภาพ ประกอบด้วย การปฏิบัติ การวางแผน การปรับปรุงแก้ไข การตรวจสอบและหลักพล 4 ประกอบด้วย สังคหพล (กำลังการสงเคราะห์) วิริยะพล (กำลังความเพียร) ปัญญาพล (กำลังความรู้) อนวัชชพล (กำลังความสุจริต) ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะเพื่อเชื่อมต่อการบริการขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3. รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะ ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย การผลิตหรือผลิตภัณท์ ประสิทธิภาพ ความพึงพอใจ การปรับเปลี่ยน การพัฒนา โดยนำหลักพลธรรมเข้ามาประยุกต์เพื่อเพิ่มประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะ ประกอบด้วย ปัญญาพล (กำลังความรู้) วิริยะพล (กำลังความเพียร) อนวัชชพล (กำลังความสุจริต) และสังคหพล (กำลังการสงเคราะห์) มีการเสริมสร้างด้วยวงจรการบริหารงานคุณภาพ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติงาน การตรวจสอบ และการปรับปรุงงาน

เทพ เทพวัฒน์ปิยกุล และคณะ บทความเรื่อง “**ประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง**” พบว่า 1. ประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ การปรับเปลี่ยน การพัฒนา การผลิต ประสิทธิภาพ และความพึงพอใจ 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทน พบว่า การบริหารจัดการ ตามลำดับคือ การสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์พลังงาน การกำหนดนโยบายและการประชาสัมพันธ์ การจัดทำแผนปฏิบัติการ การกำหนดโครงสร้างการจัดการพลังงาน การทบทวนผลการดำเนินการ และหลักอิทธิบาท 4 ตามลำดับ คือ ฉันทะ จิตตะ

วิมังสา วิริยะ ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3. รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง มีดังนี้ ประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง 5 ด้าน ประกอบด้วย การผลิต ประสิทธิภาพ ความพึงพอใจ การปรับเปลี่ยน และการพัฒนา โดยมีหลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมนำสู่ประสิทธิผล ประกอบด้วย ฉันทะ มีใจรัก วิริยะ สู้งาน จิตตะใส่ใจงาน วิมังสา ทำงานด้วยปัญญา และมีการบริหารจัดการทั้ง 6 ด้านเป็นพื้นฐานในการเสริมสร้างประสิทธิผลการบริหารจัดการ

ธวัชชัย เย็นใจมา และคณะ บทความเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปในอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน” พบว่า 1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) 2. ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการใช้สิทธิการเลือกตั้งทั่วไป ในอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญตามสมมติฐาน 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีการศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองต่อการเลือกตั้ง ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. ขอเสนอแนะมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนควรส่งเสริมปลูกฝังอุดมการณ์ และสร้างจิตสำนึกเพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยจัดประชุมและสัมมนาเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่ถูกต้อง ทำให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิ และหน้าที่ของความเป็นพลเมืองที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง

สุทธิพงษ์ กุลศิริ และคณะ บทความเรื่อง “การเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร” พบว่า 1.ระดับจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$) 2.ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ด้านสถาบันสื่อมวลชน ด้านสถาบันการศึกษา ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านสถาบันศาสนา สถาบันทางการเมือง และด้านสถาบันครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($r=.498^{**}$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. แนวทางการเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร โดยการประยุกต์หลักโลกपालธรรม ดังนี้ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ผู้ใหญ่ต้องสอนให้เด็กคิดและปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง ด้านการมีจิตสาธารณะ ปลูกฝังเยาวชนให้เห็นประโยชน์ส่วนรวมให้มากกว่าประโยชน์ส่วนตน ไม่เห็นแก่ตัว มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ตนเองและละอายต่อผู้อื่น เคารพกฎหมาย รู้จักบังคับตัวเองให้มีความพอประมาณ ไม่โลภ ไม่เบียดเบียนทั้งตัวเองและผู้อื่น ฝึกความอดทน อดกลั้นต่อความยากลำบาก เป็นตัวอย่างที่ดี ไม่ฟุ้งเฟ้อ ใช้ของอย่างประหยัดและรู้คุณค่า รู้จักพอเพียง เน้นคุณค่าของความพยายามมากกว่าผลสำเร็จปลายทาง

ปาริชาติ เปรมวิชัย และคณะ บทความเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก” พบว่า 1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลกโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า 1. กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลกมี 2 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่ากระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สามารถร่วมกันทำนุบำรุงการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก ได้ร้อยละ 61.60 2. หลักภavana 4 ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก มี 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า หลักภavana 4 สามารถร่วมกันทำนุบำรุงการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก ได้ร้อยละ 84.80 ตามลำดับ 3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลกคือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลกทั้ง 3 ด้าน ประกอบไปด้วย 1. ด้านการพัฒนาปัจเจกบุคคล 2. ด้านการพัฒนาอาชีพ 3. ด้านการพัฒนาองค์กร โดยในการประยุกต์หลักภavana 4 โดย 1. ด้านกายภavana ภายที่พัฒนาแล้ว 2. ด้านศีลภavana 3. จิตภavana 4. ปัญญาภavana เป็นพื้นฐานในการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก

พชรณัฐ พลังชนะชัย และชัยยุทธ ชีโนกุล บทความเรื่อง “คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อความหลงใหลในการทำงานของคนเจนเนอเรชั่นวาย ในธุรกิจโลจิสติกส์ชั้นนำระหว่างประเทศ” พบว่า 1. คุณภาพชีวิตในการทำงานของกลุ่มตัวอย่างพนักงานที่ปฏิบัติงานในองค์การที่ประกอบธุรกิจด้านโลจิสติกส์ ประจำสำนักงานใหญ่ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. ปัจจัยความหลงใหลในการทำงานของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง 3. ปัจจัยที่มีผลต่อความหลงใหลในการทำงานสูงที่สุดคือ ปัจจัยด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกับผู้อื่น รองลงมาได้แก่ ด้านความสมดุลระหว่างการทำงานกับชีวิตส่วนตัว 4. เพศ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ย มีนัยสำคัญทางสถิติต่อความหลงใหลในการทำงาน

พระครูปลัดธวัชชัย ธวขยเมธี (มั่งมีเพชร) และคณะ บทความเรื่อง “ศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก” พบว่า ศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านปฏิบัติตามแผน ด้านการตรวจสอบ ด้านการปรับปรุงแก้ไข และหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านพฤติกรรมที่พึงประสงค์

พระครูสังฆรักษ์มานพ อคฺคมาณโว และคณะ บทความเรื่อง “กระบวนการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” พบว่า 1. สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ด้านจุดแข็ง การบริหารจัดการทรัพย์สินของวัด ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาสตามที่กฎหมายกำหนด ด้านจุดอ่อน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ในเรื่องข้อกฎหมายและการทำบัญชีต่าง ๆ ด้านโอกาส เทคโนโลยีสมัยใหม่สามารถช่วยในการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดได้ ด้านอุปสรรค ผู้มีอิทธิพล และการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ เป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการทรัพย์สิน 2. กระบวนการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย ด้านการวางแผน เพื่อให้เจ้าอาวาสเข้าใจวิธีปฏิบัติและปฏิบัติได้ถูกตามกฎหมายกระทรวง มีการวางแผนปฏิบัติงาน แบ่งเป็นแผนตามระยะเวลา ด้านการดำเนินการ เจ้าอาวาสและคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินการร่วมกัน ด้านการตรวจสอบ มีการตรวจสอบโดยเจ้าคณะปกครอง และตรวจสอบร่วมกันเองระหว่างเจ้าอาวาส ไวยาวัจกร และประชาชน ด้านการแก้ไขพัฒนาต่อเนื่อง มีการพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการทรัพย์สินให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน

พระมหาอรณนที รตินธโร (ตะวันนา) และคณะ บทความเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี” พบว่า 1. ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.56$, S.D.=0.551) ความพึงพอใจตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.56$, S.D.= 0.551) 2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และตามความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี ส่วนมากเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ 3. สรุปด้านปัญหาและอุปสรรค คือ ประชาชนตื่นตระหนก หวาดกลัว ได้แก่ สถานการณ์ไวรัสโควิด 19 เป็นโรคใหม่ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และยังไม่สามารถที่จะรับมือกับสถานการณ์ได้ จึงทำให้เกิดความเสียหายในทรัพย์สิน รวมถึงเสียชีวิต

มนตรี บุญจรัส และคณะ บทความเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง” พบว่า 1. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง การให้บริการอย่างก้าวหน้า การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน การให้บริการอย่างเพียงพอ และการให้บริการอย่างรวดเร็วและทันเวลา 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง พบว่า การบริหารและหลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง โดย

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ประกอบด้วย การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน การให้บริการอย่างรวดเร็วและทันเวลา การให้บริการอย่างเพียงพอ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง และการให้บริการอย่างก้าวหน้า โดยบูรณาการเข้าหลักอิทธิบาท 4 คือ ฉันทะ: รักงาน วิริยะ: สู้งาน จิตตะ: ใส่ใจงาน วิมังสา: ทำงานด้วยปัญญา โดยมีสติดตลอดเวลา คิดค้นแนวทางการปรับปรุงงาน และแก้ไขปัญหามีเหตุผล นอกจากนั้นยังขับเคลื่อนด้วยการบริหาร ทั้งเรื่องของการวางแผนที่ดี การนำอย่างมีวิสัยทัศน์ การควบคุมอย่างเป็นระบบมีความยุติธรรม

มลธิดา อุบลรัตน์ และคณะ บทความเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร” พบว่า 1. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยประกอบด้วย ด้านคุณภาพของงาน ปริมาณงาน เวลา และ ค่าใช้จ่าย 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการปฏิบัติงานตามหลัก 7S และหลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3. พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร มีดังนี้ พุทธบูรณาการอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 1. ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในการปฏิบัติงาน 2. วิริยะ ความพากเพียรในการปฏิบัติงาน 3. จิตตะ ความเอาใจใส่ฝักใฝ่ในการปฏิบัติงาน 4. วิมังสา ความหมั่นสอดส่องหาเหตุผลในการปฏิบัติงาน โดยมีการบริหารงานภายในองค์กรตามหลัก 7S เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบาย กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย การกำหนดกลยุทธ์ การปรับปรุงโครงสร้างองค์กร การพัฒนารูปแบบการทำงาน การพัฒนาระบบบริหารจัดการ การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาทักษะ และการสร้างค่านิยมร่วม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบาย กรุงเทพมหานคร

ศิริ รุ่งภัทรเสวต และคณะ บทความเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม” พบว่า 1. การบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม อยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม พบว่า การบริหารงานตามหลัก PDCA ส่งผลต่อการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ ได้ร้อยละ 69.0 และหลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ ได้ร้อยละ 26.6 3. รูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม พบว่า การบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม มีปัจจัยพื้นฐาน คือ การบริหารงานตามหลัก PDCA นำมาบูรณาการหลักพุทธธรรม คือ หลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ ความพึงพอใจในงาน วิริยะ ความขยันหมั่นเพียร จิตตะ เอาใจใส่ในงาน วิมังสา ใช้ปัญญา ทำให้เกิดการบูรณาการ คือ เป้าหมายชัดเจน เน้นพัฒนาปัจจัยสนับสนุน และกระตุ้นสมรรถนะรับการเปลี่ยนแปลง

ศุภกฤต เนียมสอาด และคณะ บทความเรื่อง “ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการคนละครึ่งของประชาชน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร” พบว่า 1. ระดับความพึงพอใจที่มีต่อนโยบายรัฐ โครงการคนละครึ่ง ของประชาชนเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.29$) 2. ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจที่มีต่อโครงการคนละครึ่ง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจที่มีต่อโครงการคนละครึ่งไม่แตกต่างกัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐาน 3. แนวการปฏิบัติที่สร้างความพึงพอใจต่อโครงการคนละครึ่งของประชาชน โดยการประยุกต์หลักสังคหวัตถุ ดังนี้ ด้านนโยบายรัฐ ประชาชนเลือกให้ความสนใจนโยบายรัฐ ด้านเงื่อนไขการใช้สิทธิ์ รัฐกำหนดหลักเกณฑ์ผู้มีสิทธิ์เข้าร่วมโครงการ การใช้จ่ายใช้สอยสะดวก รัฐมีการประชาสัมพันธ์โครงการอย่างทั่วถึงผ่านหน่วยงานที่ใกล้ชิดประชาชน ด้านวิธีการเข้าถึง โดยการให้ข้อมูลวิธีการใช้จ่าย มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อทุกประเภท ด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร โดยรัฐให้ข้อมูลผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ไปกระจายต่อท้องที่และส่งถึงประชาชน พร้อมติดตามรายงานปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการของประชาชน

ศุภชัย ศักดิ์ตระกูล บทความเรื่อง “การส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านเชิงพุทธบูรณาการ” พบว่า 1. ประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ทั้ง 5 ด้าน คือ 1. ด้านการมีส่วนร่วม 2. ด้านความคิดสร้างสรรค์ 3. ด้านความสามารถในการรวมกลุ่ม 4. ด้านความสามารถของคณะกรรมการ 5. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ผลการวิจัยอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถของคณะกรรมการ แสดงให้เห็นว่าความสามารถของคณะกรรมการมีอิทธิพลต่อการบริหารกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างมาก และ 2. รูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ มีปัจจัยพื้นฐาน คือ พุทธบูรณาการส่งเสริมโดยการบูรณาการหลักพระ 4 เพื่อเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดเป็นพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้าน และยังสามารถนำกระบวนการบริหารงานมาใช้เพื่อส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการส่งเสริมการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ

พระครูสังฆรักษ์มานพ อคฺคมาณโว บทความเรื่อง “ความเชื่อและความศรัทธาในวัตถุมงคลของคนไทยในปัจจุบัน” พบว่า ความเชื่อและความศรัทธาในวัตถุมงคลของคนไทยนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ 1. กลุ่มที่มีความเชื่อในพุทธศาสตร์หรือศรัทธาในคุณค่าทางพระพุทธศาสนา คือ กลุ่มที่เน้นเรื่องเป็นตัวแทนความดีงามของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ หรือบุคคลที่ศรัทธานั้น โดยความศรัทธาในกลุ่มนี้จะสอดคล้องกับ ศรัทธา 4 ในพระพุทธศาสนา 2. กลุ่มที่มีความเชื่อไสยศาสตร์ คือ กลุ่มที่มุ่งอิทธิปาฏิหาริย์ ดลบันดาล ต้องการความแคล้วคลาดปลอดภัย โดยความศรัทธาในกลุ่มนี้จะขัดแย้งกับ ศรัทธา 4 ในพระพุทธศาสนา 3. กลุ่มที่ไม่ได้มีความเชื่อและศรัทธาในความดีหรืออิทธิปาฏิหาริย์ คือ กลุ่มที่เน้นพุทธศิลป์และกลุ่มที่เน้น

เรื่องการเป็นสินค้าในเชิงพาณิชย์ โดยความเชื่อและศรัทธาในวัดอุทุมมกลนั้น หากจะถือว่าเป็นประโยชน์สูงสุดตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนานั้นต้องเป็นการบูชาในลักษณะที่วัดอุทุมมกลนั้นเป็นตัวแทนของบุคคลที่มีความดี หรือบูชาบุคคลที่ควรบูชาตามหลักธรรมในมงคลสูตร ต้องมีความเชื่อแบบพุทธศาสตร์ มีศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญา บูชาไปถึงความดีของสิ่งที่เกิดด้วยวัดอุทุมมกลนั้น ๆ และหมั่นทำตามคำสอนหรือความดีของบุคคลที่ควรบูชานั้นด้วย

บรรเจิด ถมปัต บทความเรื่อง “การพัฒนาองค์การตามแนวพระพุทธศาสนาในยุคปฏัตริวิธิใหม่” พบว่า การพัฒนาองค์การต้องเปลี่ยนแปลง 3 ระบบ ดังนี้ 1. คนหรือพฤติกรรมของคน 2. โครงสร้างขององค์การ 3. เทคโนโลยีหรือวิทยาการ และมีการพัฒนาองค์ประกอบ 3 ประการคือ 1. ผู้บริหาร ต้องมีความตั้งใจที่จะมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบกับปัญหาที่มีอยู่ในองค์การตั้งแต่เริ่มต้นวางแผนจนสิ้นสุดกระบวนการผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน พฤติกรรมของบุคลากร แรงจูงใจในการทำงานของบุคลากร และมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับหลักการบริหารการเปลี่ยนแปลงและประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงพุทธ ได้แก่ 1. จักขุมา คือ เป็นผู้วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล 2. วิรุโธ คือ เป็นผู้เชี่ยวชาญในงาน 3. นิสสยสัมปันโน คือ เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี 2. ผู้ปฏิบัติงานในองค์การ จะต้องมีความสามารถในการทำงานตามลักษณะงานที่ได้รับมอบหมายและได้สวัสดิการพื้นฐานที่เพียงพอและประกอบด้วย 1. กายภาวนา (การเจริญกาย) 2. สีสภาวนา (การเจริญศีล) 3. จิตภาวนา (การเจริญจิต) 4. ปัญญาภาวนา (การเจริญปัญญา) 3. ลักษณะขององค์การซึ่งประกอบด้วย 1. คน 2. โครงสร้าง 3. งานและปัญหา 4. เทคโนโลยี องค์การที่จะมีการพัฒนาได้ดีจะต้องเป็นองค์การที่มีลักษณะความยืดหยุ่นสูง โครงสร้างขององค์การต้องสามารถปรับเปลี่ยนแก้ไขได้ และประกอบด้วยการปรับตัวในยุคปฏัตริวิธิใหม่คือการนำการสร้างองค์กรแบบ “Agile” มาใช้ในการพัฒนาองค์การ

พระครูศรีปริยัตยาภิณธ์ (นพพล เขมนิโว) บทความเรื่อง “การพัฒนาองค์การตามแนวพระพุทธศาสนาในยุคปฏัตริวิธิใหม่” พบว่า แนวคิดการพัฒนาการเมืองนั้นเป็นวิธีการศึกษาการเมืองที่เกิดขึ้นร่วมสมัยกับการศึกษารัฐศาสตร์ในแนวพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่วิชารัฐศาสตร์พยายามสร้างงานวิจัยที่เกี่ยวกับประเด็นปัญหาในสังคมที่สามารถนำไปแก้ปัญหาได้จริง และทำให้รัฐศาสตร์กลายเป็นศาสตร์บริสุทธิ์ (Pure Science) มากกว่าที่เป็นอยู่ ในอีกภาษาหนึ่งก็คือเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่นักรัฐศาสตร์พยายามสร้างแนวทางในการศึกษาการเมืองที่ไม่ต้องหยิบบัณฑิตวิทยาแบบวิทยาศาสตร์

พินาน โตตระกูลพิทักษ์ บทความเรื่อง “พุทธธรรมาภิบาลกับการเสริมสร้างการปฏิบัติงาน” พบว่า หลักสุจริต 3 ประกอบด้วย กายสุจริต วาจาสุจริต มโนสุจริต โดยความสุจริตเป็นพื้นฐานของความดีทุกอย่าง คนจะดีหรือไม่ดีให้ดูที่การประพฤติว่ามีความสุจริตหรือไม่ สังคมใดก็ตามถ้าหากขาดความสุจริตแล้วสังคมนั้นก็ไม่ต่างอะไรจากสัตว์ทั้งหลาย ถือได้ว่าเป็นยุคที่เสื่อมที่สุดก็ได้ ความสุจริตผิดศีลธรรมเป็นสิ่งที่เลวร้ายที่สุด ไม่รู้ว่าอะไรดีอะไรไม่ดี อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ ไม่มีความละอายต่อความชั่วกลัวบาปขาดจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

เรียกว่าประพจน์ชั่ว ทางกาย วาจา และใจ ความประพจน์สุจริตจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่ของสังคมที่เจริญแล้วมีศีลธรรมอายุชั่วเกรงกลัวต่อผลของบาปกรรม สังคมนั้นก็จะมีแต่ความสุขความสงบและความเจริญ นอกจากนั้นต้องมีปัจจัยที่ส่งเสริมการปฏิบัติงานด้วยทั้ง จัดลำดับความสำคัญของงาน วางแผนก่อนทำงาน ตั้งเป้าหมายให้ชัดเจน โฟกัสกับการทำงาน ในช่วง Deep Work ให้ได้มากที่สุด ตัดสินใจให้เป็น หาเวลาพักผ่อน ให้ความสำคัญกับการสื่อสาร เรียนรู้และพัฒนาทุกครั้งที่เกิดข้อผิดพลาด สร้างทัศนคติที่ดีในการทำงาน อยู่กับสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี รู้จักปฏิเสธ และให้รางวัลตนเอง

รวิภาส พิตรพิบูลย์พงศ์ บทความเรื่อง “รัฐประศาสนศาสตร์ในวรรณกรรมมังรายศาสตร์” พบว่า วรรณกรรมมังรายศาสตร์ส่วนใหญ่กล่าวถึงหลักการทางนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ ประกอบด้วยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและการวินิจฉัยคดีความต่าง ๆ ส่วนหลักการทางรัฐประศาสนศาสตร์นั้นมีน้อย พบเพียงหลักการบริหารอันประกอบไปด้วย การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การจัดองค์การและการจัดงานสาธารณะ สะท้อนให้เห็นว่า การบริหารงานราชการแผ่นดินในปัจจุบัน มีกระบวนการและหลักการที่ถูกพัฒนามาจากอดีตอย่างยาวนาน

อภิชัย พิทยานุรักษ์กุล บทความเรื่อง “พุทธศาสนากับระบบอุปถัมภ์ของข้าราชการไทย” พบว่า ปัจจุบันหลักพุทธธรรมเป็นสัจธรรมอันประเสริฐ สามารถน้อมนำผู้ประพจน์ประสบสันติสุขได้จริง ปัญหาทุกอย่างแก้ได้ด้วยหลักพุทธธรรม หลักธรรมอยู่ที่ผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชาจะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ บทความนี้ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เขียนขึ้นเพื่อให้เยาวชน นิสิต นักศึกษาและประชาชนทั่วไปได้ศึกษาเข้าใจถึงระบบอุปถัมภ์ในหน่วยงานราชการ รู้และเข้าถึงแนวทางการนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาปรับใช้กับระบบอุปถัมภ์ และการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการด้านข้อดี ข้อเสีย จากระบบอุปถัมภ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อไป

พระมหาสุพรเทพ เทวชัย และคณะ บทความเรื่อง “ความจำเป็นของพระสงฆ์ไทยกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในปัจจุบัน” พบว่า การบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือสื่อสารถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับพระสงฆ์ไทยในการรักษาหลักจริยธรรมเผยแผ่คำสอนทางพระพุทธศาสนา และบริหารจัดการงานสงฆ์อย่างเชี่ยวชาญ บทความนี้ให้ความกระจ่างว่าเทคโนโลยีไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเท่านั้น แต่ยังเป็นช่องทางในการขยายขอบเขตการศึกษาและยกระดับประสบการณ์ทางจิตวิญญาณโดยรวมของพระภิกษุและประชาชนทั่วไปในสังคมไทยร่วมสมัยอีกด้วย

พระมหาสุธน สุธโน และคณะ บทความเรื่อง “พุทธธรรมกับการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารสารสนเทศ” พบว่า การบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือสื่อสารถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับพระสงฆ์ไทยในการรักษาหลักพุทธธรรม เผยแผ่คำสอนทางพระพุทธศาสนา และบริหารจัดการองค์กรสงฆ์อย่างเชี่ยวชาญ บทความนี้ให้ความกระจ่างว่าเทคโนโลยีไม่ได้

เป็นเพียงเครื่องมือในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเท่านั้น การตระหนักรู้ถึงการใช้งานที่จะมาก่อนให้เกิดปัญหาตามมาในภายหลังอีกด้วย

พระมหาทองเก็บ ญาณพโล และคณะ บทความเรื่อง “การสะท้อนมุมมองเทคโนโลยีกับการเผยแผ่พุทธศาสนา” พบว่า การเผยแผ่พุทธศาสนามีหลากหลายวิธี มีทั้งใช้วิธีการพูด การยกตัวอย่าง วิธีการเขียน ในปัจจุบันมีวัดและคณะสงฆ์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือ สื่อออนไลน์บนโลกอินเทอร์เน็ตนานาชนิดในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพียงแต่ยังมีข้อจำกัดอยู่เฉพาะพระภิกษุที่มีหน้าที่ในการเผยแผ่เท่านั้น ในอนาคตหากมีการใช้เทคโนโลยีในการผลิตสร้างองค์ความรู้ เผยแผ่พระพุทธศาสนา ทั้งใน Facebook, Youtube Line Chat และช่องทางอื่น ๆ ในแบบออนไลน์ทั้งหมดก็จะเป็นประโยชน์ต่อการสื่อสารและเผยแผ่พระพุทธศาสนาในองค์กรรวมได้

เดโช แชน้ำแก้ว บทความเรื่อง “การเสริมศักยภาพองค์กรเพื่อสังคม: กลยุทธ์ที่ครอบคลุมเพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน” พบว่า กลยุทธ์ที่นำเสนอเกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสถาบันเฉพาะสำหรับกิจการเพื่อสังคม การบูรณาการ ปรับปรุงการศึกษา การใช้ผลการวิจัย และการดำเนินการเปลี่ยนแปลงนโยบาย สภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เอื้ออำนวยได้รับการส่งเสริมผ่านกฎระเบียบที่มั่นคงและการเข้าถึงทางการเงิน โดยมีพันธมิตรผลกระทบทางสังคมที่ให้เงินทุนสนับสนุน แหล่งเงินทุนที่หลากหลาย การเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย และการสนับสนุนจากรัฐบาลสร้างระบบนิเวศที่เจริญรุ่งเรือง เพิ่มศักยภาพให้กับกิจการเพื่อสังคมเพื่อความยั่งยืนของชุมชน

กองบรรณาธิการขอขอบคุณคณะกรรมการกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ได้ใช้ความเพียรพยายามชี้แนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขงานของแต่ละท่านให้ออกมาได้อย่างถูกต้อง น่าอ่านเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ และท้ายสุดขอขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ทำให้มีวารสารฉบับนี้มีคุณค่าทางวิชาการที่นำไปสู่การปฏิบัติและเผยแพร่ในวงกว้างและโปรดติดตามฉบับต่อไป

ด้วยความปรารถนาดียิ่ง

พระปลัดระพิน พุทธิสาร

พระปลัดระพิน พุทธิสาร, ผศ.ดร.

บรรณาธิการวารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร

สารบัญ

กองบรรณาธิการ	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	(6)
บทบรรณาธิการ	(11)
สารบัญ	(22)

บทความวิจัย :

กระบวนการบริหารจัดการอริกรณ์ของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พระเมธีวราภรณ์ (เชิดชัย กตปุญโญ), พระราชวัชรสารบัณฑิต (ประสาร จันทสโร), พระครูสุธีภักติบัณฑิต (กฤษฎา กิตติโสภโณ)	1

การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะ การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเชิงดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่

อังษณิภรณ์ ศรีคำสุข, ประพนธ์ ขอดแก้ว	14

ความทันสมัยทางการเมืองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งผู้บริหาร และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดเพชรบูรณ์

กษิติศ รอดน้อย, ธัชชนันท์ อิศรเดช, วัชรินทร์ ขาวศิลป์	29

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่

อิสริย์ วรกุลชัยศรี, อนุภูมิ ไชวเกษม, สุรพล สุธะพรหม	41

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของประชาชน

ณัฐภณ ลิ้มปิเจริญ	54

ประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดเพชรบูรณ์

สุพล ศิริ, บุญทัน ดอกไธสง, พิเชฐ ทังโต	70

การประยุกต์หลักพลธรรมาเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการบริหารจัดการ โครงการจักรยานสาธารณะของกรุงเทพมหานคร

จุไรภรณ์ วิจักขณวงศ์, เกียรติศักดิ์ สุขเหลืออง, สุรพล สุธะพรหม	83

ประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง

เทพ เทพวัฒน์ปิยกุล, สุรพล สุธะพรหม, บุญทัน ดอกไธสง	98

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปในอำเภอ เวียงสา จังหวัดน่าน

ธวัชชัย เย็นใจมา, เดิมศักดิ์ ทองอินทร์, พรรษา พฤษมา	112

การเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมือง ของเยาวชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร	
สุทธิพงษ์ กุลศิริ, อภิญา ฉัตรช่อฟ้า, อนุภูมิ ไชวเกษม	126
การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตใน จังหวัดพิษณุโลก	
ปาริชาติ เปรมวิชัย, สมาน งามสนิท, บุญทัน ดอกไธสง	142
คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อความหลงใหลในการทำงานของ คนเจนเนอเรชั่นวาย ในธุรกิจโลจิสติกส์ชั้นนำระหว่างประเทศ	
พชรณัฐ พลังชนะชัย, ชัยยุทธ ชีโนกุล	155
ศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก	
พระครูปลัดธวัชชัย ธวัชชยเมธี (มั่งมีเพชร), เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, สุรพล สุษะพรหม	170
กระบวนการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	
พระครูสังฆรักษ์มานพ อคฺคมาณโว, พระครูสุธีกิตติบัณฑิต(ภุชญา กิตติโสภโณ), พระมหาสุมนันท์ สุนนฺโท	179
ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤต โควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี	
พระมหาอรณนท์ รตินธโร (ตะวันนา), สุมาลี บุญเรือง, ธัชชนันท์ อิศรเดช	192
การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของบุคลากรในสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง	
มนตรี บุญจรัส, สุรพล สุษะพรหม, ธัชชนันท์ อิศรเดช	207
พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร	
มลธิดา อุบลรัตน์, สมาน งามสนิท, บุญทัน ดอกไธสง	220
พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	
ศิริ รุ่งภัทรเศวต, สุรพล สุษะพรหม, เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง	234
ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการคนละครึ่งของประชาชน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร	
ศุภกฤต เนียมสอาด, อภิญา ฉัตรช่อฟ้า, อนุภูมิ ไชวเกษม	247
การส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านเชิงพุทธบูรณาการ	
ศุภชัย ศักดิ์ตระกูล	261
บทความวิชาการ:	
ความเชื่อและความศรัทธาในวัตถุมงคลของคนไทยในปัจจุบัน	
พระครูสังฆรักษ์มานพ อคฺคมาณโว	276
การพัฒนาองค์การตามแนวพระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่	
บรรเจิด ถมปัต	285

เยาวชนกับการพัฒนาแนวคิดทางการเมือง	
พระครูศรีปริยัตยาภิรมณ์ (นพพล เขมนว)	299
พุทธธรรมากับการเสริมสร้างการปฏิบัติงาน	
พิธาน ไตรตระกูลพิทักษ์	313
รัฐประศาสนศาสตร์ในวรรณกรรมมังรายศาสตร์	
รวิภาส พิตรพิบูลย์พงศ์	323
พุทธศาสนากับระบบอุปถัมภ์ของข้าราชการไทย	
อภิชัย พิทยานุรักษ์กุล	335
ความจำเป็นของพระสงฆ์ไทยกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในปัจจุบัน	
พระมหาสุพรเทพ เทวชโย, พระมหาณรงค์ ธรรมเมธี, พระมานะ ถาวรธมโม, พระณัฐภาพ สุธีโร, พระมหาทองเก็บ ญาณพล, พระสมุห์ณัฐพลชัย ปญญาโคโม, พระมหาสมชาย ขนติสรโณ, พระมหาธนกร ปริญาชโย, พระมหาณัฐพล ขนตยาโคโม พระครูสมุห์ชาคริต ปิยาโคโม,	346
พุทธธรรมกับการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารสารสนเทศ	
พระมหาสุธน สุธโน, พระมหาสุวัฒน์ สุวฑฒโน, พระกฤษดา เตชธโร, พระเดชา กิตติโก, พระทวีรัตน์ ขยวฑฒโน, พระมหาวิศาล ปญญาวิสาโล, พระอธิการอรธการ โอภาโส, พระมหาชาญชัย ขยานนโท, พระมหาปรุฒิ ปวรธีโร, พระสมุห์ชัยยน อจาโร, พระพิศิษฐศรณ์ มหิสฺสโร, พระเพชรเกษร กตธมโม, จริยา นุ่นหลักคำ	360
การสะท้อนมุมมองเทคโนโลยีกับการเผยแผ่พุทธศาสนา	
พระมหาทองเก็บ ญาณพล, พระคณิน โสภณจิตโต, พระศักดิ์สยาม โชติปาโล, พระมหาอภิวัฒน์ ภูริวฑฒโน, พระคณิศร์ สุมะโฮ, พระครูปริชาทิจาทร ปญญาธโร, พระมหาสวัสดิ์ สุรินทชโย, พระมหาชุตีชัย วุฑฺธิชโย, พระอุดมศักดิ์ จินฺนธมโม, ศรีณภัทร์ วรกัมพลรัตน์	377
การเสริมศักยภาพองค์กรเพื่อสังคม: กลยุทธ์ที่ครอบคลุมเพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน	
เดโช แชนน้ำแก้ว	393
ภาคผนวก	410
คำแนะนำสำหรับผู้แต่ง	411

กระบวนการบริหารจัดการอิทธิพลของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา* PROCESSES OF MANAGING SANGHAS' CONFLICTS IN AYUTTHAYA PROVINCE

พระเมธีวราภรณ์ (เชิดชัย กตปุณโย)

Phra Metheewaraporn (Chirdchai Katapunkho)

วัดพนัญเชิงวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Wat Phananchongworawihan Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

Corresponding Author E-mail: chirdchai2011@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์สภาพทั่วไปและศึกษากระบวนการพัฒนาการบริหารจัดการอิทธิพลของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 25 รูปหรือคน เลือกแบบเจาะจงจากผู้ทรงคุณวุฒิ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนร่วมในการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาโดยการพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการอิทธิพล พบว่า ด้านจุดแข็ง นโยบายของเจ้าคณะผู้ปกครองที่มีความชัดเจน ด้านจุดอ่อน การจัดการเรื่องร้องเรียนของคณะสงฆ์แต่ละอำเภออาจมีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ด้านโอกาส การสนับสนุนให้พระสงฆ์ได้มีโอกาสได้เข้ารับการศึกษาด้านอุปสรรค ในสังคมเกิดความเห็นแก่ตัวมากขึ้น สภาพความเป็นอยู่ 2. กระบวนการบริหารจัดการอิทธิพล ประกอบด้วย 1. ด้านสัมมาวัณีย์ มีการเชิญทุกฝ่ายมาพิจารณาต่อหน้า พิจารณาโดยยึดหลักพระธรรมวินัยและกฎหมาย 2. ด้านสติวินัย การพิจารณาโดยยึดสติหรือเจตนาของผู้กระทำผิดเป็นสำคัญ 3. ด้านอุมุพหุวัณีย์ ยกความผิดให้หากกระทำผิดในขณะที่มีอาการผิดปกติทางจิต 4. ด้านปฎิญาตถะระ การจดบันทึกข้อสอบสวนที่ตรงไปตรงมา ถูกต้องและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย 5. ด้านเยภยยสิกา ตัดสินโดยเสียงข้างมาก ไม่ขัดกับพระธรรมวินัยและกฎหมาย 6. ด้านตัสสปายสิกา เมื่อมีข้อมูลหลักฐานครบ ต้องใช้พระวินัย กฎหมาย กรณีผู้กระทำความผิดยังปฏิเสธแต่มีพยานหลักฐาน ต้องส่งลงโทษตามความผิดนั้น 7. ด้านตินวัตถการวินัย โทษไม่หนักให้ประนีประนอมเล็กน้อยแล้วต่อกัน การบริหารความขัดแย้ง 1. การปรองดอง ให้หันหน้าคุยกัน มีเมตตาเป็นที่ตั้ง 2. การหลีกเลี่ยง พุดคุยกันเรื่องวินัยมากขึ้น 3. การประนีประนอม

*Received August 25, 2023; Revised September 3, 2023; Accepted September 6, 2023

สามารถตกลงกันได้โดยวิธีพบกันครึ่งทาง 4. การแข่งขัน ให้นำพยานหลักฐานมาพิสูจน์กัน
5. การให้ความร่วมมือ ให้คู่กรณียินยอมที่จะหันหน้าเข้าหาหรือกัน

คำสำคัญ: กระบวนการ; การบริหารจัดการ; อภิกรณ์ของคณะสงฆ์

Abstract

Objectives of this research article were to analyze the general condition and study the process of developing the management of the conflicts of the Sangha in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, conducted by the qualitative research collected data from 25 key informants, purposefully selected from experts. with in-depth interviews and collected data from 9 participants in focus groups discussion. Data were analyzed using content descriptive interpretation.

The results of the research were found that: 1. General conditions of the administration of the Adhikorn, conflicts, was found that in terms of Strengths, the policy of the ruling administrative monks were clear. In terms of Weaknesses, the management of complaints by the Sangha in each district may have different limitations. In terms of Opportunities, supporting monks to have the opportunity to receive education. In terms of Obstacles in society, selfishness is increasing owing to living conditions 2. The conflicts, Adhikorn management process consisted of 1. Sammukha-discipline aspect. All parties are invited to be considered in person by adhering to the principles of Dhamma and Vinaya. 2. Consciousness and Discipline; Consideration based on the consciousness or intent of the offender as important consideration. 3. Amulaha Vinaya. To excuse the offense if the offense is committed while suffering from a mental disorder. 4) Aspects of the Declaration Recording honest investigations Correct and fair to all parties. 5) Yephuiyasika; decided by majority, not contrary to the Dhamma and Vinaya and the law. 6) Tassapiyasika; When there is complete evidence must use discipline and law in cases where the offender still refuses but there is evidence. Punishment must be ordered according to that offense. 7) In the area of Tinawatthaka Discipline, the punishment is not severe. Compromise and break up with each other. Conflict management 1. Reconciliation, turn to face each other. Be kind

and compassionate. 2. Avoidance. Talk more about discipline. 3. Compromise. Can be agreed upon by meeting halfway. 4. Competition: bring evidence to prove. 5. Cooperation. Let the parties agree to face each other and discuss the matters.

Keywords: Processes; Management; Managing the Monks

บทนำ

อริกรรม หมายถึง เรื่องที่เกิดขึ้นแล้วสงฆ์จะต้องจัดทำ เรื่องที่สงฆ์จะต้องดำเนินการ ซึ่งเป็นการเถียงกันเกี่ยวกับพระธรรมวินัย การโจทก์กล่าวหากันด้วยอาบัติ การต้องอาบัติ และการปรับอาบัติ การแก้ไขตัวให้พ้นจากอาบัติ และกิจธุระต่าง ๆ ที่สงฆ์จะต้องกระทำ เช่น การให้อุปสมบท ให้ผ้ากฐิน เป็นต้น พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), (2538) ซึ่งจะเห็นได้ว่า อริกรรมนั้นไม่ใช่เรื่องเฉพาะที่เป็นปัญหาเท่านั้น แต่รวมไปถึงกิจหรือหน้าที่ของสงฆ์ระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่เป็นปัญหา เช่น การให้อุปสมบท ก็อยู่ในความหมายของอริกรรมเช่นกัน ในพระวินัยได้แบ่ง ประเภท อริกรรมไว้เป็น 4 ประเภท คือ

1. วิวาทาธิกรรม วิวาทที่จัดเป็นอริกรรม ได้แก่ การเถียงกันปรารภพระธรรมวินัย เช่น เถียงกันว่า สิ่งนี้เป็นธรรม เป็นวินัย สิ่งนี้ไม่ใช่ธรรม ไม่ใช่วินัย ดังนี้ เป็นต้น
2. อนุวาทาธิกรรม การโจทก์ที่จัดเป็นอริกรรม คือ การโจทก์กันด้วยอาบัติ การกล่าวหากัน
3. อาปัตตาธิกรรม อริกรรมคืออาบัติ ได้แก่ การต้องอาบัติและการถูกปรับอาบัติ เป็นอริกรรมโดยฐานเป็นเรื่องที่จะต้องจัดทำ คือระงับด้วยการแก้ไขปลดปล่อยออกจากอาบัตินั้นเสีย มีการปลงอาบัติ หรือการอยู่กรรม เป็นต้น ตามวิธีที่ท่านบัญญัติไว้
4. กิจจาธิกรรม การงานเป็นอริกรรม คือเรื่องที่เกิดขึ้นอันสงฆ์ต้องจัดทำหรือกิจธุระที่สงฆ์จะพึงทำ อรรถกถาพระวินัยว่า หมายถึงกิจอันจะพึงทำด้วยประชุมสงฆ์ ได้แก่ สังฆกรรมทั้ง 4 คือ อุปโลกนกรรม ญัตติกรรม ญัตติหุตยกรรม ญัตติจตุตถกรรม

ส่วนความหมายของอริกรรมในปัจจุบันตามที่คนส่วนใหญ่เข้าใจนั้น มิได้หมายความว่าเฉพาะเรื่องที่ต้องจัดทำตามในพระวินัยเท่านั้น ยังรวมถึงข้อร้องเรียน ข้อกล่าวหาความประพฤติที่เสื่อมเสียเกี่ยวกับพระสงฆ์ (คชาภรณ์ คำสอนหา, 2557) ซึ่งอริกรรมของพระสงฆ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ที่ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการจัดการให้เสร็จสิ้นไปนั้น มีความสลับซับซ้อนมากขึ้นทุกวัน ไม่เพียงแค่อริกรรมที่เกี่ยวข้องกับพระธรรมวินัยเท่านั้น ในปัจจุบันยังมีการโจทก์กล่าวหาพระสงฆ์ ที่มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายบ้านเมืองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และการแก้ไขอริกรรมที่เกิดขึ้นจะอาศัยพระธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้แต่เพียงอย่างเดียวก็ไม่ได้ ต้องมีการพิจารณาร่วมกับกฎหมาย

บ้านเมือง กฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่มีการใช้อยู่ในปัจจุบันประกอบกันด้วย ปัญหาอธิกรณ์คณะสงฆ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน พบว่าจะมีมากใน 2 ประเภท คือ อนุวาทาธิกรณ์ และอาปัตตาธิกรณ์ กล่าวคือ การโจทก์กล่าวหาพระสงฆ์ การร้องเรียนพระสงฆ์ที่ประพฤติปฏิบัติตัวไม่เหมาะสมในพระธรรมวินัยและศีลาจารวัตร และการกล่าวหาพระสงฆ์เกี่ยวกับการล่วงละเมิดอาบัติในพระธรรมวินัย (คชาภรณ์ คำสอนหา, 2557) นอกจากนี้อีกประการหนึ่งที่พบมาก ทั้งในระดับประเทศและในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ การร้องเรียนการปฏิบัติหน้าที่ของพระสงฆ์ที่เป็นระดับผู้ปกครอง โดยเฉพาะในระดับชั้นเจ้าอาวาส ซึ่งจะมีเรื่องถูกร้องเรียนมาก (สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2565) การร้องเรียนกล่าวหาที่เกิดขึ้นนั้น หลายกรณีก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตัวของเจ้าอาวาสที่ไม่เหมาะสม แต่ก็มีอีกหลายกรณีที่มิใช่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตัวที่ล่วงละเมิดพระธรรมวินัย หรือมีศีลาจารวัตรที่ไม่เหมาะสม แต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าอาวาส ที่ถูกกล่าวหาว่าปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หรือโดยทุจริตไม่โปร่งใส

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิเคราะห์สภาพทั่วไป และกระบวนการในการจัดการอธิกรณ์ของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารจัดการอธิกรณ์ของคณะสงฆ์ อันจะเป็นประโยชน์ในการนำไปปรับใช้ต่องานคณะสงฆ์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการอธิกรณ์ของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษากระบวนการในการบริหารจัดการอธิกรณ์ของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive

Sampling) จำนวน 5 กลุ่ม รวม 25 รูปหรือคน คือ กลุ่มเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ฝ่ายปกครองคณะสงฆ์จังหวัด พระวินยาศิการ เจ้าอาวาส เจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดและนักวิชาการด้านการจัดการเชิงพุทธ

2. ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอก ซึ่งเป็นคนละกลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยจัดประเด็นคำถามตามแนวเกณฑ์ชี้วัดการบริหารจัดการอิทธิฤทธิ์ของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การจัดทำเครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ คือ เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยการสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย และผลการศึกษาจากแบบสอบถามมายกร่างเป็นแบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานส่งแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเองถึงที่ทำงานของผู้เชี่ยวชาญและนัดวันเวลาสถานที่ที่จะสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญตามวันเวลาที่นัดหมายไว้โดยขออนุญาตผู้เชี่ยวชาญ ในการบันทึกเสียง บันทึกภาพ นำเทปบันทึกเสียงจากการสัมภาษณ์ มาดำเนินการถอดเทปบันทึกเสียงเป็นเอกสารเพื่อสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สรุปข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์รวมมาเป็นร่างการวิเคราะห์สภาพทั่วไปและรูปแบบการบริหารจัดการอิทธิฤทธิ์ของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. จัดระเบียบข้อมูล (Data Organizing) ได้แก่ การนำข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาเอกสารใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเชิงเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

2. การแสดงข้อมูล (Data Display) ได้แก่ การนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมใน

ประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

3. การหาข้อสรุป ได้แก่ การตีความหมายและตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิจัย ใช้การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นแรกผู้วิจัยได้ตรวจสอบว่าได้ข้อมูลเพียงพอแล้วหรือยัง ข้อมูลนั้นได้ตอบปัญหาของการวิจัยแล้วหรือไม่ หากผู้วิจัยพบว่าได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกัน ผู้วิจัยจะตรวจสอบว่าข้อมูลที่แท้จริงเป็นอย่างไร

ผลการวิจัย

สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการอริกรณ์ของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า

ด้านจุดแข็ง คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการบริหารจัดการอริกรณ์โดยยึดหลักอริกรณ์สมณะ 7 ประการ กฎหมายและกฎหมายเถรสมาคม โดยต้องรวดเร็วและเรียบร้อย จึงทำให้การระงับอริกรณ์ที่เกิดขึ้นทำได้รวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ กำชับเจ้าคณะผู้ปกครองใกล้ชิด ให้ความรู้หน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ ตรวจสอบสอดส่องดูแลป้องกันและแก้ไขให้เป็นที่ยุติในระดับนั้น ๆ

ด้านจุดอ่อน การแก้ไขอริกรณ์หรือเรื่องร้องเรียนที่เกิดขึ้นของคณะสงฆ์แต่ละพื้นที่ไม่เท่ากัน เมื่อเกิดอริกรณ์หรือเรื่องร้องเรียนขึ้นมาในเขตปกครองของตนของตน จึงไม่สามารถแก้ไขอริกรณ์หรือระงับข้อร้องเรียนให้ยุติโดยธรรมได้ในบางกรณี

ด้านโอกาส ทางคณะสงฆ์จังหวัดเข้าใจบริบทและให้การสนับสนุนให้พระสงฆ์ที่อยู่ในปกครองได้มีโอกาสได้เข้ารับการศึกษานในวิทยาการความรู้สมัยใหม่มากขึ้น จะเป็นการสร้างบุคลากรของคณะสงฆ์จังหวัดในด้านต่าง ๆ ให้มีความเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ และจะเป็นการเพิ่มบุคลากรคุณภาพให้คณะสงฆ์ เปลี่ยนทัศนคติของบุคคลที่ยังไม่เข้าใจในคณะสงฆ์ให้เกิดความเข้าใจที่ดีขึ้น

ด้านอุปสรรค การเจริญเติบโตทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของประเทศและโลกยุคปัจจุบัน ทำให้คนในสังคมเกิดความเห็นแก่ตัวมากขึ้น สภาพอันนี้บดบังต่อความเป็นอยู่ ความอ่อนแอของความคิด การเสวนาสื่อที่ให้แก่ความคิดในด้านลบต่อผู้คน ทำให้คนในสังคมเกิดความเสื่อมถอยในด้านศีลธรรม จึงทำให้วัดตกเป็นเป้าหมายต่อการแสวงหาประโยชน์ของผู้คนบางจำพวก จึงมีการร้องเรียน การกล่าวหาพระสงฆ์ อยู่เนื่อง ๆ

กระบวนการบริหารจัดการอริกรณ์ของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักอริกรณ์สมณวิธี 7 ประการและการบริหารความขัดแย้ง 5 รูปแบบ

หลักอริกรณ์สมณวิธี 1. ด้านสัมมุขวินัย การพิจารณาโดยพร้อมหน้า เป็นวิธีที่ง่ายและสามารถทำได้ทันที มีการเรียกทุกฝ่ายมาชี้แจงพูดคุย เพื่อหาสาเหตุและหาทางออก

พิจารณาโดยยึดหลักพระธรรมวินัยและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 2. ด้านสติวินัย การระงับด้วยผู้มีสติย่อมจะผิดพลาดน้อย คณะสงฆ์ต้องช่วยกันระงับอธิกรณ์มิให้เกิดขึ้น ผู้ที่จะถูกลงโทษต้องเป็นผู้ที่ได้กระทำผิดโดยเจตนา หรือมีสติรู้คิดในขณะที่กระทำผิด 3. ด้านอนุหิวินัย การระงับอธิกรณ์ด้วยการระงับการกระทำผิดในขณะที่จิตวิปลาส เป็นการดูแลกัน เอื้อเพื่อพระธรรมวินัยกันจึงเกิดผลที่ไม่ขัดเจนนัก 4. ด้านปฎิญาตกรรมะ การจดบันทึกข้อสอบสวนที่ตรงไปตรงมา ถูกต้อง และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ลงโทษตามที่จำเป็นรับสารภาพ 5. ด้านเยภยยสิกา การถือนับจากเสียงข้างมาก ยึดการพิจารณาตามความเห็นส่วนใหญ่ของคณะกรรมการ แต่ทั้งนี้ต้องไม่ขัดกับพระธรรมวินัย 6. ด้านตัสสปายสิกา เมื่อมีข้อมูลหลักฐานครบ ต้องใช้กฎหมายหรือกฎระเบียบ มาใช้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดยังปฏิเสธ พุดเถลไถล แต่ถ้าความผิดเป็นที่ประจักษ์แล้ว แม้ว่าจะยอมรับหรือไม่ยอมรับก็ตาม ต้องสั่งลงโทษตามความผิดนั้น 7. ด้านติณวัตรการวินัย กรณีที่โทษไม่หนัก สามารถให้อภัย โดยการพูดคุย ขอโทษกัน ปรับทัศนคติให้เลิกแล้วต่อกันได้ ช่วยลดระยะเวลาทั้งการสอบสวน การรวบรวมพยาน กระบวนการให้จบด้วยดี

การบริหารความขัดแย้ง 1. การปรองดอง รูปแบบให้มีบทลงโทษชัดเจนเหมาะสมตามสาเหตุความขัดแย้งที่เกิด ให้หันหน้าคุยกัน ใช้เหตุและผลกัน ให้มีความเมตตาเป็นที่ตั้ง 2. การหลีกเลี่ยง พยายามให้มีการพูดคุยกันเรื่องวินัยมากขึ้นในการประชุม เพื่อหาข้อยุติแนวทางปฏิบัติให้เป็นแบบเดียวกันของทั้งจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพ 3. การประนีประนอม สามารถตกลงกันได้ โดยวิธีพบกันครึ่งทาง คือ ต่างฝ่ายต่างต้องยอมลดความต้องการของตนเองในบางส่วน 4. การแข่งขัน หากแต่ละฝ่ายยืนยงในความบริสุทธิ์ของตน ต้องนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์เพื่อยืนยันความบริสุทธิ์ของตน 5. การให้ความร่วมมือ ให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายยินยอมที่จะหันหน้าเข้าหาหรือกัน เพื่อหาวิธีที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งร่วมกัน เพื่อบรรลุข้อยุติอย่างยินดีทั้งสองฝ่าย

อภิปรายผลการวิจัย

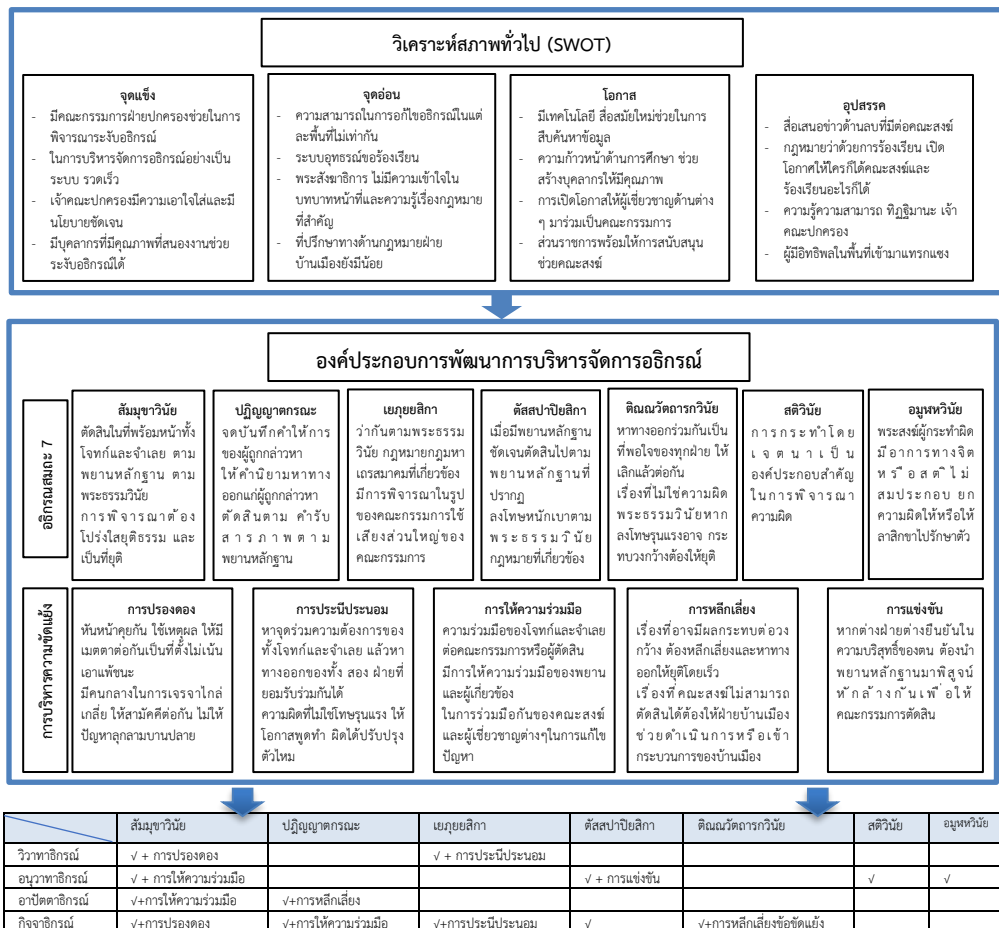
1. วิเคราะห์สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการอธิกรณ์ของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ด้านจุดแข็ง นโยบายของเจ้าคณะผู้ปกครองที่มีความชัดเจน การใช้ทั้งพระเดชและพระคุณควบคู่กัน ส่งผลให้คณะสงฆ์มีความเข้มแข็งอย่างมากในการจัดการอธิกรณ์ ด้านจุดอ่อน การจัดการเรื่องร้องเรียนของคณะสงฆ์แต่ละอำเภออาจมีข้อจำกัดที่แตกต่างกันตามความเหมาะสมและสมควรแก่เหตุในแต่ละพื้นที่ ด้านโอกาส การสนับสนุนให้พระสงฆ์อยู่ในการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดได้มีโอกาสได้เข้ารับการศึกษานในวิทยาการสมัยใหม่มากขึ้น ด้านอุปสรรค ในสังคมเกิดความเห็นแก่ตัวมากขึ้น สภาพความเป็นอยู่ ความอ่อนแอของความคิด การเสพลือที่ให้แต่ความคิดในด้านลบทำให้คนใน

สังคมเกิดความเสื่อมถอยในด้านศีลธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสันติธรรมาภีรัต (บุญชัย สนติกโร) (2558) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 พบว่า มีการปกครองโดยใช้ พระธรรมวินัยและพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 และฉบับที่ 2 พ.ศ.2535 ประกอบกับ กฎ ระเบียบ คำสั่ง มติมหาเถรสมาคมเป็นแบบแผนในการปฏิบัติสืบทอดกันมา ตามแบบการปกครองคณะสงฆ์ในภาคอื่น ๆ ยังไม่มีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับยุคสมัยจึงทำให้ทราบ 1. จุดแข็ง คือการปกครอง ทั้ง 4 จังหวัดแบ่งภาระหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน การปกครองเป็นระบบ ใช้กฎเกณฑ์เดียวกัน 2. จุดอ่อน ยังขาดบุคลากรที่มีคุณภาพมาช่วยกันพัฒนาการปกครอง มีการใช้อำนาจในการปกครองขาดความยุติธรรม และขาดความร่วมมือกัน 3. ปัญหา มีนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับแผนการปฏิบัติงาน ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานทำให้ผลของการดำเนินงานเกิดความล่าช้า 4. อุปสรรค ผู้บริหารขาดความรับผิดชอบในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ขาดงบประมาณเพื่อสนับสนุนการปกครอง และขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนา

2. กระบวนการในการบริหารจัดการอริกรณีของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า หลักอริกรณีสมถวิธี 1. ด้านสัมมุขาวินัย เป็นวิธีที่ง่าย และสามารถทำได้ทันที มีการเรียกมาว่ากล่าวตักเตือนการกระทำให้เข้าใจ เพราะเป็นด้านแรกที่ป้องกันไว้ให้เกิดอริกรณีซ้ำในเรื่องเดิม 2. ด้านสติวินัย การระงับด้วยผู้มีสติย่อมจะผิดพลาดน้อย คณะสงฆ์ต้องช่วยกันระงับอริกรณีมิให้เกิดขึ้น ตามระเบียบวินัยข้อบัญญัติในพระวินัย 3. ด้านอนุมุขวินัย การระงับอริกรณีด้วยการระงับการตำหนิในขณะที่จิตวิปลาส เป็นการดูแลกัน เอื้อเพื่อพระธรรมวินัยกันจึงเกิดผลที่ไม่ชัดเจนนัก 4. ด้านปฎิญาตกรณี การจดบันทึกข้อสอบสวนที่ตรงไปตรงมา ถูกต้อง และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย คือสิ่งที่เจ้าคณะผู้ปกครองควรทำอย่างยิ่ง 5. ด้านเยภยยสิกา การถือนับจากเสียงข้างมาก มาจากการยอมรับของผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ ต้องไม่ขัดกับพระธรรมวินัย ทำความเห็นนั้นเป็นกลางในการลงโทษ 6. ด้านตัสสปาปิยสิกา เมื่อมีข้อมูลหลักฐานครบ ต้องใช้กฎหมายหรือกฎระเบียบ มาใช้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดยังปฏิเสธ แต่ประจักษ์พยาน ต้องสั่งลงโทษตามความผิดนั้น 7. ด้านติณวตถการวินัย กรณีที่โทษไม่หนัก สามารถให้อภัย โดยการพูดคุย ขอโทษกัน ปรับทัศนคติต่อกันได้ ช่วยลดระยะเวลาทั้งการสอบสวน การรวบรวมพยาน กระบวนการให้จบด้วยดี การบริหารความขัดแย้ง 1. การปรองดอง รูปแบบให้มีบทลงโทษชัดเจนเหมาะสมตามสาเหตุความขัดแย้งที่เกิดขึ้น 2. การหลีกเลี่ยง การพูดคุยกันเรื่องวินัยมากขึ้น เพื่อหาข้อยุติ/แนวทางปฏิบัติให้เป็นแบบเดียวกัน 3. การประนีประนอมสามารถตกลงกันได้ โดยวิธีพบกันครึ่งทาง 4. การแข่งขัน ฝ่ายแพ้อาจจะเก็บความคับแค้นใจไว้เพื่อรอเวลาหาทางแก้แค้น วิธีนี้ไม่นิยมใช้ 5. การให้ความร่วมมือ ให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายยินยอมที่จะหันหน้าเข้าหาหรือกัน เพื่อหาวิธีที่ดีที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ

พระมหาสมณิก กิตติโสภณ (เศวตรัฐกุล) (2556) เรื่อง รูปแบบการลงโทษพระพุทธรูปศาสนาเถรวาท พบว่า แนวคิดการลงโทษมาจากสาเหตุการปฏิบัติผิดของพระภิกษุทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจ ทรงนำเสนอสาเหตุจากการปฏิบัติผิดและประโยชน์ของการปฏิบัติถูกต้องเพื่อบัญญัติพระวินัย ทำให้เกิดแนวคิดแก้ไข ส่วนรูปแบบในการลงโทษ ได้รับตามกฎหมายธรรมชาติและเป็นไปตามพระวินัยบัญญัติ ผู้ดำเนินการตัดสินมีความชอบธรรมและผู้ถูกลงโทษ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้

จากภาพที่ 1 สรุปได้ว่า กระบวนการในการบริหารจัดการอธิการณของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

วิเคราะห์สภาพทั่วไปการบริหารจัดการอริกรรมของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทฤษฎี SWOT

จุดแข็ง หรือจุดเด่น เจ้าคณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการแต่ละฝ่าย เพื่อช่วยดูแลกิจการคณะสงฆ์ในด้านต่าง ๆ โดยมีฝ่ายปกครองคณะสงฆ์จังหวัดช่วยดูแลเรื่องการบริหารจัดการระบอบอริกรรมในจังหวัด โดยพิจารณาตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย กรอบพระธรรมวินัย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคณะกรรมการฝ่ายปกครองที่ได้รับแต่งตั้งนั้น ประกอบไปด้วยผู้ที่มีความรู้ความสามารถทั้งทางด้านพระธรรมวินัย และกฎหมายบ้านเมือง การบริหารจัดการอริกรรมหรือเรื่องราวร้องเรียนที่เกิดขึ้นในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัด ดำเนินการอย่างเป็นระบบ และรวดเร็ว

จุดอ่อน การพิจารณาอริกรรมที่เกิดขึ้นในระดับตำบล หรืออำเภอ สามารถจัดการอริกรรมได้ไม่เหมือนกัน เนื่องจากความสามารถและคุณภาพบุคลากรของคณะสงฆ์แต่ละอำเภอไม่เท่ากัน อำเภอใดที่เจ้าคณะผู้ปกครองมีความสามารถและมีความเข้มแข็ง ก็จะสามารถจัดการอริกรรมได้ดี และไม่มีความรู้ด้านการจัดการอริกรรม หรือกฎหมายสำคัญที่ควรทราบ และที่ปรึกษาด้านกฎหมายที่จะให้ความช่วยเหลือคณะสงฆ์ในการจัดการอริกรรมยังมีน้อย

โอกาส ปัจจุบันมีเทคโนโลยี และสื่อสมัยใหม่ที่ทันสมัย ทำให้การสืบค้นข้อมูลหรือหาช่องทางในการช่วยระงับอริกรรมสามารถทำได้ง่ายขึ้น อันเป็นประโยชน์ต่อการระงับอริกรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีมหาวิทยาลัยสงฆ์ และสถาบันการศึกษา ที่เป็นโอกาสในการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพให้กับคณะสงฆ์ได้

อุปสรรค สื่อมักเสนอข่าวด้านลบ หรืออริกรรมที่ไม่ดีเกี่ยวกับพระสงฆ์และคณะสงฆ์อยู่บ่อยครั้ง ทำให้ประชาชนเกิดเสื่อมศรัทธา และมองคณะสงฆ์ในแง่ไม่ดี ทั้งที่บางกรณียังไม่ได้มีพิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริงให้เป็นที่ยกระจ่าง การร้องเรียนกล่าวโทษพระภิกษุในปัจจุบันสามารถทำได้ง่าย สามารถไปร้องเรียนที่หน่วยงานราชการต่าง ๆ ได้ เปิดโอกาสให้ใครก็ได้ไปร้องเรียน ทำให้เป็นภาระเจ้าคณะผู้ปกครอง ต้องคอยมาตามแก้อริกรรมที่เกิดขึ้นทั้งที่บางกรณี ผู้ร้องเรียน ไม่ได้ลงชื่อแสดงตัวตนที่ชัดเจน

กระบวนการบริหารจัดการอริกรรมคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สัมมุขวินัย การพิจารณาอริกรรมของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อมีอริกรรมเกิดขึ้นมีการเรียกทั้งฝ่ายโจทก์และจำเลย มาให้ข้อมูลต่อคณะกรรมการ พร้อมทั้งพยาน หลักฐาน พิจารณาตามหลักพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคมและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

สติวินัย การพิจารณาผู้กระทำความผิด ต้องดูที่การกระทำโดยเจตนา หรือมีสติในการกระทำเป็นองค์ประกอบสำคัญ หากผู้กระทำความผิด กระทำโดยขาดเจตนา การพิจารณาความผิดและโทษที่จะลงแก่ผู้นั้น ก็จะหนักเบาตามสมควรแก่เหตุ

อุมพหุวินัย หากพระสงฆ์ผู้กระทำความผิด ล่วงละเมิดพระธรรมวินัย หรือกระทำความผิดกฎหมายต่าง ๆ ในขณะที่มีอาการผิดปกติทางจิต สติไม่สมประกอบ หรือจิตวิปลาส จะได้รับการยกเว้นความผิดให้ พร้อมทั้งต้องส่งตัวไปรักษา โดยอาจรักษาในเพศของพระภิกษุ หรือให้ลาสิกขาเพื่อไปรักษาตัว

เยภยยสิกขา การพิจารณาอธิกรณ์ของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนมากจะดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ โดยมีคณะกรรมการฝ่ายปกครองคณะสงฆ์จังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการพิจารณาแก้ไขอธิกรณ์ของคณะสงฆ์จังหวัด การพิจารณาตัดสินความผิด ใช้ความเห็นร่วม หรือเสียงข้างมากของคณะกรรมการ

ตัสสปายิสิกา การลงโทษผู้กระทำความผิด เมื่อมีการตรวจสอบพิจารณา โดยเรียกโจทก์และจำเลยมาสอบสวน และพิจารณาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องแล้ว ก็มีการตัดสินไปตามพยานหลักฐานที่ปรากฏ โดยโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น จะหนักหรือเบา พิจารณาตามพระธรรมวินัย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตามความผิดที่กระทำ

ปฏินญาตรณะ ในการพิจารณาอธิกรณ์ ต้องมีการจดบันทึกคำให้การของผู้ถูกกล่าวหา ตลอดจนให้ข้อคิด ให้คำแนะนำ ในการให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ไตร่ตรอง ในความผิดที่ถูกกล่าวหา หากผู้ถูกกล่าวหายอมรับสารภาพ และยอมอุกกลงโทษ สถานใด ก็ตัดสินไปตามที่รับสารภาพนั้น แต่หากไม่รับสารภาพ ต้องพิจารณาตามพยานหลักฐาน และข้อเท็จจริงที่ปรากฏ

ติณณวัถถารกวินัย ในกรณีอธิกรณ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับหลายฝ่าย ต้องหาทางออกร่วมกันจนที่พอใจของทุกฝ่าย ให้เลิกแล้วต่อกัน ไม่ให้ติดใจ เอาความหรือทำให้เรื่องลุกลามบานปลาย หากเป็นอธิกรณ์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับพระธรรมวินัย ถ้ามีการพิจารณาหรือสอบสวนต่อไปอาจกระทบกับหลายฝ่าย และอาจก่อให้เกิดเรื่องราวบานปลาย เกิดความวุ่นวายไม่สิ้นสุด ต้องยุติเรื่องให้เลิกแล้วต่อกัน หาทางออกที่เป็นจุดร่วมที่ดีที่สุด

การบริหารความขัดแย้ง ด้านการปรองดอง (Accommodating) ให้คู่ขัดแย้งทุกฝ่ายหันหน้ามาคุยกัน โดยใช้เหตุและผล ให้มีเมตตาต่อกันเป็นที่ตั้ง ไม่เน้นเอาแพ้ชนะ เพราะนอกจากจะเกิดความเสียหายต่อแต่ละบุคคลแล้ว จะเสียหายแก่ภาพรวมของพระพุทธศาสนาด้วย มีคนกลางเจรจาไกล่เกลี่ยให้สามัคคีต่อกัน ไม่ให้ปัญหามานปลาย

การบริหารความขัดแย้ง ด้านการหลีกเลี่ยง (Avoiding) เอาพระธรรมวินัยเป็นพื้นฐาน เอากฎหมายและจารีตประเพณีรวมเข้าด้วยกัน เรื่องที่อาจมีผลกระทบต่อกว้าง ต้องหลีกเลี่ยง และหาทางออกให้ยุติโดยเร็ว เรื่องที่คณะสงฆ์ไม่สามารถตัดสินได้

การบริหารความขัดแย้ง ด้านการประนีประนอม (Compromising) การหาจุดร่วมหรือเรียกว่าพบกันครึ่งทาง ถอยคนละก้าว หรือผ่อนหนักให้เป็นเบา วิธีนี้มีความจำเป็นช่วยลดทอนข้อพิพาทเป็นการแสดงออกซึ่งความเสียสละของฝ่ายตน เพื่อฝ่ายอื่นหรือส่วนรวม ความผิดที่ไม่ได้มีโทษที่รุนแรง หาทางออกเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ให้โอกาสผู้กระทำผิดไปปรับปรุงตัวใหม่

การบริหารความขัดแย้ง ด้านการแข่งขัน (Competing) หากต่างฝ่ายต่างยืนกรานในความบริสุทธิ์ของตน หรือข้อมูลที่ตนเองกล่าวอ้าง ต้องมีการพิจารณาโดยนำพยานหลักฐานของแต่ละฝ่าย มาแสดงและหักล้างต่อกัน การตัดสินของคณะกรรมการ จะพิจารณาจากพยานหลักฐานของทั้งสองฝ่าย ที่นำมาหักล้างกัน ไม่ใช่วิธีที่เหมาะสมสำหรับคณะสงฆ์

การบริหารความขัดแย้ง ด้านความร่วมมือ (Collaborating) เพื่อบรรลุถึงข้อยุติ โดยคู่กรณีทั้งสองฝ่ายมีความพึงพอใจ ยินยอมพร้อมใจกัน หันหน้าเข้าหากันและยอมที่จะปฏิบัติตามข้อยุตินั้น มีทีมงานทุกภาคส่วนร่วมมือกัน ทั้งพระ ขรवास นักกฎหมาย มีความจำเป็น เพราะในบางสถานการณ์จะต้องการความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิร่วมด้วย

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องสภาพทั่วไปและกระบวนการในการบริหารจัดการอริกรณ์ของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรเข้ามาสนับสนุนงบประมาณ เพื่อการพัฒนาในเรื่องการจัดการอริกรณ์ ทั้งด้านการวางแผนการสรรหาบุคลากร การพัฒนาบุคลากร และการประเมินการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามกฎระเบียบ กฎหมาย เพื่อส่งเสริมวิธีการบริหารจัดการอริกรณ์ คณะสงฆ์ให้มีความเหมาะสมกับสภาพในปัจจุบัน

2. ตามหลักการจัดการอริกรณ์แล้ว ควรให้มีการจัดอบรมให้ความรู้ขั้นพื้นฐานในการจัดการอริกรณ์ จัดหามอบอำนาจหน้าที่ให้ส่วนภูมิภาคมีอำนาจในการจัดการทนายความ เพื่อช่วยแก้ไขเรื่องอริกรณ์ในเบื้องต้นเพื่อความรวดเร็วในการบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรจัดให้มีการอบรมประชุมเพื่อวางนโยบายในการจัดการอริกรณ์ร่วมกัน ในส่วนของกฎระเบียบ ขอบบังคับต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอริกรณ์คณะสงฆ์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการอริกรณ์

2. การบริหารจัดการอริกรณ์นั้น พระสงฆ์ควรปฏิบัติตามลำดับขั้น ควรเข้ามาดูแลพระในปกครองเพื่อเป็นการให้ความรู้ แนะนำการวางตัว เพื่อไม่ให้เกิดเรื่องอริกรณ์ขึ้น อันจะนำไปสู่ข้อพิพาทที่จะตามมา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยเรื่อง สภาพทั่วไปและกระบวนการในการบริหารจัดการอริกรรมของ คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยขอเสนอเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

1. การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการอริกรรมตามกฎหมาย เสรฐสมาคมในยุคปัจจุบัน ที่ให้ความรู้กับพระรุ่นใหม่ให้เข้าใจการอริกรรมและปรับให้เข้ากับ ยุคปัจจุบัน

2. การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาวิจัย เรื่องรูปแบบการอบรมให้ความรู้พระสงฆ์ การในการจัดการอริกรรม ให้เป็นไปตามที่คณะสงฆ์กำหนด ตามกฎหมายเธรสมาคม

เอกสารอ้างอิง

คชาภรณ์ คำสอนทา. (2561). รูปแบบการระงับอริกรรมของคณะสงฆ์ไทยตามหลักพุทธ สันติวิธี (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา).

พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2538). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมเวที (สุเทพ ฝุสฺสธมโม). (2556). ธรรมาภิบาลในการปกครองคณะสงฆ์ของพระ ธรรมปริยัติเวที. ที่ระลึกในโอกาสได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดสถาปนาสมณ คักดิ์เป็นพระราชคณะ เจ้าคณะ รองชั้นหิรัญบัฏ ในราชทินนาม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูสันติธรรมาภีรัต (บุญชัย สุนติกโร). (2558). การพัฒนารูปแบบการปกครองคณะ สงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย.

พระมหาสมนึก กิตติโสภโณ. (2556). รูปแบบการลงโทษในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท (สารนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย.

พระครูประทีปวัชรภรณ์ (วิเชียร ปญญาทีโป). (2565). กลไกการบริหารจัดการอริกรรม ของคณะสงฆ์อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ บริหารศน์, 11(2), 194 – 208.

ยงยุทธ วัชรดุลย. (2548). องค์พุทธมามกะ ความมั่นคงของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: บริษัทโพสท์ พับลิชชิง จำกัด มหาชน.

การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะ
เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 5
โรงเรียนบ้านเชิงดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่*

LEARNING MANAGEMENT USING COMPETENCY-BASED 7-STEP LEARNING
CYCLE FOR DEVELOPING CRITICAL THINKING SKILLS OF GRADE 5
STUDENTS AT BAN CHOENG DOI SUTEP SCHOOL,
CHIANG MAI PROVINCE

อังษณิภรณ์ ศรีคำสุข, ประพิน ขอดแก้ว

Aungsaneepon Srikhamsuk, Prapin Khodkaew

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

The Far Eastern University

Corresponding Author E-mail: 6490051014@feu.edu

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ 2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น 3. เพื่อศึกษาทักษะการคิดวิเคราะห์ หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น ใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลอง กลุ่มประชากร นักเรียนระดับชั้น ป. 5 จำนวน 19 คน โรงเรียนบ้านเชิงดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น 1.อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ 2. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 3. แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และฐานนิยม

ผลการวิจัย พบว่า 1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์ ที่สร้างขึ้นจำนวน 6 แผน ประเมินค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 10.32 และหลังเรียนเท่ากับ 24.00 แสดงว่าความรู้ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่า

ก่อนเรียน 30 ผลการวิเคราะห์ทักษะการคิดวิเคราะห์หลัง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดย
การประเมินจากชิ้นงาน สรุปโดยภาพรวมนักเรียนร้อยละ 67.54 อยู่ในระดับ ดี

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; ทักษะ
การคิดวิเคราะห์

Abstract

Objectives of this research were: 1. To create learning management using competency-based 7-step learning cycle for developing critical thinking skills, 2. To compare learning achievements before and after learning management using a 7-step learning cycle model, 3. To study analytical thinking skills After organizing learning activities using a 7-step learning cycle model, conducted by the Experimental Research. The population group was 19 grade 5 students at Ban Choeng Doi Suthep School. Chiang Mai Province The research tools were: 1. a learning management plan using a 7-step learning cycle model based on competency to develop critical thinking skills, 2. pre-learning and post-learning tests, 3. analytical thinking skills assessment form. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, coefficient of variation, and mode.

The results showed that 1. Learning management using competency-based 7-step learning cycle for developing critical thinking skills were at high level 2. Learning management using a 7-step learning cycle model based on performance to develop analytical thinking skills after learning higher than before learning. The average score before learning was 10.32 and after learning was 24.00, indicating that students' knowledge after learning was higher than before learning by evaluating the work. In conclusion, students by overall 67.54 percent were at good level.

Keywords: Learning Management 7 - Step Learning Cycle; Academic Achievement; Critical Thinking Skills

บทนำ

ปัจจุบันนี้โลกมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการพัฒนาทักษะ

กระบวนการคิดซึ่งเป็นสมรรถนะ และทักษะที่จำเป็นสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตในสังคม นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงกระบวนการในการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ รอบตัวที่เกิดขึ้นตามเหตุปัจจัย ทำให้เข้าใจทั้งตนเองและผู้อื่น ยอมรับในความหลากหลายทางสังคมและมีคุณธรรมจริยธรรม สามารถนำความรู้ปรับใช้ในการดำเนินชีวิต โดยกำหนดมาตรฐานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้ง 5 สาระ คือ 1. ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม 2. หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม 3. เศรษฐศาสตร์ 4. ประวัติศาสตร์ และ 5. ภูมิศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) แต่ปัญหาด้านคุณภาพของการศึกษาและระบบการเรียนรู้ของผู้เรียนเมื่อนำเสนอผลการประเมินระดับชาติ รวมทั้งขีดความสามารถในการแข่งขันที่อยู่ใน ระดับต่ำไม่ได้มาตรฐานสากล แสดงให้เห็นอย่างชัดเจน เช่น ผลการสอบ O-NET (Ordinary National Education Test) คือการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดขึ้นโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติหรือ สทศ. ซึ่งเป็นการจัดสอบสำหรับนักเรียนชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6 เพื่อวัดคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษาของนักเรียนและโรงเรียน โดยใช้มาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกรอบในการออกแบบทดสอบ พบว่า คุณภาพของผู้เรียนต่ำมาก ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในทุกสาระ การเรียนรู้และมีแนวโน้มต่ำลงทุกปี สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนปัจจุบันพบว่าเด็กคิดและแก้ปัญหาไม่เป็น เป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนของครูซ้ำซาก ไม่หลากหลาย ทำให้นักเรียนเบื่อ อีกทั้งวิธีการสอนเดิม ๆ ที่เน้นเนื้อหาท่องจำไม่กระตุ้นให้นักเรียนได้ให้คิดวิเคราะห์ (สนธยา ช่างประดิษฐ์, 2560) ดังนั้นควรให้ความสำคัญกับผู้เรียนทางด้านการคิด และกำหนดไว้เป็นสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนซึ่งเป็นทักษะที่จะนำไปสู่การสร้างความรู้และการนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีคุณภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545) โดยในสถานศึกษาควรจัดให้มีกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะคิดจากการปฏิบัติ คิดเป็น ทำเป็น (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2552)

ในศตวรรษที่ 21 ทักษะที่สอดคล้องกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) โดยเฉพาะด้านการเรียนการสอน เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะทำให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ ค้นหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริงอย่างมีเหตุผล สามารถช่วยพัฒนาการคิดระดับสูงได้ เทคนิคหนึ่งคือการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (ประสาธน์ เนืองเฉลิม, 2550) เริ่มต้นมาจากการจัดการเรียนรู้ในหมวดวิทยาศาสตร์โดย อาตคิน และ คาร์พลัส (Atkin

and Karplus) เป็นผู้เสนอวงจรการเรียนรู้นี้เป็นคนแรก ซึ่งแนวคิดดังกล่าวเป็นแนวคิดทฤษฎีกลุ่ม การสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) จุดประสงค์หลักของการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อกระตุ้นให้ครูผู้สอนให้ความสำคัญต่อการต่อยอดความรู้ของนักเรียน และครูผู้สอนต้องตรวจสอบว่าผู้เรียนมีการใช้ความรู้ในบริบทใหม่ จาก การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่สร้างขึ้นมา ต่อยอดความรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่เรียน (ชนิดา ทาทอง, 2549)

จากความสำคัญ สภาพปัญหาและแนวทางจัดการเรียนรู้ดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษา ได้เล็งเห็นสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนรายวิชาประวัติศาสตร์ พบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ไม่สามารถอธิบายปัญหาในท้องถิ่นของตนเองได้และนักเรียนไม่สามารถวิเคราะห์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ได้ ซึ่งเป็นทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ กระบวนการในการเรียนการสอนจะต้องใช้ทักษะทางการคิดขั้นสูงขึ้นตามลำดับ จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นปัญหาที่แท้จริงของผู้เรียน สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้วางแผนนำหลักสูตรฐานสมรรถนะมาใช้ในระดับประถมศึกษาโดยมีสมรรถนะทั้งหมด 6 ด้าน ซึ่งด้านที่เลือกมาคือด้านทักษะการคิดขั้นสูง สอดคล้องกับการทำวิจัยในครั้งนี้และผู้วิจัยมีความสนใจจึงทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฐานสมรรถนะที่ได้รับการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น ซึ่งในแต่ละขั้นครูจะเป็นเพียงผู้ชี้แนะให้แนวทางในการเรียนรู้แล้วให้นักเรียนร่วมกันคิดเพื่อให้ได้องค์ความรู้ออกมาจากหัวข้อที่ตนเองศึกษา หรือประเด็นปัญหาต่าง ๆ นักเรียนแต่ละกลุ่มได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความเข้าใจของกลุ่มตนเองและกลุ่มอื่น ๆ มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของวิชาประวัติศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีทักษะในการคิด ได้สืบค้นข้อมูลอย่างเป็นขั้นตอน มีระเบียบแบบแผน ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ อีกทั้งเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้เหมาะสมกับสมรรถนะที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับ และมีความพร้อมในการปรับตัวเพื่อเข้าสู่ระดับมัธยมศึกษาที่มีรูปแบบหรือเทคนิค การเรียนการสอนที่หลากหลายมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเชิงดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเชิงดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาทักษะการคิดวิเคราะห์ หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะของ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเชิงดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบ One Group Pretest Posttest Design คือ มีกลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียว ทำการทดสอบก่อนและหลัง การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิด ประกอบไปด้วย 1. ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม (Elicitation Phase) 2. ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement Phase) 3. ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration Phase) 4. ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation Phase) 5. ขั้นขยายความรู้ (Elaboration Phase) 6. ขั้นประเมินผล (Evaluation Phase) 7. ขั้นนำความรู้ไปใช้ (Extension Phase)

2. ประชากร

ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 19 คน โรงเรียนบ้านเชิงดอยสุเทพ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือในการดำเนินการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 6 แผน

2. เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2.2 แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล .

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัย เรื่อง การศึกษาผลการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักร การเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีการดำเนินการ ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนและหลังเรียน จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรูปแบบปรนัยจำนวน 30 ข้อ จากคะแนนที่ได้ นำไปหาค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. การวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ เก็บข้อมูลภายหลังจบการเรียนรู้ในแต่ละแผนการเรียนรู้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบประเมินความสามารถ หาค่าร้อยละ และฐานนิยม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลผลการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น ฯ โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel หาค่าสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สัมประสิทธิ์การแปรผัน (C.V.) ฐานนิยม (พิชัญสินี ชมภูคำ, 2565)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตารางที่ 1 รายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์

แผน	ชื่อเรื่อง	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
1	ท้องถิ่นของเรา	ขั้นที่ 1 ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม	1
		ขั้นที่ 2 ขั้นรู้ความสนใจ	
		ขั้นที่ 3 ขั้นสำรวจและค้นหา	
2	การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น	ขั้นที่ 3 ขั้นสำรวจและค้นหา	1
		ขั้นที่ 4. ขั้นอธิบาย	
		ขั้นที่ 5 ขั้นขยายความคิด	

ตารางที่ 1 รายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์ (ต่อ)

แผน	ชื่อเรื่อง	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
3	การนำเสนอความเป็นมาของท้องถิ่น	ขั้นที่ 2 ขั้นรู้ความสนใจ ขั้นที่ 3 ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นที่ 4. ขั้นอธิบาย ขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผล	1
4	หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ใช้ในการศึกษาท้องถิ่น	ขั้นที่ 2 ขั้นรู้ความสนใจ ขั้นที่ 3 ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นที่ 5 ขั้นขยายความคิด	1
5	การใช้คำถามและการหาคำตอบ ทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล	ขั้นที่ 1 ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม ขั้นที่ 3 ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นที่ 5 ขั้นขยายความคิด	2
6	ความจริงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวในท้องถิ่น	ขั้นที่ 1 ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม ขั้นที่ 2 ขั้นรู้ความสนใจ ขั้นที่ 3 ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นที่ 4. ขั้นอธิบาย ขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผล ขั้นที่ 7 ขั้นนำความรู้ไปใช้	1

จากข้อมูลตารางที่ 1 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์ แต่ละแผนประกอบด้วยกิจกรรมขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ แผนที่ 1 เรื่องท้องถิ่นของเรา จัดการเรียนรู้ขั้นที่ 1, 2, 3 แผนที่ 2 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น จัดการเรียนรู้ขั้นที่ 3, 4, 5 แผนที่ 3 การนำเสนอความเป็นมาของท้องถิ่น จัดการเรียนรู้ขั้นที่ 2, 3, 4, 6 แผนที่ 4 หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ใช้ในการศึกษาท้องถิ่น จัดการเรียนรู้ขั้นที่ 2, 3, 5 แผนที่ 5 การใช้คำถามและการหาคำตอบทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล จัดการเรียนรู้ขั้นที่ 1, 3, 5 แผนที่ 6 การใช้คำถามทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล จัดการเรียนรู้ขั้นที่ 1, 2, 3, 4, 6, 7 ทุกแผนการจัดการเรียนรู้ มีการดำเนินตามขั้นตอนตามแนวแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะด้าน การคิดวิเคราะห์

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
ผลการประเมินด้านเนื้อหาสาระ	4.50	0.52	มากที่สุด
ผลการประเมินด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.00	1.04	มาก
ผลการประเมินด้านสื่อการเรียนรู้	4.25	0.45	มาก
การประเมินด้านการวัดและประเมินผล	4.17	0.72	มาก
การประเมินด้านรูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะ	4.42	0.90	มาก
สรุปผลการประเมินทุกด้านโดยภาพรวม	4.37	0.71	มาก

จากข้อมูลตารางที่ 2 สรุปผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวม อยู่ในระดับเหมาะสมมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.71 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านที่มีระดับความเหมาะสมมาก ได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านรูปแบบของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักร การเรียนรู้ 7 ขั้นอิงฐานสมรรถนะ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์

ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	C.V.	n
ก่อนเรียน	30	10.32	2.36	0.23	19
หลังเรียน	30	24.00	3.40	0.14	19

จากข้อมูลตารางที่ 3 พบว่า หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 10.32 และหลังเรียนเท่ากับ 24.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ก่อนเรียนเท่ากับ 2.36 และหลังเรียนเท่ากับ 3.40 สัมประสิทธิ์การแปรผันก่อนเรียนเท่ากับ 0.23 และหลังเรียนเท่ากับ 0.14 แสดงว่านักเรียนก่อน การเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ มีความรู้แตกต่างกันมากกว่า และหลังเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ นักเรียนมีความรู้ใกล้เคียงกันมากขึ้น

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์

ตารางที่ 4 ผลการประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์

แผนการจัดการเรียนรู้	รายการประเมิน	ร้อยละ (จำนวน)	ฐานนิยม
1	วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของท้องถิ่นที่ศึกษาได้อย่างถูกต้อง	63.16	ดี
2	วิเคราะห์วิธีการสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่นโดยวิธีทางประวัติศาสตร์	73.68	ดี
3	สามารถวิเคราะห์แหล่งข้อมูลในชุมชนได้	52.63	ดี
4	จำแนกหลักฐานทางประวัติศาสตร์	100.00	ดี
5	ยกตัวอย่างการตั้งคำถามและการตอบคำถามทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล	52.63	ปานกลาง
6	เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างความจริงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวในท้องถิ่น	68.42	ดี
สรุปร้อยละ		67.54	ดี

เกณฑ์การประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ การประเมินผล ผ่านที่ระดับ ปานกลาง ขึ้นไป

จากข้อมูลตารางที่ 4 ทักษะการคิดวิเคราะห์หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการประเมินจากชิ้นงาน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ ที่อยู่ในระดับดี ได้แก่ แผนที่ 4 เรื่อง จำแนกหลักฐานทางประวัติศาสตร์ แผนที่ 2 เรื่อง วิเคราะห์วิธีการสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่นโดยวิธีทางประวัติศาสตร์ แผนที่ 6 เรื่อง เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างความจริงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวในท้องถิ่น แผนที่ 1 เรื่อง วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของท้องถิ่นที่ศึกษาได้อย่างถูกต้อง แผนที่ 3 เรื่อง สามารถวิเคราะห์แหล่งข้อมูลในชุมชนได้ และแผนการจัดการเรียนรู้ ที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ แผนที่ 5

เรื่อง ยกตัวอย่างการตั้งคำถามและการตอบคำถามทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล สรุปโดย ภาพรวมนักเรียนร้อยละ 67.54 มีทักษะการคิดวิเคราะห์หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักร การเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้นี้มีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้จริงตามบริบทพื้นที่ เนื่องจากผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่หลากหลายในรูปแบบกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนได้ร่วมกันทำงาน ระดมความคิด ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลายที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาในบทเรียน แล้วนำมาวิเคราะห์จนได้ข้อสรุปร่วมกัน ส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ตามลักษณะการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ออกมาดังนี้ 1. วิเคราะห์เนื้อหาที่นักเรียนต้องศึกษา เพื่อหารายละเอียดของข้อมูลว่ามีส่วนประกอบอะไรบ้าง 2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ เพื่อหาความเกี่ยวข้องของเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กันในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมือนกัน 3. วิเคราะห์หลักการ เพื่อหาข้อสรุปของเนื้อหาและนำไปสู่ความเข้าใจโดยการนำเนื้อหามาเชื่อมโยงเพื่อหาความสัมพันธ์และนำไปสู่เป้าหมายหรือข้อสรุปของเนื้อหานั้นได้โดยเข้าใจง่าย สอดคล้องกับทฤษฎีของ ชามมณี และคณะ (2544) ได้ให้ความหมายของทักษะการคิดวิเคราะห์ว่า หมายถึงการแยกข้อมูลของสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกเป็นส่วนย่อย ๆ แล้วนำข้อมูลจัดเป็นหมวดหมู่ตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และเห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลที่มีความสอดคล้องกันซึ่งจะนำไปสู่ข้อสรุปได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของมนัสยา ศรีจินดา (2556) เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชา สังคมศึกษา เรื่อง รัชชธรรมชาตราช้างสิ่งแวดล้อม โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ระดับประถม พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ระดับประถม ที่เรียนในหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง รัชชธรรมชาตราช้างสิ่งแวดล้อม โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 22.81 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 76.03 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือร้อยละ 75 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 28 คน จากนักเรียนจำนวนทั้งหมด 37 คน คิดเป็นร้อยละ 75.68 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือร้อยละ 75 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอน

สอนโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2. ผลการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ 6 แผน เวลาเรียน 7 ชั่วโมง โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 10.32 และหลังเรียนเท่ากับ 24.00 กล่าวได้ว่าเมื่อใช้แผนการเรียนรู้ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อน สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญะ กันธิยะ (2559) เรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น วิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า อาหารและสารเสพติด โดยมีการฝึกคิดวิเคราะห์เพิ่มขึ้น เมื่อการฝึกการคิดวิเคราะห์ นักเรียนสามารถเข้าใจเนื้อหา และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.1 อาจเนื่องมาจากแบบทดสอบมีความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สมรรถนะ สาระการเรียนรู้คุณลักษณะอันพึงประสงค์กิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ อีกทั้ง สาระการเรียนรู้ นั้น ความเหมาะสมกับช่วงชั้นของนักเรียนเป็นเรื่องใกล้ตัว จึงทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยญณัฐ เอี่ยมเผ่าจีน (2556) เรื่อง. การพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่อง โครงสร้าง บทบาท สิทธิและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวและโรงเรียน และความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E พบว่า ผลการเรียนรู้ เรื่องโครงสร้างบทบาท สิทธิ หน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว และโรงเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

3. ผลการศึกษาด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะของ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยประเมินความสามารถจากงานที่นักเรียนได้ทำระหว่างการเรียนรู้ จากแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และสร้างแบบประเมินและเกณฑ์การประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ที่สอดคล้องกัน โดยใช้เกณฑ์รูบรีคส์ สอดคล้องกับสนธยา ช่างประดิษฐ์ (2560) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา:

กรณีศึกษาโรงเรียนเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่สอนโดยใช้รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ มีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรรัตน์ พะจุไทย (2558) เรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบสอบ 7 E ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบสอบ 7 E ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H มีคะแนนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสืบสอบ 7 E เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยผู้เรียนได้ฝึกคิดหาเหตุผล ลงมือปฏิบัติ และเน้นให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง.

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ที่ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ไม่สามารถอธิบายปัญหาในท้องถิ่นของตนเองได้และนักเรียนไม่สามารถ

วิเคราะห์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ได้ และการเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์มากขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้มีการเน้นย้ำให้สถานศึกษาควรจัดให้มีกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะคิดจาก การปฏิบัติ คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบลักษณะของทักษะการคิดวิเคราะห์จากนักวิจัยทางการศึกษาที่ผู้เรียนสามารถทำได้ 1. การจำแนก 2. การจัดหมวดหมู่ 3. การเชื่อมโยง 4. การสรุปความ 5. การทำนาย ความสามารถในการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ความสัมพันธ์เพื่อหารายละเอียดและสามารถคิดแยกแยะส่วนสิ่งของหรือบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องของเนื้อหาที่สัมพันธ์ของเรื่องราว สามารถวิเคราะห์หลักการ เพื่อหาข้อสรุปของเนื้อหาและนำไปสู่ความเข้าใจโดยการนำเนื้อหามาเชื่อมโยงกันเพื่อหาความสัมพันธ์และนำไปสู่เป้าหมายหรือข้อสรุปของเนื้อหานั้นได้โดยเข้าใจง่าย วิเคราะห์เหตุการณ์หรือเรื่องราวในอนาคตและสามารถนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และวางแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมการปรับปรุงประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ ต้องมีการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญก่อนที่ผู้วิจัยจะนำไปใช้ตามรูปแบบการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อิงฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ไปใช้กับนักเรียนชั้นป. 5 โรงเรียนบ้านเชิงดอยสุเทพ ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยการประเมินหลังการเรียนรู้จากชิ้นงานและแบบทดสอบที่มีประสิทธิภาพเชิงเหตุเชิงผลและเป็นรูปธรรมมีผลการวิจัยที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนตามวัตถุประสงค์การวิจัยเชิงประจักษ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ครูควรศึกษารายละเอียดของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้อย่างเข้าใจก่อนนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและกลุ่มสาระการเรียนรู้ และบริบทของนักเรียน

2. การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ควรเตรียมกิจกรรมและสถานการณ์ให้มีความเชื่อมโยงกับเนื้อหาสาระ ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์เพื่อให้ผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

3. นำรูปแบบการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วัฏจักร 7 ขั้น ไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนและรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะการคิด และนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้

4. ครูควรศึกษาข้อมูลเครื่องมือวิจัยและเครื่องมือเก็บข้อมูลให้เข้าใจก่อนที่จะนำไปใช้ เช่น แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. นำรูปแบบการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วัฏจักร 7 ขั้น ไปปรับใช้ในเนื้อหาสาระย่อยอื่น ๆ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2. วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียน

3. วิจัยเกี่ยวกับทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ในเนื้อหาอื่น ๆ ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

4. วิจัยการสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วัฏจักร 7 ขั้น ผ่านระบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการศึกษาในยุคดิจิทัล

5. ทำการวิจัยแบบมีส่วนร่วม โดยให้ครูผู้สอนเข้าร่วมการพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันผ่านรูปแบบ Professional Learning Community (PLC)

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชนิดา ทาทอง. (2549). *การเปรียบเทียบผลการเรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น และการเรียนสืบเสาะแบบ สสวท. ที่มีต่อแนวความคิดเลือกเกี่ยวกับมโนคติชีววิทยา: พืชหรือสัตว์ การจัดจำแนกพืช และการจัดจำแนกสัตว์ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา) มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยญณัฐ เอี่ยมเผ่าจีน. (2556). *การพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่อง โครงสร้าง บทบาท สิทธิ และหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวและโรงเรียน และความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E* (ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิตนา แหมมณี. (2544). *วิทยาการด้านการคิด*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดอมาสเตอร์ กรุปแมนเนจเม้น.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2552). *การคิดวิเคราะห์เล่ม 2*. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินต์ติ้ง บางแค.

- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2550). การเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะ 7 ชั้น. *วารสารวิชาการ*. 10(4), 25-27.
- พิชญะ กันธิยะ. (2559). *การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น วิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น* (ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- พิชญ์สินี ชมภูคำ. (2553). *สถิติเพื่อการวิจัย*. เชียงใหม่: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- มนัชา ศรีจินดา. (2556). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชา สังคมศึกษา เรื่อง รัชชธรรมชาตธิราชย์สิ่งแวดล้อม โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ระดับประถม. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 36(2), 36-44.
- สนธยา ช่างประดิษฐ์. (2560). การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 10(2), 23-39.
- สุรรัตน์ พะจุไทย. (2558). *การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบสอบ 7 E ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3* (ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ความทันสมัยทางการเมืองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชน
ในการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
จังหวัดเพชรบูรณ์*

POLITICAL MODERNIZATION AFFECTING PEOPLE'S DECISION MAKING IN
ELECTION OF EXECUTIVES AND MEMBERS OF THE SUBDISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION PHETCHABUN PROVINCE

กษิต รัตนน้อย

Kasidit Rodnoi

สภ.หล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

Lom Sak Provincial Police Station, Phetchabun Province

Corresponding Author E-mail: Kdrn999@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพทั่วไปความทันสมัยทางการเมือง 2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้ง 3. นำเสนอการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการลดความขัดแย้งเนื่องจากความทันสมัยทางการเมืองที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้ง การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นทั้งปลายเปิดและปลายปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้วิเคราะห์คือการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไปความทันสมัยทางการเมืองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชน ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมทางการเมืองเป็นไปในลักษณะที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัว ระบบเครือญาติ ระบบอุปถัมภ์ 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชน สถาบันครอบครัวและกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับมาก 3. ประยุกต์ใช้หลักสัจธรรม 6 ลดความขัดแย้งในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการคิดดีต่อกันด้วยเมตตา

คำสำคัญ: ความทันสมัยทางการเมือง; การตัดสินใจ; การเลือกตั้ง

*Received August 24, 2023; Revised September 9, 2023; Accepted September 9, 2023

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the general condition, 2. To study factors affecting people's decisions in the election, and 3. To propose the application of Buddhist principles to reduce conflicts due to political modernization relating to people's decisions in the election of executives and members of the Subdistrict Administrative Organization Phetchabun Province, conducted by the mixed research methods. The qualitative research collected data from 400 voters from every district in Phetchabun Province using questionnaires and in-depth interview script as tools for data collection. The questionnaire was both open-ended and closed-ended. Data were analyzed by using frequency, percentage, mean and standard deviation. The analytical statistics were simple linear regression analysis.

The results showed that 1. General condition of political modernization that affected people's decisions, attitudes, beliefs, political values in a way that had personal relationship, kinship system, patronage system. 2. Factors affecting people's decisions indicated that the family institution and friends were at high level. 3. Applying the Saraniyadhamma 6 principle could reduce overall conflicts at a high level, especially wishful thinking toward one another with kindness.

Keywords: Political Modernization; Decision Making; Election

บทนำ

เมื่อความเจริญทางการเมืองเกิดขึ้นเนื่องจากการขยับตัวของสังคม (Social Mobilization) จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องสร้าง “สถาบันการเมืองที่เป็นรูปธรรมยั่งยืน” และกระบวนการที่สามารถปรับเปลี่ยน หรือตอบสนองพลวัตใน “มิติทางการเมือง” ดังกล่าว ได้แก่ “การพัฒนาการเมือง (Political Development)” คือ การที่มีรัฐธรรมนูญที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเจ้าของประเทศได้มีส่วนร่วมมากที่สุดมีระบบการเลือกตั้งโดยมีกฎหมายเลือกตั้งและการจัดตั้งพรรคการเมืองไทย ประชาชนมีโอกาสด้านการแสดงความคิดเห็น ถ้าหากวัฒนธรรมและประเพณีของไทยยังมีลักษณะเป็นกำแพงกันทางความคิด ประชาธิปไตยแล้ว ก็ยากที่จะเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ความเจริญก้าวหน้าของ

เทคโนโลยีสารสนเทศ พัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงของสังคม ระเบียบ กฎหมาย จึงทำให้เกิดพัฒนาการทางการเมืองที่มุ่งไปสู่ความทันสมัยทางการเมือง (Political Modernization) และปัจจัยต่างๆที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งทุกระดับชั้น (วิชัย เทียนถาวร, 2562)

สืบเนื่องจากความทันสมัยทางการเมือง (Political Modernization) ที่มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งการดำรงชีวิตของประชาชน วัฒนธรรมทางการเมือง ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ความตื่นตัวทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง แนวคิดวิธีคิดและทัศนคติของประชาชนมีผลทำให้ในยุคปัจจุบันเป็นยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพหรือเสริมสร้างพลังที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ตลอดวัยของชีวิต โดยเฉพาะการอบรมบ่มนิสัยให้สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม ดำรงชีวิตประกอบสัมมาอาชีพและร่วมสร้างสรรค์ประโยชน์ให้กับสังคม จากการศึกษาผู้วิจัยพบปัญหาความย้อนแย้งระหว่างระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2563 ข้อ 7-9 ที่บัญญัติไว้ว่า พรรคการเมืองสามารถช่วยผู้สมัครในการหาเสียงเลือกตั้งได้ กับพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 มาตรา 34 บัญญัติไว้ว่า ห้ามข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐกระทำการใด ๆ โดยมีขอบด้วยหน้าที่และอำนาจอันเป็นการกลั่นแกล้งผู้สมัครใดหรือดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด และการที่พรรคการเมืองหรือคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองเข้ามามีส่วนร่วมช่วยผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการหาเสียงเลือกตั้งนั้นถือได้ว่าเป็นความทันสมัยทางการเมือง (Political Modernization) ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางความคิด แบ่งพรรคแบ่งพวกของประชาชนในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงนำเสนอการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม 6 ซึ่งเป็นเครื่องประสาณใจและเหนี่ยวยั้งใจคนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้โดยผ่านกระบวนการกลุ่มเกลาทางการเมือง เป็นพลังในการสร้างความสามัคคีแก่ประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรินทร์ ชาญศิลป์ (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการอบรมกลุ่มเกลาทางการเมืองของเยาวชนไทย พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ได้รับการอบรมกลุ่มเกลาทางการเมืองในระดับมาก โดยเยาวชนได้รับการกลุ่มเกลาจากครอบครัวมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ สถาบันการศึกษา ศาสนา เพื่อน สื่อมวลชน และพรรคการเมือง ตามลำดับ ส่วนผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการอบรมกลุ่มเกลาทางการเมืองของเยาวชนไทย พบว่า อายุ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อการอบรมกลุ่มเกลาทางการเมืองการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ช่องทางการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและการพูดคุยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองที่ต่างกันมีผลต่อการอบรมกล่อมเกลากองการเมืองโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

กล่าวโดยสรุป พัฒนาการทางการเมืองหรือความทันสมัยทางการเมืองในปัจจุบันโซเชียลมีเดียเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ในท้องถิ่นชนบทจะเข้าถึงและใช้โซเชียลมีเดียต่าง ๆ เช่น แอปพลิเคชันเฟสบุ๊กและไลน์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ อาจเป็นปัจจัยต้นเหตุหรือเป็นสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งในสังคมชุมชนได้ง่ายขึ้น การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมสาราณียธรรม 6 สามารถลดความขัดแย้งเนื่องจากความทันสมัยทางการเมืองได้อยู่ในระดับที่มากถึงมากที่สุด เนื่องจากสาราณียธรรม 6 เป็นหลักธรรมสำหรับการสร้างความสามัคคีปรองดองของประชาชนและอยู่ร่วมกันของคนในสังคมอย่างมีความสุข ในมิติทางการเมืองความเจริญของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอาจทำให้เกิดแนวความคิดในรูปแบบใหม่ วิธีคิดแบบใหม่ซึ่งเป็นความทันสมัยทางการเมืองหรือพัฒนาการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปความทันสมัยทางการเมืองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชน ในการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม 6 ในการลดความขัดแย้งเนื่องจากความทันสมัยทางการเมืองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์ ทุกอำเภอในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 11 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ อำเภอหล่มสัก อำเภอวิเชียรบุรี อำเภอหนองไผ่ อำเภอบึงสามพัน อำเภอหล่มเก่า อำเภอชนแดน อำเภอศรีเทพ อำเภอเขาค้อ อำเภอวังโป่งและอำเภอน้ำหนาว จำนวน 400 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นทั้งปลายเปิดและปลายปิด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยหาค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติที่ใช้วิเคราะห์การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple Linear Regression Analysis) และการวิเคราะห์เชิงพรรณนาสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปความทันสมัยทางการเมืองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์ มีดังนี้ ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมทางการเมืองของครอบครัว ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น กลุ่มเพื่อน ในท้องถิ่นชุมชน บุคคลที่มีความสนิทสนมกัน วัฒนธรรมชุมชนที่มีที่มีการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งนั้น เป็นไปในลักษณะที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัว ระบบเครือญาติ ระบบอุปถัมภ์ ความเชื่อความศรัทธาความเคารพยอมรับนับถือกันให้ความเคารพผู้ใหญ่ เกรงใจผู้นำ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลดูแลซึ่งกันและระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สถาบันครอบครัว ($\bar{X} = 4.36$) กลุ่มเพื่อน ($\bar{X} = 4.31$) สถาบันทางการเมือง ($\bar{X} = 2.69$) สื่อมวลชน ($\bar{X} = 2.62$) สถาบันการศึกษา ($\bar{X} = 2.45$) ตามลำดับ และหลักสาราณียธรรม 6 สามารถลดความขัดแย้งเนื่องจากความทันสมัยทางการเมืองที่

ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

3. การประยุกต์ใช้หลักสารานุกรม 6 ในการลดความขัดแย้งเนื่องจากความทันสมัยทางการเมือง ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์ สามารถลดความขัดแย้งลดความต้องการอำนาจและผลประโยชน์ของผู้บริหารท้องถิ่นและประชาชน สร้างความสามัคคีปรองดองในสังคมได้มาก การแก้ปัญหาความขัดแย้งต้องเริ่มที่จิตใจของทุกคนตามหลักสันติวิธี จึงสามารถสร้างความสามัคคีในสังคมได้อย่างยั่งยืนและยอมรับในสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นตามพัฒนาการทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป

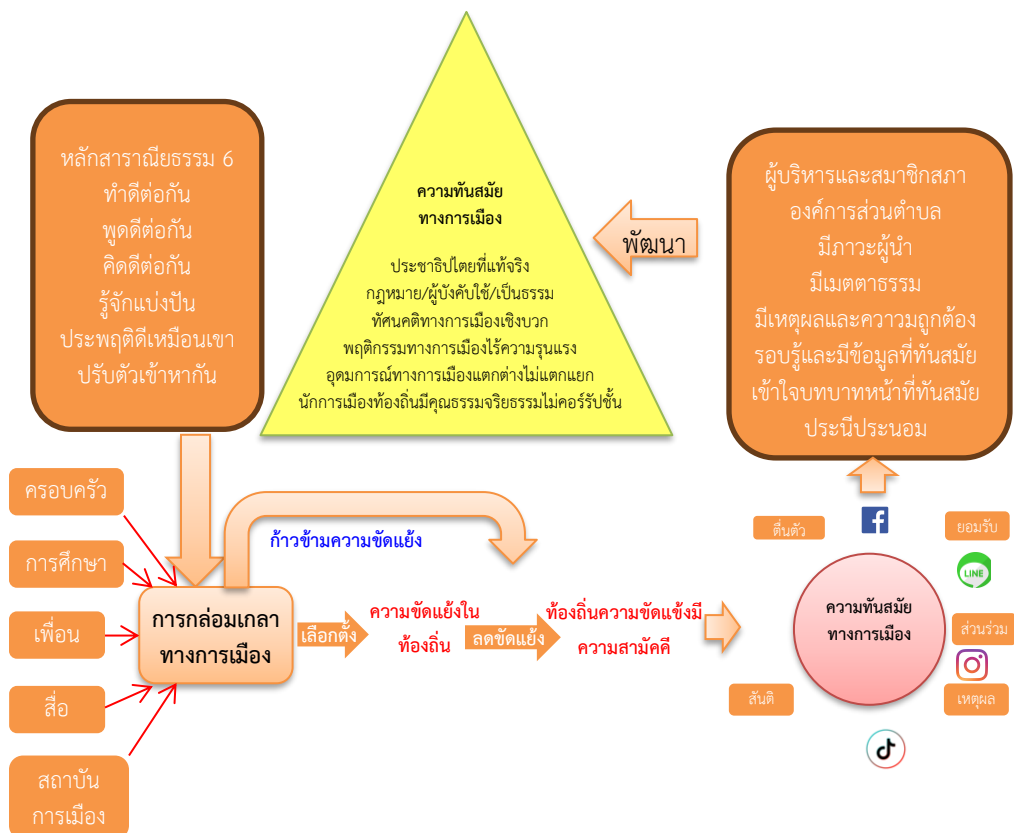
อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์ ผ่านกระบวนการกล่อมเกลางานทางการเมือง ประกอบด้วย 1. สถาบันครอบครัว 2. สถาบันการศึกษา 3. กลุ่มเพื่อน 4. สื่อมวลชน 5. สถาบันทางการเมือง ซึ่งปัจจุบันความทันสมัยทางการเมืองมีความสัมพันธ์หรือมีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งมากขึ้นโดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว สถาบันครอบครัว และกลุ่มเพื่อนในชุมชน และสถาบันสื่อมวลชนมีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งเป็นอย่างมากเนื่องจากการกระตุ้น ความรู้ ความคิด ทักษะ ความเชื่อ ค่านิยมและอุดมการณ์ เหมือนกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรินทร์ ขาวยุติศิลป์ (2562) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการอบรมกล่อมเกลางานทางการเมืองของเยาวชนไทย พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ได้รับการอบรมกล่อมเกลางานทางการเมืองในระดับมาก โดยเยาวชนได้รับการกล่อมเกลามาจากครอบครัวมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ สถาบันการศึกษา ศาสนา เพื่อน สื่อมวลชน และพรรคการเมือง ตามลำดับ ส่วนผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการอบรมกล่อมเกลางานทางการเมืองของเยาวชนไทย พบว่า อายุ ระดับการศึกษาที่ต่างกันมีผลต่อการอบรมกล่อมเกลางานทางการเมือง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ช่องทางการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและการพูดคุยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองที่ต่างกันมีผลต่อการอบรมกล่อมเกลางานทางการเมืองโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พัฒนาการทางการเมืองหรือความทันสมัยทางการเมืองซึ่งปัจจุบันโซเชียลมีเดียเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ในท้องถิ่นชนบทจะเข้าถึงและใช้โซเชียลมีเดียต่าง ๆ เช่น แอปพลิเคชันเฟสบุ๊กและไลน์ ทุกช่วงอายุ ไม่ว่าจะเป็นเด็ก วัยรุ่น ผู้ใหญ่รวมถึงผู้สูงอายุด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจเป็นปัจจัยต้นเหตุหรือเป็นสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งในสังคมชุมชนได้ง่ายขึ้น การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมสาราณียธรรม 6 สามารถลดความขัดแย้งเนื่องจากความทันสมัยทางการเมืองที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจของประชาชน ในการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้อยู่ในระดับที่มากถึงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดบุญมี คุณากรโพนศิริสม (2563) เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์การใช้หลักสาราณียธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา พบว่าแนวทางการการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม 1. ด้านเมตตาการุณกรรม ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มั่นคง มั่งคั่ง และปลอดภัย ประชาชนในชุมชนมีเสรีภาพ และภราดรภาพ ทำให้เกิดมิตรภาพ มีความรักความสามัคคีให้เกียรติและเคารพนับถือกัน สร้างสภาวะคุณธรรมชุมชน คือ รู้รักสามัคคี ซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรมและกตัญญูกตเวทิตาคุณ ซึ่งสร้างบรรยากาศทำให้ชุมชนมีความเป็นอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขสืบไป 2. ด้านเมตตาวิจิตรกรรม ทำให้ชุมชนมีความน่าเชื่อถือ มั่นคงในทรัพย์สินและมีเสน่ห์ ประชาชนมีความรู้รักสามัคคี มีสัจจะ จริใจตรงไปตรงมา สุภาพอ่อนโยน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ 3. ด้านเมตตาโมกขกรรม ทำให้ชุมชนพัฒนาไปสู่เป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ประชาชนต้องการหรือชุมชนในอุดมคติ ประชาชนในชุมชนคิดดี คิดบวก คิดสร้างสรรค์ ส่งผลถึงกริยาอาการภายนอก ยิ้มแย้มแจ่มใส และเป็นกัลยามิตรที่ดีต่อกัน 4. ด้านสาธารณโภคี ทำให้ชุมชนมีความมั่นคง เข้มแข็ง เกิดความยุติธรรมประชาชนในชุมชนมีความสามัคคี และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข 5. ด้านศีลสามัญญตา ทำให้ชุมชนมีความเป็นระเบียบวินัย มีความมั่นคงปลอดภัย น่าเชื่อถือ สร้างความประทับใจให้ผู้พบเห็น ประชาชนในชุมชนมีระเบียบวินัย รู้จักหน้าที่สิทธิพลเมือง เคารพในสิทธิผู้อื่น มีจรรยาบรรณในอาชีพ ง่ายต่อการพัฒนาชุมชนให้ไปในทิศทางที่เจริญรุ่งเรือง 6. ด้านทิวฐิสามัญญตา ทำให้ชุมชนมีความเป็นเอกภาพทางด้านความคิดเห็น ปราศจากความขัดแย้งทางความคิด มีความเห็นร่วมกันในทางสร้างสรรค์ ประชาชนในชุมชนมีความเห็นที่ถูกต้องและตรง มีทัศนคติที่ดีต่อกัน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ปรับมุมมองทางความคิดเข้าหากันอยู่ร่วมกันได้

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเป็นผลมาจากการศึกษาความทันสมัยทางการเมือง ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยสามารถสรุปวิเคราะห์ในรูปแบบของภาพที่ 1 และมีคำอธิบายขยายความได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

พัฒนาการเมืองหรือความทันสมัยทางการเมืองในปัจจุบันโซเชียลมีเดียเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ในท้องถิ่นชนบทจะเข้าถึงและใช้โซเชียลมีเดียต่าง ๆ เช่น แอปพลิเคชันเฟสบุ๊คและไลน์ ทุกช่วงอายุ ไม่ว่าจะเป็นเด็ก วัยรุ่น ผู้ใหญ่รวมถึงผู้สูงอายุด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจเป็นปัจจัยต้นเหตุหรือเป็นสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งในสังคมชุมชนได้ง่ายขึ้น การประยุกต์ใช้หลักสารณียธรรม 6 สามารถลดความขัดแย้งเนื่องจากความทันสมัยทางการเมืองที่มีความสัมพันธ์ต่อการ

ตัดสินใจของประชาชน ในการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้อยู่ในระดับ ที่มากถึงมากที่สุด เนื่องจากสาราณียธรรม 6 เป็น หลักธรรมสำหรับการสร้างความสามัคคีปรองดองของประชาชนและอยู่ร่วมกันของคนใน สังคมอย่างมีความสุข “จิตเป็นนายกายเป็นบ่าว” พฤติกรรมการแสดงออกทั้งทาง กายกรรม ทางวจีกรรมเป็นการสะท้อนมาจากใจหรือมโนกรรมทั้งสิ้น หากคนเรามีจิตใจที่ เห็นเพื่อนร่วมหมู่บ้านเป็นผู้ประสบปัญหาและความทุกข์เหมือนกัน เมื่อเกิดความคิดแบบ นี้ก็จะทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมชุมชนไม่เกิดความขัดแย้งทะเลาะวิวาทบาดหมางกัน เพราะในทางพระพุทธศาสนานี้ให้ความสำคัญต่อจิตใจเป็นหลัก เพราะจิตใจมีหน้าที่ใน การควบคุมการแสดงออกทางกายและวาจาของคนเรา ซึ่งเมื่อเกิดความขัดแย้งโดยเฉพาะ ในเรื่องของอำนาจและผลประโยชน์รวมถึงความอยู่รอดของตนเอง การแสดงออกทางใจ ด้วยความเมตตา โดยตั้งจิตคิดปรารภรณาดีต่อกัน คิดแต่สิ่งที่จะก่อประโยชน์ให้แก่กันและกัน ไม่คิดเบียดเบียนมุ่งร้ายผู้อื่น ตั้งจิตคิดทำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มองกันในแง่ดีมี หน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส แสดงความรักและความมีไมตรีต่อกันอย่างจริงใจโดยไม่มีอุบายซ่อน เร้น ไม่มีลักษณะที่เรียกว่าแสวงหาจุดร่วมและ สงวนจุดต่างแต่เป็นการยอมรับในจุดต่างและ อยู่ด้วยกันในจุดร่วม ก็คือแม้จะมีแนวความคิดและอุดมการณ์ที่แตกต่างกัน สติปัญญาการ รับรู้ที่แตกต่างกัน ยอมรับกันตามความเป็นจริงไม่ถือเป็นสาเหตุที่จะแบ่งพรรคแบ่งพวก รังเกียจเบียดฉันท์กันอันเป็นสาเหตุหรือต้นเหตุของความขัดแย้งในมิติทางการเมืองและ ความเจริญของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอาจทำให้เกิดแนวความคิดในรูปแบบ ใหม่ วิธีคิดแบบใหม่ซึ่งเป็นความทันสมัยทางการเมืองหรือพัฒนาการเมืองทางการเมืองที่มีการ เปลี่ยนแปลงไป

สังคมปัจจุบันเป็นยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัต ซึ่งสังคมมีการ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและในยุคปัจจุบันสังคมมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมาก ผู้บริหารท้องถิ่นจึงมีบทบาทอย่างมากต่อการดำเนินงานภารกิจของท้องถิ่นทั้งการพัฒนา ทางการเมืองท้องถิ่นการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยน พฤติกรรมการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ คุณลักษณะของผู้บริหารท้องถิ่น ควรมี ลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีภาวะผู้นำมีศิลปะในการครองใจคน สามารถจูงใจคนให้เต็มใจร่วมมือหรือให้ การสนับสนุน เป็นนักประสานความเข้าใจของทุกฝ่าย สามารถบริหารความขัดแย้งระหว่าง บุคคลและประสานประโยชน์ให้เกิดกับองค์กรได้

2. มีเมตตาธรรม ไม่มีอคติ หรือ ฉันทคติ นักบริหารที่เป็นผู้นำขององค์กรยังต้อง รู้จักสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวมต้องรู้จักแสดงน้ำใจกับเพื่อนร่วมงานและ ลูกน้องในโอกาส อันสมควร และสิ่งที่สมควรที่จะต้องมียังยิ่งคือ ความรู้จักอดกลั้น และ

อดทน ทั้งทางอารมณ์และจิตใจ สุดท้ายคือการรู้จัก ให้อภัย ถ้าผู้บริหารมีเมตตาธรรมรู้จัก ให้อภัย จะทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน

3. ต้องอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลและความถูกต้อง ในการทำงาน ถ้ามีหลักการที่ชัดเจน การทำงาน ก็ง่าย สะดวกเร็วขึ้น มีความเป็นธรรมและตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ได้แม่นยำ

4. รอบรู้และมีข้อมูลที่ทันสมัย เพราะการมีข้อมูลที่ช่วยให้การตัดสินใจถูกแม่นยำขึ้น จึงต้องรู้จัก รู้รอบ รู้กว้าง รู้ไกล กระตือรือร้นอยู่เสมอ เป็นนักอ่าน ขยันใฝ่หาความรู้ ช่างสังเกตรู้จักฟัง

5. รู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ทันสมัยรู้ว่าขณะนี้ตนเป็นใคร มีบทบาทและมีอำนาจหน้าที่อย่างไร เพื่อที่จะสวมบทบาท และแสดงบทบาทตามอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีอยู่ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ไม่เข้าไปก้าวก่ายงานในหน้าที่รับผิดชอบของคนอื่น

6. รู้จักประนีประนอมและยืดหยุ่นจะช่วยลดความขัดแย้งและขจัดปัญหาในการทำงานได้มากขึ้น

เพราะฉะนั้นสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นเป็นการใช้สติปัญญาทางความคิดอันเป็นจุดเริ่มต้นของการลดความขัดแย้งในสังคมชุมชน การคิดดีต่อกันด้วยเมตตา มีทัศนคติเชิงบวก คิดทำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น ไม่อิจฉาริษยาทั้งต่อหน้าและลับหลัง มองกันในแง่ดีไม่มีอคติต่อกัน มีความเข้าใจกัน ซึ่งความขัดแย้งต่างๆเกิดจากปัจจัยภายในหรือจิตใจซึ่งเป็นเรื่องของกิเลสตัณหาหรือความอยากได้อะไรมี ในการแก้ไขหรือลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ จำเป็นต้องเริ่มแก้ที่จิตใจซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาก็คือ การลดกิเลสตัณหา หรือลดการแสวงหาผลประโยชน์อันเนื่องมาจากการทุจริตคอร์รัปชั่น ลดการบริโภคนิยมหรือวัตถุนิยมซึ่งเกิดจากโลภะจิต โทสะจิต โมหะจิต ลดความต้องการอำนาจและผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง ลดทฤษฎีความยึดมั่นถือมั่นความเชื่ออุดมการณ์ทางการเมือง เมื่อเราสามารถแก้ไขปัญหายภายในจิตใจของทุกคนเหล่านี้ได้ ปัญหาต่าง ๆ ภายนอกที่เกิดขึ้นแล้วก็จะสงบไปเองโดยปริยาย เพราะฉะนั้นวิธีการสร้างความสามัคคีปรองดองและลดความขัดแย้งในสังคมที่ดีที่สุดก็คือการแก้ภายในจิตใจของทุกคนตามหลักสันติวิธี มีประชาธิปไตยที่แท้จริง มีระเบียบกฎหมายเป็นธรรม ผู้บังคับใช้กฎหมายปฏิบัติหน้าที่ที่ซื่อสัตย์สุจริตถูกต้องเป็นธรรม ประชาชนมีทัศนคติทางการเมืองเชิงบวกมีพฤติกรรมทางการเมืองไร้ความรุนแรง มีอุดมการณ์ทางการเมืองแตกต่างกันแต่ไม่แตกแยก นักการเมืองท้องถิ่นมีคุณธรรมจริยธรรมไม่คอร์รัปชั่น จึงจะสามารถสร้างความสามัคคีปรองดองในสังคมได้อย่างยั่งยืนและยอมรับในสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นตามพัฒนาการหรือความทันสมัยทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรส่งเสริมให้สถาบันการศึกษา จัดให้มีลักษณะการเรียนการสอนให้ ความรู้เกี่ยวกับการเมืองในบริบทของสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้ประชาชนรู้เท่า ทันสังคม รู้เท่าทันสื่อ มีทัศนคติเชิงบวก รู้จักการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและแก้ไข ปัญหาด้วยสันติวิธี

2. สื่อมวลชนควรวางตนเป็นกลางทางการเมือง โดยการนำเสนอข่าวสารทางการเมือง ให้ครอบคลุมรอบด้าน ไม่วิเคราะห์สถานการณ์เอนเอียงไปฝักใฝ่ในฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จะ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้น

3. ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและสถาบันทางการเมือง ควรนำหลัก พุทธธรรม มาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมของหน่วยงาน เพื่อเป็นการลดความขัดแย้งอาจจะ เกิดขึ้นจากพัฒนาการทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สถาบันการศึกษา ควรส่งเสริมให้มีการปลูกฝังแนวความคิดเกี่ยวกับการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตยในบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปและให้ความรู้เรื่อง ความซื่อสัตย์ไม่ทุจริตคอร์รัปชันประพัตินสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม เนื่องจาก สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่จะถ่ายทอดแนวความคิด ทัศนคติ ความเชื่อในการพัฒนา ชุมชนสังคมและประเทศชาติ

2. นักการเมืองท้องถิ่นและประชาชนควรมีพฤติกรรมทางการเมืองที่สร้างสรรค์ ยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลอื่นให้สอดคล้องกับบริบท ของสังคมไทยปัจจุบัน ผู้บริหารท้องถิ่นควรมีภาวะผู้นำ ไม่มีอคติและจัดสรรประโยชน์ให้กับ ประชาชนอย่างถูกต้องทั่วถึงและเป็นธรรม

3. ภาครัฐไม่ควรแทรกแซงหรือบิดเบือนการนำเสนอข่าวสารทางการเมือง จะทำ ให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเชิงบวกเพิ่มมากขึ้น

4. สถาบันการศึกษาควรประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมปลูกฝังจิตสำนึกให้นักเรียน นิสิตนักศึกษาใช้สื่อโซเชียลสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องภาวะผู้นำและความรู้ความสามารถของผู้บริหาร ท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์

2. ควรศึกษาผู้บริหารท้องถิ่นในอุดมคติภายใต้ความทันสมัยทางการเมืองของ ประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์

3. ควรศึกษาหลักธรรมและวิธีการที่เหมาะสมในการส่งเสริมและปลูกฝังจิตสำนึกของผู้บริหารท้องถิ่นให้มีคุณธรรมจริยธรรมไม่ทุจริตคอร์รัปชันได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- ทวีพันธ์ พัวสรรเจริญ. (2561) ประชาธิปไตยพัฒนา. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 11(2), 173 -191.
- พระปลัดบุญมี คุณากโร (โพธิศรีสม). (2563). การศึกษาวิเคราะห์การใช้หลักสาราณียธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา. *วารสารมหาจุฬานครธรรม*, 7(4), 132-143.
- ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2563. (2563, 17 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 137 ตอนที่ 29 ก. หน้า 18.
- วัชรินทร์ ขาญศิลป์. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการอบรมกล่อมเกลากาทางการเมืองของเยาวชนไทย. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 6(1), 1-26.
- วิชัย เทียนถาวร. (2562). *คนรุ่นใหม่กับพัฒนาการเมือง*. สืบค้น 29 ธันวาคม 2565, จาก https://www.matichon.co.th/article/news_1375571
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). *จุลสาร เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- Lindsay, A.D. (1951). *The Essentialsof Democracy* (2nd ed.). Oxford United Kingdom: Oxford University Press.

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชน
กลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่*
POLITICAL PARTICIPATION OF ETHNIC PEOPLE IN GENERAL ELECTION
AT FANG DISTRICT, CHIANG MAI PROVINCE

อิสริย์ วรกุลชัยศรี, อนุภูมิ โขวเกษม, สุรพล สุธะพรหม

Issare Worrakulchaisri, Anubhumi Sowkasem, Surapon Suyaprom

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Amp-po@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมือง 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และ 3. เพื่อศึกษาแนวทางการนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 259 คน เลือกสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งทั่วไป ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือก จำนวน 6 กลุ่ม ประกอบด้วย ใช้แบบสอบถามในการวิจัยเชิงปริมาณ และแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ และสถิติเชิงอนุมาน โดยการใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยสนับสนุน คือ 1. ด้านความสนใจทางการเมือง 2. ด้านอิทธิพลของสื่อ 3. ด้านประเพณีนิยม 4. ด้านนโยบายพรรคการเมือง และหลักอิทธิบาท 4 มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และ 3. การนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ 1. ด้านฉันทะ เพื่อสร้างความพอใจหรือเต็มใจในการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ 2. ด้านวิริยะ เพื่อสร้างความพยายามในการติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองในการเลือกตั้ง 3. ด้านจิตตะ เพื่อสร้างความสนใจในการเลือกตั้ง และ (4) ด้านวิมังสา เพื่อ

*Received August 25, 2023; Revised September 9, 2023; Accepted September 11, 2023

สร้างกระบวนการตรวจสอบพฤติกรรมคุณสมบัติของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมือง

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมทางการเมือง; การเลือกตั้งทั่วไป; กลุ่มชาติพันธุ์

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the ethnic people's political participation. 2. To explore factors relating to the political participation of ethnic people and 3. To investigate the guidelines for applying Iddhipāda (the four paths of accomplishment) in the political participation of ethnic people in general election at Fang District, Chiang Mai Province. Use an integrated research method. The questions were collected from a sample of 259 people selected by random sampling. Key informants include those who participated in the general election. Six groups of people know and understand selection using questionnaires in quantitative research. Structured interviews in qualitative research are structured interviews. Descriptive statistics and inferential statistics were used, including frequency and percentage values. By using the Pearson correlation coefficient statistic. Use content analysis techniques.

Findings were found as follows: 1. The political participation of ethnic people in general elections was at a high level overall. 2. Factors supporting were: 1. political interest, 2. media influence, 3. tradition, 4. political party policy and Iddhipāda (the four paths of accomplishment) were correlated with ethnic people's political participation in the general election with a statistically significant value of 0.01 level, and 3. The guidelines for applying Iddhipāda in the political participation of ethnic people in general elections included the following: 1. Chanda, aspiration to increase willingness or contentment in researching; 2. Viriya, to increase effort in following up on election information, 3. Citta, thoughtfulness, to encourage the voters to be interested in the election, and 4. Vīmaṃsā, investigation, to create a process for assessing the qualities of each candidate and their political party.

Keywords: Political participation; General Election; Ethnic People

บทนำ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) เป็นสิ่งสำคัญในระบอบประชาธิปไตย เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง โดยการมีส่วนร่วมในรูปแบบเก่า ได้แก่ การออกเสียงเลือกตั้ง การทำงานในพรรคการเมือง การรณรงค์ทางการเมือง ส่วนในรูปแบบใหม่ ได้แก่ การมีส่วนร่วมที่ประชาชนมีความคิดริเริ่มและมุ่งต่อนโยบาย การมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดองค์กรกลุ่มและเสรีภาพทางประชาธิปไตยโดยตรง (Dalton, 2006) ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้การเลือกตั้งเป็น “หน้าที่” ของประชาชนทุกคนที่มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละระดับ ถ้าบุคคลใดละเลย เพิกเฉย หรือไม่ใช้สิทธิของตนเองอาจถูกตัดสิทธิหรือประโยชน์อื่น ๆ ที่พึงมีตามกฎหมาย (สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, 2560) โดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีทั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือ ทางตรง ได้แก่ การที่ประชาชนของรัฐทั้งหมดเป็นผู้ใช้อำนาจในการปกครองโดยตรง ส่วนทางอ้อม เป็นการเลือกตั้งเพื่อเลือกตัวแทนเข้าไปบริหารประเทศนั่นเอง (วิศาล ศรีมหาโร, 2556)

การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย พิจารณาได้จากระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยเฉพาะแนวการพัฒนาทางการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย (เชาวณะ ไตรมาส, 2552) ดังนั้น การเลือกตั้ง จึงเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้ง่ายที่สุด โดยประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งได้ เช่น สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง สอดส่องดูแลการเลือกตั้ง ช่วยแจ้งเหตุหรือเบาะแสการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง รวมทั้งใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือร่วมเป็นเจ้าหน้าที่จัดการเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ ตลอดจนด้านการไปใช้สิทธิของประชาชน ด้านการตัดสินใจเลือกตั้ง ด้านการร่วมรณรงค์เลือกตั้ง และด้านการสนับสนุนประชาธิปไตย เป็นต้น (จันทร์านุช มหาकाญณะ, 2559)

ปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ความสนใจทางการเมือง ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม การอาศัยอยู่ในเขตเมืองหรือชนบท และความพอใจต่อการทำงานของรัฐบาล (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และฉวีลวด บุรีกุล, 2548) ดังนั้น การเมืองจึงเป็นเรื่องของการตัดสินใจในประเด็นสาธารณะ การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้กระจายตัวอย่างเป็นธรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อทุกคนในสังคม (กรภาพ ธิญญกรณ์ภูวดล และพินนกาลล์ ธีร์ก้านพลูกกลาง, 2563)

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกิดขึ้นกับประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งอาศัยในพื้นที่ราบสูง การเดินทาง

ไม่สะดวก หลายคนไม่เข้าใจภาษาไทย ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากบุคคลภายนอก ทั้งยังประสบปัญหาความเดือดร้อนในด้านต่าง ๆ เช่น ความมั่นคงในที่ดินทำกิน ที่อยู่อาศัย สัญชาติ ไปจนถึงปัญหาในเชิงวัฒนธรรมที่หลายกลุ่มชาติพันธุ์กำลังเผชิญกับความเสี่ยงที่ต้องสูญเสียอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษาเริ่มสูญหายไปพร้อม ๆ กับการรู้และภูมิปัญญาของตน ความสามารถพึ่งพาตนเองก็ถูกลดทอนลงไป จนกลายเป็นกลุ่มคนที่ไม่มีความสามารถพึ่งพาตนเองได้ ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากรัฐเท่านั้น (อภิรักษ์ ธรรมเสนา, 2564) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัย เรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่” โดยการนำหลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา อันเป็นคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2559) มาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปให้มากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชน กลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาแนวทางการนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 24 มีนาคม 2562 จำนวน 732 คน (งานทะเบียนราษฎร อำเภอดง, 2564)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอฟาง จังหวัด เชียงใหม่ ที่มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 24 มีนาคม 2562 โดยการคำนวณหาขนาดกลุ่ม ตัวอย่าง จากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 259 คน โดยเลือกสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตาม จำนวนที่ได้คำนวณไว้

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งทั่วไป ผู้ที่มี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือก และผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจหลักพุทธธรรม จำนวน 6 กลุ่ม ประกอบด้วย 1. ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน 2. ชมรมกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 3 คน 3. ข้าราชการ จำนวน 2 คน 4. นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 1 คน และ 5. นักวิชาการ ด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รูป รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 รูปหรือคน โดยการเลือกกลุ่ม ตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม โดยการหา ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถาม เท่ากับ 0.8 – 1.00 และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อวัดความสอดคล้อง ภายในตามแนวคิดของครอนบาค (Cronbach) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่า ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.926

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมี โครงสร้าง (Structured Interview) โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับ วัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.8 – 1.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือแนะนำตัวจากผู้อำนวยการ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อดำเนินการดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยขอประสานความร่วมมือ นายอำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 259 คน และ เก็บแบบสอบถามคืนได้ครบตามจำนวน คิดเป็นร้อยละ 100

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยประสานผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อ นัดหมายเวลาและขออนุญาตบันทึกเสียงการให้สัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการ กระบวนการตรวจสอบความถูกต้องในภายหลัง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้ 1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายสภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ปัจจัยสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง และหลักอิทธิบาท 4 และ 2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยการใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) แล้วสังเคราะห์ข้อมูลโดยเขียนเป็นความเรียงและจัดกลุ่ม เพื่อนำเสนอข้อมูลในภาพรวม

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการไปใช้สิทธิของประชาชน อยู่ในระดับมาก เป็นลำดับแรก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.51) รองลงมา ได้แก่ ด้านการสนับสนุนประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.62) ด้านการตัดสินใจเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.52) และด้านการร่วมรณรงค์เลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.64) อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน และจากการสัมภาษณ์ พบว่า 1. ด้านการไปใช้สิทธิของประชาชน ได้นำออกมาใช้สิทธิในการเลือกตั้ง เพราะต้องการรักษาสิทธิของตนเอง และแสดงออกเพื่อเรียกร้องให้ตนเองมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 2. ด้านการตัดสินใจเลือกตั้ง ได้แก่ จะตัดสินใจเลือก ส.ส. จากผู้ที่คุ้นเคยและไว้วางใจ เลือกผู้ที่สามารถให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความเป็นอยู่ได้ และเลือกตามผู้นำ 3. ด้านการร่วมรณรงค์เลือกตั้ง ได้แก่ ใช้วิธีการบอกต่อหรือปากต่อปาก การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การปรึกษาหารือกันเองในครอบครัวและสื่อต่าง ๆ และ 4. ด้านการสนับสนุนประชาธิปไตย ได้แก่ ให้ความร่วมมือ มีความกระตือรือร้น ออกมาใช้สิทธิในการเลือกตั้งด้วยความเต็มใจ พุดจา หรือ และพยายามทำความเข้าใจขั้นตอนการเลือกตั้ง

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ พบดังนี้

2.1 ปัจจัยสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยภาพรวม และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($R = .666^{**}$)

2.2 หลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวม และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($R = .794^{**}$)

3. แนวทางการนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงใหม่ พบดังนี้

3.1 ควรส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ใช้ “ฉันทะ” เพื่อให้มี “ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น” ซึ่งจะก่อให้เกิดความพอใจหรือเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้ง

3.2 ควรส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ใช้ “วิริยะ” เพื่อให้มี “ความพากเพียรในสิ่งนั้น” ซึ่งจะก่อให้เกิดความพยายามในการติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองในการเลือกตั้ง โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการ

3.3 หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ควรส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ใช้ “จิตตะ” เพื่อให้มี “ความเอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้น” ซึ่งจะก่อให้เกิดความสนใจในการเลือกตั้ง ตลอดจนการพิจารณาคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้งอย่างจริงจัง และไตร่ตรองนโยบายของพรรคการเมือง

3.4 หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ควรส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ใช้ “วิมังสา” เพื่อให้มี “ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น” ซึ่งจะก่อให้เกิดการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การพิจารณาไตร่ตรองนโยบายของพรรคการเมือง โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ เข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกันทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1. ด้านการไปใช้สิทธิของประชาชน 2. ด้านการสนับสนุนประชาธิปไตย 3. ด้านการตัดสินใจเลือกตั้ง และ 4. ด้านการร่วมมรดกเลือกตั้ง แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ความสนใจและมีความกระตือรือร้น ในการใช้สิทธิในการเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งมีผลมาจากสื่อประชาสัมพันธ์ที่กระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญของการเลือกตั้งทั่วไป จากผู้สมัครที่ลงพื้นที่เพื่อแสดงวิสัยทัศน์และนำเสนอนโยบายของพรรคเพื่อแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อ

ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนจากผู้นำชุมชนที่คอยให้คำแนะนำในเกี่ยวกับการเลือกตั้งทั่วไปอย่างแพร่หลาย ดังนั้นประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ จึงแสดงออกด้วยการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งทั่วไป เพื่อเลือกบุคคลเข้าไปทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนนโยบายของภาครัฐที่เป็นประโยชน์แต่ตนและชุมชน จึงทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสวาท ฮาดถักดี (2565) เรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกิจกรรมการรณรงค์หาเสียง ด้านการลงคะแนนเสียง และด้านการติดต่อในฐานะของพลเมือง ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า 1. ด้านการลงคะแนนเสียง ทำให้ประชาชนมีอำนาจเหนือผู้สมัครรับเลือกตั้ง และเป็นเบื้องต้นของขบวนการทางการเมืองของประชาชน 2. ด้านกิจกรรมการรณรงค์หาเสียง ได้เข้าร่วมพูดคุยการเลือกตั้งตามที่สาธารณะ เข้าร่วมสนทนากลุ่มการเลือกตั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ พูดชี้แนะให้เห็นผลดีของการไปเลือกตั้ง และ 3. ด้านการติดต่อในฐานะของพลเมือง กับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นประจำเกี่ยวกับปัญหาเฉพาะ และได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นระดับพิเศษในเรื่อง ปัญหาสังคม

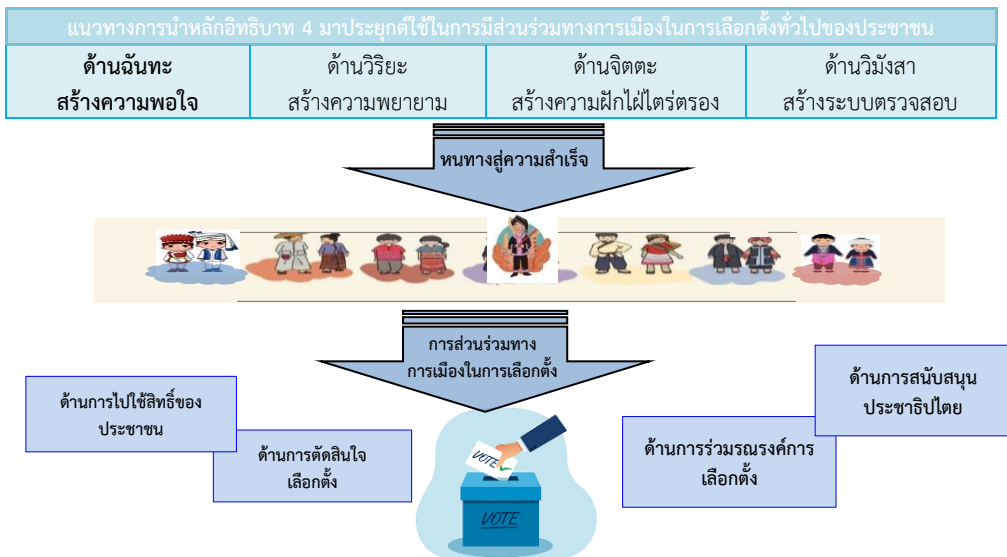
2. ปัจจัยสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งในภาพรวม และแต่ละด้านในเชิงบวกทุกด้าน กล่าวคือ หากประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีปัจจัยสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมาก ก็จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปมากขึ้นตามไปด้วย และพบว่าองค์ประกอบของปัจจัยสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ 1. ด้านความสนใจทางการเมือง 2. ด้านอิทธิพลของสื่อ 3. ด้านประเพณีนิยม และ 4. ด้านนโยบายพรรคการเมือง ล้วนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ด้วยเช่นกัน แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือ กลุ่มชาติพันธุ์ ได้รับการศึกษา ประกอบอาชีพที่ได้พบปะกับคนพื้นราบ ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ จึงมีช่องทางแสวงหาข้อมูลได้กว้างขวางขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป เพื่อใช้เสียงในการเรียกร้องสิทธิประโยชน์มากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญเรือน เนียมปาน (2564) เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองประชาชนในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ได้แก่ ด้านประชากรศาสตร์มีความสัมพันธ์กับบทบาทในชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และการไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง

มีความสัมพันธ์กับแหล่งข้อมูลข่าวสารทางการเมือง สถานที่ที่พบปะพูดคุยประเด็นการเมือง ความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรม ความเป็นปึกแผ่นของคนในชุมชน กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรม และกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในมิติต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจัยภายในและภายนอกชุมชน เช่น ความสนใจทางการเมือง การรับฟังข้อมูลข่าวสารจากสื่อ การยึดถือปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน ตลอดจนนโยบายของพรรคการเมือง ล้วนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งสิ้น

3. หลักอิทธิบาท 4 มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งในภาพรวม และแต่ละด้านในเชิงบวกทุกด้าน กล่าวคือ หากประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีหลักอิทธิบาท 4 ในระดับมาก ก็จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปมากขึ้นตามไปด้วย รวมทั้งองค์ประกอบของหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ 1. ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) 2. ด้านวิริยะ (ความพากเพียรในสิ่งนั้น) 3. ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) และ 4. ด้านวิมังสา (ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น) ล้วนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ด้วยเช่นกัน อาจกล่าวได้ว่าประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่ม เป็นกลุ่มคนที่ยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งหมด และมีความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ ดังนั้นจึงต้องหาวิธีการ หรือ “หนทางสู่ความสำเร็จ” โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อเป็นแนวทางที่จะทำให้ตนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพระมหาวันเพ็ญ สารโท (ทุมชะ) และคณะ (2565) เรื่อง การนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการปกครองบริหารงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า การนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการปกครองบริหารงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและนำมาซึ่งประโยชน์สุขของคนในชุมชน อันนำไปสู่ความต้องการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลักอิทธิบาท 4 สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมให้การทำงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ บรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ รวมทั้งสามารถช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ได้ด้วยเช่นกัน

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่” สามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 ทางกรนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ที่สำคัญต้องเริ่มจาก “ผู้นำ” ทั้งนี้ด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ จัดเป็นกลุ่มคนที่มีความเชื่อร่วมกัน มีศาสนา ภาษา วัฒนธรรม วิถีชีวิต ทั้งทางสังคม และเศรษฐกิจ ในรูปแบบเดียวกัน ผู้คนมีความสัมพันธ์ในลักษณะเครือญาติ เชื่อมโยงกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีผู้นำเป็นผู้ที่คอยชี้แนะให้สมาชิกมีรูปแบบในการยึดถือปฏิบัติในแบบเดียวกัน มีการปฏิสัมพันธ์กันทั้งในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันและระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ จนมีพลวัตตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และการเมือง ภายใต้บริบทของสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นใหม่ “ผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์” ยังคงมีอิทธิพลเหนือคนอื่น ๆ และสามารถโน้มน้าวและชี้แนะให้คนอื่น ๆ ปฏิบัติตามได้

ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องส่งเสริมให้ผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์ มีความรู้และความเข้าใจถึงสิทธิ หน้าที่ และประโยชน์ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปให้มากยิ่งขึ้น เพื่อผู้นำจะได้เป็นผู้ที่ขับเคลื่อนให้สมาชิกกลุ่มให้ความสำคัญและรับรู้ถึงพลังของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจหรือสิทธิพิเศษภายในกรอบระบบการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยนำหลัก “อิทธิบาท 4” ซึ่งเป็นพุทธธรรมที่

เป็น “หนทางสู่ความสำเร็จ” มาเป็นกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป ดังนี้

1. ด้านฉันทะ: สร้างความพอใจ “ผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์” จะต้องทำให้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ เกิดความรู้สึกรักพอใจและเต็มใจ ที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป พอใจที่จะการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ และผลงานของผู้สมัคร ตลอดจนศึกษานโยบายของพรรคการเมืองต่าง ๆ นำมาใช้ในการตัดสินใจเลือกเลือกผู้แทนและพรรคการเมืองเพื่อบริหารประเทศต่อไป

2. ด้านวิริยะ: สร้างความพยายาม “ผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์” จะต้องทำให้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ เกิดความพยายามในการติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร การปรึกษาหารือ การสนทนา การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการพูดคุยกันในครอบครัว เป็นต้น

3. ด้านจิตตะ: สร้างความฝักใฝ่ใถ่ตรง “ผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์” จะต้องทำให้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ เกิดความฝักใฝ่ใถ่ตรง เพื่อมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป ในการพิจารณาผู้สมัครรับเลือกตั้งทั่วไป พรรคการเมือง และใถ่ตรงนโยบายของพรรคการเมือง ที่จะเป็นประโยชน์ มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ สามารถแก้ปัญหาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ได้จริง

4. ด้านวิมังสา: สร้างระบบตรวจสอบและพิจารณาใถ่ตรง “ผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์” จะต้องทำให้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป ในการสร้างระบบตรวจสอบโดยการพิจารณาข้อมูลต่าง ๆ ช่วยการพิจารณาใถ่ตรงด้วยปัญญา โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ เข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง เพื่อเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครและพรรคการเมือง ที่ตรงกับความต้องการของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะประเด็นด้านการร่วมรณรงค์เลือกตั้งให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สามารถยกระดับการมีส่วนร่วมในการการร่วมรณรงค์เลือกตั้งในภาพรวมให้มากยิ่งขึ้นต่อไป

2. หน่วยที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดนโยบายหรือมาตรการเพื่อขับเคลื่อนให้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีความสนใจทางการเมือง โดยใช้สื่อเป็นตัวกลางในการประชาสัมพันธ์ข้อมูล

ข่าวสารในการเลือกตั้งทั่วไป และนโยบายพรรคการเมือง ตลอดจนยึดรูปแบบประเพณีนิยม ซึ่งใช้ผู้นำกลุ่มเป็นกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปให้มากยิ่งขึ้น

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดมาตรการหรือรูปแบบในการนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้มีกิจกรรมหรือเวทีสัมมนา เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีความรู้และความเข้าใจเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปได้อย่างถูกต้องและชัดเจน เพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปได้มากยิ่งขึ้น

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้มีกิจกรรม เวทีสัมมนา หรือนิทรรศการทางวิชาการ เพื่อสร้างกระแสให้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีความสนใจทางการเมือง เพิ่มรูปแบบและช่องทางในการประชาสัมพันธ์ โดยยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม เพื่อให้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปให้มากยิ่งขึ้น

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับความสำคัญของประชาธิปไตย โดยการนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ให้กว้างและครอบคลุมมากขึ้น เช่น เก็บข้อมูลกับประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์โดยทั่วไปทุกคน หรือทุกชนเผ่า หรือเก็บข้อมูลประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ให้ครอบคลุมทั้งจังหวัด ภาค หรือประเทศ เป็นต้น

2. ควรทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ในแต่ละชนเผ่า หรือแต่ละจังหวัด หรือแต่ละภูมิภาค

3. ควรทำการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาในหัวข้ออื่น ๆ มาประยุกต์ใช้ในการวิจัย เช่น หลักอปริหานิยธรรม หรือหลักสัปปุริสธรรม 7 เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรรพ ธัญญธรณ์ภูวดล และพินนกาลล์ ธีร์ก้านพลกลาง. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร. *วารสารราชชนก*, 17(1), 11-19.
- งานทะเบียนราษฎรอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. (2564). *สถิติประชากร*. เชียงใหม่: งานทะเบียนราษฎรอำเภอฝาง.
- จันทรานุช มหาคาญจนะ. (2559). *การเมืองเปรียบเทียบ กรอบทฤษฎีพื้นฐานเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เชาวณะ ไตรมาส. (2552). *การเลือกตั้งแบบใหม่ทำไมคนไทยต้องไปเลือกตั้ง*. กรุงเทพฯ: นโยบายศึกษา.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล. (2548). *ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- บุญเรือน เนียมปาน. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองประชาชนในจังหวัดปทุมธานี. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 8(12), 292-307.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 34). กรุงเทพฯ: มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ.
- พระมหาวินเพ็ญ สารโท (ทุมชะ) และคณะ. (2565). การนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการปกครองบริหารงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู. *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 2(1), 38-46.
- วิศาล ศรีมหาวโร. (2556). *สังคมวิทยาการเมืองการปกครอง* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮาส์.
- สวาท ฮาดถักดี. (2565). การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(1), 322-335.
- สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา.
- อภิรักษ์ ธรรมเสนา. (2564). *กลุ่มชาติพันธุ์ไม่ใช่คนอื่น*. สืบค้น 25 กันยายน 2564, จาก <https://theactive.net/read/the-indigenous-peoples-of-thailand>
- Dalton, R.J. (2006). *Citizen Politics: Public Opinion and Political Parties in Advanced Industrial Democracies* (4th ed.). California: CQ press.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis* (3rd ed). Tokyo: Harper International Education.

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
ตามการรับรู้ของประชาชน*
POLITICAL PARTICIPATION IN DEMOCRATIC GOVERNANCE
AS PERCEIVED BY PEOPLE

ณัฐภณ ลิ้มปิเจริญ

Natthaphon Limpicharoen

บริษัท โคราชอิงค์เจ็ท 2010 จำกัด

Khorat Inkjet 2010 Co., Ltd.

Corresponding Author E-mail: drgolfbmw168@icloud.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย 2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน และ 3. นำเสนอการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 คน ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า 1. การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนบ้านเกาะราชบุรีสามัคคี ติดตามรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และทำกิจกรรมในชุมชนจึงให้สมาชิกชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมือง สนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการเมือง 2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน มีติดตามข่าวสารทางการเมือง ข่าวสารเกี่ยวกับพรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมือง กิจกรรมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการเมือง ขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย 3. เสนอแนะให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น มีการตรวจสอบ ติดตาม และควบคุมการทำงานของรัฐบาลอย่างจริงจังเพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างทันทั่วทั้ง อันเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย
คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมทางการเมือง; ระบอบประชาธิปไตย; การรับรู้ทางการเมืองของประชาชน

*Received October 6, 2023; Revised November 24, 2023; Accepted December 7, 2023

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study perception of political news in democratic governance, 2. To study people's political participation in democratic governance, and 3. To present political participation in Democratic governance according to the perception of the people, conducted by qualitative research. Data were collected from 12 key informants using structured in-depth interviews script and analyzed content descriptive interpretation.

The results of the research were found that: 1. Perception of political news in a democratic regime. Perception of political news of the people of Ban Ko Rat Samakkhi, following up and listening to public opinions. and doing activities in the community to motivate community members to participate in political activities by supporting the organization of political activities. 2. Political participation in the democratic governance of the people was that there were to follow political news, News about political party's political party policy and political activities. Political participation by supporting political activities according to democracy. 3. Presenting political participation in democratic governance according to the perception of the people by encouraging people to participate in politics or seriously monitoring, controlling, and inspecting the work of the state. People's political participation was the key for strengthening democracy.

Keywords: Political Participation; Democracy; Peoples' Political Awareness

บทนำ

รัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2560 ได้กำหนดบทบาทของประชาชนเกี่ยวกับการเมือง ซึ่งสะท้อนเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้อย่างชัดเจนที่ว่า มาตรา 44 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ มาตรา 45 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่กฎหมายบัญญัติ และมาตรา 78 รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการ

ใช้อำนาจรัฐการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมตลอดทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดโดยบรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน (รัชดา คำเสมานันท์, 2563)

กล่าวได้ว่าประชาชนสามารถร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้หลายรูปแบบตามวิถีชีวิตความเป็นพลเมือง การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของกรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบลในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองเป็นผลมาจากการเข้าร่วมในการคิดและตัดสินใจเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับชุมชนอยู่เสมอ โดยมีการให้ความร่วมมือ และช่วยประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ส่งผลให้ได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินงานทั้งในทางตรง เช่น มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น และในทางอ้อม โดยการทำให้เกิดกลไกการพัฒนาที่ยั่งยืนอีกทั้งมีการร่วมเพื่อติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง (สุรีพร คลังพระศรี, 2561)

การจัดกิจกรรมทางการเมืองได้สร้างความลำบากให้แก่ประชาชนอีกกลุ่มหนึ่ง (นะโม สุขปราณี และคณะ, 2564) พบว่า ยิ่งเพิ่มความขัดแย้งในสังคม จังหวัดนครราชสีมา การเมืองที่ควรจะเป็น คือ การเมืองเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดการอยู่ร่วมกัน ร่วมพัฒนาเมือง พัฒนาชุมชน ตรวจสอบหาทางออกพร้อมสร้างสรรค์สิ่งดีงามตามวิถีพุทธ ส่งผลต่อการแสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจากการสื่อสารทางการเมืองและการศึกษาวิจัยเรื่อง ลักษณะการสื่อสารการเมืองและความคาดหวังทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม (Royal Irrigation Department, 2013) ทั้งนี้ พบว่า ลักษณะการสื่อสารการเมืองจากสื่อมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดมหาสารคาม รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากการอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสารทางการเมือง และวารสารอื่น ๆ ทั้งนี้ บทความวิชาการระบุว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน แนวคิด หลักการและการส่งเสริม (ภูริวัจน์ ปุณยวุฒิปรีดา, 2563) เป็นการกระจายอำนาจให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองต้องอาศัยข้อมูลการแสดงความคิดเห็น การให้คำแนะนำปรึกษา การร่วมวางแผนและการร่วมดำเนินการ รวมถึงการควบคุมโดยตรงจากประชาชนการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นกลไกสำคัญเสมือนหัวใจในระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น การรับรู้กิจกรรมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองต้องมีการแสดงความคิดเห็นร่วมด้วยเสมอ

การรับรู้ของประชาชน ทางการเมืองช่วงการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ปี 2557 ถึงปี 2564 นั้น ประชาชนยอมรับว่ามีผลต่อการดำรงชีวิตการประกอบอาชีพ การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยมากและมีบางชุมชนประยุกต์ใช้

ข่าวสารทางการเมืองจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ เรียกร้องให้ผู้มีอำนาจได้ใช้อำนาจเพื่อแก้ปัญหาพัฒนาชุมชน มีกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ทั้งนี้ระดับการรับรู้อาจรับรู้ได้ในระดับเดียวกันแต่พฤติกรรมการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองอาจเหมือนหรือแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยสนับสนุนการรับรู้ทางการเมือง (พรทิพย์ อริยเดช, 2554)

พฤติกรรมการรับรู้ทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองการแสดงออกไม่สร้างสรรค์หรือการแสดงออกแบบสร้างสรรค์ทางการเมือง เป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้พัฒนาการเมืองในสังคมไทยควรนำเสนอต่อสาธารณะเพื่อความตระหนักรู้พร้อมปรับใช้กับการพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยได้สนใจศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชนของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองการเป็นตัวแทนร่วมส่งเสริมความเข้มแข็งทางการเมืองให้เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ทราบถึงการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองสภาพและปัญหาอุปสรรคการเมืองประชาชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนและ นำเสนอการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งการเมืองและพัฒนากิจกรรมทางการเมืองส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน
3. เพื่อนำเสนอการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 คน ได้แก่ นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่น จำนวน 2 คน ตัวแทนผู้นำชุมชน จำนวน 4 คน และกลุ่มที่ 4 ตัวแทนภาคประชาชน จำนวน 4 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
4. การเก็บรวบรวม โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
5. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ

ผลการวิจัย

1. การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

1.1 ด้านผู้ส่งสาร มีลักษณะการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและการสื่อสารกิจกรรมทางการเมืองแบบซึ่งหน้าแต่ไม่พูดถึงกิจกรรมทางการเมืองโดยตรง มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ แกนนำทางการเมือง การสื่อสารกิจกรรมทางการเมือง การสื่อสารเฉพาะบุคคลไม่เปิดเผยต่อสาธารณะชน การกลัวความแตกแยก ทั้งนี้ การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและการสื่อสารทางการเมืองในชุมชนโดยอาศัยแกนนำทางการเมือง เช่น ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นเป็นแกนนำทางการเมืองในชุมชน เป็นต้น เมื่อรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจะสื่อสารกิจกรรมทางการเมือง นำเสนอนโยบายพรรคการเมือง แสดงอุดมการณ์ทางการเมืองแก่สมาชิกชุมชน พูดคุยแบบไม่เป็นทางการ รวมถึงรับฟังข้อมูลจากสมาชิกชุมชนที่สนใจกิจกรรมทางการเมือง

1.2 ด้านข้อมูลข่าวสาร มีลักษณะการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและส่งข่าวสารทางการเมือง โดยมีผู้นำตามโครงสร้างชุมชนส่งข่าวสารทางการเมือง มีการขึ้นนำทางการเมือง สื่อสารสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้ การสื่อสารกิจกรรมทางการเมืองโดยอาศัยแกนนำผู้นำชุมชนตามโครงสร้างชุมชน แสดงบทบาทหน้าที่ในชุมชนรับรู้และส่งข่าวสารทางการเมืองตามบทบาทหน้าที่นั้น กระทำพร้อมกับขึ้นำ แนะนำกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งสมาชิกชุมชนรับรู้ให้การยอมรับและยกย่อง เมื่อแกนนำผู้นำชุมชนได้ปฏิบัติหน้าที่ตามชุมชนมอบหมาย นอกจากนี้ ความสนใจเกี่ยวกับการเมืองในชุมชน ซึ่งแกนนำชุมชนชักชวนให้สมาชิกชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน จึงเข้าร่วมในฐานะเป็นสมาชิกชุมชนและปฏิบัติตามแกนนำชุมชนนำเสนอ ส่งต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ถูกออกแบบไว้แล้วตามแนวทางผู้นำทางการเมืองในชุมชน

1.3 ด้านช่องทางในการส่งสาร มีลักษณะการสื่อสารกิจกรรมทางการเมืองโดยอาศัยปัจจัยนำเข้าของระบบการเมืองในชุมชน ได้แก่ การใช้ความรู้ความสามารถ กระตุ้นสมาชิก,การจัดกิจกรรมเด่นชุมชน อาจส่งผลโดยตรงต่อสมาชิกชุมชน,นักการเมืองแกนนำชุมชน,การสื่อสารกิจกรรมทางการเมืองผลงานเด่นต่อชุมชน เป็นต้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการออกเสียงและใช้สิทธิทางการเมือง ร่วมแสดงความคิดเห็นสนับสนุนหรือ

คัดค้าน แสดงออกทางการเมือง ตามหลักประชาธิปไตย สะท้อนผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ดีกว่าการจัดกิจกรรมทางการเมืองโดยตรง อีกทั้งยังเป็นพลังช่วยขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมืองได้มาก การนับสัดส่วนจำนวนสมาชิกชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประชุม

1.4 ด้านผู้รับสาร มีลักษณะการสื่อสารระหว่างผู้นำชุมชนฝ่ายปกครองกับสมาชิกชุมชนก่อให้เกิดประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนและร่วมกิจกรรมทางการเมืองทั้งโดยตรงและโดยอ้อม มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ผู้นำชุมชนฝ่ายปกครอง การประชาสัมพันธ์กิจกรรมทางการเมือง การเข้าถึงกลุ่มเฉพาะที่สนใจกิจกรรมทางการเมืองและหน่วยงานรัฐหรือหน่วยงานภายนอก องค์กรทางการเมือง เป็นต้น รับส่งข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ มายังผู้นำชุมชนฝ่ายปกครองเพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมอื่น ๆ ที่ต้องการให้สมาชิกชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน

2.1 ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง เป็นการติดตามข่าวสารที่เกิดจากการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ การติดตามข่าวสารกลุ่มไลน์ การติดตามข่าวสารสื่อสารมวลชนหลัก การติดตามข่าวสารสื่อออนไลน์ การติดตามข่าวสารช่วงเลือกตั้ง การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ ซึ่งการติดตามข่าวสารที่เกิดจากการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการเป็นการแสดงความคิดเห็นกับข่าวสาร ในหมู่สมาชิกครอบครัว ญาติพี่น้อง กลุ่มการเมืองในชุมชน โดยเฉพาะการติดตามข่าวสารกลุ่มไลน์เป็นช่องทางสร้างการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองของสมาชิกชุมชนได้มาก เนื่องจากกลุ่มไลน์เป็นกลุ่มเฉพาะ มีสมาชิกคุ้นเคยชัดเจน ติดตามข่าวสารทางการเมืองและข่าวสารที่ไม่เกี่ยวข้องทางการเมือง แต่เชื่อมโยงทางการเมืองได้ ข่าวสารเกี่ยวกับพรรคการเมืองที่ชื่นชอบหรือไม่ชื่นชอบ ทั้งยังติดตามรับรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวความคิดเห็นของประชาชนทางการเมืองในสังคมจากสื่อมวลชนหลัก สื่อออนไลน์เลือกได้ตามความสนใจของสมาชิกชุมชน ส่วนการติดตามข่าวสารช่วงเลือกตั้งรณรงค์ประชาสัมพันธ์พรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมือง กิจกรรมทางการเมืองนั้น สมาชิกชุมชนให้ความสนใจมาก นำไปสู่การติดตามข้อมูลทางการเมืองจากแกนนำพรรคการเมืองในชุมชน การอ่านเอกสารเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองจากป้ายประชาสัมพันธ์ในชุมชนที่ติดไว้กับป้ายประชาสัมพันธ์ ณ ศาลากลางหมู่บ้าน ช่วยให้สมาชิกชุมชนสามารถติดตามข่าวสาร

2.2 ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง สมาชิกชุมชนใช้สิทธิเลือกตั้ง สมาชิกชุมชนบางคนร่วมรณรงค์หาเสียงช่วยพรรคการเมืองเนื่องจากสนใจกิจกรรมทางการเมือง สมาชิกชุมชนบางคนได้รับคำตอบแทนรายวันจึงเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์หาเสียงช่วยพรรคการเมือง พูดถึงอุดมการณ์ทางการเมือง โครงการพรรคการเมือง

จะทำให้ประเทศไทย ประชาชนส่วนร่วมจะได้รับหลังเลือกตั้ง และสื่อออนไลน์ วิชาการวิจารณ์กิจกรรมทางการเมือง สมาชิกชุมชนติดตามปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้ง พร้อมออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งส่วนสมาชิกชุมชนกลุ่มเยาวชนปัจจุบันเป็นพลังทางการเมือง ใช้เทคโนโลยีสื่อสารทางการเมืองได้ดีกว่ากลุ่มผู้สูงอายุ เป็นตัวแปรทางการเมืองที่สำคัญในชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมาชิกชุมชนให้ความสำคัญต่อการใช้สิทธิเลือกตั้ง การแสดงออกทางการเมือง การร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ช่วยพรรคการเมือง การรับข่าวสารทางการเมืองหลากหลายช่องทางทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมือง การเลือกตั้งและร่วมหาเสียงทางการเมือง

2.3 ด้านการสนทนาเรื่องการเมือง สมาชิกชุมชนเลือกสนทนาทางการเมืองกับสมาชิกชุมชนมากขึ้น สำหรับการสนทนาทางการเมืองแบบเป็นทางการ ตั้งคำถามในที่ประชุม ส่วนการสนทนาเมืองแบบเป็นทางการ ดูข่าวสารจากสื่อสารมวลชน พร้อมวิจารณ์กิจกรรมข่าวสารทางการเมือง ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง การเรียนรู้ทางการเมืองของสมาชิกชุมชนมีแนวโน้มเปิดใจรับฟังข่าวสารทางการเมืองที่แตกต่าง ทั้งนี้ การรวมกลุ่มสนทนาทางการเมืองในชุมชน เริ่มต้นจากข่าวสารโครงการพัฒนาชุมชน และขยายประเด็นสู่การสนทนาทางการเมือง เนื่องจากสมาชิกชุมชนบางคนตระหนักถึงผลกระทบทางการเมืองเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาการเมืองไทย การเมืองในชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาชุมชน รวมถึงการสนทนาทางการเมืองในชุมชนช่วยให้เห็นคุณค่า มุมมองความคิดของแต่ละคนอาจเหมือนหรือแตกต่างกัน ช่วยให้สมาชิกชุมชนเข้าใจชุมชนมากขึ้น

2.4 ด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ เกิดขึ้นหลังติดตามข่าวสารจากกลุ่มไลน์แกนนำทางการเมืองในชุมชน มีทั้งข่าวสารกิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมพรรคการเมือง กิจกรรมนักการเมืองและข่าวสารที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง นอกจากนี้ ยังติดตามข่าวสารจากสื่อสารมวลชนหลัก หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เกี่ยวกับพรรคการเมือง ติดตามข่าวสารสื่อออนไลน์ ติดตามข่าวสารช่วงเลือกตั้ง การย้ายพรรคการเมืองของนักการเมือง ร่วมจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์และร่วมจัดกิจกรรมหาเสียงเลือกตั้งกับพรรคการเมืองที่ชื่นชอบ และช่วงเลือกตั้ง ตัดสินใจเลือกนักการเมืองของตน มอบอำนาจทางการเมืองให้ทำหน้าที่ทางการเมืองแทนตนเอง

2.5 ด้านการติดต่อกับนักการเมือง แกนนำทางการเมืองชุมชนทำหน้าที่ประสานงานและติดต่อกับพรรคการเมือง นักการเมือง ติดตามข่าวสารทางการเมืองและข่าวสารที่ไม่เกี่ยวข้องทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง ข่าวสารการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎรหรือ ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น ได้แก่ สมาชิกชุมชนที่สนใจการเมืองติดต่อกับนักการเมืองโดยตรง ร่วมทำกิจกรรมทางการเมือง นักการเมืองจะนำเสนอข้อมูลทาง

การเมือง อุมการณ์ทางการเมือง ผลงานทางการเมืองที่พรรคการเมือง นักการเมืองได้ทำแล้วและจะทำต่อหากได้รับเลือกเข้าไปทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎร และนักการเมืองจะติดต่อกับแกนนำทางการเมืองในชุมชน สมาชิกชุมชนที่สนใจการเมืองส่วนใหญ่เป็นแกนนำชุมชน เป็นกลุ่มเฉพาะเน้นกิจกรรมทางการเมือง กลุ่มจิตอาสาพัฒนาชุมชน อนึ่ง สมาชิกชุมชนบางคนอาจติดต่อกับนักการเมืองโดยตรง และถูกเรียกเป็นฐานเสียงพรรคการเมือง ฐานเสียงนักการเมือง ส่วนมากเป็นผู้ใหญ่บ้าน นักการเมืองในท้องถิ่น แกนนำชุมชน อาสาสมัครชุมชน และนักการเมืองจะให้การสนับสนุน เอื้อประโยชน์ต่างตอบแทน ร่วมจัดกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชนหวังผลคะแนนนิยมทางการเมือง

2.6 ด้านการชุมนุมทางการเมือง การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองของสมาชิกชุมชนหลังติดตามข่าวสารกลุ่มไลน์ทางการเมือง การติดตามข่าวสารสื่อสารมวลชนหลักเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมชุมนุมทางการเมือง การติดตามข่าวสารสื่อออนไลน์นำไปสู่การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง โดยเฉพาะเยาวชนที่เป็นสมาชิกชุมชน การรับรู้กระแสทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ เพื่อเรียกร้องสิทธิเสรีภาพที่นอกเหนือจากเสรีภาพทางการเมือง ต้องสิทธิและเสรีภาพแสดงออกภายในโรงเรียนหรือภายในสถาบันทางการศึกษา มีเป้าหมายการใช้สิทธิเสรีภาพในโรงเรียนหรือสถาบันทางการศึกษา อีกทั้งชุมชนอยู่ใกล้มหาวิทยาลัย อยู่ใกล้สถานที่จัดชุมนุมทางการเมือง ลานหน้าย่าโม (ท้าวสุรนารี) เมื่อนักศึกษาจัดกิจกรรมทางการเมือง สมาชิกชุมชนสามารถเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมได้สะดวก ร่วมรับฟังความเคลื่อนไหวทางการเมือง และแสดงความคิดเห็นต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมือง

3. นำเสนอการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน

3.1 ด้านการดำเนินการเลือกตั้ง ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศแต่ในสภาพสังคมปัจจุบันยอมเป็นไปไม่ได้ที่ประชาชนทุกคนจะทำหน้าที่ปกครองประเทศพร้อม ๆ กัน จึงมีความจำเป็นต้องเลือกผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่แทนตน และประชาชนสามารถเปลี่ยนผู้แทนซึ่งใช้อำนาจแทนตนได้โดยเลือกตั้งผู้ที่ประชาชนเห็นว่าประโยชน์แก่ส่วนรวมตามแนวทางระบอบประชาธิปไตยโดยพิจารณาจากนโยบายของผู้สมัครหรือพรรคของผู้สมัคร การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชนด้านการดำเนินการเลือกตั้ง ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น สร้างการเปลี่ยนแปลงท้องถิ่นโดยเลือกตั้งนักการเมืองที่มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่น ภาครัฐสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้าใจถึงกิจกรรมการเลือกตั้งในรูปแบบของประชาธิปไตย ประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ตรวจสอบนโยบายวิเคราะหนโยบายถึงความเป็นไปได้ที่จะนำมาปฏิบัติ กลุ่ม

การเมืองภาคประชาชนในท้องถิ่นจะมีความเชื่อมโยงและใกล้ชิดกับนักการเมืองในท้องถิ่นทุกระดับ ช่วยให้เกิดการสนับสนุน การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับตัวนักการเมืองซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชน ผู้ที่มีความจริงใจดำเนินงานการเมืองตามนโยบายที่ประกาศต่อประชาชน ให้ความสำคัญกับประชาชน การแก้ปัญหาประชาชนมุ่งบริหารงานเพื่อประชาชนเป็นหลัก

3.2 ด้านการตัดสินใจในทางการเมือง การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ถือเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่สำคัญของการบริหารประเทศภายใต้ระบอบประชาธิปไตย แต่สิ่งที่ควรตระหนักคือ จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวนมากไม่ได้หมายความว่าความเป็นประชาธิปไตยของประเทศ หากแต่การใช้สิทธิเลือกตั้งในรูปแบบประชาธิปไตยที่แท้จริง การใช้สิทธิโดยอิสระเป็นการใช้สิทธิเลือกตั้งจะต้องเกิดจากความสมัครใจ ไม่ได้เกิดมาจากการบังคับหรือข่มขู่หรือสัญญาว่าจะให้ผลตอบแทนในการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ความเสมอภาคในการเลือกตั้ง บุคคลแต่ละคนมีสิทธิออกเสียงได้คนหนึ่งเสียงเท่านั้น ความเป็นกลาง บุคคลที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการเลือกตั้งทุกคนต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียงเข้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง การตัดสินใจทางการเมืองกลุ่มการเมืองภาคประชาชนจะตัดสินใจเลือกตัวแทนนักการเมือง เพราะตัวแทนที่เป็นนักการเมืองของกลุ่มมีความใกล้ชิดกับประชาชนการตัดสินใจเลือกสมาชิกของกลุ่มการเมืองภาคประชาชนโดยดูจากหลักการนโยบายของกลุ่มการเมืองภาคประชาชนที่แสดงถึงควมมีคุณธรรมพร้อมจัดการกับปัญหา สร้างความยุติธรรมให้กับชุมชน แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของชุมชนรวมถึงการบริหารจัดการต่าง ๆ ที่ เป็นไปตามวิถีทางการเมืองที่ประชาชนเข้าถึงได้และตัดสินใจได้ ซึ่งจะต้องมีความสอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาเฉพาะด้านในท้องถิ่นมากกว่าการกำหนดนโยบายกว้าง ๆ ของพรรคการเมืองที่มุ่งแก้ไขปัญหาระดับประเทศและจัดการกับปัญหาไม่ได้จริงตามที่นโยบายของพรรคการเมืองประกาศไว้

อภิปรายผลการวิจัย

1. การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและการสื่อสารกิจกรรมทางการเมืองแบบซึ่งหน้านำไปสู่การรับรู้และสื่อข่าวสารทางการเมืองของบุคคลต่อบุคคลจึงไม่เปิดเผยต่อสาธารณะชน เมื่อเกิดกลุ่มการเมืองในชุมชน แกนนำทางการเมืองที่สมาชิกกลุ่มยอมรับยกย่องให้เป็นแกนนำจะทำหน้าที่รับข่าวสารทางการเมือง นำจัดกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน แต่ถ้าวว่า การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง กิจกรรมทางการเมืองเป็นสิ่งที่สมาชิกชุมชนต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องรับรู้ข่าวสารทางการเมือง แลกเปลี่ยนข้อมูลเฉพาะบุคคลที่ไว้ใจเท่านั้นแบบซึ่งหน้าไม่เป็นทางการลักษณะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั่วไป สมาชิกชุมชนมีอิสระเสรี สอดคล้อง

กับลักษณะโครงสร้างสังคมไทยที่ปลูกฝังเชื่อผู้นำ ปฏิบัติตามผู้หลักผู้ใหญ่ที่ตนเคารพนับถือ แม้มีความเห็นต่างทางการเมืองก็ไม่นิยมแสดงออกให้เกิดความขัดแย้งซึ่งหน้า แต่จะแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองกับสมาชิกชุมชนที่ไว้วางใจ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน จึงเข้าร่วมในฐานะเป็นสมาชิกชุมชนและปฏิบัติตามแกนนำชุมชนนำเสนอส่งต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ถูกออกแบบไว้แล้วตามแนวทางผู้นำทางการเมืองในชุมชน การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้านการสื่อสารในโครงสร้างปัจจัยนำเข้าของระบบการเมืองนั้น มีลักษณะการสื่อสารกิจกรรมทางการเมืองโดยอาศัยปัจจัยนำเข้าของระบบการเมืองในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของรัฐ กันภัย และธรรมนิธย์ วราภรณ์ (2558) เรื่อง การรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการรับรู้ข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนามากที่สุด และมีการ พัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มากที่สุด การรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาท้องถิ่น ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารทางการเมือง จากสื่อหอกระจายข่าวและเสียงตามสายของหมู่บ้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติมา สุรสนธิ (2557) เรื่อง การรู้เท่าทันสื่อกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับเนื้อหาทางการเมืองในเรื่องการเลือกตั้งมากที่สุด และพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพแบบไม่ชอบการเมืองมากที่สุด มีวิธีการตัดสินใจทางการเมืองแบบหาข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่าง ๆ แล้วตัดสินใจด้วยตนเอง สำหรับสถานะกลุ่มทางการเมืองพบว่า กลุ่มตัวอย่างครึ่งหนึ่งมีสถานะทางการเมืองแบบเป็นผู้ตามทางการเมือง และมีระดับการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างน้อย 1 ครั้ง โดยพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองมากที่สุด และพบว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจะมีความถี่ในการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารทางการเมืองน้อยกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจะมีความรู้เท่าทันสื่อน้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ส่วนผู้ที่มีบุคลิกทางการเมืองแบบสนใจและชอบทางการเมืองกลับมีความถี่ในการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารทางการเมืองน้อยที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรวิวัฒน์ แจ่มกระจ่าง (2557) เรื่อง ความสัมพันธ์ของการสื่อสารที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตเทศบาลนคร จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองด้านสื่อมวลชนส่งผลที่ดีต่อทัศนคติทางการเมือง ความสนใจทางการเมืองและความรู้ทางการเมืองของประชาชน ในขณะที่การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองด้านสื่อบุคคล และสื่อสังคมออนไลน์ส่งผลที่ดีต่อความรู้ทางการเมืองของประชาชนซึ่ง

ทัศนคติทางการเมือง ความรู้ทางการเมือง และความสนใจทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองนี้ส่งผลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนคร จังหวัดสมุทรปราการโดยผลการศึกษา พบว่า ความสนใจทางการเมืองส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนคร จังหวัดสมุทรปราการ สูงสุด รองลงมาคือ ความรู้ทางการเมืองและทัศนคติทางการเมือง ตามลำดับ จึงกล่าวได้ว่า การการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน เป็นสิ่งที่สำคัญ ส่งผลให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น ให้ความสนในในเรื่องของการเมืองต่าง ๆ และมองว่า การเมืองเป็นเรื่องใกล้ตัวและเป็นเรื่องที่ควรให้ความสนใจ

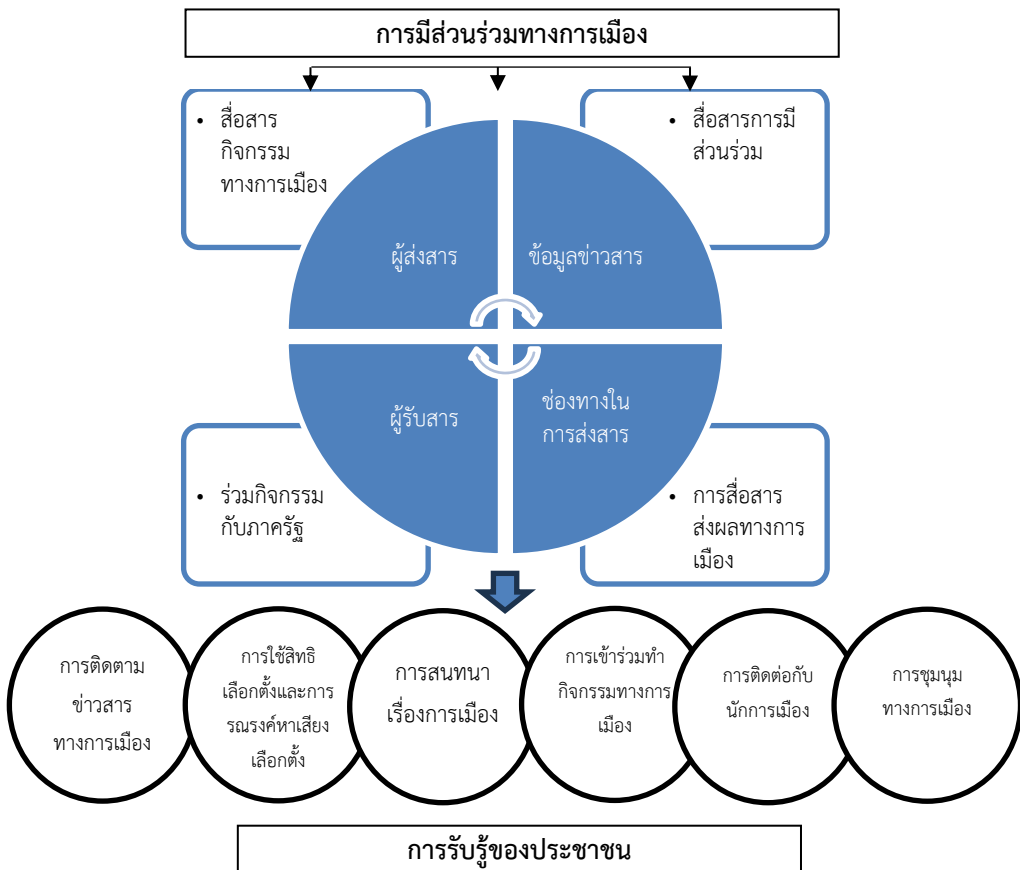
2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน การติดตามข่าวสารที่เกิดจากการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ การติดตามข่าวสารกลุ่มไลน์ การติดตามข่าวสารสื่อสารมวลชนหลัก การติดตามข่าวสารสื่อออนไลน์ การติดตามข่าวสารช่วงเลือกตั้ง การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง สมาชิกชุมชนใช้สิทธิเลือกตั้ง สมาชิกชุมชนบางคนร่วมรณรงค์หาเสียงช่วยพรรคการเมืองเนื่องจากสนใจกิจกรรมทางการเมือง สมาชิกชุมชนบางคนได้รับคำตอบแทนรายวันจึงเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์หาเสียงช่วยพรรคการเมือง พูดถึงอุดมการณ์ทางการเมือง สมาชิกชุมชนเลือกสนทนาทางการเมืองกับสมาชิกชุมชนมากขึ้น สำหรับการสนทนาทางการเมืองแบบเป็นทางการ ตั้งคำถามในที่ประชุม ส่วนการสนทนาเมืองแบบเป็นทางการ ดูข่าวสารจากสื่อสารมวลชน พร้อมวิจารณ์กิจกรรมข่าวสารทางการเมือง ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง การเรียนรู้ทางการเมืองของสมาชิกชุมชนมีแนวโน้มเปิดใจรับฟังข่าวสารทางการเมืองที่แตกต่าง การเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ เกิดขึ้นหลังติดตามข่าวสารจากกลุ่มไลน์แกนนำทางการเมืองในชุมชน มีทั้งข่าวสารกิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมพรรคการเมือง กิจกรรมนักการเมืองและข่าวสารที่ไม่เกี่ยวข้องกับข่าวสารทางการเมือง นอกจากนี้ ยังติดตามข่าวสารจากสื่อสารมวลชนหลัก หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เกี่ยวกับพรรคการเมือง ติดตามข่าวสารสื่อออนไลน์ แกนนำทางการเมืองชุมชนทำหน้าที่ประสานงานและติดต่อกับพรรคการเมือง นักการเมือง ซึ่งการติดตามข่าวสารสื่อออนไลน์นำไปสู่การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของวิทยา จิตรมาศ และคณะ (2552) เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: กรณีศึกษาการเลือกตั้งนายกหรือสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครราชสีมา พบว่า รูปแบบการรณรงค์เลือกตั้งที่ทำให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้งที่ดีที่สุด 7 ลำดับ คือหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายรถแห่ของผู้สมัคร ทีมงานผู้สมัครเดินหาเสียง เวทีปราศรัยของผู้สมัคร การจัดประชุมชี้แจง ป้ายคัทเอ้าท์

ขนาดใหญ่ของ อบต. และเวทีชุมชนตามลำดับ ส่วนรูปแบบที่เหมาะสมในการรณรงค์ เลือกตั้งควรใช้แนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินทุกกิจกรรม โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุก ฝ่ายร่วมรณรงค์ ได้แก่ กกต.จว. กกต.อบต. ผู้สมัคร และประชาชน และยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของกฤษฎาภรณ์ ยุงทอง (2555) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาเทศบาลตำบลนางัว อำเภอมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ : กรณีศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนางัว พบว่า ด้าน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและประชาชนที่เข้าร่วมประชุมที่ เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาลตำบลนางัว โดยที่ประชาชนได้เสนอ ความต้องการของชุมชนให้ได้รับการบรรจุในโครงการหรือกิจกรรมของเทศบาลตำบลนางัว เพื่อนำมา เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาในปีถัดไป ด้านการมีส่วนร่วมรับ ผลประโยชน์ พบว่า ประชาชนได้ผลจากการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนางัว ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ พบว่า การดำเนินการ ประชาชนมีส่วนร่วมในการได้เข้าร่วม ประชุมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพราะคิดว่าจะทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า เทศบาลตำบลนางัวได้เปิด โอกาสให้เข้ามาร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยได้มีการ แต่งตั้งประชาชนเข้าเป็นกรรมการประเมินผลแผนงานหรือโครงการ ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนนั้น เป็นสิ่งที่ สำคัญทำให้เกิดกระบวนการพัฒนาทางการเมืองที่ดีขึ้น เพราะประชาธิปไตยทำให้เกิดการมี ส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นระบบ แบบแผน อันจะนำพาความเจริญมาสู่ประเทศชาติสืบ ต่อไป

3. นำเสนอการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตาม การรับรู้ของประชาชน การดำเนินการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสำคัญต่อ การพัฒนาประชาธิปไตย คือ ทำให้ผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองได้มีโอกาสทราบความ ต้องการของกันและกันอย่างแท้จริงทำให้การดำเนินนโยบายของรัฐตอบสนองต่อผู้เป็น เจ้าของประเทศในด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมการไปลงคะแนนเลือกตั้ง เป็นการมี ส่วนร่วมทางการเมืองที่ประชาชนของไทยรู้จักดีมากที่สุดรูปแบบหนึ่ง การเลือกตั้งเป็น เงื่อนไขที่สำคัญมากสำหรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การตัดสินใจในทาง การเมือง การรวมกลุ่มของบุคคลที่มีความเชื่อทางการเมืองคล้ายคลึงกัน มีเป้าหมายหลัก อยู่อยู่ที่การส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อไปทำหน้าที่ทั้งฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ อย่างไรก็ตามการเข้ามารวมตัวกันในรูปแบบพรรคการเมืองยังมีเป้าหมายอื่นอีกเช่น การให้ การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน การดูแลและรักษาผลประโยชน์ของส่วนร่วม การ

สร้างผู้นำทางการเมือง การควบคุมและติดตามตรวจสอบทางการเมือง ฯลฯ ในส่วนของประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมืองได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรสวรรค์ สุตะคาน (2558) เรื่อง การกล่อมเกลางานการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย พบว่า แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบด้วย การถ่ายทอดพฤติกรรมทางการเมือง การถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมือง การถ่ายทอดบรรทัดฐานทางสังคมหลักการอานาจอธิปไตยเป็นของปวงชน หลักการสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน หลักการเคารพสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมถึงหลักการเสียงข้างมากควบคู่ไปกับการเคารพในสิทธิของเสียงข้างน้อย และสอดคล้องกับงานวิจัยของภูสิทธิ์ ชันติกุล (2553) เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นลักษณะลำดับขั้นฐานเจตีย์ ซึ่งเปรียบเทียบได้ว่าการเป็นฐานเจตีย์นั้นทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ก่อนส่วนอื่น ๆ มากที่สุดและเข้าถึงง่ายที่สุด โดยเปรียบเทียบให้เห็นว่ากิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดและเข้าถึงง่ายที่สุด นั้นจะเป็นฐานของการสร้างประชาธิปไตย ซึ่งกิจกรรมที่ประชาชนเข้าถึงมากที่สุด ได้แก่ รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยไปเลือกตั้งผู้แทนท้องถิ่น หรือ ส.ส. หรือ ส.ว. นั่นเอง ทั้งนี้ผลการวิจัยยังพบประเด็นที่น่าสนใจคือประชาชนพร้อมที่จะเลือกไม่ เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองใด ๆ เลย หากกิจกรรมทางการเมืองนั้นไม่ได้มีการบังคับโดยกฎหมาย จึงพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ควรมีการตรวจสอบ ติดตาม และควบคุมการทำงานของรัฐบาลอย่างจริงจังเพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที อันเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ความเข้มแข็งของการปกครองจะเกิดขึ้นได้จะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง เป็นเพียงกระบวนการหนึ่งในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนการร่วมดำเนินการเลือกตั้ง และการตัดสินใจทางการเมืองเพื่อนำการเมืองไปสู่ความเข้มแข็งโดยเน้นหนักและให้ความสำคัญกับประชาชนเป็นพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่ผู้นำประเทศได้รับอำนาจและความชอบธรรมในการบริหารประเทศจากประชาชน โดยมีการแบ่งอำนาจในการปกครองประเทศอย่างชัดเจน ผ่านการกระจายอำนาจ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการกำหนดนโยบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยการบูรณาการร่วมในการลงปฏิบัติในพื้นที่จริง เพื่อเป็นการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในพื้นที่ของตนอย่างแท้จริง
2. ควรมีนโยบายกำหนดให้มีพื้นที่สาธารณะแก่ประชาชน ในการทำเป็นเวทีกลางในการแสดงความคิดเห็นของภาคประชาชน
3. ควรมีนโยบายทางการศึกษาจัดทำหลักสูตรการเมืองภาคประชาชนตลอดจนมีการกำหนดโครงสร้างแบบยืดหยุ่นตามบริบทพื้นที่

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. หน่วยงานงานภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยร่วมกับท้องถิ่น
2. หน่วยงานงานภาครัฐควรสนับสนุนให้มีการนำหลักธรรมาประยุคดีใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
3. ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพนักการเมืองท้องถิ่นให้เกิดการตระหนักในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการสร้างการมีส่วนร่วมความเป็นพลเมืองของประชาชน
2. ควรศึกษาเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ประชาชน เพื่อให้ได้ข้อมูล เชิงลึกเกี่ยวกับการบริหารงานของนักการเมืองท้องถิ่นและสามารถนำข้อมูลที่ได้ใช้เป็นแนวทางปรับปรุงการบริหารงานของนักการเมืองท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ควรศึกษาองค์ประกอบของหลักธรรมที่เหมาะสมในการส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎาภรณ์ ยุงทอง. (2555). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนางั่ว อำเภอมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์: กรณีศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนางั่ว* (รายงานการวิจัย). เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- กิตติมา สุรสนธิ. (2555). การรู้เท่าทันสื่อกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง. *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต*, 3(2), 25-31.

- ถิรวัดน์ แจ่มกระจ่าง. (2557). ความสัมพันธ์ของการสื่อสารที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตเทศบาลนคร จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ (ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 4(1), 46-59.
- นะโม สุขปราณี และคณะ. (2564). การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองเชิงพุทธบูรณาการของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์*, 6(1), 1-15.
- พรทิพย์ อริยเดช. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลพังเทียม อำเภอพระทองคำ จังหวัดนครราชสีมา (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรสวรรค์ สุตะคาน. (2558). การกล่อมเกล้าทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 12(2), 59-72.
- ภูริวัจน์ ปุณยวุฒิปรีดา. (2563). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: แนวคิดหลักการและการส่งเสริม. *วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ*, 5(2), 385-395.
- ภูสิทธิ์ ชันติกุล. (2553). รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- รัชดา คำเสมานันท์. (2563). การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของกรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบลในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*. 11(2), 397-412.
- รัฐ กันภัย และธรรมนิตย์ วราภรณ์. (2558). การรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดภาคตะวันตกตอนล่าง. *วารสาร สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 8(1), 1075-1089.
- วิทยา จิตรมาศ และคณะ. (2552). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: กรณีศึกษาการเลือกตั้งนายกหรือสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครราชสีมา (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยนครราชสีมา.
- สุรีพร คลังพระศรี. (2561). ลักษณะการสื่อสารการเมืองและความคาดหวังทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม. *วารสารวิชาการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 3(6), 63-73.
- Royal Irrigation Department. (2013). *Good Governance and Irrigation Management in Perspectives of Service Providers, Fiscal Year 2013*. Bangkok: Royal Irrigation Department.

ประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์*

THE EFFECTIVENESS OF THE ELDERLY LIFE QUALITY DEVELOPMENT OF
LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN PHETCHABUN PROVINCE

สุพล ศิริ, บุญทัน ดอกไธสง, พิเชฐ ทังโต

Supon Siri, Boonton Dockthaisong, Phichet Thangto

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Suponsiri2509@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และนำเสนอการเพิ่มประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรม รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้ แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 392 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ค่าร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 19 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พบว่า ปัจจัยการบริหารส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ได้ร้อยละ 45.7 หลักฐาน 4 ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ร้อยละ 57.2 3. การเพิ่มประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรม พบว่า ประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ มีปัจจัยพื้นฐาน คือ ปัจจัยการบริหาร นำมาบูรณาการหลักพุทธธรรม คือหลักภavana 4 ประกอบด้วย กายภavana การพัฒนาด้าน

*Received July 3, 2023; Revised September 10, 2023; Accepted September 11, 2023

ร่างกาย สीलภาวนา การพัฒนาด้านพฤติกรรม จิตตภาวนา การพัฒนาด้านจิตใจ ปัญญา
ภาวนา การพัฒนาด้านปัญญา

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต; ผู้สูงอายุ; องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstracts

Objectives of this research article were to study the effectiveness of the elderly life quality development, to study factors affecting the elderly life quality development and to propose a model for the effectiveness of the elderly life quality development of the Local Administrative Organizations in Phetchabun Province by integrating the Buddha-dharma, conducted by the mixed research methods. The quantitative research used questionnaires with a total reliability value of 0.873 to collect data from 392 samples and analyzed data using frequency, percentage, mean, standard deviation and stepwise regression analysis. The qualitative research, data were collected by face-to-face in-depth interviewing 19 key informants and from 9 participants in focus group discussion and analyzed by content descriptive interpretation.

Findings were: 1. The effectiveness of the elderly life quality development of the Local Administrative Organizations in Phetchabun Province, by overall, was at high level. 2. Factors affecting the effectiveness of the elderly life quality development were found that administrative factors affected the effectiveness of the elderly life quality development by 45.7 percent, respectively. Bhavana 4 affected the effectiveness of the elderly life quality development of the Local Administrative Organizations in Phetchabun Province by 57.2 percent. 3. Model for the effectiveness of life quality development of the Local Administrative Organizations in Phetchabun Province by integrating Buddha-dhamma was found that the effectiveness of the elderly life quality development had basic factors, the administrative factor integrated with Bhavana 4, namely, Kaya Bhavana, body development, Sila Bhavana, morality development, Citta Bhavana, mental development, and Panna Bhavana, wisdom development.

Keywords: Quality of life; Elderly; Local Government

บทนำ

ประชากรโลกในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และกำลังประสบปัญหาจำนวนประชากรผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ องค์การสหประชาชาติ (UN) ได้กำหนดนิยามของสังคมผู้สูงอายุไว้ว่า ประเทศใดมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป สัดส่วนเกินร้อยละ 10 ของประชากรทั่วประเทศ ถือว่าประเทศนั้นได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) และจะเป็นสังคมผู้สูงอายุ โดยสมบูรณ์ (Complete Aged Society) เมื่อสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ ประเทศไทยได้เข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา โดย 1 ใน 10 ของประชากรไทยเป็นประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และคาดว่าประเทศไทยจะเป็น “สังคมผู้สูงอายุ โดยสมบูรณ์” (Complete Aged Society) ในปี พ.ศ. 2564 คือประชากรสูงอายุจะเพิ่มขึ้นถึง 1 ใน 5 และเป็น “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” (Super Aged Society) ภายในอีก 20 ปี ต่อจากนี้ไปคือใน พ.ศ. 2578 โดยประมาณการว่าจะมีประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 30 ของจำนวนประชากรทั้งหมด (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2560)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดและเป็นหน่วยงานต้น ๆ ที่ประชาชนนึกถึงว่าเป็นที่พึ่งเมื่อตนประสบปัญหา ตั้งแต่เกิดจนตาย สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีจำนวนทั้งสิ้น 128 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 แห่ง เทศบาลเมือง จำนวน 3 แห่ง เทศบาลตำบล จำนวน 22 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 102 แห่ง งานวิจัยในครั้งนี้ขอยกเอาเพียงเทศบาลเมือง เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในพื้นที่ จำนวน 11 แห่ง ซึ่งประกอบไปด้วย เทศบาลเมือง 1 เทศบาลตำบล 3 และ องค์การบริหารส่วนตำบล 7

สำหรับปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มบุคคลผู้สูงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายประกอบกับวัยสูงอายุต้องเผชิญกับเปลี่ยนแปลงหน้าที่การทำงาน ส่งผลทำให้รายได้และความภาคภูมิใจในตนเองลดลงด้วย และเมื่อมีการสูญเสียคู่สมรสหรือเพื่อนฝูงที่ใกล้ชิด จะทำให้รู้สึกท้อแท้หมดหวัง บุคลิกภาพเปลี่ยนไปจะรู้สึกน้อยใจ อ่อนไหวง่าย วิตกกังวล รู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัย และต้องการพึ่งพามากขึ้น รู้สึกขาดความอบอุ่นก่อให้เกิดความเครียด ส่งผลให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงได้ เช่น ซึมเศร้า แยกตัวจากสังคม เป็นผู้ที่ต้องได้รับการดูแลจากบุตรหลานและบางคนอาจจะถูกทอดทิ้ง ให้อยู่ตามลำพัง (ศากุล ช่างไม้, 2550) และจากการเปลี่ยนแปลงสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมอุตสาหกรรมทำให้ผู้สูงอายุบางคนต้องเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพอีกทั้งการ

เกษียณอายุราชการจะส่งผลให้ผู้สูงอายุ มีบทบาทและการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมลดน้อยลง เกิดการพึ่งพิงทั้งด้านกิจวัตรประจำวัน ตลอดจนกิจกรรมที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต ส่งผลกระทบด้านจิตใจของผู้สูงอายุได้ ผลจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสังคมจะส่งผลกระทบถึงกันและกัน มีผลให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุลดลง แนวทางในการดูแลผู้สูงอายุก็คือ การช่วยเหลือให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขและพึงพอใจสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม ช่วยเหลือตนเองได้ตามอัตภาพ ไม่เป็นภาระให้แก่ลูกหลานและบุคคลอื่นดำรงไว้ซึ่งการมีคุณค่าในตนเองซึ่งหมายถึงการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั่นเอง (รศรินทร์ เกรย์ และคณะ, 2556)

ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจึงจำเป็นต้องนำเอาหลักพุทธธรรมหรือคำสั่งสอนในทางพระพุทธศาสนาเข้ามาพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยมุ่งเน้นที่การพัฒนาจิตใจเป็นสำคัญเพราะเมื่อพัฒนาจิตใจแล้วก็ได้ชื่อว่าบุคคลนั้นได้รับการพัฒนาทุกอย่างเป็นคนมีจิตใจสูง เมื่อได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องแล้วจะนำความสุขมาให้แก่ตนเอง ผู้อื่นและสังคม หลักพุทธธรรมที่เหมาะสมในการนำมาประยุกต์ใช้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้แก่หลักภavana 4 ซึ่งเป็นหลักพุทธธรรมที่นำมาพัฒนามนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์แบบคือ 1. กายภาวนา การพัฒนาด้านร่างกาย 2. สीलภาวนา การพัฒนาด้านพฤติกรรม 3. จิตตภาวนา การพัฒนาด้านจิตใจ และ 4. ปัญญาภาวนา การพัฒนาด้านปัญญา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), (2554))

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนั้นทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับ “ประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์” โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้เพื่อจะได้ข้อมูลที่น่าไปส่งเสริมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์และสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาเสริมสร้างให้ผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัว สังคม ได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีคุณค่า ตลอดจนผลที่ได้รับสามารถนำไปปรับใช้กับประชากรผู้สูงอายุในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อนำเสนอการเพิ่มประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ได้แก่ ผู้สูงอายุที่กำหนดไว้ตามเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 11 เขต ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 18,404 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้หาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยสูตรของยามาเน (Taro Yamane) และกำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อน 0.05 ดังนั้น จึงได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 392 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้ปฏิบัติงานภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มประชาชนชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ และกลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา รวม 19 รูปหรือคน การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูปหรือคน

3. เครื่องมือในการวิจัย

3.1 แบบสัมภาษณ์

3.2 แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ

3.3 แบบสอบถาม

โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน และนำมาหาค่า ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านจะประเมินให้ คะแนน 3 ระดับ คือ +1 = มีความสอดคล้อง 0 = ไม่แน่ใจ -1 = ไม่สอดคล้อง แล้วคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 - 1.00 ทุกข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม และมีโครงสร้างคำถาม 5 ตอน ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง คือผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 11 แห่ง โดยใช้วิธีการกระจายตามสัดส่วน เมื่อรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด จำนวน 392 ชุด แล้วซึ่งคิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) แบบตัวต่อตัวกับผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) จำนวน 19 รูปหรือคน

ดำเนินการบันทึกข้อมูลที่ได้รับด้วยการจดบันทึก การทบทวนข้อมูลคำตอบ และการบันทึกเสียงให้ครบถ้วนตามคำถามในการสัมภาษณ์ และตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อนำมาเรียบเรียงเป็นผลการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามโดยใช้การประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทาง สังคมศาสตร์เสนอข้อมูล ดังนี้

5.1 สถานภาพส่วนบุคคลวิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารและหลักภาวนา 4 และประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ ใช้การวิเคราะห์ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

5.3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ วิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis)

5.4 ข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิด นำมาจัดกลุ่มคำตอบวิเคราะห์รายข้อ วิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques) นำเสนอข้อมูลโดยเขียนเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ด้านจิตใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 และด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00

2. ปัจจัยการบริหาร ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ มี 2 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่าปัจจัยการบริหาร สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ร้อยละ 45.7 และรายด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ได้ร้อยละ 41.7 และด้านงบประมาณ ได้ร้อยละ 17.4 ตามลำดับ

หลักภาวะนา 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ มี 2 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่าหลักภาวะนา 4 สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ร้อยละ 57.2 และรายด้านได้แก่ ปัญญภาวะนา การพัฒนาด้านปัญญา ได้ร้อยละ 38.8 จิตตภาวะนา การพัฒนาด้านจิตใจ ได้ร้อยละ 32.7 และ กายภาวะนา ได้ร้อยละ 9.20 ตามลำดับ

3. การเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์โดยประกอบด้วยหลักภาวะนา 4 การปฏิบัติตามปัจจัยการบริหาร โดยปัจจัยพื้นฐาน ในการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วนด้วยกัน คือ หลักภาวะนา 4 และการปฏิบัติตามปัจจัยการบริหาร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 หลักภาวะนา 4 มีลักษณะดังนี้ 1. กายภาวะนา การพัฒนาด้านร่างกาย คือ การเจริญกาย การพัฒนากาย การฝึกอบรม จึงเปรียบเสมือนการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับร่างกาย ย่อมทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ จากผลการสัมภาษณ์สามารถสรุป กายภาวะนา การพัฒนาด้านร่างกายได้ ใน 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้ คือ 1. ส่งเสริมการออกกำลังกาย 2. ใส่ใจการบริโภค และ 3. ไร้โรคภัยเบียดเบียน 2. สีลภาวะนา การพัฒนาด้านพฤติกรรม คือ การฝึกฝนอบรมตนให้ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรม ดำรงตนอยู่ในหลักการอันดีงามของสังคม รักษาไว้ซึ่งระเบียบวินัยไม่ให้เกิดการประพฤติดนพินกฏหมายบ้านเมือง รวมถึงขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีอันดีงาม จากผลการสัมภาษณ์สามารถสรุป สีลภาวะนา การพัฒนาด้านพฤติกรรมได้ใน 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้คือ 1. ฝึกอบรมตน ให้ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรม 2. ปฏิบัติตนให้มีระเบียบวินัย และ 3. ทำความดีให้เสมอต้นเสมอปลาย 3. จิตตภาวะนา การพัฒนาด้านจิตใจ คือ การฝึกอบรมให้ผู้สูงอายุได้รู้จักรักษาสภาวะจิตของตนเองไม่ให้ตกต่ำ ให้มีความเมตตา เพื่อให้เกิดความสงบสุขและความเบิกบานแก่ชีวิตและมีชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จากผลการสัมภาษณ์สามารถสรุป จิตตภาวะนา การพัฒนาด้านจิตใจ ได้ใน 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้คือ 1. ส่งเสริมรักษาสภาวะจิตใจให้ดีงาม 2. มีการฝึกควบคุมจิตใจให้แน่วแน่ไม่หวั่นไหว และ 3. มีกิจกรรมฝึกปฏิบัติธรรมให้แก่ผู้สูงอายุ 4. ปัญญภาวะนา การพัฒนาด้านปัญญา คือ การพัฒนาปัญญาที่ควบคู่คุณธรรม นำไปสู่การปฏิบัติให้เข้าใจสิ่งทั้งหลาย รู้เท่าทันเข้าใจโลกและชีวิตตามสภาวะ เป็นการไตร่ตรองวินิจฉัยเหตุการณ์ตามความเป็นจริง ทำให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข จากผลการสัมภาษณ์สามารถสรุป ปัญญภาวะนา การพัฒนาด้านปัญญา ได้ใน 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้คือ 1. ฝึกอบรมให้รู้และเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง 2. มีการดำรงชีวิตอยู่ด้วยปัญญา และ 3. ให้รู้เท่าทันถึงวิวัฒนาการของโลก

3.2 การปฏิบัติตามปัจจัยการบริหาร มีลักษณะ ดังนี้ 1. ด้านบุคลากร คือ มีบุคลากรปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ บุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต มีการให้คำแนะนำด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายและให้บริการดูแลผู้สูงอายุได้อย่างทั่วถึง 2. ด้านงบประมาณ คือ ได้จัดสรรงบประมาณสำหรับสนับสนุนการ งบประมาณ เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาด้านสุขภาพ มีการช่วยเหลือด้านค่าครองชีพและมีการ จัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ 3. ด้านวัสดุอุปกรณ์ คือ มีอุปกรณ์ในการออกกำลังกาย มีการจัดหาอุปกรณ์ให้แก่ผู้สูงอายุที่พิการหรือประสบอุบัติเหตุ มีการจัดรถรับส่งบริการและมีการจัดเตรียมอุปกรณ์การเฝ้าระวังควบคุมโรคติดต่อ

4. ด้านการบริหารจัดการ คือ มีการจัดทำแผนและโครงการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ผู้สูงอายุ มีบุคลากรตรวจสอบสุขภาพ มีทีมงานออกเยี่ยมบ้านเพื่อสอบถามความเป็นอยู่ และมีโครงการกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

1 ประสิทธิภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์

ประสิทธิภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ 1. ด้านร่างกาย 2. ด้านจิตใจ 3. ด้านสัมพันธภาพทางสังคม 4. ด้านสิ่งแวดล้อม แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ไม่เบียดเบียนหรือสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น อุทิศเวลาส่วนตนสร้างประโยชน์ให้แก่ญาติพี่น้องและมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นในสังคมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดชาติชาย ญาณโสภณ (ชุมเงิน) (2565) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุของเทศบาลในจังหวัดลำพูน พบว่า ศักยภาพผู้สูงอายุของเทศบาลในจังหวัดลำพูน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่าด้านสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านสติปัญญา ด้านจิตใจ และด้านร่างกาย ตามลำดับ โดยเทศบาลได้ส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุด้วยการเชิญชวนให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมออกกำลังกาย เพื่อสร้างความแข็งแรงทางกายสร้างความสุขทางใจ สร้างสังคมที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และสร้างปัญญาเพื่อนำไปปรับใช้ กับการดำเนินชีวิต

2. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ปัจจัยการบริหาร ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

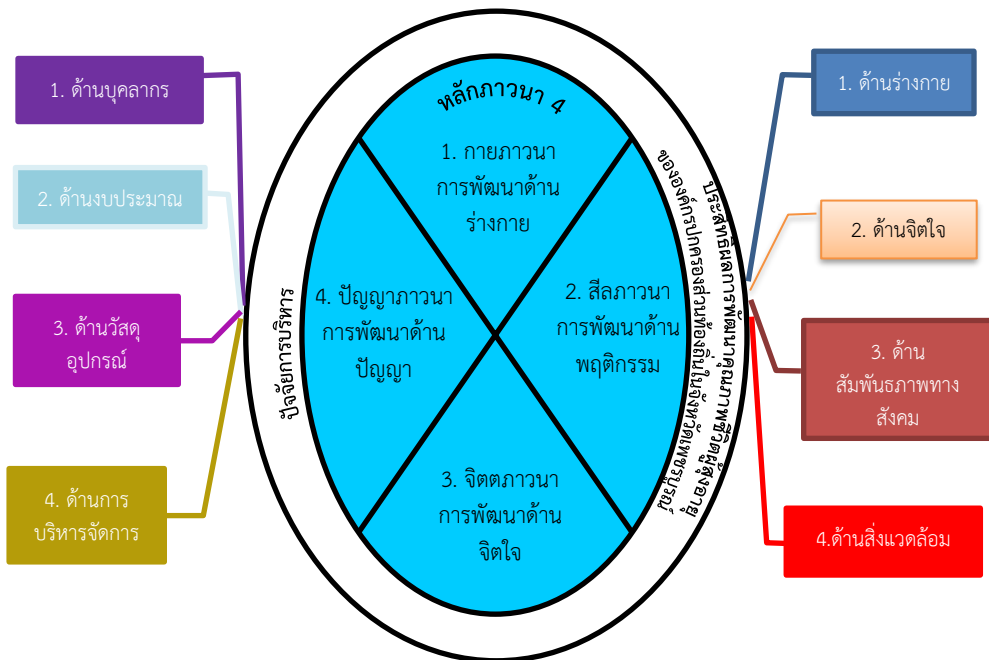
ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ (มีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.01) แสดงว่า ปัจจัยการบริหาร สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ร้อยละ 45.7 และรองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการและด้านงบประมาณ แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นการบูรณาการ เพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูศรีเมธาภรณ์ (ประภาส ฐิตธมโม) (2564) เรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามหลักพุทธบูรณาการสำหรับผู้สูงอายุของพระสงฆ์ในจังหวัดพิจิตร พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถพัฒนาต่อยอดให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและผู้สูงอายุได้มีความสุข มีสุขภาพที่ดี ทั้งกายและใจ

3. การเพิ่มประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรม

การเพิ่มประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรม เกิดจากปัจจัยพื้นฐาน คือ ปัจจัยการบริหาร และประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนหลักพุทธธรรม คือ หลักอริยสัจ 4 พบว่า เป็นหลักสำคัญของปัจจัย การบริหารให้มีความสำเร็จ จำเป็นต้องมีบุคลากรในการปฏิบัติงาน มีงบประมาณ มีวัสดุอุปกรณ์รวมทั้งมีการบริหารจัดการที่ดี ในการปฏิบัติงานนั้นให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยข้อค้นพบที่สำคัญคือการเพิ่มประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์เกิดจากสี่ลัทธิ การพัฒนาด้านพฤติกรรม มาเป็นอันดับ 1 แสดงให้เห็นว่า ในการบริหารจัดการที่ดีควรมีพฤติกรรมที่ดีเป็นแบบอย่างที่ดีที่จะบริหารจัดการให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ มีการพัฒนาด้านปัญญา ด้านจิตใจและมีการพัฒนาด้านร่างกายเพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัดสิทธิชัย วิสุทโธ (หว่านผล) (2564) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดจันทบุรี พบว่า 1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยรวม 2. สวัสดิการผู้สูงอายุ ด้านการจัดการสวัสดิการที่ทันสมัย ผู้สูงอายุได้รับการดูแลจากองค์กรมีความพึงพอใจ ด้านสถานที่รองรับผู้สูงอายุ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยรวม และ 3. หลักไตรสิกขา 3 ประกอบด้วย สีสสิกขา (พฤติกรรม) จิตตสิกขา (จิตใจ) ปัญญาสิกขา (ปัญญา) ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยรวม

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ สามารถสังเคราะห์ได้เป็นองค์ความรู้ ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์” สามารถอธิบายได้ว่า ประสิทธิภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการ หลักพุทธธรรมมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ (ปัจจัยการบริหาร + พุทธบูรณาการหลักภาวะ 4) = เกิดประสิทธิภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยการบริหาร ปัจจัยการบริหาร ประกอบด้วย 1. ด้านบุคลากร (Man) 2. ด้านงบประมาณ (Money) 3. ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) 4. ด้านการบริหารจัดการ (Management)

2. พุทธบูรณาการหลักภาวะ 4 หลักภาวะ 4 เป็นหลักธรรมที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย 1. กายภาพ การพัฒนาด้านร่างกาย 2. สีสภาวะ

การพัฒนาด้านพฤติกรรม 3. จิตตาวาณา การพัฒนาด้านจิตใจ 4. ปัญญาภาวนา การพัฒนาด้านปัญญา

นำไปสู่การเกิดประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เรียนรู้การบริหารจัดการเชิงระบบ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างการมีส่วนร่วม การส่งเสริม การพัฒนาศักยภาพของแกนนำให้เกิดการดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดจนบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายภายใต้แนวคิดการสร้างศักยภาพเพิ่มขีดความสามารถเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอันส่งผลให้มี

1. ด้านร่างกาย ได้แก่ ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น บริโภคอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย มีสมรรถภาพทางด้านร่างกายโดยมีการเคลื่อนไหวได้ และมีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ในการใช้ชีวิตประจำวันตามปกติ

2. ด้านจิตใจ ได้แก่ ผู้สูงอายุสามารถตัดสินใจทำสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว สังคมชุมชนได้ พร้อมกับมีสภาพทางจิตใจที่อ่อนโยนมีเมตตาต่อผู้อื่น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้เป็นอย่างดีและควบคุมอารมณ์ของตนได้เป็นอย่างดีเมื่อเผชิญหน้ากับปัญหาที่เกิดขึ้น

3. ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ได้แก่ ผู้สูงอายุมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นในสังคมพร้อมทั้งสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและผู้สูงอายุไม่เบียดเบียนหรือสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น

4. ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่ดีมีผลต่อสุขภาพของผู้สูงอายุ พร้อมกันนั้นผู้สูงอายุก็มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม เมื่อสิ่งแวดล้อมดี มีความปลอดภัยทำให้ผู้สูงอายุพอใจกับการเดินทางไปไหนมาไหนก็มีความสุข และส่งผลทำให้ผู้สูงอายุพอใจกับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรมีการกำหนดนโยบายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ซึ่งอาจผ่านชุมชน กรรมการชุมชน หรือโรงเรียนผู้สูงอายุ ไปสู่การปฏิบัติกับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. ภาครัฐควรจัดทำแผนหรือกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาหรือส่งเสริมผู้สูงอายุให้มีกิจกรรมหรือมีงานทำเพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้เกิดความเข้มแข็ง ไม่พึ่งพ่าน และมีความรู้สึกว่าคุณยังทำประโยชน์ได้

3. ภาครัฐควรมีนโยบายในการบูรณาการหลักศาสนา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และเสริมสร้างความเข้มแข็งทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจให้สมบูรณ์พร้อม จะเป็นประโยชน์ทั้งแก่ตัวผู้สูงอายุ ครอบครัวและสังคมต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดูแลผู้สูงอายุอย่างเพียงพอ

2. ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมร่วมกัน เช่น การออกกำลังกายร่วมกัน การพบปะสนทนากันหรือกิจกรรมอื่นที่ทำร่วมกันอย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง

3. ควรให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในชุมชนที่มีอายุตั้งแต่ 55 ปี ขึ้นไป เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับประชาชนผู้อยู่อาศัยในชุมชนนั้น เกิดความเข้าใจ และยอมรับการเปลี่ยนแปลงก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาด้านสุขภาพหรือพิการ เพื่อนำผลที่ได้เสนอรัฐบาลจัดทำเป็นนโยบายให้การช่วยเหลือต่อไป

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพจิตใจของผู้สูงอายุให้เกิดความเข้มแข็งทางจิตใจและพร้อมดำเนินชีวิตต่อไปอย่างมีความสุข

3. ควรมีการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์

4. ควรมีการศึกษาวิจัยผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

พระครูปลัดชาติชาย ญาณโสภณ (ชุมเงิน). (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพผู้สูงอายุของรัฐบาลในจังหวัดลำพูน. วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, 4(2), 16-28.

พระครูปลัดสิทธิชัย วิสุทธิโส (หว่านผล). (2564). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดจันทบุรี (ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระครูศรีเมธาภรณ์ (ประภาส ฐิตธมฺโม). (2564). การพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามหลักพุทธบูรณาการสำหรับผู้สูงอายุของพระสงฆ์ในจังหวัดพิจิตร (ดุชนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ) พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2554). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 34). กรุงเทพฯ: เอส.อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2560). *รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ: บริษัท ทีคิวพี จำกัด.
- รศรินทร์ เกรย์ และคณะ. (2556). *มโนทัศน์ใหม่ของนิยามผู้สูงอายุ : มุมมองเชิงจิตวิทยา สังคมและสุขภาพ*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศากุล ช่างไม้. (2550). *สังคมไทยกับสถานการณ์ผู้สูงอายุในปัจจุบันและอนาคต*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.

การประยุกต์หลักพลธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
โครงการจักรยานสาธารณะของกรุงเทพมหานคร*
BALA DHAMMA APPLICATION FOR EFFECTIVENESS OF PUBLIC BICYCLE
PROJECT MANAGEMENT OF BANGKOK METROPOLITS

จุไรภรณ์ วิจักขณวงศ์

Churaiporn Wijackanawong

บริษัท คิว แอดเวอร์ไทซิง จำกัด

Q Advertising Company Limited

Corresponding Author E-mail: chuquads@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการ 2. เพื่อปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการ และ 3. เพื่อนำเสนอรูปแบบประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะเพื่อเชื่อมต่อการบริการขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร ดำเนินการวิจัยแบบผสานวิธี ทั้งเชิงปริมาณ ด้วยแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนที่เป็นสมาชิกโครงการจักรยานสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 380 คน และเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะ ได้แก่ วงจรการบริหารงานคุณภาพ ประกอบด้วย การปฏิบัติ การวางแผน การปรับปรุงแก้ไข การตรวจสอบ และหลักพล 4 ประกอบด้วย สังคหพล (กำลังการสงเคราะห์) วิริยะพล (กำลังความเพียร) ปัญญาพล (กำลังความรู้) อนวัชชพล (กำลังความสุจริต) ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะเพื่อเชื่อมต่อการบริการขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3. รูปแบบประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะ ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย การผลิตหรือผลิตภัณท์ ประสิทธิภาพ ความพึงพอใจ การปรับเปลี่ยน การพัฒนา โดยนำหลักพลธรรมเข้ามาประยุกต์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะ ประกอบด้วย ปัญญาพล (กำลังความรู้) วิริยะพล (กำลังความเพียร) อนวัชชพล (กำลังความสุจริต) และสังคหพล (กำลังการสงเคราะห์) มีการ

* Received September 2, 2023; Revised September 4, 2023; Accepted February 16, 2024

เสริมสร้างด้วยวงจรการบริหารงานคุณภาพ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติงาน การตรวจสอบ และการปรับปรุงงาน

คำสำคัญ: พลธรรม; ประสิทธิภาพ; การบริหารจัดการ; จักรยานสาธารณะ

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the effectiveness of project management. 2. To study factors affecting the effectiveness of project management and 3. To present a model for the effectiveness of management of public bicycle projects to connect with mass transit services in Bangkok, conducted by mixed research methods. The quantitatively research, data were collected with a questionnaire from 380 samples who were members of a public bicycle project in Bangkok and the qualitative research collected data by interviewing 18 key informants.

The results of the research were found that: 1. Effectiveness of the management of the public bicycle project, by overall, was at a high level. 2. Factors affecting the effectiveness of public bicycle project management include the quality management cycle, consisting of practice, planning, improvement, inspection, and Bala 4 principles, consisted of Sangkhaphala (support power). Viriyapala (strength of perseverance), Panyapala (strength of knowledge), Anawatchapala (strength of honesty) affected the effectiveness of the management of the public bicycle project to connect to mass transit services in Bangkok with statistically significant value at the 0.05 level. 3. Effectiveness model for managing the public bicycle project in all 5 areas, consisting of production or product, efficiency, satisfaction, adjustment, development, by applying the principles of Dhamma to increase management effectiveness. Manage the public bicycle project, consisting of Panyapha (power of knowledge), Viriyapha (power of perseverance), Anawatchapha (power of honesty) and Sangkhapha (power of assistance). It is reinforced with a quality management cycle consisting of planning, implementation. Work inspection, and work improvement.

Keywords: Physical Education; Effectiveness; Management; Public Bicycle

บทนำ

แผนพัฒนากรุงเทพมหานครระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2556 - 2575) และแผนปฏิบัติการกรุงเทพมหานครประจำปี พ.ศ. 2563 โดย 1 ในภารกิจคือการแก้ไขปัญหาด้านการจราจร เพื่อให้ประชาชนเดินทางด้วยความสะดวกรวดเร็วประหยัดและปลอดภัย โดยเชื่อมต่อระบบขนส่งมวลชนให้มีประสิทธิภาพและครอบคลุมทุกพื้นที่ ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ดำเนินนโยบาย ล้อ รวง เรือ มาโดยตลอด ด้วยการเชื่อมต่อระบบขนส่งสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะได้ง่ายขึ้น รวมถึงดำเนินโครงการอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับนโยบายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ กรุงเทพมหานคร มีนโยบายส่งเสริมการเดินทาง จึงได้จัดทำ โครงการจักรยานสาธารณะกรุงเทพมหานคร ขึ้นมาตั้งแต่ปี 2555 ซึ่งเป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการเดินทาง โครงการจักรยานสาธารณะเป็นโครงการที่อำนวยความสะดวกให้แก่ทุกภาคส่วนของประชาชน โดยให้บริการในพื้นที่ย่านธุรกิจ อาทิ ย่านสีลม สยามสแควร์ ราชดำริ สาทร พระราม 4 หรือสถานที่อื่น ๆ ที่มีความเหมาะสม ในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้เดินทางไปทำงาน ทำธุระส่วนตัว หรือใช้เที่ยวไปตามสถานที่ต่าง ๆ รวมทั้งเป็นการรณรงค์ให้ประชาชน หันมาใส่ใจสิ่งแวดล้อมลดการใช้รถยนต์ (เดลินิวส์, 2565)

กรุงเทพมหานคร จึงมีเป้าหมายให้การใช้จักรยานเป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการเดินทางที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ให้กับประชาชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพราะใช้จักรยานสาธารณะจะเป็นการส่งเสริมการเดินทางระยะสั้น ๆ ให้เชื่อมโยงกับระบบขนส่งมวลชนสาธารณะล้อ รวง เรือ ของประชาชน อย่างเช่นใช้จักรยานสาธารณะปั่นไปใช้บริการรถไฟฟ้าบีทีเอส รถไฟฟ้าใต้ดิน หรือเรือโดยสาร เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการติด ไม่ต้องเสียเวลาไปกับการเดินทางบนถนน พร้อมทั้งยังได้มีโอกาสออกกำลังกายทำให้สุขภาพแข็งแรง และไม่สร้างมลพิษที่ก่อให้เกิด PM 2.5 เพิ่มเติมด้วย สำหรับวัตถุประสงค์หลัก ที่จัดทำโครงการจักรยานสาธารณะกรุงเทพมหานคร คือเพื่อส่งเสริมการใช้จักรยานจะได้ลดปริมาณการจราจร ที่คับคั่งบนท้องถนน เพื่อส่งเสริมการเดินทางด้วยระบบขนส่งมวลชนขนาดเล็กเพื่อเชื่อมโยงระบบขนส่งมวลชนสาธารณะขนาดใหญ่อื่น ๆ และเพื่อสร้างจิตสำนึกในการใช้พลังงานอย่างประหยัดและคุ้มค่า ลดภาวะโลกร้อนโดยส่งเสริมการเดินทางที่ใช้พลังงานสีเขียวไม่มีมลพิษและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันโครงการจักรยานสาธารณะกรุงเทพมหานคร ยังคงเปิดให้บริการอยู่ มีจักรยานอยู่ในระบบทั้งสิ้น 363 คัน พื้นที่ดำเนินการ ได้แก่ ถนนสาทร สีลม พระราม 4 วิฑู พระราม 1 พญาไท อังรีดุนันต์ ราชดำริ รวมทั้งสิ้น 50 สถานี เป็นการให้บริการฟรีทุกวันไม่มีวันหยุด ตั้งแต่เวลา 06.00 - 20.00 น. โดยมีการตรวจความพร้อมให้พร้อมใช้งานในทุกวัน รวมทั้งมีมาตรการทำความสะอาด ป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด โดยมีการเก็บรวบรวมจำนวนครั้งของการมายืมใช้

บริการจักรยานสาธารณะตั้งแต่เดือนกันยายน 2562 - สิงหาคม 2563 มีการใช้บริการเฉลี่ยเดือนละ 3,000 - 4,000 ครั้ง แต่ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 มีจำนวนผู้ใช้บริการลดลงเหลือเฉลี่ยเพียง 1,000 ครั้งต่อเดือน แต่ปัจจุบันเริ่มกลับมาเพิ่ม โดยผู้ใช้บริการที่เป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง ส่วนกลุ่มอายุที่ใช้บริการมากที่สุด คือกลุ่มผู้ใช้บริการที่มีอายุระหว่าง 26 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 65 ของผู้ใช้บริการ (เดลินิวส์, 2565)

สำหรับโครงการจักรยานสาธารณะยังมีอุปสรรคอยู่หลายด้าน เช่น 1. เล่นจักรยาน: หากเป็นประเทศที่รถน้อย และขับกันอย่างระมัดระวัง เล่นจักรยานแทบไม่จำเป็นเพราะทุกคนถ้อยทีถ้อยอาศัยกันไป แต่สำหรับประเทศไทยที่ติดอันดับต้น ๆ เรื่องรถติดและมีการใช้รถจักรยานยนต์จำนวนมาก จึงไม่มีใครอยากเอาชีวิตไปเสี่ยงบนท้องถนน เพราะฉะนั้นเล่นจักรยานจึงจำเป็นอย่างยิ่งถ้าอยากให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองจักรยานจริง ๆ และมีแล้วก็ต้องสร้างสามัญสำนึกให้ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์และรถเข็นไม่ลงไปเล่นจักรยานด้วย 2. สภาพทางเท้า: ในบางประเทศ เช่น ญี่ปุ่น สามารถปั่นจักรยานบนทางเท้าได้เพราะทางเท้ากว้างถึง 3 - 5 เมตร ในขณะที่ประเทศไทยทางเท้ามีความกว้างเพียง 2 - 3 เมตร แล้วยังไม่เรียบเสมอกันอีกด้วย มีเพียงหน้าโรงแรม หน้าห้างสรรพสินค้า และสถานที่ท่องเที่ยวเท่านั้นที่มีพื้นที่เรียบพอให้ปั่นจักรยานได้ 3. สภาพอากาศ : เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง เพราะประเทศไทยเป็นเมืองร้อน การปั่นจักรยานไปทำงานถึงแม้จะมีระยะทางไม่ไกลมาก แต่ก็ทำให้มีเหงื่อออกและส่งกลิ่นซึ่งทำให้ไม่เหมาะกับการปั่นจักรยานไปทำงาน (มาเก็ตเทียร์ ทีม, 2565) สำหรับพระพุทธศาสนามีหลักธรรมเพื่อการบริหารซึ่งวิธีบริหารงานที่ดี คือ ธรรมาธิปไตยที่ใช้ทั้งพระเดชและพระคุณ ซึ่งทำให้ได้ทั้งน้ำใจคนและผลของงาน นักบริหารแบบธรรมาธิปไตยยึดธรรมเป็นหลักในการบริหาร มีธรรมที่เรียกว่า พละ 4 ประการ ที่เป็นกำลังในการดำเนินชีวิตให้ ประสบความสำเร็จด้วยความมั่นใจและปลอดภัย นอกจากนี้พละ 4 ยังเป็นธรรมอันเป็นกำลัง ธรรม อันเป็นพลังทำให้ดำเนินชีวิตด้วยความมั่นใจ ไม่หวั่นต่อภัยทุกอย่าง พละ 4 หรือกำลังทั้ง 4 ประการนี้เป็นสิ่งที่ทำให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลทั้งการ เป็นคนฉลาด เป็นคนขยัน เป็นสุจริตชน จึงจะทำให้เกิด ผลงานตามต้องการได้ ซึ่งหมวดธรรม พละ 4 (อง.จตุก. (ไทย) 21/154/215) ดังนั้น การบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะให้เกิดประสิทธิผลได้นั้น ควรนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเป็นองค์ประกอบหลักด้วยเนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการการบริหารโครงการ

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะเพื่อเชื่อมต่อการบริการขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร โดยการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะเพื่อเชื่อมต่อการบริการขนส่งมวลชนใน

กรุงเทพมหานคร ซึ่งสามารถนำไปเป็นตัวแบบในการพิจารณาปรับปรุงด้านการบริหารโครงการของภาครัฐ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายในการแก้ปัญหาจราจรในเขตกรุงเทพมหานครต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะเพื่อเชื่อมต่อการบริการขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะเพื่อเชื่อมต่อการบริการขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะเพื่อเชื่อมต่อการบริการขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยโดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งเน้นการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) มีแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวโดยไม่มีการทดลอง

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนที่เป็นสมาชิกโครงการจักรยานสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 7,507 คน (วิโรจน์ ศรีสุภานนท์, 2558)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 380 ตัวอย่าง

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย ผู้บริหารของกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 คน กลุ่มผู้บริหารโครงการ จำนวน 5 คน ประชาชนที่ใช้จักรยานสาธารณะ จำนวน 5 คน นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์จำนวน 2 คน นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูปหรือคน รวมจำนวน 18 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

ในการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือแบ่งเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย 1. ปัจจัยส่วนบุคคล 2. วงจรการบริหารงานคุณภาพ 3. ผลลัพธ์ 4 และ 4. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือ โดยการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ประชาชนที่เป็นสมาชิกโครงการจักรยานสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 380 ตัวอย่าง และการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือคน และสนทนากลุ่มเฉพาะ 9 รูปหรือคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อยืนยันผลการศึกษาเชิงปริมาณจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีกครั้งหนึ่ง

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.16$, S.D.=0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับดังนี้ ผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}=4.22$) รองลงมาคือ ประสิทธิภาพ ($\bar{X}=4.20$) ความพึงพอใจ ($\bar{X}=4.18$) การปรับเปลี่ยน ($\bar{X}=4.13$) และการพัฒนา ($\bar{X}=4.08$) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะเพื่อเชื่อมต่อการบริการขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า

สมมติฐานที่ 1 วงจรการบริหารงานคุณภาพ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ การปรับปรุงแก้ไข อย่างน้อย 1 ด้าน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะเพื่อเชื่อมต่อการบริการขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วงจรการบริหารงานคุณภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะเพื่อเชื่อมต่อการบริการขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรวงจรการบริหารงานคุณภาพ	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.235	.180		6.846**	.000
การปฏิบัติ (do)	.284	.050	.307	5.624**	.000
การวางแผน (plan)	.242	.050	.257	4.859**	.000
การปรับปรุงแก้ไข (act)	.186	.052	.195	3.648**	.000
การตรวจสอบ (check)	.175	.051	.184	3.414**	.001

Multiple R = .647c R² = .418 Adjusted R² = .414 S.E = .504

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 1 พบว่า วงจรการบริหารงานคุณภาพส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะเพื่อเชื่อมต่อการบริการขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้คือ การปฏิบัติ การวางแผน การปรับปรุงแก้ไข การตรวจสอบ ผลการวิเคราะห์มีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R²) เท่ากับ .414 แสดงว่า วงจรการบริหารงานคุณภาพ สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะเพื่อเชื่อมต่อการบริการขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 41.1

สมมติฐานที่ 2 หลักผล 4 ประกอบด้วย ปัญญาพละ (กำลังความรู้), วิริยะพละ (กำลังความเพียร), อดิวิญญพละ (กำลังความสุจริต) และสังคหพละ (กำลังการสงเคราะห์) อย่างน้อย 1 ด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะเพื่อเชื่อมต่อการบริการขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 หลักผล 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะเพื่อเชื่อมต่อการบริการขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร

หลักผล 4	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	.823	.164		5.015*	.000
สังคหพละ (กำลังการสงเคราะห์) (pala4)	.263	.043	.300	6.116**	.000
วิริยะพละ (กำลังความเพียร) (pala2)	.197	.056	.209	3.495**	.001
ปัญญาพละ (กำลังความรู้) (pala1)	.178	.056	.180	3.196**	.002
อดิวิญญพละ (กำลังความสุจริต) (pala3)	.145	.059	.156	2.481*	.014

Multiple R = .731d R² = .535 Adjusted R² = .530 S.E = .451

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า หลักผล 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะเพื่อเชื่อมต่อการบริการขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้คือ สังคหพละ (กำลังการสงเคราะห์) วิริยะพละ (กำลังความเพียร) ปัญญาพละ (กำลังความรู้) อดิวิญญพละ (กำลังความสุจริต) ผลการวิเคราะห์มีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R²) เท่ากับ .530 แสดงว่า หลักผล 4 สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะเพื่อเชื่อมต่อการบริการขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 53.0

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะ ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. การผลิตหรือผลิตภัณฑ์ โดยมีกิจกรรมใหม่ๆ มากมายให้บริการประชาชน ซ่อมบำรุงจักรยานที่ชำรุดเพื่อให้นำกลับมาใช้งานได้ ปริมาณการให้บริการที่เพียงพอมีเชิงคุณภาพ มีการโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมสำหรับจักรยานสาธารณะ จัดสร้างสถานที่จอดจักรยานและการแนะนำดูแลรักษา จักรยานมีคุณภาพและมีการหมั่นดูแลอย่างสม่ำเสมอ 2. ประสิทธิภาพ โดยมีการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง ครบถ้วน รวดเร็ว ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างคุ้มค่า เป็นไปตามมาตรฐานสากล ช่วยลดปัญหาการจราจรติดขัด ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ตรงตามความต้องการของสมาชิกหรือผู้ใช้งาน 3. ความพึงพอใจ โดยเป็นการแก้ปัญหาการจราจร เป็นประโยชน์และเหมาะสมกับการจราจรในกรุงเทพฯ ส่งเสริมให้ประชาชนได้เดินทางและออกกำลังกาย มีการรับฟังปัญหาความคิดเห็น สำนวณความพึงพอใจ และปรับปรุงการให้บริการเพื่อให้เกิดความพึงพอใจต่อสมาชิกมากที่สุด 4. การปรับเปลี่ยน โดยเพิ่มช่องทางจักรยานให้สามารถใช้งานได้คล่องตัว มีการปรับเปลี่ยนเส้นทางเพื่อให้เหมาะสมกับการจราจร เชื่อมโยงเส้นทางไปถึงระบบล้อราง เรือ ใช้เทคโนโลยี มีแอปพลิเคชัน มีระบบการจอง การจ่ายเงิน การยืม การคืนผ่านระบบออนไลน์ที่ครอบคลุมและสะดวก 5. การพัฒนา โดยมีการจัดหาเทคโนโลยีด้านการปั่น มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นและกรุงเทพฯ เพื่อจัดการจราจรให้รวดเร็วและปลอดภัย มีการพัฒนาอย่างทั้งในด้าน Hardware และ Software บุคลากรมีความชำนาญ มีใจรักบริการและมีคุณภาพมากขึ้น

นำหลักผล 4 เข้ามาประยุกต์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะ ประกอบด้วย ปัญญาผล (กำลังความรู้) วิริยะผล (กำลังความเพียร) อดวิชชผล (กำลังความสุจริต) และสังคหผล (กำลังการสงเคราะห์) มีการเสริมสร้างด้วยวงจรการบริหารงานคุณภาพ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติงาน การตรวจสอบ และการปรับปรุงงาน

อภิปรายผลการวิจัย

1. สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับดังนี้ 1.1 ผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ โดยมีกิจกรรมใหม่ ๆ มากมายให้บริการประชาชน ซ่อมบำรุงจักรยานที่ชำรุดเพื่อให้นำกลับมาใช้งานได้ 1.2 ประสิทธิภาพ โดยมีการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง ครบถ้วน รวดเร็ว ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างคุ้มค่า เป็นไปตามมาตรฐานสากล 1.3 ความพึงพอใจ โดยเป็นการแก้ปัญหาการจราจร เป็นประโยชน์และเหมาะสมกับการจราจรในกรุงเทพฯ 1.4 การปรับเปลี่ยน โดยเพิ่มช่องทางจักรยานให้

สามารถใช้งานได้คล่องตัว มีการปรับเปลี่ยนเส้นทางเพื่อให้เหมาะสมกับการจราจร และ 1.5 การพัฒนา โดยมีการจัดหาเทคโนโลยีด้านการบิน มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นและกรุงเทพฯ เพื่อจัดการจราจรให้รวดเร็วและปลอดภัย ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของชัชญา วงศ์สวรรค์ (2561) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีประสิทธิผล ตามหลักพุทธธรรม พบว่า ปัจจัยที่มีประสิทธิผลของการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ตามหลักพุทธธรรม มี 2 ปัจจัย ได้แก่ 1. ปัจจัยทฤษฎีการบริหารจัดการทั่วไป มี 7 ด้าน การวางแผนอย่างมีหลักการ การจัดองค์กรรู้เท่าทันสถานการณ์ การจัดการทรัพยากรบุคคลอย่างมีศักยภาพ การวินิจฉัยสั่งการอย่างมีความรับผิดชอบ การประสานงานสร้างสรรค์โอกาส การรายงานผลคุณธรรมจริยธรรม การบริหารงบประมาณสร้างความเป็นธรรมนำสุขและ 2. ปัจจัยหลักพุทธธรรม มี 7 ด้าน รู้จักกฎเกณฑ์แห่งเหตุผล รู้จักผลรู้ประโยชน์ รู้จักประเมินศักยภาพของตน รู้จักประมาณรับจ่ายให้พอดี รู้จักกาลอันเหมาะสมประกอบกิจ รู้จักจารีตชุมชน รู้จักเลือกคบบุคคล

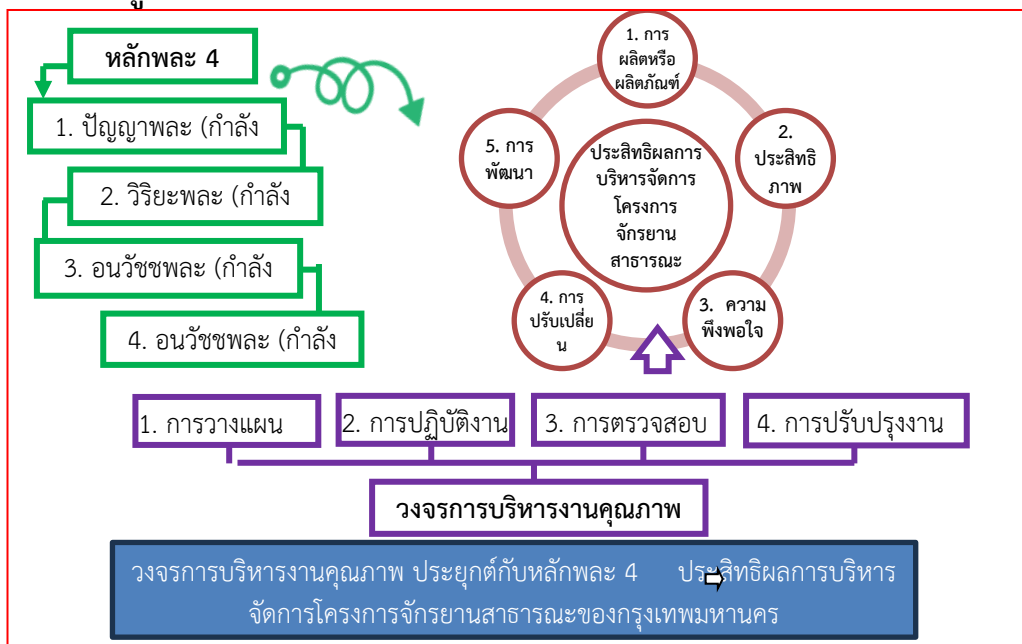
2. ด้านวงจรการบริหารงานคุณภาพส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะเพื่อเชื่อมต่อการบริการขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้คือ การปฏิบัติ การวางแผน การปรับปรุงแก้ไข การตรวจสอบ ผลการวิเคราะห์มีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R²) เท่ากับ .414 แสดงว่า วงจรการบริหารงานคุณภาพสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะเพื่อเชื่อมต่อการบริการขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 41.1 สอดคล้องกับงานวิจัยของธงชัย คล้ายแสง (2562) เรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์ มีปัจจัยด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวประกอบด้วย พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยว และการบูรณาการการจัดการการท่องเที่ยวภายในจังหวัด โดยมีปัจจัยภายนอกที่เป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาได้แก่ แนวโน้มการท่องเที่ยวในอนาคตประกอบด้วย การเติบโตของชนชั้นกลางและรายได้ที่เพิ่มขึ้น การเติบโตของสายการบินต้นทุนต่ำ การเติบโตของสังคมผู้สูงอายุซึ่งมีการใช้จ่ายใช้สอยเพื่อการท่องเที่ยว การใช้เทคโนโลยีระหว่างการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมุ่งเน้นประสบการณ์ นอกจากนั้นยังต้องนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 บูรณาการกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงกีฬาด้วยการใช้หลักธรรม นำหลักการพัฒนา ประกอบด้วย 1. ฉันทะ ร่วมตัดสินใจ ด้วยความรัก คือ การวางแผน (Planning) 2. วิริยะ เพียรพัก ร่วมพัฒนา คือ การลงมือทำ (Doing)

3. วิมังสา พิจารณา ร่วมประเมินผล คือ การปรับปรุง (Acting) 4. จิตตะ ตั้งใจตน รับผล พอประมาณ คือ การติดตามตรวจสอบ (Checking) ซึ่งจะทำให้การพัฒนาประสบความสำเร็จ ด้านหลักผล 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะเพื่อเชื่อมต่อการบริการขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้คือ สังคหผล (กำลังการสังเคราะห์) วิริยะผล (กำลังความเพียร) ปัญญาผล (กำลังความรู้) อนวัชขผล (กำลังความสุจริต) ผลการวิเคราะห์หาค่า สมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R²) เท่ากับ .530 แสดงว่า หลักผล 4 สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะเพื่อเชื่อมต่อการบริการขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 53.0 สอดคล้องกับงานวิจัยของ คณิตดา กรรณสูตร (2565) เรื่อง พุทธวิธีการบริหารจัดการองค์กรคุณภาพของบริษัทมหาชนจำกัด พบว่า หลักผล 4 ที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการองค์กรคุณภาพของบริษัทมหาชน จำกัด ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ปัญญาผล (กำลังความรู้หรือความฉลาด) อนวัชขผล (กำลังงานที่ไม่มีโทษหรือความสุจริต) สังคหผล (กำลังสังเคราะห์หรือการช่วยเหลือ) และวิริยะผล (กำลังแห่งความเพียร) โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 54.3 (Adj. R²=.543) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยการบริหารจัดการองค์กรคุณภาพจะเกิดขึ้นได้ด้วยอาศัยหลักผล 4 มี 1. ปัญญาผล (กำลังความรู้หรือความฉลาด) 2. วิริยะผล (กำลังแห่งความเพียร) 3. อนวัชขผล (กำลังงานที่ไม่มีโทษหรือความสุจริต) และ 4. สังคหผล (กำลังสังเคราะห์หรือการช่วยเหลือ) โดยมีพุทธวิธีการบริหารเป็นส่วนฐานค้ำยันให้องค์กรพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ ประกอบด้วย 1. พุทธวิธีการวางแผน 2. พุทธวิธีการจัดการองค์กร 3. พุทธวิธีการบริหารงานบุคคล 4. พุทธวิธีการอำนวยการ และ 5. พุทธวิธีการกำกับดูแล

3. รูปแบบประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะ ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. การผลิตหรือผลิตภัณฑ์ โดยมีกิจกรรมใหม่ ๆ มากมายไว้บริการประชาชน 2. ประสิทธิภาพ โดยมีการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง ครบถ้วน รวดเร็ว ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างคุ้มค่า 3. ความพึงพอใจ โดยเป็นการแก้ปัญหาการจราจร เป็นประโยชน์และเหมาะสมกับการจราจรในกรุงเทพฯ 4. การปรับเปลี่ยน โดยเพิ่มช่องทางจักรยานให้สามารถใช้งานได้คล่องตัว มีการปรับเปลี่ยนเส้นทางเพื่อให้เหมาะสมกับการจราจร 5) การพัฒนา โดยมีการจัดหาเทคโนโลยีด้านการปั่น มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นและกรุงเทพฯ เพื่อจัดการจราจรให้รวดเร็วและปลอดภัย โดยนำหลักผลธรรม เข้ามาประยุกต์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะ ประกอบด้วย ปัญญาผล (กำลังความรู้) วิริยะผล (กำลังความเพียร) อนวัชขผล (กำลังความสุจริต) และสังคหผล (กำลังการสังเคราะห์) มีการเสริมสร้างด้วยวงจรการบริหารงานคุณภาพ ประกอบด้วย การวางแผน

การปฏิบัติงาน การตรวจสอบ และการปรับปรุงงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของพัทธัญพร พิพิธวรโกศิน (2564) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพในการปฏิบัติราชการของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี พบว่า ตัวแปรในโมเดล คือ การจัดการภายในองค์กร และปัจจัยค้ำจุน สามารถร่วมกันพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามหลักอริยบท 4 ได้ร้อยละ 75 และยังพบอีกว่าสมการโครงสร้างตัวแปรแฝงภายในมีค่าเท่ากับ 0.65 แสดงว่าตัวแปรในโมเดลประกอบด้วย การจัดการภายในองค์กร ปัจจัยค้ำจุน และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามหลักอริยบท 4 สามารถร่วมกันพยากรณ์การเพิ่มผลผลิตภาพในการปฏิบัติราชการ ได้ร้อยละ 65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวมพบว่า 1. การจัดการภายในองค์กร ประกอบด้วย การพัฒนาทรัพยากรบุคคล ความผูกพันต่อองค์กร บรรยากาศองค์กร พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ และวัฒนธรรมองค์กรส่งผลต่อการเพิ่มผลผลิตภาพในการปฏิบัติราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามหลักอริยบท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ (รักงาน) วิริยะ (สู้งาน) จิตตะ (ใส่ใจงาน) และวิมังสา (ทำงานด้วยปัญญา) ส่งผลต่อการเพิ่มผลผลิตภาพในการปฏิบัติราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากภาพดังกล่าวสามารถอธิบายองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย ได้ดังนี้ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะ ทั้ง 5 ด้านประกอบด้วย

1. การผลิตหรือผลิตภัณฑ์ โดยมีกิจกรรมใหม่ๆ มาคอยให้บริการประชาชน ซ่อมบำรุงจักรยานที่ชำรุดเพื่อให้สามารถกลับมาใช้งานได้ ปริมาณการให้บริการที่เพียงพอมีเชิงคุณภาพ มีการโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมสำหรับจักรยานสาธารณะ จัดสร้างสถานที่จอดจักรยานและการแนะนำดูแลรักษา จักรยานมีคุณภาพและมีการหมั่นดูแลอย่างสม่ำเสมอ

2. ประสิทธิภาพ โดยมีการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง ครบถ้วน รวดเร็ว ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างคุ้มค่า เป็นไปตามมาตรฐานสากล ช่วยลดปัญหาการจราจรติดขัด ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ตรงตามความต้องการของสมาชิกหรือผู้ใช้งาน

3. ความพึงพอใจ โดยเป็นการแก้ปัญหาการจราจร เป็นประโยชน์และเหมาะสมกับการจราจรในกรุงเทพฯ ส่งเสริมให้ประชาชนได้เดินทางและออกกำลังกาย มีการรับฟังปัญหาความคิดเห็น สำรวจความพึงพอใจ และปรับปรุงการให้บริการเพื่อให้เกิดความพึงพอใจต่อสมาชิกมากที่สุด

4. การปรับเปลี่ยน โดยเพิ่มช่องทางจักรยานให้สามารถใช้งานได้คล่องตัว มีการปรับเปลี่ยนเส้นทางเพื่อให้เหมาะสมกับการจราจร เชื่อมโยงเส้นทางไปถึงระบบล้อ ราง เรือ ใช้เทคโนโลยี มีแอปพลิเคชัน มีระบบการจอง การจ่ายเงิน การยืม การคืนผ่านระบบออนไลน์ที่ครอบคลุมและสะดวก

5. การพัฒนา โดยมีการจัดหาเทคโนโลยีด้านการปั่น มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นและกรุงเทพฯ เพื่อจัดการจราจรให้รวดเร็วและปลอดภัย มีการพัฒนาอย่างทั้งในด้าน Hardware และ Software บุคลากรมีความชำนาญ มีใจรักบริการและมีคุณภาพมากขึ้น

นำหลักผล 4 เข้ามาประยุกต์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการจักรยานสาธารณะ ประกอบด้วย ปัญญาผล (กำลังความรู้) วิริยะผล (กำลังความเพียร) อดวิชชผล (กำลังความสุจริต) และสังคหผล (กำลังการสงเคราะห์) มีการเสริมสร้างด้วยวงจรการบริหารงานคุณภาพ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติงาน การตรวจสอบ และการปรับปรุงงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. โครงการจักรยานสาธารณะควรมีนโยบายเกี่ยวกับการสำรวจแหล่งจอดจักรยาน ตำแหน่งสถานีจักรยาน เพื่อให้กระจายทั่วถึงตามสถานีขนส่งสามารถเชื่อมโยงระบบล้อ ราง เรือ ได้อย่างสมบูรณ์

2. โครงการจักรยานสาธารณะควรมีนโยบายเกี่ยวกับการนำเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในโครงการจักรยานสาธารณะ เช่น ระบบเชื่อมต่อออนไลน์สำหรับการจองและใช้บริการ ระบบติดตามและจัดการจักรยาน และแอปพลิเคชันที่ช่วยให้ประสบการณ์การใช้งานจักรยานดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. โครงการจักรยานสาธารณะควรมีกิจกรรมการซ่อมบำรุงจักรยานที่ชำรุดนอกสถานที่ด้วย เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึง

2. โครงการจักรยานสาธารณะควรมีจัดหาจักรยานไฟฟ้า จักรยานสำหรับผู้สูงอายุให้มีปริมาณการที่เพียงพอ มีคุณภาพตรงกับความต้องการของประชาชน

3. โครงการจักรยานสาธารณะควรมีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดความคุ้มค่าอย่างที่สุดและดำเนินงานเป็นไปตามมาตรฐานสากล

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในรูปแบบของการประเมินโครงการเพื่อศึกษาผลกระทบ ความคุ้มค่าทั้งทางด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านสังคม และเศรษฐกิจด้วย

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการใช้จักรยานของสมาชิกและประชาชนทั่วไป เพื่อนำมาพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการจราจรเพื่อให้มีการเชื่อมโยงทั้งระบบล้อ ราง เรือ

เอกสารอ้างอิง

- คณิตดา กรณสูตร. (2565). *พุทธวิถีการบริหารจัดการองค์กรคุณภาพของบริษัทมหาชน จำกัด* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ัชชญา วงศ์สรณ์. (2561). *รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีประสิทธิผล ตามหลักพุทธธรรม* (ดุชนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เดลินิวส์. (2565). กทม. หนุนใช้งาน “ปั่นปั่น” ลดจราจรเป็นมิตรสิ่งแวดล้อม, สืบค้น 17 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://d.dailynews.co.th/bangkok/796973/>.
- ธงชัย คล้ายแสง. (2562). *การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พัทธัญพร พิพิธวโรคิน. (2564). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพในการปฏิบัติราชการของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี (ดุขฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มาเก็ตเทียร์ ทีม. (2565). ทำไม ไบรท์แซร์ริง ส่อแววไม่รอดในไทย. สืบค้น 17 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://marketeeronline.co/archives/20071>.
- วิโรจน์ ศรีสุภานนท์. (2558). ระบบจักรยานสาธารณะในกรุงเทพฯ กรณีศึกษาจักรยานสาธารณะปั่นปั่น. กรุงเทพฯ: Safety Today is Safety Tomorrow The 3rd Thailand Bike and Walk Forum.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

ประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง*

EFFECTIVENESS OF ALTERNATIVE ENERGY MANAGEMENT OF THE METROPOLITAN WATERWORKS AUTHORITY

เทพ เทพวัฒนปิยกุล

Thep Thepattanapiyakul

บริษัท เอ็นดีที อินสตรูเมนต์ (ประเทศไทย) จำกัด

Ndt Instruments (Thailand) Co., Ltd.

Corresponding Author E-mail: thep.thepattanapiyakul@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทน 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทน และ 3. นำเสนอรูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง โดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 349 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน เครื่องมือในการวิจัยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ การปรับเปลี่ยน การพัฒนา การผลิต ประสิทธิภาพ และความพึงพอใจ 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทน พบว่า การบริหารจัดการ ตามลำดับคือ การสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์พลังงาน การกำหนดนโยบายและการประชาสัมพันธ์ การจัดทำแผนปฏิบัติการ การกำหนดโครงสร้างการจัดการพลังงาน การทบทวนผลการดำเนินการ และหลักอิทธิบาท 4 ตามลำดับ คือ ฉันทะ จิตตะ วิมังสา วิริยะ ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3. รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง มีดังนี้ ประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง 5 ด้าน ประกอบด้วย การผลิต ประสิทธิภาพ ความพึงพอใจ การปรับเปลี่ยน และการพัฒนา โดยมีหลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมนำสู่ประสิทธิผล ประกอบด้วย ฉันทะ มีใจรัก วิริยะ สู้งาน จิตตะใส่ใจงาน วิมังสา ทำงานด้วยปัญญา และมีการบริหารจัดการทั้ง 6 ด้านเป็นพื้นฐานในการเสริมสร้างประสิทธิผลการบริหารจัดการ

คำสำคัญ: ประสิทธิผลการบริหารจัดการ; พลังงานทดแทน; การประปานครหลวง

*Received August 31, 2023; Revised September 11, 2023; Accepted September 12, 2023

Abstract

Objectives of this research paper were to study the effectiveness of renewable energy management, to study factors affecting the effectiveness of renewable energy management, and to present the effective model of renewable energy management of the Metropolitan Waterworks Authority, conducted by Mix research methods. Data were collected from 349 samples. The research tools were questionnaires and interviews. Data were analysed by both descriptive and inferential statistics.

The research findings were as follows: 1. The effectiveness of alternative energy management by overall, was at a high level, namely, modification, development, production, efficiency, and satisfaction. 2. Factors affecting the effectiveness of renewable energy management were found that management, respectively, was creating energy conservation awareness. policy formulation and public relations preparation of an action plan. defining an energy management structure. The review of the implementation results, and the Four Iddhipada Principles, respectively, namely Chanta, Chitta, Vimangsa, Wiriya, affected the efficiency of the alternative energy management of the Metropolitan Waterworks Authority. With statistically significant levels at the 0.01 level, 3. MWA's renewable energy management effectiveness model is as follows: MWA's renewable energy management effectiveness in 5 aspects, consisting of production, efficiency, satisfaction, modification, and It is developed based on Bala 4 which led to effectiveness, consisting of Chanta, Citta, Vamamsa and Viriya affected Metropolitan Waterwork of Bangkok Metropolitan and management in all 6 areas as the basis for enhancing the efficiency of the renewable energy management of the Metropolitan Waterworks Authority.

Keywords: Effectiveness Management; Alternative Energy; Metropolitan Waterworks Authority

บทนำ

หน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานเริ่มให้ความสำคัญกับพลังงานทดแทนและเริ่มดำเนินการโครงการ Solar Rooftop เพื่อนำพลังงานแสงอาทิตย์มาผลิตเป็นกระแสไฟฟ้าเพื่อใช้ในหน่วยงาน หนึ่งในหน่วยงานภาครัฐที่ดำเนินการไปแล้ว ได้แก่ การประปานครหลวง ซึ่งการประปานครหลวงและการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคร่วมลงนาม MOU โครงการจัดการพลังงานในองค์กรด้วยระบบดิจิทัล (Digital Platform) ลดการใช้พลังงานและค่าใช้จ่ายด้านพลังงานในองค์กรและประเทศชาติ ทั้งนี้การประปานครหลวงและการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจะร่วมมือกันศึกษาความเป็นไปได้และแนวทางการบริหารจัดการพลังงานในองค์กรด้วยระบบดิจิทัล (Digital Platform) โดยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ให้มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับสถานะการใช้งานในการประปานครหลวง รวมถึงการสนับสนุนให้เกิดการลงทุนด้านการบริหารจัดการพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ การผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน อาทิ ระบบผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่ติดตั้งแบบลอยน้ำ (Solar Floating) และติดตั้งบนพื้นที่หลังคา (Solar Rooftop) ตลอดจนนวัตกรรมอื่น ๆ เพื่อช่วยลดการใช้พลังงานและลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานให้กับองค์กรและประเทศชาติ เป็นต้น (การประปานครหลวง, 2566) ซึ่งพลังงานถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชน การบริหารจัดการพลังงานโดยการนำเทคโนโลยีการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนและระบบตรวจวัดการใช้พลังงานมาประยุกต์ใช้ร่วมกับองค์กรเป็นหนึ่งในภารกิจสำคัญของหน่วยงาน

การดำเนินการตามโครงการดังกล่าวต้องใช้ความร่วมมือจากหลายฝ่ายเพื่อให้เกิดประสิทธิผลและเป็นไปตามนโยบายที่ได้กำหนดไว้นั้น สิ่งหนึ่งที่ควรนำมาคำนึงในการดำเนินโครงการคือหลักธรรมในพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะหลักธรรมที่เกี่ยวกับการบริหารงานซึ่งพระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้หลายหลักธรรม แต่ที่เหมาะสมในการนำมาใช้มากที่สุดคือ หลักอิทธิบาท 4 คือ 1. ฉันทะ การมีใจรักในงาน พอใจทำสิ่งนั้นและทำด้วยใจรัก ทำให้เป็นผลสำเร็จแห่งกิจหรืองานที่ทำ 2. วิริยะ การสู้งาน พากเพียรทำการงาน ขยันหมั่นประกอบกิจการงาน หมั่นกระทำการงานหรือสิ่งนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็งอดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง ไม่ทอดถอย ก้าวไปข้างหน้าจนกว่าจะสำเร็จ 3. จิตตะ การใส่ใจในงานทำ เอาจิตฝึกฝน รับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิดยึดมั่นเลือนลอย 4. วิมังสา การทำงานด้วยปัญญา พิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนวางแผนการทำงาน วัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ วิสัยทัศน์แก้ไขปรับปรุง เพื่อจัดการและดำเนินงานนั้นให้ได้ผลดียิ่งขึ้นไป (ที.ม. (ไทย) 10/287/218)

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับ “ประสิทธิผลของการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง” โดยการศึกษาครั้งนี้ได้นำ

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาบูรณาการกับศาสตร์ทางตะวันตกเพื่อให้เห็นถึงแนวทางการดำเนินโครงการให้เกิดประสิทธิผลโดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาด้านการงานเข้ามาพัฒนาด้านจิตใจด้วย โดยศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดการบริหารจัดการ และหลักอิทธิบาท 4 ว่าส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวงหรือไม่อย่างไร ผลจากการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวงซึ่งสามารถนำไปเป็นตัวแบบในการประกอบการพิจารณาปรับปรุงด้านการใช้พลังงานทดแทนของภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายด้านการพัฒนาพลังงานทดแทนของรัฐบาลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวงโดยบูรณาการหลักอิทธิบาทธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยโดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งเน้นการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) มีแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวโดยไม่มีการทดลอง

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ บุคลากรในสังกัดการประปานครหลวง สำนักงานใหญ่ จำนวน 2,698 คน (การประปานครหลวง, ม.ป.ท.)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 349 ตัวอย่าง

2.3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน ประกอบด้วย ผู้บริหารของการประปานครหลวง จำนวน 4 คน ผู้เชี่ยวชาญของการประปานครหลวง จำนวน 3 คน บุคลากรของการประปานครหลวง จำนวน 4 คน

ตัวแทนประชาชนผู้รับบริการจำนวน 3 คน นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 2 คน นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

ในการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือแบ่งเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย 1. ปัจจัยส่วนบุคคล 2. การบริหารจัดการ 3. หลักอิทธิบาท 4 และ 4. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือ โดยการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลจาก บุคลากรในสังกัดการประปานครหลวง สำนักงานใหญ่บุคลากรในสังกัดการประปานครหลวง สำนักงานใหญ่ จำนวน 349 ตัวอย่าง และการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือคน และสนทนากลุ่มเฉพาะ 9 รูปหรือคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อยืนยันผลการศึกษาเชิงปริมาณจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีกครั้งหนึ่ง

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านการปรับเปลี่ยน ($\bar{X} = 4.02$) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนา ($\bar{X} = 4.01$) อันดับสามคือ ด้านการผลิต ($\bar{X} = 3.99$) ด้านประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.86$) และด้านความพึงพอใจ ($\bar{X} = 3.85$) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง พบผลการศึกษาดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การบริหารจัดการ ประกอบด้วย การกำหนดโครงสร้างการจัดการพลังงาน การกำหนดนโยบายและการประชาสัมพันธ์ การจัดทำแผนปฏิบัติการ การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ การทบทวนผลการดำเนินการ การสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์พลังงาน อย่างน้อย 1 ด้านส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง

การบริหารจัดการ	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.169	.157		7.425	.000
การสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์พลังงาน (Manag6)	.331	.045	.370	7.300**	.000
การกำหนดนโยบายและการประชาสัมพันธ์ (Manag2)	.310	.046	.327	6.754**	.000
การจัดทำแผนปฏิบัติการ (Manag3)	.204	.045	.304	5.640**	.000
การกำหนดโครงสร้างการจัดการพลังงาน (Manag1)	.128	.033	.256	5.614**	.000
การทบทวนผลการดำเนินการ (Manag5)	.110	.028	.130	2.878**	.004

Multiple R = .697c R Square = .485 Adjusted R Square = .481 Std. Error = .397
**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารจัดการส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง 5 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้คือ การสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์พลังงาน การกำหนดนโยบายและการประชาสัมพันธ์ การจัดทำแผนปฏิบัติการ การกำหนดโครงสร้างการจัดการพลังงาน การทบทวนผลการดำเนินการ และพบว่ามี 1 ตัวแปรที่ไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง นั่นคือ การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ ผลการวิเคราะห์มีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .481 แสดงว่า การบริหารจัดการสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง ได้ร้อยละ 48.1 ซึ่งสามารถเขียนในรูปของสมการได้ ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.169 + .331\text{Manag6} + .310\text{Manag2} + .204\text{Manag3} + .128\text{Manag1} + .110\text{Manag5}$$

$$ZY = .370Z\text{Manag6} + .327Z\text{Manag2} + .304Z\text{Manag3} + .256Z\text{Manag1} + .130Z\text{Manag5}$$

สมมติฐานที่ 2 หลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ การมีใจรักในงาน วิริยะ การสู้งาน จิตตะ การใส่ใจในงานทำ วิมังสา การทำงานด้วยปัญญา อย่างน้อย 1 ด้านส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 หลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง

หลักอิทธิบาท 4	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.128	.146		7.736**	.000
ฉันทะ การมีใจรักในงาน (Iddhi1)	.382	.041	.433	9.332**	.000
จิตตะ การใส่ใจในงานทำ (Iddhi3)	.166	.047	.183	3.540**	.000
วิมังสา การทำงานด้วยปัญญา (Iddhi4)	.139	.037	.176	3.712**	.000
วิริยะ การสู้งาน (Iddhi2)	.061	.027	.101	2.249*	.025

Multiple R = .735d R Square = .540 Adjusted R Square = .534 Std. Error = .376
*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง ทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้คือ ฉันทะ การมีใจรักในงาน จิตตะ การใส่ใจในงานทำ วิมังสา การทำงานด้วยปัญญา วิริยะ การสู้งาน ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .534 แสดงว่า หลักอิทธิบาท 4 สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการบริหาร จัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง ได้ร้อยละ 53.4 ซึ่งสามารถเขียนในรูปของสมการได้ ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.128 + .382Iddhi1 + .166Iddhi3 + .139Iddhi4 + .061Iddhi2$$

$$ZY = .433ZIddhi1 + .183Iddhi3 + .176Iddhi4 + .101Iddhi2$$

3. รูปแบบประสิทธิภาพการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง โดยบูรณาการหลักอิทธิบาทธรรม มีดังนี้ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านการผลิต โดยการผลิตพลังงานทดแทนได้ปริมาณที่มากพอและไม่กระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม 2. ด้านประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมให้มีการผลิตพลังงานทดแทนในพื้นที่ที่รับผิดชอบ เช่น เขื่อน อ่างเก็บน้ำ 3. ด้านความพึงพอใจ โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้พลังงานทดแทน เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับทุกฝ่าย 4. ด้านการปรับเปลี่ยน โดยบริหารข้อมูลสารสนเทศ ติดตาม ประเมินผลการพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน 5. ด้านการพัฒนา โดยสนับสนุนการวิจัย ค้นคว้า พัฒนาและส่งเสริมพลังงานทดแทนอย่างต่อเนื่อง โดยมีหลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมนำสู่ประสิทธิภาพการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง ประกอบด้วย ฉันทะ การมีใจรักในงาน วิริยะ การสู้งาน จิตตะ การใส่ใจในงานที่ทำ วิมังสา การทำงานด้วยปัญญา โดยมี

การบริหารจัดการภายในองค์กร ทั้ง 6 ด้านเป็นพื้นฐานในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง ประกอบด้วย การกำหนดโครงสร้างการจัดการพลังงาน การกำหนดนโยบายและการประชาสัมพันธ์ การจัดทำแผนปฏิบัติการ การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ การทบทวนผลการดำเนินการ การสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์พลังงาน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านการปรับเปลี่ยน โดยบริหารข้อมูลสารสนเทศ ติดตาม ประเมินผลการพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน รองลงมาคือด้านการพัฒนา โดยสนับสนุนการวิจัย ค้นคว้า พัฒนาและส่งเสริมพลังงานทดแทนอย่างต่อเนื่อง อันดับสามคือ ด้านการผลิต โดยการผลิตพลังงานทดแทนได้ปริมาณที่มากพอและไม่กระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมด้านประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมให้มีการผลิตพลังงานทดแทนในพื้นที่ที่รับผิดชอบ เช่น เขื่อนอ่างเก็บน้ำ และด้านความพึงพอใจ โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้พลังงานทดแทน เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับทุกฝ่าย ตามลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยของธนกร รัตกุล (2557) เรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของประเทศไทย พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการพลังงานทดแทนเกิดจากนโยบายของรัฐบาลที่กำหนดขึ้นมาจากสภาพปัญหาด้านพลังงานโดยภาพรวมของประเทศและอาศัยหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงพลังงานเป็นหน่วยงานกำหนดแผนยุทธศาสตร์ด้านพลังงานทดแทนพร้อมทั้งทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักประสานงานกับทุกภาคส่วน เช่น ภาครัฐกิจเอกชนภาคประชาชน สถาบันการศึกษาและชุมชนท้องถิ่น ให้เข้ามาทำงานร่วมกันโดยทำงานอย่างบูรณาการ มุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนาด้านพลังงานทดแทนรวมถึงการปลูกจิตสำนึกด้านพลังงานทดแทนให้เกิดกับทุกฝ่าย สำหรับปัจจัยด้านความสนใจของสังคม ด้านการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนด้านทรัพยากรการบริหาร ด้านทัศนคติของประชาชนและการสนับสนุนจากผู้บริหารมีผลต่อการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของประเทศไทยให้ประสบผลสำเร็จ

2. การบริหารจัดการส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง 5 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามผลการวิจัยคือ การสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์พลังงาน การกำหนดนโยบายและการประชาสัมพันธ์ การจัดทำแผนปฏิบัติการ การกำหนดโครงสร้างการจัดการพลังงาน การทบทวนผลการดำเนินการ และพบว่ามี 1 ตัวแปรที่ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัด

การพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง นั่นคือ การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .481 แสดงว่า การบริหารจัดการสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการบริหารจัดการ พลังงานทดแทนของการประปานครหลวง ได้ร้อยละ 48.1 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิงห์คำ มณีจันทสุข (2562) เรื่อง การบริหารจัดการสวัสดิการสำหรับคนพิการทางการ เคลื่อนไหวหรือทางร่างกายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการ บริหารจัดการสวัสดิการสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า 1. การปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4 การบริหารจัดการองค์กรที่ ดี และปัจจัยการบริหาร มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการสวัสดิการสำหรับคนพิการทางการ เคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ การตัดสินใจ (R Square) เท่ากับ .492, .656 และ .702 ตามลำดับ 2 รูปแบบการ พัฒนาการบริหารจัดการสวัสดิการสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามตัวแปร 3 ด้านดังนี้ 1. การปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4 มี อิทธิพลต่อการบริหารจัดการสวัสดิการคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย โดย เรียงจากความสำคัญคือ การวางตนพอดี การสงเคราะห์ประชาชน การโอบอ้อมอารี และ วชิไพบระ 2. การบริหารจัดการองค์กรที่ดีมีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการสวัสดิการคน พิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย โดยเรียงจากความสำคัญ คือ ประกอบด้วย ความ คัมค่า เมตตาธรรมต่อผู้อื่น เคารพและปฏิบัติตามกติกาย ยืนหยัดความโปร่งใส เน้นความ รับผิดชอบ และเต็มใจมีส่วนร่วม และ 3. ปัจจัยการบริหารมีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการ สวัสดิการคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย โดยเรียงจากความสำคัญคือ ประกอบด้วย การประสานงาน การบังคับบัญชาสั่งการ การจัดองค์การ การควบคุม และ การวางแผน

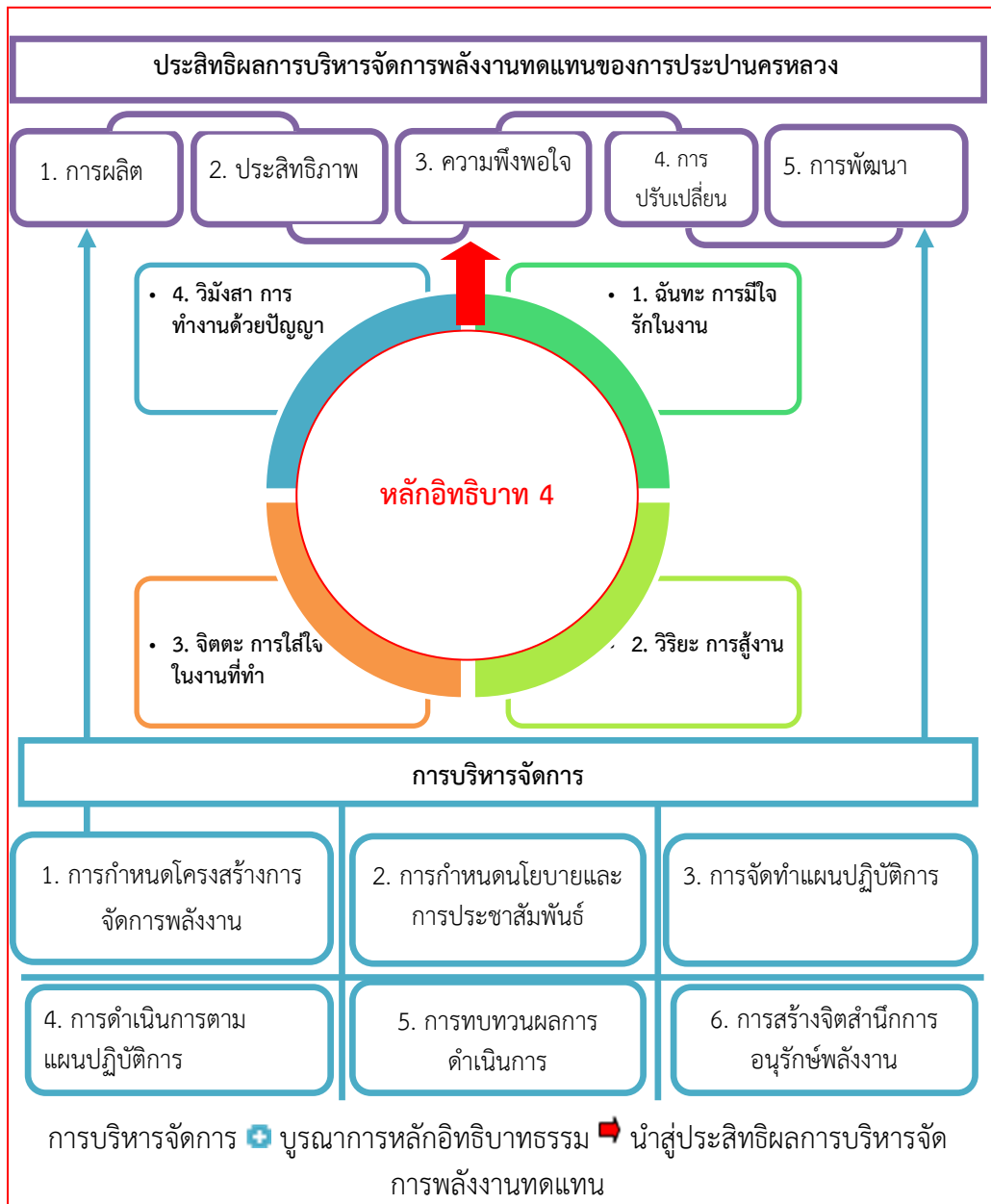
หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการ ประปานครหลวง ทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดย เรียงลำดับตามสมการดังนี้คือ ฉันทะ การมีใจรักในงาน จิตตะ การใส่ใจในงานทำ วิมังสา การทำงานด้วยปัญญา วิริยะ การสู้งาน ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับ แล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .534 แสดงว่า หลักอิทธิบาท 4 สามารถร่วมกันทำนาย ประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง ได้ร้อยละ 53.4 สอดคล้องกับงานวิจัยของธงชัย คล้ายแสง (2562) เรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬา โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 บูรณาการกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงกีฬาด้วยเป็นการใช้หลักธรรม นำหลักการพัฒนา ประกอบด้วย 1. ฉันทะ ร่วมตัดสินใจ ด้วยความรัก คือ การวางแผน

(Planning) 2. วิริยะ เพียรพัก ร่วมพัฒนา คือ การลงมือทำ (Doing) 3. วิมังสา พิจารณา ร่วมประเมินผล คือ การปรับปรุง (Acting) และ 4. จิตตะ ตั้งใจตน รับผลพอประมาณ คือ การติดตามตรวจสอบ (Checking) ซึ่งจะทำให้การพัฒนาประสบความสำเร็จ และ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิศิษฐ์สร เอกกิตตินันท์ (2563) เรื่อง การพัฒนาการนำฐานข้อมูลขนาดใหญ่มาปรับใช้เพื่อการเพิ่มประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกรมทางหลวง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำฐานข้อมูลขนาดใหญ่มาปรับใช้สำหรับการเพิ่มประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกรมทางหลวงปัจจัยที่มีคะแนนสูงที่สุดคือ ด้านอิทธิบาท 4 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.86 ประกอบด้วย ตั้งใจทำ จิตตะ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.91 รองลงมาคือ พากเพียรทำ วิริยะ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.90 เข้าใจทำ วิมังสา ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.88 และพอใจทำ ฉันทะ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.74 รองลงมาคือ ประสิทธิผลการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.67 ความรู้ความเข้าใจในฐานข้อมูลขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.62 และปัจจัยการบริหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.56 ตามลำดับ

3. รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง โดยบูรณาการหลักอิทธิบาทธรรม มีดังนี้ ประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านการผลิต โดยการผลิตพลังงานทดแทนได้ปริมาณที่มากพอและไม่กระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม 2. ด้านประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมให้มีการผลิตพลังงานทดแทนในพื้นที่ที่รับผิดชอบ เช่น เขื่อน อ่างเก็บน้ำ 3. ด้านความพึงพอใจ โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้พลังงานทดแทน เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับทุกฝ่าย 4. ด้านการปรับเปลี่ยน โดยบริหารข้อมูลสารสนเทศ ติดตาม ประเมินผลการพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน และ 5. ด้านการพัฒนา โดยสนับสนุนการวิจัย ค้นคว้า พัฒนาและส่งเสริมพลังงานทดแทนอย่างต่อเนื่อง โดยมีหลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมาสู่ประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง ประกอบด้วย ฉันทะ การมีใจรักในงาน วิริยะ การสู้งาน จิตตะ การใส่ใจในงานที่ทำ วิมังสา การทำงานด้วยปัญญา โดยมีการบริหารจัดการภายในองค์กร ทั้ง 6 ด้านเป็นพื้นฐานในการเสริมสร้างประสิทธิผลการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง ประกอบด้วย การกำหนดโครงสร้างการจัดการพลังงาน การกำหนดนโยบายและการประชาสัมพันธ์ การจัดทำแผนปฏิบัติการ การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ การทบทวนผลการดำเนินการ การสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์พลังงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพล อมตวนิช (2560) เรื่อง รูปแบบใหม่ของเกณฑ์ชี้วัดโครงการด้านพลังงานทดแทน พบว่า รูปแบบใหม่ของเกณฑ์ชี้วัดโครงการด้านพลังงานทดแทน ควรประกอบด้วยเกณฑ์การพิจารณาซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 6 หมวด ในแต่ละหมวดจะแบ่งออกเป็นด้านย่อยได้ทั้งหมด 25 ด้าน

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากภาพดังกล่าวสามารถอธิบายองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย ได้ดังนี้

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. การผลิต โดยมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อนำมากำหนดกลยุทธ์ในการผลิตพลังงานทดแทน สามารถผลิตพลังงานทดแทนได้ปริมาณที่มากพอ 2. ประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมให้มีการผลิตพลังงานทดแทนในพื้นที่ที่รับผิดชอบ เช่น เชื้อนอ้างเก็บน้ำ ให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุด 3. ความพึงพอใจ โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้พลังงานทดแทน เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับทุก 4. การปรับเปลี่ยน โดยบริหารข้อมูลสารสนเทศติดตาม ประเมินผลการพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน 5. การพัฒนา โดยส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ เกิดความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ ทำการวิจัย ค้นคว้า พัฒนาและส่งเสริมพลังงานทดแทนอย่างต่อเนื่อง เผยแพร่ให้พนักงานทุกคนได้รับรู้นำไปสู่องค์กรที่เป็นเลิศ

โดยมีหลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมาสู่ประสิทธิภาพการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง ประกอบด้วย ฉันทะ การมีใจรักในงาน วิริยะ การสู้งาน จิตตะ การใส่ใจในงานที่ทำ วิมังสา การทำงานด้วยปัญญา โดยมีการบริหารจัดการภายในองค์กร ทั้ง 6 ด้านเป็นพื้นฐานในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของการประปานครหลวง ประกอบด้วย การกำหนดโครงสร้างการจัดการพลังงาน การกำหนดนโยบายและการประชาสัมพันธ์ การจัดทำแผนปฏิบัติการ การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ การทบทวนผลการดำเนินการ การสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์พลังงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การประปานครหลวงควรกำหนดนโยบายการจัดการพลังงานให้เป็นรูปธรรมเหมือนกันทั้งองค์กร และนำไปสู่แผนการปฏิบัติงาน ร่วมกันปฏิบัติในหน่วยงาน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องวางแผนการลงทุนที่มีความคุ้มค่า เพื่อให้ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีคุณภาพ

2. การประปานครหลวงควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการกำหนดการออกแบบอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงานโดยการปรับปรุงอาคารเก่าให้สามารถรองรับการประหยัดพลังงานหรือการใช้พลังงานทดแทน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. การประปานครหลวงควรมีแผนในการติดตามตรวจสอบ โดยเทคนิคต่าง ๆ เช่น “แผนภูมิควบคุม (Control Chart)” เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ

2. การประปานครหลวงควรมีขั้นตอนการดำเนินงานในการตรวจประเมินระบบการจัดการพลังงานตามเวลาที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ

3. การประปานครหลวงควรวางแผนการจัดการในด้านการผลิตที่ดี ได้มาตรฐาน มีการตรวจเช็คอุปกรณ์ การบำรุงรักษาเป็นประจำ การเลือกใช้อุปกรณ์ที่มีความทันสมัย เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน เพื่อให้ได้ผลผลิตออกมาเป็นจำนวนที่เหมาะสม และมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้พลังงานทดแทนโดยมีตัวชี้วัดออกมาเป็นตัวเลขทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อให้เห็นประโยชน์ของพลังงานทดแทนที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

2. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบการปรับปรุงอาคารเพื่อประหยัดพลังงานและการใช้พลังงานทดแทนของหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชนเพื่อให้เห็นความแตกต่างของการตื่นตัวในการร่วมมือกันประหยัดพลังงานและใช้พลังงานทดแทน

เอกสารอ้างอิง

- การประปานครหลวง. (มปท.). 2021 ANNUAL REPORT การประปานครหลวง (MWA), เอกสารเผยแพร่. กรุงเทพฯ: การประปานครหลวง.
- การประปานครหลวง. (2566). กปน. - กฟผ. ร่วมลงนาม MOU โครงการจัดการพลังงานในองค์กรด้วยระบบดิจิทัล (Digital Platform) ลดการใช้พลังงานและค่าใช้จ่ายด้านพลังงานให้องค์กร และประเทศชาติ. สืบค้น 24 สิงหาคม, จาก https://www.mwa.co.th/mobile/readmore_view.php?nid=74732.110
- ณัฐพล อมตวนิช. (2560). รูปแบบใหม่ของเกณฑ์ชี้วัดโครงการด้านพลังงานทดแทน. วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10(2), 2602-2617.
- ธงชัย คล้ายแสง. (2562). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์ (ดุชนินพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธนกร รัตตกุล. (2557). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการพลังงานทดแทนของประเทศไทย. สักทอง: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.), 20(21), 55-76.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- วิศิษฐ์สร เอกกิตตินันท์. (2563). *การพัฒนาการนำฐานข้อมูลขนาดใหญ่มาปรับใช้เพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของกรมทางหลวง* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สิงห์คำ มณีจันสุข. (2562). *การบริหารจัดการสวัสดิการสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป ในอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน*

PEOPLE'S POLITICAL PARTICIPATION AFFECTING THE EXERCISE OF
GENERAL ELECTION RIGHTS AT WIANG SA DISTRICT, NAN PROVINCE

ธวัชชัย เย็นใจมา, เต็มศักดิ์ ทองอินทร์, พรธชา พถมยางกูร

Thawatchai Yenchaima, Termsak Thongin, Pansa Pirttiyangkur

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: tawatchai.yen@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง 3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี เก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 398 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 รูปหรือคนวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) 2. ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการใช้สิทธิการเลือกตั้งทั่วไป ในอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญตามสมมติฐาน 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีการศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองต่อการเลือกตั้ง ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. ข้อเสนอแนะมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนควรส่งเสริมปลูกฝังอุดมการณ์ และสร้างจิตสำนึกเพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยจัดประชุมและสัมมนาเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่ถูกต้อง ทำให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิ และหน้าที่ของความเป็นพลเมืองที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; การเมือง; การใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the level of political participation. 2. To study and compare opinions on political participation. 3. To study problems, obstacles, and suggestions of people's political participation in general elections, conducted by the mixed methods. Data were collected from 398 samples. Statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation, and the qualitative research, data were collected by in-depth-interviewing 8 key informants and analyzed by content descriptive interpretation.

The results of the research were found that: 1. Political participation of the people affecting the general election at Wiang Sa District, Nan Province, by overall, was at a high level ($\bar{X} = 4.12$) 2. People with different genders, ages, occupations, and incomes had different political participation that affected the exercise of general election rights. at Wiang Sa District, Nan Province, by overall were different with statistically significant value according to the hypothesis 0.05, therefore, the set hypothesis is accepted. As for the people with different educational level did not have different political participation in Elections, therefore rejected the the set hypothesis. 3. Recommendations for political participation was to create awareness to encourage public participation by organizing meetings and seminars to provide correct political knowledge and understanding to Make people aware of their rights and the duties of citizenship that truly exist according to the Constitution.

Keywords: Participation; Politics; Exercise of The General Election

บทนำ

การเมืองเป็นกิจกรรมอันเกิดจากพฤติกรรมและบทบาทร่วมกันของบุคคลที่เข้ามาใช้อำนาจในการปกครองสังคม ดังนั้นการใช้อำนาจทางการเมืองจะเป็นสิ่งที่ถูกต้องและชอบธรรมได้จะต้องกระทำในนามของส่วนรวม และจะต้องกระทำเพื่อประโยชน์ของชนส่วนใหญ่โดยไม่จำกัดเพศเชื้อชาติ ชนชั้น และฐานะทางสังคม หรืออุดมการณ์ทางการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งรัฐมีหน้าที่จะต้องให้การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองมากที่สุดเท่าที่จะ

เป็นได้วิธีส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตัวเองดังกล่าว ส่วนหนึ่งกระทำด้วยการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นผู้จัดดำเนินการปกครอง โดยหลักของการกระจายอำนาจแล้วรัฐบาลจะต้องจัดให้มีองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่มีอิสระพอสมควรในการดำเนินการเกี่ยวกับท้องถิ่นตนเอง ทั้งทางด้านการเมือง (Police) การบริหาร (Administration) (สุพัตรา สุภาพ, 2556) การปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องเปิดช่องทางและหาวิธีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในท้องถิ่นมากขึ้น (กองราชการส่วนตำบล, 2560) นอกจากนี้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้เพิ่มอำนาจให้กับประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจลงไปในระดับท้องถิ่น โดยให้ประชาชนในพื้นที่ดูแล และตรวจสอบการใช้อำนาจของผู้บริหารส่วนท้องถิ่นได้อีกด้วยรัฐธรรมนูญฉบับปี 2560 ได้เพิ่มช่องทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้กับประชาชนไว้อีกประการหนึ่ง คือ การให้สิทธิประชาชน 50,000 คน เข้าเสนอรายชื่อเพื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ซึ่งนับเป็นหลักการใหม่ที่เกิดขึ้นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ที่จะเสริมสร้างบทบาทของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2554)

การมีส่วนร่วมทางการเมือง ถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการขับเคลื่อนระบอบประชาธิปไตยให้ไปสู่แก่นแท้ของระบอบการเมืองการปกครองที่เป็นของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยได้มากขึ้นและง่ายขึ้นโดยได้มีการปรับปรุงโครงสร้างทางการเมือง เริ่มตั้งแต่กระบวนการการเลือกตั้งที่มาและคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา หลักเกณฑ์ในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย และการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการระดับสูง และเพิ่มหลักการให้การออกเสียงประชามติ โดยให้ผลของการออกเสียงประชามติเป็นการให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีหรือให้มีผลเป็นข้อยุติได้ ซึ่งแต่เดิมผลของประชามติเป็นเพียงแค่การให้คำปรึกษาเท่านั้น

ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ หรือผู้นำรัฐบาล รวมทั้งกดดันให้รัฐบาลกระทำตามความประสงค์ของประชาชน และการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเครื่องชี้วัดพัฒนาการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของแต่ละประเทศ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ประเทศที่พัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับที่ดีแล้ว ก็มักจะกำหนดให้ประชาชนทุกระดับมีสิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นเป็นพื้นฐานสำคัญในการที่จะทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ทางการเมืองโดยการมีส่วนร่วมเนื่องจากการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นเป็นการเมืองที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด

ซึ่งในอดีตที่ผ่านมา ประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของตนเองน้อยมาก การมีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น แต่เมื่อเลือกตั้งเสร็จสิ้น ประชาชนจะไม่มีส่วนร่วมอย่างอื่นเลย ในกรณีที่ประชาชนสนใจจะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติก็พบว่า ไม่มีช่องทางที่เปิดให้ประชาชนทำอะไรได้มากนัก ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดพลัง ขาดความร่วมมือ และขาดความสนใจจากประชาชนส่งผลให้การปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นการปกครองของคนในท้องถิ่นเอง ประสบความล้มเหลวอย่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวดที่ 14 ว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น ได้บัญญัติถึงสาระหลักเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้หลายประการ ดังเช่น การเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น การลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น การออกเสียงประชามติ และการมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเด็นเหล่านี้เป็นประเด็นสำคัญต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างยิ่ง ในการกำหนดให้การปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องเปิดช่องทางและหาวิธีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในท้องถิ่นมากขึ้น (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล กองราชการส่วนตำบล, 2560)

จากเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นประชาชนในอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน คนหนึ่ง จึงมีความสนใจและต้องการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ว่าประชาชนเหล่านั้นมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอยู่ในระดับใด รวมถึงด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านประชาสัมพันธ์ของส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นไม่ทั่วถึง สาเหตุเพราะมีประชากรแฝงจำนวนมาก และบางคนมีรายชื่ออยู่ในสำเนาทะเบียนบ้านแต่ไม่ได้อาศัยอยู่ประจำ รวมทั้งทราบว่าจะมีการเลือกตั้ง แต่ก็ไม่มาใช้สิทธิเลือกตั้ง เพราะรู้สึกสับสนไม่รู้ว่าจะเลือกใครดี จึงทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือและความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง เพราะคิดว่า การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองไม่สามารถเป็นหลักประกันว่าจะทำให้ระบบการเมืองตอบสนองต่อตนเอง ได้ไม่สามารถลดความเหลื่อมล้ำ และแก้ปัญหาคอร์รัปชันได้อย่างแท้จริง ประชาชนยังมีความครอบงำทางแนวคิดหรือการปลูกฝังทางความคิดและให้ความเข้าใจในระบบอุปถัมภ์และศักดินาอยู่ มีการแบ่งกลุ่มเป็นพรรคเป็นพวก การประชาสัมพันธ์ที่ไม่ทั่วถึง การมีส่วนร่วมจะเน้นเฉพาะช่วงเลือกตั้ง ทำไม่ต่อเนื่อง ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ขาดการให้ความสำคัญต่อการเลือกตั้ง ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับบุคลากรที่จะนำไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ส่วนภูมิภาค อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเป็นที่ต้องการของประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไป อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยประยุกต์ตามหลักอภิธานิธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตในเขตพื้นที่อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน แบ่งเขตการปกครอง เป็น 17 ตำบล 128 หมู่บ้าน จำนวนหลังคาเรือน 22,532 หลังคาเรือน ซึ่งมีจำนวนประชากรทั้งหมด รวม 70,382 คน อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป มีจำนวน 52,629 คน ประชาชนในอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน จำนวน 398 คน

2.2 ส่วนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้กำหนดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือมีประสบการณ์โดยตรงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ตัวแทนกรรมการปกครอง ตัวแทนคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด นักวิชาทางด้านรัฐศาสตร์ นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 8 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งในอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน จำนวน 3 ตอน

3.2 สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน จำนวน 8 รูปหรือคน แบบมีโครงสร้าง ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย จำนวน 2 ตอน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนในเขตอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน 398 คน ซึ่งในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้จนครบทุกประเด็นโดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไปสรุปผลจากการสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอแนะข้อมูลเป็นองค์ความรู้จากการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติดังนี้ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการเลือกตั้ง สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่, ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน และใช้สถิติอนุมาน (inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบแบบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งในอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที่แปรปรวนทางเดียว

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) โดยวิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบทและสังเคราะห์ ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย พร้อมทั้งนำเสนอข้อมูลเป็นองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิการเลือกตั้งทั่วไป ในอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการรณรงค์หาเสียง 2. ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง 3. ด้านการติดตามตรวจสอบการเลือกตั้ง แสดงด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิการเลือกตั้งทั่วไป ในอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยรวม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิการเลือกตั้งทั่วไป	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า
1. ด้านการรณรงค์หาเสียง	4.30	0.65	มากที่สุด
2. ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง	4.06	0.64	มาก
3. ด้านการติดตามตรวจสอบ	3.99	0.63	มาก
โดยรวม	4.12	0.49	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการใช้สิทธิการเลือกตั้งทั่วไป ในอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.49) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านการรณรงค์หาเสียง มีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.64) ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง มีระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.64) ด้านการติดตามตรวจสอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.63) ตามลำดับ

2. การทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิการเลือกตั้งทั่วไป ในอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ตามการติดตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิการเลือกตั้งทั่วไป ในอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ตามการติดตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	t/f	sig	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
3	การศึกษา	การมีส่วนร่วมการเลือกตั้ง	2.974	0.32*	✓	
1	เพศ	การมีส่วนร่วมการเลือกตั้ง	1.378	.241	-	✓
2	อายุ	การมีส่วนร่วมการเลือกตั้ง	1.290	.277	-	✓
4	อาชีพ	การมีส่วนร่วมการเลือกตั้ง	1.869	.134	-	✓
5	รายได้	การมีส่วนร่วมการเลือกตั้ง	.982	.401	-	✓

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการใช้สิทธิการเลือกตั้งทั่วไป ในอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญตามสมมติฐาน 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีการศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองต่อการเลือกตั้ง ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. มีประชาชนบางส่วนยังขาดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทาง การเมืองจากการประชาสัมพันธ์ที่ไม่ทั่วถึง ขาดการรับรู้ข่าวสารที่ไม่ต่อเนื่อง อีกทั้งการให้ข้อมูลข่าวสารที่ล่าช้า จึงทำให้ไม่ได้รับข่าวสารเท่าที่ควร ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ ส่วนข้อเสนอแนะของประชาชนนั้น อยากให้ภาครัฐนั้นมีการจัดประชุมสัมมนา เสวนาให้ความรู้ ความเข้าใจหรือการปลูกฝังอุดมการณ์อธิปไตยให้กับประชาชน ต่อการไปใช้สิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญอย่างต่อเนื่องและไม่ถูกจำกัด

การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยประยุกต์ตามหลักอภิปรายธรรม ประชาชนอาจมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ทั่วถึง และไม่ต่อเนื่อง เพราะต้องประกอบอาชีพต่าง ๆ จึงทำให้ประชาชนไม่มีเวลาติดตามข้อมูลข่าวสาร ประชาชนยังขาดการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง อีกทั้งยังไม่ค่อยได้เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้ง ส่วนแนวทางส่งเสริมควรปลูกฝังอุดมการณ์ และสร้างจิตสำนึกเพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยจัดประชุมและสัมมนาเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่ถูกต้อง ทำให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิ และหน้าที่ของความเป็นพลเมืองที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิการเลือกตั้งทั่วไป ในอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสร้อยทอง ปญญาวุธ (ประทุมทอง) (2563) เรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตตำบลเมืองเตา อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า พัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลเมืองเตา อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคามโดยการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน ประชาชนมีส่วนร่วมแตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มี อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตน สาร์ภักษ์ (2563)

เรื่อง การส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองของประชาชนใน อำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง พบว่า การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน ในอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

การเปรียบเทียบความคิดเห็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปอำเภอยะรัง จังหวัดน่าน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล จากผลจากทดสอบสมมติฐาน สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้ 1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปอำเภอยะรัง จังหวัดน่าน โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย อภิปรายผลได้ว่า ต้องผู้แทนที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรู้ มีความสามารถที่น่าพาความเจริญมาสู่ท้องถิ่น และเป็นที่พึ่งของประชาชนได้ เอาใจใส่ดูแลประชาชนในทุกพื้นที่เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสร้อยทอง ปณญาวุโธ (ประทุมทอง) (2563) เรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตตำบลเมืองเตา อำเภอยะรัง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองประชาชนในตำบลเมืองเตา อำเภอยะรัง จังหวัดมหาสารคาม โดยประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตน สาร์ภัก (2563) เรื่อง การส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองของประชาชนในอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการ ส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง โดยภาพรวมแตกต่างกัน

2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปอำเภอยะรัง จังหวัดน่าน โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของชุตินา ศรีเมธาวี (2560) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดลพบุรี พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปอำเภอยะรัง จังหวัดน่าน โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนัดดา นราศร (2553) เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนบ้านหนองใหญ่ ตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอมะนัง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนบ้านหนองใหญ่ ตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอมะนัง จังหวัดมหาสารคามไม่แตกต่างกัน

4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปอำเภอยะรัง จังหวัดน่าน โดยรวมแตกต่างกัน จึงปฏิเสธ

สมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของนุชปาดา ธนวิโรดม (2557) เรื่อง พฤติกรรมการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

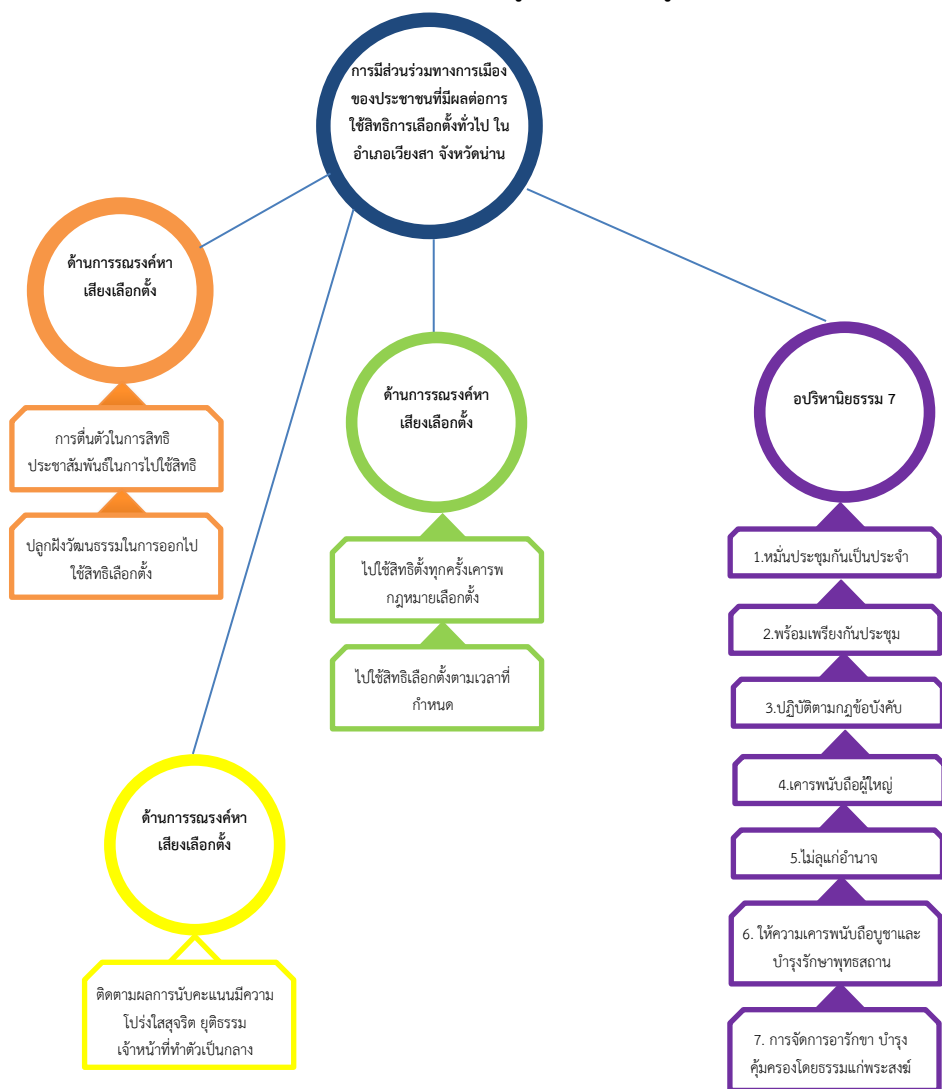
5. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยรวมแตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาณัฐพล ขนติโร (ร่อนน้อย) (2563) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยประยุกต์ตามหลักการบริหารนิยธรรม พบว่า ประชาชนมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ทั่วถึง และไม่ต่อเนื่อง เพราะต้องประกอบอาชีพต่าง ๆ จึงทำให้ประชาชนไม่มีเวลาติดตามข้อมูลข่าวสาร ประชาชนยังขาดการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง อีกทั้งยังไม่ค่อยได้เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้ง ส่วนแนวทางส่งเสริมควรปลูกฝังอุดมการณ์ และสร้างจิตสำนึกเพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยจัดประชุมและสัมมนาเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่ถูกต้อง ทำให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิ และหน้าที่ของความเป็นพลเมืองที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพฑูรย์ สุขเจตนิ (2563) เรื่อง การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มี ต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เช่น การสื่อสารของนักการเมืองเข้าไม่ถึงประชาชน ในบางพื้นที่ พฤติกรรมของ นักการเมืองที่ประชาชนได้รับรู้จากข่าวและการวิพากษ์วิจารณ์จากสื่อ นโยบายอาจจะปฏิบัติบ้างและไม่ได้บ้างอีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูพิพิธพัฒนโสภณ (สุบิน สุขเมธ) (2558) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาการปกครองคณะสงฆ์ตามหลักการบริหารนิยธรรมในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 2 พบว่า รูปแบบการพัฒนาการปกครองคณะ สงฆ์ตามหลักการบริหารนิยธรรมในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 2 มีการส่งเสริมให้มีความเข้มงวดกวดขันในพระวินัย ตลอดจนทั้งกฎระเบียบและกฎหมายบ้านเมืองที่เกี่ยวข้อง โดยให้ ยึดปฏิบัติทั้งต่อตนเองและผู้อื่น หากเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น ก็ให้มีการผ่อนผันอนุโลม และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสนอ อัครมันตา (2557) เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักการบริหารนิยธรรมของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัย

พบว่า แนวทางการนำหลักการบริหารนิยธรรมไปบูรณา การเพื่อการบริหารจัดการขององค์กร บริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยหลักการบริหารนิยธรรม 7 เป็น แนวทางในการบริหารงาน เพื่อให้การทำงานเป็นระบบ ระเบียบ คำสั่งสามารถนำไปปฏิบัติเป็น รูปธรรมบรรลุ เป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิ การเลือกตั้งทั่วไป ในอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน” ผู้วิจัยได้ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย

จากภาพที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิการเลือกตั้งทั่วไป ในอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ประกอบด้วย 1. ด้านการณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง 2. ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง 3. ด้านการติดตามตรวจสอบการเลือกตั้ง และ 4. การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยประยุกต์ตามหลักอภิธานิธรรม ประชาชนอาจมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ทั่วถึง และไม่ต่อเนื่อง เพราะต้องประกอบอาชีพต่าง ๆ จึงทำให้ประชาชนไม่มีเวลาติดตามข้อมูลข่าวสาร ประชาชนยังขาดการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง อีกทั้งยังไม่ค่อยได้เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้ง ส่วนแนวทางส่งเสริมควรปลูกฝังอุดมการณ์ และสร้างจิตสำนึกเพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยจัดประชุมและสัมมนาเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่ถูกต้อง ทำให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิ และหน้าที่ของความเป็นพลเมืองที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. มีนโยบายในการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร การจัดเวทีเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงออกทางการเมือง
2. มีนโยบายส่งเสริมการให้ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง
3. มีนโยบายส่งเสริมให้นักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนร่วมกับประชาชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัด
2. ควรมีการประชาสัมพันธ์การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง
3. ควรเปิดช่องทางในการรับข้อร้องเรียนของประชาชน และสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับ “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนไปเลือกตั้ง”
2. ควรวิจัยเกี่ยวกับ “การศึกษาปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อภาครัฐ”

3. ควรวิจัยเกี่ยวกับ “การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพรรคการเมืองและประชาชน”

เอกสารอ้างอิง

- กองราชการส่วนตำบล. (2560). *ข้อมูลสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ประจำปี 2560*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- ชุติมา ศิริเมธาวี. (2560). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดลพบุรี* (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารการเมือง). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- นุชปภาดา ธนโรตม. (2557). *พฤติกรรม การเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาล นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูพิพิธพัฒนโสภณ (สุบิน สุขเมโธ). (2558). *รูปแบบการพัฒนาการปกครองคณะสงฆ์ตามหลักการบริหารนิยธรรมในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 2* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาณัฐพงษ์ ขนติธโร (ร่อนน้อย). (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร* (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการปกครองส่วนตำบล กองราชการส่วนตำบล. (2560). *ข้อมูลสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล เอกสารวารสาร*. ม.ป.ท.
- พระสร้อยทอง ปญญาวุธ (ประทุมทอง). (2563). *การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตตำบลเมืองเตา อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม* (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไพบูลย์ สุขเจตน์. (2563). *การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับ ท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี* (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- รัตนา สารักษ์. (2563). *การส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองของประชาชนในอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง* (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2554). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สุนัดดา นราศร. (2553). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนบ้านหนองใหญ่ ตำบล แก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม* (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุพัตรา สุภาพ. (2556). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- เสนอ อัสวมันตา. (2557). *รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักกอธิการนิยธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี* (ดุขนิพนธ์พุทธศาสตรดุขนิบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

**การเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมือง
ของเยาวชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร***
EBNHANCING POLITICAL ETHIC RESPONSIBLE CONCIOUSNESS OF YOUTH
AT TALINGCHAN DISTRICT BANGKOK

สุทธิพงษ์ กุลศิริ, อภิญญา ฉัตรช่อฟ้า, อนุภูมิ โสวเกษม
Suthipong Kulsiri, Apinyar Chatchorfa, Anubhumi Sowkasem
ข้อมูล บริษัท บางกอก ออโตเมชั่น เอ็นจิเนียริง จำกัด
Bangkok Automation Engineering Co., Ltd.
Corresponding Author E-mail: Khunsuttipong@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. เพื่อศึกษาระดับจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมือง 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคมกับการเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชน และ 3. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชน โดยการประยุกต์หลักกรรม การวิจัยแบบผสานวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากประชาชนในเขตบางคอแหลม จำนวน 351 คน เก็บข้อมูลด้วยการแจกแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) การวิจัยคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน และด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$) 2. ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ด้านสถาบันสื่อมวลชน ด้านสถาบันการศึกษา ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านสถาบันศาสนา สถาบันทางการเมือง และด้านสถาบันครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($r=.498^{**}$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. แนวทางการเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร โดยการประยุกต์หลักโลกาภิวัตน์ ดังนี้ ด้าน

* Received September 2, 2023; Revised September 9, 2023; Accepted February 19, 2024

ความซื่อสัตย์สุจริต ผู้ใหญ่ต้องสอนให้เด็กคิดและปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง ด้านการมีจิตสาธารณะ ปลุกฝังเยาวชนให้เห็นประโยชน์ส่วนรวมให้มากกว่าประโยชน์ส่วนตน ไม่เห็นแก่ตัว มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ตนเองและละอายต่อผู้อื่น เคารพกฎหมาย รู้จักบังคับตัวเองให้มีความพอประมาณ ไม่โลภ ไม่เบียดเบียนทั้งตัวเองและผู้อื่น ฝึกความอดทน อดกลั้นต่อความยากลำบาก เป็นตัวอย่างที่ดี ไม่ฟุ้งเฟ้อ ใช้ของอย่างประหยัดและรู้คุณค่า รู้จักพอเพียง เน้นคุณค่าของความพยายามมากกว่าผลสำเร็จปลายทาง

คำสำคัญ: การเสริมสร้าง; จิตสำนึก; ความรับผิดชอบ; จริยธรรมทางการเมือง

Abstract

Objectives of this research were: 1. To study the level of raising awareness of responsibility towards political ethics. 2. To study the relationship between social institutions and the promotion of political ethics consciousness among young people, and 3. To study ways to promote awareness of political ethics responsibility among young people in Talingchan District. Bangkok by applying Buddha-dhamma principles. The research methodology used was mixed research methods. The quantitative research collected data with questionnaires from 351 young people in the Talingchan District. Data were analyzed using descriptive statistics such as frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. The qualitative research collected data from 9 key informants using a structured, in-depth interview script and analyzed the data by descriptive content interpretation.

Findings were as follows: 1. Strengthening awareness of political ethics responsibility among young people at Talingchan Bangkok was at a high level. ($\bar{X}=3.85$) 2. The results of the hypothesis test about social institutions consisted of media institutions. Educational institutions, friends, religious institutions, political institutions, and family institutions were related to enhancing awareness of political ethics responsibility among young people in Talingchan District. Bangkok, overall, there was a positive relationship at a moderate level ($r=.498^{**}$) accepted the research hypothesis. 3. Guidelines for enhancing the consciousness of political ethics responsibility among youth at Talingchan District Bangkok by applying the principles of Lokapaladhamalows:

Integrity Adults must teach children to think and act as examples. The public mind cultivated youth to see that the common good is more significant than their own. Fairness behavior shows selflessness by having civic responsibility. Responsibility towards oneself and shame on others. Respect the law and school rules to maintain social norms and be responsible for oneself. Beware of misconduct and impact on others. They knew how to force themselves to be modest, not greedy, not to harm themselves and others, practice patience, and endure hardships. Be a good example, not to be extravagant, using things sparingly and knowing their value. Self-sufficiency emphasizes the value of your child's efforts rather than the result.

Keywords: Strengthening; Conscious Mind; Responsibility; Political Ethics

บทนำ

การปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศหรืออำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข คำว่า “ประชาธิปไตย” ซึ่งแปลว่า “ประชาชนเป็นใหญ่” คือ การที่ประชาชนมีอำนาจอธิปไตยหรือมีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ในการปกครองบริหารประเทศโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้งเพื่อเลือกตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่แทนตนให้ทำการปกครองในช่วงระยะเวลาหนึ่งตามกติกาที่กำหนดไว้ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ให้ความสำคัญต่อการบริหารราชการอย่างโปร่งใส สุจริต เปิดเผยข้อมูล และการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การตัดสินใจทางการเมือง รวมถึงการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในทุกกระดับ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560) เอนก เหล่าธรรมทัศน์ ได้เสนอแนวทางปฏิรูปเพื่อนำไปสู่การมีประชาธิปไตยที่มีประสิทธิภาพ ด้วยการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระดับชั้น เสนอให้เป็นหลักสูตรภาคบังคับ เพื่อให้มีการถ่ายทอดความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครอง หน้าที่พลเมือง คุณธรรมจริยธรรม และคุณธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนให้เป็นวิถีชีวิต เพื่อให้ระบบการศึกษาได้ขัดเกลาบ่มเพาะเยาวชนให้มีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ (หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ, 2562) จากสภาพปัญหาการขาดจริยธรรมทางการเมือง มุ่งให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรม เป็นสังคมมิติใหม่ที่ประชาชนไม่เพิกเฉยต่อการทุจริตทุกรูปแบบ โดยการปลูกและปลูกจิตสำนึกการเป็นพลเมืองที่ดี มีวัฒนธรรมสุจริต

และการปลูกฝัง และหล่อหลอมวัฒนธรรมในกลุ่มเด็กและเยาวชนทุกช่วงวัย ทุกระดับ มุ่งเน้นการปรับพฤติกรรม “คน” โดยการ “ปลูก” และ “ปลุก” จิตสำนึกความเป็นพลเมือง ที่ดีมีวัฒนธรรมสุจริต (แผนปฏิบัติการ ด้านการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะ ที่ 1 (พ.ศ. 2563 – 2565)) จากปัญหาและความสำคัญของการขาดจริยธรรมทำให้เกิดการ ทุจริตและการคอร์รัปชัน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่า การเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบ ทางจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชนให้มีคุณธรรมจริยธรรม จึงต้องปลูกฝังการเมืองใน ระบอบประชาธิปไตย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชนในเขต ตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคมกับการเสริมสร้างจิตสำนึกความ รับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทาง การเมืองของเยาวชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ในการประยุกต์หลักพุทธธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) คือ เชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ นักเรียนโรงเรียนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 2,801 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 351 คน จากการคำนวณ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน ได้แก่ 1. กลุ่มนักวิชาการด้านศาสนา 2. กลุ่มผู้นำชุมชน 3. กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ และ 4. กลุ่มผู้บริหารและครู

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยการสำรวจ จากการแจกแบบสอบถาม การวิจัยเชิง คุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ระดับจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการมีจิตสาธารณะ ($\bar{X} = 4.02$) รองลงมาได้แก่ ด้านการกระทำอย่างรับผิดชอบต่อ ($\bar{X} = 3.99$) ด้านการเป็นอยู่อย่างพอเพียง ($\bar{X} = 3.77$) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X} = 3.75$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความเป็นธรรมทางสังคม ($\bar{X} = 3.70$) ตามลำดับ

2. ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับสถาบันทางสังคม ประกอบด้วย ด้านสถาบันสื่อมวลชน ด้านสถาบันการศึกษา ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านสถาบันศาสนา สถาบันทางการเมือง และด้านสถาบันครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($r=.498^{**}$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. แนวทางการเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร โดยการประยุกต์หลักโลกาภิวัตน์ ดังนี้ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ผู้ใหญ่ต้องสอนให้เด็กคิดและปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง ด้านการมีจิตสาธารณะ ปลูกฝังเยาวชนให้เห็นประโยชน์ส่วนรวมให้มากกว่าประโยชน์ส่วนตน การสร้างความเป็นธรรม พฤติกรรมการแสดงออกถึงการไม่เห็นแก่ตัว มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ พลเมือง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและละอายต่อผู้อื่น เคารพกฎหมาย กฎระเบียบของโรงเรียน เพื่อเป็นการรักษาบรรทัดฐานทางสังคม มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ระวังการกระทำผิดและกระทบกับผู้อื่น รู้จักบังคับตัวเองให้มีความพอประมาณ ไม่โลภ ไม่เบียดเบียนทั้งตัวเองและผู้อื่น ฝึกความอดทน อดกลั้นต่อความยากลำบาก เป็นตัวอย่างที่ดี ไม่ฟุ้งเฟ้อ ใช้ของอย่างประหยัดและรู้คุณค่า รู้จักพอเพียง เน้นคุณค่าของความพยายามของลูกมากกว่าผลสำเร็จปลายทาง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ระดับการเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพบว่า การเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า เยาวชนได้รับเยาวชนได้รับข้อมูลจากสื่อมากกว่าจากครอบครัว การอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ให้เห็นเป็นแบบอย่างในเรื่องความซื่อสัตย์ สุจริต และมีตัวอย่าง มีค่านิยมต่อบุคคลในการผลักดันตามบุคคลที่มีความนิยมชมชอบในความซื่อสัตย์และเพียรพยายามในการทำงานเพื่อให้ได้มาทำงานเพื่อประชาชนและส่วนรวม สอดคล้องกับค่านิยมที่ตัวเองยึด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตรัตนาภรณ์ เวียงพล และคณะ (2561) เรื่อง การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน เครือข่ายเมืองเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านซื่อสัตย์สุจริต ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านรักความเป็นไทย ด้านมีจิตสาธารณะ ด้านอยู่อย่างพอเพียง

ด้านความซื่อสัตย์สุจริต จากผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า นักเรียนเก็บของที่เพื่อนลืมก็มีการนำไปมอบให้กับคุณครู ครูก็จะประกาศความดีและชมเชยหน้าเสาธงในตอนเช้า ทำให้เด็กอยากทำดี นักเรียนส่งการบ้านตรงเวลาตามที่ครูมอบหมาย ทำตัวเป็นที่น่าเชื่อถือ ทำตามสัญญา จากการที่คุณครูได้มีการกำหนดบทลงโทษบ้าง เช่น ส่งเข้าจากัดคะแนน หรือการติด I เป็นการฝึกและปลูกฝังให้นักเรียนมีระเบียบวินัยและรับผิดชอบต่อตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูศรีปริยัตยาภิรมณ์ (นพพล เขมนว) (2564) เรื่อง การเสริมสร้างค่านิยมของประชาชนเพื่อต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทางการเมืองในเขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร พบว่า ข้อเสนอแนะดังนี้ ควรปลูกฝังความรู้สึกละอายต่อการทุจริตตั้งแต่เด็ก และปลูกจิตสำนึกการเป็นพลเมืองที่ดี มีวัฒนธรรมสุจริต และการปลูกฝังและหล่อหลอมวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตและไม่ทนต่อการทุจริตในกลุ่มเด็กและเยาวชนทุกช่วงวัยทุกระดับ ให้คอยเฝ้าสังเกต และติดตามการประพฤติมิชอบของนักการเมือง

ด้านการมีจิตสาธารณะ จากผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า นักเรียนช่วยรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน เมื่อพบเห็นสิ่งของในโรงเรียนที่ชำรุดหรือเสียหายจะแจ้งครู/เจ้าหน้าที่ เช่น ก๊อกน้ำเสีย หลอดไฟดับ โต๊ะเรียน ชำรุด ก็ช่วยกันทำบันทึก โดยการฝึกฝนและกำกับดูแลของครู การสนับสนุนจากครอบครัว กลุ่มเพื่อน ก็มี ส่วนช่วยและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะ ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความสุข

ส่วนตนเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชนในโรงเรียนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริสุชนาคะเสนีย์ และคณะ (2558) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมจิตสาธารณะโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านความเป็นธรรมทางสังคม จากผลการวิจัย พบว่า อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า ปัจจุบันนักเรียนให้ความสำคัญกับความเป็นธรรมทางสังคม นักเรียนมีการแบ่งเวรกันทำความสะอาดห้องเรียน ช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียนตามที่ได้รับมอบหมาย ไม่เอาเปรียบเพื่อน รับฟังขอเสนอของเพื่อนร่วมชั้น เคารพกฎและรักษาวินัยของโรงเรียน ในการแต่งกายเครื่องแบบนักเรียน การไว้ทรงผมตามที่โรงเรียนกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภมรรัตน์ ชุมภูประวิโร และคณะ (2561) เรื่อง การปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ พบว่า จากผลการวิเคราะห์ระดับการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อเยาวชนได้เข้ารับการศึกษในโรงเรียน ครูผู้จัดการเรียนการสอน ก็ได้เป็นสื่อกลางในการอบรม ปลูกฝังให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอารัดเอาเปรียบเพื่อนที่มีการนับถือต่างจากศาสนาของตนเอง

ด้านการกระทำอย่างรับผิดชอบ จากผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า นักเรียนไม่ทิ้งขยะลงบนที่สาธารณะ เช่น บนถนน ลงแม่น้ำลำคลอง สนามกีฬา สวนสาธารณะ นักเรียนมีระเบียบวินัยเข้าแถวรับบริการอาหารกลางวัน/การเติมน้ำ/การเข้าแถวรับบริการอื่น ๆ การข้ามถนน การเข้าห้องน้ำฯลฯ นักเรียนได้รับการรณรงค์สิ่งเหล่านี้จากคุณครู ผู้ปกครอง หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสาธารณะ ให้เห็นถึงคุณและโทษของการทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลอง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตประจำวันของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งฤดี กล้าหาญ และคณะ (2558) การพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายของไทยในศตวรรษที่ 21 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน 5 ด้าน คือ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความอดทน และใฝ่เรียนรู้ อยู่ในระดับพอใช้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คะแนนเฉลี่ยการประเมินตนเองในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบ มีค่าสูงที่สุด รองลงมาคือด้านใฝ่เรียนรู้ ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย และความอดทน

ด้านการเป็นอยู่อย่างพอเพียง จากผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า ผู้ปกครอง โรงเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการใช้ชีวิต พึ่งมีในสิ่งที่ตนมี ไม่ฟุ้งเฟ้อจนเกินตัว รู้จักการแบ่งปันอุปกรณ์การเรียนเมื่อเพื่อนไม่

มี โรงเรียนมีการจัดทำเป็นโครงการ ขอรับบริจาคชุดนักเรียน หนังสือ มือสองแบ่งปันให้ น้องใช้ ทำให้ไม่เป็นภาระสำหรับนักเรียนที่ใช้ไม่ได้แล้ว และเป็นการแบ่งเบาภาระ ผู้ปกครองบางครอบครัวได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตรัตนาภรณ์ เวียงพล และคณะ (2561) เรื่อง การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน เครือข่ายเมืองเชียงขวัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า ความคิดเห็นของครู ที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน เครือข่ายเมืองเชียงขวัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยสถาบันทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้าง จิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า สถาบันทางสังคม สถาบันสื่อมวลชน สถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อน สถาบันศาสนา สถาบันทางการเมือง และ สถาบันครอบครัว ตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตว่าสถาบันสื่อมวลชนที่เข้าถึงกลุ่มเด็กวัยรุ่น มากกว่าสถาบันครอบครัวที่มีความใกล้ชิดนักเรียน พ่อ แม่ ผู้ปกครอง โรงเรียนได้มีการ นิมนต์พระมาสอนวิชาศีลธรรมในโรงเรียน ทำให้พระครูสอนศีลธรรมได้สอนให้รู้จัก บาป บุญ คุณ โศภ รู้จักเกรงกลัวและละอายต่อการทำบาป ทำให้นักเรียนทราบซึ่งและเชื่อฟังได้ มากยิ่งขึ้น และสื่อมวลชน ก็มีอิทธิพลต่อนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริสุข นา คะเสนีย์ และคณะ (2558) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของ นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ พบว่า ปัจจัย ภายนอกด้านการสนับสนุนจากครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะ อยู่ในระดับ มากที่สุด และปัจจัยภายนอกด้านการสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจาก มหาวิทยาลัย การสนับสนุนจากชุมชน และการสนับสนุนจากเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวก กับพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ปัจจัยด้านสถาบันครอบครัว จากผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก อภิปราย ได้ว่า นักเรียนมีความใกล้ชิดกับ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และด้วยสภาพของสังคมระดับ ครอบครัวที่มีผู้อาวุโส หรือผู้สูงวัยในครอบครัว ถึงแม้ว่าบางครอบครัวยังหาเช้ากินค่ำ แต่ก็ ยังใกล้ชิดกับลูกหลาน ดังนั้นครอบครัวยังสามารถปลูกฝัง ทำให้นักเรียนให้มีความซื่อสัตย์ต่อ ตนเองและสังคม ให้รู้จักหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และมีพ่อ แม่ ผู้ปกครองเป็น แบบอย่างให้เห็น จึงง่ายต่อการอบรมสั่งสอนและมีอิทธิพลต่อนักเรียนในการอบรมกล่อม เกลาให้รู้หน้าที่ รู้จักการพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์เมธิ ไชยศรีหา (2561) เรื่อง แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของประชาชนในเขต เทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น พบว่า แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมือง

ประชาธิปไตย ได้แก่ ความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างสถาบันครอบครัว สถาบันทางการศึกษา และสถาบันทางการเมืองที่จะร่วมกันอบรมหล่อหลอมเกลทางการเมืองให้กับคนรุ่นใหม่ในชุมชนให้รับรู้และเข้าใจถึงหลักการประชาธิปไตยอย่างถูกต้อง โดยเริ่มจากสถาบันครอบครัวเอาใจใส่ดูแลอบรมบุตรหลานของตนให้มีอุปนิสัยเอื้อต่อการเป็นพลเมืองที่ดีตามระบอบประชาธิปไตย

ปัจจัยด้านสถาบันการศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า โรงเรียนมีการปลูกฝังตั้งแต่เรื่องพื้นฐานในการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยการสอนให้นักเรียนแซงคิว การรับประทานอาหารให้น้อง ๆ เด็กเล็กเข้ารับประทานอาหารกลางวันก่อน เด็กโต ซื่อของขึ้นรถประจำทาง ไม่เบียดกันให้เข้าแถวก่อนหลังตามลำดับ โรงเรียน คุณครู สอนให้นักเรียนไม่เห็นแก่ตัวและเอาเปรียบคนอื่น สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญรองลงมาจากสถาบันครอบครัวมีหน้าที่สำคัญคือ ส่งเสริมให้สมาชิกในสังคม เกิดความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ ให้เป็นคนดี มีศีลธรรม มีค่านิยมที่ดีงาม รู้จักสิทธิหน้าที่ที่ตนพึงปฏิบัติต่อสังคมและประเทศชาติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภมรรัตน์ ชุมภูประวีโร และคณะ (2561) เรื่อง การปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ พบว่าถึงแม้จะมีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนใต้ ทำให้เยาวชนบางส่วนขาดผู้ปกครองดูแล และอบรมเลี้ยงดู แต่เมื่อเยาวชนได้เข้ารับการศึกษในโรงเรียน ครูผู้จัดการเรียนการสอน ก็ได้เป็นสื่อกลางในการอบรม ปลูกฝังให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เห็นแก่ตัว

ปัจจัยด้านสถาบันศาสนา จากผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า นักเรียนได้เรียนวิชาศีลธรรมกับครูพระสอนศีลธรรม สัปดาห์ละครั้ง ซึ่งมีชั่วโมงเรียนที่น้อย และการที่จะให้นักเรียนเข้าวัดฟังธรรมอย่างสมัยก่อนก็ไม่ได้ แต่โรงเรียนสามารถนิมนต์พระมาอบรมในวันสำคัญ ๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ ให้พระสงฆ์พานักเรียนทำกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาก็ให้พระสงฆ์เข้ามาร่วมกิจกรรมในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญารัตน์ แก้วตะพาน (2564) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ Eacde Model ในสาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ Eacde Model ในสาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่

ปัจจัยด้านชุมชนและกลุ่มเพื่อน จากผลการวิจัย พบว่า อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลกับเยาวชน เป็นกลุ่มที่สามารถพูดคุยกันด้วยภาษาเดียวกัน ง่าย ๆ เข้าใจกันง่ายกว่าต่างวัยกัน เพื่อนมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นเป็นอย่างมากทั้งด้านทัศนคติและการปฏิบัติตน วัยรุ่นจะมีความผูกพันกับเพื่อนมากกว่าวัยอื่น ๆ และมีความต้องการที่จะให้ตนเองเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพรรณ มากบุญ (2556)

เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายอยู่ในระดับมาก ส่วนอิทธิพลจากเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง

ปัจจัยด้านสถาบันทางการเมือง จากผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า สถาบันทางการเมือง เป็นแบบอย่างในทางทฤษฎีและการปฏิบัติ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) หน่วยงานภาครัฐให้ความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ กติกา และข้อมูล อย่างพอเพียงในการไปใช้สิทธิ มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง กฎ กติกาต่าง ๆ สถาบันทางการเมืองมีการประชาสัมพันธ์ และรณรงค์ให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิ ทำหน้าที่พลเมือง เลือกคนดีเข้าสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระณัฐพงษ์ ญฐวิโส (สุดีใจ) (2564) เรื่อง การกล่อมเกลາทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชน อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่าระดับความคิดเห็นที่มีต่อการกล่อมเกลາทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชน อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ปัจจัยด้านสื่อมวลชน จากผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า สื่อสารมวลชนหรือสื่อมวลชนทุกรูปแบบในปัจจุบันนี้มีบทบาทสำคัญต่อการปลูกฝังหรือเปลี่ยนแปลงเจตคติ ค่านิยมตลอดจนรูปแบบของพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน นักเรียน นักศึกษา หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ตลอดไปถึงภาพยนตร์ บทเพลง หนังสืออ่านเป็นทั้งเครื่องปลูกฝังค่านิยมทางคุณธรรม และจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนทุกวัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิตินัน บัญญาภาพ คอมมอน (2556) เรื่อง บทบาทของสื่อใหม่ในการสร้างค่านิยมทางสังคม และอัตลักษณ์ของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร โดยพบว่า สื่อดิจิทัลสมัยใหม่มีบทบาทในการสร้างค่านิยมทั้งเชิงลบและเชิงสร้างสรรค์แก่เยาวชน นอกจากนี้ สื่อดิจิทัลสมัยใหม่ยังเข้ามามีบทบาทในฐานะเป็นเครื่องมือและพื้นที่ให้เยาวชนได้ใช้ค้นหา สำรวจ ทดลองและทดสอบอัตลักษณ์ของตนเอง รวมทั้งยังมีบทบาททางอ้อมในการขัดเกลາทางสังคมให้แก่เยาวชนอีกด้วย

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคมกับการเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร พบว่า

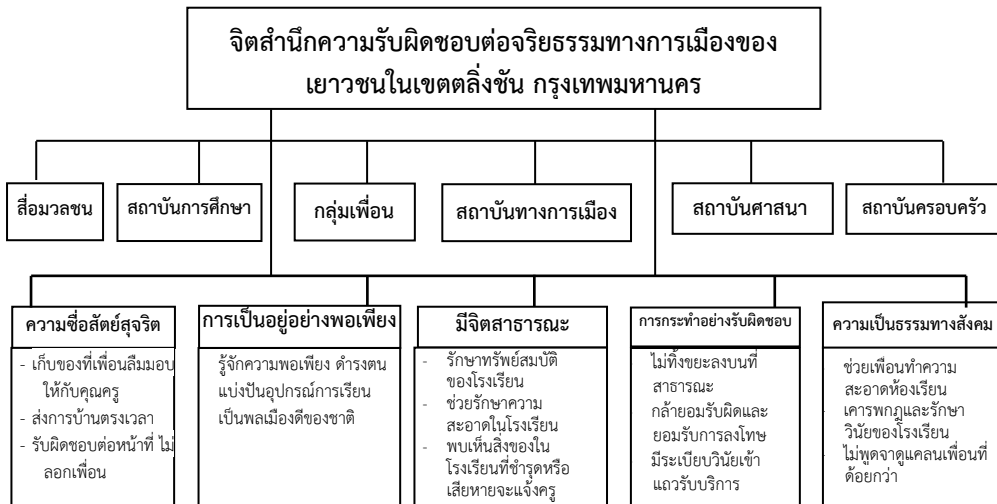
สถาบันทางสังคม (X) มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานครโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($r=.498^{**}$) อภิปรายได้ว่า เยาวชนมีความสนใจทางการเมือง ติดตามความเคลื่อนไหวของพรรคการเมือง สามารถหาข้อมูลได้ง่าย

เพราะสื่อมวลชนมีการเผยแพร่และตีแผ่การเมือง มีการวิพากษ์วิจารณ์ ประชาชนสามารถเลือกอ่านได้ตามที่สนใจ ทำให้รู้รายละเอียด คุณสมบัติ ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับผู้สมัครแต่ละคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระณัฐพงษ์ ญญะวิโส (สุดใจ) (2564) เรื่อง การกล่อมเกลາทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชน อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ระดับความคิดเห็นที่มีต่อสถาบันทางสังคมในการกล่อมเกลาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชน อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิเคราะห์ทางการเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ตามหลักโลกปาลธรรม พบว่า หลักโลกปาลธรรมเป็นแนวทางในการเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบของเยาวชนต่อจริยธรรมทางการเมือง อภิปรายได้ว่า โลกปาลธรรมซึ่งประกอบด้วย หลักหิริ ความละอายแก่ใจ หมายถึง ความละอายใจตัวเองในการทำผิด ผิดต่อศีลธรรม และกฎหมายบ้านเมืองหรือความละอายใจตัวเองที่จะจวนการทำความดีที่ตนสามารถทำได้ และหลักโอตตปปะ ความเกรงกลัว หมายถึง ความสะดุ้งกลัวต่อความผิด ด้วยคำนึงถึงผลคือ ทุกข์โทษที่จะได้รับจากการทำความผิดนั้น ๆ จากการทำทุจริตของตน โดยผู้ใหญ่ต้องสอนให้เด็กคิดเป็น ปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง ผู้ใหญ่บางคนยังใช้วิธีการสอนหรือแก้ปัญหาด้วยการกระทำให้เห็น ซึ่งให้ผลดีกว่าการอธิบายด้วยคำพูด ผู้ใหญ่ต้องเป็นแบบอย่างเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต เด็กก็จะเกิดการเลียนแบบ บุคคลที่อยู่ใกล้ชิด สอนให้เด็กเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ มีความมั่นใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภมรรัตน์ ชุมภูประวีโร และคณะ (2563) เรื่อง การปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ พบว่า จากผลการวิเคราะห์ระดับการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยดังกล่าวสรุปเป็นความสัมพันธ์เชิงภาพ ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร”

สถาบันทางการเมือง ทำหน้าที่กล่อมเกลตาตามบทบาทของแต่ละสถาบัน สถาบันครอบครัวพ่อแม่ ผู้ปกครอง ทำให้เห็น ปฏิบัติให้เป็นแบบอย่าง มีกติกาในการอยู่ร่วมกันในครอบครัว ทุกคนทำหน้าที่ของตนเอง สถาบันการศึกษา ครู มีหน้าที่อบรม จัดกิจกรรม การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัยและมีส่วนร่วม จิตใจที่โอบอ้อมอารี ยอมรับความเป็นจริง ยอมรับความแตกต่าง สถาบันศาสนา นำคำสอน การยกตัวอย่างให้เป็นไปตามสังคมที่เยาวชนสามารถนึกภาพออก บอกเล่าได้ ถ่ายทอดเป็น สื่อมวลชน

ความซื่อสัตย์สุจริต อธิบายได้ว่า ความซื่อสัตย์สุจริต จากการปลูกฝังของครอบครัว เรื่องความซื่อสัตย์โดยพ่อแม่ เป็นแบบอย่างที่ดี โรงเรียนมีครูเป็นต้นแบบ ศาสนาโดยคำสอน สื่อมวลชนข่าวสารต่าง ๆ ที่เสนอคนที่ทำดี เพื่อนในกลุ่มต้องคอยเตือนกัน

ความเป็นอยู่อย่างพอเพียง อธิบายได้ว่า การฝึกให้เด็กมีความพอเพียงรู้จักในการแบ่งเวลา ไม่เบียดเบียนผู้อื่นอย่างมีเหตุผล รู้จักประมาณในการใช้จ่าย ไม่ฟุ่มเฟือย เข้าใจสถานะของครอบครัวและเพื่อนร่วมสถาบัน

มีจิตสาธารณะ อธิบายได้ว่า การมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ไม่นิ่งดูตาย และรู้จักเสียสละ ในกิจกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ในโรงเรียน ชุมชน และสังคมด้วยความเต็มใจนอกเหนือใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม ใจกระตือรือร้น ไม่หวังผลตอบแทน ทำแล้วตัวเองมีความสุขอิ่มใจ

การกระทำอย่างรับผิดชอบ อธิบายได้ว่า ความรับผิดชอบต่อตนเอง ทำการบ้านตามที่ได้รับมอบหมาย ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและต่อสังคม รับผิดชอบต่อหน้าที่นักเรียนเมื่ออยู่โรงเรียน เมื่ออยู่บ้านก็รับผิดชอบต่อหน้าที่ลูก ช่วยเหลือพ่อแม่ ผู้ปกครอง ไม่นิ่งดูตาย ทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด ความรู้สึกและพฤติกรรมมารับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม รับผิดชอบต่องาน การบ้านที่ครูสั่ง รับผิดชอบต่อการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน

ความเป็นธรรมทางสังคม อธิบายได้ว่า การอยู่ร่วมกันกับคนอื่นในสังคม รู้หน้าที่ตนเอง เคารพกฎกติกาของสังคมที่อยู่ เช่น เมื่อมีสถานภาพนักเรียนก็รับผิดชอบต่อ แต่การปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน เคารพกติกาการอยู่ร่วมกัน รักษา นึกถึงใจเขาใจเรา รับฟังผู้อื่น ไม่เอาเปรียบผู้อื่น เคารพให้เกียรติผู้อื่น คำนึงถึงความยุติธรรม ยอมรับในความแตกต่างของบุคคลอื่นในสังคม

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร” มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านความซื่อสัตย์สุจริต โรงเรียนควรจัดกิจกรรมยกย่องนักเรียนที่มีความซื่อสัตย์เป็นแบบอย่าง
2. ด้านการมีจิตสาธารณะ โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมสาธารณะจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมและเป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติเพื่อสร้างค่านิยมจิตสาธารณะแก่เยาวชน
3. ด้านความเป็นธรรมทางสังคม โรงเรียนจัดกิจกรรม ที่สร้างความเป็นธรรมแก่นักเรียน
4. ด้านการกระทำอย่างรับผิดชอบ โรงเรียน และผู้ปกครอง ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่

5. ด้านการเป็นอยู่อย่างพอเพียง โรงเรียนและผู้ปกครอง ควรฝึกให้นักเรียน มีรู้จัก พึงพอใจในสิ่งที่ตนมี

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ด้านความซื่อสัตย์สุจริต โรงเรียนจัดกิจกรรม ให้นักเรียนลงสมุดบันทึกการทำ ความดีมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ส่งเสริมจัดบอร์ดให้นักเรียนไม่เข้าใจให้ถาม ไม่ลอก การบ้านเพื่อน

2. ด้านการมีจิตสาธารณะ โรงเรียนและผู้ปกครอง ให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจใน การเอื้อเฟื้อคนอื่นและช่วยเหลือสังคมตามวัย

3. ด้านความเป็นธรรมทางสังคม โรงเรียนสร้างกิจกรรมปลูกฝังความเป็นธรรมใน โรงเรียน

4. ด้านการกระทำอย่างรับผิดชอบ โรงเรียน ผู้ปกครอง สอนให้นักเรียนมีความ รับผิดชอบต่อหน้าที่ กลุ่มเพื่อนสนับสนุนเพื่อนให้มีความรับผิดชอบ

5. ด้านการเป็นอยู่อย่างพอเพียง โรงเรียน และผู้ปกครอง สอนให้นักเรียนตระหนัก และซื่อสัตย์ต่อสถานภาพ ส่งเสริมกิจกรรมเสื่อผ้า หนังสือมอสองช่วยส่งน้องเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการวิจัยนักเรียนไม่เห็นด้วยกับข่าวการทุจริตของนักการเมือง นักเรียนเป็น วัยที่เชื่อมั่นในตัวเอง จึงไม่เชื่อข่าว ดังนั้นควรวิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยชี้วัดความซื่อสัตย์ของ นักการเมืองไทย เพื่อให้เยาวชนได้มีคำตอบที่ชัดเจน

2. จากการวิจัยนักเรียนมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่ามีการ ปลูกฝังตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียน ดังนั้นจึงควรวิจัยว่า การปลูกฝังพฤติกรรมการมีจิต สาธารณะที่ส่งเสริมต่อวิถีประชาธิปไตยในสังคมไทย

3. จากการวิจัยพบว่านักเรียนมีจิตสำนึกความเป็นธรรมในสังคมมาก แต่บางครั้งก็ พลังผลในการพูดจาที่ทำให้รู้สึกว่าเป็นการดูแคลนความคิดของเพื่อนที่ไม่ตรงกับเราได้ จึงควร วิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยการสร้างความเป็นธรรมในสังคมไทยเพื่อประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

4. จากการวิจัยพบว่านักเรียนมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเอง จึงควรวิจัยเกี่ยวกับ ค่านิยมการมีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ที่พลเมืองของเยาวชนใน อนาคต

5. จากการวิจัยพบว่านักเรียนมีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง ใช้จ่ายตามความจำเป็นและ ตามสถานภาพ ดังนั้นจึงควรวิจัยเกี่ยวกับ ความเป็นอยู่อย่างพอเพียงของเยาวชนสร้าง ประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- เมธี ไชยศรีหา. (2561). แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 5(2), 105-118.
- จิตรัตนาภรณ์ เวียงพล และคณะ. (2561) การศึกษาคูณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนเครือข่ายเมืองเชียงขวัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามวารสารวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 7(1), 12-23.
- ฐิตินัน บัญญาพ คอมมอน. (2556). บทบาทของสื่อใหม่ในการสร้างค่านิยมทางสังคมและอัตลักษณ์ของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ทิพย์ হাসานส์ศรี. (2553). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธัญญารัตน์ แก้วตะพาน. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ EACDE MODEL ในสาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*, 17(3), 79-91.
- พรพรรณ มากบุญ. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี. *วารสารวิทยบริการ*, 24(41), 114-125.
- พระครูศรีปริยัตยาภิมณฑ์ (นพพล เขมนิโว). (2564). การเสริมสร้างค่านิยมของประชาชนเพื่อต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทางการเมืองในเขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระณัฐพงษ์ ณัฐวิโส (สุดใจ). (2564). การกล่อมเกลางานการเมืองในระบบประชาธิปไตยของเยาวชน อำเภอนองผาง จังหวัดอุทัยธานี (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภมรรัตน์ ชุมภูประวิโร และคณะ. (2561). การปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2550, 6 เมษายน) ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก.

- รุ่งฤดี กล้าหาญ และคณะ. (2558) การพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายของไทยในศตวรรษที่ 21 (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ.
- ศิริสุข นาคะเสนีย์ และคณะ. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 9(1), 80-90.
- หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ. (2562). 2 ปีประกาศใช้ รธน. สำนวณสิ่งที่ กรธ. คิด กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในสนามเลือกตั้ง 2562. สืบค้น 30 มกราคม 2565, จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-47828666>

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกัน ชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก*

BUDDA-DHAMMA APPLICATION FOR HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT OF LIFE INSURANCE AGENTS IN PHITSANULOK PROVINCE

ปาริชาติ เปรมวิชัย, สมาน งามสนิท, บุญตัน ดอกไธสง

Parichat Premwichai, Sman Ngamsnit, Boonton Dockthaisong

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Parichat324@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 218 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้สำคัญ จำนวน 20 รูปหรือคน การสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลกโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า 1. กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลกมี 2 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่ากระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สามารถร่วมกันทำนุบำรุงการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก ได้ร้อยละ 61.60 2. หลักภavana 4 ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก มี 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า หลักภavana 4 สามารถร่วมกันทำนุบำรุงการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก ได้ร้อยละ

*Received August 30, 2023; Revised September 8, 2023; Accepted September 9, 2023

84.80 ตามลำดับ 3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลกคือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลกทั้ง 3 ด้าน ประกอบไปด้วย 1. ด้านการพัฒนาปัจเจกบุคคล 2. ด้านการพัฒนาอาชีพ 3. ด้านการพัฒนาองค์กร โดยในการประยุกต์หลักภavana 4 โดย 1. ด้านกายภavana กายที่พัฒนาแล้ว 2. ด้านศีลภavana 3. จิตภavana 4. ปัญญาภavana เป็นพื้นฐานในการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก

คำสำคัญ: หลักพุทธธรรม; การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์; ตัวแทนประกันชีวิต

Abstracts

Objectives of this research article were to study human resource development of Life Insurance Agents in Phitsanulok Province, factors affecting human resource development of life insurance agents in Phitsanulok province and to propose the Buddha-dharma application for human resource development of life insurance agents in Phitsanulok Province, conducted by the mixed methods.

Findings were: 1. Human resource development of life insurance agents in Phitsanulok Province, by overall, was at high level. 2. Factors affecting human resource development of life insurance agents in Phitsanulok Province was found that 1. the human resource development process affected the human resource development of life insurance agents in Phitsanulok Province in 2 aspects with statistically significant at the level of .01, indicating that the human resource development process could jointly predict the application of Buddha-dharma principles for human resource development of life insurance agents in Phitsanulok Province by 61.60 percent, 2. Bhavana 4 affected human resource development of life insurance agents in Phitsanulok Province in 2 aspects with statistically significant at the level of 0.01 with statistically significant value at the level of 0.01 indicating that Bhavana 4 principles could jointly predict the application of the Buddha-dharma principle for human resource development of life insurance agents in Phitsanulok province by 84.80 percent, respectively. 3. The application of the Buddha-dharma principle for human resource

development of life insurance agents in Phitsanulok Province in 3 aspects, namely, 1. individual development, 2. occupational development, 3. organizational development by integrating Bhavana 4, namely, 1. Gayabhāvanā, developed body, 2. Silabhāvana, developed precepts, 3. Cittabhāvanā, developed mind, 4. Pannābhavanā, developed intelligence which were the base for Buddha-dhamma integration the human resource development of life insurance agents in Phitsanulok Province.

Keywords: Budda-Dhamma; Human Resource Development; Life Insurance Agents

บทนำ

การประกันชีวิตคือการประกันภัยที่การจ่ายเงินอาศัยการทรงชีพ หรือการมรณะของบุคคลเป็นเหตุในการจ่าย โดยการเฉลี่ยภัยซึ่งกันและกันที่เกิดขึ้นกับบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลอื่น ๆ ที่อยู่ในลักษณะการเสี่ยงภัยประเภทเดียวกัน และร่วมกัน เพื่อเป็นการช่วยบรรเทาความเดือดร้อนให้กับบุคคลที่สูญเสียชีวิต (อภิรักษ์ ไทพัฒนกุล และคณะ, 2559) เป็นสัญญาซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงว่าจะจ่ายเงินหรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้เมื่อผู้เอาประกันภัยยังคงมีชีวิตอยู่จนถึงเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา หรือถึงแก่กรรมภายในระยะเวลาของสัญญา โดยบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ การประกันชีวิตมีอยู่ด้วยกัน 3 ฝ่ายคือ ผู้รับประกันภัย ผู้เอาประกันภัย และผู้รับประกันภัย เมื่อสัญญาประกันชีวิต เกิดขึ้นแล้ว คู่สัญญาย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาซึ่งกันและกัน

ในจังหวัดพิษณุโลกมีการประกอบธุรกิจประกันชีวิตจำนวนมากโดยมีตัวแทนประกันชีวิตทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน เสนอผลิตภัณฑ์ต่างๆ ของบริษัท และประชาชนก็เริ่มให้ความสนใจการทำประกันชีวิตเพิ่มมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ตัวแทนประกันชีวิตจึงเป็นบุคคลสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต เพราะเป็นผู้นำเสนอผลิตภัณฑ์ ให้ข้อมูลข่าวสาร สื่อสารกับประชาชน และให้บริการต่าง ๆ

ดังนั้นบริษัทประกันชีวิตจึงต้องพัฒนาบุคลากรของตนให้มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งหากมีการพัฒนาบุคลากรด้วยวิธีการที่เหมาะสมแล้ว บุคลากรจะสามารถการพูดคุยให้คำแนะนำที่สร้างความเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน ประชาชนเกิดความประทับใจทุกครั้ง เมื่อตัวแทนประกันชีวิตไปพบปะเยี่ยมเยียนรู้สึกอบอุ่น และค่อย ๆ เกิดความรู้สึกมั่นใจที่จะเล่าปัญหาความทุกข์ ความไม่สบายใจของตนเองออกมา (สุนิดา พริบไหว และเจษฎา สุนันท์ชัย, 2559) ตัวแทนประกันชีวิตจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาให้มี

ความรู้ความสามารถเพื่อปฏิบัติหน้าที่การเป็นตัวแทน เพื่อก่อให้เกิดผลต่อทุกฝ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าตัวแทนประกันชีวิตจำเป็นต้องพัฒนาตนเองผ่านกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรกล่าวคือบริษัทประกันชีวิต และกระบวนการพัฒนาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ และนิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย คือกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 3 ประการคือ การฝึกอบรม การศึกษา และการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง (Nadler, 1984) มีการนำมาประยุกต์กับหลักพุทธธรรมคือหลักภาวนา 4 จะสามารถพัฒนาบุคลากร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาทั้งในระดับบุคคล อาชีพและองค์กรต่อไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก” ด้วยเหตุว่า การประกอบธุรกิจประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลกมีการพัฒนาทรัพยากรในส่วนหนึ่งตามที่ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย และยังต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพต่อไป และผู้วิจัยได้เล็งเห็นว่าผลจากการวิจัยจะสามารถแก้ปัญหาและเติมเต็มในส่วนของคุณรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตัวแทนประกันชีวิตในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มเฉพาะเพื่อสนับสนุนและยืนยันข้อมูลเชิงปริมาณ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร คือ ตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 475 คน (สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, 2565) กลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) คำนวณขนาดตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane (1978) เพื่อหาประชากรกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 218 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 20 รูปหรือคน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่มตัวแทนภาครัฐ กลุ่มผู้บริหารบริษัทประกันชีวิต กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา กลุ่มตัวแทนประชาชนจังหวัดพิษณุโลก

3. เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักภาวนา 4 ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก และตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (Index of Item – Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย หลังจากนั้นได้ทดสอบแบบสอบถาม (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.974 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูงสามารถใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ 1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก 3. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 4. การปฏิบัติตามหลักภาวนา 4 5. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาตามวัตถุประสงค์จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 218 ชุด จากกลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้วิธีการกระจายตามสัดส่วนได้แบบสอบถาม ซึ่งผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์ จำนวน 218 ชุด คิดเป็น 100 %

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบตัวต่อตัวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 20 รูปหรือคนบันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึกและการบันทึกเสียงให้ครบตามคำถามการสัมภาษณ์และวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อนำมาเรียบเรียงเป็นผลการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติอนุมาน (Inferential Statistics) สำหรับทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย (Simple) วิธีการถดถอยแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis) การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) ทั้งนี้เป็นการสรุปสาระสำคัญของผลการสัมภาษณ์เชิงลึก นำผลที่ได้มาจำแนกเนื้อหาที่สอดคล้องหรือตรงกันและแบ่งออกเป็นประเด็น โดยการหาค่าความถี่และวิเคราะห์ผลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยนำเนื้อหาที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิมาสังเคราะห์เพื่อปรับปรุงแก้ไขของค์ความรู้จากการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า ด้านการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 ด้านการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 และด้านการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 ส่วนตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก มี 2 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนหรือทำนายประสิทธิภาพการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก ได้ร้อยละ 78.00 และรายด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนา และด้านการฝึกอบรม ตามลำดับหลักภาวนา 4 ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก มี 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 แสดงว่าตัวแปรทั้ง 3 ด้านสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิต

ในจังหวัดพิษณุโลก ได้ร้อยละ 84.80 ได้แก่ ด้านปัญญาภานา ปัญญาที่พัฒนาแล้ว ด้านกายภานา กายที่พัฒนาแล้ว และด้านจิตภานา จิตที่พัฒนาแล้วตามลำดับ

3. รูปแบบการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ในการวิจัยนี้มีรูปแบบการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทน มีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วนด้วยกัน คือ กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภานา 4 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในการนำกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นหลักการปฏิบัติ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ 1. ด้านการฝึกอบรม คือ การฝึกอบรมตัวแทนประกันชีวิตเพื่อให้เกิดความรู้ 2. ด้านการศึกษา คือ การส่งเสริมให้ตัวแทนประกันชีวิตสามารถนำความรู้ใหม่ ๆ มาวิเคราะห์ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับองค์กรได้ และทันต่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ 3. ด้านการพัฒนา คือ มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนหน้าที่การปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้การปฏิบัติงานและลักษณะงานในรูปแบบต่าง ๆ มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภานา 4 การนำหลักภานา 4 มาปรับใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก มีดังต่อไปนี้ 1. ด้านกายภานา คือ การทำงานด้วยการยึดหลักความถูกต้องและมีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานเพื่อให้การปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มีพฤติกรรมที่มีความสำรวมระวังทางกาย วาจา ใจ เพื่อไม่ให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเองและผู้อื่น และมีการออกกำลังกายเป็นประจำทุกวัน เพื่อให้ร่างกายแข็งแรงพร้อมสำหรับการปฏิบัติงาน 2. ด้านศีลภานา คือ มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ทำงานด้วยความซื่อสัตย์และทำงานอย่างเต็มอยู่ในระเบียบวินัย ปฏิบัติงานตามกฎระเบียบและข้อบังคับอย่างเคร่งครัด ยึดมั่น ในศีลธรรมจรรยาบรรณของอาชีพ 3. ด้านจิตภานา คือ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจ ขยันหมั่นเพียรมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ให้การปฏิบัติงานมีความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และเอาใจใส่ตรวจสอบผลงานอยู่เสมอ และให้มีความอดทนต่อแรงกดดันและรู้จักบริหารความเครียดที่เกิดจากการปฏิบัติงาน 4. ด้านปัญญาภานา คือ การปฏิบัติงานด้วยความละเอียดรอบครอบ รู้จักใช้หลักเหตุผลในการคิดพิจารณาและวินิจฉัยอย่างถี่ถ้วน ให้มีการให้อภัยกับผู้ที่ทำผิดพลาดและยกย่องสรรเสริญผู้ที่ทำความดี และมีการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการสนับสนุนให้บุคลากรเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับประกันชีวิต

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ประการ คือ 1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก และ 3) รูปแบบการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก ดังนี้

1. จากผลการศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ทั้ง 3 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ 1. ด้านการฝึกอบรม 2. ด้านการศึกษา 3. ด้านการพัฒนา ผลการวิจัยอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนา แสดงให้เห็นว่า หน่วยงานมีการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนหน้าที่การปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้การปฏิบัติงานและลักษณะงานในรูปแบบต่าง ๆ มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้เหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมายอย่างต่อเนื่อง จัดกิจกรรมเพื่อให้ตัวแทนเกิดความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนะยุทธ เกตุอยู่ (2562) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธตามแนวทางของพระสังฆพัฒนา ในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า การพัฒนา ได้แก่ การนำบุคคลนั้นมาเป็นตัวอย่างในการพัฒนาบุคคลอื่น การให้รางวัล เกิดจากผลของศึกษาและฝึกอบรม ทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยในชุมชน เกิดความไม่ประมาทในกิจวัตรประจำวันความขัดแย้งลดลง และเกิดความรักความสามัคคีมากยิ่งขึ้น

2. จากผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า 1. กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก มี 2 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนหรือทำนายประสิทธิผลการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก ได้ร้อยละ 78.00 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนา และด้านการฝึกอบรม ตามลำดับ 2. หลักภavana 4 ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก มี 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ด้านปัญญาภavanaและด้านกายภavana และ .05 ได้แก่ด้านจิตภavana แสดงว่าตัวแปรทั้ง 3 ด้านสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนหรือทำนายประสิทธิผลการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก ได้ร้อยละ 84.80 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1. ด้านปัญญาภavana ปัญญาที่พัฒนา 2. ด้านกายภavana กายที่พัฒนาแล้ว 3. ด้านจิตภavana จิตที่พัฒนาแล้ว ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติทัศน์ นิพนธ์พิทยา (2562) เรื่อง รูปแบบการพัฒนา

ทรัพยากรมนุษย์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย พบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประกอบด้วย การวางแผน การจัดการองค์กร

3. จากผลการศึกษารูปแบบการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก เกิดจากปัจจัยพื้นฐาน คือ กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก ส่วนหลักพุทธธรรม คือหลักภavana พบว่าทำให้เกิดพลังใจในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลกตามแนวหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อความเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรธุรกิจ ทำให้เกิดการส่งเสริมประสิทธิผล และมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก โดยข้อค้นพบที่สำคัญคือ

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก เกิดจากปัญญาวานา ปัญญาที่พัฒนาแล้ว มาเป็นอันดับ 1 แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาและการเรียนรู้ในประกันชีวิต มีความรู้ความเข้าใจของตัวแทนประกันชีวิต การตั้งใจในการทำงาน การรู้จักติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น การแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็วและเข้าใจ และสามารถนำความรู้ความสามารถนั้นมาดำเนินงานให้สำเร็จผลตามที่ต้องการและตั้งใจไว้ รวมถึงการปฏิบัติงานด้วยความละเอียดรอบคอบ รู้จักใช้หลักเหตุผลในการคิดพิจารณา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูใบฎีกาอภิชาติ ธรรมสุโท (2562) เรื่อง กระบวนการพัฒนาพลพลังของผู้สูงอายุด้วยการใช้ชุดกิจกรรมภavana พบว่า ปัญญาวานา คือ การพัฒนาทางด้านปัญญา หรือการฝึกอบรมปัญญาให้รู้และเข้าใจในสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง รู้เท่าทันโลกตามหลักไตรลักษณ์ เข้าใจชีวิต และพัฒนาเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักไตรสิกขา ย่อมนำพาให้ชีวิตพ้นจากความทุกข์ ประสบความสุขที่เกิดจากปัญญาหยั่งรู้ตามความเป็นจริง

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก เกิดจากกายาวานา กายที่พัฒนาแล้ว มาเป็นอันดับ 2 แสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมการออกกำลังกาย การมีสุขภาพกายที่แข็งแรง การทานอาหารที่ดี และมีประโยชน์ต่อสุขภาพ การสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมในการทำงาน มีพฤติกรรมที่มีความสำรวมระวังทางกาย วาจา ใจ เพื่อไม่ให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเองและผู้อื่น เพื่อให้ร่างกายแข็งแรงพร้อมสำหรับการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทศมาวดี ฉากภาพ (2564) เรื่อง โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการพัฒนาสุขภาวะผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า หลักภavana 4 ด้านกาย

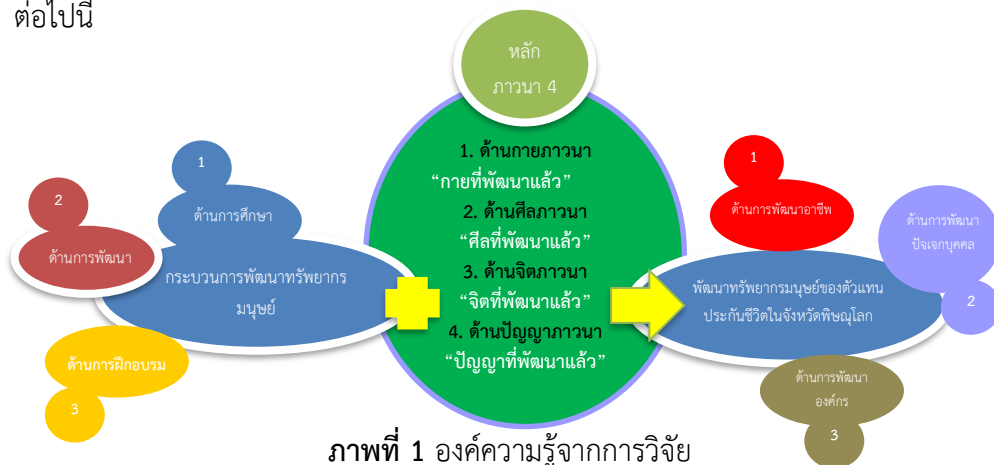
ภาวนา อยู่ในระดับมาก การพัฒนาคุณภาพชีวิตเชิงพุทธของผู้เกษียณอายุการปฏิบัติงานจากกรมชลประทาน ด้านกายภาวนา ประกอบด้วย จัดตั้งศูนย์ฟื้นฟู เพิ่มพูนองค์ความรู้ มุ่งสู่กิจกรรม นำมาปฏิบัติ

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก เกิดจากจิตภาวนา จิตที่พัฒนาแล้ว แสดงให้เห็นว่า การมีสุขภาพจิตที่ดีเข้มแข็ง เป็นคนคิดดี คิดบวก มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ ปราศจากทิฐิจากตัวเองไปสู่มนุษย์คนอื่น มีความรัก สามัคคี เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่กัน และให้ปฏิบัติยึดมั่นในจรรยาบรรณ มีความซื่อสัตย์ รักษาคำ และจริงใจลูกค้า และการเป็นกัลยาณมิตรในการทำงาน เพื่อให้มีจิตใจที่นิ่งและสงบ คิดงานและมีพลังใจในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระณธีรวิชญ์ วรโกสินธนะโชค) คมภีรปัญญา (2560) เรื่อง การพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรเทศบาลในยุคโลกาภิวัตน์ตามหลักพุทธธรรม พบว่า ด้านบริการเป็นเลิศตามหลักพุทธธรรม เน้นส่งเสริมพัฒนาด้านจิตตภาวนา ปลูกฝังให้มีจิตวิญญาณพระโพธิสัตว์ มีจิตสาธารณะ มีอุดมคติ มีปรัชญาในการทำงาน ให้บริการเสมอภาคเท่าเทียมกัน ปราศจากอคติลำเอียง ส่งเสริมให้แรงจูงใจ ส่งเสริมให้ประพฤติปฏิบัติธรรม และความอดทน ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะ เป็นการส่งเสริมให้มีจิตสาธารณะเพิ่มมากยิ่งขึ้น

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก เกิดจากศีลภาวนา ศีลที่พัฒนาแล้ว มาเป็นอันดับ 4 แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติตนให้มีศีลธรรมในศีล การยอมรับในกฎระเบียบ กติกาของหน่วยงาน มีศีลธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต มีจรรยาบรรณประกันชีวิต กฎหมายลงโทษตัวแทนประกันชีวิตที่กระทำความผิด การจัดอบรมให้ตัวแทนพัฒนาความประพฤติและจิตใจ มีความรับผิดชอบหน้าที่ ทำงานด้วยความซื่อสัตย์และทำงานอย่างเต็ม สอดคล้องกับงานวิจัยของณอมขวัญ อยู่สุข (2564) เรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตเชิงพุทธของผู้เกษียณอายุการปฏิบัติงานจากกรมชลประทาน พบว่า หลักภาวนา 4 ด้านศีลภาวนา อยู่ในระดับมาก การพัฒนาคุณภาพชีวิตเชิงพุทธของผู้เกษียณอายุการปฏิบัติงานจากกรมชลประทานมีวิจารณ์ญาณวิเคราะห์ แยกแยะถูกผิด สรุปได้ว่า การนำหลักภาวนา 4 มาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จะส่งผลให้ตัวแทนประกันชีวิตเกิดพลังใจ มีความพร้อมและสามารถบริหารจัดการตนเองในการประกอบอาชีพของตัวแทนประกันชีวิต และจะช่วยส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าในอาชีพ ประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก” สามารถสังเคราะห์ได้เป็นองค์ความรู้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก” สามารถอธิบายได้ว่าการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ (กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์+หลักภาวนา 4) เท่ากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กล่าวคือ กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย ด้านการฝึกอบรม ด้านการศึกษา และด้านการพัฒนา สามารถส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลกได้

2. หลักภาวนา 4 กล่าวคือ หลักภาวนา 4 ประกอบด้วย ด้านกายภาวนา กายที่พัฒนาแล้ว ด้านศีลภาวนา ศีลที่พัฒนาแล้ว ด้านจิตภาวนา จิตที่พัฒนาแล้ว และด้านปัญญาภาวนา ปัญญาที่พัฒนาแล้ว สามารถส่งผลให้เกิดการประยุกต์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลกได้ นำไปสู่การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก เป็นการปฏิบัติตามแนวทางข้างต้น โดยใช้กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ร่วมกับองค์ประกอบของหลักภาวนา 4 และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลก 3 ด้าน โดย พัฒนาด้านปัจเจกบุคคลหรือเรื่องส่วนตัว พัฒนาด้านอาชีพ และพัฒนาด้านองค์กร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานประกันชีวิตควรมีนโยบายในการจัดโครงการด้านการจัดการความรู้และพัฒนาเป็นองค์กรแห่งความรู้เพื่อให้ตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดพิษณุโลกได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะในการปฏิบัติงานเพิ่มเติม
2. หน่วยงานประกันชีวิตควรกำหนดนโยบายการบริหารโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการควบคุมมาตรฐานการประกันชีวิต เพื่อให้ผู้บริหารและบุคลากรได้ตระหนักในเรื่องของคุณภาพการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันชีวิตให้มีเสถียรภาพ
3. หน่วยงานประกันชีวิตควรมีนโยบายส่งเสริมเรื่องการฝึกปฏิบัติธรรม เพื่อนำมาพัฒนาตนและส่งเสริมให้นำมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. หน่วยงานประกันชีวิตควรมีการกำหนดแผนกลยุทธ์ขององค์กรที่มีความชัดเจนครอบคลุมและมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ
2. หน่วยงานประกันชีวิตควรมีการจัดโครงสร้างองค์กรที่เอื้อต่อการลดความซ้ำซ้อนของขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อให้องค์กรเกิดความเสถียรภาพ
3. หน่วยงานประกันชีวิตควรมีรูปแบบเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม และสลับหน้าที่กันทำเพื่อความเท่าเทียมกันของพนักงานในระดับต่าง ๆ รวมถึงหากมีความผิดพลาดเกิดขึ้นสามารถเข้าไปแก้ไขได้อย่างทันท่วงที

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการธุรกิจประกันชีวิต โดยใช้ระบบเทคโนโลยีเข้ามาจัดการ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับยุคสมัยปัจจุบัน
2. ควรศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลไปพร้อม ๆ กัน ทั้งผู้บริหารและตัวแทน
3. การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาในลักษณะเดียวกันกับงานวิจัยนี้ โดยเปลี่ยนพื้นที่การศึกษาเพื่อนำผลการวิจัยมาวิเคราะห์เปรียบเทียบพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ชนะยุทธ เกตุอยู่. (2562). รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธตามแนวทางของ พระสังฆพัฒนาในจังหวัดเพชรบูรณ์ (ดุชนินพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ฐิติทัศน์ นิพนธ์พิทยา. (2562). รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย (ดุชนิพนธ์ปริญาปรัชญาดุชนิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ถนอมขวัญ อยู่สุข. (2564). การพัฒนาคุณภาพชีวิตเชิงพุทธของผู้เกษียณอายุการปฏิบัติงาน จากกรมชลประทาน (หลักสูตรปรัชญาดุชนิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ทัตมาวดี ฉากภาพ. (2564). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการพัฒนาสุขภาวะผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (หลักสูตรปรัชญาดุชนิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระณธีรวิชัย วรโกคินธนะโชค (คมกัธิ์ปญโญ). (2560). การพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรเทศบาลในยุคโลกาภิวัตน์ตามหลักพุทธธรรม (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธมฺมสุทฺโธ. (2562). กระบวนการพัฒนาพลพลังของผู้สูงอายุด้วยการใช้ชุดกิจกรรมภาวนา 4. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 6(10), 5612-5625.
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. (2565). หลักจรรยาบรรณและศีลธรรม. สืบค้น 2 มกราคม 2565, จาก <https://www.oic.or.th/th/industry/intermediaries/agent/moral>
- สุนิดา พริบไหว และเจษฎา สุนันท์ชัย. (2551). คู่มือปฏิบัติงานสำหรับนายหน้าประกันชีวิต. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย.
- อภิรักษ์ ไทพัฒนกุล และคณะ. (2559). คู่มือปฏิบัติงานสำหรับนายหน้าประกันชีวิต. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย.
- Nadler, L. (1984). *The Handbook of Human Resource Development*. New York: Wiley.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper & Row.

คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อความหลงใหลในการทำงานของ
คนเจนเนอเรชั่นวาย ในธุรกิจโลจิสติกส์ชั้นนำระหว่างประเทศ*
GENERATION Y'S QUALITY OF WORKING LIFE AFFECTING JOB
SATISFACTION IN INTERNATIONAL LEADING
LOGISTICS BUSINESS

พชรณัฐ พลังชนะชัย, ชัยยุทธ ชินกุล

Phacharanat Palangchanachai, Chaiyuth Chinokul

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

National Institute of Development Administration

Corresponding Author E-mail: phacharanat.palangchanachai@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน ระดับความคิดเห็นต่อความหลงใหลในการทำงาน ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อความหลงใหลในการทำงาน ของคนเจนเนอเรชั่นวายในธุรกิจโลจิสติกส์ชั้นนำระหว่างประเทศ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เป็นพนักงานเจนเนอเรชั่นวาย ซึ่งเกิดในปี พ.ศ. 2524 – 2539 (อายุ 24 - 40 ปี) จำนวน 150 คน ใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน

ผลการศึกษาพบว่า 1. คุณภาพชีวิตในการทำงานของกลุ่มตัวอย่างพนักงานที่ปฏิบัติงานในองค์กรที่ประกอบธุรกิจด้านโลจิสติกส์ ประจำสำนักงานใหญ่ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. ปัจจัยความหลงใหลในการทำงานของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง 3. ปัจจัยที่มีผลต่อความหลงใหลในการทำงานสูงที่สุดคือ ปัจจัยด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกับผู้อื่น รองลงมาได้แก่ ด้านความสมดุลระหว่างการทำงานกับชีวิตส่วนตัว 4. เพศ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ย มีนัยสำคัญทางสถิติต่อความหลงใหลในการทำงาน

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตในการทำงาน; ความหลงใหลในการทำงาน; เจนเนอเรชั่นวาย

Abstract

This research aimed to study the perceptions of quality of life at work and levels of job satisfaction factors that Affected work engagement among Generation Y employees in international leading logistics businesses, conducted by the survey method. A sample group of 150 Generation Y employees, aged 24-40, working in the Greater Bangkok area, was selected for data collection. Data were analyzed by descriptive and inferential statistics.

Findings were as follows: 1. The overall quality of life at work among the sample group of employees working in logistics-related organizations at their headquarters was at a moderate level. 2. Factors affecting job satisfaction among the sample group were also at a moderate level. 3. The most influential factors on work engagement were found to be social integration and collaboration at work, followed by work-life balance. 4. Gender, education level, and average income affected job satisfaction and work engagement at statistically significant level.

Keywords: Quality of Life in The Workplace; Employee Work Passion; Generation Y

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจากเทคโนโลยีดิจิทัลและรูปแบบธุรกิจใหม่ ๆ มีนวัตกรรมใหม่ ๆ (Digital Disruption) อีกทั้งยังมีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งส่งผลกระทบทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญต่อธุรกิจโลจิสติกส์ การค้าขายสินค้ามีการปรับเปลี่ยนจากรูปแบบออฟไลน์มาเป็นรูปแบบออนไลน์ ทำให้ธุรกิจการค้าปลีกออนไลน์หรือ E-Commerce เกิดการขยายตัวมากขึ้น โดยในปี 2563 มีการขยายตัวถึงร้อยละ 80 (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2563) อีกทั้งธุรกิจเกี่ยวกับการขนส่งพัสดุ มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 35 (ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์, 2563) จะเห็นได้ว่าธุรกิจโลจิสติกส์มีทิศทางในการเจริญเติบโตเป็นไปทางเดียวกับภาวะเศรษฐกิจของประเทศ โดยข้อมูลจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในปี 2563 มีการกล่าวถึงธุรกิจโลจิสติกส์ว่ามีมูลค่าสัดส่วนร้อยละ 14.1 ต่อ GDP ซึ่งคิดเป็นอันดับ 4 ของภาคธุรกิจบริการที่สร้างมูลค่าสูงสุด (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

ในสถานการณ์ที่ธุรกิจมีการแข่งขันอย่างเข้มข้น พนักงานทุกคนจึงเปรียบเสมือนเป็นตัวแปรสำคัญที่จะทำให้ธุรกิจเดินหน้าต่อไปได้หรือในทางกลับกันก็สามารถทำให้หยุดอยู่กับที่ได้ ดังนั้นการลงทุนในมนุษย์จึงมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานขององค์กร (Awan & Safraz, 2013) จะพบว่า งานด้านบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติงานเพื่อให้ตอบสนองเป้าหมายความสำเร็จขององค์กร จึงควรจะตระหนักถึงเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานและส่งเสริมให้พนักงานมีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน และควรมีการส่งเสริมพัฒนาองค์กรให้ประสบความสำเร็จควบคู่ไปด้วย โดย The Ken Blanchard Companies พบว่าการมีส่วนร่วมและความผูกพันของพนักงาน (Employee Engagement) นั้นเพียงแค่งานสำเร็จลุล่วงนั้นไม่เพียงพอสำหรับองค์กร องค์กรจำเป็นต้องสร้างพนักงานให้เป็นรูปแบบพนักงานที่หลงใหลในการทำงาน (Passionate Employee) ที่ไม่ได้เพียงแค่ทำงานให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายเท่านั้น แต่ยังต้องครอบคลุมถึงความรักในงานที่ทำและความตั้งใจในการทำงาน (เทคซอล ทิม, 2564)

คุณภาพชีวิตในการทำงานนั้นส่งผลต่อความรู้สึกที่ดีของบุคคลที่มีต่อการทำงาน ทำให้บุคคลพึงพอใจในการทำงาน มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี โดยอยู่ภายใต้การทำงานที่เหมาะสมและมีความปลอดภัย ซึ่งจะได้รับประโยชน์และสิทธิต่าง ๆ อย่างยุติธรรมและเสมอภาคเท่ากันในสังคม (Delamotte & Takezawa, 1984) พงนิญ์ ธูสุวรรณ (2549) ได้กล่าวว่าองค์กรที่มีคุณภาพชีวิตในการทำงานต่ำจะก่อให้เกิดปัญหาความไม่พึงพอใจในงาน ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพและผลผลิตในงานให้แก่องค์การได้ ในทางเดียวกันหากองค์กรที่พนักงานมีคุณภาพชีวิตที่ดีก็จะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจและรักษาแรงจูงใจให้ยังคงอยู่เป็นปกติตามแนวคิดทฤษฎี Two-Factor ของเฮอริเบิร์ต (วิทยา แสงมณี, 2555) ในปัจจัยที่ไม่เกิดความไม่พอใจ (Hygiene Factor) ซึ่งสามารถเปรียบเทียบกับทฤษฎีลำดับขั้นและความต้องการของมาสโลว์ (ปิยะวัฒน์ เจริญศักดิ์, 2564) ในขั้นความต้องการพื้นฐานทางกายภาพ ซึ่งบุคคลต้องการและคาดหวังว่าจะต้องได้รับ เช่น ค่าจ้างที่เหมาะสม นโยบายการบริหารงานของบริษัทที่เป็นธรรม มีสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย สะอาด มีความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานอย่างเป็นที่ยอมรับและเหมาะสม และความมั่นคงในการทำงาน ซึ่งปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบคุณภาพชีวิตตามแนวคิดของวอลตัน (Walton, 1974)

ดังนั้น ตลาดแรงงานจึงจะมีคนเจนเนอเรชั่นวาย (Generation Y) มากที่สุด โดยถือเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญที่เข้ามาทดแทนทรัพยากรบุคลากรอาวุโสอย่างกลุ่มคนเบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomer) ที่ต้องเกษียณอายุไป ทั้งนี้สำหรับกลุ่มคนในเจนเนอเรชั่นวายถือว่ามีมุมมองกระบวนการทำงาน เจตคติ และพฤติกรรมการทำงานที่แตกต่างไปจากคนเจนเนอเรชั่นอื่นตามสภาพสังคมและค่านิยมของช่วงเวลานั้น ๆ และมีการศึกษาคุณภาพ

ชีวิตของคนเจนเนอเรชั่นวาย แต่ยังไม่มีการศึกษาในบริบทของธุรกิจโลจิสติกส์ที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในปัจจุบัน ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษากลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มคนเจนเนอเรชั่นวาย (Generation Y) ที่เป็นแรงงานสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจระดับมหภาค และมุ่งเน้นไปยังองค์การที่ประกอบธุรกิจโลจิสติกส์ซึ่งมีการขยายตัวของธุรกิจอย่างมาก มีความต้องการแรงงาน และมีการแข่งขันที่เข้มข้น ซึ่งหากองค์การสามารถพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการทำงาน ก็จะสามารถส่งผลให้เกิดความหลงใหลในการทำงานที่เป็นการส่งเสริมให้พนักงานมีความรู้สึกรักในงานที่ทำและมีความตั้งใจมากกว่าที่จะแค่ทำให้งานสำเร็จจลุล่วง หากพนักงานมีความหลงใหลในการทำงานก็จะสามารถสร้างการได้เปรียบทางการแข่งขันทางธุรกิจ และขับเคลื่อนภาคเศรษฐกิจต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของคนเจนเนอเรชั่นวายในธุรกิจโลจิสติกส์ชั้นนำระหว่างประเทศ
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อความหลงใหลในการทำงานของคนเจนเนอเรชั่นวายในธุรกิจโลจิสติกส์ชั้นนำระหว่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อความหลงใหลในการทำงานของคนเจนเนอเรชั่นวายในธุรกิจโลจิสติกส์ชั้นนำระหว่างประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือพนักงานเจนเนอเรชั่นวาย ซึ่งเกิดในปี พ.ศ. 2524 – 2539 ขององค์การที่ประกอบธุรกิจด้านโลจิสติกส์ จำนวน 3 แห่งในประเทศไทย ประจำสำนักงานใหญ่ พื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยพนักงานที่ปฏิบัติงานในองค์การที่ประกอบธุรกิจด้านโลจิสติกส์ทั้งหมดที่คัดเลือกมา มีประชากรเป็นคนเจนเนอเรชั่นวาย (อายุ 24-40 ปี) จำนวน 229 คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ระดับความคลาดเคลื่อน 0.5 และระดับความเชื่อมั่น 95% ผลลัพธ์ที่ได้จากการเก็บข้อมูลพนักงานเจนเนอเรชั่นวายที่ปฏิบัติงานใน

องค์การที่ประกอบธุรกิจด้านโลจิสติกส์ชั้นนำระหว่างประเทศ จำนวน 3 แห่ง ในประเทศไทย ประจำสำนักงานใหญ่ พื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 150 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 6 ข้อคำถาม แบบสอบถามคุณภาพชีวิตในการทำงาน ซึ่งปรับและพัฒนาจากแนวคิดของ Richard E. Walton (1974) ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ จำนวน 30 ข้อคำถาม และ แบบสอบถามคุณความความหลงใหลในการทำงาน ซึ่งปรับและพัฒนาจากแนวคิดของ Zigarmi et al. (2009) ประกอบด้วย 5 ด้าน จำนวน 30 ข้อคำถาม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารองค์การที่ประกอบธุรกิจด้านโลจิสติกส์ จำนวน 3 แห่งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับพนักงานเจนเนอเรชันวาย ซึ่งเกิดในปี พ.ศ. 2524 – 2539 ขององค์การที่ประกอบธุรกิจด้านโลจิสติกส์ จำนวน 3 แห่งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ที่ดำเนินการขนส่งระดับประเทศและระหว่างประเทศ ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการใช้ Google Form ให้กลุ่มตัวอย่างตอบกลับมา และผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับมามาตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อนำไปจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาดำเนินการตรวจสอบข้อมูล (Checking) เป็นการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม การลงรหัส (Coding) และจะนำแบบสอบถามที่มีความถูกต้องและสมบูรณ์แบบมาลงรหัสตามที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามแต่ละส่วน มาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) ในการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มประชากรด้วยสถิติ T-test วิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของพนักงานกลุ่มเจนเนอเรชันวาย (Generation Y) ที่ปฏิบัติงานในองค์การที่ประกอบธุรกิจด้านโลจิสติกส์ชั้นนำระหว่าง

ประเทศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 52) เกิดในปี พ.ศ.2534-2539 (ร้อยละ 65.3) มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 47.3) สำเร็จการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี (ร้อยละ 78) ทำงานในตำแหน่งพนักงานระดับปฏิบัติการ (ร้อยละ 54) และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 20,001-30,000 บาท (ร้อยละ 44) แสดงตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของคนเจนเนอเรชั่นวายในธุรกิจโลจิสติกส์ชั้นนำระหว่างประเทศ

สัญลักษณ์	ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานรายด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
A	ด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม	2.85	1.034	ปานกลาง
B	ด้านสภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพที่ดีแก่พนักงาน	3.46	1.045	มาก
C	ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน	3.31	1.046	ปานกลาง
D	ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของพนักงาน	3.35	0.942	ปานกลาง
E	ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.50	1.019	มาก
F	ด้านความมีความเป็นประชาธิปไตยในองค์กร	3.75	0.923	มาก
G	ด้านความสมดุลระหว่างการทำงานกับชีวิตส่วนตัว	3.05	1.256	ปานกลาง
H	ด้านลักษณะงานที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อสังคม	3.18	1.243	ปานกลาง
ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานโดยรวม (X_p)		3.31	0.955	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานกลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย (Generation Y) ที่ปฏิบัติงานในองค์กรที่ประกอบธุรกิจด้านโลจิสติกส์ชั้นนำระหว่างประเทศ จึงสรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานของกลุ่มตัวอย่างพนักงานที่ปฏิบัติงานในองค์กรที่ประกอบธุรกิจด้านโลจิสติกส์แห่งหนึ่งในประเทศไทย ประจำสำนักงานใหญ่ โดยภาพรวมมีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาภาพรวมในแต่ละด้าน พบว่า ด้านสภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพที่ดีแก่พนักงาน (B) ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกับผู้อื่น (E) และด้านความมีความเป็นประชาธิปไตยในองค์กร (F) มีคะแนนเฉลี่ยในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม (A) ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน (C) ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของพนักงาน (D) ด้านความสมดุลระหว่างการทำงานกับชีวิตส่วนตัว (G) และด้านลักษณะงานที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อสังคม (H) มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด อย่างไรก็ตามสำหรับลำดับคะแนนเฉลี่ย พบว่า ด้านความมีความเป็นประชาธิปไตยในองค์กร (F) มีคะแนนเฉลี่ยสูง

ที่สุด รองลงมาคือ ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกับผู้อื่น (E) ส่วนด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม (A) มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยความหลงใหลในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามของพนักงานกลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย (Generation Y) ที่ปฏิบัติงานในองค์กรที่ประกอบธุรกิจด้านโลจิสติกส์ชั้นนำระหว่างประเทศ ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัจจัยความหลงใหลในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามของพนักงานกลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย (Generation Y) ที่ปฏิบัติงานในองค์กรที่ประกอบธุรกิจด้านโลจิสติกส์ชั้นนำระหว่างประเทศ

ปัจจัยความหลงใหลในการทำงาน	คะแนนเฉลี่ย		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
Y ₁ ด้านความปรารถนาที่จะอยู่กับองค์กร	2.94	1.007	ปานกลาง
Y ₂ ด้านการยอมรับเป้าหมายขององค์กร	2.92	1.032	ปานกลาง
Y ₃ ด้านความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	3.98	0.734	มาก
Y ₄ ด้านความทุ่มเทเพื่อความสำเร็จขององค์กร	3.77	0.843	มาก
Y ₅ ด้านการระลึกถึงองค์กรในเชิงบวก	3.39	0.989	ปานกลาง
ปัจจัยความหลงใหลในการทำงาน (Y _t)	3.40	0.759	ปานกลาง

พบว่า จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 150 คน พบว่า ปัจจัยความหลงใหลในการทำงานของกลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยความหลงใหลในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่าปัจจัยด้านความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย และด้านความทุ่มเทเพื่อความสำเร็จขององค์กร มีคะแนนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความปรารถนาที่จะอยู่กับองค์กร ด้านการยอมรับเป้าหมายขององค์กร และด้านการกล่าวถึงองค์กรในเชิงบวก มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง โดยคะแนนด้านความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย (Y₃) เป็นหัวข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านความทุ่มเทเพื่อความสำเร็จขององค์กร (Y₄) ส่วนด้านการยอมรับเป้าหมายขององค์กร (Y₂) เป็นหัวข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยสามารถแสดงได้ดังตารางที่ 2 ดังนี้

การศึกษาปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความหลงใหลในการทำงานสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัย ได้แก่ ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม (a) ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกับผู้อื่น (e) และ ด้านความสมดุลระหว่างการทำงานกับชีวิตส่วนตัว (g) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน ตัวแปร ด้านสภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพที่ดีแก่พนักงาน (b) ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน (c) ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของพนักงาน (d) ด้านความเป็นประชาธิปไตยในองค์กร (f) และ ด้านลักษณะงานที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์

ต่อสังคม (h) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม ตัวแปรด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกับผู้อื่น และตัวแปรด้านความสมดุลระหว่างการทำงานกับชีวิตส่วนตัว มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อความหลงใหลในการทำงานของพนักงานกลุ่มเจนเนอเรชันวาย (Generation Y) ซึ่งตัวแปรที่มีผลต่อความหลงใหลในการทำงานสูงที่สุด คือ ตัวแปรด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยสามารถแสดงได้ดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความหลงใหลในการทำงานด้วยสมการถดถอยเชิงเส้น

ตัวแปรตาม : คะแนนเฉลี่ยของปัจจัยความหลงใหลในการทำงาน				
สรุปแบบจำลอง				
$R^2 = 0.8188$ $F\text{-Stat} = 93.76$ $\text{Prob}>F = 0.00^{**}$				
ค่าประมาณสัมประสิทธิ์และการทดสอบสมมติฐานที่ได้จากแบบจำลอง				
ตัวแปรอิสระ	Coef.	Robust Std. Err.	t	P>t
a	0.17**	0.04	3.96	0.00
b	0.03	0.06	0.45	0.65
c	-0.08	0.06	-1.26	0.21
d	0.07	0.06	1.14	0.26
e	0.30**	0.07	4.38	0.00
f	0.06	0.08	0.75	0.46
g	0.15**	0.04	3.74	0.00
h	0.03	0.08	0.38	0.70
ค่าคงที่	1.02**	0.22	4.75	0.00

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานกลุ่มเจนเนอเรชันวาย ในธุรกิจโลจิสติกส์ชั้นนำระหว่างประเทศ พบว่า ภาพรวมคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานกลุ่มเจนเนอเรชันวายในธุรกิจโลจิสติกส์ชั้นนำระหว่างประเทศอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมขวัญ เมฆสุข (2560) เรื่อง ปัจจัยคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานระดับปฏิบัติการ บริษัท สยามพิตติ้ง จำกัด พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยด้านความมีความเป็นประชาธิปไตยในองค์กร มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิกันต์ โกมินทร์ (2555) เรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานสรรพสามิต พื้นที่ชลบุรี 2 พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน ในด้านประชาธิปไตยในองค์กร

พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดจากคุณภาพชีวิตทั้งหมด รองลงมาคือ ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกับผู้อื่น และด้านสภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพที่ดีแก่พนักงาน ต่อมาเป็นด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของพนักงาน ด้านความสมดุลระหว่างการทำงานกับชีวิตส่วนตัว และด้านลักษณะงานที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อสังคม มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกิจ เอ็งเจริญ (2551) เรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานของนายทหารชั้นประทวนกองพันทหารม้า ในกองพลทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานด้านการบูรณาการในการทำงานร่วมกับผู้อื่นว่าอยู่ในระดับมากขึ้นไป

2. การศึกษาระดับความหลงใหลในการทำงานของคนเจนเนอเรชันวายในธุรกิจโลจิสติกส์ชั้นนำระหว่างประเทศ พบว่า ปัจจัยความหลงใหลในการทำงานของกลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยความหลงใหลในการทำงานในอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย เป็นหัวข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านความทุ่มเทเพื่อความสำเร็จขององค์กร ส่วนด้านการยอมรับเป้าหมายขององค์กร เป็นหัวข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด และเมื่อนำคะแนนมาแปลผล พบว่า ด้านความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย และด้านความทุ่มเทเพื่อความสำเร็จขององค์กร มีคะแนนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความปรารถนาที่จะอยู่กับองค์กร ด้านการยอมรับเป้าหมายขององค์กร และด้านการระลึกถึงองค์กรในเชิงบวก มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Zigarmi et al (2009) เรื่อง Beyond engagement: Toward a framework and operational definition for employee work passion พบว่า ที่เกี่ยวกับความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อน ทั้งประเด็นการได้รับมอบหมายงานที่มีคุณค่า (Meaningful Work) บรรยากาศและวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ (Collaboration) เพื่อให้องค์กรไปสู่ความสำเร็จ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพีระศิลป์ รัตนศิริ (2554) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กร: กรณีศึกษาสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานใหญ่ พบว่า เกี่ยวกับการทำงานที่ระดับสูงที่สุด และคุณภาพชีวิตในการทำงานโดยรวมนั้นมีความสัมพันธ์ความผูกพันต่อองค์กรในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิภาพร นิกรศิริ (2558) เรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อความรักและพลังขับเคลื่อนองค์กรของบุคลากรผู้มีศักยภาพสูง กรณีศึกษา: องค์กรภาคเอกชนในประเทศไทยที่ใช้ระบบการบริหารจัดการบุคลากรผู้มีศักยภาพสูง พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อความรักและพลังขับเคลื่อนองค์กรของบุคลากร ปัจจัยคุณภาพในการทำงานบุคลากรผู้มี

ศักยภาพสูงอยู่ในระดับค่อนข้างสูงและมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความรักและพลังขับเคลื่อนองค์การในภาพรวม

3. การศึกษาปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อความหลงใหลในการทำงานของคนเจนเนอเรชันวายในธุรกิจโลจิสติกส์ชั้นนำระหว่างประเทศ จากแนวคิดคุณภาพชีวิตในการทำงานของ Walton (1974) พบว่า ปัจจัยด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม ปัจจัยด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกับผู้อื่น และปัจจัยด้านความสมดุลระหว่างการทำงานกับชีวิตส่วนตัว เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความหลงใหลในการทำงาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้ 1. ปัจจัยด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรมมีผลต่อความหลงใหลในการทำงาน และมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก เป็นไปตามสมมติฐานที่คาดไว้ จากแนวคิดของ Richard E. Walton (1974) ได้อธิบาย การที่พนักงานได้รับรายได้และผลตอบแทนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐาน พนักงานมีความรู้สึกว่าจะมีความเหมาะสมและเป็นธรรม เมื่อเปรียบเทียบกับตำแหน่งของตนและตำแหน่งอื่น ๆ ที่มีลักษณะงานที่คล้ายคลึงกัน เป็นสภาพแวดล้อมในการทำงานอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีเหมาะสมกับการทำงาน ก่อให้เกิดความพึงพอใจ สร้างขวัญและกำลังใจ ทำให้ชีวิตมีคุณค่าหรือความมั่นคงในชีวิตการทำงาน ดังนั้น ปัจจัยด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรมจึงมีผลต่อความหลงใหลในการทำงานและมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก 2. ปัจจัยด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกับผู้อื่นมีผลต่อความหลงใหลในการทำงาน และมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก เป็นไปตามสมมติฐานที่คาดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสินี ชันแก้วหล้า (2553) โดยจากแนวคิดของ Richard E. Walton (1974) อธิบายว่าการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกับผู้อื่น คือ การที่พนักงานรู้สึกว่าจะตนมีคุณค่าต่อหน่วยงาน ได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์การและส่วนหนึ่งกับกลุ่มเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนการมีบรรยากาศการทำงานที่ดี เป็นกันเอง ไม่มีการแบ่งแยกและอคติ ดังนั้น การที่พนักงานมีการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มากขึ้นย่อมส่งผลให้พนักงานมีความหลงใหลในองค์การและการทำงานมากขึ้นเช่นกัน การบูรณาการทางสังคมและการทำงานร่วมกับผู้อื่นจึงมีความสัมพันธ์กับความหลงใหลในการทำงานในทิศทางบวก และ 3. ปัจจัยด้านความสมดุลระหว่างการทำงานกับชีวิตส่วนตัวมีผลต่อความหลงใหลในการทำงาน และมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก เป็นไปตามสมมติฐานที่คาดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของนิภาพร นิกรศิริ (2558) เรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อความรักและพลังขับเคลื่อนองค์การของบุคลากรผู้มีศักยภาพสูง กรณีศึกษา: องค์กรภาคเอกชนในประเทศไทยที่ใช้ระบบการบริหารจัดการบุคลากรผู้มีศักยภาพสูง พบว่าเนื่องจาก ความสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิตส่วนตัว เป็นภาวะที่บุคคลมีความสมดุลของช่วงเวลาการทำงานกับช่วงเวลาการดำเนินชีวิตโดยส่วนรวม มีความสมดุลกันใน

ระหว่างการทำงานและการใช้เวลาว่าง เวลาพักผ่อนและเวลาที่ให้กับครอบครัวและสังคม ไม่ให้มีผลกระทบ (Huse and Cummings, 1985) ดังนั้น ความสมดุลระหว่างการทำงาน กับชีวิตส่วนตัวที่ดีขึ้นย่อมส่งผลให้พนักงานมีความหลงใหลในการทำงานมากขึ้นเช่นกัน ความสมดุลระหว่างการทำงานจึงมีความสัมพันธ์เป็นบวกต่อความหลงใหลในการทำงาน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความหลงใหลในการทำงาน

จากการการศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อความหลงใหลในการทำงานของคนเจนเนอเรชั่นวายในธุรกิจโลจิสติกส์ชั้นนำระหว่างประเทศ พบองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน (ซึ่งเป็นความรู้สึกหรือการรับรู้ของบุคคลต่อการได้รับการตอบสนองความต้องการของตนเองที่เกี่ยวข้องจากการปฏิบัติงาน โดยเป็นการตอบสนองต่อความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจ เป็นการทำงานในองค์การอย่างมีความสุข รวมถึงสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีเหมาะสมกับการทำงาน ที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจ สร้างขวัญและกำลังใจ ทำให้ชีวิตมีคุณค่าหรือความมั่นคงในชีวิตการทำงาน ส่งผลให้งานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ) ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกับผู้อื่น และด้านความสมดุลระหว่างการทำงานกับชีวิตส่วนตัว ส่งผลต่อความหลงใหลในการทำงาน

ทั้งนี้เมื่อพิจารณารายด้านจะพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม คือการได้รับรายได้และผลตอบแทนที่เพียงพอและสอดคล้องกับมาตรฐานที่สังคมกำหนดไว้โดยผู้ปฏิบัติงาน โดยรู้สึกว่าจะมีความเหมาะสมและเป็นธรรมเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้จากงานอื่น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความหลงใหลในการทำงาน

คุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกับผู้อื่น คือ การที่พนักงานมีความรู้สึกว่าคุณค่าต่อองค์กร เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่สามารถปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จได้ เพื่อร่วมองค์กรให้การยอมรับและร่วมมือกันทำงานด้วยดี ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดความหลงใหลในการทำงานของพนักงาน

คุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านความสมดุลระหว่างการทำงานกับชีวิตส่วนตัว คือ ภาวะที่พนักงานมีความรู้สึกสมดุลของช่วงเวลาการทำงานกับช่วงเวลาการดำเนินชีวิต มีความสมดุลกันในระหว่างการทำงานและการใช้เวลาว่าง เวลาพักผ่อนและเวลาที่ให้กับครอบครัวและสังคมไม่ให้มีผลกระทบ ซึ่งส่งผลต่อความหลงใหลในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรกระตุ้นให้พนักงานเกิดความหลงใหลในการทำงานในการวางแผน วางกลยุทธ์ หรือวางนโยบายธุรกิจ ฝ่ายทรัพยากรบุคคลควรมุ่งเน้นการพิจารณาเรื่อง ค่าตอบแทน เวลาทำงาน และการมีส่วนร่วมในองค์กร ภายใต้เงื่อนไขของความเหมาะสมและความเสมอภาค เนื่องจากทั้ง 3 ช่วยส่งเสริมความรักและพลังขับเคลื่อนขององค์กรได้อย่างมีนัยสำคัญ เช่น มีการพิจารณาค่าตอบแทนสำหรับพนักงานที่มีประสิทธิผลในการทำงานที่ดี มีการพิจารณาภาระงานและระยะเวลาที่ต้องใช้ในการทำงานของพนักงานแต่ละคน มีงบประมาณสำหรับกิจกรรมช่วงปีใหม่ขององค์กร เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ควรมีการส่งเสริมการได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม มีการบูรณาการทางสังคมและการมีส่วนร่วม และส่งเสริมการสร้างสมดุลระหว่างการทำงานกับชีวิตส่วนตัวให้กับพนักงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อความหลงใหลในการทำงาน เนื่องจากปัจจัยบางปัจจัยมีความเป็นนามธรรมสูงกว่ารูปธรรม การศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อความหลงใหลในการทำงานจึงอาจจะต้องใช้จิตวิทยาใน

การออกแบบการพัฒนาพนักงาน เพื่อให้การวัดคุณภาพชีวิตในการทำงานมีความแม่นยำยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมขวัญ เมฆสุข. (2560). ปัจจัยคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานระดับปฏิบัติการ บริษัท สยามฟิตติ้งส์ จำกัด. *วารสารธุรกิจปริทัศน์*, 9(1), 33 – 50.
- เทกซอล ทีม. (2564). *SEAC ยกระดับ Business – People – Culture ในองค์กร ชวนผู้นำเรียนรู้ NEW Perspective กับ 3 สถาบันชั้นนำระดับโลก*. สืบค้น 7 กรกฎาคม 2566, จาก <https://techsauce.co/pr-news/seac-new-perspective-about-business-people-culture>
- นิภาพร นิกรศิริ. (2558). คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อความรักและพลังขับเคลื่อนองค์การของบุคลากรผู้มีความรู้สูง กรณีศึกษา: องค์กรภาคเอกชนในประเทศไทยที่ใช้ระบบการบริหารจัดการบุคลากรผู้มีความรู้สูง. *วารสารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ*, 7(2), 4 - 19.
- ปิยะวัฒน์ เจริญศักดิ์. (2564). *ความสุขและความผูกพันในการทำงานของฟรีดีย์ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ)*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พจนีย์ ธูสุวรรณ. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้บรรยากาศองค์การการรับรู้ความสามารถของตนเองความเครียด และคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลิตเสื้อผ้าแห่งหนึ่ง (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พีระศิลป์ รัตน์หิรัญกร. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์การ: กรณีศึกษาสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานใหญ่ (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วาสนี ชันแก้วกล้า. (2553). *คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรสังกัด โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมสุขภาพ)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- วิทยา แสงมณี. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของตำรวจระดับชั้นประทวนสังกัดกองบังคับการตำรวจจราจรกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ศศิกันต์ โกมินทร์. (2555). คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานสรรพสามิต พื้นที่ชลบุรี 2 (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2563). ค่าปลีกและร้านอาหาร สู่วิถีโควิด-19 เร่งปรับตัวสู่ออนไลน์ ชดเชยรายได้หลักที่หายไป. สืบค้น 7 กรกฎาคม 2566. จาก <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/kecon/business/Pages/z3093.aspx>
- ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์. (2563). *TRANSPORT & LOGISTICS 2020: อีไอซีวิเคราะห์ธุรกิจขนส่งพัสดุในปี 2020 มีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่องท่ามกลางการแข่งขันที่เข้มข้นจากแรงกดดันด้านราคา*. สืบค้น 7 กรกฎาคม 2566. จาก <https://www.scbeic.com/th/detail/product/6563>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). *ยุทธศาสตร์ชาติ*. สืบค้น 7 กรกฎาคม 2566. จาก <http://nsr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2022/03/PPT-NS-September-2563.pdf>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *รายงานโลจิสติกส์ของประเทศไทยประจำปี 2563*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุกิจ เอ็งเจริญ. (2551). คุณภาพชีวิตในการทำงานของนายทหารชั้นประทวนกองพันทหารม้า ในกองพลทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เอกลักษณ์ ชุมภูชัย. (2561). *การศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การ กรณีศึกษา พนักงานที่ทำงานอยู่ในบริษัท สกิลพาวเวอร์เซอร์วิส (ประเทศไทย) จำกัด (แมนพาวเวอร์ สาขาลำพูน)*. (การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- Awan, M.A. & Sarfraz, N. (2013). The Impact of human capital on Company performance and the mediating effect of employee's satisfaction. *Journal of Business and Management*, 8(2), 76 - 82.
- Delamotte, Y. & Takezawa, I. (1984). *Quality of Working Life in International Perspective*. Geneva: International Labor Office.

- Huse, E.F. & Cummings, T.G. (1985). *Organizational Development and Change*. Minnesota: West.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607 - 610.
- Walton, R.E. (1974). Improving the quality of work life. *Harvard Business Review* 52, 15(5), 12 -16.
- Zigarmi, D. et.al. (2009). Beyond engagement: Toward a framework and operational definition for employee work passion. *Human Resource Development Review*, 8(3), 300 – 326.

ศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก*

ADMINISTRATIVE POTENTIAL OF MUNICIPAL ADMINISTRATORS IN PHITSANULOK PROVINCE

พระครูปลัดธวัชชัย ธวชชยเมธี

Phrakhrupalad Thawatchai Thawachchayamedhi

วัดโพธิ์ทอง จังหวัดพิษณุโลก

Wat Pho Thong, Phitsanulok Province

Corresponding Author E-mail: Mangkind1990@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้าง จำนวน 312 คน ทำการสุ่มแบบแบ่งพื้นที่ โดยการจัดแบ่งประชากรเป็นกลุ่มตามเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 9 อำเภอ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ สถิติที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้คือ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าสถิติ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านปฏิบัติตามแผน ด้านการตรวจสอบ ด้านการปรับปรุงแก้ไข และหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นปัจจัยที่ส่งต่อการพัฒนา ศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านพฤติกรรมที่พึงประสงค์

คำสำคัญ: ศักยภาพ; ผู้บริหารเทศบาล; การบริหาร

Abstract

This research article aimed to study the administrative potential of municipal administrators in Phitsanulok Province. The sample group used in the research was municipal personnel in Phitsanulok Province consisting of

*Received August 24, 2023; Revised September 14, 2023; Accepted September 18, 2023

civil servants, employees, and employees of 312 people. randomly divided the area by dividing the population into groups according to municipalities in Phitsanulok Province, totalling 9 districts. Tools used for the research were: The quantitative research used questionnaires to collect data and analyzed by frequency and percentage. The statistics used in this research were descriptive statistics, including percentage, mean, and standard deviation.

The results showed that: The administrative potential of municipal administrators in Phitsanulok Province included planning. Implementation of the plan Inspection aspect in terms of improvement and the three principles, consisting of morality, concentration, and wisdom, were factors that affected the development of the administrative potential of Municipal Administrators in Phitsanulok Province, including knowledge, skills, and desired behavior.

Keywords: Potentials; Municipal Executives; Administrators

บทนำ

การพัฒนาศักยภาพของมนุษย์นั้นเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญที่มีส่วนในการเพิ่มสมรรถนะการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องอย่างไม่หยุดยั้ง จึงส่งเสริมให้มนุษย์องค์การต่าง ๆ เกิดการปรับปรุงและพัฒนา ทำให้องค์การสามารถเติบโตและแข่งขันได้ในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงซึ่งทำให้องค์การ สามารถดำรงคงอยู่ได้อย่างยั่งยืน (สุทธิพร รัตนธ ร์ศรธา, 2561) ซึ่งมีใช้เพียงแค่การมีเงินลงทุนที่มาก มีเทคโนโลยีที่ดี มีเครื่องมือเครื่องจักรที่ทันสมัยเท่านั้น แต่ปัจจัยที่สำคัญนั้น ก็คือ การมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความสามารถมีสมรรถนะและมีศักยภาพในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง การที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพที่เพียบพร้อมได้นั้น ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยปัจจัยและกระบวนการต่าง ๆ มาช่วยในการพัฒนาตนได้อย่างต่อเนื่อง (อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์, 2551) เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบันในลักษณะต่าง ๆ เช่น การปฏิรูประบบราชการ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์การ การแปรรูปรัฐวิสาหกิจการออกนอกกรอบ การร่วมทุนการรวมกิจการ รวมทั้งการนำเทคนิคการจัดการใหม่ ๆ มาใช้ในองค์การทำให้องค์กรมีความมั่นคง (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2557)

เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งรัฐได้ให้ความสำคัญเป็นอิสระคล่องตัว ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนใน

ท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะรัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็น ภายใต้กรอบกฎหมายและเพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจ ให้แก่ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเช่นเดียวกัน (โกวิทย์ พวงงาม, 2550) ดังนั้นการพัฒนา บุคลากรซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กร (Human Resource Development: HRD) ซึ่งเป็นหัวใจ หลักของหลายองค์กร เนื่องจากทรัพยากรบุคคลเป็นเรื่องที่สำคัญ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ขององค์กรซึ่งทุกองค์การมุ่งที่จะให้มีความรู้ความสามารถและเต็มใจปฏิบัติงานอยู่ ตลอดเวลาการดำเนินงานขององค์การต่าง ๆ บุซกร (วัฒนบุตร, 2554)จะประสบความสำเร็จมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการกิจหน้าที่รับผิดชอบในระดับใด ก็ขึ้นอยู่กับระดับคุณภาพของผู้บริหาร เรียงลำดับความสำคัญตั้งแต่ผู้นำสูงสุดขององค์การผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงาน และผู้ปฏิบัติงานทุกคน ซึ่งจะส่งผลไปถึงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ให้มีความเจริญเติบโตอย่างมั่นคง เป็นกลไกทำให้เกิดงาน งานที่มีคุณภาพต้องเกิดจากคนที่มีคุณภาพ (ปราโมทย์ อินสว่าง, 2557)

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเป็นเชิงปริมาณ

2. ประชากร

ประชากร คือ บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้าง จำนวน 1,420 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 312 คน จากการคำนวณ ขนาดกลุ่มของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการทางการบริหาร PDCA ประกอบด้วย 1. การวางแผน 2. การปฏิบัติตามแผน 3. การตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน และ 4. การปรับปรุงแก้ไข

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านพฤติกรรมที่พึงประสงค์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลโดยการสำรวจ จากการแจก แบบสอบถาม โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ จึงนำไปแจกจำนวน 312 ชุด เมื่อมีผลการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว จึงไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างเรียบร้อยแล้ว จึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพรรณนา สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนา และพรรณนาสถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. กระบวนการบริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.58) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบว่าด้านการตรวจสอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.49) ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.56) ด้านการปฏิบัติตามแผน ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.46) และด้านการปรับปรุงแก้ไข ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.61) ทุกด้านอยู่ในระดับมากตามลำดับ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับกระบวนการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม

กระบวนการบริหาร	ระดับการปฏิบัติ		
	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
1. ด้านการวางแผน	3.78	0.56	มาก
2. ด้านปฏิบัติตามแผน	3.69	0.46	มาก
3. ด้านการตรวจสอบ	3.84	0.49	มาก
4. ด้านการปรับปรุงแก้ไข	3.64	0.61	มาก
ภาพรวม	3.52	0.58	มาก

2. ระดับศักยภาพของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลกตามหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D.= 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านศีล มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D.= 0.72) รองลงมาได้แก่ ด้านปัญญา ($\bar{X} = 3.38$, S.D.= 0.65) และด้านสมาธิ ($\bar{X} = 3.36$, S.D.= 0.71) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ตามหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา โดยภาพรวม

หลักไตรสิกขา	ระดับการปฏิบัติ		
	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
1. ศีล	3.83	0.72	มาก
2. สมาธิ	3.36	0.71	ปานกลาง
3. ปัญญา	3.38	0.65	ปานกลาง
ภาพรวม	3.74	0.40	มาก

3. ระดับศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D.= 0.67) รองลงมาได้แก่ ด้านความรู้ ($\bar{X} = 3.89$, S.D.= 0.68) และด้านทักษะ ($\bar{X} = 3.87$, S.D.= 0.60) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม

ศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก	ระดับการปฏิบัติ		
	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
1. ด้านความรู้	3.89	0.68	มาก
2. ด้านทักษะ	3.87	0.60	มาก
3. ด้านพฤติกรรมที่พึงประสงค์	3.99	0.67	มาก
ภาพรวม	3.92	0.60	มาก

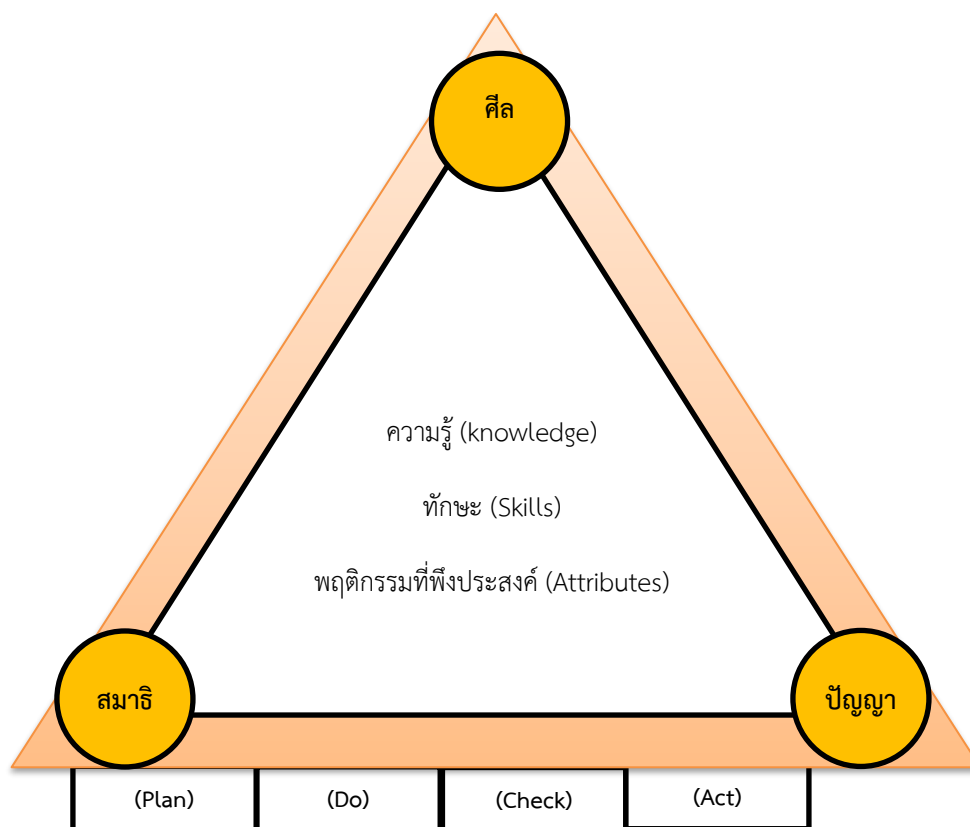
อภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษาศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย กระบวนการบริหารจัดการ ได้แก่ 1. ด้านการวางแผน (Plan) 2. ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do) 3. ด้านการตรวจสอบ (Check) และ 4. ด้านการปรับปรุงแก้ไข (Act)

และหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนา ศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ 1. ด้านความรู้ (Knowledge) 2. ด้านทักษะ (Skills) และ 3. ด้านพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (Attributes) โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก ศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วยด้านความรู้ (Knowledge) เป็นศักยภาพที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานภาครัฐ ระบบการบริหารจัดการที่เป็นภารกิจหน้าที่ของสำนักปลัดเทศบาล กองคลัง กองช่าง กองการศึกษา และกองสวัสดิการสังคม ระบบการจัดการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมในชุมชนพื้น ระบบการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ และการจัดสรรงบประมาณ และการจัดสวัสดิการสังคมแก่ประชาชนในพื้นที่ ด้านทักษะ (Skills) เป็นศักยภาพที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของของประชาชนในพื้นที่ชุมชน ความเข้าใจวัฒนธรรมองค์กรและบริบทความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ชุมชน การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อระบบการบริหารจัดการภาครัฐและการจัดระบบการศึกษาในพื้นที่เทศบาล การให้ความเสมอภาคและเท่าเทียมในการบังคับใช้กฎหมายหรือกฎระเบียบที่เทศบาลกำหนดขึ้น และความเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในพื้นที่เทศบาลและสามารถพยากรณ์ล่วงหน้าได้ และด้านพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (Attributes) เป็นศักยภาพที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับประชาชนในพื้นที่ได้ ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ มีความเสียสละผู้บริหารเทศบาลมีจิตอาสา จิตสาธารณะในการให้ความช่วยเหลือประชาชน มีความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา ให้ความอุปถัมภ์ค้ำชูต่อพระพุทธศาสนาและสามารถให้ความอุปถัมภ์แก่คนต่างศาสนาที่อยู่ในพื้นที่ได้ และไม่มีฝักฝ่ายทางการเมืองฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด อันจะก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองในพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธญาณ์ โอบอ้อม (2558) เรื่อง การพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนา พบว่า แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนว พระพุทธศาสนา ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ จะต้องเริ่มจากกระบวนการหรือวิธีการพัฒนาทรัพยากรบุคคลใน 3 ด้าน คือ T (training) การฝึกอบรม, E (education) การศึกษา และ D (development) การพัฒนานำมาบูรณาการกับหลักพระพุทธศาสนา คือ หลัก ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญาจะก่อให้เกิดศักยภาพของบุคลากร ใน 3 ด้าน คือทางด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังนั้น แนวทางการพัฒนานี้สามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการ พัฒนาศักยภาพบุคลากร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะได้แนวทางจากการสังเคราะห์ (Synthesis Model) คือ $TED + SSP = KSA$

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย การศึกษาศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์การวิจัย

1. ด้านความรู้ ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีความรู้ความเข้าใจในระบบการบริหารงานตามยุทธศาสตร์และการจัดสรรงบประมาณ ผู้บริหารเทศบาลมีความรู้ความเข้าใจในระบบและการจัดสวัสดิการสังคมแก่ประชาชนในพื้นที่ ผู้บริหารเทศบาลมีความรู้ความเข้าใจสำนักปลัดเทศบาล กองคลัง กองช่าง กองการศึกษา และกองสวัสดิการสังคม ผู้บริหารมีความรู้ในสายงานบริหารและองค์ความรู้ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานภาครัฐ ผู้บริหารมีความรู้ในระบบการบริหารงานตามยุทธศาสตร์และการจัดสรรงบประมาณ ผู้บริหารมีความรู้ในระบบการทำงาน

2. ด้านทักษะ ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีความเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในพื้นที่เทศบาลและสามารถพยากรณ์ล่วงหน้าได้ ผู้บริหารเทศบาลมีความสามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของของประชาชนในพื้นที่ชุมชน ผู้บริหารเทศบาลมีการให้ความเสมอภาคและเท่าเทียมในการบังคับใช้กฎหมายหรือกฎระเบียบที่เทศบาลกำหนดขึ้น ความเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ความสามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของของประชาชนในพื้นที่ชุมชน การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

3. ด้านพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลไม่มีฝักฝ่ายทางการเมืองฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดอันจะก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองในพื้นที่ ผู้บริหารเทศบาลมีความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา ให้ความอุปถัมภ์ค้ำชูต่อพระพุทธศาสนาและสามารถให้ความอุปถัมภ์แก่คนต่างศาสนาที่อยู่ในพื้นที่ ผู้บริหารเทศบาลมีจิตอาสาจิตสาธารณะในการให้ความช่วยเหลือประชาชน มีพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับประชาชนในพื้นที่ ได้มีความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาให้อุปถัมภ์ค้ำชูต่อพระพุทธศาสนาและคนต่างศาสนาที่อยู่ในพื้นที่ มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ มีความเสียสละ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารเทศบาลกำหนดนโยบายที่เป็นการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรในด้านความรู้ ทักษะ พฤติกรรมที่พึงประสงค์เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานมากยิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารเทศบาลควรมีการกำหนดนโยบายด้านการสร้างความพึงพอใจแก่ผู้มาติดต่องานในเทศบาล โดยเน้นการให้บริการที่รวดเร็วแม่นยำและสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้มาใช้บริการได้

3. ผู้บริหารเทศบาลควรมีช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย ติดต่อได้สะดวก

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้บริหารเทศบาลควรบริหารจัดการโดยมุ่งเน้นความสำเร็จ วางแผนดำเนินการอย่างเป็นระบบ

2. ผู้บริหารเทศบาลควรมีระบบการให้บริการ เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว แม่นยำ และสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เข้ารับบริการได้เป็นอย่างดี

3. ผู้บริหารเทศบาลควรมีการจัดสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสม จัดการวัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัย และเพียงพอต่อการใช้งาน และมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการบริหารงานเทศบาลอย่างมีประสิทธิภาพโดยบูรณาการหลักธรรมอื่น ๆ เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการให้บริการที่ดีและสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการได้

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2550). *การปกครองท้องถิ่นว่าด้วยทฤษฎี แนวคิด และหลักการ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ส.เอเชียเพรส จำกัด.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2557). *ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: แชนโพรพรินติ้ง.
- บุษกร วัฒนบุตร. (2554). *การนำพุทธญาณวิทยา (ไตรสิกขา) และตัวแบบ KSM เพื่อสร้างและพัฒนาทุนมนุษย์ในองค์กรมหาชน (ดัชนีนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต)*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ปราโมทย์ อินสว้าง. (2557). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. สืบค้น 11 ตุลาคม 2565, จาก <http://saving.egat.co.th/news/member-news/1049/1049-04.pdf>
- สุทธญาณ โอบบอ้อม. (2558). *การพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนา (ดัชนีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุทธิพร รัตนธรร ตรีธา. (2561). *รูปแบบการบูรณาการหลักไตรสิกขาในกิจกรรมของชมรมพุทธศาสตร์กรมสรรพากร (ดัชนีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อาภรณ์ ภูวพิณพันธุ์. (2551). *กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper & Row.

กระบวนการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*

PROCESSES OF TEMPLES PROPERTY MANAGEMENT IN
PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

พระครูสังฆรักษ์มานพ อคฺคมานโว

PhraKrusangharak Manop Akkamanavo

วัดวรนาถรังสรรค์เจติยบรรพตาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Wat Woranat Rangsan Chetiyabanphatharam, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

Corresponding Author E-mail: ven.manop@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์สภาพทั่วไปและศึกษากระบวนการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 25 รูปหรือคน เลือกแบบเจาะจงจากผู้ทรงคุณวุฒิ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการจัดสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยการพรรณนาโวหาร

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ด้านจุดแข็ง การบริหารจัดการทรัพย์สินของวัด ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาสตามที่กฎหมายกำหนด ด้านจุดอ่อน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ในเรื่องข้อกฎหมายและการทำบัญชีต่าง ๆ ด้านโอกาส เทคโนโลยีสมัยใหม่สามารถช่วยในการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดได้ ด้านอุปสรรค ผู้มีอิทธิพล และการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ เป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการทรัพย์สิน 2. กระบวนการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย ด้านการวางแผน เพื่อให้เจ้าอาวาสเข้าใจวิธีปฏิบัติและปฏิบัติได้ถูกต้องตามกฎหมายกระทรวง มีการวางแผนปฏิบัติงานแบ่งเป็นแผนตามระยะเวลา ด้านการดำเนินการ เจ้าอาวาสและคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินการร่วมกัน ด้านการตรวจสอบ มีการตรวจสอบโดยเจ้าคณะปกครอง และตรวจสอบร่วมกันเองระหว่างเจ้าอาวาส ไวยาวัจกร และประชาชน ด้านการแก้ไขพัฒนาต่อเนื่อง มีการพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการทรัพย์สินให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน

คำสำคัญ: กระบวนการ; จัดการทรัพย์สิน; วัด

*Received August 27, 2023; Revised September 4, 2023; Accepted September 6, 2023

Abstract

Objectives of this research were to analyze the general conditions and study the monastery property management process in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, conducted by the qualitative research. Data were collected by in-depth-interviewing 25 key informants, purposefully selected from experts. and from 9 participants in focus group discussion. Data were analyzed using content descriptive interpretation.

The results showed that 1. The general condition of monasteries property management in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province was found that in terms of Strengths, monastery property management complied with the authority of the abbot as required by law. Weaknesses: Lack of personnel with knowledge and ability in various legal and accounting matters. Opportunities: Modern technology could help in managing monastery assets. Obstacles, influencers, and illegal exploitation were obstacles to onastery property management. 2. The process of monastery property management in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province consisted of Planning so that the abbot understood how to practice and act according to the ministerial regulations There was a plan for operations divided into plans according to duration, operational aspect. The abbot and the committee involved were working together. Inspection; It was inspected by the high ranking administrative monks and checked together between the abbot, monastery warden,Vaiya Wachakorn, and the people who came to make merit in the monasteries. On the correction side, continuous development of property management had been developed and improved to keep up with the current situation.

Keywords: Process; Property Management; Monasteries

บทนำ

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ยังไม่มีการสร้างเสนาสนะและอาคารสถานที่ให้เป็นที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสงฆ์โดยเฉพาะเจาะจง เนื่องจากพระพุทธรองค์ไม่ทรงอนุญาตให้พระภิกษุมิที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งถาวร ด้วยจะทำให้เกิดความยึดติดในทรัพย์สินทางโลกอันจะมีผลกระทบต่อไปเป้าหมายของการบวชที่มุ่งการบรรลุถึงโมกขธรรม ซึ่งเป็นหนทางเข้าสู่

การนิพพาน ที่ถือเป็นเป้าหมายสูงสุดแห่งชีวิต ตามแนวทางวิถีปฏิบัติของพุทธศาสนา เสนาสนะที่จะใช้อยู่อาศัยนั้น ทรงกำหนดสถานที่สำหรับใช้เป็นที่อยู่อาศัยพื้นฐานสุด คือ “รุกขมุลเสนาสนะ” อันหมายถึงการอยู่รอบโคนต้นไม้ แล้วให้จาริกไปเรื่อย ๆ ทั้งนี้เพื่อมิให้จิตมีสิ่งผูกพัน (สมบุรณ์ สุขสำราญ, 2527) แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไปมีผู้เข้ามาอุปสมบทใน พระพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้น ทำให้จำนวนพระภิกษุสงฆ์สาวก เพิ่มมากขึ้น การจะให้จาริก ไปอยู่ตามโคนไม้ หรือในที่ต่าง ๆ เป็นการไม่สมควร อีกทั้งเพื่อให้มีสถานที่เป็นหลักแหล่งใน การให้พระภิกษุสงฆ์ได้อยู่อาศัย จึงเกิดเป็นที่มาของการสร้างวัด (บุญร่วม เทียมจันทร์, 2546) โดยวัดในสมัยแรกนั้น เศรษฐีหรือคหบดี จะเป็นผู้สร้างถวายพระพุทธเจ้าและ พระสงฆ์สาวก รวมทั้งจะเป็นผู้จัดการดูแล คอยอุปถัมภ์บำรุงเอาพระสงฆ์ทั้งหมด แต่เมื่อ สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ทำให้เศรษฐีหรือคหบดี ไม่สามารถมาดูแล พระสงฆ์ได้ตลอดเวลา ต้องให้สงฆ์ดูแลจัดการกันเอง โดยคหบดีเป็นผู้จัดหาวัตถุปัจจัยสี่ และเครื่องใช้สอยต่าง ๆ มาให้ จึงเกิดเป็นทรัพย์สินต่าง ๆ ของวัดขึ้น

การปกครองคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน มีพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เป็น แม่บทในการปกครองสงฆ์ ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 กำหนดให้วัดเป็นนิติ บุคคล มีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา เว้นแต่สิทธิและหน้าที่ซึ่งมีได้เฉพาะแก่ บุคคลธรรมดาเท่านั้น โดยมีเจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป (สำนักเลขาธิการ มหาเถรสมาคม, 2554) เมื่อวัดเป็นนิติบุคคล ย่อมมีสิทธิและหน้าที่ในการดูแลบริหารจัดการ ทรัพย์สินต่าง ๆ ภายในวัดของตนเองได้ โดยมีเจ้าอาวาสซึ่งเป็นผู้แทนของวัด มีอำนาจใน การบริหารจัดการ

การกำหนดวิธีการและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการดูแลทรัพย์สินของวัดนั้น แต่เดิมได้มีกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2511) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 กำหนดวิธีการไว้เป็นแบบแผนปฏิบัติให้วัดทุกวัดได้ยึดถือและปฏิบัติตาม แต่ เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2564 ราชกิจจานุเบกษา ได้ประกาศกฎกระทรวงฉบับใหม่ บังคับใช้ แทนกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2511) โดยกฎกระทรวงฉบับใหม่นี้มีชื่อว่า กฎกระทรวง การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด พ.ศ. 2564 แม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติคณะ สงฆ์ พ.ศ. 2505 และกฎกระทรวง การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด พ.ศ. 2564 แต่ก็ยังพบว่าในปัจจุบัน มีข้อเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินของวัดที่เป็น ปัญหาอยู่มาก อาทิ การให้เช่าหรือใช้ประโยชน์จากที่ดินของวัด การบริหารจัดการเงินของ วัด ดังมีข่าวในหลายวัดที่มีปัญหาเกี่ยวกับผลประโยชน์และการจัดการทรัพย์สินในวัด เป็นต้น

ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัดในฝ่ายมหานิกายทั้งหมด 496 วัด (สำนักงาน พระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2565) หลายวัดเป็นวัดที่มีรายได้จากการที่มี

พุทธศาสนิกชนมาท่องเที่ยวและทำบุญ หลายวัดมีรายได้จากการขายวัตถุมงคลซึ่งมีเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียง และอีกหลายวัดมีรายได้จากการให้เช่าที่ดิน ซึ่งทำให้วัดมีเงินสะสมในบัญชีของวัดในจำนวนมาก ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้น เกือบทุกวัดมีที่ดินให้เช่า ซึ่งมีทั้งส่วนราชการและเอกชนขอเช่า (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2565) โดยมีข่าวเกี่ยวกับทรัพย์สินของวัด หรือการร้องเรียนเจ้าอาวาสเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดอยู่เนือง ๆ

จากสภาพดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ศึกษาวิเคราะห์สภาพทั่วไปและกระบวนการในการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาว่า มีสภาพเป็นอย่างไร มีกระบวนการในการจัดการทรัพย์สินของวัดอย่างไร เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ เพื่อเป็นข้อมูลในการนำเสนอการบริหารจัดการทรัพย์สินที่เหมาะสมสำหรับวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาต่อไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการดูแลทรัพย์สินของวัดซึ่งเป็นสมบัติของพระศาสนาให้มั่นคง ดำรงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัด ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษากระบวนการในการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 กลุ่ม รวม 25 รูปหรือคน ประกอบด้วย กลุ่มเจ้าคณะพระสังฆาธิการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 5 รูป กลุ่มเจ้าอาวาส 5 รูป กลุ่มผู้ช่วยเจ้าอาวาสที่ดูแลงานด้านสาธารณูปการ 5 รูป กลุ่มไวยาวัจกรหรือเจ้าหน้าที่ผู้ช่วยงานของวัด 5 คน

กลุ่มเจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดและนักวิชาการด้านการจัดการเชิงพุทธ 5 คน

2. ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 9 รูปหรือคน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการพรรณนาความ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยจัดประเด็นคำถามตามแนวการจัดการทรัพย์สินของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา การจัดทำเครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้คือเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ด้วยการสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย และผลการศึกษาจากแบบสอบถามกร่างเป็นแบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานส่งแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเองถึงที่ทำงานของผู้เชี่ยวชาญและนัดวันเวลาสถานที่เพื่อจะสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญตามวันเวลาที่นัดหมายไว้โดยได้ขออนุญาตผู้เชี่ยวชาญ ในการบันทึกเสียง บันทึกภาพ แล้วนำเทปบันทึกเสียงจากการสัมภาษณ์ มาดำเนินการถอดเทปบันทึกเสียงเป็นเอกสารเพื่อสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สรุปข้อมูลจากเอกสาร และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์รวมมาเป็นร่างการวิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 จัดระเบียบข้อมูล (Data Organizing) ได้แก่ การนำข้อมูลที่ได้นำมาจากการศึกษาเอกสารใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเชิงเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

2.2 การแสดงข้อมูล (Data Display) ได้แก่ การนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - Depth Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อมูลเชิงคุณภาพได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

5.3 การหาข้อสรุป ได้แก่ การตีความหมายและตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิจัย ใช้การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นแรกผู้วิจัยได้ตรวจสอบว่าได้ข้อมูลเพียงพอแล้วหรือยัง ข้อมูลนั้นได้ตอบปัญหาของการวิจัยแล้วหรือไม่ หากผู้วิจัยพบว่าได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกัน ผู้วิจัยจะตรวจสอบว่าข้อมูลที่แท้จริงเป็นอย่างไร

ผลการวิจัย

สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ด้านจุดแข็ง การจัดการและการเก็บรักษาทรัพย์สินของวัดนั้น เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง มีเจ้าคณะผู้ปกครองคอยควบคุมดูแลสอดส่องอย่างใกล้ชิด ด้านจุดอ่อน การที่ผู้นำ คือ เจ้าอาวาสวัดแต่ละวัดบางแห่งยังขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องการทำบัญชีต่าง ๆ ทำให้ยังไม่สามารถบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดได้ดี บุคลากรในการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัด มีจำนวนน้อยและส่วนใหญ่ชราภาพ ด้านโอกาส มีเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยในการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัด ได้ดีกว่าสมัยก่อน ช่วยทำให้การบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดมีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้านอุปสรรค ในส่วนของการบริหารจัดการภายในวัดที่ไม่เป็นไปตามที่มหาเถรสมาคมกำหนด หรือเกิดความขัดแย้งกันภายในวัดเอง ด้านบุคลากร มีผู้บวชเข้ามาแล้วไม่ค่อยมีความรู้ความสามารถ ด้านการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัด ด้วยสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของกระแสโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยีที่ดึงดูดความสนใจของผู้คนออกจากการศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

กระบวนการในการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามทฤษฎี PDCA พบว่า มีการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

การวางแผน (Plan) การจัดการและการเก็บรักษานั้น ให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อให้เจ้าอาวาสเข้าใจวิธีปฏิบัติและปฏิบัติได้ถูกตามกฎกระทรวง ต้องมีการวางแผนอย่างชัดเจนไว้ โดยแบ่งเป็นแผนตามระยะเวลา เป็นระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว มีวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ และวิธีปฏิบัติ การวางแผนการจัดการทรัพย์สินมีประโยชน์ต่อวัด เพราะเป็นตัวกำหนดการทำงาน เป็นการวางแผนในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตามแนวทางของแต่ละวัด

การดำเนินการ (Do) มีการดำเนินการ ตามระเบียบ กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม และการบริหารจัดการที่เกิดประโยชน์สูงสุดกับวัด การดำเนินการตามกฎหมาย และระเบียบที่มีในการดำเนินการนั้นเจ้าอาวาสและคณะกรรมการ ไวยาวัจกรที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินการร่วมกัน วัดมีการเตรียมพร้อมวางแผนตามบทบาทและหน้าที่ ในการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัด การดำเนินการในการบริหารจัดการทรัพย์สินมีการดำเนินการ

ตามที่เคยปฏิบัติมาตั้งแต่อดีตเจ้าอาวาสจนถึงรูปปัจจุบัน เพื่อมิให้เกิดความขัดแย้งระหว่างศิษยานุศิษย์ รักษาศรัทธา

การตรวจสอบ (Check) ให้มีระเบียบของคณะสงฆ์หนกลางในส่วนของการตรวจสอบทรัพย์สินของวัด กรณีที่เจ้าอาวาสสมณภาพ เพื่อการบริหารจัดการที่ดี คือเมื่อวางแผนและลงมือทำแล้ว จะต้องมีการตรวจสอบดูแลเอาใจใส่กับงานในการดูแลทรัพย์สินของวัด จะได้ทราบว่างานก้าวหน้าไปถึงไหนแล้ว มีปัญหาตรงไหนมีอุปสรรคตรงไหนจะต้องทำอะไร หากไม่มีการตรวจสอบ อาจได้ผลที่ไม่ได้ตามที่มุ่งหวังไว้ จะต้องมีการตรวจสอบเป็นระยะเพื่อผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

การปรับปรุงแก้ไขพัฒนาต่อเนื่อง (Action) ด้านการแก้ไขในการดำเนินการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัด พบว่า การพัฒนาปรับปรุงส่งเสริมและการบังคับใช้ตามกฎหมายระเบียบในส่วนรูปแบบในการรับและเก็บรักษาเพื่อเป็นผลประโยชน์ของวัด คือ กฎมหาเถรสมาคม หากมีความผิดพลาด หรือบริหารจัดการไม่ถูกต้อง ต้องมีการแก้ไข ให้ถูกต้อง ตามกฎหมายและพระธรรมวินัย หากไม่ดำเนินการแก้ไขปรับปรุง จะเกิดผลเสียแก่วัดและเจ้าอาวาสวัดนั้น ควรนำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินงานให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบ สร้างความร่วมมือกับเครือข่ายสถาบันอื่น ๆ มีการอบรมให้ความรู้เพิ่ม ต้องมีการประชุมเป็นวาระสำคัญด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

1. วิเคราะห์สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ด้านจุดแข็ง การบริหารจัดการทรัพย์สินของวัด เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาส ประชาชนภายในท้องที่เดิมมีความศรัทธาในพุทธศาสนาช่วยดูแลทรัพย์สินของวัด ด้านจุดอ่อน วัดบางแห่งยังขาดความเข้าใจ ขาดความรู้เรื่องการทำบัญชีต่าง ๆ ทำให้ไม่ได้บริหารจัดการทรัพย์สินในวัดให้ดี ด้านโอกาส แนวทางปฏิบัติจากเจ้าคณะผู้ปกครอง ที่ชัดเจน เป็นแนวปฏิบัติให้วัดสามารถดำเนินการได้ง่าย ทำให้เกิดประสิทธิภาพควรนำวิทยาการสมัยใหม่และควรมีผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัด ภายนอกองค์กรสงฆ์เข้ามาสนับสนุนส่งเสริม ด้านอุปสรรค สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของกระแสโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยีที่ดึงดูดความสนใจของผู้คนออกจากการศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูวิสิฐพัชราจารย์ (ไชยา เขมสิริ) (2557) เรื่อง การพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรี พบว่า คือ 1. บทบาทด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการด้านศาสนสมบัติของวัดแก่พระภิกษุ สามเณรและประชาชน เนื่องจากพระสังฆาธิการส่วนใหญ่มีพรภายุกาลมาก หลาย ๆ รูปมีประสบการณ์ในการจัดการด้านศาสนสมบัติ

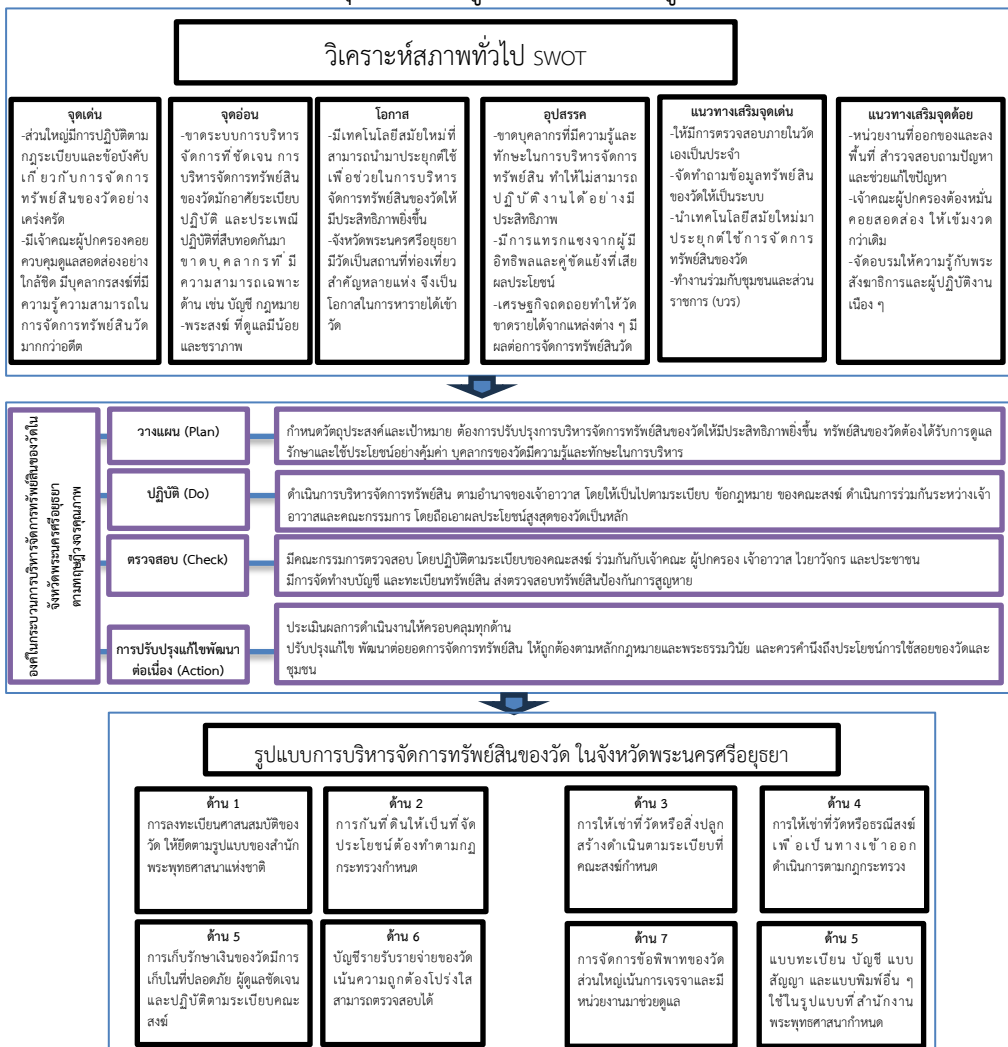
ของวัดมาอย่างยาวนาน จึงมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ สู่พระภิกษุสามเณรและประชาชน ให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดการด้านศาสนสมบัติของวัด 2. บทบาทด้านวิธีการจัดการด้านศาสนสมบัติของวัดภายในวัดพระสังฆาธิการโดยเฉพาะเจ้าอาวาสนั้นมีบทบาทสำคัญในการจัดการด้านศาสนสมบัติของวัดเพราะเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดและอยู่ใกล้ชิดกับโบราณสถาน จึงมีขั้นตอนและวิธีการในการจัดการด้านศาสนสมบัติของวัดอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัดวิสุทธีวัฒน์ (ไพโรจน์ ฐิริปญโญ) (2558) เรื่อง การจัดการสาธารณูปการของวัดในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ด้านเงินปัจจัยในการทำางานด้านสาธารณูปการมีน้อยล่าช้าทำให้งานไม่มีคุณภาพ ผู้ดูแลขาดความรู้และขาดประสบการณ์ในการตรวจงานทำให้เกิดปัญหาตามมาในการบริหารงานตามหลักพุทธวิหารของพระสังฆาธิการ ส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดสรรคน คือ คณะสงฆ์ให้ตรงกับงาน ขาดความสามัคคีในการทำงาน ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานการประสานงานในการอำนวยความสะดวกที่ดีทำให้งานไม่ต่อเนื่องล่าช้าไม่เป็นไปตามเวลาที่ตั้งไว้

2. ศึกษากระบวนการในการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ด้านการวางแผน เพื่อให้เจ้าอาวาสเข้าใจวิธีปฏิบัติและปฏิบัติได้ถูกต้องตามกฎหมาย ต้องมีการวางแผนอย่างชัดเจนไว้ โดยแบ่งเป็นแผนตามระยะเวลา มีวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ และวิธีปฏิบัติ ในการวางแผนการจัดการทรัพย์สินด้านการดำเนินการ เจ้าอาวาสและคณะกรรมการ ไวยาวัจกรที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินการร่วมกัน วัดมีการเตรียมพร้อมวางแผนตามบทบาทและหน้าที่ ด้านการตรวจสอบ โดยเจ้าคณะปกครอง เพื่อเป็นการตรวจสอบร่วมกันเองระหว่างเจ้าอาวาส ไวยาวัจกร และประชาชนที่มาทำบุญของวัด ตรวจสอบตามแผนงานที่วางไว้ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นใช้ประโยชน์ได้ ด้านการแก้ไขพัฒนาต่อเนื่อง ควรนำผลการประเมินมาปรับปรุงการทำงานให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบ สร้างความร่วมมือกับเครือข่ายต่างสถาบัน มีการอบรมให้ความรู้เพิ่ม ต้องมีการประชุมเป็นวาระสำคัญด้วยสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุนันท์ สุนนโท (2557) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศาสนสมบัติของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ได้แก่ 1. ปัจจัยด้านการบริการศาสนสมบัติวัด ให้เกิดการบริการเชิงสงเคราะห์ประชาชน ประชาชนรับรู้ถึงความมีเมตตาธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา 2. ปัจจัยด้านการควบคุมศาสนสมบัติวัด เป็นใช้การควบคุมตรวจสอบให้เกิดการจัดการศาสนสมบัติตอบสนองความต้องการทุกภาคส่วน 3. ปัจจัยด้านการแต่งตั้งบุคลากรที่ดูแลรักษาและดำเนินการ เป็นการดึงบุคคลเข้าช่วยเหลืองานจัดการศาสนสมบัติวัดของเจ้าอาวาส 4. ปัจจัยด้านกาทำบัญชีรักษาศาสนสมบัติวัดและเงินผลประโยชน์ของวัด เป็นวิธีการแบบแผนที่เป็นฐานข้อมูลช่วยให้เจ้าอาวาสตัดสินใจจัดการศาสนสมบัติวัดได้เหมาะสม 5. ปัจจัย

จัดทำบัญชีให้เป็นรูปแบบที่เหมาะสมเป็นการปรับรูปแบบบัญชีตามความเหมาะสมกับสภาพที่ผู้ปฏิบัติสามารถจัดทำบัญชีได้ ปัจจัยทั้ง 5 มีความจำเ็นต่อการปฏิบัติงานจัดการศาสนสมบัติวัดของเจ้าอาวาส ซึ่งใช้ศิลปะให้เกิดการจัดการศาสนสมบัติวัดให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น วางแผน จัดการความสัมพันธ์บุคคล อำนวยการและควบคุมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง วิเคราะห์สภาพทั่วไปและกระบวนการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำให้ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ใหม่ ดังแสดงภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้

จากภาพที่ 1 สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้ คือ

วิเคราะห์สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทฤษฎี SWOT

จุดแข็งหรือจุดเด่น สภาพการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า คณะสงฆ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีจุดแข็งในการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัด คือ วัดมีการบริหารจัดการทรัพย์สิน เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาสโดยตรง มีไวยาวัจกรที่ช่วยดูแลรักษาทรัพย์สินภายในวัด ให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อให้เจ้าอาวาสเข้าใจวิธีปฏิบัติและปฏิบัติได้ถูกต้อง ประกอบกับมีเจ้าคณะผู้ปกครองคอยควบคุมดูแลสอดส่องอย่างใกล้ชิด ทำให้บุคลากรสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถ ในด้านเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดมากขึ้นกว่าเดิมในอดีต มาช่วยให้คำแนะนำดูแลในการบริหารจัดการด้วย อีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญ คือ วัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้เปิดโอกาสให้คนในชุมชน รอบ ๆ วัด มีส่วนร่วมคิด ร่วมเสนอ ร่วมตัดสินใจ ร่วมดูแลรักษาวัดรอบ ๆ ชุมชน ถือเป็นการบริหารจัดการ การรักษาและดูแลศาสนสมบัติอย่างยั่งยืน

จุดอ่อนหรือจุดด้อย ในการบริหารจัดการมีจุดอ่อน คือ คณะสงฆ์หลายวัดยังขาดคู่มือ คู่มือการดำเนินการ หรือกฎระเบียบสำหรับการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัด จึงควรมีการจัดทำคู่มือให้แก่วัดต่าง ๆ เพื่อเป็นมาตรฐานในการบริหารจัดการไปในทิศทางเดียวกัน และยังพบปัญหา คือ มีพระสงฆ์จำนวนหนึ่งที่ชราภาพ เป็นส่วนมากในวัด จึงดูแลศาสนสถานได้อย่างไม่ทั่วถึง

โอกาสหรือปัจจัยภายนอก ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงทางด้านภูมิศาสตร์ โดยพื้นที่ตั้งของจังหวัดถูกพัฒนา กลายมาเป็นพื้นที่เศรษฐกิจ และมีความเจริญก้าวหน้าเทคโนโลยี จึงสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ใหม่ ๆ ตลอดทั้งการคมนาคมที่สะดวก จึงมีโอกาสดำเนินการปฏิรูปการสมณกิจและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัด จากภายนอกองค์กรสงฆ์ได้ง่ายขึ้น

อุปสรรคหรือภัยคุกคาม คือ การเข้ามาแทรกแซงการจัดการบริหารวัด จากผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น และประชาชนที่เป็นผู้เสียผลประโยชน์ ตลอดจนหน่วยงานท้องถิ่น และผู้นำท้องถิ่น ที่มีหรือใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินของวัด ซึ่งอาจไม่มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการที่ถูกต้อง อุปสรรคด้านเศรษฐกิจที่ถดถอย อาจทำให้วัดขาดรายได้จากแหล่งต่าง ๆ ทำให้ไม่สามารถดูแลรักษาทรัพย์สินของวัดได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้อาจมีภัยคุกคามจากมนุษย์ เช่น การลักขโมย การทุจริตแสวงหาประโยชน์จากวัดโดยมิชอบ เป็นต้น อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของวัดได้

เสริมจุดแข็ง แต่ละวัดต้องจัดให้มีการสอบภายในวัดเองเป็นประจำ โดยเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ไวยาวัจกร คณะกรรมการวัด หรืออาจร่วมกับผู้นำท้องถิ่น หมั่นช่วยกัน ตรวจสอบทรัพย์สินภายในวัด ควรมีการจัดทำฐานข้อมูลทรัพย์สินของวัดให้เป็นระบบ และให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ หากมีปัญหาเกิดขึ้น จะได้สามารถตรวจสอบได้ทันทั่วทั้ง และทราบ ข้อมูลได้ในเวลาอันรวดเร็ว นอกจากนี้ควรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการ จัดการทรัพย์สินของวัด และเปิดโอกาสให้ชุมชนและส่วนราชการได้เข้ามาช่วยเหลือให้ ความเห็นข้อเสนอแนะด้วย

ลดจุดอ่อน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรลงพื้นที่แนะนำสำรวจสอบถามปัญหาและ ช่วยกันแก้ไขปัญหาให้กับวัด เจ้าคณะผู้ปกครองต้องหมั่นสอดส่องให้เข้มงวดกว่าเดิม ตาม สถานการณ์ปัจจุบัน และควรมีการจัดอบรมให้ความรู้กับพระสงฆ์และปฏิบัติงานเช่น ไวยาวัจกร กรรมการวัด อยู่เนื่อง ๆ

กระบวนการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตาม ทฤษฎีวงจรคุณภาพ PDCA

ด้านการวางแผน ได้แก่ ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ต้องการ ปรับปรุงการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทรัพย์สินของวัดต้อง ได้รับการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า บุคลากรของวัดมีความรู้และทักษะในการ บริหาร การวางแผนการจัดการทรัพย์สินมีประโยชน์ต่อวัดและการบริหารจัดการ ผลประโยชน์ เพราะเป็นตัวกำหนดการทำงาน โดยการจัดการและการเก็บรักษาทรัพย์สินที่ มีอยู่นั้น ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง พระราชบัญญัติ ที่เกี่ยวกับทางคณะสงฆ์ เพื่อให้เจ้าอาวาสและคณะสงฆ์เข้าใจวิธีปฏิบัติและ ปฏิบัติได้ถูกต้อง เกิดการใช้ประโยชน์ที่คุ้มค่ามากที่สุด

การปฏิบัติตามแผนงาน วัดมีการดำเนินการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัด ตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาส โดยยึดการดำเนินการในการบริหารจัดการทรัพย์สินตามที่ เคยปฏิบัติมาตั้งแต่อดีตเจ้าอาวาส และยึดตามระเบียบ กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคมต่าง ๆ ของคณะสงฆ์ ทั้งนี้เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดกับวัด และจัดตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง จาก ภายวัด และผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นที่ยอมรับ มาดำเนินการร่วมกันกับเจ้าอาวาส เพื่อการ ทำงานและการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การตรวจสอบการปฏิบัติงาน การตรวจสอบการจัดการบริหารทรัพย์สินของวัดมี ระเบียบของคณะสงฆ์หนกลางในส่วนของการตรวจสอบทรัพย์สินของวัดและพระภิกษุ กำหนดให้แต่ละวัด มีคณะกรรมการจัดการทรัพย์สินของวัด และต้องจัดทำบัญชี ทรัพย์สินของวัดโดยอ้างอิงหลักการบัญชีตามมาตรฐานสากล เจ้าคณะปกครองจะเข้ามา ตรวจสอบทรัพย์สินส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งเป็นการตรวจสอบร่วมกันเองระหว่าง

เจ้าอาวาส ไวยาวัจกร และประชาชนที่มาทำบุญของวัดนั้น ๆ การจัดทำทะเบียนทรัพย์สินตามมติคณะสงฆ์จังหวัด และส่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และการส่งตรวจสอบทรัพย์สินจึงจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อป้องกันการสูญหายของทรัพย์สินหรือ การชำรุดของสถานที่ในภายหลัง

การปรับปรุงแก้ไขพัฒนาต่อเนื่อง การปรับปรุงแก้ไขในการบริหารจัดการทรัพย์สินด้านต่าง ๆ ของวัด เป็นไปตามกฎระเบียบคณะสงฆ์ โดยมีเจ้าอาวาสและไวยาวัจกรร่วมกันดำเนินการ การปรับปรุง และต่อยอดการบริหารจัดการทรัพย์สินด้านการเงินของวัด มีความจำเป็น โดยวัดจะคำนึงประโยชน์ใช้สอยของวัดและชุมชน จึงควรนำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินงานให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบ และสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายสถาบันอื่น ๆ การจัดการทรัพย์สินหากมีความผิดพลาด หรือบริหารจัดการไม่ถูกต้อง ต้องมีการแก้ไขให้ถูกต้อง ตามกฎหมาย และพระธรรมวินัย หากไม่ดำเนินการแก้ไขปรับปรุง ก็จะทำให้เกิดผลเสียแก่วัดและเจ้าอาวาสวัดนั้นตามมาได้

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องกระบวนการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. ส่วนกลางควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ขั้นพื้นฐานในการจัดการทรัพย์สินของวัด จัดทำมอบอำนาจหน้าที่ให้ส่วนภูมิภาคมีส่วนในการจัดการผลประโยชน์เบื้องต้นเพื่อความรวดเร็วในการบริหารจัดการ
2. ควรมีการตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเฉพาะกิจของส่วนกลาง ในการช่วยดูแลเรื่องทรัพย์สินของวัด ซึ่งคณะกรรมการอาจประกอบด้วยนักกฎหมาย นักบัญชี และผู้มีความรู้เฉพาะด้าน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. คณะสงฆ์ให้ดำเนินการลงทะเบียนทรัพย์สินของวัด โดยกำหนดผู้รับผิดชอบงานให้ชัดเจน จัดส่งหลักฐานไปเก็บรักษาไว้ที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จัดให้มีการพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์การอย่างต่อเนื่อง ให้มีส่วนร่วม รวมถึงจัดหาที่ปรึกษาจากหน่วยงานภายนอก ให้บริหารจัดการที่เหมาะสมตามกฎหมาย กฎกระทรวง และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์
2. วางระบบพิจารณาแก้ไขข้อร้องเรียนที่เกิดขึ้นให้ทันการณ์ จัดตั้งหน่วยงานให้พระที่มีความรู้ด้านกฎหมายมาประจำจังหวัด หรือจ้างทนายมาประจำส่วนกลางของ

จังหวัดด้วย เพื่อดูแล จัดการข้อพิพาท ทำความเข้าใจ มีขั้นตอนการบริหารจัดการข้อพิพาท ชัดเจน และมีความรู้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยเรื่อง กระบวนการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยขอเสนอเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

1. การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดตามกฎหมายกระทรวง ให้มีการพัฒนา และมีการดำเนินการที่ต่อเนื่องเปรียบเทียบก่อนและหลังการดำเนินการ

2. การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษารูปแบบการอบรมให้ความรู้พระสังฆาธิการในการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดให้เป็นไปตามที่คณะสงฆ์กำหนด ตามกฎหมายเถรสมาคม

เอกสารอ้างอิง

- บุญร่วม เทียมจันทร์. (2546). *รวมกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พร้อมหัวข้อเรื่องมาตราสำคัญ ฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บุญร่วม.
- พระครูวิสุทธิพัชราจารย์ (ไชยยา เขมสิริ). (2557). *การพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรี* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูปลัดวิสุทธิวัฒน์ (ไพโรจน์ ฐิริปัญญา). (2558). *การจัดการสาธารณูปการของวัดในจังหวัดสมุทรปราการ* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุรินทร์ สุนนโท. (2557). *พัฒนารูปแบบการจัดการศาสนสมบัติของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมบูรณ์ สุขสำราญ. (2527). *ศาสนากับการเปลี่ยนแปลงการเมืองและสังคม*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด.
- สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม. (2554). *คู่มือพระสังฆาธิการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2565). *สรุปข้อมูลจำนวนวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. สืบค้น 31 ตุลาคม 2565, จาก <https://aya.onab.go.th/cms/s26/u287/จำนวนวัดในพระนครศรีอยุธยา>.

ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานของภาครัฐในการแก้ไขปัญหา ช่วงวิกฤตโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี*

THE PEOPLE'S SATISFACTIONS WITH THE STATE POLICY FORMULATION DURING COVID-19 VIRUS CRISIS OF SINGHBURI PROVINCE

พระมหาอรณนธ์ รตินธโร

Phamaha Atthanont Ratintharo

วัดพระสิงห์ จังหวัดสิงห์บุรี

Wat Phra Singh, Singburi Province

Corresponding Author E-mail: Lpja2552@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี 2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อความพึงพอใจของประชาชนการดำเนินงานของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี โดยการประยุกต์หลักพุทธธรรม ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากร ได้แก่ ประชาชนอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี (ยกเว้นเขตเทศบาล) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 395 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.56, S.D. = 0.551) ความพึงพอใจตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.56, S.D. = 0.551) 2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และตามความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี ส่วนมากเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ 3. สรุปด้านปัญหาและอุปสรรค

*Received August 21, 2023; Revised September 23, 2023; Accepted October 4, 2023

คือ ประชาชนตื่นตระหนก หวาดกลัว ได้แก่ สถานการณ์ไวรัสโควิด 19 เป็นโรคใหม่ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และยังไม่สามารถที่จะรับมือกับสถานการณ์ได้ จึงทำให้เกิดความเสียหายในทรัพย์สิน รวมถึงเสียชีวิต

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ; หลักสังคหวัตถุ 4; การดำเนินงานภาครัฐ

Abstract

Objectives of this research paper were: 1. To study the level of people's satisfaction with the government's problems solving operation during the COVID-19 crisis at Muang District, Sing Buri Province. 2. To compare people's satisfaction with the government's problems solving operation during the COVID-19 crisis at Muang District, Sing Buri Province, classified by personal factors, and 3. To study the problem. obstacles and suggestions for people's satisfaction with the government's problems solving operation during the COVID-19 crisis at Muang District, Sing Buri Province by applying the principles of Buddha-dharma.

Findings were as follows: 1. People's satisfaction with government's problems solving operations during the COVID-19 crisis by overall government's problems solving operation during the COVID-19 crisis was at very high level ($\bar{X}$ = 3.56, S.D. = 0.551) and the satisfaction according to the principle of Sangahavattu 4 was at high level ($\bar{X}$ = 3.56, S.D. = 0.551). 2. Comparison of people's satisfaction with government operations in solving problems during the COVID-19 crisis by personal factors and public opinion on the implementation of Sangkhavattu 4 at Muang District, Sing Buri Province was in line with the set hypothesis. and 3. The conclusion of problems and obstacles was that people were panicking and fearing, namely, that the COVID-19 virus is a new disease that has occurred in Thailand and has not been able to cope with the situation, causing property damage and death.

Keywords: Satisfaction; Principles of Sangha Vattu 4; Government Operations

บทนำ

ประเทศไทย พบว่ามีการอุบัติขึ้นของไวรัสโควิด 19 ที่แพร่ระบาดอย่างรวดเร็วท่ามกลางบริบททางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นว่า เชื้อไวรัสได้กลายพันธุ์ เป็นเชื้อโรคที่ปรับเปลี่ยนพันธุกรรมกลายเป็นเชื้อดื้อยา ทำให้วงการแพทย์และวิทยาศาสตร์ไม่สามารถหายารักษาได้ทันในเวลาอันรวดเร็ว รัฐบาลไทยในทุกภาคส่วนต้องเร่งดำเนินการหาทางแก้ไข ปัญหาและได้มีการกำหนดนโยบายเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เนื่องจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ส่งผลให้ต้องมีการปิดประเทศ และหยุดกิจการบางส่วนชั่วคราว เพื่อให้ลดการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 รัฐบาลจึงได้ข้อสรุปมาตรการช่วยเหลือเยียวยาประชาชน แต่การเยียวยาประชาชนของภาครัฐในปัจจุบันยังเกิดปัญหาความไม่ทั่วถึง นโยบายที่ไม่เข้าถึงประชาชนที่ด้อยโอกาส หรือผู้สูงอายุในการเข้าถึงนโยบายช่วยเหลือเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ในลักษณะแง่มุมของความแตกต่างในการเข้าถึงโครงการช่วยเหลือของภาครัฐ ปัญหาสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือจากโครงการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 (สำนักนโยบายการคลัง, 2563)

เพื่อความร่วมมือร่วมใจอย่างพร้อมเพรียง รัฐบาลจำเป็นต้องเร่งเยียวยาประชาชนด้วยมาตรการต่าง ๆ เพื่อช่วยบรรเทาผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างเร่งด่วน เพื่อช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ ผ่านของโครงการต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งโครงการเก่า-ใหม่ รวมถึงมาตรการอื่น รวม 9 มาตรการ ดังต่อไปนี้

1. โครงการคนละครึ่ง เฟส 3 เพิ่มวงเงินให้ผู้มีสิทธิ์คนละไม่เกิน 3,000 บาท
2. โครงการเราชนะ เพิ่มวงเงินให้กับประชาชนผู้มีสิทธิ์อีกคนละ 2,000 บาท
3. โครงการ ม.33 เรารักกัน เพิ่มวงเงินให้กับผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ในระบบประกันสังคม คนละ 2,000 บาท
4. โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ระยะที่ 3 เพิ่มกำลังซื้อให้กับประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ กลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้น 13.65 ล้านคน สนับสนุนค่าครองชีพเดือนละ 200 บาท ระยะเวลา 6 เดือน
5. โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย 2.5 ล้านคน รัฐจะสนับสนุนค่าครองชีพให้เดือนละ 200 บาท ระยะเวลา 6 เดือน
6. โครงการยิ่งใช้ ยิ่งได้ รัฐจะสนับสนุน e-Voucher ให้กับประชาชนที่ใช้จ่ายซื้อเครื่องอุปโภค บริโภค และบริการกับผู้ประกอบการที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ไม่เกิน 5,000 บาทต่อวัน สูงสุดไม่เกิน 7,000 บาทต่อคน

7. โครงการมาตรการบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายด้านสาธารณสุขป็นขั้นพื้นฐาน โดยโครงการนี้จะลดในส่วนของค่าไฟฟ้า และค่าน้ำประปา ระยะเวลา 2 เดือน ในวงเงิน 10,000 บาท

8. โครงการมาตรการสินเชื่อสู้ภัยโควิด 19 เป็นมาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้อาจต่ำ เช่นพนักงาน ลูกจ้าง หน่วยงานเอกชน ผู้ประกอบอาชีพอิสระ เกษตรกรรายย่อย หรือลูกจ้างภาคการเกษตร ที่มีความจำเป็นต้องใช้เงินฉุกเฉินผ่านธนาคารออมสินและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) วงเงินสินเชื่อ 20,000 ล้านบาท

9. โครงการมาตรการพักหนี้ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ (SFLs) เป็นมาตรการขยายระยะเวลาพักชำระหนี้ให้แก่ลูกค้าย่อยออกไปจนถึง 31 ธันวาคม 2564 (ปีพ.ศ. 2564)

จากการกำหนดนโยบายของภาครัฐตามโครงการมาตรการเยียวยาดังกล่าวก็ยังประสบปัญหาความเหลื่อมล้ำของการบริหารงานภาครัฐจากประชาชนที่ได้รับผลกระทบการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ประชาชนบางรายถูกปฏิเสธสิทธิ์ บางรายไม่ได้รับสิทธิ์ที่รัฐมอบให้ สะท้อนให้เห็นปัญหาด้านการบริหารของรัฐบาลอย่างชัดเจน ดังนั้น รัฐบาลควรกำหนดนโยบายที่มีวัตถุประสงค์ในการอุดหนุนและช่วยเหลือกลุ่มคนดังกล่าว เช่น โครงการอุดหนุนราคาสินค้าเกษตรหรือโครงการสวัสดิการทางสังคมที่เน้นการช่วยเหลือด้านการเงิน โครงการรับจำนำสินค้าเกษตรและโครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ มีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย และผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน (วรวรรณ ชาญด้วยวิทย์ และคณะ, 2551)

การศึกษานโยบายภาครัฐในการเยียวยาประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด 19 นั้น ทางผู้วิจัยได้นำหลักสังคหวัตถุธรรม โดยมุ่งเน้นในเรื่องของทาน คือ การให้ ว่าเพียงพอต่อความต้องการ หรือเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของผู้รับหรือไม่ ปิยวาจา คือ วาจาไพเราะ ว่าภาครัฐ หรือบุคลากรของรัฐในวาจาเหมาะสมต่อการสื่อสารกับท่านหรือไม่ อัถถจริยา คือ การบำเพ็ญประโยชน์ เน้นในมุมมองของรัฐบาลว่าได้ทำการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม และสมานัตตา คือการมีตนเสมอ บุคลากรภาครัฐปฏิบัติต่อท่านเสมอต้นเสมอปลายตลอดระยะเวลาที่ท่านได้รับผลกระทบหรือไม่ ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบต่อสถานการณ์ภัยพิบัติโรคติดต่อเหมาะสม ทันต่อเวลาหรือไม่ โดยได้นำหลักธรรมดังกล่าวมาใช้ประกอบการวิจัยควบคู่กับตัวแปรอื่น ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับประเทศไทยที่มีศาสนาพุทธ เป็นศาสนาประจำชาติ และเพื่อให้ผู้นำหรือประชาชนดำเนินชีวิต บริหารประเทศตามหลักของพระพุทธศาสนา

ดังนั้น การศึกษานโยบายภาครัฐเกี่ยวกับมาตรการเยียวยาช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด 19 ของภาครัฐในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี ผู้วิจัยได้พบ

ปัญหาประชาชนส่วนมากที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือจากมาตรการช่วยเหลือเยียวยาตามนโยบายของรัฐ พร้อมกับศึกษาปัญหาอุปสรรคการดำเนินการป้องกัน การควบคุมโรคตามนโยบายของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นปัญหาวิกฤติของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ความต้องการแก้ไขปัญหาของประชาชน ความเข้าใจภาวะวิกฤติที่เกิดขึ้นของประชาชน ซึ่งการประเมินโครงการนี้ซึ่งเป็นการประเมินโครงการใหม่ที่มีวัตถุประสงค์ของโครงการอาจจะไม่ชัดเจนมากนัก โครงการนี้มีความพร้อมเกี่ยวกับทรัพยากรน้อย โดยเฉพาะทรัพยากรที่เป็นตัวเงินงบประมาณในการจัดสรรสำหรับโครงการนี้ ความเหมาะสมของขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทั้งนี้เมื่อนำไปปฏิบัติแล้วประชาชนยอมรับโครงการนี้หรือไม่ เพราะโครงการเยียวยาอาจจะไม่เข้าถึงกับประชาชนทุกคนและเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการมากนักน้อยเพียงใด จังหวัดสิงห์บุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่ประสบปัญหาการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ซึ่งส่งผลทำให้กิจการร้านค้าต้องหยุดจนกระทั่งปิดกิจการ และรวมถึงประชาชนได้รับเดือดร้อนจากเหตุการณ์ครั้งนี้ แต่การกำหนดนโยบายภาครัฐด้านการเยียวยาผู้ประสบปัญหาการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด 19 ยังไม่ทั่วถึง ผู้วิจัยจึงทำการวิจัยโครงการนี้ เก็บข้อมูลความพึงพอใจของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี กับนโยบายภาครัฐในการช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโรคติดต่อในช่วงวิกฤติโควิด 19 เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยนำไปศึกษาความเหมาะสมของนโยบายภาครัฐในการเยียวยาช่วยเหลือประชาชน และเพื่อเป็นหลักในการรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประเทศตลอดจนประชาชนในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี โดยการประยุกต์หลักพุทธธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่ใช้บริการของภาครัฐ ตามการกำหนดนโยบายของรัฐในช่วงวิกฤตโควิด 19 อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี 7 ตำบลคือ ตำบลบางมัญ ตำบลโพกรวม ตำบลม่วงหมู่ ตำบลหัวไผ่ ตำบลต้นโพธิ์ ตำบลจักรสีห์ ตำบลบางกระบือ (ยกเว้นเขตเทศบาล) รวมทั้งสิ้น จำนวน 29,774 คน (งานทะเบียนราษฎรอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี, 2564)

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) จากสูตรของ Taro Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 395 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จำนวน 9 รูปหรือคน ประกอบไปด้วย 1. นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป 2. นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน 3. นักวิชาการด้านสาธารณสุข จำนวน 1 คน 4. ข้าราชการ และผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่ จำนวน 2 คน และ 6. ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.8-1.00 และคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อวัดความสอดคล้องภายในตามแนวความคิดของครอนบาค (Conbach) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ 0.926

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.8-1.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือแนะนำตัวจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อดำเนินการดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยขอประสานความร่วมมือองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 7 ตำบลของอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 395 คน และเก็บแบบสอบถามคืนได้ครบตามจำนวน

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยประสานผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อนัดหมายเวลาและขออนุญาตบันทึกเสียงการให้สัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องภายหลัง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้ 1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายสภาพทั่วไปของความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหา และหลักสัจคหวัดฤ 4 และ 2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยการใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤติโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) แล้วสังเคราะห์ข้อมูลโดยเขียนเป็นความเรียงและจัดกลุ่ม เพื่อนำเสนอข้อมูลในภาพรวม

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤติโควิด 19 ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 56.9 มีอายุระหว่าง 18-35 ปี จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.9 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 48.1 มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.4 มีรายได้ต่อเดือน 15,000-25,000 บาท จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.5

2. ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤติโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี พบว่าการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงโควิด 19 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาคือ โครงการไทยชนะ ($\bar{X} = 3.65$) รองลงมาคือ โครงการ ม.33 หรือ ม.40 ประกันสังคม และโครงการยิ่งใช้ยิ่งได้ ($\bar{X} = 3.56$)

รองลงมาคือโครงการคนละครึ่ง ($\bar{X} = 3.65$) ส่วนโครงการวัคซีนโควิด 19 ($\bar{X} = 3.49$) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

3. ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี ตามหลักสังคหวัตถุ 4 พบว่าความพึงพอใจตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบว่าผลการศึกษาคือ ทาน (การให้) ($\bar{X} = 3.65$) รองลงมาคือ อุตถจริยา (ช่วยเหลือกัน) ($\bar{X} = 3.56$) ปิยวาจา (วาจาไพเราะ) ($\bar{X} = 3.56$) ส่วนสมานัตตตา (เสมอต้นเสมอปลาย) ($\bar{X} = 3.56$) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

4. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และตามความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า 1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานภาครัฐ ในภาพรวมไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานภาครัฐ ในภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานภาครัฐ ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานภาครัฐ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 5. ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานภาครัฐ โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. แนวทางการสร้างความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 สรุปได้ดังนี้ 1. ระดับความพึงพอใจ ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะในส่วนของจังหวัดสิงห์บุรี นายอำเภอเมืองสิงห์บุรีได้มีการช่วยเหลือเยียวยาประชาชนเบื้องต้นก่อน เพื่อให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจ 2. ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี ตามหลักสังคหวัตถุ 4 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรของภาครัฐบริหารงานโดยยึดหลักธรรมตามพระพุทธศาสนา มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อประชาชนผู้ได้รับผลกระทบอย่างทั่วถึง เสมอภาค มีความเสมอต้นเสมอปลายในการช่วยเหลือประชาชน การให้คำปรึกษา คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน 3. ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี จำแนกตามเพศ การ

บริหารงานภาครัฐของยุควิกฤตโควิด 19 ที่ประชาชนให้ความสนใจได้แก่ ผู้นำทางการเมืองมีความสามารถในการบริหาร การเสนอนโยบายช่วยเหลือประชาชนในช่วงวิกฤตต่าง ๆ ให้ประชาชนเกิดความสุข และสามารถดำรงชีวิตในสถานการณ์วิกฤตต่าง ๆ ต่อไป ได้ 4. ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี จำแนกตามอายุ ช่วงอายุของแต่ละบุคคลแตกต่างกันย่อมมีความคิดความพึงพอใจต่างกัน ความเป็นผู้ใหญ่มีความตระหนักรู้ มีความนึกคิดรอบคอบ และในยุคที่มีสื่อออนไลน์ทำให้บุคคลในสังคมมีการพัฒนาและมีความทันสมัยขึ้น ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร 5. ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี จำแนกตามอาชีพ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานภาครัฐแตกต่างกันทั้งนี้ เนื่องจากประชาชนที่มีความหลากหลายทางอาชีพทำให้มีความสนใจ ให้ความสำคัญในการไว้วางใจภาครัฐในการดำเนินการแก้ไขปัญหาแตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพเดียวกันจะสามารถรวมกลุ่มกันในการสนทนา หรือวิจารณ์การดำเนินงานภาครัฐที่มีผลกระทบต่ออาชีพของประชาชน บุคคลมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การเขียน การพูด การแสดงออก จึงทำให้มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกัน 6. ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ประชาชนที่มีรายได้น้อยส่วนใหญ่ต้องใช้เวลาในการทำงาน ส่วนผู้ที่มีรายได้มากอาจมีโอกาเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรม มีส่วนร่วม รับรู้ข้อมูลข่าวสาร 7. ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี จำแนกตามหลักสังคหวัตถุ 4 บุคลากรภาครัฐดำเนินงานแก้ไขปัญหาให้ความช่วยเหลือประชาชนเมื่อได้รับความเดือดร้อนอย่างทั่วถึง เสมอภาคเท่าเทียมกัน และประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนอย่างถูกต้อง เข้าใจง่าย เพื่อต่อการนำไปปฏิบัติ มีการให้ความรู้ อย่างเป็นกันเอง สุภาพ วางตัวที่เหมาะสม ประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ปฏิบัติกับประชาชนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้นำประเด็นที่มีความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 จากผลการศึกษา พบว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการ

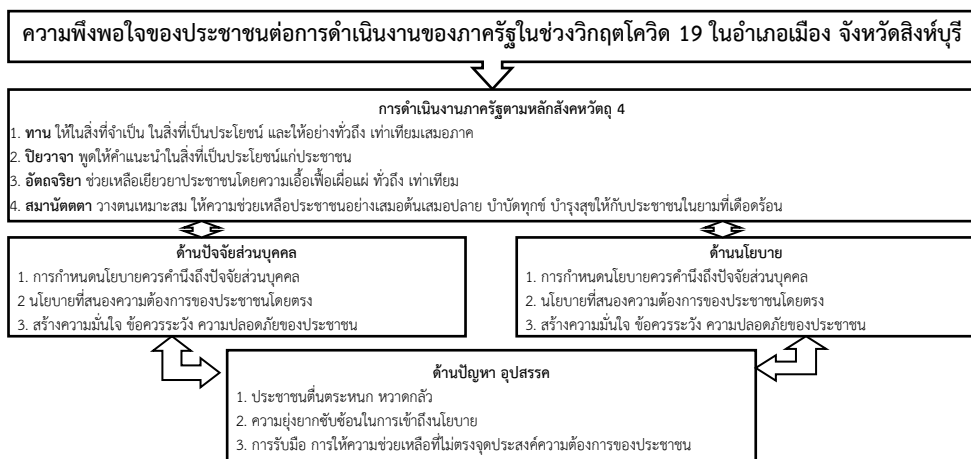
ดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะในส่วนของจังหวัดสิงห์บุรี นายอำเภอเมืองสิงห์บุรีได้มีการช่วยเหลือเยียวยาประชาชนเบื้องต้นก่อน เพื่อให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจ มีการรณรงค์การป้องกันเบื้องต้นในระดับครอบครัว จนถึงระดับอำเภอ ลดการแพร่ระบาด มีการสื่อสารที่เข้าใจง่ายเป็นประโยชน์ต่อประชาชน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจนายอำเภอได้มีการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมประชาชน เพื่อสร้างความเป็นกันเอง อบอุ่น ดังนั้นความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้เบื้องต้น และสามารถสร้างความพึงพอใจของประชาชนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยประสาน เจริญศรี (2558) เรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหัตถุธรรมของสำนักเทศบาลเมืองชลบุรี พบว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหัตถุธรรมของสำนักเทศบาลเมืองชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวุฒิสักดิ์ สิงห์เดช (2538) เรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อประสิทธิภาพในการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอ พบว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความพึงพอใจของประชาชน จำแนกเป็นรายข้อทั้งด้านสภาพภูมิทัศน์ และด้านการให้บริการอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้ ด้านความพึงพอใจระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี ตามด้านความพึงพอใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะนายอำเภอเมืองสิงห์บุรี มีความรู้ความสามารถ มีความรับผิดชอบ เสียสละในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความพึงพอใจมากที่สุด และสามารถเข้ากับประชาชน เป็นกันเอง ปฏิบัติกับประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาค จึงแสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมหมาย บัวจันทร์ (2551) เรื่อง การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุ 4 ของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนตามหลักสังคหัตถุ 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยส่วนบุคคลระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ตามด้านปัจจัยส่วนบุคคล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เพราะภาครัฐได้นำเสนอโครงการที่ตรงตามความต้องการของประชาชนเน้นปัจจัยส่วนบุคคลเป็นหลัก แต่บางโครงการก็ไม่สนับสนุนปัจจัยส่วนบุคคล แต่โดยส่วนบางภาครัฐได้มีนโยบายช่วยเหลือเยียวยาประชาชนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละส่วนอภิปรายดังนี้ เพศ ที่แตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในช่วงวิกฤตโควิด 19 แตกต่าง

กัน เพศหญิงมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานภาครัฐมากกว่าเพศชาย เนื่องมาจากเพศหญิงมีความพึงพอใจต่อการวางตัวเหมาะสม พุดจาไพเราะ ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ถวัลย์ เทียนทอง (2559) เรื่อง ความพึงพอใจของผู้โดยสารที่มีต่อคุณภาพการบริการของบริษัท ไทย แอร์พอร์ตส์ กราวด์ เซอร์วิส เซส จำกัด ไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่อายุ และอาชีพที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อายุ จากการศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี ในภาพรวม พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่าง ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ไม่แตกต่างกันทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกอร ชื่นสระน้อย (2551) เรื่อง ทัศนคติของผู้ใช้บริการต่อการบริการจัดหางานของสำนักงานจัดหางานกรุงเทพ พบว่า การจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลที่ต่างกันของผู้ใช้บริการด้านอายุพบว่าในภาพรวมและในรายด้านไม่แตกต่างกัน ระดับการศึกษา จากการศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี ในภาพรวมพบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุวัฒน์ เสงี่ยมกุล และคณะ (2559) เรื่อง คุณลักษณะที่ประสงคของผู้นำท้องถิ่น ตำบลทุ่งลาน อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา พบว่า ผลการเปรียบเทียบความต้องการของประชาชนต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้มีส่วนท้องถิ่นตามตัวแปร แตกต่างกันตามนัยสำคัญทางสถิติ ด้านอาชีพ จากการศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี ในภาพรวม พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของชนิตาภา งามตระกูลชล (2558) เรื่อง ภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเมืองพัทยา: ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ การศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมือง โดยภาพรวมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านรายได้ต่อเนื่อง จากการศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี ในภาพรวมพบว่า ประชาชนที่มีระดับรายได้ต่อเนื่องต่างกันมีความพึงพอใจ

ต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระทัน ธิมมสโร (แฝงสะโด) (2561) เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโนนคูณ อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิพบว่า ผลการเปรียบเทียบพบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยรวมที่แตกต่างกัน

2. ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ในอำเภอมือง จังหวัดสิงห์บุรี ตามหลักสังคหวัตถุ 4 จากผลการศึกษาพบว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตโควิด 19 ในอำเภอมือง จังหวัดสิงห์บุรี ตามหลักสังคหวัตถุ 4 พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรของภาครัฐบริหารงานโดยยึดหลักธรรมตามพระพุทธศาสนา มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อประชาชนผู้ได้รับผลกระทบอย่างทั่วถึง เสมอภาค มีความเสมอต้นเสมอปลายในการช่วยเหลือประชาชน การให้คำปรึกษา คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน โดยใช้คำพูดที่สุภาพ ไพเราะ เป็นกันเอง และยังมีการช่วยเหลือเยียวยาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระอธิการปณิธิ อธิบุญโญ (แก้วบุตตี) (2556) เรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ล้อม อำเภอนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดที่เป็นเช่นนี้ เพราะเจ้าหน้าที่มีการให้บริการประชาชนโดยไม่เลือกปฏิบัติ และให้ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรมีนโยบายเพื่อสาธารณประโยชน์แก่ประชาชน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนให้ด้านสาธารณสุข ด้านสวัสดิการ
2. ภาครัฐควรจัดตั้งนโยบายช่วยเหลือประชาชนในช่วงสถานการณ์ภัยพิบัติต่าง ๆ อย่างทั่วถึงเสมอภาค และช่วยเหลือตามความต้องการของประชาชน
3. ภาครัฐควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง และใช้ชีวิตประจำวันโดยยึดหลักธรรมตามพระพุทธศาสนาเป็นหลัก

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ด้านนโยบาย จะต้องมีความโปร่งใส เป็นธรรม ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ โดยง่าย ไม่ซับซ้อน เช่น นโยบายการเยียวยาที่ตรงตามความต้องการของประชาชน
2. ด้านการบริหาร จะต้องมีบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ ในการประชาสัมพันธ์ การแนะนำประชาชนได้อย่างเข้าใจง่าย เช่น การลงทะเบียนโครงการเยียวยาในวิกฤตโควิด 19
3. ด้านการปฏิบัติงาน จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามจุดต่าง ๆ ในเขตชุมชนใหญ่ ๆ หรือในจุดสำคัญที่ประชาชนสามารถใช้บริการได้ เช่น ศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามสถานพยาบาลต่าง ๆ หรือที่ทำการผู้ใหญ่บ้านในชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยสำคัญที่ประชาชนไว้วางใจต่อรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตต่าง ๆ ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนมีความไว้วางใจต่อรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตต่าง ๆ ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี
2. ควรมีการทำวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบความไว้วางใจของประชาชนต่อการดำเนินงานของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตต่าง ๆ ในอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี ตามหลักสังคหวัตถุธรรม เพื่อที่จะได้เปรียบเทียบการดำเนินงานของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาตามหลักธรรม
3. ควรมีการทำวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาช่วงวิกฤตต่าง ๆ ทุก ๆ สมัยของรัฐบาล

เอกสารอ้างอิง

- กนกกร ชื่นสระน้อย. (2551). *ทรรศนะของผู้ใช้บริการต่อการบริการจัดหางานของสำนักจัดหางานกรุงเทพ (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต รัฐศาสตรมหาบัณฑิต)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- งานทะเบียนราษฎรอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี. (2564). *สถิติประชากรอำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี*: สิงห์บุรี: ที่ว่าการอำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี.
- ชนิดาภา งามตระกูลชล. (2558). *ภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเมืองพัทยา: ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนในเขตเทศบาลหนองปรือ* (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ถวัลย์ เทียนทอง. (2559). *ความพึงพอใจของผู้โดยสารที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของบริษัท ไทย แอร์พอร์ตส์กราวด์เซอร์วิส จำกัด* (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ปีชีนิวัธ. (2564). *เหยี่ยวโควิด ครม. อนุมัติ 4.2 หมื่นล้านบาทเพื่อ 10 จังหวัดล็อกดาวน์ ใครได้อะไรบ้าง*. สืบค้น 13 สิงหาคม 2564, จาก <http://www.bbc.com/thai/thailand-57821367>.
- ประสาน เจริญศรี. (2558). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังกัดวัฒนธรรมของสำนักเทศบาลเมืองชลบุรี* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตรัฐศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระทัน ธมมสโร (แฝงสะโด). (2561). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโนนคูณ อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ* (ปริญญาศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระอธิการปณิธิ อธิบุญโญ (แก้วบุตตี). (2556). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังกัดวัด 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม จังหวัดขอนแก่น* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภาณุวัฒน์ เล็งสกุล และคณะ. (2559). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำท้องถิ่นเทศบาลตำบลทุ่งลาน อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา*. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 16(1), 144-152.
- วรวรรณ ชาญด้วยวิทย์ และคณะ. (2551). *หลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- วุฒิศักดิ์ สิงห์เดโช. (2538). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อประสิทธิภาพในการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอ* (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์ สาขาการปกครอง). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สมหมาย บัวจันทร์. (2551). การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคมวัตถุ 4 ของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักนโยบายการคลัง. (2563). *มาตรการเยียวยา 5,000 บาท (3 เดือน) ข้าราชการกระทรวงการคลัง ฉบับที่ 27/2563*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายการคลัง.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน
ของบุคลากรในสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง*

BUDDHADHAMMA INTEGRATION FOR PROMOTING PERSONNEL'S
EFFICIENCY PERFORMANCE IN ANG THONG PROVINCIAL
AGRICULTURE OFFICE

มนตรี บุญจรัส

Montree Boonjarat

บริษัท ไทยกรีน อะโกร จำกัด

Thai Green Agro Co., Ltd.

Corresponding Author E-mail: tree_2520@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 156 คน เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง การให้บริการอย่างก้าวหน้า การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน การให้บริการอย่างเพียงพอ และการให้บริการอย่างรวดเร็วและทันเวลา 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง พบว่า การบริหารและหลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง โดยประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ประกอบด้วย การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน การให้บริการอย่างรวดเร็วและทันเวลา การให้บริการอย่างเพียงพอ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง และการให้บริการอย่างก้าวหน้า โดยบูรณาการเข้าหลักอิทธิบาท 4 คือ ฉันทะ: รักงาน วิริยะ: สู้งาน จิตตะ: ใส่ใจงาน วิมังสา: ทำงานด้วยปัญญา โดยมีสถิติตลอดเวลา คิดค้นแนวทางการปรับปรุงงาน

*Received August 10, 2023; Revised September 2, 2023; Accepted September 6, 2023

และแก้ไขปัญหามีเหตุผล นอกจากนั้นยังขับเคลื่อนด้วยการบริหาร ทั้งเรื่องของการวางแผนที่ดี การนำอย่างมีวิสัยทัศน์ การควบคุมอย่างเป็นระบบมีความยุติธรรม

คำสำคัญ: การบูรณาการหลักพุทธธรรม; ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน; สำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง

Abstract

Objective of this research paper were to study the efficiency of work performance, factors affecting operational efficiency and the integration of Buddhist principles to enhance the performance efficiency of personnel of the Angthong Provincial Agricultural Office personnel, conducted by the mixed methods. The quantitative research, data were collected from 156 samples with questionnaires and interviews used both descriptive and inferential data analysis.

The research findings were as follows: 1. The operational efficiency of Ang Thong Provincial Agricultural Office personnel was found that, in general, it was at a high level. in the following order: continuity of service progressive service Equal service providing adequate service 2. Factors affecting the work efficiency of personnel of the Ang Thong Provincial Agriculture Office were found that the administrative process and the four principles of influence affected the work efficiency of personnel of the Ang Thong Provincial Agriculture Office with statistically significant value at the 0.01 level. The operational efficiency of personnel consisted of equal service provision. Fast and timely service providing, adequate service, continuity of service and progressive service by integrating it into the four principles of Iddhipada, namely: Chana: Love to Work, Viriya: effort to Work, Chitta: pay Attention to Work, Vimangsa: Work with Wisdom. with consciousness all the time Invent ways to improve work and solve problems rationally It is also driven by administrative processes. a matter of good planning There was an appropriate organization. visionary leadership and systematic control were fair.

Keywords: Buddhadhamma Integration; Efficiency Performance; Ang Thong Provincial Agriculture Office

บทนำ

สำนักงานเกษตรจังหวัดเป็นหน่วยงานของรัฐบาลที่อยู่ใกล้ชิดประชาชน แม้จะไม่ได้สะท้อนปัญหาโดยตรงจากคนในพื้นที่ แต่สำหรับระบบราชการไทยมีปัญหาอยู่หลายอย่างที่พอจะสรุปได้ดังนี้ 1. ปัญหาเรื่องการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ เป็นปัญหาหลักและเรื้อรังที่สะสมมานาน ไม่อาจแก้ไขได้อย่างรวดเร็วและเบ็ดเสร็จ ทำให้ภาพลักษณ์ของระบบราชการไทยติดอยู่กับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอย่างแยกไม่ออก 2. ปัญหาเรื่องขนาดของระบบราชการไทย ระบบราชการไทยมีโครงสร้างของส่วนราชการที่มีขนาดใหญ่ ซับซ้อน มีอัตรากำลังข้าราชการเป็นจำนวนมาก ทำให้ระบบราชการมีระบบการบริหารงานที่ไม่คล่องตัว ประสบกับปัญหาด้านค่าใช้จ่ายของบุคลากรที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี 3. ปัญหาเรื่องประสิทธิภาพในการบริหารราชการ ระบบราชการไทยถูกวิพากษ์วิจารณ์ถึงประสิทธิภาพการบริหารงานอยู่เสมอเมื่อเทียบกับการบริหารงานในภาคเอกชน การบริหารงานราชการที่ผ่านมาส่วนใหญ่ไม่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานว่างานนั้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด 4. ปัญหาการบริหารงานแบบรวมศูนย์อำนาจ กล่าวคือราชการบริหารส่วนกลาง ซึ่งได้แก่กระทรวง ทบวง กรม มีความเข้มแข็ง การบริหารงานและการตัดสินใจมีลักษณะรวมศูนย์ไว้ที่ส่วนกลางทั้งหมด 5. ปัญหาโครงสร้างส่วนราชการที่ไม่คล่องตัว โครงสร้างการบริหารงานภาครัฐในปัจจุบันมีลักษณะที่ไม่ยืดหยุ่น ขาดความคล่องตัว การบริหารยึดติดกับกรอบตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดเป็นหลัก 6. ปัญหากฎ ระเบียบ เทคโนโลยี และวิธีปฏิบัติงานไม่ทันสมัย 7. ปัญหากำลังคนภาครัฐไม่มีคุณภาพ กำลังคนภาครัฐที่มีอยู่ในระบบราชการปัจจุบันส่วนใหญ่ยังขาดคุณภาพและมีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในหลาย ๆ ด้านอย่างเร่งด่วน กำลังคนส่วนใหญ่ยังขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และยึดติดกับการทำงานแบบเดิม 8. ปัญหาค่าตอบแทนและสวัสดิการที่ไม่เหมาะสม ข้าราชการเป็นกลุ่มบุคคลที่มีรายได้และค่าตอบแทนค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับบุคคลกลุ่มอื่น ๆ ที่ปฏิบัติงานในภาคต่าง ๆ 9. ปัญหาทัศนคติและค่านิยมดั้งเดิม ระบบราชการเป็นระบบที่ให้ความสำคัญกับลำดับชั้นของการบังคับบัญชา ทำให้ข้าราชการไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร รวมทั้งการต้องเคารพในระบบอาวุโสของการทำงานทำให้ข้าราชการรุ่นใหม่ไม่สามารถแสดงศักยภาพในการทำงานได้อย่างเต็มที่ (Vassapagk, 2565)

สำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง มีภารกิจเกี่ยวกับการเพิ่มศักยภาพของเกษตรกรในการผลิต การแปรรูป การเพิ่มมูลค่าในสินค้าเกษตร การกำหนดมาตรการและแนวทางในการส่งเสริมการเกษตรการควบคุมคุณภาพสินค้าและผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรสู่เกษตรกร เพื่อสร้างรายได้และความมั่นคงในการผลิตและการประกอบอาชีพการเกษตร 1. ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร องค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจ

เกษตรของชุมชน 2. ส่งเสริมและประสานถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิต การจัดการผลผลิตพืช ประมงและปศุสัตว์ 3. กำกับ ดูแล และสนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักงานเกษตรอำเภอ 4. ปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย (สำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง, 2565) ปัญหาของเกษตรกรในจังหวัดอ่างทองมีหลายอย่าง เช่น ปัญหาการผลิตด้านการเกษตรที่มีความล่าช้าปัญหาการถ่ายทอดความรู้จากหน่วยงานภาครัฐให้แก่เกษตรกร ปัญหาการพัฒนาฟื้นฟูเกษตรกรให้สามารถทำการผลิตทางการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (สยามรัฐ, 2566)

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาเกี่ยวกับ การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง เพื่อทราบถึงสภาพและแนวทางในการบริหารจัดการให้หน่วยงานเกิดการพัฒนายั่งยืนต่อไป นอกจากนี้สาระที่ได้จากงานวิจัยจะสามารถนำข้อมูลต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงพัฒนา รวมถึงการปฏิบัติงานทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรหรือกลุ่มเกษตรกรในทุกสายอาชีพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยโดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งเน้นการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) มีแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวโดยไม่มีการทดลอง

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ บุคลากรของสำนักงานเกษตรในจังหวัดอ่างทองและเกษตรกรที่ลงทะเบียนกับสำนักงานเกษตรในจังหวัดอ่างทอง จำนวน 255 คน (สำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง, 2565)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 156 ตัวอย่าง

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้บริหารของสำนักงานเกษตรจังหวัด จำนวน 3 คน ผู้บริหารของสำนักงานเกษตรอำเภอ จำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเกษตรอำเภอ จำนวน 2 คน ผู้นำเกษตรกรในจังหวัดอ่างทอง จำนวน 4 คน เกษตรกรผู้ให้บริการในจังหวัดอ่างทอง จำนวน 3 คน นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 2 คน นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูปหรือคน รวม 18 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

ในการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือแบ่งเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย 1. ปัจจัยส่วนบุคคล 2. การบริหาร 3. หลักอภิปาธ 4 และ 4. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือ โดยการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลจาก บุคลากรของสำนักงานเกษตรในจังหวัดอ่างทองและเกษตรกรที่ลงทะเบียนกับสำนักงานเกษตรในจังหวัดอ่างทอง จำนวน 156 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือคน และสนทนากลุ่มเฉพาะ 9 รูปหรือคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อยืนยันผลการศึกษาเชิงปริมาณจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีกครั้งหนึ่ง

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับดังนี้ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 การให้บริการอย่างก้าวหน้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 รองลงมาคือ การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 การให้บริการอย่างเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 และการให้บริการอย่างรวดเร็วและทันเวลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง พบผลการศึกษาดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การบริหารส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง

ตัวแปรการบริหาร	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.421	.243		5.858**	.000
การนำ (Manag3)	.390	.059	.468	6.567**	.000
การวางแผน (Manag1)	.279	.065	.306	4.295**	.000
การควบคุม (Manag4)	.154	.060	.164	2.332*	.021

Multiple R = .690b R² = .476 Adjusted R² = .470 Std. Error = .456

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้คือ การนำ การวางแผน การควบคุม และพบว่ามี 1 ตัวแปรที่ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง นั่นคือการจัดการองค์การ ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R²) แสดงว่า กระบวนการบริหารสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง ได้ร้อยละ 47.0

สมมติฐานที่ 2 หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 หลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง

ตัวแปรหลักอิทธิบาท 4	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.136	.195		5.811**	.000
จิตตะ ใส่ใจงาน (Itthi3)	.317	.059	.346	3.948**	.000
วิริยะ สู้งาน (Itthi2)	.263	.069	.308	3.831**	.000
ฉันทะ รักงาน (Itthi1)	.237	.061	.290	3.855**	.000
วิมังสา ทำงานด้วยปัญญา (Itthi4)	.225	.063	.284	3.596**	.000

Multiple R = .793c R² = .629 Adjusted R² = .622 Std. Error = .384

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทองทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้คือ จิตตะ ใส่ใจงาน วิริยะ สู้งาน ฉันทะ รักงาน วิมังสา ทำงานด้วยปัญญา ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R²) เท่ากับ .622 แสดงว่า หลักอิทธิบาท 4 สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง ได้ร้อยละ 62.2

3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง ทั้ง 5 ด้านประกอบด้วย การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน การให้บริการอย่างรวดเร็วและทันเวลา การให้บริการอย่างเพียงพอ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง และการให้บริการอย่างก้าวหน้า โดยบูรณาการเข้าหลักอิทธิบาท 4 คือ 1. ฉันทะ: รักงาน เจ้าหน้าที่มีความสุขและจริงจังกับงานที่ปฏิบัติ สมควรใจและมุ่งหวังในผลสำเร็จของงาน ทำงานอย่างสุดความสามารถและมีความสามัคคี 2. วิริยะ: สู้งาน โดยขยัน อดทน และตั้งใจฝึกฝนเพื่อพัฒนาทักษะฝีมือให้เกิดความชำนาญ 3. จิตตะ: ใส่ใจงาน เอาใจใส่เพื่อนร่วมงาน ปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และ 4. วิมังสา: ทำงานด้วยปัญญา โดยมีสติตลอดเวลา คิดค้นแนวทางการปรับปรุงงาน และแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล นอกจากนั้นยังขับเคลื่อนด้วยกระบวนการบริหาร ซึ่งเป็นพื้นฐานในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทองทั้งเรื่องของการวางแผนที่ดี มีการจัดองค์การที่เหมาะสม การนำอย่างมีวิสัยทัศน์ และการควบคุมอย่างเป็นระบบมีความยุติธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

1. สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับดังนี้ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง การให้บริการอย่างก้าวหน้า การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน การให้บริการอย่างเพียงพอ และการให้บริการอย่างรวดเร็วและทันเวลา ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของทริศม์ชญา พิพัฒน์เพ็ญ และคณะ (2557) เรื่อง การประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติราชการของเทศบาลนครสงขลา พบว่า ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติราชการของเทศบาลนครสงขลา ประกอบด้วย 1. ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการพบว่าประชาชนผู้มารับบริการมีความพึงพอใจการให้บริการด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการในระดับมากที่สุดได้แก่ กองสวัสดิการสังคม และงานเคาน์เตอร์เซอร์วิส

2. ด้านเจ้าหน้าที่/บุคลากรผู้ให้บริการพบว่า ประชาชนผู้มารับบริการมีความพึงพอใจการให้บริการด้านเจ้าหน้าที่/บุคลากรผู้ให้บริการในระดับมากที่สุดได้แก่ กองสวัสดิการสังคม งานเคาน์เตอร์เซอร์วิส ศูนย์บริการสาธารณสุขสุขศูนย์สระเกษ 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกพบว่าประชาชนผู้มารับบริการมีความพึงพอใจการให้บริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับมากที่สุดได้แก่ กองสวัสดิการสังคม งานเคาน์เตอร์เซอร์วิส 4. ด้านผลสัมฤทธิ์การให้บริการพบว่าประชาชน ผู้มารับบริการมีความพึงพอใจด้านผลสัมฤทธิ์การให้บริการในระดับมากที่สุดได้แก่ กองสวัสดิการสังคม งานเคาน์เตอร์เซอร์วิส 5. ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรวมทุกด้านรวมทุกหน่วยงานพบว่าประชาชนผู้มารับบริการของเทศบาลนครสงขลามีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุดได้แก่ กองสวัสดิการสังคม งานเคาน์เตอร์เซอร์วิส ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ด้านการบริหาร พบว่า กระบวนการบริหารส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้คือ การนำ การวางแผน การควบคุม และพบว่ามี 1 ตัวแปรที่ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง นั่นคือการจัดองค์การ โดยกระบวนการบริหารสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง ได้ร้อยละ 47.0 สอดคล้องกับงานวิจัยของสิงห์คำ มณีจันสุข (2562) เรื่อง การบริหารจัดการสวัสดิการสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ปัจจัยการบริหารมีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการสวัสดิการคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย โดยเรียงจากความสำคัญคือ ประกอบด้วย การประสานงาน การบังคับบัญชาสั่งการ การจัดองค์การ การควบคุม และการวางแผน และสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติทัศน์ นิพนธ์พิทยา (2562) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย พบว่า กระบวนการบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชาสั่งการ การประสานงาน การควบคุม ส่งผลต่อทรัพยากรมนุษย์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

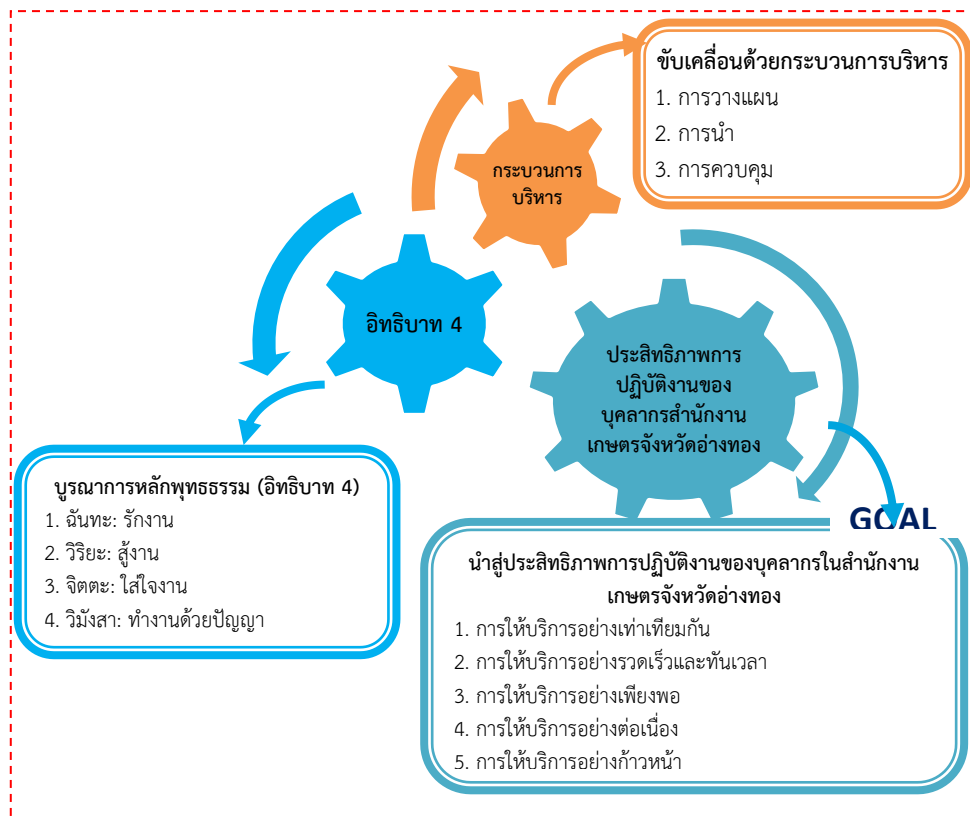
2.2 ด้านหลักอิทธิบาท 4 พบว่า หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทองทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้คือ จิตตะ ใสใจงาน วิริยะ สู้งาน ฉันทะ รักงาน วิมังสา ทำงานด้วยปัญญา โดยหลักอิทธิบาท 4 สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพ

การปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง ได้ร้อยละ 62.2 สอดคล้องกับงานวิจัยของเจริญชัย กุลวัฒนาพร (2562) เรื่อง รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า 1.การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 เรียงตามลำดับค่าอิทธิพลประกอบด้วย วิมังสา: ทำงานด้วยปัญญา ฉันทะ: รักงาน วิริยะ: สู้งาน จิตตะ: ใส่ใจงานมีผลต่อการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 2. รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ มีองค์ประกอบของการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรม ประกอบด้วยฉันทะ: มีใจรักในการส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอยและการแปรรูปเป็นพลังงาน วิริยะ: พากเพียรเฝ้าระวังคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤติและพื้นที่เสี่ยง จิตตะ: ติดตามตรวจสอบ บำรุงและฟื้นฟูแม่น้ำสายหลัก และ วิมังสา: ปรับปรุงแก้ไขระบบป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งและการเฝ้าระวัง และต้องมีการพัฒนาการบริหารเป็นส่วนประกอบคือ การพัฒนาโครงสร้างองค์กร การพัฒนากระบวนการ การพัฒนาเทคโนโลยี การพัฒนาพฤติกรรมการทำงาน และการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายเฝ้าระวังมลพิษสิ่งแวดล้อมด้วย

3. สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง ทั้ง 5 ด้านประกอบด้วย การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน การให้บริการอย่างรวดเร็วและทันเวลา การให้บริการอย่างเพียงพอ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง และการให้บริการอย่างก้าวหน้า โดยบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 คือ 1. ฉันทะ: รักงาน เจ้าหน้าที่มีความสุขและจริงจังกับงานที่ปฏิบัติ สัมผัสและมุ่งหวังในผลสำเร็จของงาน ทำงานอย่างสุดความสามารถและมีความสามัคคี 2. วิริยะ: สู้งาน โดยขยัน อดทน และตั้งใจฝึกฝนเพื่อพัฒนาทักษะฝีมือให้เกิดความชำนาญ 3. จิตตะ: ใส่ใจงาน เอาใจใส่เพื่อนร่วมงาน ปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย 4. วิมังสา: ทำงานด้วยปัญญา โดยมีสติตลอดเวลา คิดค้นแนวทางการปรับปรุงงาน และแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล นอกจากนั้นยังขับเคลื่อนด้วยกระบวนการบริหาร ซึ่งเป็นพื้นฐานในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทองทั้งเรื่องของการวางแผนที่ดี มีการจัดองค์การที่เหมาะสม การนำอย่างมีวิสัยทัศน์ และการควบคุมอย่างเป็นระบบมีความยุติธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญญา ฉัตรช่อฟ้า (2563) เรื่อง โมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง พบว่า โมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการ

จัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง เป็นแผนภาพที่แสดงการเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรเหตุและตัวแปรผล พร้อมทั้งตัวแปรส่งผ่านคือปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จที่พัฒนามาจากหลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมให้เกิดประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองโดยมีผู้นำที่มีภาวะผู้นำคือ มีความเฉลียวฉลาด สามารถในการจูงใจ ใฝ่คุณธรรมนำพัฒนา และเป็นผู้กล้าตัดสินใจที่ใช้การบริหารองค์การอย่างเป็นระบบด้วยการวางแผน การดำเนินการ การตรวจสอบและการพัฒนา พร้อมทั้งมีการเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมกับมีบุคลากรที่มีคุณภาพที่ทำให้เกิดประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองดังนั้น ในการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองให้มีประสิทธิผลจำเป็นต้องมีปัจจัยที่เอื้อต่อการบริหารงาน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง

จากภาพดังกล่าวสามารถอธิบายองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังนี้ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย

1. การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน โดยเต็มใจให้บริการแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน ให้บริการโดยใช้มาตรฐานเดียวกัน มีความยุติธรรมในการให้บริการ พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ในการให้บริการงานส่งเสริมการเกษตร ปลุกฝังจิตสำนึกจกการบริการอย่างเสมอภาค และติดตามผลการดำเนินการอยู่เป็นประจำเพื่อการบริการที่เป็นเลิศ

2. การให้บริการอย่างรวดเร็วและทันเวลา โดยสร้างวัฒนธรรมการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จจุดเดียว มีประสิทธิภาพทำงานเสร็จตามกำหนด ทำงานดี มีรวดเร็ว ประชุมวางแผนการทำงานร่วมกัน นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในงานเพื่อลดภาระงาน และพัฒนาบุคลากรผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้มีประสิทธิภาพ

3. การให้บริการอย่างเพียงพอ โดยให้บริการด้วยความเสมอภาคและตรงต่อเวลา จัดสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ทันสมัยพร้อมให้บริการแก่ประชาชนอย่างเพียงพอ การบริการมีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของประชาชน มีระบบการให้บริการแบบ Smart office และมีการจองคิว การนัดหมายผ่านระบบออนไลน์ด้วย

4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยให้บริการที่เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ไม่ยึดติดกับเวลาราชการ ให้บริการอย่างเต็มที่เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ ยึดประโยชน์ของสาธารณะเป็นหลัก จัดทำแผนการบริการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานได้จริง พัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมอยู่เสมอเพื่อความพร้อมในการทำงาน ติดตามผลการดำเนินการและการประเมินความพึงพอใจของประชาชน

5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า โดยบริหารงานแบบเชิงรุก สร้างแรงจูงใจ แรغبันดาลใจให้กับบุคลากร ให้บริการที่เป็นกันเอง มีความสุภาพอ่อนน้อม ปรับปรุงแก้ไขระบบเพื่อให้ผู้รับบริการสะดวกสบาย วางแผนงานที่เป็นระบบภายใต้ความถูกต้องตามมาตรฐาน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การบริการที่แปลกใหม่ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล

โดยบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 คือ ฉันทะ: รักงาน วิริยะ: สู้งาน จิตตะ: ใส่ใจงาน และ วิมังสา: ทำงานด้วยปัญญา ขับเคลื่อนด้วยกระบวนการบริหาร ซึ่งเป็นพื้นฐานในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทองทั้งเรื่องของการวางแผนที่ดี การนำอย่างมีวิสัยทัศน์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทองควรมีการพัฒนาตัวชี้วัดเชิงพื้นที่เพื่อให้การปฏิบัติตรงกับสภาพทางภูมิศาสตร์เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. สำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทองควรมีการกำหนดมาตรการหรือข้อบังคับที่ชัดเจนมาปฏิบัติพร้อมมีบทลงโทษกรณีผู้ปฏิบัติงานไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลงที่กำหนดไว้

3. สำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทองควรกำหนดนโยบายในการถ่ายทอดองค์ความรู้ (Training) ด้านการเกษตรแก่ประชาชนทุกกลุ่มในพื้นที่

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทองควรยึดหลักความเท่าเทียม ความเสมอภาคกันทุกคน ตามกฎระเบียบข้อบังคับขององค์กร โดยให้ค่านึกเสมอว่าผู้มาใช้บริการต้องได้รับการบริการแบบเดียวกันทุกคน

2. สำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทองควรมีการกำหนดกรอบเวลาในการทำงาน มีการนำเอาเทคโนโลยีมาช่วยพัฒนาในการทำงาน ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้เข้าใจและยอมรับเทคโนโลยีเหล่านั้นด้วย

3. สำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทองควรให้บริการด้วยความเต็มใจ ยึดหลักการที่ถูกต้องตามระเบียบวาระที่ได้รับมอบหมาย มีการให้บริการที่เป็นมาตรฐานการทำงานขององค์กร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร โดยมุ่งเน้นให้เกษตรกรมีความมั่นคงในอาชีพ มีความสามารถในการแข่งขันและมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีสุข โดยพัฒนาเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer ได้

2. ควรมีการวิจัยในเชิงวิเคราะห์ (SWOT Analysis) ให้ครอบคลุมโดยศึกษาถึงจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และ อุปสรรค (Treats)

เอกสารอ้างอิง

- เจริญชัย กุลวัฒนาพร. (2564). รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ฐิติทัศน์ นิพนธ์พิทยา. (2562). รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ทริศม์ชญา พิพัฒน์เพ็ญ และคณะ. (2557). การประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติราชการของเทศบาลนครสงขลา (รายงานวิจัย). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. สยามรัฐ. (2566). เกษตรอ่างทอง จัดโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์. สืบค้น 8 ตุลาคม, จาก <https://siamrath.co.th/n/463238?fbclid=IwAR2xNL1a85lnRL7vOg55eMs0qnoKaXl80KzlyoBDqe2BsF5AweKcsUsvsY>.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง. (2565). ข้อมูลหน่วยงาน. สืบค้น 8 ตุลาคม. จาก <http://www.angthong.doae.go.th/index.html>.
- สิงห์คำ มณีจันสุข. (2563). การบริหารจัดการสวัสดิการสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อภิญา ฉัตรข้อฟ้า. (2563). โมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Vassapagk, K. (2565). ปัญหาของการบริหารราชการไทยและแนวทางการแก้ไข. สืบค้น 8 ตุลาคม 2565, จาก https://www.gotoknow.org/posts/387265#google_vignette.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร*

BUDDHIST INTEGRATION FOR PERSONNEL'S PERFORMANCE EFFICIENCY
PROMOTION OF THE DRAINAGE AND SEWERAGE DEPARTMENT BANGKOK
METROPOLITAN ADMINISTRATION

มลติดา อุบลรัตน์

Moltida Ubonrat

บริษัท ชัยเจริญไมตรี จำกัด

Chaicharoenmaitre Co., Ltd.

Corresponding Author E-mail: moltida.cmt@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และเพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ บุคลากรของ สำนักการระบายน้ำ คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 368 ตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อยืนยันผลการศึกษาเชิงปริมาณจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีกครั้ง

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยประกอบด้วย ด้านคุณภาพของงาน ปริมาณงาน เวลา และ ค่าใช้จ่าย 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการปฏิบัติงานตามหลัก 7S และหลักอหิมา 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3. พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร มีดังนี้ พุทธบูรณาการอหิมา 4 ประกอบด้วย 1. ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในการปฏิบัติงาน 2. วิริยะ ความพากเพียรใน

*Received August 14, 2023; Revised September 18, 2023; Accepted September 19, 2023

การปฏิบัติงาน 3. จิตตะ ความเอาใจใส่ฝึกฝนในการปฏิบัติงาน 4. วิมังสา ความหมั่น
สอดส่องหาเหตุผลในการปฏิบัติงาน โดยมีการบริหารงานภายในองค์กรตามหลัก 7S เพื่อ
เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบาย กรุงเทพมหานคร
ประกอบด้วย การกำหนดกลยุทธ์ การปรับปรุงโครงสร้างองค์กร การพัฒนารูปแบบการ
ทำงาน การพัฒนาระบบบริหารจัดการ การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาทักษะ และการสร้าง
ค่านิยมร่วม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบาย
กรุงเทพมหานคร

คำสำคัญ: พุทธบูรณาการ; ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน; สำนักการระบายน้ำ

Abstract

Objective of this research paper is to study operational efficiency. Factors affecting operational efficiency and to present integrated Buddhism to promote the efficiency of work of Drainage Department personnel. Bangkok Conducting integrated research methods the population used in the research is personnel of the Department of Drainage. Calculate the sample size using Taro Yamane's formula, resulting in a sample size of 368 samples with 18 key informants or people using questionnaires and structured interviews as tools. Descriptive data analysis Using frequency, percentage, mean, and standard deviation values. Stepwise multiple regression analysis with statistical package and field study using in-depth interviews to confirm the quantitative results from key informants again.

The research findings revealed that 1. Personnel's performance efficiency, by overall, was at moderate level that were consisted of quality of work, time and costs, 2. Factors Affecting Personnel's Performance Efficiency of the Drainage and Sewerage Department Bangkok Metropolitan Administration was found that the performance according to the principle of 7's and the Principle of Iddhipada 4 affected the personnel's performance efficiency of the Drainage and Sewerage Department Bangkok Metropolitan Administration with Statistically significant value at the 0.05 level. 3. Buddhist Integration for Personnel's Performance Efficiency Promotion of the Drainage and Sewerage Department Bangkok Metropolitan Administration was the Buddhist Integration of Itthipāda 4 was as follows: 1. Chanta, affection for that

thing, 2. Viriya, Perseverance in that thing, 3. Citta, attention to that thing, 4. Wimamsā, diligence in that thing. There was an internal management in the organization according to the 7's principle to increase the personnel's performance efficiency of the Drainage and Sewerage Department Bangkok Metropolitan Administration consisted of strategy formulation. Improvement of organizational structure, working style development, management system development, personnel development, skill development and creating shared values to increase personnel's performance efficiency of the Drainage and Sewerage Department Bangkok Metropolitan Administration.

Keywords: Buddhist Integration; Performance Efficiency; The Drainage and Sewerage Department

บทนำ

ปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับสำนักการระบายน้ำ ได้แก่ 1. ปัญหาผังเมืองกรุงเทพมหานครในอดีตเต็มไปด้วยคลองคูขี้ห้วยที่ว่างรับน้ำเป็นจำนวนมากเมื่อฝนตกลงมาสามารถระบายน้ำจากถนนและบริเวณที่อยู่อาศัยออกไปที่ลุ่มข้างเคียงได้ง่ายปัจจุบันความเจริญของชุมชนเป็นไปอย่างรวดเร็วโดยขาดการกำหนดผังเมืองและการควบคุมการใช้ที่ดินอย่างเพียงพอเป็นเหตุให้ 1.1 ที่ว่างรับน้ำต่าง ๆ ถูกถมความสามารถรับน้ำฝนและผิวดินเกือบหมดไปเมื่อผิวดินส่วนใหญ่ถูกแทนที่ด้วยอาคารและพื้นที่คอนกรีต 1.2 ทางระบายน้ำถูกถมเป็นเหตุให้น้ำฝนจากอาคารบ้านเรือนระบายออกสู่คลองไม่ทัน 1.3 ระดับพื้นถนนและซอยไม่เท่ากันหรือบางช่วงเป็นแอ่งท้องกระทะเนื่องจากแผ่นดินทรุดทำให้น้ำฝนไหลลงมาท่วมถนนและซอยที่ต่ำกว่าเป็นสาเหตุให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันและรุนแรงในถนนหรือพื้นที่หลายแห่งยากต่อการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม 2. ปัญหาระบบระบายน้ำ จากปัญหาผังเมืองตามมาด้วยมีปัญหาขาดแผนหลักระบายน้ำที่ถูกต้องคูคลองถูกถมเป็นถนนและสร้างท่อระบายน้ำขนาดไม่เพียงพอประกอบกับการขยายตัวของชุมชนในปัจจุบันท่อระบายน้ำส่วนใหญ่จึงมีขนาดเล็กกว่าความต้องการของแผนหลักนอกจากนั้นคูคลองถูกรุกล้ำจนแคบไม่สามารถขุดลอกได้ลึกเพียงพอ นอกจากจะต้องสร้างเขื่อนคอนกรีตเสริมเหล็กริมคลองก่อนเท่านั้นหนึ่งเพื่อช่วยให้ระบบระบายน้ำธรรมชาติดีขึ้นแผนหลักได้กำหนดให้มีการสร้างสถานีสูบน้ำประจุระบายน้ำและจัดหาที่ว่างรับน้ำขนาดใหญ่เพิ่มเติมอีกเป็นจำนวนมากปัญหาระบบระบายน้ำที่ต้องปรับปรุงก่อสร้างนั้นจะต้องใช้งบประมาณมหาศาล และก่อให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัดด้วย และ 3. ปัญหาแผ่นดินทรุดปัญหาแผ่นดินทรุดเป็นปัญหาที่น่าวิตกที่สุดเนื่องจากเป็นสาเหตุที่ทำให้ระบบป้องกันน้ำท่วมและระบายน้ำที่ลงทุน

ไปแล้วและจะลงทุนอีกในอนาคตประสบความสำเร็จหรือลดประสิทธิภาพได้ทราบที่ยังไม่มีมาตรการหยุดยั้งหรือชะลออัตราการทรุดตัวได้อย่างเพียงพอ (สำนักการระบายน้ำ, 2565)

กล่าวโดยเฉพาะปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับสำนักการระบายน้ำ จะเห็นได้ว่าการบริหารองค์กรนั้น บุคลากรถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญหลัก เพราะในตัวบุคลากรสิ่งที่องค์กรคาดหวังก็คือ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่สามารถตอบสนองพันธกิจขององค์กรและตอบสนองความต้องการของประชาชน ดังนั้นประสิทธิภาพ (Efficiency) ในการปฏิบัติงานนั้นมักจะแยกไม่ออกกับประสิทธิผล (Effectiveness) ในการปฏิบัติงานเพราะในการปฏิบัติงานนั้นจะมีประสิทธิภาพไม่ได้ถ้าหากว่าการปฏิบัติงานนั้นไม่มีประสิทธิผล ซึ่งหมายความว่าการทำงานจะไม่บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้และในขณะเดียวกัน การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลก็ไม่จำเป็นว่าการปฏิบัติงานนั้นจะต้องมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานนั้น เกิดจากความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จขององค์กร รวมทั้งก่อให้เกิดความสุขของผู้ปฏิบัติงานอีกด้วย อาจจะกล่าวได้ว่า หากองค์กรมีบุคลากรที่ไม่มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแล้วนั้นก็อาจจะเป็นมูลเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลงานและผลของการปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้คุณภาพของงานลดลงและเป็นผลเสียต่อองค์กร ทำให้งานเกิดความเสียหายและทำให้เกิดปัญหาทางวินัยอีกด้วย (Beane, 1991)

พระพุทธศาสนามีบทบาทมากต่อการดำเนินชีวิต เนื่องจากพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะและประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยอมรับนับถือพระพุทธศาสนา ด้วยเหตุนี้ พระพุทธศาสนาจึงเป็นรากฐานสำคัญทางวัฒนธรรมของไทยทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ แม้แต่การปกครองบ้านเมืองและการบริหารจัดการ ดังนั้นพุทธบูรณาการจึงเป็นการบริหารองค์กรโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นตัวชี้นำในงานวิจัยฉบับนี้ใช้ หลักธรรมอริยาบท 4 (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2559) ซึ่งเป็นคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมายแบ่งออกเป็น 4 ข้อดังนี้ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา โดยประยุกต์เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร

3. เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยโดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งเน้นการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) มีแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวโดยไม่มีการทดลอง

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรของ สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร มีกรอบอัตรากำลังประกอบด้วย ข้าราชการ จำนวน 517 คน ลูกจ้างประจำ จำนวน 2,159 คน ลูกจ้างชั่วคราว (ปกติ) จำนวน 1,616 คน ลูกจ้างชั่วคราว (โครงการ) จำนวน 177 คน รวมเป็นจำนวน 4,469 คน (สำนักการระบายน้ำ, 2565)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 368 ตัวอย่าง

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 3 คน กลุ่มผู้บริหารหรือกำหนดนโยบาย จำนวน 5 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติงานจำนวน 3 คน กลุ่มประชาชนหรือผู้รับบริการ จำนวน 5 คน รวม 18 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

ในการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือแบ่งเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย 1. ปัจจัยส่วนบุคคล 2. การปฏิบัติงานตามหลัก 7S 3. หลักอริยบท 4 และ 4. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบายน้ำกรุงเทพมหานคร ส่วนในการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือ โดยการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลจาก บุคลากรของการกีฬาแห่งประเทศไทย จำนวน 368 ตัวอย่าง และการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือคน และสนทนากลุ่มเฉพาะ 9 รูปหรือคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อยืนยันผลการศึกษาเชิงปริมาณจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีกครั้งหนึ่ง

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 0.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านโดยเรียงลำดับดังนี้ คุณภาพของงาน (Quality) ($\bar{X} = 3.21$) รองลงมาคือ เวลา (Time) ($\bar{X} = 3.16$) ค่าใช้จ่าย (Costs) ($\bar{X} = 3.16$) และปริมาณงาน (Quantity) ($\bar{X} = 3.15$) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานการระบายนํ้า กรุงเทพมหานคร พบผลการศึกษาดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การปฏิบัติงานตามหลัก 7S อย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานการระบายนํ้า กรุงเทพมหานคร ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การปฏิบัติงานตามหลัก 7S ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานการระบายนํ้า กรุงเทพมหานคร

ตัวแปรการปฏิบัติงานตามหลัก 7S	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	.478	.131		3.642**	.000
ทักษะ (X16)	.302	.073	.274	4.122**	.000
ค่านิยมร่วม (X17)	.291	.070	.275	4.180**	.000
รูปแบบ (X13)	.229	.050	.252	5.217**	.000
กลยุทธ์ (X11)	.178	.060	.165	2.967**	.003
ระบบ (X14)	.157	.053	.163	2.945**	.003

Multiple R = .792d R Square = .627 Adjusted R Square = .623 Std. Error = .526

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 1 พบว่า การปฏิบัติงานตามหลัก 7S ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานการระบายนํ้า กรุงเทพมหานคร 5 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้คือ ทักษะ ค่านิยมร่วม รูปแบบ กลยุทธ์

และระบบ มีเพียง 2 ตัวแปรที่ พบว่า ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร
สำนักงานระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ได้แก่ โครงสร้างองค์กร และบุคคล ผลการวิเคราะห์
มีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .623 แสดงว่า การ
ปฏิบัติงานตามหลัก 7S สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร
สำนักงานระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 62.3 ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$\hat{y} = .478 + .302(X16) + .291(X17) + .229(X13) + .178(X11) + .157(X14)$$

$$ZY = .274ZX16 + .275ZX17 + .252ZX13 + .165ZX11 + .163ZX14$$

สมมติฐานที่ 2 หลักอิทธิบาท 4 อย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการ
ปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ดังแสดงในตารางที่ 2
ตารางที่ 2 หลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร
สำนักงานระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร

ตัวแปรหลักอิทธิบาท 4	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.080	.150		7.213**	.000
วิมิงสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของ สิ่งนั้น (X24)	.332	.090	.351	3.697**	.000
จิตตะ ความเอาใจใส่ฝึกฝนในสิ่งนั้น (X23)	.257	.091	.268	2.823**	.005
ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น (X21)	.168	.094	.189	2.414*	.016
วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น (X22)	.164	.090	.186	2.206*	.028

Multiple R = .603d R Square = .363 Adjusted R Square = .360 Std. Error = .686
*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ
บุคลากรสำนักงานระบายน้ำ กรุงเทพมหานครทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
0.01 และ 0.05 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้คือ วิมิงสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผล
ของสิ่งนั้น จิตตะ ความเอาใจใส่ฝึกฝนในสิ่งนั้น ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น และวิริยะ
ความพากเพียรในสิ่งนั้น ผลการวิเคราะห์มีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว
(Adjusted R Square) เท่ากับ .360 แสดงว่า หลักอิทธิบาท 4 สามารถร่วมกันทำนาย
ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ
36.0 ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$\hat{y} = 1.080 + .332(X24) + .257(X23) + .168(X21) + .164(X22)$$

$$ZY = .351ZX24 + .268ZX23 + .189ZX21 + .186ZX22$$

3. พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร มีดังนี้ พุทธบูรณาการอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 1. ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในการปฏิบัติงาน ซึ่งหน่วยงานปลูกฝังให้บุคลากรในองค์กรมีใจรักและศรัทธาในงานที่ทำ พอใจ เต็มใจทำงานอย่างสุดความสามารถ มีส่วนร่วมในการใช้ศาสตร์และศิลป์ที่ทันสมัย นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ 2. วิริยะ ความพากเพียรในการปฏิบัติงาน ทำให้บุคลากรมีความความพากเพียร มุ่งมั่นตั้งใจ อดทนอดกลั้นปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเหมาะสม สร้างบรรยากาศที่ดี สร้างความสุขในการทำงานร่วมกัน 3. จิตตะ ความเอาใจใส่ฝึกฝนในการปฏิบัติงาน ทำให้บุคลากรมีความเอาใจใส่ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว มีความรับผิดชอบ มีสมาธิ ปฏิบัติงานอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ 4. วิมังสา ความหมั่นสอดส่องหาเหตุผลในการปฏิบัติงาน ทำให้บุคลากรมีความเอาใจใส่ในการตรวจสอบสภาพปัญหาและพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง ตรวจสอบข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน คิดค้น วิธีแก้ไขปรับปรุงในข้อบกพร่องโดยใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจหาเหตุผล โดยมีการบริหารงานภายในองค์กรตามหลัก 7S เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy) การปรับปรุงโครงสร้างองค์กร (Structure) การพัฒนารูปแบบการทำงาน (Style) การพัฒนาระบบบริหารจัดการ (System) การพัฒนาบุคลากร (Staff) การพัฒนาทักษะ (Skill) และการสร้างค่านิยมร่วม (Shared value) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 ด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

1. สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านคุณภาพของงาน (Quality) คือการเอาใจใส่ตรวจสอบความถูกต้องในการปฏิบัติงานเพื่อให้มีมาตรฐาน และมีเป้าหมายในการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลงานที่ดี เสริมสร้างความรู้ ความสามารถ และทัศนคติที่ดี สร้างเครือข่ายในการทำงาน วัตถุประสงค์ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและมี เป้าหมายคือความสุขในการทำงาน มีเสรีภาพ และเสรีภาพ 2. ปริมาณงาน (Quantity) คือได้ปริมาณงานที่เหมาะสมตามที่กำหนดในแผนงาน มีด้วยความสุจริต ปฏิบัติได้ตามความชำนาญ มีการกระจายงานที่เหมาะสม ได้มาตรฐานและยุติธรรม 3. เวลา (Time) คือสามารถวิเคราะห์สังเคราะห์ แก้ปัญหาการปฏิบัติงานได้ทันเวลา บริหารเวลาดี ร่วมกันแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม สร้างเครื่องมือเชื่อมโยงกระบวนการทำงาน มีรางวัลแก่ผู้ที่ทำงานตรงต่อเวลา และทำงานเสร็จตามเวลา และปฏิบัติตามตามกรอบระยะเวลาการทำงานได้อย่างดี

4. ค่าใช้จ่าย (Costs) คือการวางแผนการใช้ทรัพยากรด้านการเงิน คน วัสดุ เทคโนโลยีได้อย่างประหยัด คุ่มค่า ใช้งบประมาณอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการดี ตรวจสอบได้ ร่วมแรงร่วมใจกันอย่างเต็มที่และมีความโปร่งใส สอดคล้องกับงานวิจัยของพัทธนุพร พิพิธโรชิน (2563) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพในการปฏิบัติราชการของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี พบว่า การเพิ่มผลผลิตภาพในการปฏิบัติราชการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ การนำรูปแบบการให้บริการร่วมกัน รองลงมาคือ การสร้างและพัฒนาแนวคิดนวัตกรรม การให้ความสำคัญต่อการเพิ่มผลผลิตภาพ และจัดทำแผนการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของมะณู บุญศรีมณีชัย (2559) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขไทย พบว่า 1. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขไทย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานประกอบด้วย 6 ปัจจัย เรียงตามลำดับ ได้แก่ 1. ด้านการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร 2. ด้านบรรยากาศองค์กร 3. ด้านการทำงานเป็นทีม 4. ด้านความฉลาดทางอารมณ์ 5. ด้านความเชื่อมั่นในตนเองและ 6. ด้านการรับรู้บทบาท

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านการปฏิบัติงานตามหลัก 7S พบว่า การปฏิบัติงานตามหลัก 7S ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร 5 ด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ คือ ทักษะ ค่านิยมร่วม รูปแบบ กลยุทธ์ และระบบ โดยสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 62.3 สอดคล้องกับงานวิจัยของชลิดา ลั่นจี (2563) เรื่อง การจัดการที่มีผลกระทบต่อกระบวนการบริหารงานที่มีคุณภาพของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นกระบวนการบริหารงานที่มีคุณภาพของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และกลยุทธ์การจัดการโดย 7s McKinsey พบว่า ผู้บริหารธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตกรุงเทพมหานครมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการโดย 7s McKinsey อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ความสัมพันธ์ของกลยุทธ์การจัดการโดย 7s McKinsey กับกระบวนการบริหารงานที่มีคุณภาพของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ใน

เขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน โดยค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

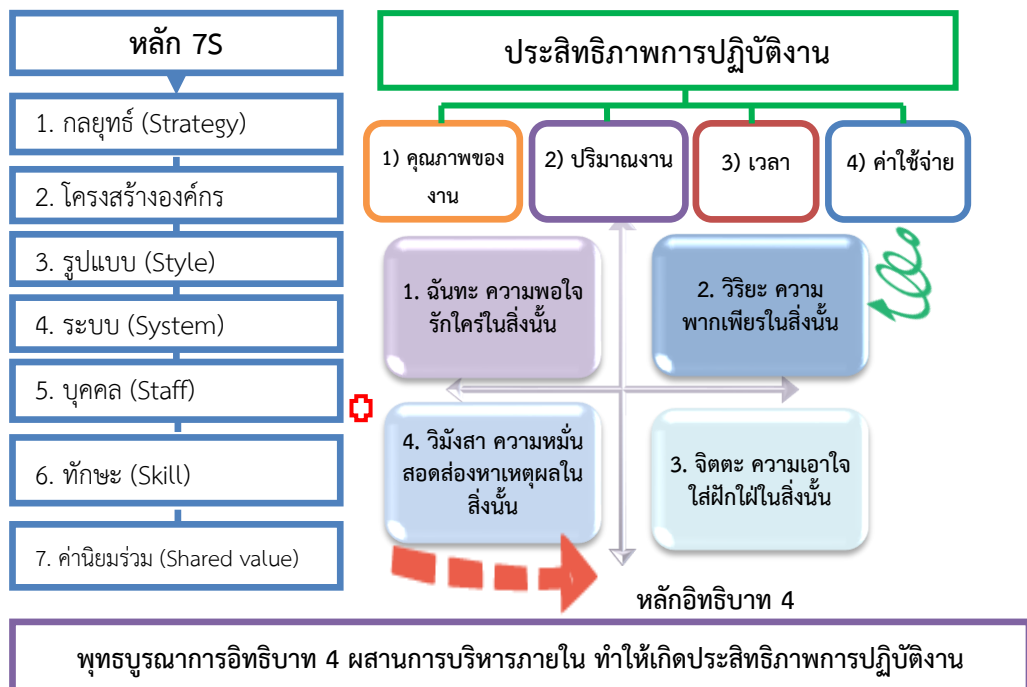
2.2 ด้านหลักอิทธิบาท 4 พบว่า หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานครทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้คือ วิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น จิตตะ ความเอาใจใส่ฝึกฝนในสิ่งนั้น ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น และวิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น โดยสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 36.0 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทรชัย สีสะไบ (2562) เรื่อง การพัฒนาโมเดลประสิทธิภาพพฤติกรรมการบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้ชุมชนการเกษตร พบว่า 1. การบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้ชุมชนการเกษตรที่มีประสิทธิผลต้องมีปัจจัยแห่งความสำเร็จเป็นปัจจัยพื้นฐาน ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ/ความสามารถ เทคโนโลยี/นวัตกรรม เกษตรกรต้นแบบ ทุน และการตลาด โดยใช้การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมรับผลประโยชน์ และใช้หลักอิทธิบาท 4 เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ประกอบด้วยมีใจรัก (ฉันทะ) พากเพียรทำ (วิริยะ) ติดตามตรวจสอบ (จิตตะ) รอบคอบแก้ไข (วิมังสา) เพื่อนำไปสู่ประสิทธิผลพฤติกรรมการบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้ชุมชนการเกษตร โดยมีตัวแปรธรรมะเพื่อการปฏิบัติเป็นตัวแปรส่งผ่าน

3. พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร มีดังนี้ พุทธบูรณาการอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 1. ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น บูรณาการโดยปลูกฝังให้บุคลากรในองค์กรมีใจรัก และศรัทธาในงานที่ทำอยู่ พอใจ เต็มใจทำงานอย่างสุดความสามารถ 2. วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น บูรณาการโดยส่งเสริมบุคลากรให้มีความความพากเพียร มุ่งมั่นตั้งใจ อดทนอดกลั้นปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเหมาะสม สร้างบรรยากาศที่ดี สร้างความสุขในการทำงานร่วมกัน 3. จิตตะ ความเอาใจใส่ฝึกฝนในสิ่งนั้น บูรณาการโดยส่งเสริมให้บุคลากรมีความเอาใจใส่ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว มีความรับผิดชอบ มีสมาธิ ปฏิบัติงานอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ 4. วิมังสา ความหมั่นสอดส่องหาเหตุผลในสิ่งนั้น บูรณาการโดยส่งเสริมให้บุคลากรเอาใจใส่ในการตรวจสอบสภาพปัญหาและพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง ตรวจสอบข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน โดยมีการบริหารงานภายในองค์กรตามหลัก 7S เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้วย ประกอบด้วย การกำหนดกลยุทธ์ การปรับปรุงโครงสร้างองค์กร การพัฒนารูปแบบการทำงาน การพัฒนาระบบบริหารจัดการ การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาทักษะ

และการสร้างค่านิยมร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของเจริญชัย กุลวัฒนาพร (2563) เรื่อง รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ มีองค์ประกอบของการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรม ประกอบด้วยฉันทะ : มีใจรักในการส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอยและการแปรรูปเป็นพลังงาน วิริยะ : พากเพียรเฝ้าระวังคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤติและพื้นที่เสี่ยง จิตตะ : ติดตามตรวจสอบ บุรณะและฟื้นฟูแม่น้ำสายหลัก และ วิมังสา : ปรับปรุงแก้ไขระบบป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งและการเฝ้าระวัง

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้เกี่ยวกับพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร

จากภาพที่ 1 ดังกล่าวสามารถอธิบายองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ได้ดังนี้

พุทธบูรณาการอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 1. ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น บูรณาการโดยปลูกฝังให้บุคลากรในองค์กรมีใจรัก และศรัทธาในงานที่ทำอยู่ พอใจ เต็มใจ ทำงานอย่างสุดความสามารถ มีส่วนร่วมในการใช้ศาสตร์และศิลป์ที่ทันสมัย นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ ร่วมมือกันในการวิเคราะห์สถานการณ์สภาพแวดล้อม และร่วมกันรักษาทรัพยากรขององค์กรอย่างดี 2. วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น บูรณาการโดยส่งเสริมบุคลากรให้มีความความพากเพียร มุ่งมั่นตั้งใจ มีความพากเพียร อดทนอดกลั้น ปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเหมาะสม สร้างบรรยากาศที่ดี สร้างความสุขในการทำงาน การให้รางวัลปลอบใจกับบุคลากรที่ขยันทำงาน มีน้ำใจ และช่วยเหลือผู้อื่น มีวินัย มีความพยายาม เพื่อไปสู่ความสำเร็จ 3. จิตตะ ความเอาใจใส่ฝึกฝนในสิ่งนั้น บูรณาการโดยส่งเสริมให้บุคลากรมีความเอาใจใส่ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว มีความรับผิดชอบ มีสมาธิ ปฏิบัติงานอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ มีผู้บริหารคอยเอาใจใส่ คอยติดตามผลการทำงาน มีสติ ทำเต็มที่ตามความสามารถของตน 4. วิมังสา ความหมั่น สอดส่องหาเหตุผลในสิ่งนั้น บูรณาการโดยส่งเสริมให้บุคลากรเอาใจใส่ในการตรวจสอบ สภาพปัญหาและพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง ร่วมกันวางแผน ตรวจสอบข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน มีวิธีการคิดค้น วิธีแก้ไขปรับปรุงในข้อบกพร่อง ใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบหาเหตุผล จัดอบรมเสริมสร้างความรู้ในองค์กรนำไปสู่การจัดการองค์ความรู้ในองค์กร

โดยมีการบริหารงานภายในองค์กรตามหลัก 7S เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบาย กรุงเทพมหานคร การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy) การปรับปรุงโครงสร้างองค์กร (Structure) การพัฒนารูปแบบการทำงาน (Style) การพัฒนาระบบบริหารจัดการ (System) การพัฒนาบุคลากร (Staff) การพัฒนาทักษะ (Skill) และการสร้างค่านิยมร่วม (Shared value) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักการระบาย กรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านคุณภาพของงาน (Quality) คือการเอาใจใส่ตรวจความถูกต้องในการปฏิบัติงานเพื่อให้มีมาตรฐาน และมีเป้าหมายในการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลงานที่ดี เสริมสร้างความรู้ ความสามารถ และทัศนคติที่ดี สร้างเครือข่ายในการทำงาน วัตถุประสงค์การปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและมี เป้าหมาย คือความสุขในการทำงาน มีเสรีภาพ และเสถียรภาพ 2. ปริมาณงาน (Quantity) คือได้ปริมาณงานที่เหมาะสมตามที่กำหนดในแผนงาน มีด้วยความสุจริต ปฏิบัติได้ตามความชำนาญ มีการกระจายงานที่เหมาะสม ได้มาตรฐานและยุติธรรม 3. เวลา (Time) คือสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ แก้ปัญหาการปฏิบัติงานได้ทันเวลา บริหารเวลาดี ร่วมกันแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม สร้างเครื่องมือเชื่อมโยงกระบวนการทำงาน มีรางวัลแก่ผู้ที่ทำงานตรงต่อเวลาและทำงานเสร็จตามเวลา และปฏิบัติตามตามกรอบระยะเวลาการ

ทำงานได้อย่างดี 4. ค่าใช้จ่าย (Costs) คือการวางแผนการใช้ทรัพยากรด้านการเงิน คน วัสดุ เทคโนโลยีได้อย่างประหยัด คุ่มค่า ใช้งบประมาณอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการดี ตรวจสอบได้ ร่วมแรงร่วมใจกันอย่างเต็มที่และมีความโปร่งใส

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ควรมีนโยบายเกี่ยวกับการเพิ่มบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการป้องกันและบรรเทาอุทกภัยสาธารณะภัย เพื่อให้เพียงพอต่อการบริหารจัดการน้ำของพื้นที่กรุงเทพมหานคร

2. สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ควรมีนโยบายเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในองค์กรและร่วมมือกันพัฒนาเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ควรสร้างวินัยในการทำงานให้กับบุคลากร โดยเน้นการตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างเข้มงวด เพื่อให้เห็นความสำคัญของการทำงานให้เสร็จตรงตามเวลาและตามมาตรฐานที่กำหนด

2. สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ควรมีการวางแผนบริหารการใช้ทรัพยากรด้านการเงิน คน ให้ถูกต้องเหมาะสม

3. สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ควรมีการใช้วัสดุเทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างประหยัดคุ่มค่าและเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยแบบ SWOT Analysis เพื่อให้เห็นข้อมูลรอบด้านทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามของสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร

2. ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการนำชีพชีในแม่น้ำลำคลองไปแปรสภาพเป็นพลังงานทางเลือกเพื่อไปสู่สังคมคาร์บอนต่ำในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

เจริญชัย กุลวัฒนาพร. (2563). รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ (หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ชลิตา ลีนจี่. (2563). การจัดการที่มีผลกระทบต่อกระบวนการบริหารงานที่มีคุณภาพของ
ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารศิลปะการจัดการ*,
4(3), 594-604.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*
(พิมพ์ครั้งที่ 34). กรุงเทพฯ: มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ พระธรรมปิฎก
(ป.อ. ปยุตฺโต).
- พัทธัญพร พิพิชรวิภาคิน. (2563). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มผลิตภาพในการ
ปฏิบัติราชการของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี*
(หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา :
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มะณู บุญศรีมณีชัย. (2559). รูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขไทย. *วารสารบทความ สำนักงานป้องกันควบคุม
โรคที่ 7*, 23(3), 12-22.
- สำนักงานระบายนน้ำ. (2565). *โครงสร้างและกรอบอัตรากำลัง*. สืบค้น 11 มีนาคม 2565,
จาก https://drive.google.com/drive/folders/1qofS-XGvuj_yoiedCse3rTBP9O8EUXk.
- สำนักงานระบายนน้ำ. (2565). *ภารกิจหน้าที่ของหน่วยงาน*. สืบค้น 11 มีนาคม 2565, จาก
<https://dds.bangkok.go.th/about3.php>.
- สุภัทรชัย สีสะใบ. (2562). *การพัฒนาโมเดลประสิทธิภาพผลพุทธวิธีการบริหารจัดการศูนย์
เรียนรู้ชุมชนการเกษตร* (หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสน
ศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Beane, J. (1991). *A Curriculum Planning and Development*. Boston: Allyn and
Bacon.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York:
Harper and Row.

พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม*

BUDDHIST INTEGRATION FOR PROMOTING STRATEGIC MANAGEMENT OF THE DEPARTMENT OF INDUSTRIAL PROMOTION

ศิริ รุ่งภัทรเศวต

Siri Rungpattarasavet

สำนักงานพัฒนาpingคนกร (องค์การมหาชน)

Pinkanakorn Development Agency (Public Organization)

Corresponding Author E-mail: sirisavet@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ ปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ และนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 283 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้สำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยเนื้อหาพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม อยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม พบว่า การบริหารงานตามหลัก PDCA ส่งต่อการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ ได้ร้อยละ 69.0 และหลักอิทธิบาท 4 ส่งต่อการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ ได้ร้อยละ 26.6 3. รูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม พบว่า การบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม มีปัจจัยพื้นฐาน คือ การบริหารงานตามหลัก PDCA นำมาบูรณาการหลักพุทธธรรม คือ หลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ ความพึงพอใจในงาน วิริยะ ความขยันหมั่นเพียร จิตตะ เอาใจใส่ในงาน วิมังสา ใช้ปัญญา ทำให้เกิดการบูรณาการ คือ เป้าหมายชัดเจน เน้นพัฒนาปัจจัยสนับสนุน และกระตุ้นสมรรถนะรับการเปลี่ยนแปลง

*Received July 28, 2023; Revised September 2, 2023; Accepted September 6, 2023

คำสำคัญ: หลักอริยปาท 4; การบริหารงาน; ยุทธศาสตร์; อุตสาหกรรม

Abstracts

Objectives of this research article were to Study strategic Management Factors affecting the administration according to the strategy and propose an integrated Buddha-dhamma to promote the administration according to the strategy of the Department of Industrial Promotion, conducted by the mixed methods. The quantitative research used questionnaires to collect data from 283 samples. Data were analyzed by social science software packages. The qualitative research collected data by in-depth interviewing 18 key informants and 9 participants in focus group discussion. Data were analyzed by content descriptive interpretation.

The results of the research showed that 1. Management according to the strategy of the Department of Industrial Promotion was at a high level. 2. Factors affecting the management according to the strategy of the Department of Industrial Promotion was found that PDCA management affected strategic management by 69.0 percent and Iddhipada 4 principle affected strategic management by 26.6 percent. 3. Integrated Buddhist model to promote strategic management of the Department of Industrial Promotion was found that the administration according to the strategy of the Department of Industrial Promotion was the fundamental factors that were management according to PDCA principles to integrate the principles of Buddha-dhamma, namely the Iddhipada 4 principles, which consisted of: 1. Chanta, job satisfaction, 2. Viriya, Persistence, diligence, 3. Chitta, attentiveness in work, 4. Vimamsa, using wisdom, resulting in integration with clear goal, focusing on developing supporting factors and stimulating capacity for change.

Keywords: Iddhipath 4; Administration; Strategy; Industry

บทนำ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจของประเทศที่อยู่ในสภาวะต่าง ๆ ความผันผวนทางการเมือง การเปลี่ยนทางสังคม รวมถึงสภาพแวดล้อมในการ

ทำงานที่เปลี่ยนแปลงไป จึงส่งผลให้องค์กรต่าง ๆ ต้องมีการปรับเปลี่ยนนโยบาย รูปแบบการบริหารโครงสร้างองค์การ เพื่อให้สอดคล้องและทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เพราะการบริหารสามารถเรียนรู้และฝึกฝนเพิ่มเติมได้ แต่ในขณะเดียวกันการบริหารงานก็ต้องใช้ความรู้อันเป็นระบบที่เชื่อถือได้ ร่วมกับการใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้งานบรรลุผลโดยได้ทั้งงานและได้ทั้งน้ำใจจากผู้ร่วมงาน (สุรพล สุยะพรหม และคณะ, 2555)

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาอุตสาหกรรมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการ และผู้ให้บริการธุรกิจอุตสาหกรรมให้มีสมรรถนะและขีดความสามารถในการประกอบการที่เป็นเลิศ และมีความยั่งยืนสู่สากล ดังนั้น เพื่อให้กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมมีทิศทางในการดำเนินงานและบรรลุตามภารกิจดังกล่าวกองยุทธศาสตร์และแผนงานจึงได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2562 - 2564 ที่มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน Sustainable Development Goals (SDGs) (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2564) กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2562 - 2564) คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13, 2565)

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม การกำหนดบทบาทและหน้าที่ในด้านที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม การพัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ ๆ มีปัญหาด้านของการพัฒนาองค์กร และบุคลากรให้พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลง รวมถึงการยกระดับวิสาหกิจฐานราก ให้สอดคล้องกับความต้องการและครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อให้บทบาทของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมมีความสอดคล้องกับนโยบายในระดับต่าง ๆ ได้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ขาดการจัดการความรู้และการพัฒนาบุคลากร เช่น ด้านภาษา ด้านเทคโนโลยี ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายไม่รู้จักบริการของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) มาใช้ในการให้บริการค่อนข้างน้อยขาดการพัฒนา Business Model ในรูปแบบใหม่ ๆ ที่ตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการ SMEs ขาดประสิทธิภาพในการเชื่อมโยงการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคตลอดจนการบูรณาการกับหน่วยงานภายนอก (สำนักงาน ก.พ., 2564)

พระพุทธศาสนาจึงมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิต เนื่องจากพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะ และประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยอมรับนับถือพระพุทธศาสนา ด้วยเหตุนี้ พระพุทธศาสนาจึงเป็นรากฐานสำคัญ

ทางวัฒนธรรมของไทย ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ ดังนั้นการนำหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการส่งเสริมการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักอิทธิบาท 4 ที่เป็นหลักธรรมในการช่วยพัฒนาส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมให้บรรลุเป้าหมายประกอบด้วย ฉันทะ คือ ความพอใจในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด วิริยะ คือ ความขยันหมั่นเพียรและอดทนในการทำสิ่งต่าง ๆ จิตตะ คือ ความตั้งใจที่จะทำงานให้สำเร็จ ไม่ทอดทิ้งงาน วิมังสา คือ ความคิดพิจารณาไตร่ตรองหาเหตุผลในสิ่งที่ทำอยู่เสมอ (ที.ม.(ไทย). 10/287/218)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม” เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์โดยนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ตลอดจนถึงองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ได้นำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และยั่งยืนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
3. เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยแบ่งเป็น การวิจัยเชิงปริมาณโดยการสำรวจ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มเฉพาะเพื่อสนับสนุนและยืนยันข้อมูลเชิงปริมาณ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประชากร

กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม จำนวน 968 คน (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2565) สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) คำนวณขนาดตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane เพื่อหาประชากรกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 283 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือคน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ กลุ่มผู้บริหารหรือกำหนดนโยบาย กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน กลุ่มผู้รับบริการ

3. เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารงานตามหลัก PDCA ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และ ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (Index of Item - Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย หลังจากนั้นได้ทดสอบแบบสอบถาม (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.958 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูงสามารถใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ 1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ 2. การส่งเสริมการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม 3. การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 จะเป็นการส่งเสริมการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม 4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาตามวัตถุประสงค์จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - Depth Interview) ต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจำนวน 283 ชุด จากกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม จำนวน 3 กลุ่มงาน โดยใช้วิธีการกระจายตามสัดส่วน ได้แบบสอบถามซึ่งผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์ จำนวน 283 ชุด คิดเป็น 100 %

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบตัวต่อตัวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 18 รูปหรือคน

บันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึกและการบันทึกเสียงให้ครบตามคำถามการสัมภาษณ์และ
วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อนำมาเรียบเรียงเป็นผลการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรม
สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics)
ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติอนุมาน (Inferential
Statistics) สำหรับทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย (Simple) และ
การถดถอยแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis) การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์
ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content
Analysis) ทั้งนี้เป็นการสรุปสาระสำคัญของผลการสัมภาษณ์เชิงลึก นำผลที่ได้มาจำแนก
เนื้อหาที่สอดคล้องหรือตรงกันและแบ่งออกเป็นประเด็น โดยการหาค่าความถี่และ
วิเคราะห์ผลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยนำเนื้อหาที่ได้
จากผู้ทรงคุณวุฒิมาสังเคราะห์เพื่อปรับปรุงแก้ไขของค์ความรู้จากการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม โดยภาพรวม อยู่
ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 เมื่อพิจารณาเป็น
รายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า ด้านการเพิ่มขีดความสามารถอุตสาหกรรม
เป้าหมายตลอดโซ่อุปทาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ด้านการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อ
การประกอบการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และการพัฒนาสมรรถนะองค์กรให้รองรับต่อการ
เปลี่ยนแปลง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
พบว่า การบริหารงานตามหลัก PDCA ส่งผลต่อการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรม
ส่งเสริมอุตสาหกรรม มี 3 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า การบริหารงาน
ตามหลัก PDCA สามารถร่วมกันทำนายการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริม
อุตสาหกรรม ได้ร้อยละ 69.0 และรายด้าน พบว่า ด้านตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน ด้าน
การวางแผน และด้านปฏิบัติตามแผน ตามลำดับ

หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริม
อุตสาหกรรม มี 1 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า หลักอิทธิบาท 4
สามารถร่วมกันทำนายการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้ร้อยละ
26.6 และรายด้าน พบว่า ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน สามารถทำนายการ
บริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

3. พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม พบว่า

พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านการเพิ่มขีดความสามารถอุตสาหกรรมเป้าหมายตลอดโซ่อุปทาน 2. ด้านการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการประกอบการ 3. ด้านการพัฒนาสมรรถนะองค์กรให้รองรับต่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วนด้วยกัน คือ หลักกิตติบาท 4 และการบริหารงานตามหลัก PDCA ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 หลักกิตติบาท 4 มีลักษณะ คือ 1. ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน มีความพอใจที่จะทำงานให้ได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ สนับสนุนให้บุคลากรมีความพึงพอใจในตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับ สนับสนุนให้บุคลากรพัฒนางานอยู่ตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้และรักที่จะแลกเปลี่ยนเพื่อพัฒนางาน สร้างแรงบันดาลใจในการทำงานแก่บุคลากร สร้างแรงจูงใจให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นบุคคลที่สำคัญต่อการทำงาน 2. ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร ปฏิบัติงานอย่างสุดความสามารถ มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย หาประสบการณ์ในการบริหารงานให้เพิ่มพูนเสมอ ให้กำลังใจแก่บุคลากรที่มีความทุ่มเทในการทำงาน เป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุคลากรในการทำงาน มอบค่าตอบแทนแก่บุคลากรที่มีความขยันในการทำงาน 3. ด้านจิตตะ เอาใจใส่ในงาน ให้ความสำคัญกับการตรงต่อเวลาและรักษาเวลาในการปฏิบัติงาน มีจิตใจแน่วแน่มั่นคงต่องานหรือภารกิจ ไม่คิดเรื่องอื่นจนกว่างานจะสำเร็จ เอาใจใส่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่าน ในขณะที่ปฏิบัติงาน สนับสนุนให้บุคลากรเอาใจใส่งานที่ได้รับมอบหมายให้ทำ สนับสนุนให้บุคลากรคิดทบทวนแนวทางการทำงาน สนับสนุนให้บุคลากรเอาใจใส่ต่องานอย่างรอบคอบ 4. ด้านวิมังสา ใช้ปัญญา ตรวจสอบ/ทดสอบคุณภาพและประสิทธิภาพของผลงานที่ได้รับ มีการรับฟังปัญหาเพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานตามที่ได้ตั้งไว้ มีการสร้างบรรยากาศให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ สนับสนุนให้บุคลากรมีหลักการใช้ปัญญาหาเหตุผลในการทำงาน สนับสนุนให้บุคลากรสรุปบทเรียนจากสิ่งที่ทำหรือให้บริการ

3.2 ปัจจัยด้านการบริหารงานตามหลัก PDCA มีลักษณะ คือ 1. ด้านการวางแผน ได้แก่ มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินการตามแผนให้แก่บุคลากร กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนการปฏิบัติงาน กำหนดงบประมาณและการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ 2. ด้านปฏิบัติตามแผน ได้แก่ กำหนดขั้นตอนหรือวิธีการดำเนินการ มีผู้รับผิดชอบดำเนินการได้ตามกำหนดไว้ การประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามระยะเวลาที่กำหนดได้และสามารถดำเนินการได้ตามงบประมาณที่กำหนดไว้ จัดทำโครงสร้างรองรับการดำเนินการ มีวิธีการดำเนินการ มีผลของการดำเนินการ 3.

ด้านตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน ได้แก่ จัดทำแผนการตรวจสอบไปปฏิบัติอย่างครบถ้วน มีระบบการตรวจสอบภายในองค์กร ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ต่อรายงาน 4. ด้านปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ ระบุกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและมาตรฐานที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินงาน ติดตามผลและวางแผนป้องกันหรือลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอก ระบุปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบหรือมีนัยสำคัญต่อการบริหารงานในอนาคตขององค์กร

โดยปัจจัยทั้ง 2 ประการข้างต้น เป็นตัวส่งเสริมการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้มีการบริหารงานอย่างดียิ่งขึ้น ทั้ง 3 ด้าน มีลักษณะดังนี้ 1. ด้านการเพิ่มขีดความสามารถอุตสาหกรรมเป้าหมายตลอดโซ่อุปทาน ได้แก่ เพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคอุตสาหกรรม โดยมีความพึงพอใจเพื่อเมื่อมีการสร้างและพัฒนาผู้ประกอบการและบุคลากรภาคอุตสาหกรรม มีความเพียรพยายามในการเพิ่มศักยภาพอุตสาหกรรมด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ มีการเอาใจใส่เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาปัจจัยการผลิตให้มีคุณภาพ เพิ่มประสิทธิภาพ SMEs วิสาหกิจชุมชน จำเป็นต้องมีการสร้างความเข้าใจเพื่อสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่ายพันธมิตรทางการค้าร่วมกัน 2. ด้านการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการประกอบการ ได้แก่ พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ รูปแบบและวิธีการในการส่งเสริมอุตสาหกรรมต้องมีความเข้าใจ และเพื่อให้เกิดความเพียรพยายามในการพัฒนาการบริการให้มีประสิทธิภาพทันสมัย และครบวงจร การใช้ความพึงพอใจเพื่อให้การพัฒนาเครือข่ายหน่วยงานและผู้ให้บริการธุรกิจอุตสาหกรรมส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ มีการเอาใจใส่ในเพื่อให้เกิดการเข้าถึงการให้บริการต่าง ๆ เพื่อพัฒนากระบวนการในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้เหมาะสม สนับสนุนสร้างโอกาสและลดอุปสรรคในการประกอบธุรกิจ 3. ด้านการพัฒนาสมรรถนะองค์กรให้รองรับต่อการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การเอาใจใส่ในการพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะและสมรรถนะบุคลากร สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นจิตสำนึก ค่านิยมวัฒนธรรม และธรรมาภิบาลในองค์กร รวมทั้งมีความเพียรพยายามที่จะพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและ สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานสนับสนุนให้องค์กรและบุคลากรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา โดยต้องมีความพึงพอใจในการสนับสนุนให้บุคลากรได้เข้ารับการอบรมสร้างทักษะ ปรับรูปแบบการบริการให้ทันยุคทันสมัย แต่สิ่งสำคัญที่จะต้องมีคือ ความรู้เข้าใจในการพัฒนาองค์กรนั้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยอภิปรายผล พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม โดยมีการยกข้อค้นพบจากผลการวิจัยที่น่าสนใจมาอภิปรายผลดังนี้

อันดับ 1 ได้แก่ ฉันทะ ความพึงพอใจในงาน แสดงให้เห็นว่า มีความพอใจที่จะทำงานให้ได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ สนับสนุนให้บุคลากรมีความพึงพอใจในตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับ สนับสนุนให้บุคลากรพัฒนางานอยู่ตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้และรักที่จะแลกเปลี่ยนเพื่อการพัฒนางาน สร้างแรงบันดาลใจในการทำงานแก่บุคลากร สร้างแรงจูงใจให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นบุคคลที่สำคัญต่อการทำงานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาวิเศษ กนตธมโม (มั่งคั่ง) (2564) เรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี พบว่า รูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี ทั้ง 4 ด้านประกอบด้วย 1. ด้านแผนพัฒนาของ อปท. 2. ด้านคุณภาพการให้บริการ 3. ด้านการปฏิบัติราชการ 4. ด้านการพัฒนาองค์กร โดยในการบริหารงานของเทศบาลมีปัจจัยการบริหาร 2 อย่าง คือ การบริหารสมัยใหม่และแรงจูงใจในการบริหารงาน นอกจากนี้ยังบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 มีลักษณะดังนี้ 1. ด้านฉันทะ (มีใจรัก) ได้แก่ บริหารงานด้วยความสมัครใจ มุ่งหวังในความสำเร็จและพัฒนางานอยู่เสมอ 2. ด้านวิริยะ (พากเพียรทำ) ได้แก่ ยึดหลักความสำเร็จ ท่วมเทเวลาและความสามารถและหมั่นเพียรหาประสบการณ์ 3. ด้านจิตตะ (เอาจิตผูกพัน) ได้แก่ เกี่ยวข้องกับงานอยู่เป็นนิตย รับผิดชอบในงานอย่างเต็มที่และเป็นมิตรกับผู้อยู่ในการปกครอง 4. ด้านวิมังสา (ใช้ปัญญาสอบสวน) ได้แก่ พิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบข้อบกพร่อง ค้นหาเพิ่มพูนและสร้างระบบและขั้นตอน

อันดับ 2 ได้แก่ วิริยะ ความขยันหมั่นเพียร แสดงให้เห็นว่า ปฏิบัติงานอย่างสุดความสามารถ มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย หาประสบการณ์ในการบริหารงานให้เพิ่มพูนเสมอ ให้กำลังใจแก่บุคลากรที่มีความทุ่มเทในการทำงาน เป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุคลากรในการทำงาน มอบค่าตอบแทนแก่บุคลากรที่มีความขยันในการทำงานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธีระพล บุญตารวะ (2564) เรื่อง การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี พบว่า สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีการบริหารตามหลักการบริหารแบบ 4 M's ด้านที่มีความสำคัญอันดับหนึ่งคือ ด้านการบริหารงาน อันดับสอง คือ ด้านบุคลากร อันดับสามคือ ด้านเครื่องจักรและอุปกรณ์ อันดับสี่ คือ ด้านงบประมาณ ตามลำดับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี จากทั้งหมด 7 ปัจจัย รวม

หลักธรรมาภิบาล 4 ด้วยเป็น 8 ปัจจัยได้แก่ ยุทธศาสตร์ โครงสร้างองค์กร ความพร้อมของระบบงาน ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของบุคลากร ค่านิยมร่วม ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการน้ำมากที่สุด

อันดับ 3 ได้แก่ จิตตะ เอาใจใส่ในงาน แสดงให้เห็นว่า ให้ความสำคัญกับการตรงต่อเวลาและรักษาเวลาในการปฏิบัติงาน มีจิตใจแน่วแน่ มั่นคงต่องานหรือภารกิจ ไม่คิดเรื่องอื่นจนกว่างานจะสำเร็จ เอาใจใส่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่าน ในขณะที่ปฏิบัติงาน สนับสนุนให้บุคลากรเอาใจใส่งานที่ได้รับมอบหมายให้ทำ สนับสนุนให้บุคลากรคิดทบทวนแนวทางการทำงาน สนับสนุนให้บุคลากรเอาใจใส่ต่องานอย่างรอบคอบซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมนตรี พรหมวัน (2563) เรื่อง รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในจังหวัดเชียงใหม่ มีองค์ประกอบของประสิทธิผลการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว 5 ด้าน คือ 1. เพิ่มแรงงานตามความต้องการทางเศรษฐกิจ 2. ลดจำนวนแรงงานผิดกฎหมาย 3. พัฒนาให้ได้มาตรฐานสากล 4. บริหารคนทั้งระบบ 5. จบที่การติดตามและประเมินผล และมีปัจจัยภายนอกที่เป็นตัวส่งเสริมให้เกิดประสิทธิผลประกอบด้วย กระบวนการบริหารทั้ง 4 ด้าน (POLE) (การวางแผน การจัดองค์การ การเป็นผู้นำ และการประเมินผล) การปฏิบัติตามหลักอภิบาล 4 (Path of Accomplishment) (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) และศักยภาพผู้ประกอบการ (Trader Potential) (ก่อนการจ้างและการจ้างงาน การจูงใจและบำรุงรักษา การพัฒนาทักษะแรงงาน การปฏิบัติตามนโยบายรัฐบาล)

อันดับ 4 ได้แก่ วิมังสา ใช้ปัญญา แสดงให้เห็นว่า ตรวจสอบ/ทดสอบคุณภาพและประสิทธิภาพของผลงานที่ได้รับ มีการรับฟังปัญหาเพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานตามที่ได้ตั้งไว้ มีการสร้างบรรยากาศให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ สนับสนุนให้บุคลากรมีหลักการใช้ปัญหาหาเหตุผลในการทำงาน สนับสนุนให้บุคลากรสรุปบทเรียนจากสิ่งที่ทำหรือให้บริการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญญา ฉัตรช่อฟ้า (2563) เรื่อง โมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง พบว่า โมเดลประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นทฤษฎีฐานรากยังพบว่า มีปัจจัยด้านบุคลากรที่มีคุณภาพ เป็นองค์ประกอบรวมภายในโมเดล โดยจะเป็นบุคลากรที่มีสติปัญญาดี มีความฉลาดและมีไหวพริบ มีความมุ่งมั่นตั้งใจและรับผิดชอบสูง มีความเชี่ยวชาญ มีทักษะ มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์แข็งแรง มีพฤติกรรมที่ดี และมีความกตัญญู

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม” สามารถสังเคราะห์ได้เป็นองค์ความรู้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม” สามารถอธิบายได้ว่า พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ (การบริหารงานตามหลัก PDCA + พุทธบูรณาการหลักอิทธิบาท 4) = เกิดการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ดังต่อไปนี้

1 การบริหารงานตามหลัก PDCA

การปฏิบัติงานตามหลัก PDCA ประกอบด้วย 1. การวางแผน 2. ปฏิบัติตามแผน 3. ตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน 4. ปรับปรุงแก้ไข

1 พุทธบูรณาการหลักอิทธิบาท 4

หลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมเพื่อผลสำเร็จในการบริหารงานทั้ง 4 ประการ ช่วยให้การเสริมประสิทธิภาพในการทำงานให้เพิ่มมากขึ้น ประกอบด้วย 1. ฉันทะ ความพึงพอใจในงาน 2. วิริยะ ความขยันหมั่นเพียร 3. จิตตะ เอาใจใส่ในงาน 4. วิมังสา ใช้ปัญญา

เกิดการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

การเพิ่มความสามารถด้วยการจัดอบรมความรู้อย่างต่อเนื่องให้กับวิสาหกิจชุมชนที่มีความสามารถในเชิงอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรมเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีความสำคัญยิ่ง เนื่องด้วยประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ดังนั้นการพัฒนากิจการต่าง ๆ ในด้านนี้ ทำให้มีผลผลิตและประสิทธิภาพสูง จะช่วยเพิ่มรายได้ให้กับตัววิสาหกิจและชุมชน และภาพรวมของประเทศ มีผลสะท้อนถึงรายได้ของประชาชนในประเทศอีก

ด้วย เพื่อส่งเสริมการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้แก่ เป้าหมายชัดเจน เน้นพัฒนาปัจจัยสนับสนุน และกระตุ้นสมรรถนะรับการเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ควรมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการเพิ่มศักยภาพอุตสาหกรรมด้วยนวัตกรรม เทคโนโลยี ดิจิทัลและความคิดสร้างสรรค์
2. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ควรมีการวางนโยบายเกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนาเครือข่ายหน่วยงานและผู้ให้บริการธุรกิจอุตสาหกรรม
3. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ควรมีนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และ สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ควรมีการเพิ่มศักยภาพอุตสาหกรรมด้วยนวัตกรรม เทคโนโลยี ดิจิทัลและความคิดสร้างสรรค์
2. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ควรมีการสร้างและพัฒนาเครือข่ายหน่วยงานและผู้ให้บริการธุรกิจอุตสาหกรรม
3. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ควรมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและ สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมทั้งปัจจัยทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงาน
2. ควรมีการศึกษารูปแบบการปฏิบัติงานตามแนวทางยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นการกำหนดการศึกษาให้เกิดความครอบคลุมของการพัฒนาตามแนวทางการปฏิบัติงานของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการในการบริหารงานเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการนำยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่องค์กรหรือหน่วยงานไปใช้ในการพัฒนาเพื่อให้เกิดการบริหารงานตามแนวทางยุทธศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2564). *กฎหมายและข้อบังคับกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม*. สืบค้น 25 ธันวาคม 2564, จาก <https://www.dip.go.th/th>
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2565). *แผนภูมิโครงสร้างและอัตรากำลังคน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม*. สืบค้น 10 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://www.dip.go.th/th>
- กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13. (2565). *พลิกโฉมประเทศไทยสู่ เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน*. สืบค้น 5 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.odd.go.th/PDF/DevelopmentPlanNo.13.pdf>
- ธีระพล บุญตารวะ. (2564). *การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวิเศษ กนตธมโม (มั่งคั่ง). (2564). *พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มนตรี พรหมวัน. (2563). *รูปแบบประสิทธิภาพการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในจังหวัดเชียงใหม่ (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงาน ก.พ. (2564). *การบริหารจัดการบุคลากรภายในองค์กร*. สืบค้น 25 ธันวาคม 2564, จาก <https://job.ocsc.go.th/>
- สุรพล สุยะพรหม และคณะ. (2555). *พื้นฐานทางการจัดการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อภิญา ฉัตรช่อฟ้า. (2563). *โมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิภาพการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง. (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการคนละครึ่งของประชาชน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร*

PEOPLE'S SATISFACTION WITH HALF-HALF PROJECT AT SAI MAI DISTRICT BANGKOK METROPOLITAN

ศุภกฤต เนียมสอาด, อภิญญา ฉัตรช่อฟ้า, อนุภูมิ โสวเกษม

Suppakrit Niamsahat, Apinyar Chatchorfa, Anubhumi Sowkasem

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Khunsuttipong@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ความพึงพอใจที่มีต่อนโยบายภาครัฐ โครงการคนละครึ่ง 2. เปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อโครงการคนละครึ่ง และ 3. เสนอแนวการปฏิบัติที่สร้างความพึงพอใจต่อโครงการคนละครึ่งของประชาชน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยการประยุกต์หลักพุทธธรรม ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 399 คน จากประชาชน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ จำนวน 9 รูปหรือคน และด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับความพึงพอใจที่มีต่อนโยบายรัฐ โครงการคนละครึ่งของประชาชนเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.29$) 2. ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจที่มีต่อโครงการคนละครึ่ง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจที่มีต่อโครงการคนละครึ่งไม่แตกต่างกัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐาน 3. แนวการปฏิบัติที่สร้างความพึงพอใจต่อโครงการคนละครึ่งของประชาชน โดยการประยุกต์หลักสังคหวัตถุ ดังนี้ ด้านนโยบายรัฐ ประชาชนเลือกให้ความสนใจนโยบายรัฐ ด้านเงื่อนไขการใช้สิทธิ์ รัฐกำหนดหลักเกณฑ์ผู้มี

สิทธิ์เข้าร่วมโครงการ การใช้จ่ายใช้สอยสะดวก รัฐมีการประชาสัมพันธ์โครงการอย่างทั่วถึงผ่านหน่วยงานที่ใกล้ชิดประชาชน ด้านวิธีการเข้าถึง โดยการให้ข้อมูลวิธีการใช้จ่าย มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อทุกประเภท ด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร โดยรัฐให้ข้อมูลผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ไปกระจายต่อท้องถิ่นและส่งถึงประชาชน พร้อมติดตามรายงานปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการของประชาชน

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ; โครงการคนละครึ่ง; ประชาชน

Abstract

Objectives of this research were: 1. satisfaction with government policy. Half-Half Project 2. Compare satisfaction with the Half-Half Project and 3. Propose practices that create satisfaction with the Half-Half Project among people in Sai Mai District, Bangkok. By applying Buddhist principles, the research method is a combined research method. Quantitative research and qualitative research Quantitative research collected data using questionnaires from a sample of 399 people from the people of Sai Mai District, Bangkok. Data were analyzed using descriptive statistics including frequency, percentage, mean, and standard deviation. and test the hypothesis by t-test. and F-value test for 9 people and with in-depth structured interviews. Data were analyzed using descriptions.

The results of the research found that: 1. Level of satisfaction with government policy. Half-Half Project of the people of Sai Mai District Bangkok Overall, it is at a moderate level ($\bar{X}=3.29$) 2. The results of the hypothesis testing found that People with different ages, education, occupations, and incomes There was a significant difference in satisfaction with the Half-Half Project at the 0.05 level, so the hypothesis was accepted. As for people of different genders There was no difference in satisfaction with the project. Therefore, we do not accept Hypothesis 3. Practice guidelines that create satisfaction with the Half-Half Project of the people. By applying the principles of Sangha Vattthu as follows: State policy People choose to pay attention to government policy. Conditions for using rights the government determines the criteria for those eligible to participate in the project. Convenient shopping

the government has thoroughly publicized the project through agencies close to the people. How to access by providing information on how to spend There is public relations through all types of media. Information provision the state provides information through local government organizations to distribute to local areas and to the people. Ready to follow up on reports of obstacles in people's access to projects.

Keywords: Satisfaction; Half-Half Project; People

บทนำ

ปีพุทธศักราช 2563 ประเทศไทยเผชิญวิกฤตรอบด้านในหลายมิติ โดยมีสาเหตุหลักจากเชื้อไวรัสโควิดที่อุบัติขึ้นเมื่อปลายปีที่แล้ว และแพร่ระบาดหนักในช่วงไตรมาสแรก ของปี ส่งผลกระทบเลวร้ายและรุนแรง มหันตภัยโรคโควิด-19 ขยายวงการทำลายล้างไปใน ทุกวงการ ทุกภาคอุตสาหกรรม รัฐบาลของแต่ละประเทศที่ประสบกับวิกฤตครั้งนี้ ต่าง ระดมสรรพกำลังและสมองเพื่อแก้ไขปัญหาที่ตามมาอย่างต่อเนื่องจะลोकกลืน และสร้าง ยุทธวิธีฝ่าวงล้อมของมหันตภัยโรคโควิด-19 นี้ไปได้ โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจที่ถูกแช่ แข็งไปในช่วงเวลาหนึ่ง เป็นที่ทราบกันดีว่า วิกฤตครั้งนี้ไม่ง่ายเลยที่จะเอาชนะ ในด้านเชื้อ ไวรัสโควิด การยับยั้งการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส นั้นหมายถึงการมีวัคซีนที่พร้อมสำหรับ ประชากรโลก แม้ว่าปัจจุบันวัคซีนป้องกันโควิด-19 จะเริ่มฉีดแล้ว แต่ยังจำกัดอยู่ในกลุ่มผู้ที่ มีความเสี่ยงสูงในบางประเทศ ขณะที่ประเทศไทยอาจต้องใช้เวลาอย่างรวดเร็วในปีหน้า กว่าที่จะได้รับวัคซีน รัฐบาลออกนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจหลายแคมเปญ ทั้งโครงการชิม ช้อป ใช้ โครงการช้อปดีมีคืน ที่เชิญชวนประชาชนให้ออกมาใช้จ่าย และยังสามารถนำไป ลดหย่อนภาษีได้ ทว่าโครงการดังกล่าวดูเหมือนจะจำกัดวงอยู่ในกลุ่มผู้มีรายได้ในระดับที่ ต้องจ่ายภาษีเงินได้ส่วนบุคคล ในขณะที่ โครงการเราเที่ยวด้วยกัน และโครงการล่าสุดอย่าง “คนละครึ่ง” ที่มุ่งเน้นไปเพื่อแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดจากวิกฤตโควิดโดยเฉพาะ และมี กลุ่มเป้าหมายอยู่ที่ประชาชนระดับกลางถึงล่าง ความนิยมและกระแสนี้ตัวจาก ผู้ประกอบการขนาดเล็กและผู้บริโภค ส่งผลให้กระทรวงการคลังประกาศเปิดโครงการคน ละครึ่งเฟสสองในวันที่ 16 ธันวาคมที่ผ่านมา อีก 5 ล้านสิทธิ์ ซึ่งจะได้วงเงินใช้จ่าย 3,500 บาทต่อคนต่อวัน ตลอดระยะเวลา 3 เดือน เริ่มตั้งแต่ 1 มกราคม ถึง 31 มีนาคม 2563 ขณะที่ผู้ได้สิทธิ์ในเฟสแรกจะได้วงเงินเพิ่ม 500 บาทเท่ากับโครงการเฟสสอง (โครงการคน ละครึ่ง, 2565) สิ่งที่มีการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเปิดเผยข้อมูลการทุจริตเป็นเพียงเคสที่ เกิดขึ้นในโครงการเราเที่ยวด้วยกัน มีความเป็นไปได้หรือไม่ว่า ในโครงการคนละครึ่ง ก็มี การทุจริตไม่ต่างกัน จึงไม่เป็นข่าว สนค. คาดว่าโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ

ดังกล่าว จะทำให้มีเงินหมุนเวียนในระบบอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งจะส่งผลดีต่อกำลังการซื้อ ลดค่าใช้จ่ายของประชาชน และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีรายได้ รวมทั้งเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้ผู้ประกอบการและประชาชนให้สามารถเข้าถึงและใช้ระบบดิจิทัลในการซื้อขายสินค้าได้เป็นอย่างดี ความพยายามของภาครัฐในการกระตุ้นเศรษฐกิจให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ด้วยตัวเอง อาจจะต้องถูกทดสอบประสิทธิภาพว่า นโยบายดังกล่าวมีช่องโหว่มากพอให้ผู้ไม่ประสงค์ดีเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์หรือไม่ รัฐบาลและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องเร่งดำเนินการแก้ไขไม่ให้มีรอยร้าวในโครงการที่สร้างประโยชน์ให้คนในชาติ และเร่งดำเนินคดีกับผู้ทุจริตในโครงการอย่างจริงจัง การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้นของภาครัฐ พบว่า “โครงการคนละครึ่ง” ได้รับความนิยมเข้าร่วมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.18 ตามด้วย ชิม ช้อป ใช้ ร้อยละ 45.30 เราเที่ยวด้วยกัน ร้อยละ 21.06 และช้อปดีมีคืน ร้อยละ 7.70 (News-thaipbs, 2565)

ผู้วิจัยจึงนำหลักสังคหวัตถุ 4 ที่รัฐมีและพึงให้ประชาชนด้วยวัตถุ สิ่งของ การกระทำ เป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของประชาชน ผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ประกอบด้วย 4 ประการ คือ 1) ทาน หมายถึง การให้โอกาสที่ดีให้แก่ประชาชน ที่ภาครัฐมีความปรารถนาดีต่อประชาชนด้วยนโยบายโครงการคนละครึ่ง ปิยวาจา คือ การชี้แจง บอกวิธีการเข้าถึงข้อมูลและโครงการคนละครึ่ง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล ให้คำแนะนำด้วยคำพูดที่ดีมีประโยชน์ ในทางที่ดีงาม ให้ประชาชนมีกำลังใจ มีความเข้าใจประชาชน อุตถจริยา คือ การประพฤติตนของภาครัฐที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนและสังคม รู้จักแก้ไขปัญหาให้ประชาชน และสมานัตตตาทา หมายถึง การวางโครงการให้เหมาะสมเสมอต้นเสมอปลาย ให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประชาชน อย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งอยู่ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมแก้ไขปัญหาให้ประชาชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่่อนโยบายภาครัฐ โครงการคนละครึ่ง ของประชาชนเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่่อนโยบายภาครัฐ โครงการคนละครึ่ง ของประชาชนเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาเสนอแนวการปฏิบัติที่สร้างความพึงพอใจต่อโครงการคนละครึ่งของประชาชนเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยการประยุกต์หลักพุทธธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) คือ เชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้างครั้งนี้คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร 163,082 คน (สถิติประชากรเขตสายไหม, 2564) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 คน จากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน ได้แก่ 1. กลุ่มนักวิชาการด้านศาสนา 2. กลุ่มผู้นำชุมชน 3. กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ และ 4. กลุ่มผู้บริหารและครู

3. การเก็บรวบรวม

การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยการสำรวจ จากการแจกแบบสอบถาม การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

พบว่า ระดับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการคนละครึ่งของประชาชน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านนโยบายรัฐ ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.60) รองลงมาได้แก่ ด้านเงื่อนไขการใช้สิทธิ์ ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.91) ด้านวิธีการเข้าถึงนโยบาย ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 0.94) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนโยบายการให้ข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 0.88) ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับพบว่า ประชาชนที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อนโยบายรัฐ โครงการคนละครึ่ง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีความพึงพอใจที่มีต่อโครงการคนละครึ่งไม่แตกต่างกัน

แนวการปฏิบัติที่สร้างความพึงพอใจต่อโครงการคนละครึ่งของประชาชน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยการประยุกต์หลักสังคหวัตถุ ดังนี้ ด้านนโยบายรัฐตามหลักสังคห

วัตถุประสงค์ 4 ประชาชนเลือกให้ความสนใจนโยบายรัฐ รับรู้และตีความ นโยบายที่ประชาชนได้รับประโยชน์ รัฐมีนโยบายและออกมาตรการเพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนช่วงวิกฤติอย่างทั่วถึง และช่วยเหลือร้านค้าย่อย ด้านเงื่อนไขการใช้สิทธิตามหลักสังคหวัตถุ 4 รัฐกำหนดหลักเกณฑ์ผู้มีสิทธิเข้าร่วมโครงการ การใช้จ่ายใช้สอยสะดวก รัฐมีการประชาสัมพันธ์โครงการอย่างทั่วถึงผ่านหน่วยงานที่ใกล้ชิดประชาชน และมีการติดตามปัญหาต่างๆ ด้านวิธีการเข้าถึงตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยการให้ข้อมูลวิธีการใช้จ่าย มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อทุกประเภท มีหน่วยงานกำหนดอำนวยความสะดวกรองรับการแก้ปัญหาให้แก่ประชาชน ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรัฐให้ข้อมูลผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ไปกระจายต่อท้องที่และส่งถึงประชาชน พร้อมติดตามรายงานปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงโครงการของประชาชนต่อภาครัฐ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขและป้องกันในมาตรการอื่นๆ ที่รัฐมีแนวทางปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือประชาชน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อโครงการคนละครึ่งของรัฐ พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อโครงการคนละครึ่งของรัฐ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า ประชาชนพึงพอใจนโยบายของรัฐบาลสำหรับโครงการคนละครึ่ง เป็นความพยายามของรัฐบาลที่จะนำมาเป็นส่วนเพิ่มเติมจากโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งถือเป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเยียวยา และลดภาระค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เนื่องจากภาครัฐจำเป็นต้องกำหนดมาตรการควบคุมโรคโควิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจริญญา ปญุชลักษณ์ (2565) เรื่อง ประสิทธิผลการดำเนินโครงการคนละครึ่งของรัฐในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี พบว่า ระดับปัจจัยการดำเนินโครงการคนละครึ่งของรัฐในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี โดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก

ด้านนโยบายรัฐ พบว่า ประชาชนพึงพอใจต่อโครงการคนละครึ่งของรัฐ อยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า นโยบายคนละครึ่งของภาครัฐ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือประชาชนในยามภาวะวิกฤติเกิดโรคระบาด สามารถแก้ปัญหาบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนได้จริง โดยเฉพาะประชาชนที่มีรายได้น้อยรายได้ไม่เกิน 20,000 บาท และประชาชนที่มีช่วงอายุ 18-30 ปี และ ช่วงอายุ 41-50 ปี พึงพอใจต่อโครงการนี้มาก แต่ผู้สูงอายุที่มีอายุ 61 ปี ขึ้นไป จะพึงพอใจต่อโครงการคนละครึ่งของรัฐน้อย อาจจะเกี่ยวกับความสะดวกในการใช้ระบบแอปพลิเคชัน ที่ต้องเติมเงินเข้าระบบก่อนจึงจะใช้ได้ ที่เห็นว่าจะให้เป็นเงินก้อนมาเลยทั้งยอด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวัฒน์ สิริพรพัฒน์ (2565) เรื่อง ความคิดเห็นต่อความสำเร็จนโยบายสาธารณะ: กรณีศึกษาโครงการคนละครึ่ง

พบว่า ความคิดเห็นต่อความสำเร็จนโยบายสาธารณะ: กรณีศึกษาโครงการคนละครึ่ง ที่ประกอบด้วย การกระตุ้นเศรษฐกิจ การแบ่งเบาภาระ ค่าใช้จ่ายของประชาชน และการเพิ่มสภาพคล่อง ให้แก่ร้านค้ารายย่อยทั่วประเทศ พบว่าอยู่ในระดับมาก

ด้านเงื่อนไขการใช้สิทธิ พบว่า ประชาชนพึงพอใจต่อโครงการคนละครึ่งของรัฐ อยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า การกำหนดเงื่อนไขการเข้าร่วมโครงการ มีความซับซ้อนสำหรับคนที่ไม่เคยทำแอปพลิเคชันทางการเงินผ่านระบบโทรศัพท์ และบางคนก็โทรศัพท์มือถือเป็นรุ่นเก่าไม่รองรับการใช้งาน การสมัครเข้าร่วมโครงการใช้บัตรประจำตัวประชาชนและเป็นบุคคลสัญชาติไทยยืนยันตัวตน เพื่อขอรับสิทธิโครงการคนละครึ่งของภาครัฐ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอณิกร ดอนแก้ว (2565) เรื่อง การรับรู้นโยบายสาธารณะของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ของบุคลากรสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี พบว่า ด้านเงื่อนไขทางการเมือง และด้านเงื่อนไขของสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านวิธีการเข้าถึงนโยบายรัฐ พบว่า ประชาชนพึงพอใจต่อโครงการคนละครึ่งของรัฐ อยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่สามารถทำตามขั้นตอนการใช้สิทธิโครงการคนละครึ่งได้สะดวก สามารถเข้าถึงสิทธิโครงการคนละครึ่ง ได้ด้วยตนเองและง่ายต่อการใช้งาน โทรศัพท์ไม่ค่อยพร้อมในการเข้าถึงการใช้สิทธิตามนโยบายของรัฐ การปรับปรุงเพิ่มเติม โดยมีการกำหนดสิทธิผู้ได้รับการช่วยเหลือตามมาตรการที่ชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดการแย่งชิงในการเข้าถึงสิทธิการรับสวัสดิการจากภาครัฐ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกภักษ์ คงมาลัย และชาญชัย จิวจินดา (2565) เรื่อง ความคาดหวังของผู้ใช้บริการโครงการคนละครึ่งผ่านแอปพลิเคชันเป๋าตัง พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทั้งคนที่เห็นว่า โครงการคนละครึ่งมีความสะดวกสบายและไม่สะดวกสบาย ความคาดหวังที่มีต่อความสะดวกสบายในการชำระค่าสินค้าและบริการผ่านแอปพลิเคชันเป๋าตังพบว่า ส่วนใหญ่มีความสะดวกสบาย แต่ก็พบปัญหาที่ระบบแอปพลิเคชันไม่สามารถใช้งานได้บ้างในบางครั้ง โดยมีผู้เห็นแย้งว่า การชำระค่าสินค้าและบริการของโครงการคนละครึ่งไม่สะดวก เนื่องจากต้องเติมเงินเข้ากระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ก่อนทำให้ยุ่งยาก

ด้านนโยบายการให้ข้อมูลข่าวสาร พบว่า ประชาชนพึงพอใจต่อโครงการคนละครึ่งของรัฐ อยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า ประชาชนเข้าใจเจตนารมณ์ของรัฐที่พยายามออกนโยบายเพื่อให้การช่วยเหลือประชาชนในยามวิกฤติ ผ่านการรับรู้ข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งจะเห็นว่าเปิดให้ลงทะเบียนไม่นานก็เต็ม ตามที่รัฐกำหนดช่องทางการติดตามข้อมูลข่าวสารโครงการคนละครึ่งไว้หลายช่องทาง ปัจจุบันรัฐมีโครงการสร้างการรับรู้ข้อมูลของประชาชนผ่านหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรัฐประกาศกำหนดการใช้งานโครงการคนละครึ่งว่าแต่ละเฟสเริ่มและสิ้นสุดเมื่อไหร่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

พัชรภรณ์ เมธาจิรวะ (2563) เรื่อง การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจออกมาเลือกตั้งของผู้มีสิทธิ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การเปิดรับข่าวสารด้านการเปิดรับข่าวสาร การเลือกให้ความสนใจ การเลือกรับรู้และตีความหมาย ในแต่ละด้านเป็นแรงขับเคลื่อนที่ส่งผลให้ประชาชนตัดสินใจ

จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อโครงการคนละครึ่งของรัฐ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อโครงการ สามารถอธิบายได้ดังนี้

ด้านเพศ จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อโครงการคนละครึ่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน อภิปรายได้ว่า ยามที่เกิดโรคระบาดโควิด-19 ประชาชนทุกเพศต้องการความช่วยเหลือ เมื่อรัฐมีนโยบายโครงการคนละครึ่งก็เป็นสิ่งที่ดี ถึงแม้ว่าอาจจะยุ่งยากในตอนแรก ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวัฒน์ สิริพรุดม (2565) เรื่อง ความคิดเห็นต่อความสำเร็จนโยบายสาธารณะ: กรณีศึกษาโครงการคนละครึ่ง พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อความสำเร็จนโยบายสาธารณะ: กรณีศึกษาโครงการ คนละครึ่งของผู้ร่วมโครงการที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ด้านอายุ จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อโครงการคนละครึ่ง โดยรวมแตกต่างกัน อภิปรายได้ว่า ประชาชนที่มีอายุ 18-30 ปี และอายุ 51-60 ปี พึงพอใจต่อนโยบายคนละครึ่ง ต่างกับประชาชนที่อายุ 31-40 ปี อายุ 41-50 ปี และอายุ 61 ปีขึ้นไป ในด้านเงื่อนไขการใช้สิทธิ ประชาชนที่อายุ 18-30 ปี สามารถเข้าถึงเงื่อนไขการใช้สิทธิได้คล่องกว่าช่วงอายุ 51-60 ปี อายุ 31-40 ปี อายุ 41-50 ปี และอายุ 61 ปีขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เช่นเดียวกับวิธีการเข้าถึงนโยบาย และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้มากกว่าช่วงอายุอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฏฐกร ศรีโณงาม (2560) เรื่อง กระบวนการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งของประชากร ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลของการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชากรในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกัน มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งไม่ต่างกัน

ด้านการศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อโครงการคนละครึ่ง โดยรวมแตกต่างกัน อภิปรายได้ว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับ ปวช. ปวส.อนุปริญญา มีความพึงพอใจต่อโครงการคนละครึ่งของรัฐมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถม มัธยม และปริญญาตรีขึ้นไป ในด้านนโยบายรัฐ ประชาชนทุกระดับการศึกษาต่างก็มีความพึงใจแตกต่างกัน เช่น ประถมศึกษา กับ ปวช. ปวส. และอนุปริญญา มีความพึงพอใจต่อนโยบายคนละครึ่งของรัฐอยู่ในระดับมาก ส่วนระดับมัธยมศึกษา และปริญญาตรีขึ้นไป พึงพอใจในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของภัชชนัญญ์ จันตัน (2560) เรื่อง การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน การทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศและรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีระดับการรับรู้ที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีระดับการรับรู้ที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

ด้านอาชีพ จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อโครงการคนละครึ่ง โดยรวมแตกต่างกัน อภิปรายได้ว่า ประชาชนที่ต่างอาชีพกันมีความจำเป็นแตกต่างกัน เช่น ประชาชนที่เป็นพ่อบ้าน แม่บ้าน เงินช่วยเหลือโครงการคนละครึ่งถึงแม้ไม่มากแต่ก็มีค่า ต่างกับพ่อค้าแม่ค้า และกลุ่มนักศึกษา ในขณะที่กลุ่มอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ การเข้าถึงนโยบายสามารถทำได้ดีกว่ากลุ่มพ่อบ้านแม่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมชาย หนตกาโย (เพ็ชรแจ้ง) (2562) เรื่อง การบริหารโครงการไทยนิยมยั่งยืนขององค์การบริหารส่วน ตำบลวังจันทร์ อำเภอสามเภา จังหวัดตาก พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารโครงการไทยนิยมยั่งยืน ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังจันทร์ อำเภอสามเภา จังหวัดตาก พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโครงการไทยนิยมยั่งยืน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

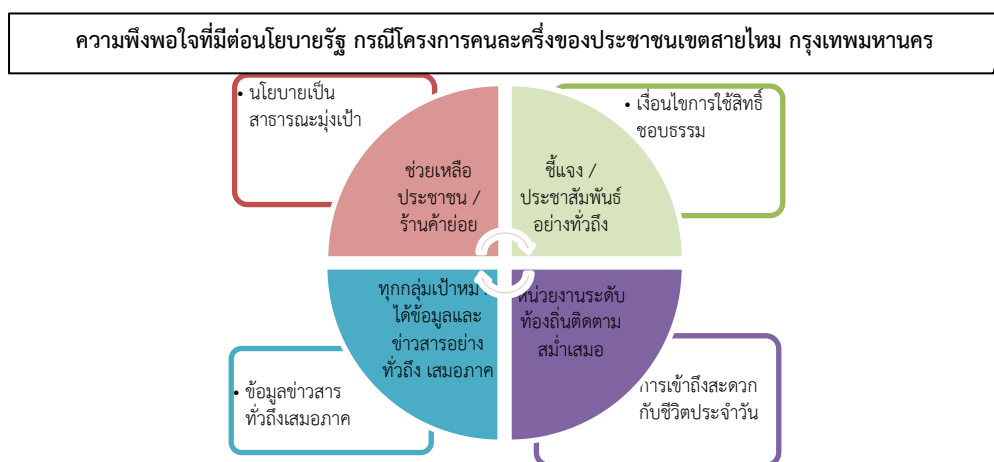
ด้านรายได้ จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อโครงการคนละครึ่ง โดยรวมแตกต่างกัน อภิปรายได้ว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท รายได้ 15,001-20,000 บาท และรายได้ 20,001-25,000 บาท ยังยินดีกับการเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งของรัฐมากกว่าประชาชนที่มีรายได้ 25,0001 บาทขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจริญญา ปุณฺณลักษณ์ (2565) เรื่อง ประสิทธิผลการดำเนินโครงการคนละครึ่งของรัฐในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี พบว่า โครงการคนละครึ่งของรัฐสามารถกระจายรายได้สู่ผู้ประกอบการขนาดเล็กเพียงใด ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินโครงการคนละครึ่งของรัฐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิเคราะห์แนวการปฏิบัติที่สร้างความพึงพอใจต่อโครงการคนละครึ่งของประชาชน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยการประยุกต์หลักพุทธธรรม จากการวิจัยพบว่า การนำเสนอนโยบายของรัฐ เป็นการให้เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนให้ประชาชนสามารถใช้จ่ายใช้สอยได้ในยามวิกฤติ การให้ข้อมูลข่าวสารก็ต้องสร้างความโปร่งใส อภิปรายได้ว่า การดำเนินนโยบายของรัฐบาล ที่ออกมาตราการในการเยียวยาประชาชน ไม่ว่าช่วงน้ำท่วม หรือช่วงสถานการณ์โควิด-19 ที่ประชาชนไม่สามารถออกจากบ้านเพื่อประกอบอาชีพได้ ข่าวสารจึงมีความจำเป็นและสำคัญมาก ความเสมอต้นเสมอปลายก็เช่นกัน ค่าใช้จ่ายมีความจำเป็นในชีวิตประจำวัน รัฐต้องยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือใน

ยามที่ประสบปัญหา อาจจะมีโครงการอื่น ๆ อีก การเลือกรับรู้และการตีความหมายในข่าวสาร ถ้าผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งรับสารข้อมูล ที่แปลกใหม่และเนื้อหาที่มีความซับซ้อน อาจจะทำให้เกิดความผิดพลาดและทำให้การตัดสินใจออกไปเลือกตั้งน้อยลงได้ ในทางกลับกันการสื่อสารทางการเมือง ถ้าให้ข้อมูลที่เข้าใจง่ายเข้าถึงได้และมีความสอดคล้องกับความเชื่อและทัศนคติเดิมของถ้าผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งจะทำให้ความได้ตรงหรือใกล้เคียง และลดข้อผิดพลาดของความเข้าใจผิดในข้อมูลได้ การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสงบเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนิดา กลัวผิด และคณะ (2563) ได้วิจัยเรื่อง การรับรู้และพฤติกรรมของนักศึกษาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ที่มีต่อการนำหลักธรรมมาดำเนินชีวิต พบว่า การรับรู้และพฤติกรรมของนักศึกษาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมที่มีต่อการนำหลักธรรมมาดำเนินชีวิต โดยเฉลี่ยเห็นด้วยกับเรื่อง การเปลี่ยนแปลงแนวความคิดและความรู้สึก เห็นด้วยกับการรับรู้ประโยชน์ที่ได้รับและการยอมรับในการนำหลักธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิต โดยการนำหลักธรรมมาทางพระพุทธศาสนา นำมาใช้ประโยชน์ให้กับสถานการณ์และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง หากนำมาใช้กันอย่างจริงจังจะทำให้ผู้ปฏิบัติตามได้พบความสุขความเจริญ

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจที่มีต่อนโยบายรัฐ กรณีโครงการคนละครึ่งของประชาชนเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยดังกล่าวสรุปเป็นความสัมพันธ์เชิงแผนภาพ ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจที่มีต่อนโยบายรัฐ กรณีโครงการคนละครึ่งของประชาชนเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร”

สถาบันทางการสังคม ทำหน้าที่กล่อมเกลามาตามบทบาทของแต่ละสถาบัน สถาบันครอบครัวพ่อแม่ ผู้ปกครอง ทำให้เห็น ปฏิบัติให้เป็นแบบอย่าง มีกติกาในการอยู่ร่วมกันในครอบครัว ทุกคนทำหน้าที่ของตนเอง สถาบันการศึกษา ครู มีหน้าที่อบรม จัดกิจกรรม การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัยและมีส่วนร่วม จิตใจที่อบอุ่นอารีย์ ยอมรับความเป็นจริง ยอมรับความแตกต่าง สถาบันศาสนา นำคำสอน การยกตัวอย่างให้เป็นไปตามสังคมที่เยาวชนสามารถนึกภาพออก บอกเล่าได้ ถ่ายทอดเป็น สื่อมวลชน

ความซื่อสัตย์สุจริต อธิบายได้ว่า ความซื่อสัตย์สุจริต จากการปลูกฝังของครอบครัว เรื่องความซื่อสัตย์โดยพ่อแม่ เป็นแบบอย่างที่ดี โรงเรียนมีครูเป็นต้นแบบ ศาสนาโดยคำสอน สื่อมวลชนข่าวสารต่างๆ ที่เสนอคนที่ทำดี เพื่อนในกลุ่มต้องคอยเตือนกัน

ความเป็นอยู่อย่างพอเพียง อธิบายได้ว่า การฝึกให้เด็กมีความพอเพียงรู้จักในการแบ่งเวลา ไม่เบียดเบียนผู้อื่นอย่างมีเหตุผล รู้จักประมาณในการใช้จ่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ เข้าใจสถานะของครอบครัวและเพื่อนร่วมสถาบัน

มีจิตสาธารณะ อธิบายได้ว่า การมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ไม่เห็นแก่ตัว และรู้จักเสียสละ ในกิจกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ในโรงเรียน ชุมชน และสังคมด้วยความเต็มใจนอกเหนือจากใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม ใจกระตือรือร้น ไม่หวังผลตอบแทน ทำแล้วตัวเองมีความสุขภูมิใจ

การกระทำอย่างรับผิดชอบ อธิบายได้ว่า ความรับผิดชอบต่อตนเอง ทำการบ้านตามที่ได้รับมอบหมาย ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและต่อสังคม รับผิดชอบต่อหน้าที่นักเรียน เมื่ออยู่โรงเรียน เมื่ออยู่บ้านก็รับผิดชอบต่อหน้าที่ลูก ช่วยเหลือพ่อแม่ ผู้ปกครอง ไม่เห็นแก่ตัว ทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด ความรู้สึกและพฤติกรรมมารับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม รับผิดชอบต่องาน การบ้านที่ครูสั่ง รับผิดชอบต่อการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน

ความเป็นธรรมทางสังคม อธิบายได้ว่า การอยู่ร่วมกันกับคนอื่นในสังคม รู้หน้าที่ตนเอง เคารพกฎกติกาของสังคมที่อยู่ เช่น เมื่อมีสถานภาพนักเรียนก็รับผิดชอบต่อการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน เคารพกติกาการอยู่ร่วมกัน รักษา นึกถึงใจเขาใจเรา, รับฟังผู้อื่น, ไม่เอาเปรียบผู้อื่น, เคารพให้เกียรติผู้อื่น, คำนึงถึงความยุติธรรม ยอมรับในความแตกต่างของบุคคลอื่นในสังคม

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการคนละครึ่งของประชาชนเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร” มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านนโยบาย รัฐควรมีนโยบายการให้ความช่วยเหลืออย่างเพียงพอในยามจำเป็นและกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง
2. ด้านเงื่อนไขการใช้สิทธิ์ รัฐควรศึกษาความพร้อมในการเข้าถึงสิทธิของประชาชน ในนโยบายที่จะมีต่อจากนี้
3. ด้านวิธีการเข้าถึงนโยบายรัฐ รัฐควรสำรวจหรือออกประชามติก่อนมีการนำนโยบายไปใช้กับประชาชน ประชาชนกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงได้
4. ด้านนโยบายการให้ข้อมูลข่าวสาร รัฐควรประเมินหน่วยงานสร้างการรับรู้สู่ประชาชน ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ระดับใด เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐแล้วยังหรือควรปรับปรุง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ด้านนโยบาย รัฐควรให้หน่วยงานองค์กรปกครองท้องถิ่นและท้องที่ประสานความช่วยเหลือแก่ประชาชน
2. ด้านเงื่อนไขการใช้สิทธิ์ รัฐควรประชาสัมพันธ์การใช้สิทธิ์โครงการต่างๆ โดยเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดออกให้ความรู้และคำแนะนำแก่ประชาชน
3. ด้านวิธีการเข้าถึงนโยบายรัฐ รัฐควรสำรวจความต้องการให้ช่วยเหลือจากประชาชนโดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
4. ด้านนโยบายการให้ข้อมูลข่าวสาร รัฐควรสำรวจความรู้ที่ประชาชนได้รับจากหน่วยงานสร้างการรับรู้สู่ประชาชน ว่าแนวทางปฏิบัติเป็นจริงเพียงใด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายของรัฐ
2. ควรวิจัยเกี่ยวกับ ศึกษาปัจจัยกำหนดนโยบายของรัฐและเงื่อนไขการใช้สิทธิ์เพื่อแก้ปัญหาในนโยบายรัฐบรรลุเป้าหมาย
3. ควรวิจัยเกี่ยวกับ ความพร้อมของประชาชนต่อการดำเนินนโยบายและการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน
4. ควรวิจัยเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพของหน่วยงานการให้ความรู้แก่ประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- โครงการคนละครึ่ง. (2565). *โครงการคนละครึ่ง*. สืบค้น 15 มกราคม 2565, จาก <https://www.xn--42caj4e6bk1f5b1j.com/information>
- จริญญา ปุณฺณชลักข์. (2565). ประสิทธิผลการดำเนินโครงการคนละครึ่งของรัฐในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*, 13(3), 125-140.
- ชนิดา กลั้วผิต และคณะ. (2558). *การรับรู้และพฤติกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมที่มีต่อการนำหลักธรรมมาดำเนินชีวิต* (รายงานวิจัย). นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ณธกร ศรีโณมงาม. (2560). *กระบวนการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์บริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเงินและการธนาคาร). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒ. (2565). ความคิดเห็นต่อความสำเร็จนโยบายสาธารณะ : กรณีศึกษาโครงการคนละครึ่ง. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*, 11(2), 42-55.
- พระสมชาย ทนตกาโย (เพชรแจ้). (2562). *การบริหารโครงการไทยนิยมยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลวังจันทร์ อำเภอสามเงา จังหวัดตาก* (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัชรภรณ์ เมธากิจเวช. (2563). *การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจออกมาเลือกตั้งของผู้มีสิทธิ ในเขตกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์). นครปฐม: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ภัสชนัญญ์ จันตัน. (2560). *การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน* (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สถิติประชากรเขตสายไหม. (2564). *สถิติประชากรเขตสายไหม*. สืบค้น 25 สิงหาคม 2564, จาก www.bangkok.go.th/saimai
- อนิกร ดอนแก้ว. (2561). *การรับรู้นโยบายสาธารณะของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ของบุคลากรสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เอกภักษ์ คงมาลัย และชาญชัย จิวจินดา. (2565). ความคาดหวังของผู้ใช้บริการโครงการ
คนละครึ่งผ่านแอปพลิเคชันเป๋าตัง. วารสารบัณฑิตแสงคอมคำ, 7(1),65-79.
News-thaipbs. (2565). ผลสำรวจชี้คนไทยชอบ คนละครึ่ง เข้าร่วมมากที่สุด หวังลด
ค่าใช้จ่าย. สืบค้น 15 มกราคม 2565, จาก [https://news.thaipbs.or.th/
content/299009](https://news.thaipbs.or.th/content/299009)

การส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้าน เชิงพุทธบูรณาการ*

BUDDHA-DHAMA INTEGRATION FOR ADMINISTRATIVE EFFICIENCY PROMOTION OF THE VILLAGE FUND

ศุภชัย ศักดิ์ตระกูล

Supachai Saktrakoon

ห้างหุ้นส่วนจำกัด เซ่งเฮง อินเตอร์เทรดดิ้ง

Sengheng Intertrading Limited Partnership

Corresponding Author E-mail: supachais999@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ และนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 341 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ทั้ง 5 ด้าน คือ 1. ด้านการมีส่วนร่วม 2. ด้านความคิดสร้างสรรค์ 3. ด้านความสามารถในการรวมกลุ่ม 4. ด้านความสามารถของคณะกรรมการ 5. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ผลการวิจัยอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถของคณะกรรมการ แสดงให้เห็นว่าความสามารถของคณะกรรมการมีอิทธิพลต่อการบริหารกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างมาก และ 2. รูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ มีปัจจัยพื้นฐานคือ พุทธบูรณาการส่งเสริมโดยการบูรณาการหลักพระ 4 เพื่อเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดเป็นพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้าน และยังนำกระบวนการบริหารงานมาใช้เพื่อส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการส่งเสริมการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ

คำสำคัญ: กองทุนหมู่บ้าน; การบริหาร; ประสิทธิภาพ; หลักพระ 4

Abstract

Objectives of this research article were to study the administrative efficiency factors of village funds in Chaiphum Province. and to present an integrated Buddhist model to enhance the efficiency of village fund administration in Chaiphum Province, conducted by the mixed research methods. The quantitative research using questionnaires to collect data from 341 samples. Data were analyzed by social science software packages. The qualitative research collected data by in-depth interviewing 18 key informants and from 9 participants in focus group discussion. Data were analyzed by descriptive content interpretation.

The research results were as follows: 1. Efficiency of village fund administration in Chaiphum Province was found in 5 aspects: 1. Participation 2. Creativity 3. Ability to form groups 4. Competence of the Board of Directors and 5. compliance with regulations the research results were at a high level in all aspects. But the aspect with the highest average was the ability of the Board of Directors. It showed that the committee's ability greatly influenced the administrative of the village fund and 2. Integrated Buddhist model to promote the administrative efficiency of the village fund in Chaiphum Province. There was a fundamental factor that was Integrated Buddhist model by integrating Bhala 4 principles to support the creation of integrated Buddhist model to enhance the efficiency of the administration of the village fund. and applied the administrative process to promote efficiency in promoting the administration of the village fund in Chaiphum Province.

Keywords: Village Fund; Administration; Efficiency; Bala 4

บทนำ

นโยบายการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล โดยมีสาระสำคัญของนโยบายคือ เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน อย่างไรก็ตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านเท่าที่ผ่านมาจากอดีตถึงปัจจุบันนี้ ยังเป็นเพียงแค่การให้เงินลงไปชุมชนเพื่อให้มีการกู้ยืมไปใช้จ่ายเท่านั้น ภาครัฐยังขาดการสนับสนุนอย่างรอบด้าน ดังนั้นภาครัฐ

จึงควรส่งเสริมในเรื่องดังกล่าวให้เชื่อมโยงกันในทุกมิติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างรอบด้านและอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

นอกเหนือจากนั้นแล้วควรส่งเสริมทัศนคติในด้านการลงทุนควบคู่ไปด้วย เนื่องจากว่าการก่อเกิดทัศนคติในทางบวกต่อการก่อหนี้ของชุมชน อาจจะเป็นอันตรายอย่างยิ่ง หากว่าขาดการส่งเสริมความรู้ทางการบริหารและการลงทุน ภาครัฐจึงควรส่งเสริมค่านิยมในการก่อหนี้ที่มีเหตุผล คือ ก่อหนี้เพราะมีโครงการที่จะลงทุนจริง ไม่ใช่ก่อหนี้มาใช้จ่ายบริโภค จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาโดยรวมของนโยบายกองทุนหมู่บ้านที่เกิดขึ้นแล้วในปัจจุบัน จากผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านพบว่า ยังมีปัญหามากมายที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามโครงการ และที่สำคัญปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการบริหารของกองทุนหมู่บ้านมี 6 เรื่องหลัก (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2565) ได้แก่ 1. ปัญหาด้านบุคลากร 2. ปัญหาด้านระเบียบแนวทางปฏิบัติ 3. ปัญหาด้านความรู้ความสามารถของผู้บริหารและกรรมการกองทุน 4. ปัญหาด้านการประสานเชื่อมโยงการพัฒนาเครือข่าย 5. ปัญหาด้านการติดตามและประเมินผล และ 6. ปัญหาด้านฐานข้อมูลและเทคโนโลยี แต่ปัญหาด้านบุคลากร เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดสำหรับการปฏิบัติงานในกองทุนหมู่บ้าน สำหรับผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ยังมีปัญหามากมายที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามโครงการ (กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2565) กล่าวคือ ระเบียบข้อบังคับของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงบ่อย บางครั้งไม่ชัดเจน ขั้นตอน และวิธีการยุ่งยากซับซ้อน มีข้อจำกัดเรื่องความรู้เชิงกฎหมาย บัญชี และการบริหาร ทำให้เป็นอุปสรรคในการเดินหารวมถึงการประชาสัมพันธ์บทบาทและหน้าที่ยังไม่ต่อเนื่อง ตลอดจนขาดการสืบทอดความรู้และการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และยังขาดแนวร่วมทางความคิดจากคนรุ่นใหม่

สำหรับแนวคิดที่นำมาใช้ในการวิจัย คือ 1. หลักพะโล่ 4 ในครั้งนี้ได้จากการค้นคว้าหลักพุทธธรรมในพระไตรปิฎก คือ คัมภีร์พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต (ภาษาไทย) เล่ม 21 ข้อ 153 หน้า 215 (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2559) 2. แนวคิดกระบวนการบริหารงาน ได้จากการศึกษางานของ William Edwards Deming (William, 2565) และ 3. ประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้าน ได้จากการทบทวนจากแนวคิดของแนวนโยบายของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กรมพัฒนาชุมชน, 2565)

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อการประเมินผลรวมทั้งศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบายนี้ โดยเฉพาะในด้านประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้าน เพราะการส่งเสริมการบริหารนอกจากจะพัฒนาตามปัจจัยทางการ

บริหารพื้นฐานของการจัดการสมัยใหม่แล้ว จึงมีความจำเป็นต้องนำเอาหลักพุทธธรรมหรือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นกระบวนการหรือเป็นเครื่องมือในการพัฒนาส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานก็จะทำให้การบริหารจัดการและการปฏิบัติงานนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร (Population) ได้แก่ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่อยู่พื้นที่ในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 2,280 คน จาก 16 อำเภอ ในจังหวัดชัยภูมิ โดยเลือกมาอำเภอละ 1 กองทุน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งพื้นที่ (สำนักงานพัฒนาชุมชนประจำจังหวัดชัยภูมิ, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งพื้นที่ (Proportional Area Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane (1973) ได้จำนวน 341 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มประธานหรือกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 4 คน 2. กลุ่มสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 4 คน 3. กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูปหรือคน 4. กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 3 รูปหรือคน และ 5. กลุ่มข้าราชการจากหน่วยงานของรัฐ จำนวน 4 คน รวมทั้งหมด 18 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. แบบสัมภาษณ์ 2. แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ และ 3. แบบสอบถาม โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (Index of item-Objective Congruent : IOC) ได้ค่าไม่ต่ำกว่า 0.80 ทุกข้อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองกับประชากรกลุ่มตัวอย่างนอกพื้นที่ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแต่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน/ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับคือ 0.94

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม และมีโครงสร้างคำถาม 5 ตอน ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง คือ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่ในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 16 แห่ง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายและได้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จำนวน 341 คน หรือคิดเป็น 100%

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบตัวต่อตัวกับผู้ให้ข้อมูล จำนวน 18 รูปหรือคน ดำเนินการบันทึกข้อมูลที่ได้รับด้วยการจดบันทึก การทบทวนข้อมูลคำตอบ และการบันทึกเสียงให้ครบถ้วนตามคำถามในการสัมภาษณ์ และตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อนำมาเรียบเรียงเป็นผลการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติอนุมาน (Inferential Statistics)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเชิงเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา การสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction)

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ กล่าวคือ จากผลการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมিরวม 5 ด้าน พบว่า 1. ด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ กองทุนหมู่บ้านมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของโครงการกองทุนให้รับรู้ทั่วถึงกัน สมาชิกได้เข้าร่วมประชุมชี้แจงนโยบายและแนวทาง

ของโครงการ กองทุนจัดให้มีการประชุมและทำกิจกรรมร่วมกัน กองทุนหมู่บ้านเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมมากขึ้นในทุกมิติ 2. ด้านความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ สมาชิกมีความคิดที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่อยู่ตลอดเวลา สมาชิกมีความคิดริเริ่มที่จะกำหนดงานที่ทำใหม่ กองทุนจัดให้มีการอบรม ให้ความรู้ ศึกษาดูงาน กองทุนหมู่บ้านจัดให้มีการระดมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกด้วยกัน 3. ด้านความสามารถในการรวมกลุ่ม ได้แก่ การรวมกลุ่มกันจะทำให้การประกอบอาชีพดีขึ้น กองทุนหมู่บ้านมีการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม กองทุนหมู่บ้านจัดสร้างกลุ่มย่อยให้มีการรวมกลุ่มที่หลากหลายขึ้น 4. ด้านความสามารถของคณะกรรมการ ได้แก่ กองทุนมีความโปร่งใสในการเลือกคณะกรรมการ คณะกรรมการควรพิจารณาจากความรู้ความสามารถและประสบการณ์ คณะกรรมการสามารถแก้ไขปัญหาให้สมาชิกและกองทุนได้ และ 5. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ได้แก่ สมาชิกทราบรายละเอียดและปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับของกองทุนเป็นอย่างดี สมาชิกมีความเข้าใจในระเบียบ ข้อบังคับของกองทุนอย่างดี และระเบียบข้อบังคับต้องเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ดังแสดงให้เห็นในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิภาพการบริหารของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิโดยภาพรวม

ประสิทธิภาพการบริหารของกองทุนหมู่บ้าน ในจังหวัดชัยภูมิ		ระดับการปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการมีส่วนร่วม	4.12	0.65	มาก
2	ด้านความคิดสร้างสรรค์	3.77	0.78	มาก
3	ด้านความสามารถในการรวมกลุ่ม	4.03	0.84	มาก
4	ด้านความสามารถของคณะกรรมการ	4.43	0.59	มาก
5	ด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ	4.24	0.66	มาก
รวม		4.12	0.58	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.58) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้วพบว่า ด้านความสามารถของคณะกรรมการ ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.59) ด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.66) ด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.65) ด้านความสามารถในการรวมกลุ่ม ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.84) และด้านความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.78) ตามลำดับ

2. พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ กล่าวคือ พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของ

กองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านการมีส่วนร่วม 2. ด้านความคิดสร้างสรรค์ 3. ด้านความสามารถในการรวมกลุ่ม 4. ด้านความสามารถของคณะกรรมการ และ 5. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ โดยในการส่งเสริมการบริหารงานมีปัจจัยการบริหาร 2 อย่าง เพื่อเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้าน คือ หลักผล 4 และกระบวนการบริหารงานมีลักษณะ ดังนี้

1. หลักผล 4 มีลักษณะดังนี้ 1. ด้านกำลังความรู้ (ปัญญาพล) ได้แก่ สมาชิกสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานได้ สมาชิกมีวิสัยทัศน์วิเคราะห์และสามารถคาดการณ์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นกับการบริหารงานได้ 2. ด้านนำสู่การปฏิบัติ (วิริยะพล) ได้แก่ สมาชิกมีความมุ่งมั่นตั้งใจ ปฏิบัติงานอย่างจริงจังสมาชิกมีความรับผิดชอบ รู้ออบ มีสติในการปฏิบัติงาน 3. ด้านซื่อสัตย์สุจริต (อนวัชพล) ได้แก่ สมาชิกนำหลักศีลธรรม จริยธรรมมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน คณะกรรมการมีความรับผิดชอบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และ 4. ด้านมีจิตอาสา (สังคหพล) ได้แก่ คณะกรรมการเอาใจใส่ต่อสวัสดิภาพและความเป็นอยู่ของสมาชิกอย่างทั่วถึงและเต็มใจสมาชิกช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานโดยไม่หวังผลตอบแทน

2. กระบวนการบริหารงาน มีลักษณะ ดังนี้ 1. ด้านการวางแผน (Plan) ได้แก่ การวางแผนเป็นสิ่งที่ช่วยให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพการวางแผนช่วยแก้ไขปัญหการวางแผนช่วยในการตัดสินใจงานนโยบายและโครงการ 2. ด้านการปฏิบัติ (Do) ได้แก่ สมาชิกมีการปฏิบัติงานทันทีที่ได้รับมอบหมาย สมาชิกปฏิบัติงานด้วยความอดทนและตั้งใจเพื่อพัฒนาตนเองให้เกิดความชำนาญและมีทักษะ 3. ด้านการตรวจสอบ (Check) ได้แก่ คณะกรรมการทำให้เกิดการยอมรับ มีความโปร่งใส ป้องกันการทุจริตและมีความน่าเชื่อถือกองทุนช่วยเหลือทางออก แก้ไขปัญหา กองทุนหมู่บ้านทำให้รับรู้ถึงการดำเนินงานและร่วมตรวจสอบได้ และ 4. ด้านการปรับปรุง (Action) ได้แก่ สมาชิกรับรู้ผลการประเมินการดำเนินงานของกองทุน และนำมาประเมินปรับใช้ในการดำเนินงาน สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนปรับปรุง

ดังนั้นเมื่อปัจจัยทั้ง 2 ประการข้างต้น เป็นตัวส่งเสริมให้เห็นถึงการบูรณาการการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิได้มีประสิทธิภาพอย่างดีมากยิ่งขึ้น ทั้งหมด 5 ด้าน มีลักษณะดังนี้ 1. ด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ กองทุนหมู่บ้านมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของโครงการกองทุนให้รับรู้ทั่วถึงกัน กองทุนจัดให้มีการประชุมและทำกิจกรรมร่วมกัน กองทุนหมู่บ้านเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมมากขึ้นในทุกมิติ 2. ด้านความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ สมาชิกมีความคิดที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่อยู่ตลอดเวลา สมาชิกมีความคิดริเริ่มที่จะกำหนดงานที่ทำใหม่ 3. ด้านความสามารถในการรวมกลุ่ม ได้แก่ องค์ครภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมให้หมู่บ้านเกิดการรวมกลุ่มกันมาก

ขึ้น กองทุนหมู่บ้านมีการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม 4. ด้านความสามารถของคณะกรรมการ ได้แก่ คณะกรรมการมีการพิจารณาอนุมัติเงินทุนด้วยความโปร่งใส กองทุนมีความโปร่งใสในการเลือกคณะกรรมการ และ 5. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ได้แก่ สมาชิกทราบรายละเอียดและปฏิบัติตามของระเบียบและข้อบังคับของกองทุนเป็นอย่างดี กติกา ระเบียบ และข้อบังคับต้องเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ กล่าวคือ ประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้าน กล่าวคือ จากผลการวิจัยการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านพบว่า ทั้ง 5 ด้าน คือ 1. ด้านการมีส่วนร่วม 2. ด้านความคิดสร้างสรรค์ 3. ด้านความสามารถในการรวมกลุ่ม 4. ด้านความสามารถของคณะกรรมการ และ 5) ด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ผลการวิจัยอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถของคณะกรรมการ แสดงให้เห็นว่าความสามารถของคณะกรรมการมีอิทธิพลต่อการบริหารกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างมาก รวมไปถึงการมีทักษะ ประสบการณ์ ความรู้ความสามารถส่วนตัว อีกทั้งผ่านการอบรม ศึกษา และเรียนรู้ เพิ่มเติม นั้นทำให้คณะกรรมการมีส่วนอย่างยิ่งในการนำพากองทุนหมู่บ้านไปสู่จุดหมายได้สำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ และสามารถอยู่รอดต่อไปท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันทั้งทางตรงและทางอ้อมได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัมพล ราชวงษ์ และคณะ (2558) เรื่อง การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพในองค์กร อสังหาริมทรัพย์โดยใช้หลักธรรมาภิบาลกรณีศึกษาบริษัทแสนสิริจำกัด (มหาชน) พบว่ามีการนำการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพในองค์กรอสังหาริมทรัพย์โดยใช้หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการในองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ด้านหลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วมหลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม และหลักคุณธรรมการเปรียบเทียบ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ 1. ด้านการมีส่วนร่วม กล่าวคือ สอดคล้องกับงานวิจัยของธนิศ ยืนยง (2561) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายกภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาท้องถิ่นในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

0.01 2. ด้านความคิดสร้างสรรค์ กล่าวคือ สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริรัตน์ คลังเย็น (2556) เรื่อง การบริหารงานสู่ความเป็นเลิศตามหลักพุทธธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า รูปแบบการบริหารงานสู่ความเป็นเลิศตามหลักพุทธธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ การทำงานให้มีลักษณะเชิงบูรณาการ เกิดการแสวงหาความร่วมมือ และสร้างเครือข่ายกับฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี เพื่อเป็นการระดมความเห็นก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน ผลลัพธ์ที่ได้จากการบริหารการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

3. ด้านความสามารถในการรวมกลุ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยของวาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์ (2557) เรื่อง แบบจำลองการบริหารเชิงพุทธบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า แบบจำลองการบริหารเชิงพุทธบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการใช้เทคนิคการสร้างบูรณาการ 3 ประการ ได้แก่ ร่วมมือหรือรวมกลุ่มกันประสานหรือการเข้าหาสื่อสารกัน สอดคล้องหรือการเข้ากันได้ และการมีส่วนร่วมในการรวมกลุ่มในงานท้องถิ่น

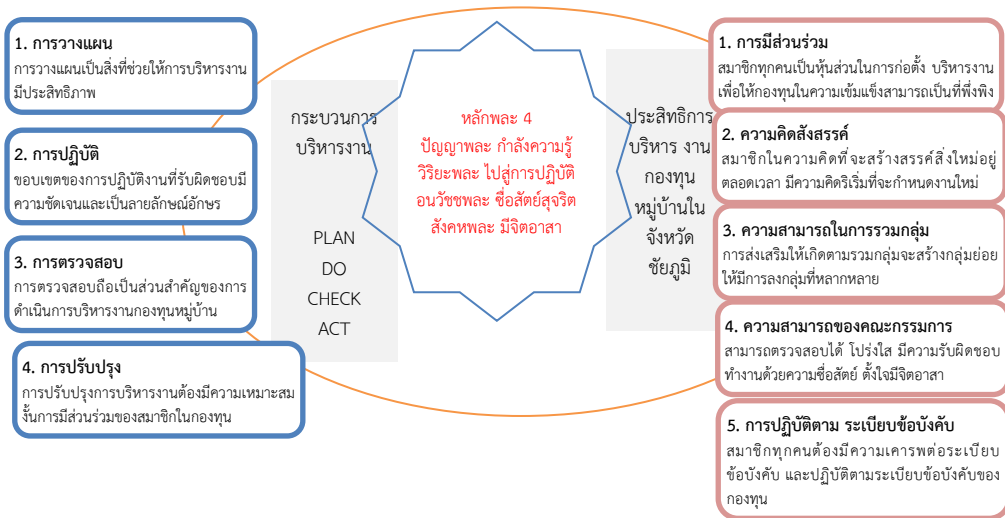
4. ด้านความสามารถของคณะกรรมการสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญคลอง เรื่องแสน และคณะ พิลุน (2559) เรื่อง การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดูแลและเป็นที่ปรึกษากองทุนหมู่บ้าน มีการสร้างโครงสร้างการบริหารงานกองทุนที่ชัดเจน และมีการประสานงานกันระหว่างกรรมการกองทุนอย่างสม่ำเสมอจะช่วยดูแลและช่วยแก้ไขปัญหา และ 5. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ สอดคล้องกับงานวิจัยของพยุ้งศักดิ์ ใจตรง (2555) เรื่อง ความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีความเห็นต่อ การปฏิบัติงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยด้านที่สูงที่สุดคือ การปฏิบัติตามหลักนิติธรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ กองทุนมีการวางระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ และกติการ่วมกัน ในการกั๊ยมของสมาชิกที่ชัดเจน และกองทุนมีการกำหนดเงื่อนไข กติกา ประเภทการกั๊ยมของสมาชิกที่ชัดเจน

2. พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ กล่าวคือ การส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิเกิดจากการมีจิตอาสาในการสงเคราะห์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มาเป็นอันดับที่ 1 แสดงให้เห็นว่า การเกื้อกูลกันช่วยเหลือกันในยามยาก มีจิตใจโอบอ้อมอารี มีมิตรภาพ

และเป็นกลายามิตรที่ดีต่อกัน มีผลทำให้กองทุนหมู่บ้านสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยคามมีจิตอาสาคอยเป็นห่วงช่วยเหลือกัน เป็นการทำให้ส่วนรวม นอกจากนั้นการมีจิตอาสาที่ช่วยประคับประคองให้สมาชิกยังอยู่กับกองทุนต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของณภัทร ปินทรรัตน์ (2555) เรื่อง คุณลักษณะของผู้นำองค์กรตามหลักพละ 4 ในธุรกิจประกันภัยพบว่า หลักธรรมพละ 4 หรือ 4 คุณลักษณะ คือ 1. ปัญญาพละ คุณลักษณะทางด้านสติปัญญา ความรอบรู้ เฉลียวฉลาดรอบคอบ 2. วิริยะพละ คุณลักษณะทางด้านความขยันอดทน ความอุตสาหะ บากบั่นไม่ย่อท้อ 3. อดวิชพละ ความซื่อสัตย์สุจริตยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมในการประกอบกิจการ และ 4. สังคหพละ คุณลักษณะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ สร้างหลักมนุษยสัมพันธ์ที่ดีด้วยวัตถุ 4 ประการ การส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิเกิดจากการมีปัญหา หรือ กำลังความรู้ มาเป็นอันดับ 2 แสดงให้เห็นว่า การใช้ปัญญาสามารถช่วยในการวิเคราะห์แก้ไขปัญห ทำให้เข้าใจในบริบทของสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในหน่วยงานหรือองค์กร และสามารถใช้หลักของเหตุและผลในการตัดสินใจในการบริหารงานได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัตน์ ไรจนประภา (2559) เรื่อง การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสังคมแห่งสันติภาพในประเทศไทย พบว่า การส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิเกิดจากการมีความซื่อสัตย์สุจริต หรือ การมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ มาเป็นอันดับ 3 แสดงให้เห็นว่า หลักของความไม่ทุจริต มีความซื่อสัตย์ การกระทำอันไม่มีโทษภัยต่อผู้อื่น ถือเป็นส่วนสำคัญทำให้เกิดการยกย่องเชิดชูในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรินทร์ธร ศิธรกุล (2557) เรื่อง ผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า แนวทางในการพัฒนาผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี คือการพัฒนาภาวะผู้นำโดยใช้ ที่มีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล หลักของคุณธรรมจริยธรรม และหลักของการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ ตรวจสอบได้ ซื่อสัตย์สุจริต และการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ เกิดจากการมีวิริยะ หรือ การมีความเพียรพยายามในการปฏิบัติงาน หรือ การนำสู่การปฏิบัติ มาเป็นอันดับ 4 ซึ่งเป็นอันดับสุดท้าย แสดงให้เห็นว่า ความขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก มุมานะ ให้งานบรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรินทอง แก้วทุม (2560) เรื่อง การบริหารการพัฒนาเชิงพุทธขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า สภาพการบริหารการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ด้านนโยบาย มีการบริหารการพัฒนาตามหลักการบริหาร มีการทบทวนขั้นตอนการปฏิบัติงาน กำหนดแผน และขั้นตอน ด้านโครงการ มีการพิจารณาจัดทำโครงการและกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้บริหารท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่ และ

หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการบริหารการพัฒนา พบว่า หลักผละ 5 ประการ เป็นธรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย
ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย สามารถอธิบายได้ว่าพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย กระบวนการบริหารงาน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติ ด้านการตรวจสอบ และด้านการปรับปรุง หลักผละ 4 ได้แก่ ด้านกำลังความรู้ (ปัญญาผละ) ด้านนำสู่การปฏิบัติ (วิริยะผละ) ด้านชื่อสัตย์สุจริต (อนวัชผละ) และด้านมีจิตอาสา (สังคผละ) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความสามารถในการรวมกลุ่ม ด้านความสามารถของคณะกรรมการ และด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ แต่ละด้านมีลักษณะ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ กล่าวคือ

1. ด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ สมาชิกได้เข้าร่วมประชุมชี้แจงนโยบายและแนวทางของโครงการ กองทุนจัดให้มีการประชุมและทำกิจกรรมร่วมกัน กองทุนหมู่บ้านเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมมากขึ้นในทุกมิติและให้เข้าใจแนวทางด้วย
2. ด้านความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่

สมาชิกมีความคิดที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่อยู่ตลอดเวลา สมาชิกมีความคิดริเริ่มที่จะกำหนดงานที่ทำใหม่ กองทุนหมู่บ้านจัดให้มีการระดมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกด้วยกัน

3. ด้านความสามารถในการรวมกลุ่ม ได้แก่ กองทุนหมู่บ้านมีการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มกองทุนหมู่บ้านจัดสร้างกลุ่มย่อยให้มีการรวมกลุ่มที่หลากหลายขึ้น 4. ด้านความสามารถของคณะกรรมการ ได้แก่ กองทุนมีความโปร่งใสในการเลือกคณะกรรมการ คณะกรรมการควรพิจารณาจากความรู้ความสามารถและประสบการณ์ และ 5. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ได้แก่ สมาชิกทราบรายละเอียดและปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับของกองทุนเป็นอย่างดี สมาชิกมีความเข้าใจในระเบียบและข้อบังคับของกองทุนอย่างดี และระเบียบข้อบังคับต้องเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

2. หลักผล 4 กล่าวคือ 1. ด้านกำลังความรู้ (ปัญญาผล) ได้แก่ สมาชิกสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานได้ สมาชิกมีวิสัยทัศน์วิเคราะห์และสามารถคาดการณ์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นกับการบริหารงานได้ 2. ด้านนำสู่การปฏิบัติ (วิริยะผล) ได้แก่ สมาชิกมีความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติงานอย่างจริงจัง สมาชิกมีความรับผิดชอบ รู้รอบ มีสติในการปฏิบัติงาน 3. ด้านซื่อสัตย์สุจริต (อนวัชผล) ได้แก่ สมาชิกนำหลักศีลธรรม จริยธรรมมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน คณะกรรมการมีความรับผิดชอบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และ 4. ด้านมีจิตอาสา (สังคหผล) ได้แก่ คณะกรรมการเอาใจใส่ต่อสวัสดิภาพและความเป็นอยู่ของสมาชิกอย่างทั่วถึง คณะกรรมการช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิกด้วยความปรารถนาดีและเต็มใจสมาชิกช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานโดยไม่หวังผลตอบแทน และมีความสามัคคี เข้าใจกันและกัน

3. กระบวนการบริหารงาน กล่าวคือ 1. ด้านการวางแผน ได้แก่ การวางแผนเป็นสิ่งที่ช่วยให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ การวางแผนช่วยแก้ไขปัญหารวมถึงกำหนดวงเงินจัดสรรและทำบัญชีได้ การวางแผนช่วยในการตัดสินใจวางนโยบายและโครงการ 2. ด้านการปฏิบัติ ได้แก่ สมาชิกมีการปฏิบัติงานทันทีที่ได้รับมอบหมาย สมาชิกปฏิบัติงานด้วยความอดทนและตั้งใจ เพื่อพัฒนาตนเองให้เกิดความชำนาญและมีทักษะ กองทุนหมู่บ้านช่วยให้มีการสื่อสารกันในการปฏิบัติงานเกิดผลงานดี 3. ด้านการตรวจสอบ ได้แก่ คณะกรรมการทำให้เกิดการยอมรับ มีความโปร่งใส ป้องกันการทุจริต และมีความน่าเชื่อถือกองทุนช่วยหาทางออก แก้ไขปัญหา และ 4. ด้านการปรับปรุง ได้แก่ สมาชิกรับรู้ผลการประเมินการดำเนินงานของกองทุนและนำมาประเมินปรับใช้ในการดำเนินงาน สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนและร่วมปรับปรุง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรคำนึงถึงสภาพลักษณะของกองทุนด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนา โดยเฉพาะการจัดสรรวงเงินให้กับสมาชิกและกองทุน ซึ่งมีความจำเป็นในการใช้วงเงินไม่เท่ากัน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

สำนักงานกองทุนหมู่บ้านควรทำฐานข้อมูลเชิงลึกให้รอบด้านครอบคลุมในทุกมิติ และมีรูปแบบการนำเสนอที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีการทำข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้าน และสมาชิกทั่วประเทศจะได้มีข้อมูลจากส่วนกลางใช้ร่วมกัน อันจะนำมาซึ่งการรับรู้ข้อมูลโดยพร้อมเพรียงกัน รวดเร็ว ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2565). *แนวนโยบายของสำนักงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ*. สืบค้น 21 มีนาคม 2565, จาก <http://www.villagefund.or.th>
- กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2565). *สรุปปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน*. สืบค้น 19 มกราคม 2565, จาก <http://www.cdd.go.th/pdf>
- กัมพล ราชวงษ์ และคณะ. (2558). การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพในองค์กร อสังหาริมทรัพย์โดยใช้หลักธรรมาภิบาล:กรณีศึกษาบริษัทแสนสิริจำกัด (มหาชน). *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*, 4(1), 16-34.
- ณภัทร ปิณฑรัตน์. (2555). *คุณลักษณะของผู้นำองค์กรตามหลักพละ 4 ในธุรกิจประกันภัย* (รายงานวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธนิศร ยืนยง. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัด นครนายก. *วารสาร มหาคุฬานาครทรรศน์*, 7(2), 210-222.
- บุญคลอง เรืองแสน และคณะ. (2559). การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขต อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารการเมืองการปกครอง การบริหาร-การจัดการการบริหารทรัพยากรมนุษย์-นโยบาย*, 6(1), 133-150.
- พยุงค์ดี ใจตรง. (2555). *ความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาล*

นครแหลมฉบัง อำเภอกะปง จันทบุรี (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ (ฉบับประมวลธรรม)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

รินทอง แก้วทุม. (2560). *การบริหารการพัฒนาเชิงพุทธขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์. (2557). *แบบจำลองการบริหารเชิงพุทธบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วีรณัฐ โรจนประภา. (2559). การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสังคมแห่งสัมมาปัญญาในประเทศไทย. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 12(3), 217-231.

ศิริรัตน์ คลังเย็น. (2556). *การบริหารงานสู่ความเป็นเลิศตามหลักพุทธธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. (2565). *รายงานผลการดำเนินงานนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ*. สืบค้น 28 กันยายน 2565, จาก <http://www.opm.go.th/pdf>

สำนักงานพัฒนาชุมชนประจำจังหวัดชัยภูมิ. (2565). *ข้อมูลสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ*. สืบค้น 15 มิถุนายน 2565, จาก <http://www.chaiyaphum.cdd.go.th/pdf>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ*. สืบค้น 21 สิงหาคม 2565, จาก <http://www.nesdc.go.th/แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ>

สุรินทร์ธร ธีรกุล. (2557). *ผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

William E.D. (2560). *PDCA: Deming Cycle*. Retrieved January 23, 2565, from <http://adisony.blogspot.com/edward-deming>.

Taro Yamane. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper & Row.

ความเชื่อและความศรัทธาในวัตถุมงคลของคนไทยในปัจจุบัน*

BELIEF AND FAITH IN SACRED OBJECTS OF THAI PEOPLE

พระครูสังฆรักษ์มานพ อคคามานโว

PhraKrusangharak Manop Akkamanavo

วัดพนัญเชิงวรวิหาร

Wat Phananchoen Worawihan

Corresponding Author E-mail: ven.manop@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและนำเสนอความเชื่อและความศรัทธาในวัตถุมงคลของคนไทยในปัจจุบันว่ามีอย่างไรบ้าง มีความสอดคล้องกับคำสอนพระพุทธศาสนาอย่างไร ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อและความศรัทธาในวัตถุมงคลของคนไทยนั้นสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ 1. กลุ่มที่มีความเชื่อในพุทธศาสตร์หรือศรัทธาในคุณค่าทางพระพุทธศาสนา คือ กลุ่มที่เน้นเรื่องเป็นตัวแทนความดีงามของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์หรือบุคคลที่ศรัทธานั้น โดยความศรัทธาในกลุ่มนี้จะสอดคล้องกับ ศรัทธา 4 ในพระพุทธศาสนา 2. กลุ่มที่มีความเชื่อไสยศาสตร์ คือ กลุ่มที่มุ่งอธิปาฏิหาริย์ ดลบันดาลต้องการความแคล้วคลาดปลอดภัย โดยความศรัทธาในกลุ่มนี้จะขัดแย้งกับ ศรัทธา 4 ในพระพุทธศาสนา 3. กลุ่มที่ไม่ได้มีความเชื่อและศรัทธาในความดีหรืออธิปาฏิหาริย์ คือ กลุ่มที่เน้นพุทธศิลป์และกลุ่มที่เน้นเรื่องการเป็นสินค้าในเชิงพาณิชย์ โดยความเชื่อและศรัทธาในวัตถุมงคลนั้น หากจะถือว่าเป็นประโยชน์สูงสุดตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนานั้นต้องเป็นการบูชาในลักษณะที่วัตถุมงคลนั้นเป็นตัวแทนของบุคคลที่มีความดี หรือบูชาบุคคลที่ควรบูชาตามหลักธรรมในมงคลสูตร ต้องมีความเชื่อแบบพุทธศาสตร์ มีศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญา บูชาไปถึงความดีของสิ่งที่มีเนื่องด้วยวัตถุมงคลนั้น ๆ และหมั่นทำตามคำสอนหรือความดีของบุคคลที่ควรบูชานั้นด้วย

คำสำคัญ: ความเชื่อ; ความศรัทธา; วัตถุมงคล

Abstract

This article aims to study and present the beliefs and faith in sacred objects of Thai people in present, how is it consistent with Buddhist

*Received August 22, 2023; Revised September 2, 2023; Accepted September 4, 2023

teachings? The study found that Belief and faith in sacred objects of Thai people Can be divided into 3 groups is 1. a group with beliefs in Buddhism or faith in Buddhist values, i.e. a group that focuses on representing the virtues of the Buddha, the Dharma, the Sangha, or the person who believes in that the faith in this group is consistent with the faith 4 in Buddhism. 2. A group with superstition is a group that aims for miracles, inspiration, and needs for safety. The faith in this group will conflict with the faith 4 in Buddhism. 3. Groups that do not have faith and faith in goodness or miraculous powers are groups that focus on Buddhist art and groups that focus on being commercial products. By believing and believing in the sacred object If it is the most beneficial according to Buddhist principles, it must be worshiped in a way that the sacred object represents a person with good deeds. Or worship the person who should be worshiped according to the principles in the auspicious formula. Therefore, if Thai people will have faith and faith in sacred objects to achieve prosperity in life. Must have a Buddhist belief have faith that consists of wisdom Worship to the goodness of things due to that sacred object and always follow the teachings or goodness of the person who deserves that worship.

Keywords: Beliefs; Faith; Sacred Objects

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบัน มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามกระแสการพัฒนาของโลกเป็นอย่างมาก พลเมืองของประเทศในภาพรวมมีการศึกษาสูงขึ้น โดยเฉพาะเยาวชนรุ่นใหม่ที่เกิดโตมาในยุคสมัยที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้มีความคิดวิเคราะห์ตามเหตุและผลแบบวิทยาศาสตร์ แต่ถึงกระนั้น ความเชื่อและความศรัทธาเกี่ยวกับสิ่งที่เหนือธรรมชาติ เหนือการพิสูจน์ตามเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ ก็ยังมีอยู่คู่กับสังคมไทยตราบจนปัจจุบัน และยังมีอยู่ในวงกว้าง

ความเชื่อและความศรัทธาที่เกี่ยวกับสิ่งที่นอกเหนือวิทยาศาสตร์ มีทั้งความเร้นลับเกี่ยวกับสิ่งที่มองไม่เห็น ดังปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน เช่น ท้าเวสสุวัณ ไอ้ไข่ พญานาค เป็นต้น และความเชื่อความศรัทธา ผ่านสิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้น ซึ่งอยู่ในรูปลักษณะที่เป็นเหรียญก็ดี รูปหล่อ รูปปั้น รูปภาพ ฝ้ายันต์ หรือวัตถุอื่นใดก็ดี ซึ่งมีการใช้ศัพท์เรียกสิ่งเหล่านี้กันโดยแพร่หลายว่า “วัตถุมงคล”

ความหมายของวัตถุมงคล

วัตถุมงคล เป็นภาษาบาลี แยกออกเป็นคำว่า วัตถุ (วัตถุ) กับคำว่า มงคล (มงคล) คำว่า วัตถุ (วัตถุ) ในภาษาบาลี มีหลายความหมาย แปลว่า เรื่อง สิ่งของ สิ่ง เมือง ฯลฯ ส่วนคำว่า มงคล (น.) แปลว่า เหตุที่นำมาซึ่งความเจริญ, ด้ายที่ทำเป็นวงสำหรับสวมศีรษะ เพื่อเป็นสิริมงคล (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ในอรรถกถา ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ ได้อธิบายว่า มงคล (มงคล) หรือมงคล ได้แก่ เหตุแห่งความสำเร็จ เหตุแห่งความเจริญ เหตุแห่งสมบัติทุกประการ เมื่อรวมความหมายแล้ว วัตถุมงคล หมายถึง เครื่องรางของขลังที่เชื่อว่าจะนำความสุขความเจริญเป็นต้นมาให้ หรือป้องกัน ภัยอันตรายต่าง ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) วัตถุมงคล เป็นเรื่องของความเชื่อและศรัทธาในสิ่งของที่สร้างขึ้นมีความสัมพันธ์ทางด้านศาสนา ตามสมัยนิยมตั้งแต่โบราณกาลมีหลักฐานเป็นวัตถุมงคลที่สร้างขึ้นมีอายุเก่าแก่เกือบ 2,000 ปี วัตถุมงคลจะมีมากมายในสังคมไทย เช่น พระเครื่อง พระกริ่ง พระกริ่งปวเรศ ปลัดขิก ผ้ายันต์ ตะกรุด มีดหมอ องค์เทพที่เป็นทางศาสนาอื่น ๆ เช่น พระพรหม พระตรีมูรติ พระราหู เป็นต้น

มงคลตามทัศนะของพุทธศาสนา กล่าวว่า หมายถึง เหตุแห่งความสำเร็จ เหตุแห่งความเจริญ เหตุแห่งสมบัติทุกประการ ซึ่งได้แก่ มงคล 38 ประการนั่นเอง จากความเชื่อเรื่องมงคล ที่ปรากฏในมงคลสูตร สามารถจัดมงคลออกเป็น 2 ประเภท คือ มงคลภายนอก อันได้แก่ สิ่งใดก็ตามที่ผู้รับรู้แล้วก่อให้เกิดความชอบใจ ฟังพอใจ จากสิ่งที่อยู่ภายนอกตัว และมงคลภายใน คุณความดีที่อยู่ตัวบุคคล เพราะเห็นว่ามงคลจะมีผลดีต่อบุคคล ต่อเมื่อนำมงคลเหล่านั้นไปปฏิบัติ เช่น การไม่คบคนพาล การคบบัณฑิต เป็นต้น

ความเชื่อและศรัทธา

ความเชื่อ หมายถึง ความคิด ความเข้าใจและการยอมรับ นับถือ เชื่อมั่นในสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยไม่ต้องมีเหตุผลใดมาสนับสนุนหรือพิสูจน์ ทั้งนี้บางอย่างอาจมีหลักฐานอย่างเพียงพอที่จะพิสูจน์ได้ หรืออาจจะไม่มีหลักฐานที่จะนำมาใช้พิสูจน์ให้เห็นจริงเกี่ยวกับสิ่งนั้นก็ได้ (เทพ สงวนกิตติพันธุ์, 2566)

ประโยชน์ที่จะได้รับจากความเชื่อ

1. ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการดำเนินชีวิตมากยิ่งขึ้น เพราะมีสิ่งที่เชื่อถือเป็นสิ่งยึดเหนี่ยว
2. ทำให้เกิดกำลังใจและพลังที่จะต้องสู้กับอุปสรรค หากรู้สึกกว่าตนเองมีสิ่งที่เชื่อถือคุ้มครอง
3. ทำให้เกิดความสุขใจหากได้ปฏิบัติตามความเชื่อที่มีอยู่

โทษที่จะได้รับจากความเชื่อ

1. อาจทำให้หลงผิดและปฏิบัติตนไปในทางที่ผิดได้
2. อาจทำให้เสียโอกาสในการกระทำความดีต่าง ๆ ได้เพราะมัวแต่รอฤกษ์ยาม
3. อาจทำให้เกิดความเชื่อมั่นมากเกินไปจนกลายเป็นความประมาทและทำให้เกิดความสูญเสียได้
4. อาจทำให้ขาดการไตร่ตรองที่ดีหรือขาดการใช้เหตุใช้ผลในการกระทำความดีต่าง ๆ

5. อาจทำให้การแสดงออกต่าง ๆ ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม

ศรัทธา จะใช้ในความหมายที่ตรงกับ Faith ในภาษาอังกฤษ คือเป็นความเชื่อที่มีความนับถือ เชื่อมั่นในลักษณะที่มีความเชื่อฟัง มอบความไว้วางใจโดยไม่มีความเคลือบแคลงสงสัย เพราะเป็นการปลงใจเชื่อโดยไม่ใช้ปัญญาและเหตุผลประกอบ (ลักษณะวัตรจริยพงศ์, 2541) แต่คำว่า ศรัทธา ในพระพุทธศาสนา ซึ่งแปลกันว่าความเชื่อนั้น ไม่ใช่ศรัทธาตามความหมายที่ใช้กันในศาสนาอื่นที่ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Devotion, Faith เพราะศรัทธาในหลักพระพุทธศาสนาไม่ใช่ความเชื่ออย่างงมงายโดยไม่ใส่ใจต่อการตรวจสอบด้วยเหตุผล แต่เป็นความเชื่อที่เรามี หลังจากได้วิเคราะห์ดูแล้วว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่สมควรเชื่อ โดยพระพุทธเจ้า ทรงแสดงความเชื่อที่ประกอบด้วยปัญญาไว้ 4 ประการ หรือที่เรียกว่า ศรัทธา 4 ดังนี้

1. กัมมสัทธา (เชื่อเรื่องกรรม) เชื่อกฎแห่งกรรม เชื่อว่ากรรมมีอยู่จริง คือ เชื่อว่าเมื่อทำอะไรโดยมีเจตนา คือ จงใจทำทั้งรู้ ย่อมเป็นกรรม เป็นความชั่วความดีมีขึ้นในตน เป็นเหตุปัจจัยก่อให้เกิดผลดีผลร้ายสืบเนื่องต่อไป การกระทำไม่วางเปล่าและเชื่อว่าผลที่ต้องการจะสำเร็จได้ด้วยการกระทำ มิใช่ด้วยอ้อนวอนหรือนอนคอยโชค เป็นต้น

2. วิปากสัทธา (เชื่อวิปาก, เชื่อผลของกรรม, เชื่อว่าผลของกรรมมีจริง) คือ เชื่อว่ากรรมที่ทำแล้วต้องมีผล และผลต้องมีเหตุ ผลดีเกิดจากกรรมดี ผลชั่วเกิดจากกรรมชั่ว

3. กัมมัสสกตาสัทธา (เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน) เชื่อว่าแต่ละคนเป็นเจ้าของ จะต้องรับผิดชอบเสวยวิบากเป็นไปตามกรรมของตน

4. ตถาคตโพธิสัทธา (เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า) มั่นใจในองค์พระตถาคตว่าทรงเป็นพระสัมมาสัมพุทธะ ทรงพระคุณทั้ง 9 ประการ ตรัสธรรม บัญญัติวินัยไว้ด้วยดี ทรงเป็นผู้นำทางที่แสดงให้เห็นว่า มนุษย์ คือ เราทุกคนนี้ หากฝึกตนด้วยดี ก็สามารถเข้าถึงภูมิธรรมสูงสุด บริสุทธิหลุดพ้นได้ ดังที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญไว้เป็นแบบอย่าง (พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), 2539)

ประเภทของวัตถุมงคล

วัตถุมงคลนั้น สามารถแบ่งได้อย่างกว้าง ๆ เป็น 2 ประเภทคือ

1. ประเภทที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ ได้แก่ สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติโดยไม่ได้มีการสรรสร้าง ซึ่งถือว่ามีดีในตัวหรือมีเทวดารักษา เช่น เหล็กไหล คดต่าง ๆ เขากวาง คุด เขี้ยวหมูตัน เขี้ยวเสือกหลง เถาวัลย์ เป็นต้น

2. ประเภทที่มนุษย์ปรุงแต่งสร้างขึ้น ได้แก่ สิ่งของที่มนุษย์สร้างขึ้นจำแนกตามวัสดุได้ 4 ประเภท คือ

2.1 ประเภทเนื้อดิน สร้างจากองค์ประกอบที่เป็นดินเป็นหลัก เช่น พระพิมพ์ หรือพระเครื่อง ค้นพบจากกรุต่าง ๆ ในสมัยโบราณ อาทิ พระซุ้มกอ พระกำแพงทุ่งเศรษฐี พระนางพญาเสน่ห์จันทร์ เป็นต้น

2.2 ประเภทเนื้อผง สร้างจากผงปูนเปลือกหอยผสมผงอิทธิเจ เกสรดอกไม้บูชาพระ หรือผงใบลาน เป็นต้น หรือเผาไฟเป็นถ้ำถ่านกับวัสดุอย่างอื่น เช่น พระสมเด็จวัดระฆัง วัดบางขุนพรหม และวัดเกศไชโย เป็นต้น

2.3 ประเภทเนื้อชิน สร้างจากโลหะธาตุต่าง ๆ เช่น ชินเงิน ชินตะกั่ว นวโลหะ ตลอดจนทองคำ สำริด เงิน นาค ทองแดง เป็นต้น ตามสูตรการเล่นแร่แปรธาตุต่าง ๆ เช่น พระทำกระดาน พระร่วงหลังรางปืน พระลีลาวังหิน เป็นต้น

2.4 ประเภทเขี้ยว งา กระดุกและไม้ เป็นต้น ของสัตว์ต่าง ๆ ตลอดจนไม้ เมล็ดพันธุ์พืช เปลือกไม้ต่าง ๆ นำมาแกะสลักอีกชั้นหนึ่ง เช่น สิ่ง เสือ หมากทุย ลูกประคำ เป็นต้น (ประชุม กาญจนวัฒน์, 2536)

แบ่งประเภทตามวัสดุคือ 1. โลหะ 2. ผง 3. ดิน 4. วัสดุอย่างอื่น อาทิ กระดาดสา ชันโรง ดินขุยปู 5. เขี้ยวสัตว์ งาช้าง เล็บสัตว์ 6. ผงผีพราย ผ้ายตราสังข์ ผ้าหอศพ ผ้าผูกคอตาย 7. ผ้าทอทั่ว ๆ ไป

การแบ่งตามระดับชั้นคือ 1. เครื่องรางชั้นสูง อันได้แก่ เครื่องรางที่ใช้ส่วนสูงของร่างกาย ซึ่งนับตั้งแต่ศีรษะลงมาถึงบันเอวสำเร็จด้วยพระพุทธรูป พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ 2. เครื่องรางชั้นต่ำ อันได้แก่ เครื่องรางที่เป็นของต่ำ อาทิ ปลัดขิก อีเปื้อ 3. เครื่องรางที่ใช้เขี้ยว อันได้แก่ ธงรูปนก รูปตักแตน รูปปลา หรือกระบอกใส่ยันต์และอื่น ๆ

รูปแบบความต้องการวัตถุมงคลในสังคมไทย

ผู้ที่มีความต้องการในวัตถุมงคลนั้น มีเหตุผลหลากหลาย แต่โดยภาพรวมของผู้ที่มีวัตถุมงคลไว้บูชา สามารถจำแนกได้ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ (พระครูอนุกุลกัลยาณกิจ, 2564)

1. กลุ่มที่เน้นพุทธศิลป์ ชื่นชอบในความงามของศิลปะเช่น นักสะสมของเก่า เป็นต้น
2. กลุ่มที่มุ่งอิทธิปาฏิหาริย์ ดลบันดาล ต้องการความแคล้วคลาดปลอดภัย ตลอดจนสิ่งที่พึงประสงค์ต่าง ๆ
3. กลุ่มที่เน้นเรื่องเป็นตัวแทนของความดีงาม เช่น ชาวพุทธที่มีพระพุทธรูปไว้ประจำในบ้านของตน เพื่อกราบไว้บูชาระลึกถึงพระพุทธรูป เป็นต้น
4. กลุ่มที่เน้นเรื่องความเป็นสินค้า เช่น ธุรกิจบูชาพระ เป็นต้น

สิ่งที่เป็นมงคลในทางพระพุทธศาสนา

มงคลในพระพุทธศาสนานั้น มีความหมายว่า เหตุอันให้เกิดความสุขความเจริญในชีวิต ซึ่งพระพุทธเจ้าได้แสดงเหตุอันเป็นมงคลไว้ในมงคลสูตร มีทั้งสิ้น 38 ประการ โดยเป็นข้อปฏิบัติที่จะทำให้บุคคลผู้นั้นไปประพฤติดีปฏิบัติตาม ย่อมเข้าถึงความสุขความเจริญได้ เริ่มต้นตั้งแต่ข้อปฏิบัติพื้นฐาน คือ การไม่คบคนพาล การคบบัณฑิต เป็นต้น จนถึงข้อปฏิบัติสูงสุดในทางพระพุทธศาสนา คือ การฝึกจิตให้ปราศจากกิเลสอาสวะ จนสามารถบรรลุธรรมขั้นสูงได้ ซึ่งเป็นอุดมการณ์สูงสุดในทางพระพุทธศาสนา หากบุคคลใดได้ปฏิบัติตามแต่ละขั้นตอนในมงคลสูตรที่พระพุทธเจ้าได้แสดงไว้ ก็จะทำให้เกิดความสุขความเจริญในชีวิตได้จริง ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่เปี่ยมมงคลอันสูงสุดในทางพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ ซึ่งความเป็นมงคลนั้นไม่ได้อยู่ที่วัตถุสิ่งของ หรือ สิ่งเร้นลับแต่อย่างใด แต่อยู่ที่การกระทำและการปฏิบัติตัวของบุคคล ตามข้อปฏิบัติต่าง ๆ ที่พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสไว้ จึงทำให้การปฏิบัติเหล่านั้นเป็นมงคล และจะได้รับความสุข ความสำเร็จในชีวิต (พระธรรมธัชสิทธิ์ ชยธมฺโม (ศรชัย), 2560)

วัตถุมงคลในวิถีชีวิตของคนไทยในปัจจุบัน

เราสามารถแบ่งความต้องการในวัตถุมงคลด้วยความเชื่อและความศรัทธาของคนไทยได้ 3 กลุ่มคือ

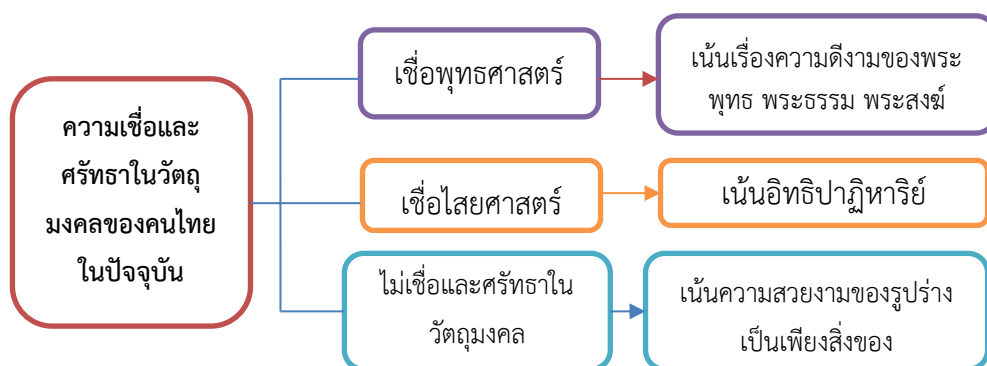
1. กลุ่มที่มีความเชื่อพุทธศาสตร์คือ กลุ่มที่เน้นเรื่องเป็นตัวแทนของความดีงามของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์หรือบุคคลที่ศรัทธานั้น เช่น ชาวพุทธที่มีพระพุทธรูปไว้ประจำในบ้านของตน เพื่อกราบไว้บูชาระลึกถึงพระพุทธรูป บูชาเหรียญพระเครื่อง เพื่อกราบไว้บูชาระลึกถึงคุณของพระสงฆ์ บูชาเหรียญของรัชกาลที่ 5 บูชาระลึกถึงพระคุณของท่านที่มีต่อประเทศไทย เป็นต้น โดยกลุ่มคนเหล่านี้ มักจะนำคำสอนหรือความดีจากตัวแทนของวัตถุมงคลที่ตนเองนับถือ นำมาปฏิบัติตามด้วย เพราะเป็นผู้ที่มีความศรัทธาอันประกอบด้วยปัญญา ซึ่งสอดคล้องต่อหลักศรัทธา 4 ของพุทธศาสนา ดังนี้ 1. กัมมัสัทธิ (เชื่อกฎแห่งกรรม) 2. วิปากัสัทธิ (เชื่อผลของกรรม) 3. กัมมัสสกาตัสัทธิ (เชื่อความที่สัตว์

มีกรรมเป็นของตน) 4. ตถาคตโพธิสัทธา (เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า) โดยไม่ได้เชื่อตาม ๆ กันว่าวัตถุมงคลนั้นศักดิ์สิทธิ์อย่างไร แต่มองเห็นถึงคุณความดีของสิ่งที่ตนศรัทธาเมื่อนำคำสอนหรือความดีนั้นมาปฏิบัติแก่ตนก็จะส่งผลให้ผู้ปฏิบัติได้ประสบความสำเร็จ ความมั่งคั่ง จากการปฏิบัติดีนั่นเอง

2. กลุ่มที่มีความเชื่อไสยศาสตร์ คือ กลุ่มที่มุ่งอิทธิปาฏิหาริย์ ดลบันดาล ต้องการความแคล้วคลาดปลอดภัย ตลอดจนถึงสิ่งที่พึงประสงค์ต่าง ๆ เป็นศรัทธาที่ปราศจากปัญญากำกับ เพราะเป็นความเชื่อแค่เพียงว่า วัตถุมงคลนั้นมีความศักดิ์สิทธิ์ มีอิทธิฤทธิ์ ช่วยดลบันดาลให้ผู้ศรัทธาและครอบครองวัตถุมงคลนั้น ประสบความสำเร็จ ความมั่งคั่ง โดยไม่จำเป็นต้องมีการปฏิบัติที่ดี เพียงแค่ ขออ้อนวอนจากวัตถุมงคลนั้นเท่านั้น

3. กลุ่มที่ไม่ได้มีความเชื่อและศรัทธาในวัตถุมงคล คือ กลุ่มที่เน้นพุทธศิลป์และกลุ่มที่เน้นเรื่องความเป็นสินค้า กลุ่มที่เน้นพุทธศิลป์เป็นกลุ่มที่มองวัตถุมงคลเป็นเพียงงานศิลปะ ที่สวยงาม เห็นคุณค่าจากเพียงรูปลักษณ์ภายนอกเท่านั้น ส่วนกลุ่มที่เน้นเรื่องการเป็นสินค้า จะมองว่าวัตถุมงคลเป็นสิ่งที่ใช้ในการซื้อขาย แลกเปลี่ยนเพื่อทำกำไรในทางการค้าเพียงเท่านั้น (เทพชู ทับทอง, 2508)

ประเภทความเชื่อและความศรัทธาในวัตถุมงคลของคนไทยในปัจจุบัน มีรายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ประเภทความเชื่อและความศรัทธาในวัตถุมงคลของคนไทยในปัจจุบัน

จากภาพดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ความเชื่อและความศรัทธาในวัตถุมงคลของคนไทยในปัจจุบัน มี 3 ประเภทหลัก คือ เชื่อพุทธศาสนา เน้นเรื่องความดีงาม ของพระรัตนตรัย เชื่อไสยศาสตร์ เน้นเรื่องอิทธิปาฏิหาริย์ และไม่เชื่อและศรัทธาในคุณความดี เน้นความสวยงาม เป็นเพียงวัตถุสิ่งของและเป็นสินค้าในเชิงพาณิชย์เท่านั้น

สรุป

ความเชื่อและความศรัทธาในวัตถุมงคลของคนไทยนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ 1. กลุ่มที่มีความเชื่อพุทธศาสตร์คือ กลุ่มที่เน้นเรื่องเป็นตัวแทนของความดีงามของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์หรือบุคคลที่ศรัทธานั้น โดยความศรัทธาในกลุ่มนี้จะสอดคล้องกับ ศรัทธา 4 ในพระพุทธศาสนา 2. กลุ่มที่มีความเชื่อไสยศาสตร์ คือ กลุ่มที่มุ่งอิทธิปาฏิหาริย์ ดลบันดาล ต้องการความแคล้วคลาดปลอดภัย โดยความศรัทธาในกลุ่มนี้จะขัดแย้งกับ ศรัทธา 4 ในพระพุทธศาสนา 3. กลุ่มที่ไม่ได้มีความเชื่อและศรัทธาในวัตถุมงคลคือ กลุ่มที่เน้นพุทธศิลป์และกลุ่มที่เน้นเรื่องความเป็นสินค้า

ในพระพุทธศาสนา ความเป็นมงคลหรือเหตุแห่งความสุขและความเจริญ ไม่ได้อยู่ที่วัตถุสิ่งของ แต่อยู่ที่การปฏิบัติตน ตามหลักธรรมในมงคลสูตร 38 ประการ ซึ่งในหลักธรรมดังกล่าวนี้ ไม่มีวัตถุมงคลรวมอยู่ด้วย แต่วัตถุมงคลที่มนุษย์สรรค์สร้างขึ้นมานั้น หากจะให้เกิดประโยชน์ตามหลักพระพุทธศาสนา ต้องเป็นวัตถุมงคลที่เกี่ยวข้องกับการบูชาบุคคลที่ควรบูชา ซึ่งบุคคลที่ควรบูชาคือบุคคลที่มีคุณความดีควรค่าแก่การระลึกนึกถึง และยึดถือเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตาม ได้แก่ ผู้มีศีล สมาธิ ปัญญาสูงกว่าเรานั้นเอง เพราะฉะนั้น หากประชาชนคนไทยจะมีความเชื่อและความศรัทธาในวัตถุมงคลเพื่อให้เกิดความเจริญในสมบัติทุกประการแล้ว จะต้องมีความเชื่อแบบพุทธศาสตร์ มีศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญา บูชาไปถึงความดีของตัวแทนของวัตถุมงคลนั้นๆ และหมั่นทำตามคำสอนหรือความดีของบุคคลที่ควรบูชานั้นๆ ด้วยจึงจะเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- เทพ สงวนกิตติพันธ์. (2566). ความเชื่อ. ศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. อุดรธานี. สืบค้น 1 กรกฎาคม 2566, จาก https://www.stou.ac.th/offices/rdec/udon/upload/socities9_10.html
- เทพชู ทับทอง. (2508). พระเครื่องและพระบูชา พระกรุเก่าวัด. ธนบุรี: ป. พิศานะการพิมพ์.
- พระครูอนุกุลกัลยาณกิจ. (2564). พระพุทธศาสนากับการสร้างวัตถุมงคล. วารสารภาวนาสารปริทัศน์, 1(1), 79-96.
- พระธรรมธัชชัยสิทธิ์ ชยธมโม (ศรชัย). (2560). ศึกษาการบูชาวัตถุมงคลเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมดีในทางพระพุทธศาสนาของ ประชาชนอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2539). *สถานการณ์พระพุทธศาสนาและกระแสสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สหธรรมิการพิมพ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิชเคชั่นส์ จำกัด.

การพัฒนาองค์การตามแนวพระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่* ORGANIZATIONAL DEVELOPMENT ACCORDING TO BUDDHISM IN THE NEW NORMOL

บรรเจิด ถมปัต

Banjerd Thompad

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail: banjerd2512@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาองค์การตามแนวพระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ โดยศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ งานวิจัย บทความวิชาการ และวิเคราะห์สังเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่า การพัฒนาองค์การต้องเปลี่ยนแปลง 3 ระบบ ดังนี้ 1. คนหรือพฤติกรรมของคน 2. โครงสร้างขององค์การ 3. เทคโนโลยีหรือวิทยาการ และมีการพัฒนาองค์ประกอบ 3 ประการคือ 1. ผู้บริหาร ต้องมีความตั้งใจที่จะมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบกับปัญหาที่มีอยู่ในองค์การตั้งแต่เริ่มต้นวางแผนจนสิ้นสุดกระบวนการผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน พฤติกรรมของบุคลากร แรงจูงใจในการทำงานของบุคลากร และมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับหลักการบริหารการเปลี่ยนแปลงและประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงพุทธ ได้แก่ 1. จักขุมา คือ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล 2. วิรุโธ คือ เป็นผู้เชี่ยวชาญในงาน 3. นิสสยสัมปันโน คือ เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี 2. ผู้ปฏิบัติงานในองค์การ จะต้องมีความสามารถในการทำงานตามลักษณะงานที่ได้รับมอบหมายและได้สวัสดิการพื้นฐานที่เพียงพอและประกอบด้วย 1. กายภาพนา (การเจริญกาย) 2. สีสภาพนา (การเจริญศีล) 3. จิตภาพนา (การเจริญจิต) 4. ปัญญาภาพนา (การเจริญปัญญา) 3. ลักษณะขององค์การซึ่งประกอบด้วย 1. คน 2. โครงสร้าง 3. งานและปัญหา 4) เทคโนโลยี องค์การที่จะมีการพัฒนาได้ดีจะต้องเป็นองค์การที่มีลักษณะความยืดหยุ่นสูง โครงสร้างขององค์การต้องสามารถปรับเปลี่ยนแก้ไขได้ และประกอบด้วยปรับตัวในยุคปกติวิถีใหม่คือการนำการสร้างองค์กรแบบ “Agile” มาใช้ในการพัฒนาองค์การ

คำสำคัญ: การพัฒนาองค์การ; พระพุทธศาสนา; ในยุคปกติวิถีใหม่

*Received August 18, 2023; Revised August 20, 2023; Accepted February 25, 2024

Abstract

This academic article the objective is to study organizational development according to Buddhism in the New Normal by studying and researching from books, research papers, academic articles, and synthetic analysis. The results of the study were found that Organizational development required changes in 3 systems as follows: 1. people or behaviors of people 2. organizational structure 3) technology or technology and there were 3 components developed: 1. Executives must be willing to participate in responsibility for problems that exist in the organization from the beginning of planning until the end of the process. Executives must have knowledge and understanding about management, personnel behavior, personnel motivation. They had good attitudes about the principles of change management and Buddhist leadership qualities, which were: 1. Chakkuma: having a broad vision; 2. Vithuro: being an expert in work; 3. Nissayasampanno is a person who has good human relations. 2. Workers in the organization must have the ability to work according to the nature of the assigned job and receive basic welfare that is sufficient and consists of 1. Gayabhavana, body development 2. Silabhavana, precept development, 3. Cittabhavana, mental development, 4. Panyabhavana, wisdom development 3. Characteristics of the organization consisting of 1. people 2. structure 3. tasks and problems 4. technology an organization that will develop well must be an organization with high flexibility. The organizational structure must be adaptable and consists of adaptation in the New Normal era, the new way is to lead the creation of an organization “Agile” is used to develop the organization.

Keywords: Organizational Development; Buddhism; In the New Normal Era

บทนำ

ในยุคที่เป็น New normal ความทันสมัยของเทคโนโลยีหรือว่าเปลี่ยนไปในทางโลกาภิวัตน์การบริหารภาครัฐและธุรกิจก็มีทั้งโอกาสและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นโอกาสในเรื่องของการสื่อสารกันง่ายขึ้นไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของเศรษฐกิจที่เป็นในยุคของออนไลน์ หรือจะมีอุปสรรคในหลาย ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการอุปสรรคของโรคภัย

ใช้เจ็บบีโรคระบาดต่าง ๆ หรือปัญหาที่แก้ไขยากก็คือคอร์ปชั่นซึ่งมีเกิดขึ้นอยู่ในประเทศไทย การสร้างแนวคิดที่จะพัฒนาองค์การให้ไปสู่การยกระดับสู่ความเจริญจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ โดยมีส่วนประกอบอยู่สามประการ คือ ตัวองค์กร ผู้บริหาร บุคลากร รวมถึงการนำองค์ความรู้จากพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้จึงเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่และสามารถนำไปพัฒนาองค์การในยุคปฎิวัติวิถีใหม่ได้

การพัฒนาองค์การทั้งในส่วนภาครัฐและเอกชนมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายภาครัฐไปสู่การกระจายอำนาจเพื่อดำเนินการเพื่อช่วยเหลือประชาชนให้ได้รับสวัสดิการที่เท่าเทียม ความเป็นอยู่ที่ดี แต่ปัจจุบันยังซึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2566 ที่มีการเลือกตั้งประชาชนมีความคาดหวังอย่างมากกับการได้รัฐบาลซึ่งคาดหวังในเรื่องของความเป็นอยู่ เศรษฐกิจสุขภาพการเมืองเกษตรกรรมหรือในด้านความเป็นอยู่ต่าง ๆ ที่มีความคาดหวังกับภาครัฐรวมถึงการทำงานของหน่วยงานที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบัน มีความยากลำบากในการใช้ชีวิตไม่ว่าจะเป็นการที่ข้าวยากหมากแพง ซึ่งประชาชนก็มีความคาดหวังว่าหลังจากที่ได้รับการใช้สิทธิ์เลือกตั้งแล้วจะมีการจัดตั้งรัฐบาลที่เป็นธรรมและสามารถมีผลกับการใช้ชีวิตที่ดีขึ้น แต่ถึงปัจจุบันนี้ก็ยังเป็นรัฐบาลรักษาการ ซึ่งอาจจะไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยฉะนั้นในยุคปฎิวัติวิถีใหม่ ที่ผู้เขียนพยายามชี้ให้เห็นถึงมุมมองของยุคปฎิวัติวิถีใหม่คือต้องใช้ชีวิตให้อยู่รอดในยุคที่มีค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนสูงรายได้ต่ำ จะทำอย่างไรจึงจะได้แนวคิดในการพัฒนาองค์การโดยใช้หลักพุทธศาสนาเข้ามาประยุกต์ใช้ไม่ว่าจะเป็นการบริหารคนการบริหารองค์กรรวมถึงการคืนกำไรให้แก่สังคมหรือทำความดีเพื่อสังคมโดยใช้หลักพุทธศาสนาจึงเป็นโจทย์ที่น่าสนใจและสามารถนำมาเขียนอธิบายได้

ความสำคัญของการพัฒนาองค์การ

ความหมายขององค์การ

องค์การ เช่น สถาบัน หรือ สมาคมที่มีเป้าหมายร่วมกันและเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมภายนอก คำนี้มาจากภาษากรีกคือ Organon หรือ Organ ภาษาทางรัฐศาสตร์หรือนิติศาสตร์องค์การ หมายถึงหน่วยสังคมของคนที่มีการโครงสร้างและการจัดการเพื่อตอบสนองความต้องการหรือความพยายามในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงโดยมีเป้าหมายร่วมกันองค์การทั้งหมดต้องมีโครงสร้างการบริหารจัดการซึ่งกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมที่แตกต่างกันและสมาชิกทั้งหลาย และแบ่งบทบาท ความรับผิดชอบ และอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานที่แตกต่างกัน

องค์การ หมายถึงกลุ่มของบุคคลที่เข้าร่วมกำลังกันอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในเป้าหมายร่วมกัน บางครั้งเป้าหมายขององค์การเพื่อแสวงหาผลกำไร เช่น

ร้านอาหารในเครือข่ายแฟรนไชส์หรือร้านค้าปลีกเสื้อผ้า และบางครั้งเป้าหมายขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไร เช่น โรงเรียนของรัฐที่ประกอบการเพื่อสาธารณะ มูลนิธิจัดตั้งโดยไม่แสวงหาผลกำไรการวิเคราะห์องค์การอย่างกว้าง ๆ อาจหมายถึงโครงสร้างขององค์การ การศึกษาขององค์การ พฤติกรรมขององค์การหรือการวิเคราะห์องค์การ จำนวนของมุมมองที่มีความแตกต่างกันที่มีอยู่ซึ่งสอดคล้องกัน

องค์การ (Organization) ตามพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาของราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายไว้ 2 ประการด้วยกัน คือ

1. การจัดระเบียบ กระบวนการที่จำแนกความแตกต่างของส่วนหนึ่งออกจากอีกส่วนหนึ่ง โดยให้แต่ละส่วนกระทำหน้าที่แตกต่างกัน และในขณะเดียวกันก็สร้างความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ภายในส่วนรวมทั้งหมดนั้นให้ทำหน้าที่ประสานกัน

2. องค์กร หน่วยงานที่มีการจัดระเบียบงานตามกระบวนการตามข้อ 1 องค์กรเป็นส่วนย่อยขององค์การ แต่ในปัจจุบันได้มีการใช้ในความหมายเดียวกัน (อนุศักดิ์ ฉินไพศาล, 2563)

ความสำคัญของการพัฒนาองค์การ

การพัฒนาองค์การ หมายถึง กระบวนการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบภายในองค์การ โดยบุคลากรทุกระดับในองค์การมีการวางแผนล่วงหน้า และมีเป้าหมายความสำเร็จร่วมกัน เพื่อให้องค์การสามารถดำรงอยู่ได้อย่างเหมาะสม และสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน และมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ความเข้มแข็งขององค์การที่ประกอบด้วยผลงานสูงสุด ทั้งในด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความมีสุขภาพสมบูรณ์ขององค์การจะมีสมรรถนะดีได้นั้น จำเป็นที่จะต้องอาศัยกระบวนการ (Process) หรือพฤติกรรมการทำงานขององค์การที่ยอมให้คนในองค์การใช้ศักยภาพ

สำหรับความมีสุขภาพสมบูรณ์ขององค์การ (Organizational Health) นั้น ต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ต้องมีความสามารถในการประสานความต้องการของบุคคล และเป้าหมายขององค์การเข้าด้วยกันได้เป็นอย่างดี

2. คนในองค์การและตัวองค์กรเองต้องมีความสามารถอย่างสูงในการแก้ปัญหาขององค์การ โดยเน้นการใช้ประโยชน์จากศักยภาพของคนในองค์การ ไม่ว่าจะในฐานะส่วนบุคคลหรือในฐานะกลุ่มเป็นสำคัญ

3. องค์กรจะต้องมีบรรยากาศที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้คนและองค์การมีความเจริญก้าวหน้า (Growth) ควบคู่กันไป (กัลยารัตน์ ธีระธนชัยกุล, 2558)

การพัฒนาองค์การจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในองค์การ เป็นกระบวนการที่ทำให้ องค์การมีประสิทธิภาพมากขึ้นวัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาองค์การเพื่อพัฒนาการ ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงองค์การให้ ทันสมัยให้องค์การมีระบบที่สามารถยืดหยุ่นปรับให้ เหมาะสมกับสภาพงาน เพิ่มการทำงานให้มี ประสิทธิภาพสูงสุด การปรับปรุงองค์การอย่าง ต่อเนื่อง การจัดสรรทรัพยากรตลอดจนสร้างวิธีการ ที่จะป้อนข้อมูลย้อนกลับในขณะที่ องค์การและหน่วยต่าง ๆ กำลังปฏิบัติงาน โดยมุ่งช่วยองค์การให้สามารถตั้งเป้าหมายใน การปฏิบัติงานไว้สูงและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้นั้นได้อย่างดีที่สุดตาม มาตรฐาน ส่งเสริมให้มี ทักษะคติแบบร่วมมือร่วมใจต่อการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ขององค์การร่วมกันประสานเป้าหมาย ส่วนบุคคลและเป้าหมายขององค์การเข้ากันด้วย เพิ่มสัมพันธภาพให้ดียิ่งขึ้นระหว่าง หน่วยงานต่าง ๆ ภายในองค์การระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาในทุก ๆ ระดับชั้นขององค์การด้วย ช่วยให้บุคคลในองค์การเผชิญหน้าและแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ในทาง สร้างสรรค์ นำองค์การไปสู่การจําต้องการที่มีการตัดสินใจบนพื้นฐานมาจาก ฐานข้อมูล และมุ่ง เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมที่เป็นตัวถ่วงความเจริญขององค์การให้เป็น แรงผลักดันหรือตัวเสริมสร้างวิธีการแก้ปัญหาที่ดี ดังนั้นการพัฒนาองค์การของแต่ละ องค์การย่อมมีวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจงและแตกต่างกันออกไปแต่วัตถุประสงค์ร่วมที่ สำคัญได้แก่การพัฒนาองค์การกระทำเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การ อย่างยั่งยืน (สุนันทา เลาहनันทน์, 2550)

การพัฒนาองค์การในทุกองค์การจะประสบความสำเร็จได้ จะต้องมี ปัจจัยที่เอื้อ ต่อการพัฒนาซึ่งปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาองค์การขึ้นอยู่กับปัจจัย หลายประการ ได้แก่

1. ผู้บริหารการพัฒนาองค์การ ผู้บริหารต้องมีความตั้งใจที่จะมีส่วนร่วมในความ รับผิดชอบกับปัญหาที่มีอยู่ในองค์การตั้งแต่เริ่มต้นวางแผนจนสิ้นสุดกระบวนการผู้บริหาร ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน พฤติกรรมของมนุษย์ แรงจูงใจในการทำงาน ของมนุษย์ และมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับหลักการบริหารการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารทุกคนต้อง เตรียมการสำหรับ การบริหารการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เพราะความสามารถขององค์การใด องค์การหนึ่งในการปรับปรุง และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารในการ ส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นของ สมาชิกทุกคนในองค์การ โดยผู้บริหารควรหาเนื้อหา สารระบือนเข้าสู่ระบบเพื่อส่งเสริมการอภิปราย ถกเถียงวิธีการแก้ปัญหาและผู้บริหารควรนำ เทคนิคการส่งเสริมการแสดงความคิดเห็น ของสมาชิก ขององค์การ โดยนำความคิดเห็นที่ เสนอมาทั้งหมดนั้นมาพิจารณาเลือกข้อเสนอแนะที่ดี เหมาะสมที่สุดมาปฏิบัติ แล้วให้ เครดิตกับเจ้าของความคิดเห็นนั้น จะเป็นวิธีการส่งเสริมให้สมาชิก กล้า แสดงความคิดเห็น มากขึ้น

2. ผู้ปฏิบัติงานในองค์กร จะต้องมีความสามารถในการทำงานตามลักษณะงานที่ได้รับมอบหมาย มีความสามัคคีและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง และสามารถทำงานเป็นทีมได้ มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงาน การสื่อสารระหว่างผู้ปฏิบัติจะต้องมีการปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์และเวลาในการดำเนินการของกิจกรรมต่าง ๆ โดยบุคลากรอาจจำเป็นต้องได้รับสวัสดิการที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต กล่าวคือ องค์ประกอบคุณภาพ ชีวิต 9 ด้าน คือ 1. ความสามารถในการกระทำการกิจประจำวัน 2. การรับรู้สภาพแวดล้อมภายนอก 3. การปฏิบัติกิจกรรมด้านสังคม 4. การใช้สติปัญญา 5. ความรู้สึกด้านอารมณ์ 6. สถานภาพทางเศรษฐกิจ 7. สถานภาพทางสุขภาพ 8. ความเป็นอยู่ที่ดี 9. ความพึงพอใจในชีวิต (วิชัย รูปขำดี, 2542)

3. ลักษณะขององค์กร องค์กรที่จะมีการพัฒนาได้ดีจะต้องเป็นองค์กรที่มีลักษณะความยืดหยุ่นสูง โครงสร้างขององค์กรต้องสามารถปรับเปลี่ยนแก้ไขได้ หรือกล่าวอีกนัย หนึ่งก็คือโครงสร้างขององค์กรควรผกผันตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ที่ต้องปรับเปลี่ยนได้ตาม ข้อมูลย้อนกลับที่ได้จากการประเมินผลการพัฒนาองค์กร องค์กรต้องมีระบบการติดต่อสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพในองค์กร ต้องมีการวางแผนการดำเนินการขององค์กรที่ชัดเจนไว้ทั้งระบบและ เป็นโครงการระยะยาวที่ต่อเนื่อง เป็นการวางแผนการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ มิใช่มองแต่ระบบย่อย ใครระบบย่อยหนึ่งเท่านั้น (เสนอห์ จุ้ยโต, 2551)

การพัฒนาองค์กร ถือว่าองค์กรทั้งหมดเป็นเป้าหมายจะต้องเปลี่ยนแปลง มิใช่เลือกเปลี่ยนแปลงจุดใดจุดหนึ่ง เพราะองค์กรมิได้ประกอบขึ้นด้วยระบบเพียงระบบเดียว ในเมื่อ องค์กรประกอบด้วยหลาย ๆ ระบบ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงก็ต้องแก้ไขทุกระบบที่ เป็นปัญหา มีการวิเคราะห์ถึงสิ่งที่จำเป็นที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง เพราะว่าการเปลี่ยนแปลงใน ส่วนหนึ่งหรือหลายส่วนของระบบไม่ทางตรงก็ทางอ้อม มีผลกระทบทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ส่วนรวมในองค์กรด้วยระบบต่าง ๆ ที่เป็น ส่วนประกอบขององค์กร คือ

1. คน (Manpower)
2. โครงสร้าง (Structure) และระบบงาน
3. งานและปัญหา (Task & Problems)
4. เทคโนโลยี (Technology)

เมื่อองค์การประกอบไปด้วย 4 ส่วนดังกล่าวการพัฒนาให้องค์การมีสุขภาพสมบูรณ์ มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล การทำงานไม่มีปัญหาและบรรลุเป้าหมายของ องค์กร ต้องเปลี่ยนแปลง 3 ระบบ ดังนี้ 1. คนหรือพฤติกรรมของคน 2. โครงสร้างของ องค์กร 3. เทคโนโลยีหรือวิทยาการ (สุนันทา เลาหนันท์, 2550)

กระบวนการของการพัฒนาองค์การ ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. การยอมรับปัญหา การพัฒนาองค์การจะเริ่มต้นจากสมาชิกยอมรับปัญหาที่ต้องการการเปลี่ยนแปลงก่อนโดยจะต้องรู้สึกว่าการเปลี่ยนแปลงจำเป็นต้องเกิดขึ้นเมื่อปัญหาถูก ยอมรับแล้วองค์การจะติดต่อที่ปรึกษา เพื่อค้นหาความเป็นไปได้ของการใช้การ พัฒนาองค์การมา แก้ปัญหาภายในองค์การ ซึ่งที่ปรึกษาจะต้องมีความรู้และประสบการณ์ ทางด้านพฤติกรรมของ องค์การและการพัฒนาองค์การ

2. การเข้ามาของที่ปรึกษาการพัฒนาองค์การ ประกอบด้วยการติดต่อโดยการ ประชุม ครั้งแรกระหว่างองค์การและที่ปรึกษา และทำการสำรวจเพื่อให้โอกาสแก่องค์การ และที่ ปรึกษาได้มีการประเมินร่วมกัน เช่น การประเมินคุณสมบัติของที่ปรึกษาในด้าน ความรู้และประสบการณ์ทางด้านพฤติกรรมขององค์การ ประเมินปัญหา สาเหตุและความ พร้อมของสมาชิก ต่อการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น

3. การวิเคราะห์ปัญหาการวางแผนและการดำเนินการพัฒนาองค์การจะต้องอยู่ บนรากฐานของการวิเคราะห์อย่างมีระบบ ต้องได้รับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของ สมาชิกอย่าง จริงจัง ดังนั้น การรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ปัญหาจึงเป็นสิ่งสำคัญโดย พิจารณาประเด็นที่สำคัญ (วรพจน์ บุษราคัมวดี, 2556) คือ การวิเคราะห์ปัญหาของ หน่วยงาน การวิเคราะห์ปัญหาด้านกระบวนการดำเนินงานของ องค์การ การวิเคราะห์ สภาวะการณ์ปัจจุบันขององค์การ

4. การให้ข้อมูลป้อนกลับที่ปรึกษาจะรายงานผลที่รวบรวมได้ระหว่างการวิเคราะห์ ปัญหาขององค์การกลับไปยังสมาชิก เพื่อให้สมาชิกยอมรับว่าปัญหาขององค์การมีความ ถูกต้อง และทำการแก้ไขปัญหา ซึ่งโดยทั่วไปการให้ข้อมูลป้อนกลับจะเกิดขึ้นระหว่าง การประชุมร่วม ระหว่างที่ปรึกษาการพัฒนาองค์การ และกลุ่มผู้บริหารระดับสูง

5. การวางแผนดำเนินงาน เมื่อมีการระบุปัญหาภายในองค์การแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ การวางแผนดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหา เนื่องจากการพัฒนาองค์การจะเป็นความร่วมมือ ระหว่างที่ ปรึกษาและองค์การที่ปรึกษามีบทบาทในการช่วยเหลือสมาชิกขององค์การสร้าง ทางเลือกในการ แก้ไขปัญหาขึ้นมา โดยไม่บอกว่าสมาชิกควรจะดำเนินการหรือไม่ ดำเนินการอย่างไร สมาชิกควรจะกำหนดทางเลือกแก้ไขปัญหามาเอง

6. การเลือกใช้เทคนิคการพัฒนาองค์การ จากการนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัย องค์การ มากำหนดแผนพัฒนาองค์การ จากนั้นจึงกำหนดกลยุทธ์เพื่อการเปลี่ยนแปลง องค์การโดยที่ปรึกษาจะเริ่มเข้าแทรกแซงระบบโดยปฏิบัติงานร่วมกับกลุ่มหรือสมาชิกของ องค์การ เพื่อแก้ไขปัญหหรือพัฒนาประสิทธิภาพขององค์การ ซึ่งการนำกลยุทธ์หรือ เทคนิคการพัฒนาองค์การมา ประยุกต์ใช้หรือการแทรกแซงนั้น จัดเป็นขั้นตอนที่มีความ สำคัญต่อความสำเร็จ โดยการกำหนด หน้าที่และความรับผิดชอบในการทำแผนการ

พัฒนาองค์กร จากการวางแผนปฏิบัติงานกำหนด ตารางเวลาและกิจกรรม มีผู้รับผิดชอบ ตลอดจนเตรียมพร้อมที่จะแก้ไขปัญหา

7. การประเมินผล เป็นขั้นตอนที่ช่วยในการติดตามตรวจสอบ และประเมินผล การพัฒนาองค์กรว่าสอดคล้องกับเป้าหมาย เกณฑ์และมาตรฐานที่กำหนดไว้เพียงใด ตลอดจน จะต้องมีการแก้ปัญหาและปรับปรุงอย่างไร เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ

สรุปได้ว่า การพัฒนาองค์กรจำเป็นต้องประกอบด้วองค์ประกอบ สำคัญ 3 ประการหลัก ๆ กล่าวคือ 1. ผู้บริหารการพัฒนาองค์กร ผู้บริหารต้องมีความ ตั้งใจที่จะมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบกับปัญหาที่มีอยู่ในองค์กรตั้งแต่เริ่มต้นวางแผนจน สิ้นสุดกระบวนการผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน พฤติกรรมของ มนุษย์ แรงจูงใจในการทำงานของมนุษย์ และมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับหลักการบริหารการ เปลี่ยนแปลง 2. ผู้ปฏิบัติงานในองค์กร จะต้องมีความสามารถในการทำงานตามลักษณะ งานที่ได้รับมอบหมายและได้สวัสดิการพื้นฐานที่เพียงพอ 3. ลักษณะขององค์กร องค์กร ที่จะมีการพัฒนาได้ดีจะต้องเป็นองค์กรที่มี ลักษณะความยืดหยุ่นสูง โครงสร้างของ องค์กรต้องสามารถปรับเปลี่ยนแก้ไขได้

การปรับตัวในยุคปกติวิถีใหม่และหลักธรรมาภิบาล 4

ในยุคปกติวิถีใหม่เป็นการปรับตัวให้เข้ากับทุกยุคทุกสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งยุคนี้ อาจจะต้องปรับการบริหารองค์กรให้เข้าสถานการณ์ปัจจุบันโดยการใช้เทคโนโลยีเข้ามา ประยุกต์ใช้และปรับแนวคิดในการบริหารโดยตัวอย่างคือวิธีการสร้างองค์กรแบบ “Agile” ดังนี้

การสร้างองค์กรแบบ “Agile”

การสร้างองค์กรแบบ “Agile” ต้องมีแนวคิดอย่างไร?การบริหารที่ดีเริ่มต้นจาก “ทัศนคติ” และในการสร้างองค์กรแบบ “Agile” ก็ต้องเริ่มจากการปรับแนวคิดด้วย เหมือนกัน ไม่ว่าจะอยู่ตำแหน่งใดก็ตาม ผู้บริหาร ผู้จัดการ หรือพนักงาน ทุกคนล้วนมี บทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรทั้งนั้น ลองมาดูกันครับว่า ก่อนจะเป็น “Agile Organization” เราต้องเริ่มต้นคิดอย่างไรบ้าง

1. ทำอะไรที่นอกเหนือจากแผนที่วางไว้: ไม่ได้หมายความว่า การวางแผนไม่สำคัญ หรือควรละทิ้งไปเลย แต่เราอย่าไปใช้เวลาในส่วนนี้นาน การพยายามที่จะคาดเดาหรือ ควบคุมบางสิ่งให้ได้อาจจะไม่ตอบโจทย์ทุกเรื่อง

2. เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม: การระดมความคิดจากคนหลาย ๆ คน ย่อมทำ ให้เกิดไอเดียใหม่ ๆ มากกว่าความคิดของคนไม่กี่คน

3. ลดช่องโหว่ให้ได้มากที่สุด: สนับสนุนให้พนักงานสร้างจุดแข็งเพื่อลบจุดอ่อน ต้องตั้งคำถามมากกว่าการหาคำตอบ เรียนรู้จากความผิดพลาด และนำไปปรับปรุงให้ดีขึ้นต่อไป

4. การตัดสินใจต้องรวดเร็ว: ไม่ควรมองหาทางที่สมบูรณ์แบบหรือทางที่ทุกคนชอบที่สุด หรือที่เรียกว่า “ฉันทามติ (Consensus)” แต่ให้เลือกสิ่งที่คุณรับได้และ “ยินยอม (Consent)”

5. ให้อิสระกับพนักงาน: การมอบอำนาจและให้อิสระในการทำงาน “Autonomy” ทั้งกับตัวบุคคล ทีม ไปจนถึงผู้บริหารย่อมมีผลลัพธ์ที่ดีกว่าการควบคุมให้อยู่ในกรอบ อีกทั้งยังทำให้สนุกกับการทำงาน มีการส่งเสริมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และยังได้งานที่มีคุณภาพไปพร้อมกันอีกด้วย

6. ประชุมเมื่อจำเป็น: การประชุมไม่ควรพร่ำเพรื่อ ไม่ควรประชุมแบบไม่มีเป้าหมายใด ๆ เพราะจะทำให้การประชุมในครั้งนั้นขาดประสิทธิภาพ เกิดการสนทนาที่ยาวนาน เรื่อยเปื่อย ไม่มีที่สิ้นสุด และอาจนำไปสู่ “Analysis Paralysis” หรือ “การเป็นอัมพาตจากการวิเคราะห์ที่มากเกินไป” ดังนั้น ควรประชุมเมื่อจำเป็น หรือมีเรื่องเร่งด่วนที่ต้องทำการแก้ไข และไม่ควรรนานเกินไป เพราะระยะเวลาไม่ใช่เครื่องพิสูจน์ประสิทธิภาพของงาน

7. ไม่จำเป็นต้องอยู่บนความสมบูรณ์แบบตลอดเวลา: เราไม่ต้องทำทุกอย่างถูกไปหมด ผิดพลาดบ้างก็ไม่เสียหาย เพราะบทเรียนจากความผิดพลาดคือสิ่งที่สอนเราได้ดี ที่นำไปสู่การเรียนรู้และพัฒนาต่อไปได้ (รวีศ หาญอุตสาหะ, 2566)

ภาวนา 4 (กาย, คีล, จิต, ปัญญา)

ในทางพระพุทธศาสนาสอนให้เห็นถึงความจริงของชีวิตและมีองค์ความรู้ในการที่จะพัฒนาองค์กรในด้านการบริหารเป็นพุทธวิธีหรือเป็นการบริหารเชิงพุทธ ที่เน้นในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมเป็นหลัก และสามารถใช้ในการพัฒนาองค์การในยุคปฎิวัติวิธีใหม่ได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักภาวนา 4 ซึ่งเป็นการทำให้เจริญไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของกายภาพและด้านจิตใจ ซึ่งต้องประกอบกันไปเพราะสังคมปัจจุบันนี้มีความอ่อนด้อยในเรื่องของความเป็นชาวพุทธที่มีคุณธรรมจริยธรรมหรือคุณธรรมพื้นฐานของการเป็นมนุษย์ เพราะฉะนั้นหลักภาวนา 4 จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำมาบูรณาการซึ่งผู้เขียนได้นำมาอธิบายในแต่ละข้อประกอบด้วย (อง.ปญจก. 22/79/121)

1. กายภาวนา (การเจริญกาย) หมายถึง ความเจริญทางร่างกายในปัจจุบันนี้อาจจะหมายถึงในเรื่องของสวัสดิการ หรือ ค่าตอบแทนที่เพียงพอและเหมาะสมกับความรู้ความสามารถที่ทำงานให้แก่องค์กรไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชนอาจจะต้องคำนึงถึงในเรื่องของการเจริญด้านกายหรืออีกในหนึ่งก็คือมีความพร้อมในการที่จะเสียสละเพื่อองค์การ

ทำให้องค์กรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความทุ่มเทและสามารถที่จะสร้างความรู้ความสามารถใหม่ ๆ ในการจัดการองค์กรได้

2. สีสถาวนา (การเจริญศีล) หมายถึง ในการพัฒนาองค์การจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีระเบียบวินัย หรือ กฎกติกาที่ท้าวร่วมกัน มีข้อบังคับที่เป็นนโยบายที่ผู้บริหารจำเป็นจะต้องแสดงวิสัยทัศน์ให้เห็นในองค์การเพื่อให้เกิดพันธกิจแก่บุคลากรซึ่งจำเป็นจะต้องทำหน้าที่ในส่วนต่าง ๆ ขององค์กรนั้น ๆ ส่วนในทางพุทธศาสนาการเจริญศีล คือ การไม่เบียดเบียนผู้อื่นและการตั้งอยู่ในสิ่งที่เบื้มนมนุษยธรรมหรือเป็นพื้นฐานของความเป็นคนดีไม่ละเมิดสิทธิไม่ละเมิดกฎหมายที่เป็นไปตามหลักสากลเหล่านี้ถือว่าเป็นการเจริญศีล องค์การจะอยู่ได้นั้นก็อยู่ที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งการพัฒนาในเรื่องของศีลถาวนาก็เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและเกิดเป็นองค์ความรู้ที่จะนำตนและครอบครัวไปในทางที่เจริญไม่ไปในทางที่เสื่อมหรือเป็นโทษจึงเกิดเป็นการเจริญศีล

3. จิตถาวนา (การเจริญจิต) หมายถึง มีความเสียสละทุ่มเท ตั้งใจทำงานที่ตนได้รับมอบหมาย ตามสติปัญญาความสามารถ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหรือบุคลากรในองค์กรต้องตามเกมและอยู่กับปัจจุบันคือพันธกิจที่ตนได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักไม่เห็นแก่ตัวไม่เอาเปรียบองค์กร จึงจะสามารถพัฒนาองค์การให้มีประสิทธิภาพได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารต้องสอดส่องดูแลผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา มีภาวะผู้นำที่จะนำองค์การและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของตนให้ไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพมีการวัดและประเมินผลมีการให้รางวัลแก่ผู้ที่เป็นตัวอย่างในทางทำงานที่ดีและโดยความจริงที่สุดของพุทธศาสนาคือการทำจิตใจให้บริสุทธิ์จึงจะถือได้ว่าการทำงานเป็นการปฏิบัติธรรมอย่างหนึ่งคือฝึกสมาธิไปในตัว เพราะถ้าไม่มีสมาธิก็จะไม่สามารถทำงานให้ตรงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรืออาจจะผิดพลาดไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่องค์กรได้ตั้งไว้ก็อาจจะเป็นไปได้ เพราะฉะนั้นการเจริญจิตจึงเป็นหัวใจหลักสำคัญของการศึกษาในด้านพุทธศาสนาเป็นอย่างมากสามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาองค์การได้

4. ปัญญาถาวนา (การเจริญปัญญา) หมายถึง การสร้างปัญญา ถ้าในการพัฒนาองค์การก็จะเป็นการฝึกอบรมพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพมีการศึกษามีทักษะและมีทัศนคติที่ดีกับองค์กรทำให้เกิดประสิทธิผลที่ชัดเจนส่วนปัญญาที่เป็นปัญญาทางพุทธศาสนา คือ ปัญญาที่รู้แจ้งเห็นจริงในสภาวธรรม ซึ่งต้องผ่านกระบวนการในการฝึกในทางพุทธศาสนาอีกส่วนหนึ่งเพราะฉะนั้นการทำงานหรือการบริหารงานพัฒนาองค์การนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างปัญญาทั้งในทางโลกและในทางธรรมเพื่อให้เห็นสภาวธรรมตามความเป็นจริงและสามารถทำงานกับผู้อื่นได้โดยไม่มีข้อขัดแย้งหรือมีก็สามารถแก้ปัญหาโดยใช้หลักของการเจริญปัญญาได้จึงจะสามารถพัฒนา

องค์การเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรมีประสิทธิผลต่อองค์การได้ในอนาคต

สรุปได้ว่า การพัฒนาองค์การจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัวในยุคปฏิกิริยาใหม่คือการนำการสร้างองค์กรแบบ “Agile” คือวิธีแนวคิดแบบใหม่ไม่ว่าจะเป็นการทำอะไรที่นอกเหนือจากแผนที่วางไว้ การเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม การลดช่องโหว่ การตัดสินใจอย่างรวดเร็ว ให้อิสระภาพกับพนักงานประชุมจำเป็นและบางอย่างก็ไม่สมบูรณ์แบบตลอดเวลาคือเป็นความคิดแนวใหม่ที่เป็นการบริหารงานองค์การที่เกิดประสิทธิภาพรวมถึงการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมคืออภินิหาร 4 ซึ่งประกอบด้วยกายอภินิหาร จิตอภินิหาร และ ปัญญาอภินิหารโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของจิตและปัญญานั้น เป็นเรื่องที่ถ้าสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพในเรื่องของด้านจิตและปัญญาก็จะสามารถพัฒนาองค์การให้เกิดความสมบูรณ์และพัฒนาไปสู่ยุคปฏิกิริยาใหม่ซึ่งเน้นการปรับตัวให้อยู่รอดและพัฒนา

ผู้นำตามหลักพระพุทธศาสนา

ผู้นำเป็นผู้ที่จำเป็นจะต้องมีวิสัยทัศน์และกำหนดนโยบายในการพัฒนาองค์การไปสู่ทิศทางที่ดีและเกิดประโยชน์สูงสุดขององค์กร เพราะฉะนั้น ในหลักธรรมทางพุทธศาสนาก็มีกล่าวถึงผู้นำและมีแนวคิดที่เกี่ยวกับผู้นำทางพุทธศาสนาหรือผู้นำเชิงพุทธไว้มากมายซึ่งผู้เขียนได้ยกตัวอย่างในทศตปิฎกปริกาสสูตร ซึ่งมีคุณลักษณะของผู้นำในทางพุทธศาสนาดังต่อไปนี้

หลักใหญ่ใจความของผู้นำทางพุทธศาสนาคือเน้นให้เป็นผู้เสียสละความสุขของตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและสามารถนำและรับผิดชอบหรือรับผิดชอบในทุกสถานการณ์ที่ตนเป็นผู้บังคับบัญชาและมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นตัวอย่างให้ผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการบริหารตน การบริหารคน หรือการบริหารงาน ผู้นำที่ดีต้องเป็นนักเสียสละ สุขส่วนตนอีกครั้งกำลังกายสติปัญญาความสามารถให้แก่งาน เพื่อให้บรรลุถึงความสำเร็จและได้ผลดีมีประสิทธิภาพสูงและเสียสละเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นให้มีความสุข ให้พ้นทุกข์ที่มีความสุขให้มีความสุขเจริญยิ่งขึ้นไปและมีสำนึกในความเสียสละอย่างสูง ถึงยามจำเป็นจะต้องเสียสละชีวิตเลือดเนื้อเพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าและเพื่อรักษาสถาบันหลักของไทยเราคือสถาบันชาติ สถาบันพระพุทธศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์ก็ต้องทำ (พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล), 2552)

คุณสมบัติของผู้นำที่ปรากฏอยู่ในทศตปิฎกปริกาสสูตร ซึ่งในพระสูตรนี้ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้นำไว้ดังนี้

1. จักขุมา คือ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล

2. วิรุโรร คือ เป็นผู้เชี่ยวชาญในงาน
3. นิสสัยสัมปันโน คือ เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี (อง.จตุกก. (ไทย) 21/157/203)
ผู้เขียนได้อธิบายถึงหลักการในแต่ละข้อที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาองค์กรได้ดังนี้

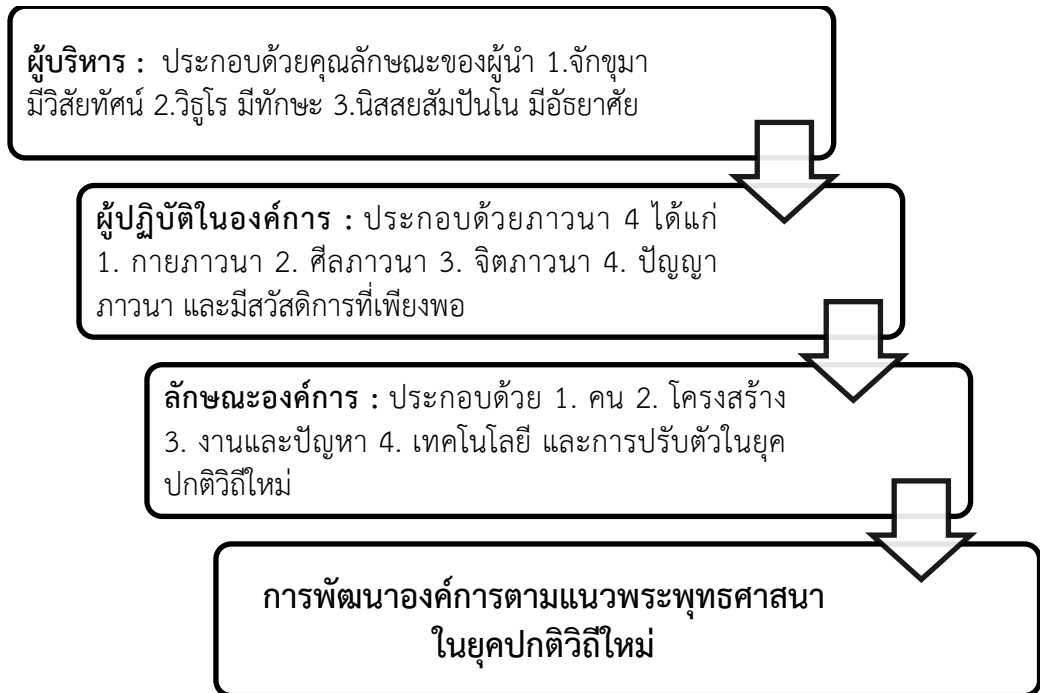
1. จักขุมา (มีวิสัยทัศน์) หมายถึง มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและมองเห็นองค์การที่ตนเองได้มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและวางแผนงานต่าง ๆ อย่างเป็นระบบสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยสร้างกลยุทธ์ให้กับองค์กรและเป็นผู้ที่นำที่ที่ดีที่สามารถใช้ผู้อื่นให้ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วิรุโรร คือ (มีทักษะเชี่ยวชาญ) หมายถึง การจัดการในงานคือมีทักษะในการทำงานคือมีการบริหารตนให้เป็นตัวอย่างที่ดี บริหารคนให้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของแต่ละบุคคลและบริหารงานขับเคลื่อนองค์กรให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้ได้ตามหลักพระพุทธศาสนาความเชี่ยวชาญในจุดนี้คือเชี่ยวชาญ คือ มีความรักในงาน มีความภาคเพียรพยายาม มีจิตใจที่จดจ่อต่อเนื่องและพิจารณาเหตุสังเกตุผล สามารถถ่วงถ่วงสิ่งที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรการนำหลักธรรมข้อนี้มาใช้ถือว่าเป็นประโยชน์อย่างมากเพราะในทางพุทธศาสนการปฏิบัติธรรมหรือการทำสมาธินั้นก็ต้องอาศัยความการทำบ่อย ๆ จนเกิดความเชี่ยวชาญหรือชำนาญการทำงานการพัฒนาองค์กรก็เช่นเดียวกันจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องอาศัยการทำบ่อย ๆ มีความเชี่ยวชาญในงานนั้น ๆ

3. นิสสัยสัมปันโน (มีมนุษยสัมพันธ์) หมายถึง การมีมนุษยสัมพันธ์คือมีเครือข่ายทั้งในองค์กรและนอกองค์กรคือสามารถบอกคนได้ใช้คนเป็นมีศิลปะในการที่จะใช้คนให้ทำงานที่ตนมอบหมายได้โดยไม่ได้บังคับหรือทำให้เกิดความแตกแยกภายในองค์กรแต่เป็นการใช้ศิลปะในการที่จะมีมนุษยสัมพันธ์และมากไปกว่านั้นคือมีมนุษยสัมพันธ์กับคนนอกองค์กรหรือคนที่อยู่เครือข่ายต่าง ๆ ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพราะในการปรับตัวในยุค New normal จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องอาศัยการมีเครือข่ายซึ่งการมีเครือข่ายนั้นก็อาจจะยึดโยงไปในส่วนของเทคโนโลยีเพราะในปัจจุบันนี้เป็นยุคที่มีโรคระบาดเพราะฉะนั้นการปรับตัวที่เป็นการมีมนุษยสัมพันธ์นั้นอาจจะใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า ผู้นำเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ขับเคลื่อนองค์กรให้มีประสิทธิภาพสามารถสร้างพันธมิตรที่ดีหรือไม่ดีก็อยู่ที่ผู้นำองค์กรซึ่งผู้เขียนได้ยกหลักธรรมเข้ามาแสดง 3 ข้อกล่าวคือการมีวิสัยทัศน์การเชี่ยวชาญในงานและการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจึงจะสามารถขับเคลื่อนองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาเข้ามาประยุกต์เป็นแนวคิดแบบใหม่ซึ่งในปัจจุบันการปรับตัวขององค์กรก็เป็นเรื่องที่มีความสำคัญเพราะถ้าจะใช้แนวคิดแบบเดิมทำงานแบบเดิมซึ่งไม่ต้องต้นตัวไม่ต้องปรับตัวก็

จะไม่สามารถขับเคลื่อนองค์กรให้ไปสู่ความเป็นเลิศการใช้หลักธรรมมาใช้ก็เกิดเป็นการพัฒนาในเรื่องของร่างกายจิตใจและปัญญาทำให้มีทำวินัยและสร้างแนวคิดที่ประกอบด้วยคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น

ภาพที่ 1 สรุปการพัฒนาองค์กรตามแนวพระพุทธศาสนาในยุคปวกติวิถีใหม่

สรุป

การพัฒนาองค์กรจำเป็นต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการหลัก ๆ กล่าวคือ 1. ผู้บริหารการพัฒนาองค์กร ผู้บริหารต้องมีความตั้งใจที่จะมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบกับปัญหาที่มีอยู่ในองค์กรตั้งแต่เริ่มต้นวางแผนจนสิ้นสุดกระบวนการผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน พฤติกรรมของมนุษย์ แรงจูงใจในการทำงานของมนุษย์ และมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับหลักการบริหารการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้เขียนได้เพิ่มหลักการเป็นผู้นำกล่าวคือ การมีวิสัยทัศน์ การเชี่ยวชาญงาน และการมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ซึ่งผู้นำเป็นผู้ที่จำเป็นจะต้องมีวิสัยทัศน์และกำหนดนโยบายในการพัฒนาองค์กรไปสู่ทิศทางที่ดีและเกิดประโยชน์สูงสุดขององค์กร 2. ผู้ปฏิบัติงานในองค์กร จะต้องมีความสามารถในการทำงานตามลักษณะงานที่ได้รับมอบหมายและได้

สวัสดิการพื้นฐานที่เพียงพอ ซึ่งผู้เขียนได้เพิ่มหลักธรรมคือ ภาวนา 4 3. ลักษณะขององค์กร องค์กรที่จะมีการพัฒนาได้ดีจะต้องเป็นองค์กรที่มี ลักษณะความยืดหยุ่นสูง โครงสร้างขององค์กรต้องสามารถปรับเปลี่ยนแก้ไขได้ โดยผู้เขียนได้นำเสนอการปรับตัวในยุคปกติวิถีใหม่คือการนำการสร้างองค์กรแบบ “Agile” มาใช้ในการพัฒนาองค์กร

การพัฒนาองค์กรจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุค New normal ซึ่งสถานการณ์ในประเทศไทยก็มีความเปลี่ยนแปลงไปในยุคที่เรียกว่า Disruption ซึ่งจะต้องเปลี่ยนในหลาย ๆ อย่าง เพราะสถานการณ์บังคับไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของเศรษฐกิจการเมืองสังคมคอร์รัปชันต่าง ๆ สิ่งที่จะเป็นปัจจัยในการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพได้ก็คือการปรับตัวในตัวเององค์กรเองและการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมที่ผู้เขียนได้อ้างถึงคือหลักภาวนา 4 และภาวะผู้นำเชิงพุทธ เป็นการพัฒนาทั้งทรัพยากรมนุษย์และองค์กรทำให้เกิดการบริหารงานเชิงพุทธที่มีประสิทธิภาพและได้พัฒนาในเรื่องของปัญญาและจิตใจจึงจะเกิดประโยชน์แก่องค์กรเป็น การพัฒนาองค์กรอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กัลยารัตน์ ธีระชนชัยกุล.(2558). *การพัฒนาองค์กร*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคโล). (2552). *หลักธรรมมาภิบาลและประมุขศิลป์: คุณลักษณะความเป็นผู้นำที่ดี*. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิธิต หาญอุตสาหะ. (2566). *ปรับองค์กรอย่างไรให้คล่องตัวและทันโลก*. สืบค้น 1 สิงหาคม 2566, จาก <https://www.krungsri.com/th/plearn-plearn/adjust-agile-organization>
- วรพจน์ บุษราคัมวดี. (2556). *การพัฒนาองค์กร*. พระนครศรีอยุธยา: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- วิชัย รูปขำดี. (2542). *การจัดการ (Management)*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- สุนันทา เลานันท์. (2550). *การพัฒนาองค์กร* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- เสน่ห์ จุ้ยโต. (2551). *องค์กรสมัยใหม่*. นนทบุรี: โครงการส่งเสริมการแต่งตำราสำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อนุศักดิ์ ฉินไพศาล. (2563). *องค์กรและการจัดการสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

เยาวชนกับการพัฒนาแนวคิดทางการเมือง* YOUTH AND DEVELOPMENT OF POLITICAL CONCEPT

พระครูศรีปริยัตยาภิณธ์ (นพพล เขมนว) (Nopphon Khemanwo)

Phrakhrusri Pariyatapimon (Nopphon Khemanwo)

วัดราชบูรณะ พระอารามหลวง จังหวัดชุมพร

Wat Ratchaburana, Phra Aram Luang, Chumphon Province

Corresponding Author E-mail: Nopphon2512@gmail.com

บทคัดย่อ

แนวคิดการพัฒนาการเมืองนั้นเป็นวิธีการศึกษาการเมืองที่เกิดขึ้นร่วมสมัยกับการศึกษารัฐศาสตร์ในแนวพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่ยุทธศาสตร์พยายามสร้างงานวิจัยเกี่ยวกับประเด็นปัญหาในสังคมที่สามารถนำไปแก้ปัญหาได้จริง และทำให้รัฐศาสตร์กลายเป็นศาสตร์บริสุทธิ์ (Pure Science) มากกว่าที่เป็นอยู่ในอีกภาษาหนึ่งก็คือเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่นักรัฐศาสตร์พยายามสร้างแนวทางในการศึกษาการเมืองที่ไม่ต้องหยิบยืมวิธีวิทยาแบบวิทยาศาสตร์

คำสำคัญ: เยาวชน; การพัฒนา; แนวคิดทางการเมือง

Abstract

The concept of political development is a method of studying politics that is contemporary with the study of political science in the form of behavioral science. During this time, political science subjects attempted to produce research on social issues that could be used to solve real problems. and make political science more of a pure science than it already is. In other words, it was a time when political scientists were trying to create an approach to the study of politics that did not borrow from scientific methodologies.

Keywords: Youth; Development; Political Concepts

*Received September 7, 2023; Revised September 9, 2023; Accepted February 26, 2024

บทนำ

ในวงวิชาการรัฐศาสตร์แนวคิดพัฒนาการการเมืองมีการเรียนการสอนในระดับกระบวนทฤษฎี หรือในภาษาที่เป็นที่รู้จักมากกว่า คือ เป็นวิธีวิเคราะห์การพัฒนาทางการเมือง (Political Development Approaches) ดังกล่าวซึ่งเป็นอิทธิพลทางทฤษฎีของนักรัฐศาสตร์ชาวอเมริกัน แกเบรียล อัลมอนด์ (Gabriel Abraham Almond) ที่หยิบยืมวิธีวิเคราะห์มาจากวิธีวิเคราะห์โครงสร้างและหน้าที่ (Easton, 1971) (Structural-Functional Approaches) ที่มองว่าการเมืองโดยรวมนั้น สามารถจะพัฒนาได้หากสมาชิกในสังคมมี “สำนึกพลเมือง (Civic Culture) ” หรือ “วัฒนธรรมพลเมือง (Civic Culture)” ในการเข้าร่วมทางการเมืองอย่างแข็งขัน (The Participant Political Culture) แต่หากสมาชิกในสังคมการเมืองวางเฉยทางการเมือง (The Parochial Political Culture) หรือรับรู้แต่ไม่เข้าร่วมทางการเมือง (The Subject Political Culture) การเมืองนั้นก็ยิ่งจะด้อยพัฒนา (Gabriel, 1978)

นักรัฐศาสตร์คนสำคัญอีกคนหนึ่งแนวคิดเรื่องการพัฒนาการเมือง คือ ลูเซียน พาย (Lucian W. Pye) มองว่าการพัฒนาทางการเมืองนั้นเป็นโรคระบาดทางการเมืองอย่างหนึ่ง (Political Syndrome) ที่มนุษย์ต้องการให้เกิดขึ้นกับระบบการเมือง การปกครองของรัฐ-ชาติตน เพราะ สังคมการเมืองที่มีการพัฒนาการเมืองมาก โครงสร้างทางการเมืองจะสลับซับซ้อน มีการแบ่งงานตามความชำนาญเฉพาะด้าน (Differentiation of Specialization) เป็นหน่วยเล็ก ๆ ที่ดำเนินการอย่างอิสระ (Subsystem Autonomy) แต่ยังคงประสานงานกับหน่วยใหญ่หรือรัฐอยู่เสมอ สังคมการเมืองที่มีพัฒนาการในทางการเมืองจะเคารพในความเท่าเทียม (Equality) สมาชิกในสังคมการเมืองจะมีสิทธิในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะหรือรูปแบบต่าง ๆ โดยเท่าเทียมกัน ภายใต้กฎระเบียบที่เป็นการทั่วไป (Generally) รวมถึงการเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเรื่องของความสามารถของบุคคลไม่ใช่เป็นเรื่องของชาติตระกูล ที่สำคัญที่สุดคือ ระบบการเมืองสามารถที่จะตอบสนองข้อเรียกร้องจากเหล่าสมาชิกในสังคมการเมืองได้มากกว่า (Capacity) รวมทั้งสามารถเปลี่ยนแปลงเพื่อสนองต่อความต้องการของระบบโครงสร้างทางสังคม โดยเอื้อต่อเป้าหมายใหม่ ๆ ของระบบอีกด้วย (Pye, 1966)

การพัฒนาการเมือง คือ ทฤษฎีการเมือง หรือกระบวนทฤษฎีที่มองว่าความสามารถที่ระบบการเมืองทำให้คนในสังคมสนับสนุนในกิจกรรมทางการเมือง และเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม โดยการระดมทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคม โดยเป้าหมายของการพัฒนาทางการเมือง คือ “การสร้างสถาบันเพื่อจัดระเบียบการมีส่วนร่วมทางการเมือง” เป็นสำคัญ (Huntington, 1969)

ในวงวิชาการอเมริกันนั้น นิยามของการพัฒนาการเมืองเกิดในช่วงที่พาย (Pye) เป็นประธานคณะกรรมการการเมืองเปรียบเทียบในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ที่ให้การสนับสนุนการศึกษาการพัฒนาการเมืองมาตั้งแต่แรกเริ่มในช่วงต้นทศวรรษที่ 1960 พาย ได้พยายามศึกษาวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเมือง และพบว่า มีประเด็นที่สำคัญ ๆ มากมายและค่อนข้างสลับซับซ้อนกว่าที่เขาคาดไว้ พาย (Pye) จึงได้สรุปการพยายามนิยามการพัฒนาการเมืองที่มีอยู่ในวงวิชาการอเมริกันไว้ 10 ประการ คือ (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2539)

การพัฒนาการเมือง เป็นพื้นฐานทางการเมืองของการพัฒนาเศรษฐกิจ

ในแง่การเมืองที่พัฒนาแล้วจะเปรียบเสมือนปัจจัยที่สำคัญที่จะเอื้ออำนวยต่อความเจริญทางเศรษฐกิจ เช่น ช่วยให้รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรเพิ่มขึ้น แต่ปรากฏว่า การพัฒนาการเมืองในแง่นี้ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์มากกว่าแคบไป ทั้งความเจริญทางเศรษฐกิจนั้นอาจเกิดขึ้นได้ในระบบการเมืองที่แตกต่างกัน และจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏให้เห็นในหลายประเทศปัจจุบันว่า ความเจริญทางเศรษฐกิจ หาได้มีที่ทางที่จะเกิดขึ้นในจนกระทั่งปัจจุบันนี้ แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองถึงขนาดที่อาจจัดได้ว่าเป็นการพัฒนาการเมืองแล้วก็ตาม แนวคิดนี้ชี้ให้เห็นว่า หากระบบการเมืองมีการพัฒนาสูง จะส่งเสริมให้เกิดความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจจึงขึ้นอยู่กับระดับของการพัฒนาการเมืองของแต่ละสังคม

การพัฒนาการเมือง เป็นการเมืองของสังคมอุตสาหกรรม

การมองกันว่าการเมืองในประเทศอุตสาหกรรมไม่ว่าจะเป็นระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตย หรือเผด็จการจะมีแบบแผนของพฤติกรรมของสมาชิกของสังคมในลักษณะที่มีเหตุผล รัฐบาลมีความรับผิดชอบต่อความสงบสุขและมีความกินดีอยู่ดีของประชาชน ซึ่งเท่ากับเป็นการยอมรับว่าการเมืองเป็นเพียงเครื่องมือในการแก้ปัญหา หาได้เป็นเป้าหมายในตัวเองไม่ การเมืองของสังคมอุตสาหกรรมจึงนับได้ว่าเป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จในการแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปด้วยดี โดยเฉพาะในปัญหาหลักคือ การแจกแจงความกินดีอยู่ดีให้กับสมาชิกอย่างเป็นธรรมกว่าในสังคมอื่น ๆ แนวคิดนี้ชี้ให้เห็นว่า สังคมที่พัฒนาจนก้าวเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรมได้นั้น ระบบการเมืองจะต้องมีระดับการพัฒนาสูง ดังนั้น ลักษณะระบบการเมืองของสังคมอุตสาหกรรมคือรูปธรรมของระบบการเมืองที่พัฒนาแล้ว

การพัฒนาการเมือง เป็นความเป็นทันสมัยทางการเมือง

เนื่องจากแนวความคิดที่พยายามโยงการพัฒนาการเมืองกับการเมืองของสังคมอุตสาหกรรมได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นแนวความคิดที่ล้าเอียง ไม่ให้ความสำคัญกับ ประเพณีและปทัสถานของสังคมอื่น ๆ มาตรฐานของสังคมอุตสาหกรรมหรือสังคมตะวันตก นั้น ไม่สามารถใช้วัดได้ในทุกระบบสังคม ซึ่งจากข้อแย้งเหล่านี้ก็เนื่องมาจากความเจริญทาง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และผลจากความเจริญทางวิทยาการเหล่านี้เองจะช่วย สนับสนุนให้มนุษย์ได้มองเห็นแง่มุมต่าง ๆ ของสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองได้กว้างขวาง ยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การเรียกร้องให้มีกฎหมายที่เป็นสากล สามารถให้ความยุติธรรมกับ สมาชิกของสังคมโดยทั่วหน้ากัน มีกลุ่มต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมาย เช่น พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มอิทธิพล แต่ละกลุ่มต่าง ก็พยายามเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยมุ่งหวังที่จะใช้อิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายนั้น ๆ ออกมาในรูปของการเอื้อประโยชน์ ต่อกลุ่มตนให้มากที่สุด และความเป็นทันสมัยทางการเมืองเหล่านี้เองจึงเป็นประเด็นที่ สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทางการเมืองในความหมายนี้ แนวคิดนี้เชื่อมั่นว่า การพัฒนา การเมืองจะเกิดขึ้นได้นั้น จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองให้มีความทันสมัย (Political Modernization) กล่าวคือ จะต้องมีการแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความ แตกต่างซับซ้อน จะต้องสร้างสรรค์ให้เกิดเอกภาพในอำนาจทางการเมือง และจะต้อง ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง เรามักเกิดความสงสัยกันบ้างว่า การพัฒนา การเมืองกับการสร้างความทันสมัยทางการเมือง (Political Modernization) นั้นเป็นสิ่งที่ เดียวกันหรือแตกต่างกันอย่างไร ในประการนี้ บิลล์และฮาร์ดเกรฟ ได้ให้ทัศนะไว้ว่า ความหมายของการพัฒนาการเมืองกับการเปลี่ยนหรือทำให้เป็นความทันสมัยทางการเมือง นั้น มีความหมายที่แตกต่างกันไม่มาก และมีการใช้แทนกันได้บ้าง แต่กระนั้น จุดเน้นของ การพัฒนาจะพิจารณาที่ความสามารถในการตอบสนองของระบบต่อปัญหาที่เกิดขึ้น หรือความสัมพันธ์กับข้อเรียกร้องเป็นด้านหลัก แต่การเปลี่ยนแปลงหรือการทำให้เกิดความ ทันสมัยนั้น มุ่งดูที่การเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวพันกับการที่มนุษย์ควบคุมธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเรื่องทางเทคนิควิทยาที่ตกทอดกันมาในช่วงระยะเวลาราว 400 ปี ผ่าน มานี้เอง

การพัฒนาการเมือง เป็นเรื่องการดำเนินงานของรัฐชาติ

ความคิดนี้เกิดจากความเห็นว่าแนวปฏิบัติทางการเมืองที่เกิดขึ้นอันถือได้ว่ามี ลักษณะที่พัฒนาแล้วนั้นจะคล้อยจองกับมาตรฐานของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในรัฐชาติยุคใหม่ กล่าวคือ รัฐชาติเหล่านี้สามารถที่จะปรับตัวและดำรงไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของสังคมได้

ในระดับหนึ่ง แคมยังสร้างลัทธิชาตินิยมอันถือได้ว่าเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นต่อการพัฒนาการเมือง ซึ่งจะนำไปสู่ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชาติ อีกนัยหนึ่งการพัฒนาการเมืองในแง่ก็คือการสร้างชาติ (Nation-Building) นั่นเอง แนวคิดนี้หมายถึง การทำให้รัฐบาลมีอำนาจครอบคลุมทั่วประเทศ ประชาชนมีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยใช้นโยบายชาตินิยมเห็นเครื่องมือสำคัญเพื่อให้เกิดความเป็นชาติอย่างแท้จริง

การพัฒนาการเมือง ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบบริหารและกฎหมาย

แนวความคิดต่อเนื่องมาจากความเห็นที่ว่าพัฒนาการเมืองเป็นเรื่องการสร้างชาติ โดยแบ่งรูปแบบของการสร้างชาติออกเป็น 2 รูปแบบคือ การสร้างสถาบันและการพัฒนาพลเมืองซึ่งทั้ง 2 รูปแบบนี้จะคล้องจองกันในลักษณะหนึ่ง แนวความคิดนี้มุ่งที่การพัฒนาสถาบันบริหารและพัฒนาเครื่องมือของสถาบันนี้ไปพร้อม ๆ กันด้วยนั่นคือการพัฒนากฎหมายเพื่อสร้างความสงบเรียบร้อยและประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม แนวทางนี้ชี้ให้เห็นว่า ระบบบริหารเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนจะมีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหนนั้น ขึ้นอยู่กับระดับของการพัฒนาการเมือง ระบบการเมืองที่มีระดับการพัฒนาสูง จะส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหาร ตลอดจนชี้ให้เห็นว่า ระบบกฎหมายจะได้รับการพัฒนา เพื่อดำรงความยุติธรรมของสังคมและตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ ภายใต้ระบบการเมืองที่มีการพัฒนา

การพัฒนาการเมือง เป็นเรื่องของการระดมพลและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

แนวความคิดนี้อ้างว่าการฝึกฝนและการให้ความสำคัญกับสมาชิกของสังคมในฐานะเป็นราษฎร ตลอดจนการส่งเสริมให้พวกเขาเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งต่อรัฐชาติใหม่ และถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการเมือง และประเด็นที่สำคัญประการหนึ่งในการศึกษาการพัฒนาการเมืองในแง่ก็คือ เรามักจะผูกพันลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองกับสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยมากเกินไปจนมองข้ามการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะอื่น ๆ ด้วยหัวใจสำคัญของแนวคิดนี้คือ อำนาจทางการเมืองเป็นของประชาชน ดังนั้นประชาชนจะต้องแสดงบทบาทในการควบคุม กำกับ และตรวจสอบระบบการเมือง เพื่อให้แน่ใจว่าระบบการเมืองที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองดังกล่าว คือระบบการเมืองที่พัฒนา หรืออาจกล่าวได้ว่า แนวทางการพัฒนาทางการเมือง คือ การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวางและทั่วถึง

การพัฒนาการเมือง เป็นเรื่องของการพัฒนาประชาธิปไตย

แนวความคิดนี้ค่อนข้างจะแคบ คือ มองว่าการพัฒนาการเมืองมีอยู่รูปแบบเดียว คือ การสร้างประชาธิปไตย ด้วยเหตุนี้จึงมีนักวิชาการหลายท่านวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นค่านิยมที่ลำเอียง มุ่งที่จะยึดยึดค่านิยมทางการเมืองแบบตะวันตกให้กับประเทศด้อยพัฒนา ซึ่งควรจะสนใจว่า “พัฒนา” ให้การเมืองของชาติก้าวหน้าได้อย่างไร มากกว่าที่จะสนใจว่าจะสร้างประชาธิปไตยอย่างตะวันตกได้อย่างไร ในขณะที่ค่านิยมของตนเองไม่เอื้อประโยชน์ให้เลย แนวคิดนี้สรุปอย่างชัดเจนว่า การพัฒนาทางการเมืองคือ การพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย ยิ่งระบบการเมืองเป็นประชาธิปไตยมากเท่าใด ก็ย่อมแสดงว่ามีการพัฒนามากขึ้นเท่านั้น

การพัฒนาการเมือง เป็นเรื่องของความมีเสถียรภาพและการเปลี่ยนแปลงที่เป็นระเบียบ

แนวทฤษฎะนี้มีความลำเอียงในแง่ของค่านิยมแบบประชาธิปไตยน้อยลง คือมองว่าลักษณะการเมืองที่พัฒนาแล้วจะเกิดขึ้นในระบอบการเมืองใดก็ได้ที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้ นอกจากนี้ยังมองว่าประชาธิปไตยนั้นไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว และไม่อาจก่อให้เกิดเสถียรภาพทางการเมืองได้ การพัฒนาการเมืองในแง่นี้จึงเป็นลักษณะของการดำเนินชีวิตทางการเมืองที่ไม่วุ่นวายและเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผนนั่นเอง แนวคิดนี้สรุปให้เห็นได้ว่า ลักษณะของระบบการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงตามกฎเกณฑ์กติกา จะก่อให้เกิดเสถียรภาพทางการเมือง ทั้งนี้เพราะประชาชนจะเกิดความเชื่อมั่น ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศ

การพัฒนาการเมือง เป็นเรื่องของการระดมพลและอำนาจ

แนวความคิดนี้พัฒนามาจากความเห็นเก่า ๆ ทั้งในเรื่องของสถาบันและเสถียรภาพทางการเมืองโดยมองว่าเหตุสำคัญที่จะก่อให้เกิดเสถียรภาพทางการเมืองและทำให้สถาบันดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ขึ้นอยู่กับความสามารถของระบบการเมืองเอง กล่าวคือ ถ้าระบบการเมืองใดสามารถที่จะระดมพลและอำนาจเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ สามารถทำให้คนปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และระเบียบแบบแผนของระบบ และระบบเองก็สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ รวมทั้งสามารถ

แจกแจงทรัพยากรเหล่านี้อย่างเป็นธรรมโดยได้รับการสนับสนุนจากประชาชนแล้ว ระบบเมืองนั้นถือว่าพัฒนาแล้ว

การพัฒนาการเมือง เป็นแง่หนึ่งของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ดังที่เราได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า การพัฒนาการเมืองนั้น จะผูกพันอย่างแน่นแฟ้นกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม การที่ด้านใดด้านหนึ่งของสังคมแปรเปลี่ยนไปจนกระทบถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่นๆ ด้วย การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ก็ถือว่าเป็นลักษณะหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทั้งปวงของสังคม ฉะนั้นในการศึกษาการพัฒนาการเมืองจึงจำเป็นต้องศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมพร้อมกันไปด้วย

นิยามของคำว่าพัฒนาการเมืองทั้ง 10 ประการเหล่านี้ พาย ไม่ได้พูดว่านิยามใดผิดหรือถูกมากกว่านิยามอื่นๆ แต่เป็นเพียงเขาต้องการเน้นถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเมืองที่สำคัญๆ ตามแนวทฤษฎีของนักวิชาการในสำนักต่าง ๆ เท่านั้น ด้วยเหตุนี้แต่ละทฤษฎีจึงย่อมที่จะต้องมียุคที่อยู่บ้างเป็นธรรมดา เช่น มองเพียงแต่ว่าการเมืองที่พัฒนาแล้วเป็นการเมืองแบบประชาธิปไตย เป็นต้น

นอกจากนี้ พาย (Pye) พร้อมด้วยสมาชิกคณะกรรมการศึกษาการเมืองเปรียบเทียบ (Committee on Comparative Politics) ได้สรุปแนวความคิดของสำนักงานต่าง ๆ และสร้างลักษณะร่วม หรือสาระสำคัญของความหมายของการพัฒนาการเมือง จำแนกออกได้เป็น 3 ประการ โดยเรียกรวมกันว่า “โรคติดต่อนของการพัฒนา (Development Syndrome)” ประกอบด้วย (James & Robert, 1973)

ความชำนาญงาน (Differentiation) หมายถึง การที่องค์กรหรือหน่วยงานใด ๆ มีโครงสร้างที่แตกต่างกันไป มีหน้าที่จำกัดและมีความชำนาญงานเฉพาะด้าน โคลแมน (Coleman) กล่าวไว้ว่า Differentiation หมายถึง “กระบวนการซึ่งบทบาท ส่วนต่าง ๆ ของสถาบันและสมาคมที่มีการแยกแยะและมีความชำนาญงานเฉพาะด้านเพิ่มมากขึ้นในสังคมที่ดำเนินการสู่ความเป็นทันสมัย” นั่นคือ สังคมใดที่มีการพัฒนาการเมืองมาก จะยังมีโครงสร้างทางการเมืองที่สลับซับซ้อน ทำหน้าที่อันจำกัดตามความชำนาญเฉพาะด้าน แต่ลักษณะของการแยกแยะโครงสร้างย่อม ๆ ออกเป็นหน่วยเล็ก ๆ จำนวนมากนี้ไม่ใช่เป็นการก่อให้เกิดความแตกแยกหรือแต่ละหน่วยเล็ก ๆ จะดำเนินการเป็นอิสระเอกเทศแต่ประการใด หน่วยเล็ก ๆ เหล่านี้ยังคงต้องประสานงานกับหน่วยใหญ่ของโครงสร้าง เพื่อร่วมมือการดำเนินงานให้บรรลุสู่จุดประสงค์หรือเป้าหมายที่องค์กรนั้น ๆ วางไว้ จึงพบว่าในสังคมดั้งเดิมจะมีความชำนาญงานเฉพาะด้านและระดับของความซับซ้อนขององค์กรน้อยกว่าสังคมสมัยใหม่ที่พัฒนาแล้วมาก ผู้ปกครองของสังคมดั้งเดิมจะทำหน้าที่ทั้งนิติบัญญัติ บริหารบัญญัติ และตุลาการบัญญัติ คือเป็นทั้งผู้ออกกฎหมาย นำกฎหมายมาบังคับใช้ และตัดสินความไม่มีองค์กรที่ทำหน้าที่โดยเฉพาะ หรือถ้าเราจะนำโครงสร้างของสังคมศักดินา

มาเปรียบเทียบกับสังคมสมัยใหม่ นั้นจะพบว่าในสังคมศักดินาจะมีระดับของความซับซ้อนขององค์กรย่อยน้อยมาก ในสมัยก่อนรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ของไทยนั้น ประเทศไทยมีองค์กรทางการเมืองซึ่งเทียบเท่ากระทรวงในปัจจุบันเพียง 4 องค์กร คือ เวียง วัง คลัง และนา เท่านั้น แต่ปัจจุบันสังคมเราได้วิวัฒนาการมีการแจกแจงหน้าที่ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นให้กับองค์กรซึ่งตั้งขึ้นมาใหม่เพื่อที่จะสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงมีกระทรวงต่าง ๆ มากมาย และแต่ละกระทรวงยังแยกหน่วยงานย่อยออกไปอีกมาก จึงนับได้ว่าสังคมปัจจุบันพัฒนาการมากกว่าสังคมในอดีตมาก

ความเท่าเทียม (Equality) หมายถึง ความเสมอภาคเท่าเทียมกันแยกออกเป็น 3 ประการ คือ ประการแรก เป็นความเสมอภาคในฐานะที่เป็นราษฎรซึ่งมีสิทธิในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะหรือรูปแบบต่าง ๆ โดยเท่าเทียมกัน ประการที่สองคือ ความเท่าเทียมกันภายใต้กฎระเบียบที่เป็นสากลอันเดียวกัน หมายความว่า ราษฎรที่ทำผิดก็จะต้องได้รับโทษไม่มีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดที่เป็นอภิสิทธิ์ชนอยู่เหนือกฎหมายได้ ส่วนประการที่สามคือ ปทัสถานที่มีหลักเกณฑ์อยู่บนความสัมฤทธิ์ผล กล่าวคือ การเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเรื่องของความสามารถของบุคคล ไม่ใช่เป็นเรื่องของชาติตระกูลสูงหรือต่ำ หรืออาจกล่าวได้ว่า ราษฎรในสังคมที่พัฒนาแล้วจะมีความเท่าเทียมกันในโอกาสบนเงื่อนไขของความสามารถนั่นเอง

ความสามารถ (Capacity) หมายถึง ความสามารถของระบบการเมือง ในการที่จะสนองตอบต่อข้อเรียกร้องจากเหล่าสมาชิก สามารถกำจัดข้อขัดแย้ง แก้ไขความตึงเครียดที่เกิดขึ้นในสังคมและยังก่อให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ หรือนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงยังไม่ขาดสายด้วย จึงเห็นได้ว่าคำว่าความสามารถของระบบในแง่นี้หาได้มีความหมายเฉพาะในเรื่องของความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่แปรเปลี่ยนไป แต่ยังหมายถึงความสามารถของระบบในการที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมบางอย่างเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของระบบเอง ความสามารถในการสร้างสิ่งใหม่ๆ ปรับปรุงแก้ไขและสามารถดำเนินการให้การเปลี่ยนแปลงใหม่นี้เอื้ออำนวยต่อเป้าหมายใหม่ ๆ ของระบบอีกด้วย รัฐบาลของประเทศที่พัฒนาแล้วนั้น จะมีประสิทธิภาพในการสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในด้านต่างๆ ได้ดี สามารถที่จะนโยบายไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพโดยยึดหลักการของความเป็นเหตุเป็นผล และหลักการทางโลกในการบริหารงานด้วย (James & Robert, 1973)

เมื่อการเมืองเข้าสู่โหมดของการหาเสียง สร้างคะแนน สร้างความนิยมของพรรคการเมืองต่าง ๆ ทุกพรรค ด้วยการชูนโยบายเพื่อขจัดวงจรอุบาทว์ คือ “เจ็บ จน โง่” ในยุคที่ผู้คนทั้งหลายที่อายุเกินครึ่งศตวรรษไปแล้ว น่าจะเคยได้ยินคำว่า “ศึกษาดี มีเงินใช้ ไร้โรคฯ พาให้สุขสมบูรณ์” ต่อมาก็มาถึงยุคพัฒนา “คนเป็นศูนย์กลาง” ตลอดจนใช้เครื่องมือ

เป็นกลยุทธ์ในการหาเสียง บัตรคนจน บัตรทอง โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค ฯลฯ และตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรก ๆ ที่เด่นชัด คือ การพัฒนาเศรษฐกิจจะเป็นจุดเริ่มต้น ต่อมาจึงเพิ่มด้านสังคม

จนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าการพัฒนาทุกด้านที่กล่าวแล้วนั้นไม่สามารถจะดำเนินไปได้ถ้าขาดการ “พัฒนาทางการเมือง” ตัวแปรทางการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เสรีภาพทางการเมือง และระบบการเมือง ซึ่งต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม รวมสรรพกำลัง ทั้งทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อพัฒนาอันจะนำไปสู่ความจำเริญทางเศรษฐกิจ ความเสมอภาคทางสังคม การพัฒนาสิทธิและเสรีภาพ และประชาธิปไตยเป็นตัวแปรที่สำคัญ รวมทั้งการเตรียมเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้มาสนใจทางการเมืองไทยให้มากขึ้น ลูกขึ้นมาร่วมด้วยช่วยกันคิดเรื่อง “แปลก ใหม่ ใหญ่ ดั่ง” สร้างผลผลิตให้ชาติ ซึ่งมีผลต่อศักยภาพในการพัฒนาประเทศชาติและสังคม เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ในสังคมนานาชาติ

สาเหตุสำคัญประการหนึ่งของการมองข้ามตัวแปรทางการเมือง เชื่อว่าเมื่อทางเศรษฐกิจดีและสังคมจะดีแล้วก็ตาม แต่หากหลายคนมองข้ามความจริงที่ว่า ถ้าการเมืองไม่มีเสรีภาพด้วยกรณีใด ๆ รวมทั้งเกิดความขัดแย้งโดยใช้ความรุนแรงจนนำไปสู่การไร้เสถียรภาพย่อมมีผลกระทบโดยตรงต่อทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งในส่วนนี้อาจจะเป็นเพราะเหตุว่าผู้บริหารประเทศมุ่งเน้นในเรื่องปากท้องของประชาชน จึงวางแผนดังกล่าวโดยนักเศรษฐกิจ ซึ่งก็คงไม่ผิดเพราะเรื่องใกล้ตัว จำต้องได้รู้ผลเร็วและประชาชนก็ตอบรับเทใจให้ด้วยในการเลือก ส.ส. หรือพรรคการเมืองนั้น ๆ หากแต่ดุลยภาพและสมดุลระหว่างการพัฒนาทางการเมืองเศรษฐกิจสังคม และทางการเมือง จำเป็นต้องมีและเกิดขึ้น ซึ่งเราก็จะพบอยู่เสมอ ๆ ว่าสุดท้ายก็นำไปสู่ความเสียหายอย่างหนักต่อสังคมโดยรวม (ลิขิต ธีวณิน, 2527)

นักรัฐศาสตร์ซึ่งเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด คือ เซมมูเอล ฮันติงตัน (Samuel Huntington) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การขยายตัวของสังคมหรือการเปลี่ยนแปลงของสังคม อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เช่น การเปลี่ยนแปลงจากเกษตรไปสู่กึ่งเกษตร กึ่งอุตสาหกรรม การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น เน้นการเป็นการพัฒนาการศึกษา การขยายตัวของสื่อมวลชน โดยเฉพาะความเจริญด้านเทคโนโลยี และ Social Media ต่าง ๆ โดยรวมแล้วเข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็วความเจริญทางด้านเทคโนโลยีเกิดในชุมชนเมืองมากขึ้น จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญนั่นคือ “ความตื่นตัวทางการเมือง” (Political Consciousness) และการเรียกร้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ระบบการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในส่วนนี้เรียกว่า ความจำเริญทางการเมือง (Political Modernization) (Pye, 1966)

เมื่อความจำเป็นทางการเมืองเกิดขึ้นเนื่องจากการขยับตัวของสังคม (Social Mobilization) จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องสร้าง “สถาบันการเมืองที่เป็นรูปธรรมยั่งยืน” และกระบวนการที่สามารถปรับ เปลี่ยนแปลง หรือตอบสนองพลวัต ใน “มิติทางการเมือง” ดังกล่าว ซึ่งได้แก่ “การพัฒนาการเมือง (Political Development)” การสร้างสถาบัน ส่วนนี้ได้กล่าวในมติชนรายวันฉบับสัปดาห์ที่ผ่านมาแล้ว อันได้แก่ การมีรัฐธรรมนูญที่เปิด โอกาสให้ประชาชนเจ้าของประเทศมีส่วนร่วมมากที่สุดมีระบบการเลือกตั้งโดยมีกฎหมาย เลือกตั้ง และการจัดตั้งพรรคการเมืองไทยสะดวก ประชาชนมีโอกาสในการแสดงประชา พิจารณ์ การแสดงความคิดเห็น การคัดค้าน การต่อสู้เพื่อความถูกต้อง มีการกระจาย อำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น

หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ การจัดตั้งสถาบันทางการเมือง เพื่อรองรับความ ต้องการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอันเกิดความตื่นตัวทางการเมือง ซึ่งเป็น ผลโดยตรงจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในทางเศรษฐกิจและค่านิยม อันเป็นความ จำเป็นที่มีอาจเลือกได้

นอกจากนี้ ยังมีทฤษฎีของ ศาสตราจารย์ เอ. เอฟ. เค. ออร์แกนสกี (A.F.K. Organski) ซึ่งกล่าวถึงความจำเป็นเติบโตแห่งชาติและอำนาจแห่งชาติ (National Growth and National Powers) ได้กล่าวไว้ว่ามี 5 ตัวแปรสำคัญ คือ

1. จะต้องมีการพัฒนาการเมือง (Political Development) โดยมีระบบและ กระบวนการที่เอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการทางการเมือง และ การกำหนดนโยบายสาธารณะ

2. จะต้องมีการพัฒนาเศรษฐกิจ (Economies Development) จากเกษตรไปสู่ อุตสาหกรรมของประเทศชาติ คือ ในยุคนั้น “การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ” ยังไม่ พัฒนาอย่างเต็มที่จึงไม่มีการกล่าวถึง ณ ปัจจุบันนี้ โดยระบบหรือขณะที่เป็นยุคไอที เจริญรุ่งเรืองแล้ว จึงนับเป็นตัวแปรที่สำคัญมากอีกด้วย

3. การมีระบบสังคมที่เอื้ออำนวยโอกาสให้มีการขยับชั้นทางสังคม (Social Mobilization) ด้วยการเข้าถึงการศึกษาและโอกาสการว่างงานด้วยความเสมอภาค

4. ประชากรต้องมีจิตวิทยาที่ทันสมัย (Psychological Modernity) มีความคิด แบบวิทยาศาสตร์มากขึ้น มีเหตุผล

5. จำนวนประชากร (Population) มีมากพอ ประเทศมหาอำนาจในอดีต เช่น ประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส โปรตุเกส สเปน ฯลฯ มีประชากรไม่น้อยกว่า 30 ล้านคน ทั้งนี้ เนื่องจากประชากรที่มีจำนวนมากพออันจะเป็นแรงผลิตทางเศรษฐกิจ จะมีการนำไปสู่ อุปสงค์ของตลาดภายในจะทำให้เกิดการผลิต (อุปทาน) ที่มีจำนวนมากพออันจะนำไปสู่ ต้นทุนการผลิตที่ต่ำ แต่สำคัญ “ประชากรจะต้องเป็นประชากรที่มีคุณภาพ” อันได้แก่ มี

การศึกษาได้มีรายได้เพียงพอ และโครงสร้างประชากรที่มีอายุอยู่ระหว่างช่วงวัยทำงาน สร้างผลผลิต คือ ระหว่างอายุ 16-60 ปี เป็นจำนวนมากพอ

จะเห็นได้ว่าทั้ง “ฮันติงตัน” และ “ออร์แกนส์” ต่างก็ให้น้ำหนักต่อ “การพัฒนาเมือง” ซึ่งเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุด โดยเฉพาะคุณสมบัติของ “ทรัพยากรมนุษย์” อย่างกรณีประเทศมหาอำนาจที่กล่าวแล้วที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือ การมีเจตคติ มีทักษะ มีจิตวิญญาณ รวมทั้งการมีคุณธรรมทางการเมือง โดยเน้นรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมี 4 คุณลักษณะ คือ 1. มีรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง (Elected Government) 2. มีการประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน (Rights and Freedom) 3. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมพัฒนาทางการเมือง (Participation) 4. ยึดหลักนิติธรรม (The Rule of Law) (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2539)

“ความสำเร็จ” ของการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ต้องคำนึงอาศัยตัวแปรใหญ่ 3 ตัวแปรที่สำคัญ คือ 1. สภาพสังคมและเศรษฐกิจ (Socio Economic Condition) 2. โครงสร้างและกระบวนการ (Structure and Process) 3. ที่สำคัญที่สุดการมี “วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย” (Democratic Political Culture) ตามที่กล่าวในมติชนฉบับสัปดาห์ที่ผ่านมา

ขณะนี้ช่วงเลือกตั้งปี พ.ศ. 2562 แนวโน้มหรือเทรนด์จากงานฟุตบอลประเพณี จุฬาฯ-ธรรมศาสตร์ ที่ผ่านมามีกระแสการปลุก “เยาวชนไทย” และ “คนไทยรุ่นใหม่” ให้ตื่นตัวทางการเมือง ต่อสู้เพื่อการอยู่รอดในโลกยุคใหม่ ที่มีการแข่งขันสูงขึ้น โดยเฉพาะสถาบันการศึกษา ครอบครัว และสังคม โดยรวมจะต้องร่วมกันช่วยกันสร้างแรงบันดาลใจ เตรียมพัฒนาเด็กรุ่นใหม่เตรียมความพร้อมเด็กรุ่นใหม่ “ทรัพยากรมนุษย์” หรือ “กลุ่มดาวรุ่ง” ให้ฝ่ากระแสคลื่นโลกาภิวัตน์ เพื่อให้เด็กเกิดการพัฒนาตั้งแต่เด็กจนไปสู่วัยรุ่น วัยทำงานให้สมกับคำที่ “การสาธารณสุข สร้างคน การศึกษา สร้างชาติ” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน มีแนวทางการพัฒนาตนเองดังนี้

1. คนไทยในโลกยุคโลกาภิวัตน์จะต้องเป็นบุคคลซึ่งศึกษาจนมีความรู้ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สมองกล ภาษาจีน ที่ใช้งานได้เป็นอย่างดี คนไทยต้องรู้ภาษาไทย ต้องพูดและเขียนภาษาไทยถูกต้องในระดับหนึ่ง ในโลกยุคโลกาภิวัตน์มีการติดต่อข้ามแดนในการใช้ภาษาอังกฤษในการเจรจาพาที การหาความรู้จากอินเทอร์เน็ต ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลผู้ไม่รู้จักจะเสียเปรียบ สมองกลความจำเป็นในการแสวงหาความรู้แบบใหม่ มีความจำเป็นในการประกอบอาชีพ และเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน จีนเป็นมหาอำนาจอย่างแน่นอนในอนาคตทั้งในทางการเมืองและเศรษฐกิจ การรู้ภาษาจีนจะเอื้ออำนวยประโยชน์ ทั้งในด้านการติดต่อประสานงาน และการประกอบธุรกิจกับมหาอำนาจของเอเชียในอนาคตอันใกล้

2. เยาวชนไทยและคนไทยต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ มีนิสัยรักการอ่านหนังสือ หรือหาข้อมูลจากสื่ออื่น ๆ ในบ้านควรจะมีห้องหนังสือเพื่อสะสมหนังสือที่เป็นประโยชน์ และมีสมองกลเพื่อการขนถ่ายหาความรู้ หรือการติดต่อผ่านอีเมล การหาความรู้จะต้องอ่านโดยใช้ 3R คือ Read React และ Reflect Research Realize Rule และ Recommend

3. เยาวชนไทยและคนไทยต้องมีปรัชญาชีวิต มีศรัทธาในศาสนา ไม่หลงงมงาย มีจิตวิทยาศาสตร์ มีระบบการคิดที่มีเหตุผล มีความซื่อสัตย์สุจริต มีจริยธรรม มีศีลธรรม มีความเมตตากรุณา มีความเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ ไม่อคติในเรื่องศาสนา เชื้อชาติและเผ่าพันธุ์

4. เยาวชนไทยและคนไทยต้องผดุงไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ แต่ขณะเดียวกันต้องละทิ้งวัฒนธรรมที่ไม่ก่อประโยชน์ เช่น ความไม่รับผิดชอบ การไร้ระเบียบวินัย การรักสนุกจนเกินขอบเขต การปฏิบัติที่ขัดต่อสภาวะปัจจุบัน เช่น โภชนาการที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย ฯลฯ ขณะเดียวกันต้องมีความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงปฏิรูปวัฒนธรรมและสร้างวัฒนธรรมใหม่ที่ดีงามด้วย เพื่อเป็นแบบอย่างของคนในสังคม

5. เยาวชนไทยและคนไทยต้องผดุงไว้ซึ่งภูมิปัญญาพื้นบ้านที่ดี ไม่ดูถูกภูมิปัญญาพื้นบ้าน หรือภูมิหลังของตนเอง หรือภูมิหลังของคนในชาติ แต่ขณะเดียวกันภูมิปัญญาพื้นบ้านที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์หรือสภาวะที่เกิดขึ้นใหม่ ก็ควรจะมีการเปลี่ยนแปลง

6. เยาวชนไทยและคนไทยจะต้องศึกษาหาความรู้วิทยาการและในทักษะต่างๆ เพื่อสามารถนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนและครอบครัวได้อย่างยั่งยืน แข็ง อดทนอดกลั้น และมานะบากบั่น การมีความรู้ท่วมหัวแต่เอาตัวไม่รอดย่อมจะไม่ยังประโยชน์อย่างสมบูรณ์ การหมกมุ่นอุดมการณ์ อุดมคติ และปราศจากปรัชญาจนมองข้ามความเป็นจริงของการดำรงตนเป็นมนุษย์ย่อมจะส่งผลเสียได้ ที่สำคัญ คนในยุคโลกาภิวัตน์ต้องมีคุณสมบัติในการทำงานสามประการ คือ F-B-I (Fast-เร็ว Better-ดีกว่า Innovative-นวัตกรรม)

7. เยาวชนไทยและคนไทยต้องรับผิดชอบต่อครอบครัว อบรมเลี้ยงดูลูกหลานให้เป็นพลเมืองดีของชาติ สร้างครอบครัวให้เป็นปึกแผ่น ให้เกิดความสุขและเกิดความอบอุ่น ดูแลพ่อแม่ที่แก่ชราด้วยความกตัญญูรู้คุณ ทั้งนี้ เพื่อให้ครอบครัวเป็นหน่วยหลักของการพัฒนาสังคมโดยรวม

8. เยาวชนไทยและคนไทยต้องหมั่นออกกำลังกาย รักษาสุขภาพอนามัย ควบคุมการบริโภค ทั้งนี้ทั้งนั้น เพื่อให้เป็นกำลังสำคัญของสังคมทั้งในด้านการผลิตกำลังความคิด การป้องกันประเทศ จะต้องถือว่าการรักษาสุขภาพเป็นความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่ระมัดระวังในการดำรงชีวิตจนเกิดความเจ็บป่วยโดยไม่จำเป็น เป็นการกระทำที่ไร้สำนึกต่อส่วนรวม เพราะจะสร้างความเดือดร้อนต่อตนเอง ต่อครอบครัว รวมทั้งก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมในแง่ของค่าใช้จ่ายในการรักษาเยียวยาโดยไม่จำเป็น

9. เยาวชนไทยและคนไทยต้องมีความรักชาติ มีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีความภูมิใจที่เกิดมาเป็นคนไทย แต่ขณะเดียวกันความรักชาติและความภูมิใจต้องไม่เกินเลยจนนำไปสู่การรังเกียจเชื้อชาติเผ่าพันธุ์และศาสนา จะต้องพยายามผสมผสานระหว่างความเป็นคนไทยและจิตใจที่เป็นนานาชาติอย่างสมดุล

10. เยาวชนไทยและคนไทยต้องยืนตระหง่านอย่างเชื่อมั่นในความเป็นคนไทยที่มีความเคารพตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต มีเกียรติและศักดิ์ศรี ความเป็นประชาธิปไตย มีความกล้าหาญต่อสู้เพื่อความถูกต้อง จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ประกอบคุณความดีเพื่อชดใช้หนี้แผ่นดิน และพร้อมจะสละชีวิตเพื่อประเทศชาติเมื่อจำเป็น

สรุป

โดยสรุปกล่าวได้ว่า “ตัวแปรของสภาพสังคมและเศรษฐกิจ” ซึ่งเป็นปัจจัยหลักมีผลกระทบต่อประโยชน์ของ “ประชาชน” เจ้าของประเทศโดยตรงนั้น ก็ต้องสอดคล้องกับตัวแปรที่สอง คือโครงสร้างและกระบวนการสู่ตัวแปรที่สาม “วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย” ซึ่งสำคัญสุดโดยเฉพาะถ้า “ประชาชน” หรือ “ทรัพยากรมนุษย์” ส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันเกิดจากการกล่อมเกลาริเริ่มจากสถาบันครอบครัว ในสถาบันการศึกษา โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนประถม โรงเรียนมัธยม มหาวิทยาลัย และในสังคมอย่างต่อเนื่อง จะต้องทำให้สมาชิกในสังคม คือ “ประชาชน” คนไทยทุกรุ่น รวมทั้งเยาวชน “คนรุ่นใหม่” ปลุกกระแสให้เกิดเป็นพลังสำคัญที่ต่อสู้เพื่อเอาชนะ สถานะการแข่งขันในโลกยุคใหม่ ที่สำคัญที่สุดคือฝ่ากระแสคลื่นโลกาภิวัตน์ได้ด้วยความเชื่อมั่นและเด็ดเดี่ยว โดยเฉพาะประเด็นมีการพัฒนา “อัตมโนทางการเมือง (Political self) แบบประชาธิปไตย กล่าวคือ ทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยเป็นเจ้าของประเทศร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

ลิขิต อีเวคิน. (2527). *ทฤษฎีพัฒนาการเมือง*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมบัติ อารังค์ธัญวงศ์. (2539). *ทัศนคติทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานคร* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โครงการเอกสารและตำรา คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

Easton, D. (1971). *The Political System: An Inquiry into the State of Political Science* (2nd ed.). New York: Alfred A. Knopf.

- Gabriel, A. (1978). *Almond and G. Bingham Powell, Jr. Comparative Politics: System, Process and Policy* (2nd ed.). Boston: Little, Brown and Company.
- Huntington, S. (1969). *Political Order in Changing Societies* (2nd ed.). Connecticut: Yale University Press.
- James, A.B. & Robert, L.H. (1973). *Comparative Politics: The Quest for Theory. Columbus*. Ohio: Charles E. Merrill Publishing Company.
- Pye, L.W. (1966). *Aspects of Political Development: An Analytic Study*. Boston: Little Brown and Company.

พุทธธรรมาภิบาลกับการเสริมสร้างการปฏิบัติงาน* BUDDHIST GOVERNANCE AND WORK PERFORMANCE ENHANCEMENT

พิธาน โตตระกูลพิทักษ์

Pithan Totrakulpitak

นักวิชาการอิสระ

Independent Schola

Corresponding Author E-mail: Pthian25222522@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ “พุทธธรรมาภิบาลกับการเสริมสร้างการปฏิบัติงาน” โดยพุทธธรรมาภิบาลในการศึกษานี้ คือ หลักสุจริต 3 ประกอบด้วย กายสุจริต วาจสุจริต มโนสุจริต โดยความสุจริตเป็นพื้นฐานของความดีทุกอย่าง คนจะดีหรือไม่ดี ให้ดูที่การประพฤติว่ามีความสุจริตหรือไม่ สังคมใดก็ตามถ้าหากขาดความสุจริตแล้วสังคมนั้นก็ต่างอะไรจากสัตว์ทั้งหลาย ถือได้ว่าเป็นยุคที่เสื่อมที่สุดก็ได้ ความทุจริตผิดศีลธรรมเป็นสิ่งที่เลวร้ายที่สุด ไม่รู้ว่าอะไรดีอะไรไม่ดี อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ ไม่มีความละเอียดต่อความชั่วกลัวบาปขาดจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น เรียกว่าประพฤติชั่ว ทางกาย วาจา และใจ ความประพฤติสุจริตจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่ของสังคมที่เจริญแล้วมีศีลธรรมอายุขัยเกรงกลัวต่อผลของบาปกรรม สังคมนั้นก็จะมีแต่ความสุขความสงบและความเจริญ นอกจากนั้นต้องมีปัจจัยที่ส่งเสริมการปฏิบัติงานด้วยทั้ง จัดลำดับความสำคัญของงาน วางแผนก่อนทำงาน ตั้งเป้าหมายให้ชัดเจน โฟกัสกับการทำงานในช่วง Deep Work ให้ได้มากที่สุด ตัดสินใจให้เป็น หาวเวลาพักผ่อน ให้ความสำคัญกับการสื่อสาร เรียนรู้และพัฒนาทุกครั้งที่เกิดข้อผิดพลาด สร้างทัศนคติที่ดีในการทำงาน อยู่กับสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี รู้จักปฏิเสธ และให้รางวัลตนเอง

คำสำคัญ: พุทธธรรมาภิบาล; การเสริมสร้างการปฏิบัติงาน; หลักสุจริต 3

Abstract

This article was a study about “Buddhist governance and practice enhancement” by Buddhist governance in this study, there were three principles of honesty, consisting of corrupt bodies, corrupt speech, corrupt

* Received August 16, 2023; Revised August 21, 2023; Accepted August 21, 2023

minds, with honesty being the basis of all goodness. Whether the person is good or bad, look at the behavior whether it is honest or not. Any society, if it lacks honesty, then that society is no different from animals. It can be considered as the most decadent era. Corruption and immorality are the worst. not knowing what is good and what is bad, what should be done, what should not be done, no shame for evil, fear of sin, lack of good conscience towards oneself and others. It is called bad behavior in body, speech, and mind. Honest behavior is therefore extremely important to the existence of a civilized society with morality and fear of the consequences of sin. That society will have only happiness, peace, and prosperity. In addition, there must be factors that promote performance as well. prioritize tasks plan before work set clear goals. Focus on doing as much of the deep work as possible. decide to be find time to relax focus on communication Learn and improve every time you make mistakes. Create a positive attitude at work. Live in a good working environment, learn to say no and reward oneself.

Keywords: Buddhist Governance; Work performance Enhancement; Three Good Faith

บทนำ

การปฏิบัติงานมีการนำเสนอตัวแบบจำลองเกี่ยวกับประสิทธิภาพขององค์กร (Model of Organizational Efficiency) นอกจากพิจารณาถึงทรัพยากร เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ ที่เป็นปัจจัยนำเข้าและผลผลิตขององค์กรคือการบรรลุเป้าหมายแล้วองค์กรในฐานะที่เป็นองค์กรในระบบเปิด (Open System) ยังมีปัจจัยที่ประกอบอีกดังนี้ 1. หากสภาพแวดล้อมในการทำงานขององค์กรมีความซับซ้อนต่ำ (High Task-Environment Complexity) 2. การกำหนดระเบียบปฏิบัติชัดเจน เพื่อเพิ่มการทำงานที่มองได้มีผลทำให้ประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นด้วย 3. ผลการทำงานที่มองได้สัมพันธ์ในทางบวกประสิทธิภาพ 4. หากพิจารณาควบคู่กันจะปรากฏว่าการกำหนดระเบียบปฏิบัติอย่างชัดเจน และผลการทำงานที่มองเห็นได้มีความสัมพันธ์มากขึ้นต่อประสิทธิภาพมากกว่าตัวแปรแต่ละตัวตามลำพัง และยังเชื่ออีกว่าการสามารถมองเห็นผลการทำงานขององค์กรได้ (Visibility Consequences) มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพขององค์กร เพราะองค์กรสามารถทดลองและเลือกระเบียบปฏิบัติ และทรัพยากรที่เป็นประโยชน์ต่อการบรรลุ

เป้าหมายได้ฉะนั้นโครงสร้างของระเบียบปฏิบัติผลการปฏิบัติงานจึงมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (Becker & Neuhauser, 1975)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นบทความเกี่ยว “พุทธธรรมาภิบาลกับการเสริมสร้างการปฏิบัติงาน” จะเป็นการนำเสนอข้อมูลที่ชี้ให้เห็นความสำคัญของพุทธธรรมาภิบาลหรือหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนากับการเสริมสร้างการปฏิบัติงานของบุคลากร ทั้งนี้บทความฉบับนี้จะเสนอแนะเป็นประโยชน์อันเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาวิจัยเชิงลึกและการนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการปฏิบัติงานในอนาคตต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับพุทธธรรมาภิบาล

จากการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากพระไตรปิฎก รวมถึงเอกสารและงานวิจัยของผู้มีองค์ความรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาแล้วนำเอาหลักธรรมมาสังเคราะห์ได้ดังนี้

หลักธรรมาภิบาล

แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลนั้นมีการนำมาใช้ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2532 โดยองค์กรระหว่างประเทศหลายองค์กรเช่นธนาคารโลก (World Bank) องค์การสหประชาชาติ (United Nations-UN) ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (The Asian Development Bank-ADB) ซึ่งเสนอถึงการพัฒนาที่ดีจะต้องมีหลักการขั้นพื้นฐานที่จะสร้างความเป็นอยู่ของคนในทุกประเทศ ทุกสังคม ที่มีความเท่าเทียมกัน การกระจายอำนาจ ความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมในการพัฒนา ตลอดจนมีระบบการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพเพื่อเป็นหลักประกันแก่ประชาชนว่ารัฐบาลจะสามารถบริหารประเทศไปสู่เป้าหมายตามที่สัญญาไว้กับประชาชนเป็นการใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อจัดการให้เกิดการให้บริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ มีระบบที่ยุติธรรม โปร่งใสและมีมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ดังนั้นหลักธรรมาภิบาลจึงเป็นแนวคิดทั้งในทางการเมืองและการบริหารหรือนัยหนึ่งเป็นทั้งรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี, 2550) “ธรรมาภิบาล” นั้นเป็นคำสมาสระหว่างคำว่า “ธรรมะ” (good) กับ “อภิบาล” (ปฐม มณีโรจน์, 2554) ธรรมาภิบาล เป็นการปกครองที่มีหลักการความรับผิดชอบ รับการสอบสวนสาธารณะเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุด ก็คือ ความเป็นธรรม ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Kjare, 2006) แนวคิดธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายของการปกครองการบริหารภาครัฐ การพัฒนาเศรษฐกิจ การให้ความสำคัญกับกระบวนการพัฒนาซึ่งเกี่ยวข้องกับภาคสาธารณะ โดยสรุปแนวคิดธรรมาภิบาลจะครอบคลุม 5 หลักการที่สำคัญ คือ 1. การมีระบบการเมืองที่มีประสิทธิภาพในการจัดการที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมีความมั่นคง 2. การมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานของภาครัฐ เพื่อผลประโยชน์สาธารณะ 3. การมีความชอบธรรมทางการเมืองภายใต้กรอบ

นิติธรรม (Rule of law) 4. การมีประสิทธิภาพของการบริหารภาครัฐ 5. การมีส่วนร่วมของภาครัฐกับภาคประชาสังคม (Pierre & Peter, 2000)

ธรรมาภิบาล เป็นระบบการบริหารประเทศที่มีรัฐบาลบริหารด้วยจิตสำนึก ความชอบธรรมแห่งกฎหมาย คุณลักษณะของระบบการปกครองธรรมาภิบาลประกอบด้วย คุณลักษณะ 4 ประการ คือ 1. มีระบบการบริหารงานด้วยอำนาจหน้าที่ที่ถูกต้องตามกฎหมาย (Authority) 2. มีการบริหารงานที่ยึดหลักธรรมาภิบาลจะเป็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในการปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคม รวมทั้งการนับถือเกียรติของผู้อื่น มีการปฏิบัติต่อกันด้วยการเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Reciprocity) การหลีกเลี่ยงการทำให้ผู้อื่นเสียหาย เป็นสิ่งสำคัญในการบริหารภาครัฐที่คำนึงถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นและความรับผิดชอบในทางการเมือง 3. ระบบการบริหารที่มีอำนาจหน้าที่ในทางการเมืองมีความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติหน้าที่ขณะดำรงตำแหน่งทางสาธารณะและสังคมสาธารณะให้ความไว้วางใจ ให้ได้รับการยอมรับและเชื่อถือจากสาธารณะ (Public trust) 4. ความรับผิดชอบตามอำนาจหน้าที่ของรัฐบาลและรับการตรวจสอบสาธารณะธรรมาภิบาลยังให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องของกระบวนการ การตัดสินใจในทางการเมืองการบริหารของภาครัฐ (รัชยา ภักดีจิตต์, 2555)

ดังนั้นจึงมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ท้องถิ่นและภาคประชาสังคม ในการตัดสินใจทางการเมืองการบริหารจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญของธรรมาภิบาล องค์ประกอบที่สำคัญของธรรมาภิบาล 8 ประการ คือ 1. ความรับผิดชอบรับการตรวจสอบสาธารณะ 2. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล 3. ความเป็นธรรมในสังคมและการคำนึงถึงส่วนรวม 4. การยึดมั่นฉันทามติ 5. การมีส่วนร่วม 6. การสนองตอบความต้องการ 7. หลักนิติธรรม 8. หลักความโปร่งใส (UNESCAP, 2023)

คุณลักษณะของธรรมาภิบาล 8 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. ความรับผิดชอบ รับการตรวจสอบสาธารณะเป็นหลักการที่สำคัญที่องค์กรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ท้องถิ่นและภาคประชาสังคม เปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบและสะท้อนถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมในการตัดสินใจซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะ จิตสำนึกของความรับผิดชอบต่อสังคมจำเป็นต้องปฏิบัติโดยยึดหลักนิติธรรมและความโปร่งใส

2. ประสิทธิภาพและประสิทธิผลธรรมาภิบาล หมายถึง กระบวนการที่หน่วยงานใช้ประโยชน์ของทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดความคุ้มค่า ซึ่งหมายถึงการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

3. ความเป็นธรรมในสังคมและการคำนึงถึงส่วนรวม เพื่อให้เกิดความผาสุกของสมาชิกในสังคม กระบวนการตัดสินใจต้องสร้างหลักประกันในเรื่องความเป็นธรรมในสังคม

ให้และโยชนต์กแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มที่ด้อยโอกาส หรือกลุ่มที่เสียเปรียบในสังคมเพื่อให้สมาชิกในสังคมได้มีโอกาสในการพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

4. การยึดมั่นในฉันทามติ หมายถึง การมีข้อสรุปร่วมกันและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่าย ธรรมชาติให้ความสำคัญกับฉันทามติของผู้แสดงบทบาทที่หลากหลายในสังคม สร้างความสมานฉันท์ประสานระหว่างกลุ่มประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปร่วมกันและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่าย

5. การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย การมีส่วนร่วมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของธรรมชาติของรัฐบาล เพื่อสร้างหลักประกันว่าทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมคิดร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามผลและร่วมรับผลประโยชน์จากการตัดสินใจ

6. การสนองตอบความต้องการ รัฐบาลจำเป็นต้องมีสถาบันและกระบวนการที่สนองความต้องการของประชาชน มีกลไกที่กำหนดกรอบด้านการปฏิบัติและกรอบด้านเวลาที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

7. หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การมีกรอบกฎหมายที่เป็นธรรมกับทุกฝ่าย (Fair Legal Frameworks) มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมไม่มีการเลือกปฏิบัติ ไม่มีมาตรฐานเชิงซ้อน ดูแลการปฏิบัติเป็นไปตามกรอบของกฎหมาย มีการดูแลไม่ให้มีการใช้กฎหมายไปแสวงหาประโยชน์มิชอบ ป้องกันการละเมิดหรือลิดรอนสิทธิพลเมือง การละเมิดสิทธิมนุษยชน สิทธิขั้นพื้นฐาน มีการปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยสอดคล้องกับอารยประเทศ มีการอบการปฏิบัติที่เคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การกำหนดกรอบเวลาการปฏิบัติที่ชัดเจนให้ประชาชนทราบ

8. หลักความโปร่งใส รัฐบาลสะท้อนถึงการตัดสินใจที่โปร่งใส มีการดำเนินการเป็นไปตามกรอบและกติกาที่ได้รับความเห็นชอบและเป็นไปโดยเปิดเผย มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลการดำเนินงานต่อสาธารณะ แลกผลงานตลอดจนผลก้าวหน้าในการดำเนินงานผ่านทางสื่อสารมวลชนที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้สังคมภายนอกเข้าถึงข้อมูลผลการดำเนินงานอย่างโปร่งใส (ไพโรจน์ ภัทรนรากุล, 2548)

สรุปได้ว่า ธรรมชาติเป็นแนวคิดสำคัญที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการทั้งภาครัฐภาคเอกชน ท้องถิ่น เนื่องจากเป็นหลักการที่ครอบคลุมกว้างขวางทั้งมิติการเมือง ทางเศรษฐกิจ ทางสังคม หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี หรือหลักธรรมชาติคือการบริหารที่สามารถตรวจสอบได้และมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและเป็นระบบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมชาติ ดังนั้น การบริหารธรรมชาติจึงเป็นแนวความคิดที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย

แนวคิดเกี่ยวกับพุทธธรรมชาติ

หลักธรรมาภิบาลในพระพุทธศาสนา เป็นหลักการปกครองโดยธรรมหรือธรรมรัฐที่มีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล และสะท้อนให้เห็นว่าพระพุทธองค์สนับสนุนรูปแบบการปกครองโดยธรรม คำว่า “ธรรม” คือ ความถูกต้องเป็นหลักในการปกครอง (พระมหาไกรวรรณ ชินทตติโย และคณะ, 2560)

สรุป หลักพุทธธรรมาภิบาล ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ หลักสุจริต 3 ประกอบด้วย 1. กายสุจริต 2. วาจสุจริต 3. มโนสุจริต โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ความสุจริตเป็นพื้นฐานของความสุขทุกอย่าง คนจะดีหรือไม่ดีให้ดูที่การประพฤติว่ามีความสุจริตหรือไม่ สังคมใดก็ตามถ้าหากขาดความสุจริตแล้วสังคมนั้นก็ไม่ต่างอะไรจากสัตว์ทั้งหลาย ถือได้ว่าเป็นยุคที่เสื่อมที่สุดก็ได้ ความสุจริตผิดศีลธรรมเป็นสิ่งที่เลวร้ายที่สุด ไม่รู้ว่าอะไรดีอะไรไม่ดี อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ ไม่มีความละเอียดต่อความซุกซนบาปขาดจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น เรียกว่าประพฤติชั่ว ทางกาย วาจา และใจ ความประพฤติสุจริตจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่ของสังคมที่เจริญแล้วมีศีลธรรมอายุยืนยาวเกรงกลัวต่อผลของบาปกรรม สังคมนั้นก็จะมีแต่ความสุขความสงบและความเจริญ

แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างการปฏิบัติงาน

การทำงานนั้นย่อมต้องเจออุปสรรคอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นอุปสรรคที่เกิดจากตัวเองหรืออุปสรรคการทำงานที่เกิดจากเพื่อนร่วมงาน ปัญหาในการทำงานของแต่ละคนอาจจะแตกต่างกันออกไป เช่น ปัญหาในการบริการเวลาไม่ดี ปัญหาการจัดลำดับความสำคัญของงานไม่ถูก หรือขาดทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นตัวการที่ทำให้งานล่าช้า หรือทำให้งานไม่ลุล่วงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และถ้าหากปล่อยไว้ก็อาจจะส่งผลเสียต่อตัวเองและองค์กรมากยิ่งขึ้น โดยการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเป็นตัวช่วยที่สามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี และช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งมีหลายวิธีที่ช่วยได้ เช่น การจัดลำดับความสำคัญ วางแผนก่อนการทำงาน หรือการเรียนรู้จากข้อผิดพลาด เป็นต้น

นอกจากสวัสดิการสำหรับพนักงานที่นับว่าเป็นแรงผลักดันจากทางองค์กรแล้ว เรายังจำเป็นต้องอาศัยการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้กับตัวเอง เพื่อให้มีทักษะในการทำงานที่ดี และสามารถเติบโตก้าวหน้าในหน้าที่การงานได้เร็วขึ้น วิธีเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานง่าย ๆ ปรับวันละนิด ชีวิตการทำงานก็เปลี่ยน ประกอบด้วย (Cwtower, 2566)

1. จัดลำดับความสำคัญของงานให้เป็น การรู้จักวางแผนและจัดสรรเวลาในการทำงานมีส่วนช่วยให้งานที่ได้รับมอบหมายนั้นเสร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างราบรื่น แต่ก่อนอื่นจะต้องมีการจัดลำดับความสำคัญของงานก่อน เพื่อที่จะได้จัดระเบียบการทำงานได้อย่างถูกต้อง ว่างานชิ้นใดควรเริ่มต้นทำก่อน-หลัง เพื่อให้งานทุกชิ้นเสร็จทันตาม

เวลาที่กำหนดและออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าจะไม่ต้องออกไปสื่อสารกับใครแต่การมีสมุดโน้ต หรือคอยจดโน้ตเอาไว้จะช่วยให้งานของเราไม่หลุด สื่อสารและตอบคำถาม ได้อย่างตรงจุด และเป็นการฝึกจดโน้ตไปในตัวเก็บไว้เป็น Soft Skill ให้เราในอนาคตได้อีกด้วย

2. วางแผนก่อนทำงานทุกครั้ง การวางแผนการทำงานจะช่วยให้คุณทำงานได้อย่างมีระบบและเป็นระเบียบ เพราะคุณจะรู้ว่าจะงานที่ต้องทำทั้งหมดนั้นมียังอะไรบ้างและงานแต่ละขั้นมีกำหนดส่งวันไหน เพื่อที่จะได้จัดลำดับความสำคัญของงานแต่ละขั้นได้ถูกว่าควรเริ่มต้นทำงานใด นอกจากนี้การวางแผนการทำงาน ยังช่วยให้ทำงานเสร็จได้รวดเร็วอีกด้วย ถือเป็นหนึ่งในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานที่ทุกคนควรทำก่อนเริ่มต้นทำงาน

3. ตั้งเป้าหมายให้ชัดเจน หลังจากวางแผนในการทำงานเรียบร้อยแล้ว การตั้งเป้าหมายให้ชัดเจนเป็นอีกหนึ่งวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้ โดยการกำหนดเป้าหมายการทำงานแต่ละวัน ว่าในวันนี้จะทำงานชิ้นใดบ้าง จะทำทั้งหมดกี่ชิ้น แล้วบริหารจัดการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ เพียงเท่านั้นก็ช่วยให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้นได้แล้ว

4. โฟกัสกับการทำงานในช่วง Deep Work ให้ได้มากที่สุด การทำงานแบบ Deep Work เป็นแนวคิดการทำงานที่เสนอโดย คาล นิวพอร์ต เป็นการทำงานที่มีสมาธิจดจ่ออยู่กับงานเป็นอย่างมาก หรือจมลึกลงไปอยู่ในโลกของงานชิ้นนั้นเลยก็ว่าได้ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งเร้าหรือสิ่งรบกวนใดๆ ก็ขัดขวางการทำงานไม่ได้ ซึ่งการทำงานแบบ Deep Work มีหลักการง่ายๆ ดังนี้ ตั้งเป้าหมาย โดยการกำหนดว่าในหนึ่งวันจะมีการทำงานแบบ Deep Work นั้นกี่นาที เพื่อไม่ให้ตัวเองนั้นหลุดโฟกัส แล้วตั้งใจทำงานนั้นตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ อดทน ไม่หลุดโฟกัส เมื่อจิตใจไม่จดจ่ออยู่กับงาน หรือวอกแวกไปกับสิ่งเร้าต่าง ๆ ก็จะทำให้หลุดจากการทำงานแบบ Deep Work ได้ ซึ่งการปิดเสียงแจ้งเตือนเป็นอีกวิธีที่ช่วยให้มีสมาธิกับงานมากขึ้น

5. ตัดสินใจให้เป็น ทักษะในการตัดสินใจไม่ใช่เพียงแค่การเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่เป็นการตัดสินใจเลือกมาอย่างดี โดยอาศัยการวิเคราะห์ด้วยเหตุและผล พร้อมกับการไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนว่าสิ่งที่ตัดสินใจลงไปในนั้นเป็นประโยชน์ต่อองค์กรที่สุด ดังนั้น การมีทักษะในการตัดสินใจที่ดีจะช่วยให้องค์กรมีความก้าวหน้า ประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น นอกจากนั้นทักษะการตัดสินใจยังสามารถช่วยให้ทำงานได้เร็วขึ้น ทำงานต่อไปได้โดยไม่เสียเวลาไปกับการลังเล การตัดสินใจ จึงเป็นอีกหนึ่งทักษะที่หลายๆ องค์กรมองหาจากผู้สมัครงานเป็นอย่างมาก

6. หาเวลาพักผ่อน อีกหนึ่งเคล็ดลับที่เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน คือ การหาเวลาพักผ่อนให้กับตัวเอง เพราะถ้าหากทำงานจนเกินพอดีจนทำให้สมองล้า หรือใช้สมองทำงานหนักเป็นระยะเวลานาน สามารถส่งผลให้งานที่ออกมาไม่มีประสิทธิภาพ แถม

ยังทำงานได้ไม่ได้เต็มที่อีกด้วย ดังนั้น การพักในช่วงระหว่างวัน ไม่ว่าจะเป็นการพักผ่อน กาแฟ ดื่มน้ำเปล่า หรือเดินออกไปสูดอากาศ เพียงเท่านี้ก็ช่วยเพิ่มความสดชื่น พร้อมกลับมาลุยงานต่อได้แล้ว

7. ให้ความสำคัญกับการสื่อสาร ปัจจุบันการสื่อสารเป็นทักษะที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะทุกสาขาอาชีพนั้นจำเป็นต้องใช้ทักษะการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นสื่อสารกับเพื่อนร่วมงาน หรือสื่อสารกับลูกค้า ทั้งการพูด การเขียน หรือแม้แต่การนำเสนอก็ต้องอาศัยการสื่อสาร ดังนั้น การมีทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้สื่อสารได้อย่างตรงจุด เข้าใจได้ง่าย และที่สำคัญ คือ สามารถช่วยให้ทำงานได้รวดเร็วและราบรื่นขึ้นอีกด้วย

8. เรียนรู้และพัฒนาทุกครั้งที่เกิดข้อผิดพลาด ความผิดพลาดเป็นเรื่องที่สามารถเกิดขึ้นได้เสมอ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือว่าเรื่องใหญ่ แต่เมื่อผิดพลาดไปแล้ว ก็ควรเรียนรู้จากข้อผิดพลาดที่ได้เกิดขึ้น โดยมองหาสาเหตุของปัญหาว่าความผิดพลาดที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากอะไร และมีวิธีใดบ้างที่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ เพื่อที่ครั้งหน้าจะได้ไม่ทำผิดในเรื่องเดิมอีก ดังนั้น การเรียนรู้จากข้อผิดพลาดที่นอกจากจะช่วยแก้ปัญหาในครั้งหน้าได้แล้ว ยังช่วยให้มีการพัฒนาการในเรื่องนั้นๆ แล้วยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้นอีกด้วย

9. สร้างทัศนคติที่ดีในการทำงาน หลายๆ ครั้งการทำงานอาจเกิดปัญหาจนทำให้เกิดความเครียดได้ ซึ่งอาจส่งผลให้หลายๆ คนรู้สึกท้อใจ เหนื่อยใจ หรือถอดใจ ดังนั้น การสร้างทัศนคติที่ดีในการทำงาน จึงเป็นหนึ่งในตัวช่วยการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานที่ทำให้ก้าวผ่านเรื่องเหล่านี้ไปได้ และช่วยให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งทัศนคติที่ดีในการทำงานนั้น ไม่ใช่การมองโลกในแง่ดีเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงการเข้าอกเข้าใจเพื่อนร่วมงานด้วยกัน ใช้เหตุและผลในการมองปัญหา เพียงเท่านี้ก็ช่วยให้การทำงานนั้นสนุกขึ้น แล้วยังทำให้บรรยากาศในที่ทำงานน่าทำงานมากขึ้นอีกด้วย

10. อยู่กับสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี เมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานที่ดี ก็จะทำให้รู้สึกอยากทำงานและมีสมาธิในการทำงานมากขึ้น ซึ่งสามารถส่งผลต่อประสิทธิภาพของงานที่ดีตามขึ้นไปด้วย ซึ่งวิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยให้สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานดีขึ้นได้ มีดังนี้ ตกแต่งออฟฟิศให้น่าทำงาน นอกจากอุปกรณ์ในการทำงานที่พร้อมเพียงแล้ว การตกแต่งออฟฟิศให้มีความสบายตา และดูเรียบร้อย นอกจากจะช่วยให้บรรยากาศในออฟฟิศนั้นดีขึ้นแล้ว ยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้กับพนักงานอีกด้วย สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร

11. รู้จักปฏิเสธ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในที่ทำงานถือเป็นเรื่องที่ดี นอกจากจะได้เรียนรู้งานมากขึ้นแล้ว ยังช่วยสร้างบรรยากาศในที่ทำงานให้มีความเอื้อเฟื้อกันอีกด้วย แต่การช่วยเหลือทุก ๆ คนโดยไม่คำนึงถึงขีดจำกัดของตัวเองนั้น อาจส่งผลเสียต่องานที่ต้อง

รับผิดชอบได้ เช่น เมื่อช่วยงานคนอื่นมากเกินไป อาจทำให้ทำงานไม่ทัน ที่นอกจากจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานแล้วยังส่งผลกระทบต่อคุณภาพของงานอีกด้วย ดังนั้น ต้องรู้จักปฏิเสธบ้าง เพื่อให้จัดการบริหารงานของตัวเองได้ทันกำหนดส่งงาน นอกจากการปฏิเสธการช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานแล้ว ถ้าหากได้รับมอบหมายงานจากหัวหน้า แต่เมื่อคำนวณเวลาและงานที่มีอยู่ คาดว่าไม่สามารถทำได้กำหนดส่งงาน ก็สามารถปฏิเสธแล้วให้เหตุผลที่ปฏิเสธ เพื่อที่จะได้ไม่กระทบต่องานทั้งของตัวเองและคนในทีม

12. ให้อารมณ์ตัวเอง การทำงานเหนื่อยมาตลอดทั้งปี การให้อารมณ์ตัวเองจะช่วยให้มีกำลังใจในการทำงานมากขึ้นและถือว่าเป็นรางวัลชิ้นเล็ก ๆ ก่อนที่จะถึงเป้าหมายของตัวเอง ซึ่งการให้อารมณ์ตัวเองไม่จำเป็นต้องเป็นของชิ้นใหญ่ หรือราคาแพง แต่อาจจะเป็นของอร่อยๆ สักมื้อ หรือการได้หยุดพักผ่อนวันเพื่อให้ร่างกายได้พักผ่อน ดังนั้น การได้ให้อารมณ์ตัวเองก็มีส่วนช่วยให้ร่างกายได้พักและช่วยให้เรารู้สึกมีกำลังใจมากขึ้น แถมยังเป็นอีกหนึ่งในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ให้พร้อมกลับมาลุยงานต่ออย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป พุทธธรรมาภิบาล ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ หลักสุจริต 3 ประกอบด้วย 1. กายสุจริต 2. วาจสุจริต 3. มโนสุจริต โดยความสุจริตเป็นพื้นฐานของความสุขทุกอย่าง คนจะดีหรือไม่ดีให้ดูที่การประพฤติว่ามีความสุจริตหรือไม่ สังคมใดก็ตามถ้าหากขาดความสุจริตแล้วสังคมนั้นก็ไม่ว่าอะไรจากสัตว์ทั้งหลาย ถือได้ว่าเป็นยุคที่เสื่อมที่สุดก็ได้ ความสุจริตผิดศีลธรรมเป็นสิ่งที่เลวร้ายที่สุด ไม่รู้ว่าอะไรดีอะไรไม่ดี อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ ไม่มีความละเอียดต่อความซื่อสัตย์บาปขาดจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น เรียกว่าประพฤติชั่ว ทางกาย วาจา และใจ ความประพฤติสุจริตจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่ของสังคมที่เจริญแล้วมีศีลธรรมอายุขัยเกรงกลัวต่อผลของบาปกรรม สังคมนั้นก็จะมีแต่ความสุข ความสงบและความเจริญ นอกจากนั้นต้องมีปัจจัยที่ส่งเสริมการปฏิบัติงานด้วยทั้ง จัดลำดับความสำคัญของงานให้เป็น วางแผนก่อนทำงานทุกครั้ง ตั้งเป้าหมายให้ชัดเจน โฟกัสกับการทำงานในช่วง Deep Work ให้ได้มากที่สุด ตัดสินใจให้เป็น หาเวลาพักผ่อนให้ความสำคัญกับการสื่อสาร เรียนรู้และพัฒนาทุกครั้งที่เกิดข้อผิดพลาด สร้างทัศนคติที่ดีในการทำงาน อยู่กับสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี รู้จักปฏิเสธ ให้อารมณ์ตัวเอง และการนำหลักสุจริต 3 ในทางพระพุทธศาสนาใช้ในการทำงานตามหลักธรรมาภิบาลนั้นจึงเกิดประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติงานและองค์กร เพราะมีความซื่อสัตย์สุจริตมีความประพฤติชอบที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและเพื่อร่วมงาน

เอกสารอ้างอิง

- บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี. (2550). *ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ปฐม มณีโรจน์. (2554). *สาธารณคดี ภาครัฐในมุมมองนักกฎหมายการเมืองและการบริหาร*. กรุงเทพฯ: สุภาภรณ์การพิมพ์.
- พระมหาไกรวรรณ ชินตติโย และคณะ. (2560). การบริหารองค์กรธุรกิจตามหลักพุทธธรรมาภิบาล. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 2(1), 61-72.
- ไพโรจน์ ภัทรนรากุล. (2548). *50 ปี รัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รัชยา รักดีจิตต์. (2555). *ธรรมาภิบาล : เพื่อการบริหารภาครัฐและภาคเอกชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Becker, S.W., & Neuhauser, D. (1975). *The Efficient Organization*. New York: Elsevier.
- Cwtower. (2566). *12 วิธีเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้สูงขึ้น ตอบโจทย์การทำงานของคนยุคใหม่*. สืบค้น 13 สิงหาคม 2566, จาก <https://cwtower.com/th/lifestyle/twelve-methods-to-increase-work-efficiency/>.
- Kjare, A.M. (2006). *Governance*. Malden, MA: Polity, 2006.
- Pierre, J. & Peter, B.G. (2000). *Governance Politics and the state*. London: Macmillan Press LTD, 2000.
- UNESCAP. (2003). *Good Governance*. August 13, 2023, Retrieved <https://www.unescap.org/huset/gg/governance.htm>.

รัฐประศาสนศาสตร์ในวรรณกรรมมังรายศาสตร์*

PUBLIC ADMINISTRATION IN MUNGRAISARTTARA LITERATURE

รวิภาส พิตรพิบูลย์พงศ์

Ravipat Pitpibulpong

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail: ravipas22@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ เป็นการศึกษาวรรณกรรมมังรายศาสตร์ ที่พญามังรายบัญญัติไว้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบัญญัติของวรรณกรรมมังรายศาสตร์กับแนวคิดทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ในปัจจุบัน พบว่า วรรณกรรมมังรายศาสตร์ส่วนใหญ่กล่าวถึงหลักการทางนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ ประกอบด้วยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และการวินิจฉัยคดีความต่าง ๆ ส่วนหลักการทางรัฐประศาสนศาสตร์นั้นมีน้อย พบเพียงหลักการบริหารอันประกอบไปด้วย การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การจัดองค์การและการจัดงานสาธารณะ สะท้อนให้เห็นว่า การบริหารงานราชการแผ่นดินในปัจจุบัน มีกระบวนการและหลักการที่ถูกพัฒนามาจากอดีตอย่างยาวนาน

คำสำคัญ: รัฐประศาสนศาสตร์; วรรณกรรม; มังรายศาสตร์

Abstract

This academic article was a study of Mungraisarttara literature that Phaya Mangrai prescribed. The objectives were to study and compared the provisions of Mungraisarttara literature with current theoretical concepts of public administration. It was found that, most of the Mungraisarttara literature discussed principles of jurisprudence and political science consisting of laws, rules, regulations, and rulings on various cases. As for the principles of public administration, there were few, only management principles were found, consisting of Human resource management, Organization and Management of public policy that reflected the current government administration has the

*Received August 19, 2023; Revised September 19, 2023; Accepted September 19, 2023

foundation of processes and principles that have been developed from the past for over a long period of time.

Keywords: Public Administration; Mungraisarttara; Literature

บทนำ

บทความวิชาการนี้เขียนขึ้นเพื่อศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมมังรายศาสตร์ว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ในปัจจุบันหรือไม่ วรรณกรรมมังรายศาสตร์ หรือ วินิจฉัยมังราย เป็นเอกสารที่ประมวลคำวินิจฉัยทางกฎหมายของพระมหากษัตริย์ รวมถึงพญามังราย ในรัชกาลพญามังราย มังรายศาสตร์มี 22 มาตราว่าด้วยการหนึ่ศึก ความชอบในสงคราม หน้าที่ของไพร่ในการเข้าเวรทำงานหลวง 10 วัน กลับบ้านไปกลีกรรม 10 วัน สลับกันไป, และเรื่องที่ดิน ภายหลังมีการแก้ไขเพิ่มเติมจนยาวขึ้นอีก 10 เท่า (ประเสริฐ ณ นคร, 2549) มังรายศาสตร์ฉบับเก่าแก่ที่สุดที่หลงเหลือในปัจจุบันมีเพียงฉบับเดียว คือ ฉบับที่ลานนาสีโทภิกขุ ได้มาจากวัดเสาไห้ อำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรี คุณไกรศรี นิมนานเหมินท์ เป็นผู้มอบให้ห้องสมุดสยามสมาคม ภาษาและตัวหนังสือที่ใช้เป็นของไทยวน จารลงบนใบลาน 48 ใบ ทั้งสองหน้า นอกจากใบสุดท้ายมีหน้าเดียว น้อย คัมภีระ คัดลอกไว้ที่ลพบุรี เมื่อปีวอก พ.ศ. 2343 ก่อนกฎหมายตราสามดวงในรัชกาลที่ 1 เป็นเวลา 4 ปี และต่อมาราชบัณฑิตยสถานแปลเป็นภาษาไทยเมื่อ พ.ศ. 2514

ในอารัมภบทของนาย เอ.บี.กริสโวลด์ และนายประเสริฐ ณ นคร กล่าวว่า มังรายศาสตร์ หรือวินิจฉัยมังราย เป็นกฎหมายของพระเจ้ามังรายกษัตริย์ของลานนา ซึ่งทรงสร้างเมืองเชียงใหม่ขึ้นเมื่อ พ.ศ.1835 ตอนขึ้นต้นได้กล่าวถึงหนังสือเรื่องนี้ โดยเรียกชื่อว่า ราชอาณาจักรและในตอนท้ายกล่าวไว้ว่า “เป็นโบราณราชสาตรา แต่งบ้านปองเมืองสืบราชปวงณิมาแต่ท้าวพระยาทั้งหลายผู้เสวยเมืองชอบ ทศราชธัมมาแต่ก่อน トラบต่อเท่าถึงบัดนี้แล” (ประเสริฐ ณ นคร, 2549)

เมื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของวรรณกรรมมังรายศาสตร์นี้แล้ว ทำให้ทราบความเบื้องต้นว่าเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับกฎหมายทั้งอาญาและแพ่ง รวมถึงการบริหารกิจการบ้านเมืองในสมัยก่อน ซึ่งถ้านำมาเปรียบเทียบกับแนวคิดหรือทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ในปัจจุบัน อาจทำให้การศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์และการอ่านและตีความวรรณกรรมต่าง ๆ ให้เข้าใจและเห็นประโยชน์ของการอ่านวรรณกรรมเช่นนี้ได้ง่ายขึ้น

ประโยชน์ของการศึกษาวรรณกรรมมังรายศาสตร์ เมื่อศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์แล้วอาจได้รับสาระประโยชน์ด้านวิชาการ ดังนี้

- 1) ทราบถึงหลักการการบริหารของกษัตริย์ในโบราณกาล
- 2) ทราบถึงหลักนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ของกษัตริย์ในโบราณกาล
- 3) เชี่ยวชาญด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ทางรัฐประศาสนศาสตร์

หลักรัฐประศาสนศาสตร์ (Principle of Public Administration)

รัฐประศาสนศาสตร์ บาลีว่า รัฐจ + ป + สาสน + สาส + ตร = รัฐปสาสนสาสตร แปลได้ความว่า “วิชาว่าด้วยการสั่งสอนหลักคำสอนที่สังเคราะห์แล้วว่าด้วยเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับประเทศ” (ปกครองและบริหาร) แยกคำแปลตามรากศัพท์ (พระอัครวิงสะเถระ, 2546)

รัฐจ = แวนแคว้น, ดินแดน, อาณาจักร, ประเทศ, แผ่นดิน, บ้านเมือง (สันสกฤตเป็น “ราชฐร”))

ป = ทัว, ยิง, กลับความ

สาสน = คำสั่งสอนอันสังเคราะห์แล้ว

สาส = (อนุสฺสูญย) การสั่งสอน

ตร = อย่างยิง (เป็นปัจจัยต่อท้าย)

ประกอบเข้ากันเป็น “รัฐปสาสนสาสตร” เขียนเป็นไทยสันสกฤตเป็น “รัฐประศาสนศาสตร์” แปลว่า “การสั่งสอนหลักคำสอนที่สังเคราะห์แล้วว่าด้วยเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับประเทศ” ซึ่งอาจรวมความหมายถึง “การปกครองและการบริหาร” นอกจากนี้ยังตีความตามภาษาสันสกฤตศัพท์ว่า “รัฐจ” แปลงเป็น “ราชฐร” ซึ่งศัพท์ “ราชฐร” นี้สำคัญมาก เพราะว่าในภาษาไทยหมายถึง “ประชาชน” แสดงว่าคำว่า “รัฐ” ของภาษาไทยก็ย่อมหมายถึงประชาชนด้วยเหมือนกัน ดังนั้นความหมายตามศัพท์แล้ว รัฐประศาสนศาสตร์ จึงควรแปลว่า “หลักการบริหารทั่วไปเกี่ยวกับกิจกรรมของประชาชน” ได้ด้วย

ฝ่ายภาษาอังกฤษคำว่า “รัฐประศาสนศาสตร์” ตรงกับศัพท์ว่า “Public Administration” มีคำย่อ (PA) ซึ่งศัพท์นี้สำเร็จมาจากการประกอบศัพท์สองศัพท์เข้าด้วยกัน คือ “Public” และ “Administration” เมื่อแยกออกจากกันทีละศัพท์ ดังนี้

Public = สาธารณะ, ของหลวง, กองกลาง

Administration = การบริหาร, กระทรวง

และเมื่อนำศัพท์มาทำสมาส (Compound) เข้าด้วยเป็น “Public Administration” แปลตามศัพท์ว่า “การบริหารงานสาธารณะ”

รัฐประศาสนศาสตร์ หมายถึง การอบรมสั่งสอนหลักคำสอนที่สังเคราะห์แล้วว่า ด้วยเรื่องการบริหารงานสาธารณะเพื่อประชาชนในประเทศ” ซึ่งอาจไม่รวมความหมายถึง การปกครอง แต่พึงทราบว่า ผู้ปกครองนั่นเอง เป็นผู้ทำการบริหารงานสาธารณะเพื่อประชาชน และตามนัยแล้วคำสอนทางการบริหารเหล่านี้ล้วนเป็นการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี โดยไม่เน้นกิจกรรมในการบริหารมากนัก

ส่วนนัยที่ซ่อนอยู่ตามศัพท์ภาษาอังกฤษ “Public Administration” มีคำย่อว่า (PA) ซึ่งข้อควรสังเกต คือ อักษร “P” และ “A” ที่อยู่หน้าของศัพท์ทั้งสองนั้นเป็นอักษรพิมพ์ใหญ่ มีนัยสำคัญซ่อนอยู่เพื่อสื่อให้ทราบว่าศัพท์นี้ หมายถึง ศาสตร์ สาขาวิชา หรือองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการบริหารงานของภาครัฐ (Government) หรือระบบราชการ (Bureaucracy) โดยจะมุ่งเน้นไปที่แนวคิดและทฤษฎี ไม่เน้นกิจกรรม (Activity) (เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2549)

ยังมีนัยสำคัญที่ซ่อนอยู่อีกในศัพท์ว่า “การบริหาร” หรือ “Administration” เดิมทีมีรากศัพท์มาจากภาษาละติน “Administatrae” หมายถึง ช่วยเหลือ (Assist) หรือ อำนวยการ (Direct) การบริหารมีความสัมพันธ์หรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “Minister” ซึ่งหมายถึง การรับใช้หรือผู้รับใช้ หรือผู้รับใช้รัฐ คือ รัฐมนตรี สำหรับความหมายดั้งเดิมของคำว่า Administer หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่าง ๆ (สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, 2549)

รัฐประศาสนศาสตร์ มีความสำคัญหลายประเด็นขึ้นอยู่กับแต่ละมุมมองนักวิชาการรายบุคคล ในมุมมองของผู้เขียนเห็นความสำคัญของรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งอาจแบ่งเป็นประเด็นได้หลายด้าน ดังนี้

1. ด้านการเมือง รัฐประศาสนศาสตร์สำคัญต่อด้านนี้เพราะเป็นเครื่องมือบริหารให้กับนักการเมืองในการใช้บริหารนโยบายสาธารณะ
2. ด้านบุคลากรผู้บริหาร รัฐประศาสนศาสตร์สำคัญเพราะเป็นอาวุธหรือปัญญาของบุคคลผู้ต้องการเน้นผลผลิต และสามารถบริหารได้ทุกกิจกรรมของการเมือง
3. ด้านการวางแผน รัฐประศาสนศาสตร์เป็นคลังปัญญาที่มีความสำคัญมากต่อการกำหนดผลลัพธ์ในอนาคตของรัฐ
4. ด้านองค์กร รัฐประศาสนศาสตร์สำคัญต่อด้านนี้เพราะเป็นพิมพ์เขียว (Blueprint) ของการอำนวยการทั้งปวงในแต่ละกิจกรรม

การศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์

รัฐประศาสนศาสตร์เป็นสหวิทยาการแห่งความเป็นเลิศด้านการบริหารงาน แม้ยังไม่แน่ว่าศาสตร์แต่ก็ใกล้เคียงความเป็นศาสตร์ แนวการศึกษาทั้งหมดเป็นไปเพื่อความเป็น

ผู้นำหรือผู้บริหารองค์กร ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน ผู้เขียนจำแนกแนวทางการศึกษาของรัฐประศาสนศาสตร์ไว้ดังนี้

1. ศึกษาการทำงานร่วมกันของกลุ่มคนบนเวทีทางสาธารณะ
2. ศึกษาการทำกิจกรรมของฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติและตุลาการ
3. ศึกษาการกำหนดนโยบายสาธารณะ
4. ศึกษากลไกการทำงานของภาครัฐและเอกชน
5. ศึกษาการคาดคะเนหรือเตรียมการเชิงสถิติเพื่อพัฒนาองค์กรและ

ผู้รับบริการ

6. ศึกษายุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และวิธีการเพื่อให้การลงทุนคุ้มค่าและ

ประหยัด

สรุป หลักการทางรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นหลักการบริหารงานภาครัฐ ระบบราชการและกิจการบ้านเมืองในด้านต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่การศึกษาปัญหาของประเทศ วิเคราะห์ปัญหาและหาทางแก้ไข ประเมินการแก้ไขแล้วกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ ศึกษายุทธศาสตร์และกำหนดนโยบายให้เป็นกลยุทธ์ แล้วสร้างให้เป็นแผน ทำให้เป็นแผนงาน และโครงการ แล้วหากิจกรรมให้เข้าถึงทุกคนในประเทศ ด้วยเหตุนี้แนวคิดทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ จึงเป็นแนวคิดทางการบริหารบ้านเมืองและถูกนำไปใช้บริหารกิจการภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วรรณกรรมมังรายศาสตร์ (Mungraisarttara Literature)

วรรณกรรมมังรายศาสตร์ เป็นการสมาสศัพท์สองศัพท์ คือ “วรรณกรรม” กับ “มังรายศาสตร์” ดังมีความหมายตามศัพท์และตามนัย ดังนี้

1. วรรณกรรม บาลีว่า “วณณกम्म” บาลีเป็น “วณณ” อ่านว่า วัน-นะ รากศัพท์มาจาก วณณ ธาตุ แปลว่า *ประกาศ, แสดง* ส่วนคำว่า “กรรม” บาลีเป็น “กम्म” อ่านว่า กำ-มะ รากศัพท์มาจาก กร ธาตุ แปลว่า *กระทำ + รम्म (ร้ำ-มะ)* ปัจจัย จาก กร + รम्म สำเร็จเป็น กम्म แปลว่า “การกระทำ” หมายถึง การกระทำ, สิ่งที่ทำ, การงาน นิยมเขียนทับศัพท์แบบสันสกฤตเป็น “กรรม”(ทองย้อย แสงสินชัย, 2566)

วรรณ + กรรม = วรรณกรรม แปลตามศัพท์ว่า “การทำเนื้อความให้ชัดเจน, การทำการแสดงเนื้อความ” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 (2554) ให้ความหมาย “วรรณกรรม” ว่า “งานหนังสือ, งานประพันธ์, บทประพันธ์ทุกชนิดทั้งที่เป็นร้อยแก้วและร้อยกรอง, เช่น วรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ วรรณกรรมของเสฐียรโกเศศ วรรณกรรมฝรั่งเศส วรรณกรรมประเภทสื่อสารมวลชน”

2. มังรายศาสตร์ ตามศัพท์แปลว่า ศาสตร์ของพญามังราย, หลักวิชาการของพญามังราย แสดงถึงหลักการบริหารและการปกครองของพญามังราย ซึ่งเป็นกษัตริย์ปกครองเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 1782 - 1854

เนื้อหาสังเขปของวรรณกรรมมังรายศาสตร์

วรรณกรรมมังรายศาสตร์ กล่าวถึงหลักการปกครองที่เป็นทั้งนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และการบริหารราชการแผ่นดิน ไว้เป็นประเด็นหลัก ๆ ดังนี้

1. การหนีศึก
2. คนตายกลางสนามรบ
3. รบศึกกรณีได้หัวและกรณีไม่ได้หัวข้าศึกมา
4. เสนอมาตย์ตาย
5. ให้ไพร่มีเวรผลัดเปลี่ยนกัน
6. ไพร่กู้เงินขุน
7. ไพร่สร้างไร่นา
8. ไพร่ที่ขุนไม่ควรรับไปเป็นข้า
9. ข้าขอรับมรดก
10. ข้าพระยาไปอยู่กับไพร่
11. ลักษณะนายที่ดีและนายที่เลว
12. ความผิดร้ายแรงซึ่งยอมให้ฆ่าผู้กระทำผิดได้
13. โทษประหารชีวิต
14. โทษหนักสามสถาน
15. การพิจารณาความให้ดูเหตุ 4 ประการ
16. ตัดสินความไม่ถูกต้องอันควรเพิกถอนเสีย 8 ประการ
17. อายุความยี่สิบปี
18. สาเหตุวิวาทกัน 16 ประการ
19. ลักษณะหมั้น
20. ลักษณะหย่า
21. การแบ่งสินสมรส
22. ลักษณะมรดก
23. ลักษณะหนี้
24. ลักษณะวิวาท (ด่ากันตีกัน)
25. ลักษณะใส่ความกัน
26. ลักษณะทรัพย์และลักพา

27. ลักษณะข้ออน อำและลัก (ประเสริฐ ณ นคร, 2549)

เมื่อประมวลการวิเคราะห์และการสังเคราะห์แล้ว วรรณกรรมมังรายศาสตร์นี้ ส่วนใหญ่เป็นกฎหมายที่ใช้ในการปกครองแว่นแคว้น และส่วนน้อยเป็นระเบียบว่าด้วยเรื่องการบริหารราชการแผ่นดินรวมไปถึงการอธิบายลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นคติ เพื่อให้เกิดการวินิจฉัยที่ตรงประเด็นและตรงความหมายที่ชัดเจนตามนิยามที่อธิบายไว้

เมื่อสังเคราะห์ประเด็นที่กล่าวแล้วเบื้องต้น พบว่า มังรายศาสตร์กล่าวถึงหลักการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน ดังนี้

1. การบริหารระบบราชการ
2. นิติบัญญัติ กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ
3. ตุลาการและการวินิจฉัย การลงโทษผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย และระเบียบต่าง ๆ
- 4) การบริหารระบบราชการ การบริหารงานสาธารณะ การส่งเสริมให้ประชาชนกินดีอยู่ดี

การบูรณาการหลักรัฐประศาสนศาสตร์กับวรรณกรรมมังรายศาสตร์

วรรณกรรมมังรายศาสตร์ เป็นวรรณกรรมที่บรรจุหลักการปกครองของกษัตริย์โบราณ ซึ่งวรรณกรรมนี้เขียนเป็นบทเป็นข้อ โดยการเขียนนั้นไม่ระบุหรือจัดเป็นหมวดหมู่แต่ประการใด และการเขียนนั้นเป็นแต่เพียงการยกหัวข้อขึ้นให้ทราบเท่านั้น โดยไม่มีคำอธิบายหรือไม่ขยายความให้เข้าใจให้ละเอียดลึกซึ้ง อย่างไรก็ตามในสมัยนั้นผู้คนยังสามารถรับทราบและเข้าใจได้เป็นอย่างดี เป็นหลักการปกครองและการบริหารที่สำคัญต่อการศึกษาด้านการปกครองและการบริหาร

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับศาสตร์สมัยใหม่ อันได้แก่รัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งมีประเด็นศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์เป็นข้อเปรียบเทียบ ดังนี้

1. ด้านการเมือง หมวดที่ว่าด้วยการเมืองการปกครอง การบังคับบัญชาตามลำดับชั้น สายการบังคับบัญชา มังรายศาสตร์ให้หลักการ กำหนดจำนวนอัตราชั้นต่ำขึ้นไปตามลำดับ ดังนี้

ไพร่ 10 คน ให้อยู่ในการบังคับบัญชาของนายสิบ 1 นาย

ข่มกว่านผู้หนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ติดต่อ (ล่าม) ป่าวประกาศเรื่องงานการประจำนายสิบทุกคน

นายสิบ 5 นาย ให้อยู่ในการบังคับบัญชาของนายห้าสิบ 1 นาย มีปากขวาและปากซ้ายเป็นผู้ช่วยรวม 2 คน

นายห้าสิบ 2 นาย ให้อยู่ในการบังคับบัญชาของนายร้อย 1 นาย

นายร้อย 10 นาย ให้อยู่ในการบังคับบัญชาของเจ้าพัน 1 นาย
เจ้าพัน 10 นาย ให้อยู่ในการบังคับบัญชาของเจ้าหมื่น 1 นาย
เจ้าหมื่น 10 นาย ให้อยู่ในการบังคับบัญชาของเจ้าแสน 1 นาย

2. ด้านบุคลากรผู้บริหาร ในระดับผู้บริหารหรือระดับขุนนาง วรรณกรรมมังรายศาสตร์ระบุว่าในโลกนี้มีขุนนาง 2 ลักษณะ คือ

1. ขุนธรรม คือ ขุนนางผู้ประกอบด้วยสังคหวัตถุ 4
2. ขุนมาร คือ ผู้ที่ไม่ประกอบด้วยสังคหวัตถุ 4 กฎหมายไม่ให้สนับสนุนขุนมาร และเปรียบเสมือนต้นพืชที่เป็นยาพิษเกิดขึ้นกลางเมือง หากมีลูกมีหลานก็จะทำลายทำร้ายบ้านเมือง ควรเอาแบบอย่างขุนธรรมแสดงให้เห็นการแต่งตั้งผู้มีภาวะผู้นำเป็นผู้บริหารอย่างชัดเจน

3. ด้านการวางแผนและนโยบายสาธารณะ วรรณกรรมมังรายศาสตร์ระบุงานสาธารณะในหมวดที่ว่าด้วยการเก็บภาษี ว่า

1. ไพรตยกากู้เงินขุนผู้เป็นนายทำทุน พัน 3 ปีแล้วจึงเริ่มคิดดอกเบี้ย
2. ไพรมีความขยันอุตสาหะทำให้ที่ดินว่างเปล่าให้เป็นประโยชน์ ควรให้ทำต่อไปจนครบ 3 ปีแล้วจึงเก็บภาษี
3. ไพรสร้างบ้าน สวน นา ครบ 3 ปีแล้ว จึงควรเรียกเก็บภาษี

นโยบายสาธารณะอีกประเด็นคือการให้สิทธิคุ้มครองไพร่โดยเท่าเทียมกัน ในหมวดที่ว่าด้วยการกำหนดลักษณะไพร่และข้าว่า ห้ามผู้ที่เป็นขุนนางนำไพร่ (คนที่เป็นไท) มาเป็นข้า (ทาส) รับใช้ โดยเฉพาะไพร่ 4 ลักษณะ ดังนี้

1. ผู้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว
2. ผู้ที่มีคดีติดตัว
3. ผู้ประพฤติดัวเป็นโจร
4. ผู้ที่ละทิ้งหน้าที่ราชการ

ผู้ใดเป็นไพร่แต่เอาตัวไม่รอด ได้เข้าไปเป็นข้ารับใช้ขุนนาง เมื่อพ่อแม่ตาย ควรแบ่งทรัพย์สินให้เท่าที่ผู้ตายสั่งไว้ ถ้าไม่ได้สั่งก็ไม่ควรให้ เพราะเขาเอาตัวไม่รอด ข้าจะพาพี่น้องได้รับความลำบากไปด้วย สถานภาพของไพร่และข้า หากข้าหรือทาสแต่งงานมีลูกกับไพร่ กฎหมายกำหนดว่าลูกที่เกิดมานั้น ดำรงสถานภาพเป็นไพร่ แม่พ่อหรือแม่จะเป็นข้าก็ตาม เพราะไพร่พลเมืองหายาก

นโยบายสาธารณะ ด้านการให้ไพร่ได้ทำงานหลวง คือ จัดให้ไพร่มีเวรผลัดเปลี่ยนกันมาทำงานหลวง 10 วัน กลับไปสร้างเหมืองฝายไร่นาสวนเรือนอกที่ดิน 10 วัน จัดเช่นนี้ถูกตามทำนองคลองธรรมแต่โบราณแล้ว

4. ด้านองค์กร การนำและการควบคุม วรรณกรรมมังรายศาสตร์วางหลักการควบคุมองค์กร ว่าด้วยการควบคุมและการปฐมนิเทศราษฎร เช่น หากทหารผู้ใดมีความกล้าหาญ เป็นที่ประจักษ์และเสียชีวิตในสมรภูมิ ให้รับอุปการะบุตรภรรยาเพื่อสืบเชื้อสายของทหารหาญผู้นั้น หากทหารผู้ใดได้ทำความชอบในการรบ ได้ตัดศีรษะข้าศึกที่มีตำแหน่งสูงกว่าตนขึ้นไป ก็ให้ดำรงตำแหน่งสูงนั้นพร้อมทั้งพระราชทานภรรยา เครื่องประกอบยศ และเครื่องประดับทองคำเป็นรางวัล สำหรับผู้ที่ทำความชอบ หากทหารผู้ใดไม่ได้ศีรษะเข้าศึกมา แต่กล้าหาญในการรบเป็นที่ประจักษ์ ก็พระราชทานรางวัลและตำแหน่ง ยศบรรดาศักดิ์ เช่นกัน

การสังเคราะห์และเชื่อมโยงองค์ความรู้

ในการสังเคราะห์และเชื่อมโยงองค์ความรู้ในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ครั้งนี้เป็นการศึกษาวรรณกรรมเพื่อเปรียบเทียบหลักการที่ปรากฏในวรรณกรรมมังรายศาสตร์ ซึ่งมีหลักการที่อาจไม่ตรงกับศาสตร์สมัยใหม่ แต่จัดสังเคราะห์ให้ตรงกับศัพท์วิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งเป็นศาสตร์สมัยใหม่ มีนิยามศัพท์ที่ชัดเจน ซึ่งผู้เขียนพรรณนาให้เป็นศัพท์สมัยใหม่แล้วสังเคราะห์เข้ากับศาสตร์ที่โดดเด่นทางรัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administration) 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านหลักการและเทคนิค (Principle and Technic) หลักการที่ดุษฎีนิพนธ์ในวรรณกรรมมังรายศาสตร์ที่ค้นพบและสามารถสังเคราะห์เข้ากับด้านหลักการและเทคนิคทั่วไป พอสรุปย่อเป็นประเด็นสั้น ๆ ได้ดังนี้

- การมีองค์ความรู้ด้านกฎหมาย เป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมของประเทศ
- การมีบทลงโทษและการวินิจฉัยความผิดทั้งลหุโทษและครุโทษ
- การมีคำอธิบายลักษณะต่าง ๆ ของคำศัพท์ที่ระบุประกอบวัตถุที่อาจต้องการการตีความ
- การมีหลักการบริหารระบบราชการและระบบการบริหารราชการแผ่นดิน รวมถึงงานนโยบายสาธารณะต่าง ๆ
- การมีหลักการบริหารองค์กร การแต่งตั้งบุคคล การควบคุมดูแล การให้แรงจูงใจในการทำงาน และการตัดสิทธิ์หรือลงโทษ

2. ภาวะผู้นำ (Leadership)

ในวรรณกรรมมังรายศาสตร์ มีหลักการแต่งตั้งเสนาอมาตย์รวมไปถึงการพรรณนาถึงคุณสมบัติผู้นำหรือขุนไว้ว่าต้องปฏิบัติตนอย่างไร ต้องเตรียมตัวอย่างไรบ้างในการบริหารปกครองประเทศ ผู้เขียนย่อความให้สั้นลงเพื่อให้เข้าใจง่าย และสังเคราะห์ให้เข้ากับภาวะผู้นำ ดังนี้

ขุนนาง 2 ลักษณะ คือ

1. ขุนธรรม คือ ขุนนางผู้ที่ประกอบด้วยสังคหวัตถุ 4
2. ขุนमार คือ ผู้ที่ไม่ประกอบด้วยสังคหวัตถุ 4

กฎหมายไม่ให้สนับสนุนขุนमार และเปรียบเสมือนต้นพืชที่เป็นยาพิษเกิดขึ้นกลางเมือง หากมีลูกมีหลานก็จะทำลาย ทำร้ายบ้านเมือง ควรเอาแบบอย่างขุนธรรม แสดงให้เห็นการแต่งตั้งผู้มีภาวะผู้นำเป็นผู้บริหารอย่างชัดเจน

ลักษณะและการแทนคุณเสนอมารัตย์

เสนอมารัตย์ผู้ใดช่วยปกครองบ้านเมืองดีมาก รักษากฎหมายให้เป็นคุณแก่บ้านเมืองและเจ้านาย หากตายไปควรปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ตายเกี่ยวกับช้างม้าเงินทอง ข้าคนทั้งหลาย หากตายไม่ทันสั่งเสีย ให้นำทรัพย์สินแบ่งเข้าพระคลังครึ่งหนึ่ง ให้ลูกเมียครึ่งหนึ่ง หากมีลูกหญิงชาย พระยาเจ้าควรเลี้ยงดูตามคุณความดี อย่าให้เสียวงศ์สกุลผู้ตาย เพราะเชื่อผู้ดีหาได้ยากมาก

ถ้าทำผิดครึ่งสองครึ่ง ก็ไม่ควรประหารชีวิต เพราะนึกถึงบุญคุณของผู้ตาย ควรสั่งสอนดูก่อน แต่ถ้าทำผิดร้ายแรงมาก ไม่มีทางสั่งสอนจึงควรลงโทษตามความผิดนั้น ๆ

แสดงให้เห็นถึงลักษณะและการแทนคุณเสนอมารัตย์ คือ เเสนอมารัตย์ต้องเป็นผู้มีความสามารถจึงจะอยู่ในการแทนคุณระดับทำผิดครึ่งสองครึ่งก็ไม่ลงโทษ ทำให้เห็นว่าภาวะผู้นำหรือภาวะของผู้บริหารราชการชั้นสูงต้องมีศักยภาพจริง ๆ

3. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human resource management)

ในวรรณกรรมมังรายศาสตร์นี้ มีคำกล่าวถึงการบริหารทรัพยากรมนุษย์อยู่บ้างในตอนต้น โดย ผู้เขียนย่อความแล้วสังเคราะห์เข้ากับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ได้ดังนี้

มีการแบ่งสายการบังคับบัญชาตามลำดับชั้น สายการบังคับบัญชา กำหนดจำนวนอัตราชั้นต่ำขึ้นไปตามลำดับ ดังนี้

ไพร่ 10 คน ให้อยู่ในการบังคับบัญชาของนายสิบ 1 นาย

ข่มกวันผู้หนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ติดต่อ (ล่าม) ป่าวประกาศเรื่องงานการประจำนายสิบทุกคน

นายสิบ 5 นาย ให้อยู่ในการบังคับบัญชาของนายห้าสิบ 1 นาย มีปากขวาและปากซ้ายเป็นผู้ช่วยรวม 2 คน

นายห้าสิบ 2 นาย ให้อยู่ในการบังคับบัญชาของนายร้อย 1 นาย

นายร้อย 10 นาย ให้อยู่ในการบังคับบัญชาของเจ้าพัน 1 นาย

เจ้าพัน 10 นาย ให้อยู่ในการบังคับบัญชาของเจ้าหมื่น 1 นาย

เจ้าหมื่น 10 นาย ให้อยู่ในการบังคับบัญชาของเจ้าแสน 1 นาย

สรุป

การศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นการศึกษาหลักการทางการบริหาร ไม่ว่าจะใช้ในภาครัฐหรือภาคเอกชนก็ตาม แต่ในการบริหารก็ไม่อาจปฏิเสธการปกครองไปได้ ซึ่งหลักการปกครองก็คงปฏิเสธเรื่องนิติศาสตร์ไม่ได้ ดังนั้นไม่ว่าสมัยโบราณหรือสมัยปัจจุบัน ศาสตร์ทางการปกครองและการบริหารจำต้องมีทฤษฎีที่เป็นกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ บทลงโทษและการบริหารงานสาธารณะให้กับผู้ที่อยู่ใต้การปกครองเช่นกัน มังรายศาสตร์เป็นวรรณกรรมที่กล่าวถึงหลักการปกครองและการบริหาร ซึ่งกฎหมายนี้ พญามังรายเจ้าได้รับรู้มาแต่โบราณ เป็นการรวบรวมนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์การปกครองไว้ พระองค์หลังกินเมืองเชียงราย แล้วไปรบพญาบา (ญีบา) ยังเมืองหริภุญชัย (ลำพูน) แล้วมาสร้างเมืองเชียงใหม่ จุลศักราช 654 (พ.ศ.1835) พญามังรายบัญญัติ (ตั้งอาชญา) ไว้เพื่อให้ท้าวพญาทั้งหลายผู้เป็นลูก หลาน เหลน และเสนามาตย์ผู้ปกครองเมืองสืบไป ได้รู้จักผิด รู้จักชอบ และศึกษาทางด้านการเมืองและการปกครองในสมัยของตน โดยสังเขป กล่าวถึงกฎหมายในรูปแบบต่าง ๆ การบริหารหรือการแต่งตั้งบุคคลเพื่อทำหน้าที่ บริหารระบบราชการแผ่นดิน ซึ่งกฎหมายและหลักการปกครองและการบริหารนี้มาตั้งแต่สมัยโบราณ เพียงแต่ยังไม่มีการครอบคลุมทุกประเด็น ส่วนใหญ่จะเป็นหลักการทางนิติศาสตร์ และรัฐศาสตร์ ส่วนรัฐประศาสนศาสตร์นั้นยังมีน้อยอยู่ ซึ่งไม่เหมือนปัจจุบันที่เน้นไปที่การบริหารราชการแผ่นดิน สะท้อนให้เห็นว่า การบริหารงานราชการแผ่นดินมีกระบวนการ และหลักการที่ถูกพัฒนามาช้านาน

เอกสารอ้างอิง

- ทองย้อย แสงสินชัย. (2566) *บาลีวันละคำ: วรรณกมม*. สืบค้น 1 สิงหาคม 2566, จาก <https://dhamtara.com/?p=9516>.
- ประเสริฐ ฐ นคร (ผู้ปริวรรต). (2528). *มังรายศาสตร์: ฉบับเชียงใหม่: ต้นฉบับวัดเชียงหมื่น อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ วิทยาลัยครูเชียงใหม่.
- ประเสริฐ ฐ นคร. (2549). *ประวัติศาสตร์เบ็ดเตล็ด*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- พระอัครวิงสะเถระ. (2546). *สังกัณฐี ธาตุมาลา*. พระมหานิคมิต ธมมสาโร และจำรูญธรรมดา แปล พระธรรมโมลี (สมศักดิ์ อุปสโม) ตรวจชำระ, วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยรายวันการพิมพ์.
- พิธินัย ไชยแสงสุกุล. (2528). *กฎหมายครอบครัว: เปรียบเทียบกฎหมายมังรายศาสตร์กับกฎหมายตรา 3 ดวง*. กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2566). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. สืบค้น 1 สิงหาคม 2566, จาก <https://dictionary.orst.go.th/>.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2549). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. (2549). รัฐประศาสนศาสตร์: แนวคิดและทฤษฎี. กรุงเทพฯ: ธรรมการพิมพ์.

พุทธศาสนากับระบบอุปถัมภ์ของข้าราชการไทย*
BUDDHISM AND THE PATRONAGE SYSTEM OF THAI GOVERNMENT
OFFICIALS

อภิชัย พิทยานุรักษ์กุล

Apichai Pittayanuraksakul

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail: Apichai8756@gmail.com

บทคัดย่อ

ประเทศไทยปกครองด้วยระบบอุปถัมภ์มาจนติดเป็นนิสัย ทั้งที่ระบบอุปถัมภ์อยู่ตรงกันข้ามกับระบบคุณธรรมและทำลายระบบยุติธรรมโดยสิ้นเชิง การยอมรับระบบอุปถัมภ์ก็เท่ากับทำลายระบอบประชาธิปไตยทางอ้อม มีนักวิชาการและนักวิเคราะห์หลายท่านมองว่าระบบอุปถัมภ์เป็นอุปสรรคสำคัญของการพัฒนาการเมืองการปกครอง อีกทั้งเป็นต้นตอของปัญหาการทุจริต หรือทำให้การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยล่าช้าลง อีกด้านบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ พร้อมความหวังเต็มเปี่ยมที่จะพัฒนาประเทศ แต่ไม่มีสมัครพรรคพวก ญาติพี่น้อง และบุคคลที่เป็นกลุ่มอ้างอิงก็ยากที่จะนำพาตนเองเข้าไปทำงานและสร้างประโยชน์ให้กับประเทศได้ ระบบอุปถัมภ์ดังกล่าวมีอยู่มากในระบอบราชการไทย ปัจจุบันหลักพุทธธรรมเป็นสัจธรรมอันประเสริฐสามารถน้อมนำผู้ประพฤติประสบันติสุขได้จริง ปัญหาทุกอย่างแก้ได้ด้วยหลักพุทธธรรมหลักธรรมอยู่ที่ผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชาจะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ บทความนี้ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เขียนขึ้นเพราะเพื่อให้เยาวชน นิสิต นักศึกษาและประชาชนทั่วไปได้ศึกษาเข้าใจถึงระบบอุปถัมภ์ในหน่วยงานราชการ รู้และเข้าถึงแนวทางการนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาปรับใช้กับระบบอุปถัมภ์ และการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการด้านข้อดี ข้อเสีย จากระบบอุปถัมภ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อไป

คำสำคัญ: พระพุทธศาสนา; ระบบอุปถัมภ์; ข้าราชการไทย

Abstracts

Thailand has been ruled by the patronage system until it has become the habit. In spite the fact that the patronage system is the opposite of the

*Received September 4, 2023; Revised September 19, 2023; Accepted September 20, 2023

moral system and destroys the justice system. Accepting the patronage system would indirectly destroy democracy. Many scholars and analysts view the patronage system as a major obstacle to the development of politics and governance. It is also the root cause of corruption problems. or cause the development of democracy to lag. On the other hand, people who have knowledge, abilities, expertise, and experience with full hopes to develop the country but do not have clans, relatives and reference groups cannot push one's elves into the system to work and be beneficial to the country. There are many such patronage systems in Thai bureaucracy. At present, the principle of Buddhism is the Noble Truth can lead those who practice finding the peace. All problems can be solved by Buddhist principles. The principle lies in commanders, and it depends on subordinates to use it to benefit the performance of duties or not. The purpose of this article was written with the objective to prove youths, students, and the public to understand the system of patronage in government agencies, to know and have access to ways to apply the Sangahavathu 4 principles to apply to the patronage system and the performance of duties of government officials in respect to advantages and Disadvantages from the patronage system, both directly and indirectly.

Keywords: Buddhism; Patronage System; Thai Civil Servant

บทนำ

ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยนั้นมาตั้งแต่อดีตโดยโครงสร้างความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ที่มีพระมหากษัตริย์ทรงอยู่ในฐานะผู้อุปถัมภ์สูงสุด เพราะพระองค์ทรงมีพระราชอำนาจเต็มในการปกครองและบริหารประเทศ โดยพระองค์จะคอยดูแลคุ้มครองเจ้าขุนมูลนายไพร่และทาสลงตามลำดับนอกจากการคุ้มครองดูแลไพร่ในสังกัดของตนแล้วเจ้าขุนมูลนายยังมีหน้าที่นำไพร่ที่อยู่ภายในการดูแลของตนเข้าสู่สงครามตามพระราชบัญชาของพระมหากษัตริย์โดยหน้าที่นี้เป็นสิ่งที่สำคัญมากเพราะถ้าเจ้าขุนมูลนายสามารถนำไพร่เข้าสู่สงครามได้มากก็มีโอกาสที่จะชนะสงครามมากตามด้วย (ณัฐนันท์ ธนทิพพิพัฒนกุล, 2550) ซึ่งนักวิชาการและสื่อมวลชนหลายฝ่ายมีความเห็นว่า ระบบอุปถัมภ์เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ และยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทางการเมือง โดยเฉพาะในชนบท ทั้งในเรื่องผู้มีอิทธิพลท้องถิ่นใช้บริวารทำงานให้หรือใช้เงินในการเลือกตั้งรวมถึงการใช้ความรุนแรงเพื่อเข้าสู่อำนาจ ถือเป็นปัญหาใหญ่ของสังคม (อภิชาติ สถิตนิรามัย และ

คณะ, 2556) แม้ระบบอุปถัมภ์จะมีทั้งข้อดี ข้อเสีย แต่มักถูกมองในด้านลบว่าเป็นหนึ่งในสาเหตุหลักที่บั่นทอนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์กร นำมาสู่หลากหลายปัญหา ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้ง การขาดขวัญกำลังใจ ความไม่เสมอภาคเป็นธรรม

ในความเป็นจริงแล้ว ความสัมพันธ์ของคนในสังคมการเมืองมีความสลับซับซ้อนมากไม่ได้เป็นความสัมพันธ์ในแนวตั้งเพียงอย่างเดียว มีความเป็นพลวัตอยู่ตลอดเวลาในหลากหลายรูปแบบความสัมพันธ์ ที่มีความสำคัญอย่างมาก คือความสัมพันธ์แบบ เครือญาติ อันถือว่าเป็นความสัมพันธ์ขั้นพื้นฐานของสังคม ซึ่งมีการเกื้อหนุนเกื้อกูลกันทั้งในด้านการสนับสนุนทางเศรษฐกิจ การให้ความอบอุ่น และการปกป้องช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัว (สนิท สมครการ, 2545) ซึ่งความสัมพันธ์ทั้งสองนี้อาจไม่ได้เป็นไปในทางลบเสมอไป ในบางเงื่อนไข สถานการณ์ หรือบางพื้นที่อาจพบว่าระบบอุปถัมภ์โดยเฉพาะความเกื้อกูลกันของเครือญาติ ได้สร้างผลดีต่อการพัฒนาได้ ซึ่งประเด็นนี้เป็นประเด็นหลักที่สนใจศึกษา เป็นต้น (สมิทร เรืองสวัสดิ์, 2552) ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยถูกพัฒนามาจากวัฒนธรรม สังคมไทยเป็นสังคมที่อยู่ในลักษณะแบบพี่แบบน้อง แบบเครือญาติ อาศัยกันแบ่งปันซึ่งกันและกันถ้าได้ขึ้นชื่อว่าเป็นเครือญาติเดียวกันหรือพวกพ้องเดียวกันยังจะทำให้ความสัมพันธ์นี้แน่นยิ่งขึ้น ซึ่งวัฒนธรรมความรักใคร่ปรองดองในกลุ่มของตนเองนี้มีมาอย่างช้านาน จะเห็นได้ว่าเมื่อผู้ปกครองครองมีอำนาจก็มักจะให้คนที่ไวใจซึ่งก็คือ เครือญาติหรือพวกพ้องขึ้นมาดำรงตำแหน่งที่สำคัญ ๆ ก่อนผู้ที่มีความรู้ความสามารถเสมอ

ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย ฝ่ายที่อยู่เหนือกว่า คือ ผู้มีทรัพยากรมากกว่า หรือมีอำนาจมากกว่า จะอยู่ในฐานะผู้อุปถัมภ์ ส่วนฝ่ายที่อยู่ต่ำกว่า มีทรัพยากรหรือมีอำนาจน้อยกว่าจะเป็นผู้รับอุปถัมภ์ ระบบอุปถัมภ์ดังกล่าวมีอยู่มากในการเมืองไทยและระบบราชการไทย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า มิได้คำนึงถึงหลักคุณธรรม ความเสมอภาค ความรู้ความสามารถ ความมั่นคง และความเป็นกลางทางการเมือง ระบบราชการยังคงมีการใช้ระบบเส้นสายพวกพ้อง มีการใช้ดุลพินิจตามอำเภอใจของผู้มีอำนาจจนทำให้ข้าราชการแทบทุกหน่วยงานขาดขวัญกำลังใจ เพราะการแต่งตั้งและโยกย้ายเลื่อนขึ้นเลื่อนตำแหน่งของข้าราชการไม่ได้พิจารณาจากคุณสมบัติที่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ (อุราชนก คงกล้า, 2561) ในทางพระพุทธศาสนาระบบการอุปถัมภ์ทางพุทธศาสนาเป็นการเกื้อกูลกันระหว่างพุทธบริษัท 4 คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา เป็นพฤติกรรมปฏิบัติอันคุ้นชินที่ได้กระทำตามกันมาอย่างต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การสืบทอดอำนาจเหล่านี้ก็ถูกสืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น ด้วยการสืบทอดอำนาจโดยความสนิทชิดเชื้อ เป็นที่มาของระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย ระบบอุปถัมภ์เป็นสิ่งที่นำไปสู่ความสำเร็จโดยอาศัยรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติ เพื่อน คนรู้จัก ผู้มีพระคุณ และรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างนายกับลูกน้อง มีการสร้างปัญหาให้กับ

สังคมไทย เช่น ไม่เคารพกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ของสังคม ทำลายคุณค่าความเป็นมนุษย์ ทำลายความเสมอภาค และทำลายความสามัคคี เป็นต้น

บทความนี้ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เขียนขึ้นเพื่อให้เยาวชน นิสิต นักศึกษาและประชาชนทั่วไปได้ศึกษาเข้าใจถึงระบบอุปถัมภ์ในหน่วยงานราชการ รู้และเข้าถึงแนวทางการนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาปรับใช้กับระบบอุปถัมภ์ และการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการด้านข้อดี ข้อเสีย จากระบบอุปถัมภ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อไป

ความหมายของระบบอุปถัมภ์

ระบบอุปถัมภ์ฝังรากลึกในสังคมไทย เพราะคนไทยเปลี่ยนค่านิยมจากเน้นที่จิตใจมาเป็นเน้นที่วัตถุและการบริโภคตามแบบชาวซีกโลกตะวันตก กระแสวิพากษ์ต่อระบบอุปถัมภ์ชี้ให้เห็นว่าระบบอุปถัมภ์นั้นมีปัญหาส่งผลกระทบต่อระบบการเมืองไทย แต่ก็มีปฏิเสธไม่ได้ว่าระบบอุปถัมภ์การเล่นพรรคเล่นพวกยังมีให้เห็นอยู่ในทุกหน่วยงาน ซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของงานที่ได้รับมอบหมาย การอุปถัมภ์ ในความหมายโดยทั่วไป คือ การค้าจุน การค้าชู การสนับสนุน การเลี้ยงดู (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) ในทางการเมืองซึ่งใช้คำว่า ระบบอุปถัมภ์ หมายถึง การได้รับสิทธิพิเศษจากผู้ใหญ่หรือญาติมิตรของตน เป็นระบบที่ตรงกันข้ามกับระบบความชอบธรรม ซึ่งนิยมใช้เป็นหลักในปัจจุบัน ซึ่งผู้ที่ได้รับการอุปถัมภ์จะต้องแลกเปลี่ยนด้วยการสนับสนุนและอุทิศตัวเองด้วยความกตัญญูและซื่อสัตย์ ภายใต้ความซับซ้อนของสังคมสมัยใหม่ที่มีการจัดระเบียบสังคมและระบบราชการอันเป็นการจัดระเบียบ (เดโซ สวานานท์, 2545)

ฉัตรชัย สุระภา, (2554) ได้กล่าวไว้ว่า ระบบอุปถัมภ์ เป็นระบบของการควบคุมอำนาจทางสังคมที่ได้มีการกำหนดสถานภาพของบุคคลจากบนลงล่าง แบบ “เจ้านายลูกน้อง” หรือ “ผู้ใหญ่น้อย” ที่ถูกกำกับโดยศีลธรรม คุณธรรม จารีตประเพณีความเชื่อ และค่านิยมต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งเน้นความแตกต่างระหว่างฐานะทางตำแหน่งอย่างไม่เท่าเทียมกันของทั้งสองฝ่าย โดยฝ่ายที่สูงกว่าจะเป็น “ผู้อุปถัมภ์” และฝ่ายที่ต่ำกว่า จะเป็น “ผู้รับอุปถัมภ์” เป็นความสัมพันธ์บนพื้นฐานของความเป็นส่วนตัว โดยอยู่ในรูปแบบเครือญาติ พี่น้อง เพื่อนบ้าน พรรคพวก และกลุ่มอาชีพที่เคยรู้จักและมีความใกล้ชิด ช่วยเหลือตอบแทนซึ่งกันและกันทั้งสองฝ่าย อีกทั้ง กุลลดา เกษบุญชู-มัต (2552) ได้อธิบายไว้ว่า การใช้คำว่าระบบอุปถัมภ์ในระดับสากลจะกล่าวถึงความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ (Patron-Client Relationship) ซึ่งมีความเป็นมาจากระบบฟิวดัล (Feudal) ที่เกิดขึ้นในช่วงปลายสมัยโรมัน ความไร้เสถียรภาพทางสังคมก่อให้เกิดความสัมพันธ์ส่วนบุคคลระหว่างผู้ที่มีฐานะทางสังคมแตกต่างกัน ความเดือดร้อน สถานการณ์ที่ระบบเครือญาติขาดทรัพยากรที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ปัจเจกบุคคล และในขณะเดียวกันอำนาจกลางก็อยู่ไกลเกินไปหรือ

อ่อนแอเกินกว่าที่จะคุ้มครองผู้ที่อ่อนแอได้ ปัจเจบุคคลที่อ่อนแอจึงต้องหากลไกทางสังคมที่จะช่วยป้องกันให้เขาพ้นจากภัยต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องมาฝากตัวกับผู้ที่มอำนาจ ระบบความสัมพันธ์เช่นนี้จึงเรียกว่าระบบอุปถัมภ์ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ระบบอุปถัมภ์เป็นความสัมพันธ์ระหว่างคู่สัมพันธ์ ฝ่ายหนึ่งคือผู้ที่เหนือกว่า มีอำนาจมากกว่า อีกฝ่ายหนึ่งที่ด้อยกว่า มีอำนาจน้อยกว่าหรือไม่มีอำนาจเลย โดยจากการมีปฏิสัมพันธ์ ผู้ที่อยู่เหนือกว่าให้การอุปการะช่วยเหลือ คุ้มครองป้องกัน หรือดูแลผู้ที่ด้อยกว่า ขณะเดียวกัน ผู้ที่ด้อยกว่าให้การสนับสนุน ทำงานให้โดยยอมรับใช้และเชื่อฟังเป็นการตอบแทน เป็นต้น

รูปแบบระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย

เราได้รับรู้กันว่าในระบบบริหารราชการและการเมืองของไทยเรานั้นที่ยังคงมีโครงสร้างทางอำนาจที่ยังมีระบบอุปถัมภ์คอยค้ำชูอยู่ เพียงแต่รูปแบบระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้อยู่ใต้อุปถัมภ์จะเน้นค่านิยมในเรื่องของการให้เพื่อแลกเปลี่ยนเป็นผลประโยชน์ ผู้เขียนได้สรุประบบอุปถัมภ์ตามโครงสร้างสังคมได้ 4 รูปแบบ ดังนี้

1. ระบบอุปถัมภ์ในหมู่ญาติ เป็นระบบที่เก่าแก่มากที่สุดระบบหนึ่งในสังคมไทยมีความสัมพันธ์ระหว่างญาติอาวโสนับจนถึงลูกหลานในปัจจุบัน เป็นความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ที่เป็นระบบที่คงทนถาวรที่สุด

2. ระบบอุปถัมภ์ในหมู่มิตร ความเป็นเพื่อนในสังคมไทยความเป็นเพื่อนแท้จะวัดกันได้ด้วยพฤติกรรมการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ช่วยเหลือแก่เพื่อนผู้ด้อยอย่างสม่ำเสมอ ความเป็นเพื่อนก็จะแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เพื่อนผู้ที่ได้รับความอุปถัมภ์ทางด้านวัตถุก็จะตอบแทนด้วยความจงรักภักดี การตอบแทนบุญคุณบางครั้งก็แสดงออกด้วยการนำสิ่งของมาให้ในโอกาสอันควร

3. ระบบอุปถัมภ์ในองค์กร รัฐหรือเอกชนที่มีระบบอุปถัมภ์มักจะถูกมองในแง่ลบอยู่ตลอด มนุษย์มองระบบอุปถัมภ์ทำให้ระบบบริหารขาดประสิทธิภาพ รัฐหรือเอกชนใช้ระบบอุปถัมภ์มากเกินไปก็ทำให้เกิดความวุ่นวายเกิดการเสียขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ได้เช่นกัน

4. ระบบอุปถัมภ์ระหว่างอาชีพ เป็นระบบอุปถัมภ์ที่มีลักษณะไม่คงทนดังที่ที่กล่าวมาแล้วนั้นระบบอุปถัมภ์จะเป็นเรื่องของการตอบแทน สังคมไทยมีระบบอุปถัมภ์ที่จำแนกได้ 2 กลุ่ม ได้แก่ 1. กลุ่มข้าราชการ พ่อค้า กลุ่มนักการเมือง ชาวไร่ชาวนา มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ 2. นักธุรกิจ ตอบแทนด้วยการให้เงินทองหรือทรัพย์สินมีค่าอย่างอื่น เป็นต้น (อำพัน ถนอมงาม, 2555)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ระบบอุปถัมภ์ทั้ง 4 นี้ทั้งเครือญาติ การเล่นพรรคเล่นพวก หรือความสัมพันธ์ที่ให้ความสำคัญกับพวกพ้องและด้านอาชีพมักมีสิทธิพิเศษบางประการ คอยช่วยเหลือเกื้อกูลกันอยู่เสมอ ซึ่งพบได้ในสังคมที่ให้ความสำคัญกับ ความสัมพันธ์ในหมู่ ครอบครัวและเครือญาติ เป็นต้น

ระบบอุปถัมภ์ในหน่วยงานราชการ

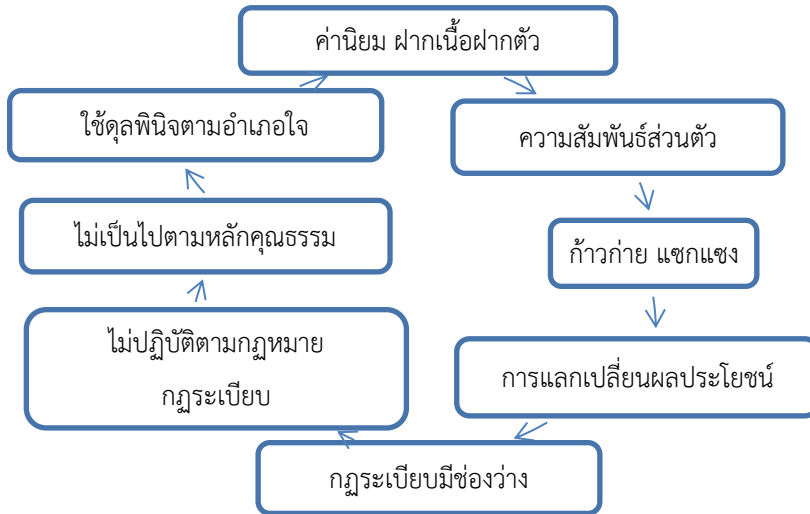
ปัจจุบันระบบอุปถัมภ์ไม่มีระเบียบหรือหลักเกณฑ์ที่แน่นอนการรับบุคคลเข้าทำงานแต่ละองค์กรนั้นถือเอาความใกล้ชิด หรือพรรคพวกเป็นหลัก ส่งผลให้การบริหารไม่มีประสิทธิภาพ เพราะว่าการคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการเอาความเป็นพรรคพวกเป็นสำคัญ ไม่ได้คำนึงถึงความรู้ความสามารถของบุคคล จึงได้ข้าราชการที่ไม่มีความรู้ความสามารถอยู่ จนถึงปัจจุบัน ดังนั้นระบบอุปถัมภ์ในหน่วยงานราชการมีความแตกต่างกันไป ผู้เขียนสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การใช้ระบบอุปถัมภ์ในการรับคนเข้าทำงาน เป็นระบบที่ใช้สิ่งของหรือทรัพย์สิน มีค่ามาแลกเปลี่ยนกับตำแหน่ง หรือเป็นคนในเครือญาติ การยึดระบบอุปถัมภ์เป็นแนวปฏิบัติจะก่อให้เกิดผลเสียทั้งระบบ เป็นต้น
2. การให้สิ่งของมีค่าเพื่อแลกกับการเข้าทำงานการเข้าถึง หรือการได้เปรียบจาก กระบวนการคัดเลือกคนเข้าทำงาน อาจจะเป็นเงิน หรือสิ่งของที่มีค่าในลักษณะอื่น ๆ ในการให้เพื่อตอบแทนบุญคุณ
3. การช่วยเหลือคนหนึ่งเป็นพิเศษ เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์บางอย่าง อาจอยู่ใน ลักษณะการช่วยเหลือบุคคลที่อุปถัมภ์ให้สามารถเลื่อนตำแหน่ง หรือผู้ปฏิบัติงานมุ่งทำงาน เพื่อเอาใจผู้ครองอำนาจ
4. การประเมินผลการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นธรรม เหตุผลการประเมินผลการปฏิบัติงานจะเกิดจาก การผลักดันเครือญาติมาดำรงตำแหน่งแทนโดยการให้ประเมินผลการปฏิบัติงานที่ไม่ผ่าน เป็นต้น (ธีรวัฒน์ วงศ์วิญญู, 2563)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ระบบอุปถัมภ์ในหน่วยงานราชการที่ได้สรุปมาในข้างต้นแล้ว นั้น มีการใช้ทรัพย์สินหรือสิ่งของมีค่าในการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์การเข้าทำงาน การติดสินบนให้กับผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจในกระบวนการคัดเลือกบุคลากรการเลื่อนตำแหน่งที่ไม่เป็นธรรม และการใช้ความชอบส่วนตัวเพื่อเป็นการตอบแทนให้กับผู้ที่ประเมินผลการ ทำงาน เป็นต้น

ลักษณะวิธีการที่ทำให้เกิดระบบอุปถัมภ์ในระบบราชการ

ลักษณะวิธีการที่ทำให้เกิดระบบอุปถัมภ์ในระบบราชการ สรุปได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 ลักษณะวิธีการที่ทำให้เกิดระบบอุปถัมภ์ในระบบราชการ
(สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2558)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ระบบอุปถัมภ์ในระบบราชการ ยังคงมีอยู่อย่างชัดเจนเช่น ระบบพรรคพวกที่เป็นการแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกันของผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์ เกิดการผลักดันสนับสนุนคนของตนเอง เกิดการปกปิดข้อมูลภาคประชาชนและภาคสังคม กฎและระเบียบที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานบุคคลในหน่วยงานราชการทำได้ยากและมักจะถูกละเลยหรือปฏิเสธ และข้าราชการบางส่วนมีการใช้ระบบอุปถัมภ์หลีกเลี่ยงการปฏิบัติหน้าที่ราชการที่มีความยากลำบาก ไม่ยอมเสียสละการใช้ระบบอุปถัมภ์เพื่อการแต่งตั้งโยกย้ายทำให้มีอำนาจบาตรมีที่มากขึ้น หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งตำแหน่งที่จะแสวงหาผลประโยชน์เข้าตัวได้มากขึ้น เป็นต้น

ข้อดีของระบบอุปถัมภ์

1. บริหารงานได้รวดเร็ว ผู้บริหารที่มีอำนาจสามารถสั่งการได้
2. เปลี่ยนแปลงแก้ไขได้สะดวก กฎเกณฑ์ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร และไม่มีกฎระเบียบมาก
3. เกิดความขัดแย้งในองค์กรน้อย เป็นเพื่อน ญาติพี่น้อง จึงมีความคิดความเห็นสอดคล้อง ไปในทิศทางเดียวกัน

4. เหมาะสมกับบางตำแหน่งที่ต้องรักษาความลับขององค์กร
5. สอดคล้องกับระบบพรรคการเมือง หากไม่อาศัยระบบอุปถัมภ์ก็ยากที่จะไปถึงตำแหน่งทางการเมืองระดับสูง เพราะในทุกประเทศพรรคการเมืองต่างก็ต้องการอำนาจรัฐเพื่อเข้ามาเป็นรัฐบาลแทบทั้งสิ้น

ข้อเสียของระบบอุปถัมภ์

1. ไม่มีหลักประกันว่าจะได้คนมีความรู้ความสามารถทำงานเนื่องจากการคัดเลือกคนยึดหลักความพึงพอใจมากกว่าการเลือกสรรผู้มีความรู้ความสามารถ
2. มุ่งรับใช้บุคคลมากกว่าหน่วยงาน มุ่งประจบประแจงผู้มีอำนาจมากกว่าคำนึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรทำให้องค์กรไม่พัฒนา
3. ผู้ปฏิบัติงานขาดความมั่นคงและไม่มีหลักประกันเรื่องความก้าวหน้าในตำแหน่ง เพราะไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่ชัด
4. การเมืองเข้ามาแทรกแซงได้ง่าย
5. องค์กรพัฒนายาก ระบบอุปถัมภ์ไม่ได้คำนึงถึงพื้นฐานการทำงานและการศึกษาทำให้การพัฒนาเป็นไปได้ช้าและยาก เป็นต้น (ถวิล อรัญเวศ, 2564)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ระบบอุปถัมภ์ก็ยังมีครบไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการปฏิบัติต่างตอบแทน ความสูงศักดิ์ของผู้อุปถัมภ์และความจงรักภักดีของผู้รับอุปถัมภ์สำหรับสังคมไทย ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ยังคงมีอยู่ท่ามกลางความเจริญก้าวหน้าของสังคมสมัยใหม่ เพียงแต่รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้อยู่ใต้อุปถัมภ์จะเน้นในเรื่องของการให้เพื่อแลกเปลี่ยนเป็นหลัก เป็นต้น

พุทธศาสนาเชิงบูรณาหลักสังคหวัตถุ 4

พุทธศาสนาเชิงบูรณาการจะช่วยการแก้ปัญหาจากระบบอุปถัมภ์ของสังคมไทยในยุคปัจจุบัน หลักพุทธธรรมในทางพระพุทธศาสนา มีหลายประการที่ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชา สามารถนำมาบูรณาการประยุกต์ใช้ในสังคมไทย การอยู่ร่วมกันในสังคมยุคปัจจุบันมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่คนเราทุกคนควรนำหลักสังคหวัตถุธรรม 4 ประการเหมาะสมสำหรับผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์ โดยเฉพาะผู้อุปถัมภ์ ควรนำไปประพฤติปฏิบัติ เพราะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจผู้รับอุปถัมภ์ได้อย่างดี ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้รับอุปถัมภ์ ร่วมสุขร่วมทุกข์ ร่วมแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์สุข

ตามหลักของระบบคุณธรรมเน้นที่ความสามารถ ความเสมอภาค ความเป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ และให้โอกาสทุกคนอย่างเท่าเทียมกันความรู้ความสามารถที่จำเป็นกับการปฏิบัติหน้าที่มีการให้คุณให้โทษโดยพิจารณาจากผลการปฏิบัติงาน (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2551) การปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นคุณธรรม

ที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจคนเป็นหลักธรรมที่ทำให้คนเป็นที่รักเป็นที่ชอบใจของคนทั่วไป เป็นการปลูกไมตรีจิตการทำให้สังคมเป็นสุข หลักสังคหวัตถุ 4 ของพระพุทธเจ้า (อง.จตุกก. (ไทย) 21/78/123) ผู้เขียนสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ทาน ให้แบ่งปันสิ่งของของตนแก่บุคคลที่ควรให้ การแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่น ช่วยปลูกฝังให้เป็นคนที่ไม่เห็นแก่ตัว ดังสุภาษิตที่ว่า ทท มิตตานิ คนถดี แปลว่า ผู้ให้ย่อมผูกไมตรีไว้ได้

2. ปิยวาจา เจรจา วาจาที่อ่อนหวานหมายถึง มีวาจานุ่มนวลน่ารัก ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เห็นประโยชน์ เหมาะกับกาลเทศะ พูดดีต่อกัน

3. อัตถจริยา ช่วยเหลือกัน (ช่วยกิจกันไป) ประพฤติสิ่งที่เห็นประโยชน์ คือ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ และช่วยแก้ไขปรับปรุง ส่งเสริมจริยธรรม

4. สมานัตตตา ความเป็นผู้วางตนเหมาะสม การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ โดยประพฤติตัวให้มีความเสมอด้านเสมอปลาย วางตัวดีต่อกัน (นิสัยเป็นกันเอง) วางตนเหมาะสมแก่ฐานะที่เป็นอยู่ คุณธรรมทั้งสี่นี้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจกันไว้ในโลกมนุษย์ปัจจุบัน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้นั้นอยู่ที่ผู้นำผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชาจะมีจิตสำนึกมากน้อยเพียงใดในการบริหารจัดการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง การอุปถัมภ์ในทางพระพุทธศาสนาแตกต่างจากการอุปถัมภ์ในสังคมไทยยุคปัจจุบัน คือการอุปถัมภ์ในสังคมไทยจะเป็นลักษณะของความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนมีบทบาทต่างกัน และคงอยู่ตราบเท่าที่มีผลประโยชน์ต่อกัน เป็นต้น

สรุป

ระบบครอบครัวและเครือญาติ และระบบอุปถัมภ์ เป็นระบบความสัมพันธ์ที่อยู่คู่กับสังคมไทยมายาวนาน ระบบความสัมพันธ์นี้ ยังมีส่วนที่ทับซ้อนและผสมกลมกลืนกันอยู่ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นของระบบอุปถัมภ์ในหน่วยงานราชการ ซึ่งมีอยู่จริงอยู่ในหลากหลายลักษณะ ระบบอุปถัมภ์ยังส่งผลต่อข้อดี ข้อเสีย และความสามารถในการปฏิบัติงานการดำเนินงานให้ได้ผลสัมฤทธิ์ส่งผลต่อความก้าวหน้าในอาชีพ หากปัญหาในระบบอุปถัมภ์ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง และสร้างความตระหนักให้กับข้าราชการและประชาชนว่า ระบบอุปถัมภ์สร้างความเสียหายต่อประเทศชาติอย่างร้ายแรงแล้วก็จะกลายเป็นวัฒนธรรมที่ฝังรากลึกจนไม่สามารถแก้ไขได้ แต่ระบบอุปถัมภ์ยังก่อให้เกิดผลดีในหน่วยงานราชการในเรื่องของการติดต่อสื่อสารการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและกันในลักษณะครอบครัวมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้กันและกัน ดังนั้นการสร้างจิตสำนึกและใช้หลักพุทธธรรมในหลักสังคหวัตถุธรรม 4 มาประกอบและตัดสินใจในการดำเนินชีวิต การนำหลักพุทธธรรมมาประพฤติดิ

ปฏิบัติ เพื่อแก้ปัญหาจากระบบอุปถัมภ์ด้วยการรู้และเข้าถึงแนวทางการแก้ไข เป็นสังขรณ์อันประเสริฐ ปัญหาทุกอย่างแก้ได้ด้วยหลักพุทธธรรม อยู่ที่ผู้นำผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์จะมีจิตสำนึกมากน้อยเพียงใดในการนำหลักธรรมมาปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวันต่อไป เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กุลลดา เกษบุญชู-มัต. (2552). *วิวัฒนาการรัฐอังกฤษ ฝรั่งเศส ในกระแสเศรษฐกิจโลก จากระบบฟิวดัลถึงการปฏิวัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ฟ้าเดียวกัน.
- ณัฐนันท์ ธนทิพย์พัฒนกุล. (2550). *การศึกษาเชิงวิเคราะห์ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยผ่านทฤษฎีจริยศาสตร์ของอิมมานูเอิล คานต์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โคโซ สวนานนท์. (2545). *พจนานุกรมศัพท์การเมือง*. กรุงเทพฯ: หน้าต่างสู่โลกกว้าง.
- ถวิล อรัญเวศ. (2564). *การบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมและระบบอุปถัมภ์*. สืบค้น 4 พฤศจิกายน 2565, จาก http://thawin09.blogspot.com/2021/08/blog-post_896.html.
- ธีรวัฒน์ วงศ์รัษฎ. (2563). ผลกระทบของระบบอุปถัมภ์ในหน่วยงานราชการต่อการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ ในจังหวัดเลย. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 15(54), 65-75.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น, 2546.
- สนิท สมัครการ. (2545). *มีเงินก็นับว่าน้อง มีทองก็นับว่าพี่: ระบบครอบครัวและเครือญาติของไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สถานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2558). *การแก้ไขปัญหาระบบอุปถัมภ์ ในระบบราชการไทยให้เป็นรูปธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสถานิติบัญญัติแห่งชาติ.
- สำนักงาน ก.พ. (2551). *พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: โกลบอลอินเตอร์คอมมิวนิเคชั่น.
- อภิชาติ สถิตนิรามัย และคณะ. (2556). *ทบทวนภูมิทัศน์การเมืองไทย*. เชียงใหม่: แผนงานสร้างเสริมนโยบายสาธารณะที่ดี สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- อำพัน ถนอมงาม. (2555). ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย. สืบค้น 3 พฤศจิกายน 2565, จาก <http://amphuntha.blogspot.com/>
- อุราชนก คงกล้า. (2561). ระบบอุปถัมภ์ในระบบราชการไทย: วาระแห่งชาติที่ต้องเร่งแก้ไข. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 13 “วิถีนวัตกรรมไทยด้วยการพัฒนางานวิจัย” ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.

ความจำเป็นของพระสงฆ์ไทยกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ในปัจจุบัน*

THAI MONKS AND NECESSITY TO USE INFORMATION TECHNOLOGY AND COMMUNICATION AT PRESENT

พระมหาสุพรเทพ เทวชโย, พระมหาณรงค์ ธมฺมเมธี, พระมหาทองเก็บ ญาณพล,
พระมานะ ถาวรธมฺโม, พระณัฐภาพ สุธีโร, พระมหาสมชาย ขนติสรโณ,
พระมหาธนกร ปริณญาชโย, พระครูสมุห์ชาคริต ปิยาภโม,
พระสมุห์ณัฐพลิชฐ์ ปณฺญาคโม, พระมหาณัฐพล ขนตยาภโม

Phramaha Supornthep Tawachayo, Phramaha Narong Dhammamedhee,
Phramaha Thongkeb yanapalo, Phra Mana Thavaradhammo,
Phra Nathapob Sutheero, Phramaha Somchai Khantisarano,
Pramaha Thanakorn Parinyachayo, Phrakhrusamu chakrit Piyagamo,
Phramaha Natthapon Khantayakhamo, Phrasamu Natphasit Panyakhamo

วัดพระธรรมกาย จังหวัดปทุมธานี

Wat Phra Dhammakaya, Pathum Thani Province

Corresponding Author E-mail: somchai.mal@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

ในยุคร่วมสมัยที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเปลี่ยนรูปแบบการใช้ชีวิตของผู้คนในทุกระดับของสังคม พระสงฆ์ไทย พบว่า ตนเองบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติที่มีจริยธรรมและนำทางสังคมที่เชื่อมโยงทางดิจิทัลมากขึ้น บทบาทที่จำเป็นของเทคโนโลยีสารสนเทศในการเผยแพร่คำสอนทางพุทธศาสนา ส่งเสริมการสื่อสารโดยตรงระหว่างพระภิกษุและประชาชน การจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมความพยายามด้านการศึกษาภายในชุมชนสงฆ์ไทย โดยการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือสื่อสารถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับพระสงฆ์ไทยในการรักษาหลักจริยธรรม เผยแพร่คำสอนทางพระพุทธศาสนา และบริหารจัดการงานสงฆ์อย่างเชี่ยวชาญ เทคโนโลยีไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเท่านั้น แต่ยังเป็นช่องทางในการขยายขอบเขตการศึกษาและยกระดับประสบการณ์ทางจิตวิญญาณโดยรวมของพระภิกษุและประชาชนทั่วไปในสังคมไทยร่วมสมัยอีกด้วย

คำสำคัญ: พระสงฆ์ไทย; เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร; การใช้เทคโนโลยี

*Received February 5, 2024; Revised February 26, 2024; Accepted February 28, 2024

Abstract

In the contemporary era where information technology and communication reshape the lifestyles of people across all levels of society, Thai monks find themselves in the position to integrate technology to support their ethical practices and navigate a more digitally connected society. This article explored the imperative role of information technology in disseminating Buddhist teachings, fostering direct communication between monks and the public, managing resources efficiently and enhancing educational endeavors within the Thai monastic community. In conclusion, the incorporation of information technology and communication tools are essential for Thai monks to uphold ethical practices, disseminate Buddhist teachings, and manage their monastic affairs proficiently. This article sheds light on how technology is not merely a tool for efficient communication but also means to broaden educational horizons and enhance the overall spiritual experiences for both monks and the public in contemporary Thai society.

Keywords: Thai Monks; Information and Communication Technology; Use of Technology

บทนำ

พระพุทธศาสนาแพร่หลายมาจนถึงทุกวันนี้ ก็เพราะพระสาวกได้ช่วยกันเผยแผ่พระพุทธศาสนา ถ้าขาดการเผยแผ่แล้ว พระพุทธศาสนาจักไม่แพร่หลายมาจนถึงทุกวันนี้ ซึ่งหัวใจสำคัญของการเผยแผ่คำสอนของพระพุทธศาสนาก็เพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลก ตามที่พระพุทธองค์ทรงประสงค์ 3 ประการ คือ ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ (ประโยชน์ในชาตินี้) สัมปรายิกัตถประโยชน์ (ประโยชน์ในชาติหน้า) และปรมาตถประโยชน์ (ประโยชน์อย่างยั่งยืน คือ พระนิพพาน) (พระณัฐพงษ์ สิริวิโส, 2554)

การเผยแผ่พุทธศาสนาปัจจุบันนั้น การสื่อสารมีความก้าวหน้าและสังคมมีความซับซ้อนและมีขนาดใหญ่มากขึ้น สังคมยุคก่อนเก่าถูกเชื่อมโยงด้วยระบบการสื่อสารหลายรูปแบบ การสื่อสารเป็นกระบวนการ (Process) ที่มีความสำคัญต่อมนุษย์ทั้งในด้านการดำเนินชีวิต สังคม เศรษฐกิจ และการศึกษา จนอาจกล่าวได้ว่า การสื่อสารเป็นฟันเฟืองของเครื่องจักรกลแห่งสังคมทำให้สังคมดำเนินไปอย่างไม่หยุดยั้ง (กิตติมา สุรสนธิ, 2544)

พระสงฆ์ต้องมีวิธีการและเทคนิคการสื่อสารที่เหมาะสม อีกทั้งต้องเป็นกัลยาณมิตร มีความรู้พอเพียง เสียงดังกังวาน ปฏิภาณว่องไว จิตใจสะอาด มารยาทเรียบร้อย (องค์การเผยแผ่วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร, 2553) เป็นผู้ปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัยแล้วนำมาสั่งสอนแก่ประชาชน แม้ผู้ได้สดับฟังทราบเนื้อความและปฏิบัติตามก็ได้บรรลุประโยชน์สุขสมแก่ความปฏิบัติ โดยยึดถือเหล่าพระอริยสาวกผู้เผยแผ่หลักคำสอนเป็นแบบอย่างที่ดีตั้งที่ปรากฏในพระไตรปิฎก

ในยุคสมัยปัจจุบัน สังคมได้เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีที่รวดเร็ว ทำให้มนุษย์สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ตลอดเวลา ในเกือบทุกสถานที่หรือการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นสื่อสังคมออนไลน์หลากหลายรูปแบบ ผ่านคอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน ที่สามารถเข้าถึงผู้คนทุกระดับ และเป็นที่ยอมรับได้อย่างแพร่หลาย (พินิจ ลากธนานันท์ และแทนพันธุ์ เสนะพันธ์ บัวใหม่, 2557)

การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้าสู่วัดและชุมชนกลายเป็นส่วนสำคัญของชีวิตประจำวันของพระสงฆ์ไทย ไม่เพียงแต่เพื่อการบริหารจัดการวัดเท่านั้น แต่ยังเป็นไปเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ศาสนา การสอน และการสร้างสังคมที่ทันสมัย และเข้าถึงข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีความจำเป็นและสำคัญต่อการดำรงชีวิตสมณเพศของพระสงฆ์ไทยในสมัยปัจจุบัน โดยพระสงฆ์ซึ่งอยู่ในบวรพระพุทธศาสนาและอยู่ร่วมกันในสังคมก็จะได้รับผลกระทบ คือ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศที่รวดเร็ว และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้โดยตรง และประชาชนสามารถเข้าถึงรับรู้พระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศได้ง่าย โดยจะเป็นการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ทุกที่ และทุกเวลา เนื้อหาธรรมะถูกต้อง ถูกใจ สมสมัยและได้ประโยชน์สำหรับผู้รับสาร มีการนำเสนอที่ตรงเป้า เข้าใจง่าย ตัวผู้สื่อสาระธรรมจำต้องเป็นผู้รู้ดี มีความชำนาญในการเผยแผ่และรูปแบบต้องมีความเชื่อมโยง และสัมพันธ์และดำเนินตามกระบวนการสื่อสารพุทธธรรม คือ รูปแบบต้องมีเจตนาการสื่อสารพุทธธรรม ต้องเด่นชัด รูปแบบต้องมีการสื่อสารพุทธธรรมต้องโดนใจ ตลอดจนถึง รูปแบบต้องมีเนื้อหาการสื่อสารพุทธธรรมต้องโดดเด่น และต้องมีความเชื่อมโยงเกี่ยวกับองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารพุทธธรรม (พระมหาณิตสิริวัฒนโน, 2558)

ประชาชนบางส่วนยังมองภาพพระสงฆ์ ที่ใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่น่าสงสัย อาจไม่ได้ใช้เพื่อกิจการทางพระพุทธศาสนาอย่างเดียว เนื่องจากไม่มีข้อบังคับและไม่มีการกำหนดขอบเขตหรือกฎระเบียบการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับพระสงฆ์สามเณร ซึ่งก่อให้เกิดความกังวลต่อความเสียหายในภาพลักษณ์ และกิจการพระพุทธศาสนา (พินิจ ลากธนานันท์ และแทนพันธุ์ เสนะพันธ์ บัวใหม่, 2557)

บทความนี้จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึง ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ความจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร แนวทางในการใช้เทคโนโลยีในการเผยแพร่ และข้อดี ข้อเสีย อุปสรรค และโอกาสของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของพระสงฆ์ไทยในปัจจุบัน

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือ ไอซีที มาจากคำในภาษาอังกฤษ คือ Information and Communication Technology หรือ ICT โดยมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับข่าวสารข้อมูลและการสื่อสาร นับตั้งแต่การสร้าง การนำมาวิเคราะห์หรือประมวลผล การรับและส่งข้อมูล การจัดเก็บและการนำไปใช้งานใหม่ เทคโนโลยีเหล่านี้มักจะ หมายถึง คอมพิวเตอร์ซึ่งประกอบด้วยส่วนฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์และส่วนข้อมูล(Data) และระบบการสื่อสารต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์ ระบบสื่อสารข้อมูล ดาวเทียมหรือเครื่องมือสื่อสารใด ๆ ที่มีสายและไร้สาย (Wireless) (ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2545)

กุลวิตรา กังคานนท์ และสุชาดา ไชยรัตน์ (2545) ได้ให้คำจำกัดความของไอซีทีว่า ไอซีทีหรือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ การผสมผสานเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ากับระบบสื่อสารโทรคมนาคม ดังนั้น โดยนัยแห่งความหมายจึงครอบคลุมองค์ประกอบต่าง ๆ 3 ส่วน คือ

1. ระบบสื่อสาร หมายถึง เครือข่ายโทรคมนาคมที่สนับสนุนที่สามารถเชื่อมต่อกันได้ และใช้ร่วมกันกันได้เพื่อการเชื่อมต่อของข้อมูลและการเชื่อมต่อของเครือข่าย
2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร อันได้แก่ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ โทรสาร โทรศัพท์ เครื่องมือและการสื่อสารอื่น ๆ และคอมพิวเตอร์
3. ซอฟต์แวร์ที่ทำให้ระบบและอุปกรณ์ทำงานได้ เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ บริการสารสนเทศและฐานข้อมูล

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communications Technology: ICT) เป็นเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับระบบคอมพิวเตอร์ ระบบซอฟต์แวร์ ระบบข้อมูลสารสนเทศ ระบบเครือข่าย ระบบโทรคมนาคม วิทยุและโทรทัศน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นส่วนผสมผสานระหว่างเทคโนโลยี 2 ประเภท คือ (กิดานันท์ มลิทอง, 2548)

1. เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology: IT) คือ การทำงานร่วมกันระหว่างฮาร์ดแวร์(Hardware) และซอฟต์แวร์ (Software) ในการประมวล จัดเก็บ เข้าถึง ค้นหา นำเสนอ และเผยแพร่สารสนเทศด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สำหรับคอมพิวเตอร์ที่มีสมรรถนะสูงมาก สามารถทำงานนอกเหนือจากการประมวลผลและจัดเก็บข้อมูลธรรมดาเข้ามาเป็นสื่อในการสร้างภาพ 3 มิติ การตัดต่อภาพยนตร์ การผสมเสียงและเป็นตัวกลางในการนำเสนอสารสนเทศรูปแบบต่าง ๆ ตัวอย่างของฮาร์ดแวร์ ได้แก่ อุปกรณ์ใด ๆ ที่มีชิพคอมพิวเตอร์เป็นส่วนประกอบ เช่น คอมพิวเตอร์ กล้องถ่ายภาพดิจิทัล โทรศัพท์เซลล์ลูลาร์ และรวมถึงวัสดุ เช่น สมาร์ทการ์ด ตัวอย่างของซอฟต์แวร์ เช่น โปรแกรมประมวลคำ โปรแกรมกราฟิก โปรแกรมตัดต่อภาพเคลื่อนไหว เป็นต้น

2. เทคโนโลยีการสื่อสาร (Communication Technology: CT) คือ อุปกรณ์และวิธีการในการสื่อสารโทรคมนาคมเพื่อการเข้าถึง ค้นหาและรับส่งสารสนเทศด้วยความรวดเร็ว ตัวอย่าง เช่น โมเด็ม การส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม การประชุมทางไกล เป็นต้น

สรุป เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารหรือไอซีที (Information and Communications Technology: ICT) คือ คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ต่อพ่วงที่เกี่ยวข้อง และซอฟต์แวร์มาทำงานประมวลผลบันทึก จัดเก็บอย่างเป็นระบบ สามารถสืบค้น และนำเสนอสารสนเทศ และยังรวมถึงการใช้เครือข่ายในการสื่อสารเพื่อรับส่งสารสนเทศ โดยไอซีทีแบบใหม่มุ่งเน้นไปที่คอมพิวเตอร์ การสื่อสารผ่านดาวเทียม เครือข่ายแบบมีสายและไร้สาย อินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นการใช้อุปกรณ์ การประยุกต์ใช้งานหรือการบริการ

การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การนำไอซีทีไปใช้ประโยชน์ อันก่อให้เกิดประโยชน์อย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรม ซึ่งมีการใช้ประโยชน์กันอย่างหลากหลายด้าน โดยมีด้านหลัก 4 ด้าน ดังนี้ (ไพรัช ธีชัยพงษ์, 2541)

1. ด้านการศึกษา เช่น การใช้ประโยชน์จากไอซีทีในการให้บริการวิชาการ (สอน/บรรยาย/ฝึกอบรม) การใช้ประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน การเขียนตำรา แบบเรียน การใช้ประโยชน์ในด้านการให้บริการ เป็นต้น

2. ด้านสังคม เช่น การใช้ประโยชน์จากไอซีทีในการบันทึกข้อมูลประชาชน ข้อมูลทางการศึกษา ข้อมูลทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

3. ด้านบันเทิง เช่น การใช้ประโยชน์จากไอซีทีในการ สร้างคอนเทนต์ แอปพลิเคชัน หรือรายการโทรทัศน์ รวมถึงเกมต่าง ๆ เป็นต้น

4. ด้านเศรษฐกิจ เช่น การใช้ประโยชน์ไอซีทีที่เกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงิน ซื้อ-ขายของทางออนไลน์ การโอนเงิน จองตั๋วหนังออนไลน์ เป็นต้น

สรุป การใช้ประโยชน์คือการนำสิ่งๆหนึ่งไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการใช้ประโยชน์จากพืช การใช้ประโยชน์จากดิน และการใช้ประโยชน์อื่น ๆ อีกทั้ง

ในชีวิตประจำวันเราก็นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประโยชน์กับทุก ๆ ด้านของชีวิต เพื่ออำนวยความสะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลาและเงิน กับตัวเราเอง

ความจำเป็นของพระสงฆ์ไทยกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในปัจจุบัน

พระสงฆ์ในปัจจุบัน มีความจำเป็นที่จะต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ด้านการเรียนรู้

การปรับตัวด้านทักษะการเรียนรู้ของพระภิกษุสงฆ์มีข้อจำกัด สังเกตได้จากการมี “คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ห้ามภิกษุสามเณรเรียนวิชาชีพ หรือสอบแข่งขัน หรือสอบคัดเลือกอย่างคฤหัสถ์พ.ศ. 2538” (มหาเถรสมาคม, 2538) ซึ่งห้ามพระภิกษุสามเณรเรียนวิชาชีพต่าง ๆ ร่วมกับฆราวาส โดยเฉพาะในเรื่องเทคโนโลยีโดยข้อความระบุว่า “ข้อ 4 ห้ามภิกษุสามเณรเรียนวิชาชีพอย่างคฤหัสถ์ในโรงเรียน หรือสถานที่ต่าง ๆ ปะปนกับคฤหัสถ์ชายหญิง เช่น พิมพ์ดีด ขวเลข คอมพิวเตอร์การบัญชีช่างวิทยุ-โทรทัศน์ช่างไฟฟ้าช่างเครื่องยนต์และวิชาชีพอย่างอื่น ที่นับว่าเป็นวิชาชีพอย่างคฤหัสถ์” ในขณะที่ มีการระบุให้วัดจัดทำบัญชีรับจ่ายของวัดแม้ว่าเจ้าอาวาสจะสามารถกำหนดให้เวยาวัจกรทำแต่ยังมีหน้าที่ดูแลตรวจตราให้ถูกต้อง ตามข้อ 6 แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2511) ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแล รักษา และจัดการศาสนสมบัติของวัด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2511) จึงต้องมีความเข้าใจด้านการเงินการบัญชีหรือในเรื่องของการทำทะเบียนประวัติพระภิกษุเพื่อขับเคลื่อนการจัดทำสมาร์ทการ์ด (มหาเถรสมาคม, 2561) เป็นการให้พระภิกษุจัดเก็บข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ทั้งหมด ทำให้เห็นว่าความรู้ทางการบัญชีและคอมพิวเตอร์มีความจำเป็นอย่างมากสำหรับพระภิกษุสงฆ์กลายเป็นเงื่อนไขที่พระภิกษุจะต้องมีความรู้ด้านที่จำเป็นต้องใช้เหล่านี้โดยที่ไม่สามารถไปเรียนในสถานศึกษาอย่างจริงจังได้

ด้านการปฏิบัติงาน

การประยุกต์องค์ความรู้เข้ากับการเผยแผ่ศาสนาของพระภิกษุต้องใช้ทักษะการสื่อสารที่สูงขึ้น ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต เฟสบุ๊ก ซึ่งมหาเถรสมาคมมีการกล่าวถึงการอนุญาตให้พระภิกษุใช้อินเทอร์เน็ตค้นคว้าในเชิงวิชาการได้แต่หากนำไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น พิมพ์ภาพหรือรูปภาพที่ไม่เหมาะสม เป็นเหตุให้ต้องลาสิกขาได้ดังปรากฏใน “มติมหาเถรสมาคม มติที่ 137/2547 เรื่องพระภิกษุประพฤติตนไม่เหมาะสม” (มหาเถรสมาคม, 2547) ซึ่งกล่าวถึงการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสม สอดคล้องกับคำสั่งเจ้าคณะใหญ่หนใต้ที่ จญต. 03/2560 (พระพรหมจริยาจารย์, 2560)

ความว่า “เห็นสมควรให้พระสังฆาธิการตรวจสอบพฤติกรรมและลงโทษภิกษุสามเณรในปกครอง ดังต่อไปนี้ พระภิกษุผู้มีความประพฤติเสียหาย หรือไม่เหมาะสม เป็นที่ติเตียนของประชาชนในลักษณะโลกวัชชะ เช่น การแสดงกิริยาวาจาไม่เหมาะสมกับสมณสาธูป การใช้สื่อออนไลน์ในทางที่ไม่เหมาะสม การใช้อุปกรณ์สื่อสารผิดกาลเทศะ การไปในสถานที่ที่ไม่สมควร ซึ่งเรื่องการใช้งานอินเทอร์เน็ตนี้ แพนพันธ์ เสนะพันธ์ บัวใหม่ (2555) พบว่าพฤติกรรมที่เหมาะสมของพระสงฆ์ในการใช้อินเทอร์เน็ต ได้แก่ การใช้เพื่อการเผยแผ่และค้นหาข้อมูล

ด้านการอยู่ร่วมกัน

มหาเถรสมาคมกำหนดว่ามีให้พระภิกษุข้องเกี่ยวกับการเมือง ดังปรากฏใน “คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่องห้ามพระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง พ.ศ.2538” (มหาเถรสมาคม, 2538) และ “มติมหาเถรสมาคม มติที่ 374/2547” (มหาเถรสมาคม, 2547) และไม่สามารถเป็นสมาชิกของสมาคมที่มีฆราวาสเป็นสมาชิกด้วยได้ดังปรากฏใน “ประกาศห้ามภิกษุสามเณรไม่ให้เป็นสมาชิกในสมาคม หรือสโมสรคลับ” (มหาเถรสมาคม, 2476) เป็นเงื่อนไขให้พระภิกษุสงฆ์มีช่องว่างในการประสานกับวัฒนธรรมที่ต่างไป อีกทั้งการติดต่อเดินทางไปต่างประเทศของพระภิกษุสามเณรนั้นมีเงื่อนไขหลายประการ การพิจารณาหนังสือเดินทางของพระภิกษุสามเณรจะต้องผ่านคณะกรรมการศูนย์ควบคุมการไปต่างประเทศสำหรับพระภิกษุสามเณร (ศ.ต.ภ.) ซึ่งจะต้องยื่นหนังสือไปตามลำดับขั้น ตั้งแต่เจ้าอาวาสตามลำดับขั้นไปจนถึงกรรมการมหาเถรสมาคม การเดินทางนั้นจะต้องประกอบด้วยเหตุอันสมควร มีคุณสมบัติอันสมควร เช่น มีพรรษาพ้น 5 ขึ้นไป และในกรณีที่จะไปศึกษาต่อในต่างประเทศ จะต้องมีความสมบูรณ์เป็นเปรียญ คือ ผ่านการสอบความรู้ภาษาบาลีด้วย (มหาเถรสมาคม, 2537)

ด้านการดำรงชีวิต

การใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสมัยใหม่ของพระภิกษุถูกจำกัดด้วยความเหมาะสมในเรื่องลักษณะการใช้งานและสถานที่ เช่น ใน พ.ศ.2503 มี “ประกาศคณะสงฆ์เรื่อง เกี่ยวกับกล้องถ่ายรูป กล้องส่องทางไกล” (มหาเถรสมาคม, 2503) ห้ามพระภิกษุถือกล้องถ่ายรูปหรือกล้องส่องทางไกลเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ ห้ามถ่ายรูปบุคคลหรือสถานที่ต่างๆ อย่างคลุกคลี อนุมานว่าหมายถึงการที่พระภิกษุนั้นยกกล้องขึ้นแนบกับตาแล้วส่องดู ผู้คนนั้นคงเป็นกิริยาที่ดูไม่เหมาะสม มีการห้ามเรื่องวิทยุและโทรทัศน์ไว้ใน “ประกาศคณะสงฆ์เรื่อง เกี่ยวกับวิทยุและโทรทัศน์” (มหาเถรสมาคม, 2503) ห้ามพระภิกษุเปิดฟังเพลง ดนตรีเปิดโทรทัศน์ ดูละคร เล่นรำ มวย หรือยืนดูตามหน้าบ้านคน หรือตามที่สาธารณะ หรือพกวินุชนาดเล็กไปเปิดฟังในที่สาธารณะ ซึ่งในปัจจุบันทั้ง กล้อง วิทยุโทรทัศน์นั้นรวมการใช้งานไว้ใน

โทรศัพท์มือถือเครื่องเดียว จึงถูกเตือนไว้เช่นกัน ดังที่กล่าวไว้ในคำสั่งเจ้าคณะใหญ่หนใต้ที่ จญต. 03/2560 (พระพรหมจริยาจารย์, 2560)

พฤติกรรมและลักษณะการใช้งานเฟซบุ๊กของพระสงฆ์ ถูกแบ่งเป็น 4 ประเภท (พินิจ ลาภธนานนท์ และ แทนพันธุ์ เสนะพันธุ์ บัวใหม่, 2557) คือ

1. พระสงฆ์ที่โดดเด่นด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ส่วนใหญ่พระสงฆ์กลุ่มนี้อยู่ในวินยนิสิต นักศึกษา ที่เรียนรู้หรือมีประสบการณ์ด้านคอมพิวเตอร์มาก่อนบวชเรียน เป็นพระสงฆ์ที่มีจำนวนพรรษาไม่มากนัก นอกจากความชอบส่วนตัวแล้ว ภาระหน้าที่รับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายจากคณะสงฆ์ เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้พระสงฆ์วัยหนุ่มเข้ามาทำงานดูแลระบบ เช่น เฟซบุ๊กวัด เว็บไซต์วัด เป็นต้น โดยพฤติกรรมการใช้งานเฟซบุ๊ก พบว่า จะใช้บริการที่มีอยู่บนเฟซบุ๊กอย่างหลากหลายสม่ำเสมอ และมีความเคลื่อนไหวตลอดเวลา เนื้อหาที่ปรากฏจะเป็นทั้งทางโลกและทางธรรม ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย โดยพยายามนำเรื่องราวทางโลกมาประกอบการการบรรยายตามหลักธรรมต่าง ๆ ให้เข้าใจง่ายขึ้น ที่สำคัญ ด้วยการที่พระสงฆ์กลุ่มนี้ยังอยู่ช่วงวัยหนุ่ม ทำให้มีความสัมพันธ์ที่ดีเข้าถึงและสนทนาได้ง่ายและสะดวก ช่วยทำความเข้าใจกับผู้ที่สงสัยต่อเนื้อหา

2. พระสงฆ์ที่โดดเด่นการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเผยแพรธรรม

จะพบว่า พระสงฆ์ที่บวชมาหลายพรรษาเป็นพระสงฆ์นักสอน หรือนักเทศน์ที่พอเข้าใจระบบสารสนเทศได้บ้าง จะเป็นผู้เผยแพร่หลักธรรมบนเฟซบุ๊กเป็นกิจวัตร เพื่อให้สมาชิกเฟซบุ๊กสามารถติดตามอ่านตลอดจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยพระสงฆ์กลุ่มนี้แต่ละวันจะปรากฏบนเฟซบุ๊กเพียงระยะเวลาสั้น ๆ แต่มีความถี่สูง เนื่องจากเชื่อมต่อเฟซบุ๊กกับสมาร์ทโฟน เนื้อหาสนทนาจะได้เนื้อหาทางธรรมเชิงลึก ส่วนช่วงเวลาที่สามารถพบพระลักษณะนี้ เพื่อสนทนาจะเป็นช่วงสายหรือไม่ก็ช่วงเย็นไปจนถึง ขณะที่ภาษาทั้งจากการโพสต์ข้อความ หรือการสนทนาออนไลน์ พบว่า อยู่ในระดับทางการ และบางครั้งก็ยากต่อการทำความเข้าใจ อย่างไรก็ตาม การใช้งานเฟซบุ๊กยังปรากฏเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมในการสนทนาบ้าง แต่ไม่บ่อยครั้ง ขึ้นอยู่กับความสนิทของคู่สนทนา

3. พระสงฆ์ที่โดดเด่นด้านวิชาการ

พระสงฆ์ลักษณะนี้ มักใช้เฟซบุ๊กเป็นช่องทาง เพื่อสื่อสารผลงานที่ผ่านมา และเป็นช่องทางอย่างไม่เป็นทางการกับบุคคลต่าง ๆ ใช้เวลาอยู่บนเฟซบุ๊กไม่นานมากนัก หากโอกาสสนทนาออนไลน์ได้ยาก มักไม่ได้รับการตอบกลับเมื่อทักทายไปก่อน แต่หากได้สนทนาด้วยประเด็นส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องหลักธรรม คำสอน ด้านภาษาที่ใช้จะเป็นระดับทางการสูง ภาพรวมการติดต่อกับพระสงฆ์กลุ่มนี้จะมีคามเป็นทางการอยู่มาก และยากที่จะเข้าถึง

4. พระสงฆ์ที่โดดเด่นด้านการใช้เฟซบุ๊กเพื่อความบันเทิง

บนเฟซบุ๊ก มักจะสามารถพบพระสงฆ์ลักษณะนี้ได้ไม่ยาก เนื่องจากเป็นกลุ่มพระสงฆ์ที่มักใช้เวลาบนเฟซบุ๊กสูงในแต่ละสัปดาห์ ให้ความเป็นกันเอง ให้ความสนิทกับเพื่อนบนเฟซบุ๊ก มากกว่าพระสงฆ์ลักษณะอื่น โต้ตอบสื่อสารกันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยสามารถแบ่งลักษณะการโต้ตอบได้เป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรกมักจะมีคำสอนคติเตือนใจต่าง ๆ อยู่มาก แต่ระยะหลังมักมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ เหตุการณ์ทั่วไปมากกว่า หรืออาจเป็นเรื่องส่วนตัว สิ่งที่น่าสนใจ คือ พระสงฆ์ลักษณะนี้มักมีจำนวนพรรษาไม่เกิน 5 พรรษา อยู่ในช่วงอายุ 20-30 ปี นอกจากนี้พบว่า รูปแบบการบริการบนเฟซบุ๊ก ถูกใช้หลากหลายลักษณะเด่นของการใช้เฟซบุ๊กของพระสงฆ์กลุ่มดังกล่าว มักจะมีการทิ้งร่องรอยการเข้าใช้บริการเกมและแอปพลิเคชันต่าง ๆ เมื่อใช้เสร็จจะแสดงผลทันทีบนนิวส์ฟีด (News feed) ปรากฏบนหน้าไทม์ไลน์ของเฟซบุ๊ก และยังพบว่า บทสนทนากับพระสงฆ์ลักษณะนี้ มักจะอยู่ในรูปแบบเพื่อนกับเพื่อน สนทนาด้วยระยะเวลาานพอสมควร ปราศจากเนื้อหาทางธรรม ตลอดจนภาษาข้อความและรูปภาพที่โปสท์ ไม่ค่อยคำนึงถึงความเป็นสมณเพศ

แนวทางในการใช้เทคโนโลยีในการเผยแผ่

การใช้เทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นทางในการนำเสนอและแบ่งปันปรัชญาทางศาสนาอันเป็นที่กล่าวถึงอย่างถ่องแท้ในสังคมปัจจุบัน การนำเทคโนโลยีมาเผยแผ่พระพุทธศาสนาไม่เพียงทำให้ข้อมูลมีความสามารถในการเข้าถึงได้ง่ายขึ้นเท่านั้น แต่ยังสามารถสร้างประสบการณ์ทางศาสนาที่สมจริงและสดใหม่ให้กับผู้ศรัทธาอย่างมีคุณภาพและทันสมัย

1. การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการเผยแผ่ การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เป็นทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้รับความนิยมมากขึ้นในยุคปัจจุบัน เว็บไซต์ บล็อก และสื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการแบ่งปันข้อมูลทางศาสนา นอกจากนี้ยังมีแอปพลิเคชันที่เน้นการสอนและแบ่งปันวิดีโอ และเนื้อหาทางศาสนาที่สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา

2. การใช้งานสื่ออินเทอร์เน็ตแอคทีฟ การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตแอคทีฟเป็นหนึ่งในวิธีที่น่าสนใจในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องเช่นสื่อวิดีโอ 360 องศาและสื่อเสมือนจริง (VR) สามารถช่วยให้ผู้ศรัทธาได้สัมผัสประสบการณ์ทางศาสนาอย่างใกล้ชิด ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหลากหลายและน่าสนใจ

3. การใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ขณะทำงาน (e-Learning) เทคโนโลยีการเรียนรู้ขณะทำงานเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างยืดหยุ่นและ

ทันสมัย ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาทางศาสนาได้ตลอดเวลาที่สะดวก นอกจากนี้ยังมีระบบการติดตามความก้าวหน้าและการให้คำปรึกษาทางศาสนาออนไลน์ที่ช่วยในกระบวนการเรียนรู้

4. การใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง (AR) และเทคโนโลยีประสาท (Neurotechnology) เทคโนโลยีเสมือนจริงและเทคโนโลยีประสาทมีศักยภาพในการปรับปรุงประสบการณ์ทางศาสนาของผู้เรียน ด้วยการใช้ AR, ผู้ศึกษาสามารถมีประสบการณ์ในการเยี่ยมชมสถานที่ที่สำคัญทางศาสนาได้อย่างมีความเสมือนจริง ทว่าทาง Neurotechnology สามารถช่วยในการตรวจวัดและบันทึกสภาพอารมณ์และการตอบสนองทางทรงกลมของผู้ศึกษาที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้

สรุป การใช้เทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความสำคัญในการทำให้ประสบการณ์ทางศาสนาเป็นไปอย่างสมจริงและทันสมัยในสังคมปัจจุบัน การนำเทคโนโลยีมาร่วมสร้างประสบการณ์ทางศาสนาที่น่าสนใจและหลากหลายสามารถเสริมสร้างความเข้าใจและความสนใจในพระพุทธศาสนาอย่างยิ่งได้ ในขณะเดียวกัน, การใช้เทคโนโลยีนี้ยังเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารและเผยแผ่ความรู้ศาสนาไปยังมวลมหาประชาชนอย่างกว้างขวางและมีความหลากหลาย

ข้อดี ข้อเสีย วิกฤตและโอกาส ของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของพระสงฆ์ไทย

ข้อดี ของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของพระสงฆ์ไทย

1. ช่วยให้ติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างสะดวกรวดเร็วโดยใช้โทรศัพท์ เครื่องข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต
2. ช่วยในการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ มากมาย ที่เกิดขึ้นทั่วโลก
3. ช่วยให้เก็บสารนิเทศไว้ในรูปที่สามารถเรียกใช้ได้ครั้งแล้วครั้งเล่าอย่างสะดวก
4. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสารนิเทศ เช่น การคำนวณตัวเลขที่ยุ่งยาก ซับซ้อน ซึ่งไม่สามารถทำให้สำเร็จได้ด้วยมือ
5. สามารถจัดระบบอัตโนมัติเพื่อการเก็บเรียกใช้และประมวลผลสารนิเทศ
6. สามารถจำลองแบบระบบการวางแผนและทำนาย เพื่อทดลองกับสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น
7. อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสารนิเทศดีกว่าสมัยก่อน ทำให้ผู้ใช้สารนิเทศมีทางเลือกที่ดีกว่า มีประสิทธิภาพกว่า และสามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ดีกว่า
8. ช่วยให้มีการตัดสินใจที่ดีขึ้น จากการมีสารสนเทศประกอบการตัดสินใจและพิจารณาทางเลือกภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ

9. ลดค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นผลมาจากการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้ประหยัดเวลาการทำงานหรือลดค่าใช้จ่ายในการทำงานลง

10. พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนโดยมีการค้นคว้าผ่านระบบเครือข่าย เพิ่มโอกาสให้นักศึกษาสามารถสืบค้นข้อมูลได้จากสถานที่อื่นนอกมหาวิทยาลัย เป็นการฝึกให้รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น

11. เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ทั้งในด้านความเที่ยงตรง ความรวดเร็วในความต้องการใช้ข้อมูล ข้อมูลมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ และสามารถตรวจสอบข้อมูลได้อย่างถูกต้อง

12. ช่วยในการรื้อปรับระบบ (reengineering) และพัฒนาระบบสอดคล้องกับความต้องการขององค์กรได้อย่างต่อเนื่อง โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือการปรับระบบ และพัฒนาระบบให้ทันสมัยอยู่เสมอ

ข้อเสีย ของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของพระสงฆ์ไทย

1. ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลลดน้อยลง การใช้งานคอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีโทรศัพท์มือถือที่มีลักษณะการใช้งานแบบคนต่อคน หรือการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสื่อสาร โดยที่ไม่ต้องเห็นหน้ากัน ซึ่งอาจทำให้เรามีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่อยู่รอบตัวเราลดน้อยลง

2. ทำให้เกิดการแพร่วัฒนธรรมและกระจายข่าวสารที่ไม่เหมาะสมอย่างรวดเร็ว คอมพิวเตอร์เป็นอุปกรณ์ที่ทำงานตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด การนำมาใช้ในทางใดจึงขึ้นอยู่กับผู้ใช้ จริยธรรมการใช้คอมพิวเตอร์เป็นเรื่องสำคัญ ดังเช่นการใช้งานอินเทอร์เน็ตมีผู้สร้างโฮมเพจหรือสร้างข้อมูลข่าวสารในเรื่องภาพที่ไม่เหมาะสม เช่น ภาพอนาจาร หรือภาพที่ทำให้ผู้อื่นเสียหาย การดำเนินการเช่นนี้ย่อมขึ้นอยู่กับจริยธรรมของผู้ดำเนินการ นอกจากนี้ยังมีการปลอมแปลงระบบจดหมาย เพื่อส่งจดหมายถึงผู้อื่นโดยมีเจตนากระจายข่าวที่เป็นเท็จ จริยธรรมการใช้งานเครือข่ายเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องปลูกฝังอย่างมาก

3. ทำให้เกิดอาชญากรรมในรูปแบบใหม่ เทคโนโลยีสารสนเทศ อาจจะทำให้เกิดอาชญากรรมในรูปแบบใหม่ ๆ ได้ เช่นผู้ไม่หวังดีอาจใช้เทคโนโลยีในการวางแผนโจรกรรม แก๊ซ เติมแต่งตัวเลขในบัญชีด้วยระบบคอมพิวเตอร์ หรือล่อลวงเด็กผ่านการพูดบนโลกออนไลน์ได้

4. ทำให้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา เกิดการบิดเบือน มีการสื่อสารที่ผิดเพี้ยนไปจากเดิม เพราะว่า ผู้คนสามารถที่จะนำเสนอข้อมูลได้ อย่างง่ายดายขึ้น มาให้ข้อมูลที่ผิด ๆ ไม่ถูกต้อง หรือ มีเจตนาต้องการที่จะบิดเบือนคำสอน ได้รับการเผยแพร่ได้อย่างง่ายดาย

อุปสรรค ของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของพระสงฆ์ไทย

1. การขาดการวางแผนที่ดีพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวางแผนจัดการความเสี่ยงไม่ดีพอ ยิ่งองค์กรมีขนาดใหญ่มากขึ้นเท่าใด การจัดการความเสี่ยงย่อมจะมีความสำคัญมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ทำให้ค่าใช้จ่ายด้านนี้เพิ่มสูงขึ้น

2. การนำเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมมาใช้งาน การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในองค์กรจำเป็นต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับลักษณะของธุรกิจหรืองานที่องค์กรดำเนินอยู่ หากเลือกใช้เทคโนโลยีที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการขององค์กรแล้วจะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา และเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณโดยใช้เหตุ

3. การขาดการจัดการหรือสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง การที่จะนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้งานในองค์กร หากขาดซึ่งความสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงแล้วก็ถือว่าล้มเหลวตั้งแต่ยังไม่ได้เริ่มต้น การได้รับความมั่นใจจากผู้บริหารระดับสูงเป็นก้าวที่สำคัญและจำเป็นที่จะทำให้การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในองค์กรประสบความสำเร็จ

4. ความกลัวการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ ผู้คนกลัวที่จะเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งกลัวว่าเทคโนโลยีสารสนเทศจะเข้ามาลดบทบาทและความสำคัญในหน้าที่การงานที่รับผิดชอบของตนให้ลดน้อยลง จนทำให้ต่อต้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

5. การไม่ติดตามข่าวสารความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศเปลี่ยนแปลงรวดเร็วมาก หากไม่มันติดตามอย่างสม่ำเสมอแล้วจะทำให้กลายเป็นคนล้าหลังและตกขอบ จนเกิดสภาวะชะงักงันในการเรียนรู้และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

6. โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของประเทศกระจายไม่ทั่วถึง ทำให้ขาดความเสมอภาคในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือเกิดการใช้กระจุกตัวเพียงบางพื้นที่ ทำให้เป็นอุปสรรคในการใช้งานด้านต่าง ๆ ตามมา เช่น ระบบโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต ความเร็วสูง ฯลฯ

โอกาส ของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของพระสงฆ์ไทย

1. การพัฒนาเครือข่ายคอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมโยงกันทั่วโลก ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ช่องทางการดำเนินกิจการพระพุทธศาสนา

2. การพัฒนาให้คอมพิวเตอร์สามารถฟังและตอบเป็นภาษา พูดได้ อ่านตัวอักษรหรือลายมือเขียนได้ การแสดงผลของคอมพิวเตอร์ได้เสมือนจริง เป็นแบบสามมิติ และการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัส เสมือนว่าได้อยู่ในที่นั้นจริง

3. การพัฒนาระบบสารสนเทศ ฐานข้อมูล ฐานความรู้ เพื่อพัฒนาระบบผู้เชี่ยวชาญและการจัดการความรู้
4. การศึกษาตามอัธยาศัยด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-learning) การเรียนการสอนด้วยระบบโทรศึกษา (tele-education) การค้นคว้าหาความรู้ได้ตลอด 24 ชั่วโมงจากห้องสมุดเสมือน (virtual library)
5. การบริหารจัดการองค์กรสงฆ์ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายการสื่อสารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการ

หลักธรรมสำหรับนักเสพอินเทอร์เน็ต

ข้อมูลในโลกไซเบอร์มีทั้งคุณและโทษ ในการกำหนดรู้โลกแห่งเทคโนโลยีนั้น พระพรหมคุณาภรณ์ (2541) ได้เสนอแนวทางในการปฏิบัติเมื่อต้องสัมพันธ์กับข่าวสารข้อมูลในยุคปัจจุบัน โดยใช้หลักปฏิสัมพันธ์ ในพุทธทศนิกาย ปฏิสัมพันธ์ามรรค (31/268/96)

1. อัตถปฏิสัมพันธ์ ปัญหาแตกฉานในอรรถ ปรีชาแจ้งในความหมาย เห็นข้อธรรมหรือความย่อ ก็สามารถแยกแยะอธิบายขยายความออกไปได้โดยพิสดาร เห็นเหตุอย่างหนึ่งก็สามารถคิดแยกแยะกระจายเชื่อมโยงต่อกันไปได้จนล่วงรู้ถึงผล เมื่อต้องเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี แม้จะมีเนื้อหาเพียงน้อยนิดก็รู้ความหมายและสามารถขยายความออกไปได้
2. ธัมมปฏิสัมพันธ์ ปัญหาแตกฉานในธรรม ปรีชาแจ้งในหลัก เห็นอรรถาธิบายพิสดาร ก็สามารถจับใจความมาตั้งเป็นกระทู้หรือหัวข้อได้ เห็นผลอย่างหนึ่งก็สามารถสืบสาวไปหาเหตุได้ การเสพเทคโนโลยีแม้จะมีเนื้อหาหลากหลาย แต่ก็สามารถจับสาระสำคัญได้
3. นิรุตติปฏิสัมพันธ์ หมายถึงปัญหาแตกฉานในนิรุตติ ปรีชาแจ้งในภาษา รู้ศัพท์ ถ้อยคำบัญญัติและภาษาต่างๆ เข้าใจใช้คำพูดชี้แจงให้ผู้อื่นเข้าใจและเห็นตามได้ เมื่อรับรู้แล้วพูดสื่อสารให้คนอื่นเข้าใจได้
4. ปฏิภาณปฏิสัมพันธ์ หมายถึงปัญหาแตกฉานในปฏิภาณ ปรีชาแจ้งในความคิด ทันทการ มีไหวพริบซึมซาบในความรู้ที่มีอยู่ เอามาเชื่อมโยงเข้าสร้างความคิดและเหตุผลขึ้นใหม่ ใช้ประโยชน์ได้สละเหมาะสม เข้ากับกรณีเข้ากับเหตุการณ์ เมื่อเสพแล้วสามารถเชื่อมโยงกับความรู้เก่าสังเคราะห์จนเป็นองค์ความรู้ใหม่ นำไปใช้ให้เหมาะกับสถานการณ์ได้

สรุป

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในวัดและชุมชนพระสงฆ์ไทยเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยสร้างสังคมที่ทันสมัย ที่เชื่อมต่อผู้ศรัทธาและส่งเสริมความเข้าใจในศาสนาพุทธ ศาสนา การใช้เทคโนโลยีนี้ไม่เพียงแต่ทำให้การสื่อสารสะดวกสบาย แต่ยังเสริมสร้าง

การศึกษาและความเข้าใจในธรรมชาติของศาสนาได้มากยิ่งขึ้น การผสมผสานระหว่างศาสนาและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นตัวอย่างที่ดีเพื่อพัฒนาสังคมที่มีความเป็นอยู่ที่สง่างามและทันสมัย ในเรื่องสื่อเทคโนโลยี อันที่จริงเขาให้ยึดที่ตัวคน และให้บังคับภายในไม่ใช่บังคับจากภายนอก ถ้าคิดให้ดี คนที่นำสื่อเทคโนโลยีไปใช้ในทางที่ดี ก็จะมีประโยชน์ ในทางกลับกันถ้านำไปใช้ในทางที่ไม่ดี ไม่ว่าจะเป็นพระ หรือฆราวาส ก็จะไม่ดี อย่างไรก็ตาม สำหรับพระนั้นหากไม่รู้ข้อมูลในปัจจุบันก็นำมาสอนใครไม่ได้ เช่น ถ้าห้ามพระใช้คอมพิวเตอร์ พระก็ไม่รู้เรื่องคอมพิวเตอร์ การเป็นครูต้องให้รู้ก่อนจึงสามารถสอนได้ เรื่องการใช้เทคโนโลยีทุกสิ่งอยู่ที่ใจและเจตนา เรื่องไม่ดีที่เกิดขึ้นเป็นเพียงการกระทำของคนไม่กี่คน แต่พอทำเสียสังคมก็พากันวิพากษ์วิจารณ์เสียหาย ส่วนพระที่ใช้เทคโนโลยีทำประโยชน์ได้มากไม่ค่อยมีการกล่าวถึงกัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2511). กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2511) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 85 ตอนที่ 98.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). *ไอซีทีเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- กิติมา สุรสุนธิ. (2544). *ความรู้ทางการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กุลวิตรา ภักดานนท์ และสุชาติา ชัยวัฒน์. (2545). *รายงานสำรวจสถานภาพและความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ*. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานเทคโนโลยีกับการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- พระณัฐพงษ์ สิริวิโส. (2554). *บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์นิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์. (2541). *ธรรมะกับการพัฒนาชีวิต* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระพรหมจริยาจารย์. (2560). *ให้พระสังฆาธิการตรวจสอบพฤติกรรมและลงโทษพระภิกษุสามเณรในปกครอง*. (2560, 1 ตุลาคม). คำสั่งเจ้าคณะใหญ่หนใต้. ที่ จญต. 03/2560.
- พระมหาธนิต สิริวัฒน. (2558). รูปแบบและกระบวนการสื่อสารพุทธธรรมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย. *วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่*, 16(2), 75-86.

- ไพรัช ธัชยพงษ์ และพิเชษ ดุรงคเวโรจน์. (2541). *เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา*.
ปทุมธานี: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.
- มหาเถรสมาคม. 2476. ประกาศห้ามภิกษุสามเณรไม่ให้เป็นสมาชิกในสมาคม หรือสโมสร
คฤหัสถ์. (2476, 19 พฤษภาคม). *ประกาศคณะสงฆ์*.
- มหาเถรสมาคม. 2503. เกี่ยวกับกล้องถ่ายภาพรูป กล้องส่องทางไกล. (2503, 28 ตุลาคม).
ประกาศคณะสงฆ์.
- มหาเถรสมาคม. (2503). เกี่ยวกับวิทยุและโทรทัศน์. (2503, 28 ตุลาคม). *แถลงการณ์คณะ
สงฆ์*. เล่ม 48 ภาค 12. หน้า 894.
- มหาเถรสมาคม. (2537). กำหนดวิธีปฏิบัติในการไปต่างประเทศสำหรับพระภิกษุสามเณร
พ.ศ.2537. (2537, 15 กุมภาพันธ์). *แถลงการณ์คณะสงฆ์*. เล่มที่ 82 ตอนที่ 2.
- มหาเถรสมาคม. (2538). ห้ามพระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง พ.ศ.2538. (2538, 2
มกราคม). *แถลงการณ์คณะสงฆ์*. เล่มที่ 83 ตอนที่ 1.
- มหาเถรสมาคม. (2538). ห้ามภิกษุสามเณรเรียนวิชาชีพ หรือสอบแข่งขันหรือสอบคัดเลือก
อย่างคฤหัสถ์พ.ศ.2538. (2538, 17 มีนาคม). *แถลงการณ์คณะสงฆ์*. เล่มที่ 83
ตอนที่ 3.
- มหาเถรสมาคม. (2547). พระภิกษุประพฤติตนไม่เหมาะสม. (2557, 30 มีนาคม). *มติมหา
เถรสมาคม*. ครั้งที่ 9/2547 มติที่ 137/2547.
- มหาเถรสมาคม. (2561). การขับเคลื่อนการจัดทำสมาร์ทการ์ด และการจัดเก็บฐานข้อมูล
พระภิกษุสามเณร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. (2561, 20 ธันวาคม).
มติมหาเถรสมาคม. ครั้งที่ 32/2561 มติที่ 672/2561.
- องค์การเผยแผ่วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร. (2553). *วิชาการศาสนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พุทธธรรมกับการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารสารสนเทศ*

BUDDHISM AND THE USE OF TECHNOLOGY AND INFORMATION COMMUNICATION

พระมหาสุธน สุธโน, พระมหาสุวัฒน์ สุวฑฒโน, พระกฤษดา เตชธโร, พระเดชา กิตติโก,
พระทวีรัตน์ ขยวฑฒโน, พระมหาวิศาล ปญญาวิสาโล, พระอธิการอรรถการ โอภาโส,
พระมหาชาญชัย ขยานนโท, พระมหาปรุฒิ ปวรธโร, พระสมุห์ชัยยน อจาโร,
พระพิศิษฐสรณ์ มหิสสร, พระเพชรเกษร กตธมโม, จริยา นุ่นหลักคำ

Phramaha Suthon Sudhano, Phramaha Suwat Suvaddhano, Phra Kritsada Tejadharo,
Phra Decha Kittiko, Phra Taweerat Chayawatano, Phramaha Wisan Paññavisalo,
Phra Athikanattakan Obhaso, Phramaha Chanchai Chayanantho, Phrasamu Chalyon Acaro,
Phramaha Parawut Pavaradheero, Phra Phisitthason Saencharoen,
Phra Phetkeson Katadhammo, Jariya Nunlukkham

วัดทางหลวง จังหวัดนonthaburi

Wat Thangluang, Nonthaburi Province

Corresponding Author E-mail: sususu0072@gmail.com

บทคัดย่อ

ความล้ำสมัยของเทคโนโลยีและการพัฒนาของระบบสารสนเทศรวมถึงการสื่อสารพัฒนาไปตามลำดับจนมาถึงยุคที่ข้อมูลมีมากจนไม่สามารถ รับรู้และแยกแยะความถูกต้องแม่นยำของข้อมูลนั้น ๆ หรือจะประมวลนำเนื้อหาข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์และเหมาะสม การจะใช้งานเทคโนโลยีและสื่อสารสารสนเทศจึงควรมีการนำหลักธรรมที่เหมาะสมมาควบคุมการใช้งาน อีกทั้งเทคโนโลยี AI ที่กำลังเป็นที่นิยมและพัฒนาอยู่นั้นก็เป็นสิ่งที่ ผู้ใช้งานนำมาใช้จนอาจจะละเลยจริยธรรม มาใช้เพื่อลดภาระงานของตน รวมถึงการสื่อสารที่เหมาะสมและควรต่อการเผยแพร่ถูกต้องตามหลักปฏิบัติด้วยเช่นกัน และยังรวมการบริหารงานให้มีมาตรฐานกับการใช้งานในองค์กรยุคใหม่ด้วย โดยสรุป การบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือสื่อสารถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับพระสงฆ์ไทยในการรักษาหลักพุทธธรรม เผยแพร่คำสอนทางพระพุทธศาสนา และบริหารจัดการองค์กรคณะสงฆ์อย่างเชี่ยวชาญ บทความนี้ให้ความกระจ่างว่าเทคโนโลยีไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเท่านั้น การตระหนักรู้ถึงการใช้งานที่จะมาก่อให้เกิดปัญหาตามมาในภายหลังอีกด้วย

คำสำคัญ: พุทธธรรม; การใช้เทคโนโลยี; การสื่อสารสนเทศ

*Received February 13, 2024; Revised February 26, 2024; Accepted February 28, 2024

Abstract

State of the art technology and development of information and communication systems developed sequentially until reaching an era where there is so much information that it is impossible to recognize and distinguish the accuracy of that information or to process and use the content of information to be useful and appropriate. Using technology and information communication, appropriate principles should be applied to govern its use. In addition, the AI technology that is becoming popular and being developed is also something that users use it to the point where they may ignore ethics. They used to reduce their workload Including communication that is appropriate and should be propagated according to the principles as well. It also combines management to be standardized and usable in modern organizations. In conclusion, the integration of information technology and communication tools are important for ThAI monks to mAIntAIn ethical principles, to spread the teachings of Buddhism and expertly manage monastic work This article makes it clear that technology is not just an effective communication tool, but also awareness of use that will cause problems later as well.

Keywords: Buddhism; Use of Technology; Information Communication

บทนำ

เป็นที่ทราบกันดีโลกในยุคปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการศึกษา แม้แต่การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนต้องใช้อินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดีย กันอย่างเป็นพฤติกรรมปกติและการสื่อสารก็เป็นปกติในชีวิตมาเป็นระยะเวลานานนับสิบ ๆ ปี จนเรียกได้ว่าไม่สามารถขาดอินเทอร์เน็ตกันได้เลย เป็นช่องทางหลักสำคัญ เมื่อพฤติกรรมเช่นนั้นแม้แต่การเผยแผ่พระพุทธศาสนาก็เช่นเดียวกัน การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารสารสนเทศเรื่องหลักพุทธธรรมคำสอนจึงเป็นสิ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ทว่าเมื่อเหล่าพุทธบุตรของพระพุทธองค์ที่ได้ชื่อว่า “พระธรรมทูต” จำเป็นจะต้องตระหนักถึงความมีสมณะสัญญาด้วยว่า ตัวตนนั้นที่จะเปิดเผยไปบนโลกอินเทอร์เน็ตนั้นจะถูกบันทึก

ดังนั้นจำเป็นจะต้องมีหลักในการใช้งานเทคโนโลยีและการสื่อสารสารสนเทศของพระธรรมทูต ที่จะเป็นเครื่องเตือนสติเวลาใช้งานท่องไปในโลกไร้พรมแดนของเทคโนโลยีสารสนเทศนี้จะได้ไม่พลาดและอาจจะทำอะไรๆอันจะนำมาซึ่ง ข้อตำหนิผิดพลาดทาง

กฎหมายและเป็นภาพลักษณ์อันไม่เหมาะสมรวมถึงให้ข้อมูลที่สนับสนุนความเข้าใจแก่พระธรรมทูตทั้งหลายด้วย

แนวคิดพุทธธรรมกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

หลักพุทธธรรมนั้นเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ครอบคลุมทุกมิติของการดำเนินชีวิต เพราะเป็นหลักธรรม ที่คอยกระตุ้นเตือนให้มนุษย์ทุกคนรู้จักยับยั้งชั่งใจไม่ทำความผิดและคอยส่งเสริมให้มนุษย์ใช้ความคิดในการเข้าถึงสื่อออนไลน์ พิจารณาต่อสิ่งที่นำมาช่วยดำเนินชีวิตให้นำไปใช้ในทางที่เป็นประโยชน์ โดยผู้ศึกษาได้รวบรวมหลักพุทธธรรมที่ใช้ในการเข้าถึงสื่อออนไลน์เกี่ยวกับอินทรียสังวรเป็นธรรมค้อยกั้นมิให้ปล่อยกายใจไปตามสื่อออนไลน์โดยไม่หยุดพิจารณา ก่อน สัมมาสติมีสติรู้ว่าการเข้าถึงสื่อออนไลน์ตลอดการใช้งาน มีโยนิโสมนสิการในการเลือกเสพเลือกใช้งานเทคโนโลยีและหิริความละอายต่อตนเองในการเข้าถึงสื่อออนไลน์ใช้ในทางที่ดีมีประโยชน์เท่านั้น ดังต่อไปนี้

1. สัมมาสติ

สัมมาสติ หลักธรรมสัมมาสติเป็นหลักที่ช่วยให้เราการใช้สื่อออนไลน์ประกอบด้วยสติรู้ตัวเพื่อไม่ให้หลงไปกับสื่อออนไลน์ที่น่าหลงเชื่อต่าง ๆ ตลอดทั้งในกระบวนการการใช้สื่อออนไลน์

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2543) ได้ให้คำจำกัดความสัมมาสติ เป็นองค์มรรคข้อที่ 2 ในหมวดของสมาธิ หรือ อธิจิตตสิกขา มีคำจำกัดความแบบพระสูตร ดังนี้

ภิกษุทั้งหลาย สัมมาสติเป็นไฉน? นี้เรียกว่าสัมมาสติ คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้

1. พิจารณาเห็นกายในกาย มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัดอภิชฌาและโทมนัสในโลกเสียได้

2. พิจารณาเห็นเวทนาในเวทนาทั้งหลาย มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัดอภิชฌาและโทมนัสในโลกเสียได้

3. พิจารณาเห็นจิตในจิต มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัดอภิชฌา และโทมนัสในโลกเสียได้

4. พิจารณาเห็นธรรมในธรรมทั้งหลาย มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัดอภิชฌาและโทมนัสในโลกเสีย

ค่านิยามความอีกแบบหนึ่ง ที่ปรากฏในคัมภีร์อภิธรรม ว่าดังนี้

“สัมมาสติ เป็นไฉน? สติ คือ การคอยระลึกถึงอยู่ เนื่อง ๆ การหวนระลึก(กัฏฐิ) สติ คือ ภาวะที่ระลึกได้ ภาวะที่ทรงจำไว้ ภาวะที่ไม่เลือนหาย ภาวะที่ไม่ลืม (กัฏฐิ) สติ คือ สติที่เป็นอินทรีย สติที่เป็นพละ สัมมาสติ สติสัมโพชฌงค์ ที่เป็นองค์มรรค นับเนื่องในมรรค นี้เรียกว่า สัมมาสติ”

สัมมาสติหมายถึง การระลึกชอบ คือ พิจารณาเห็นกายในกายอยู่ มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัดอภิชฌา และโทมนัสในโลกได้ พิจารณาเห็นเวทนาในเวทนาทั้งหลายอยู่ มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัด อภิชฌาและโทมนัสในโลกได้ พิจารณาเห็นจิตในจิตอยู่ มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัด อภิชฌา และโทมนัสในโลกได้ พิจารณาเห็นธรรมในธรรมทั้งหลายอยู่ มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัดอภิชฌาและโทมนัสในโลกได้ (จันทรทิพย์ ชูศักดิ์พาณิชย์, 2560) สัมมาสติความรู้สึกตัวพร้อมอย่างถูกต้อง เป็นนายทวารสำคัญที่จะเฝ้าดูอาคันตุกะที่เข้ามาเยี่ยมเยียนใจ สติหาหน้าที่คอยดูความรู้สึกที่เป็นไปตามธรรมชาติว่ามีต้นเหตุแทรกเข้ามาบ้างหรือไม่ถ้าต้นเหตุแทรกครวใด จิตจะเสียความบริสุทธิ์ทันที รากของต้นเหตุจะเริ่มงอกออกมาเมื่อรู้สึกได้ว่า พอใจหรือไม่พอใจ ทั้งกามตัณหา ภวตัณหา และวิภวตัณหา ก็เกิดตามมาทันที มีบวกมีลบ หัวเราะและร้องไห้ แต่ถ้าสติมาทัน ความพอใจและไม่พอใจดับไป ทำให้ใจมีสภาพที่ปกติหาหน้าที่ตามธรรมชาติอันบริสุทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักสัมมาสติในการเข้าถึงสื่อออนไลน์นั้น เป็นหลักธรรมเพื่อใช้ควบคุมสติในระหว่างการใช้สื่อ เพื่อให้เกิดความรู้ตัวตลอดว่ากำลังเข้าใช้สื่อออนไลน์อยู่ในทุกขณะ รวมถึงการตั้งใจมั่นในเป้าหมาย หรือประโยชน์ต่าง ๆ ที่พึงคาดหวังให้ได้จากระหว่างใช้สื่อออนไลน์นี้ จึงสรุปเรียกว่า “มีสติระหว่างใช้”

2. หลักการและแนวคิดแบบโยนิโสมนสิการ

หลักการคิดแบบโยนิโสมนสิการที่กล่าวมาจะเห็นว่า การเรียนรู้โดยใช้หลักธรรมในทาง พระพุทธศาสนาแบบโยนิโสมนสิการ เป็นการสอนที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการคิดอย่างถูกต้อง เป็น ระบบ อันจะนำไปสู่การเข้าใจเรื่องต่าง ๆ ตามความเป็นจริง ไม่ติดอยู่กับรูปลักษณ์ภายนอกหรือมองด้าน ใดด้านหนึ่งเป็นสำคัญแล้ว สรุปว่าสิ่งที่เรียนรู้จะเป็นอย่างที่เราเห็นซึ่งจะไม่ทำให้คลาดเคลื่อนจากความจริงได้ ซึ่งเป็นหลักการคิดอย่างถูกวิธีส่งผลต่อผู้เรียนในวิธีคิดต่อการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม หลักการและแนวคิดแบบโยนิโสมนสิการ จึงสอดคล้องกับคำกล่าวของพระเดชพระคุณพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) ได้เสนอแนวคิดตามหลักพุทธธรรมไว้ว่า แหล่งที่มา เบื้องต้นของการศึกษา เรียกว่า ปัจจัยแห่งสัมมาทฤษฎี มี 2 อย่าง คือ

2.1. ปัจจัยภายนอก เรียกว่า ปรโตโฆสะ แปลว่า เสียงจากผู้อื่น หรือเสียงบอกจากผู้อื่น ได้แก่ การ รับถ่ายทอดจากอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น พ่อแม่ ครู อาจารย์ เพื่อนที่คบหา หนังสือ สื่อมวลชน และวัฒนธรรม ซึ่งให้ข่าวสารที่ถูกต้อง สั่งสอนอบรมแนะนำ ชักจูงไปในทางที่ดีงาม บุคคลที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม สามารถทำหน้าที่เป็นปรโตโฆสะที่ดีมีคุณภาพสูง มีคำเรียกเฉพาะว่า กัลยาณมิตร ตามปกติกัลยาณมิตรจะทำ

หน้าที่เป็นผลดีประสบความสำเร็จแห่งปรโตโมสะได้ ต้องสามารถ สร้างศรัทธาให้เกิดแก่ผู้เล่าเรียน หรือรับการฝึกสอน อบรม จึงเรียกวินิเรียนรู้นี้ว่า วิธีการแห่งศรัทธา

2.2. ปัจจัยภายใน เรียกว่า โยนิโสมนสิการ แปลว่า การทำในใจให้แยบคาย หรือการคิดถูกวิธี ความ รู้จักคิดหรือคิดเป็น หมายถึงการคิดอย่างมีระเบียบหรือคิดตามแนวทางของปัญญาคือการรู้จักมอง รู้จัก พิจารณา สิ่งทั้งหลายตามสภาวะ เรียกว่า วิธีการแห่งปัญญา ถ้ามองโยนิโสมนสิการในแง่ของการทำหน้าที่ โยนิโสมนสิการก็คือความคิดที่ สักตอวิชาต้นหากล่าวคือ (พูดแบบกว่าปลุกเราปัญญาและกุศลธรรม) กล่าวคือ เมื่อเรามี การรับรู้อารมณ์หรือได้รับประสบการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ตามปกติกระบวนการคิดก็จะ แล่นต่อไปทันทีที่ตอนนี้คือจุดหรือขั้นตอนของการช่วงชิงบทบาทกัน ถ้าวิชาต้นหามา ช่วงชิงเอาความคิดไปได้ ห่วงความคิดต่อจาก นั้นก็จะเป็นสภาวะธรรมของวิชาต้นหา หรือคิดหลงผิด แต่ถ้าโยนิโสมนสิการเขามาสกัดตัดหน้าวิชาต้นหา เป็นกระบวนการ แห่งวิชาวิมุตติแทน เป็นการมอง ตามความเป็นจริง มองตามเหตุ ไม่ใช่มองตามที่เรายาก ใหม้นเป็น หรือไม่ยากใหม้นเป็นเพราะโดยทั่วไปปุณฺชนพอรับรู้อะไรความคิดก็จะพรวดเข้า สู้ความชอบใจไม่ชอบใจทันที และโยนิโสมนสิการจะทำหน้าที่สกัดหรือตัดหน้า จะเป็นผู้ใช้ ความคิดหรือเป็นเจ้านายของความคิดนั้น ๆ จึงมักรวมความในแง่ที่ว่า โยนิโสมนสิการคือ ความคิดสักตอวิชา

วิธีคิดที่เป็นโยนิโสมนสิการนั้นถ้าตรวจดูชั้น ตอนการทำงานแล้วจะเห็นว่าการคิดมี 2 ช่วง คือ คิดทั้งตอนรับรู้อารมณ์หรือประสบการณ์ภายนอก และคิดค้นพิจารณาอารมณ์ หรือเรื่องราวที่เก็บเข้ามาแล้วภายใน ดังนั้นการนำวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการเข้าสู่ระบบการ เรียนการสอนจะต้องพิจารณา ปัจจัยภายนอกที่เรียกว่า ปรโตโมสะ ซึ่งในที่นี้หมายถึง บรรยากาศในห้องเรียน (สถานที่เรียน) คำสั่งสอนที่ดี แรงจูงใจ กัลยาณมิตร และอื่น ๆ และ ปัจจัยภายในหมายถึง โยนิโสมนสิการ นั่นเอง การทำงานของโยนิโสมนสิการใน กระบวนการคิด เมื่อบุคคลรับรู้สิ่งใดความคิดก็จะพุ่งเข้าสู่ความชอบหรือไม่ชอบทันที นั่น คือสิ่งปรุงแต่ง เนื่องจากบุคคลมีประสบการณ์มาก่อน เรียกสิ่งปรุงแต่งนั้นว่าอวิชา ในตอนนี้เองที่โยนิโสมนสิการจะเข้าไปสกัดกั้นความคิดนั้นแล้วเป็นตัวนำ เอากระบวนการ คิดบริสุทธิ์ที่จะพิจารณาตามสภาวะตามเหตุปัจจัยเป็นลำดับไม่สับสน มีเหตุผลและเกิดผล ได้ ทำให้คนเป็นนายไม่ใช่ทาสของความคิด เอาความคิดมาใช้แก้ปัญหาได้

คนปกติสามารถใช้โยนิโสมนสิการง่าย ๆ โดยการพยายามควบคุมกระแสความคิด ให้อยู่ในแนวทางที่ตรงตามทางที่เคยได้รับการอบรมสั่งสอนจากกัลยาณมิตรมาแล้ว และเมื่อพิจารณาเห็นความจริง และรู้ว่าคำ แนะนำ สั่งสอนนั้นถูกต้องดีงาม มีประโยชน์ ก็ ยิ่งมั่นใจและเกิดศรัทธาขึ้นเอง เกิดเป็นการประสานกันระหว่างปัจจัยภายนอกกับปัจจัย ภายใน กลายเป็นความหมายของตนเป็นที่พึงแห่งตนได้ ดังนั้น ในการสอนเพื่อสร้างศรัทธา

จะต้องพยายามให้นักเรียนได้รับรู้ผลและเกิดความตระหนักในผลของการกระทำ ความดีต้องเร้าให้เกิดการเสริมแรงภายใน เริ่มต้นจากความเชื่อที่ว่า สิ่งที่คุณได้กระทำอยู่เป็นประจำ คือ การคิด การคิดมีเหตุผลและต้องเสพวิจารณ์ญาณ การคิดดังกล่าวต้องมีความรู้ และหลักการพื้นฐานที่ตรงตามความเป็นจริง (Truth) ที่สังคมยอมรับ ไม่ว่าความจริงนั้นจะเป็นความจริงสมมุติ (สมมุติสัจจะ เป็นความจริงตามข้อตกลง) หรือความจริงแท้ (ปรมาตม์สัจจะ เป็นความจริงที่ไม่เปลี่ยนแปลง เป็นนิรันดร์ และคงความเป็นอัตตา) ซึ่งในสภาพความเป็นไปในโลกที่เกี่ยวกับมนุษย์เป็นความจริงสมมุติ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะเป็นความจริงสมมุติ ก็ต้องเป็นความจริงที่ตรงตามข้อตกลงที่ยึดถือกันในสังคม

ดังนั้น “โยนิโสมนสิการ” จึงหมายถึง การทำในใจให้แยบคาย หรือ การพิจารณาโดยแยบคาย กล่าวคือ ความเป็นผู้ฉลาดในการคิด คิดอย่างถูกวิธีถูกระบบ พิจารณาไตร่ตรองสาวไปจนถึงสาเหตุหรือต้นตอของเรื่องที่กำลังคิด คือคิดถึงรากถึงโคนนั่นเอง แล้วประมวลความคิดรอบด้านจนกระทั่งสรุปออกมาได้ว่าสิ่งนั้นควรหรือไม่ควร ดีหรือไม่ดี เป็นวิถีทางแห่งปัญญา เป็นธรรมสำหรับกลั่นกรองแยกแยะข้อมูลหรือแหล่งข่าวหรือที่เรียก “โปรโตโสมะ” อีกชั้นหนึ่ง กับทั้งเป็นบ่อเกิดแห่งความคิดชอบหรือ “สัมมาทสิฐิ” ทำให้มีเหตุผล และไม่มุงาย ในฐานะที่เป็นกระบวนการสอน

โยนิโสมนสิการเป็นกระบวนการคิด เป็นวิธีการที่ให้คุณคนมีหลักการและวิธีการคิดที่ก่อให้เกิดประโยชน์ เพื่อให้ง่ายต่อการนำไปเสพในกระบวนการสอน ขอเสพในความหมายง่าย ๆ ว่า โยนิโสมนสิการ คือ กระบวนการคิดหาเหตุ หรือกระบวนการพิจารณาหาเหตุ เหตุ คือ อะไร เหตุ คือ เงื่อนไขจำเป็นที่ทำให้เกิดสิ่งหนึ่งตามมา สิ่งที่มาเรียกว่า ผล เหตุและผลมีความสัมพันธ์โยงถึงกัน ดังนั้น ถ้ารู้เหตุ ก็สามารถรู้ผลได้ หรือรู้ผลก็โยงไปหาเหตุได้ แต่ในการค้นหาเหตุได้ ต้องมีพื้นฐานความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ถ้ามีความรู้มาก ก็มีโอกาสดูตรองถึงความสัมพันธ์ของเหตุและผลได้ลึกและละเอียดมากตามไปด้วย ดังนั้น ก่อนการพิจารณาเหตุและผล จึงต้องมีความรู้ หลักการ กฎเกณฑ์ ที่ตรงกับความเป็นจริงเป็นเบื้องต้น

หลักโยนิโสมนสิการ 4 ประการ การเรียนรู้และฝึกกระบวนการคิดแบบโยนิโสมนสิการ มีความประสงค์ให้ผู้เรียนได้รู้จักวิธีคิด ตรรกะตรง อย่างมีจุดหมาย เป็นลำดับขั้น มีเหตุผลและก่อให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นแนวทางนำไปสู่การแก้ปัญหาและสร้างสรรค์เริ่มจากหลักพื้นฐาน 4 ประการ ตามที่พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) กล่าวไว้ คือ

อุบายมนสิการ เป็นการคิดหรือพิจารณาโดยอุบาย (เพื่อไปสู่เป้าหมาย) คือ การคิดอย่างมีวิธีหรือถูกวิธี ซึ่งหมายถึง การเข้าถึงความจริง สอดคล้องกับแนวสัจจะ ซึ่งทำให้รู้สภาวะลักษณะและสามัญลักษณะของสิ่งทั้งหลาย

ปณณสิการ เป็นการคิดถูกทาง ต่อเนื่องเป็นลำดับ หมายถึง ความคิดที่เป็นระเบียบตามหลักเหตุผล ไม่ยุ่งเหยิงสับสน จิตไม่แว็บติดพันในเรื่องนี้ แต่ได้ยวกลับเตลิดไปคิดอีกเรื่องหนึ่ง จิตยุ่งเหยิงนี้กระโดดไปมา ไม่เป็นขึ้นเป็นอัน แต่รวมทั้งความสามารถในการชักความนึกคิดไปสู่แนวทางที่ถูกต้อง

การณณสิการ การคิดอย่างมีเหตุผล เป็นการสืบค้นตามแนวความสัมพันธ์สืบทอดแห่งเหตุปัจจัย พิจารณาสืบสาวหาสาเหตุ ให้เข้าใจถึงต้นเค้า หรือแหล่งที่มาซึ่งส่งผลต่อเนื่องตามลำดับ

อุปาทกณณสิการ การคิดการพิจารณาให้เกิดกุศลธรรม เช่น การพิจารณาที่ทำให้มีสติ หรือทำให้จิตใจเข้มแข็งมั่นคง เป็นต้นใจความทั้ง 4 ข้อนี้ เป็นเพียงการแสดงลักษณะด้านต่างๆ ของความคิดแบบโยนิโสมนสิการ ซึ่งการเกิดในแต่ละครั้ง อาจมีลักษณะครบทั้ง 4 ข้อ หรือเกิดครบทั้งหมด หรือเขียนลักษณะทั้ง 4 ข้อนี้สั้น ๆ ได้ว่า คิดถูกวิธี คิดมีระเบียบ คิดมีเหตุผล คิดเร้ากุศล (พระอธิการนิรันดร์ กนต์สีโล (ขอนแก่นกลาง), 2564)

3. หิริโอตตปปะ

หิริโอตตปปะ หมายถึง ความละอายและเกรงกลัวต่อบาป เป็นหลักที่คอยเตือนใจ เมื่อเราจะทำบาปทั้งหมดทั้งปวงหิริโอตตปปะ มาจากคำว่าหิริ (ความละอาย) และโอตตปปะ (ความเกรงกลัว) รวมกันแล้วหมายถึงความละอายและเกรงกลัวต่อบาปนั่นเอง หลักธรรมและหลักการนี้จะคอยเป็นหลักกระตุ้นเตือนเมื่อเราจะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่ไม่เป็นกุศล ถ้าเรามีหลักธรรมนี้อยู่ในใจ เราจะมีสำนึกและละการกระทำนั้นเสียถ้าเราแยกวิเคราะห์ตามหลักภาษาแล้ว เราจะสามารถแยกหลักธรรมนี้ออกได้เป็น 2 ส่วน คือ

1. หิริ หมายถึงความละอายต่อความชั่วของเรา ความละอายเมื่อตัวเรากำลังเดินไปสู่แนวทางที่ผิด เดินไปแนวทางเสื่อม หรือแม้กระทั่งความอายที่จิตใจของเราเองคิด หรือเข้าไปในทางที่ผิด คิดไปในทางอกุศล

2. โอตตปปะ หมายถึง ความเกรงกลัวต่อบาปที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง กลัวเสียยิ่งกว่าเห็นสิ่งอันตรายใด ๆ ความเกรงกลัวต่อบาปนี้เป็นความกลัวบาปที่เห็นด้วยใจ กลัวด้วยจิตใจภายในของตนเอง กลัวบาปนั้น ๆ จะกลับมาหลอกหลอนและทิ่มแทงใจตน ดังนั้นคนที่มีโอตตปปะจะไม่ยอมทำบาปใด ๆ เลย

หิริโอตตปปะ ถือว่าเป็นโลกपालธรรม ซึ่งหมายถึงธรรมที่รักษาคุ้มครองโลก ทำให้หมู่มสัตว์ (รวมถึงมนุษย์) อยู่ร่วมด้วยกันอย่างปกติสุขตามสมควร นอกจากจะเรียกว่าเป็นโลกपालธรรมแล้ว ยังถือว่าเป็นเทวธรรม ซึ่งหมายถึงธรรมที่จะสร้างคนให้เป็นเทพบุตรเทพธิดาด้วยร่างกายที่เป็นมนุษย์นั่นเอง คนที่มีหิริโอตตปปะนอกจากจะเป็นคนที่ไม่ยอมทำบาปแล้วยังเป็นคนที่มีสติเตือนตัวเองตลอดเวลาไม่ว่าจะกระทำการใด ๆ (พระกมลรัตน์ อภิปุณฺโณ (ต่ายลีลาศ) และ พระวิเชียร อภิปุณฺโณ (แสนศรี), 2564)

โดยสรุปหลักพุทธธรรม ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงชุดพุทธธรรมที่รวบรวมมาเป็นเบื้องต้นไว้ควบคุมหรือเป็นเครื่องเตือนใจเป็นมโนธรรมกับผู้ที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อสื่อสารกับผู้อื่นรวมถึงจริยธรรม และมาตรฐานในการสื่อสารใช้งานเทคโนโลยี หิริและโอตตปะของผู้งานเทคโนโลยีสารสนเทศจำเป็นอย่างยิ่งต่อการกระทำใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการตอบสนองข้อความ การเสฟสือล่อแหลมเป็นต้น อีกทั้งปริมาณของข้อมูลจำนวนมากยังไม่ได้คัดกรองหลักโยนิโสมนสิการก็จำเป็นสำหรับการตอบสนองการไขและการผลิตสื่อเป็นต้น

การใช้เทคโนโลยี

การใช้เทคโนโลยีสื่อสารสารสนเทศ

ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของแต่ละองค์กรอาจแบ่งประเภทแตกต่างกันออกไปพิจารณาจำแนกระบบสารสนเทศตามการสนับสนุนระดับการทำงานในองค์กร จะแบ่งระบบสารสนเทศได้เป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. ระบบประมวลผลรายการ (Transaction Processing Systems - TPS) เป็นระบบที่ทำ หน้าที่ในการปฏิบัติงานประจำทำการบันทึกจัดเก็บ ประมวลผลรายการที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน โดยใช้ ระบบคอมพิวเตอร์ทำงานแทนการทำงานด้วยมือ ทั้งนี้เพื่อที่จะทำการสรุปข้อมูลเพื่อสร้างเป็น สารสนเทศระบบประมวลผลรายการนี้ส่วนใหญ่จะเป็นระบบที่เชื่อมโยงกิจการกับลูกค้า ตัวอย่าง เช่น ระบบการจองบัตรโดยสารเครื่องบิน ระบบการฝากถอนเงินอัตโนมัติ เป็นต้น ในระบบต้อง สร้างฐานข้อมูลที่จำเป็น ระบบนี้มักจัดทำเพื่อสนองความต้องการของผู้บริหารระดับต้นเป็นส่วน ใหญ่เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานประจำได้ผลลัพธ์ของระบบนี้ มักจะอยู่ในรูปของ รายงานที่มี รายละเอียด รายงานผลเบื้องต้น

2. ระบบสำนักงานอัตโนมัติ (Office Automation Systems - OAS) เป็นระบบที่สนับสนุนงานในสำนักงาน หรืองานธุรการของหน่วยงาน ระบบจะประสานการทำงานของบุคลากรรวมทั้งกับบุคคลภายนอก หรือหน่วยงานอื่น ระบบนี้จะเกี่ยวข้องกับการจัดการเอกสาร โดยการใช้ซอฟต์แวร์ด้านการพิมพ์การติดต่อผ่านระบบไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้นผลลัพธ์ ของระบบนี้มักอยู่ในรูปของเอกสาร กำหนดการ สิ่งพิมพ์

3.ระบบงานสร้างความรู้(Knowledge Work Systems - KWS) เป็นระบบที่ช่วยสนับสนุน บุคลากรที่ทำงานด้านการสร้างความรู้เพื่อพัฒนาการคิดค้นสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ ความรู้ใหม่เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในหน่วยงาน หน่วยงานต้องนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาสนับสนุนให้การพัฒนาเกิดขึ้นได้โดยสะดวกสามารถแข่งขันได้ทั้งในด้าน เวลา คุณภาพ และราคา ระบบต้องอาศัยแบบจำลองที่สร้างขึ้น ตลอดจนการทดลองการ

ผลิตหรือ ดำเนินการ ก่อนที่จะนำเข้ามาดำเนินการจริงในธุรกิจ ผลลัพธ์ของระบบนี้ มักอยู่ในรูปของ สิ่งประดิษฐ์ ตัวแบบ รูปแบบ เป็นต้น

4. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (Management Information Systems - MIS) เป็น ระบบสารสนเทศสำหรับผู้ปฏิบัติงานระดับกลาง ใช้ในการวางแผน การบริหารจัดการ และการ ควบคุม ระบบจะเชื่อมโยงข้อมูลที่มีอยู่ในระบบประมวลผลรายการเข้าด้วยกัน เพื่อประมวลและสร้างสารสนเทศที่เหมาะสมและจำเป็นต่อการบริหารงาน ตัวอย่าง เช่น ระบบบริหารงานบุคลากร ผลลัพธ์ของระบบนี้ มักอยู่ในรูปของรายงานสรุป รายงานของสิ่งผิดปกติ

5. ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision Support Systems – DSS) เป็นระบบ ที่ช่วย ผู้บริหารในการตัดสินใจสำหรับปัญหา หรือที่มีโครงสร้างหรือขั้นตอนในการหาคำตอบที่แน่นอน เพียงบางส่วน ข้อมูลที่ใช้ต้องอาศัยทั้งข้อมูลภายในกิจการและภายนอก กิจการประกอบกัน ระบบยัง ต้องสามารถเสนอทางเลือกให้ผู้บริหารพิจารณา เพื่อเลือก ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดสำหรับ สถานการณ์นั้น หลักการของระบบ สร้างขึ้นจากแนวคิด ของการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยการตัดสินใจ โดยให้ผู้ใช้ได้ตอบโดยตรงกับระบบ ทำให้สามารถ วิเคราะห์ปรับเปลี่ยนเงื่อนไขและกระบวนการ พิจารณาได้ โดยอาศัยประสบการณ์ และ ความสามารถของผู้บริหารเอง ผู้บริหารอาจกำหนด เงื่อนไขและทำการเปลี่ยนแปลง เงื่อนไขต่างๆ ไปจนกระทั่งพบสถานการณ์ที่เหมาะสมที่สุด แล้วใช้ เป็นสารสนเทศที่ช่วย ตัดสินใจรูปแบบของผลลัพธ์ อาจอยู่ในรูปของ รายงานเฉพาะกิจ รายงาน การวิเคราะห์ เพื่อตัดสินใจ การทำนาย หรือ พยากรณ์เหตุการณ์

6. ระบบสารสนเทศสำหรับผู้บริหารระดับสูง (Executive Information System - EIS) เป็นระบบที่สร้างสารสนเทศเชิงกลยุทธ์สำหรับผู้บริหารระดับสูง ซึ่งทำหน้าที่กำหนด แผนระยะยาว และเป้าหมายของกิจการสารสนเทศสำหรับผู้บริหารระดับสูงนี้จำเป็นต้อง อาศัยข้อมูลภายนอก กิจกรรมเป็นอย่างมาก ยิ่งในยุคปัจจุบันที่เป็นยุค Globalization ข้อมูลระดับโลก แนวโน้มระดับ สากลเป็นข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการแข่งขันของธุรกิจ ผลลัพธ์ของระบบนี้มักอยู่ในรูปของการ พยากรณ์/การคาดการณ์ (UNKNOWN, 2556)

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนี้ ผู้เขียนยกขึ้นมาเพื่อชี้การพัฒนาระบบการบริหาร องค์กรที่เป็นมาตรฐานการใช้เทคโนโลยีในปัจจุบัน มุ่งเน้นที่การบริหารหน่วยงาน การศึกษาที่เป็นไปตาม พรบ.พระปริยัติธรรม 2562 เพื่อพัฒนาองค์กรการศึกษาของการ คณะสงฆ์ให้ทัดเทียม ในการบริหารสารสนเทศเพื่อการศึกษาของสำนักศาสนศึกษาพระ ปริยัติธรรมกับระบบบริหารสถานศึกษาแผนกสามัญที่ทัดเทียมระดับชั้นกัน

เทคโนโลยี Artificial intelligence (AI) คืออะไร ?

AI (Artificial intelligence) คือ เทคโนโลยีที่สามารถประมวลผลข้อมูลอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพสูง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากข้อมูล (Machine Learning) เพื่อสร้างโมเดลที่สามารถทำนายผลลัพธ์จากข้อมูลต้นฉบับได้อย่างแม่นยำ โดยใช้วิธีการประมวลผลทางคณิตศาสตร์ และสถิติเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล (KNOWLEDGE, 2566)

ประเภทของ Artificial intelligence (AI) มีอะไรบ้าง ?

1. **Machine Learning (ML)** โมเดลทางคอมพิวเตอร์ที่สามารถเรียนรู้และปรับปรุงความแม่นยำได้ด้วยตนเองจากข้อมูลที่มนุษย์ใส่ข้อมูล
2. **Deep Learning** รูปแบบของ AI ที่ใช้โครงข่ายประสาทเทียม (Neural Network) เพื่อเรียนรู้ และสร้างโมเดลการจำแนกหรือการทำนายที่มีความซับซ้อน
3. **Natural Language Processing (NLP)** การประมวลผลภาษาของมนุษย์ เพื่อเข้าใจความหมาย และแปลความหมายเป็นข้อมูลที่เครื่องคอมพิวเตอร์สามารถเข้าใจได้
4. **Robotics** ระบบ AI ที่ใช้ในการสร้างหุ่นยนต์เพื่อทำงานต่าง ๆ เช่น งานอุตสาหกรรม การแพทย์ และการบริการ
5. **Computer Vision** การประมวลผลภาพ และวิดีโอเพื่อให้เครื่องคอมพิวเตอร์สามารถ แยกแยะวัตถุ รูปร่าง และคุณสมบัติต่าง ๆ ของภาพนั้น

จุดประสงค์ของการใช้งาน AI คืออะไร?

จุดประสงค์ของการใช้ AI คือ การช่วยให้มนุษย์สามารถตัดสินใจสิ่งที่ซับซ้อนได้ง่ายขึ้น ด้วยข้อมูลที่มาจากการสกัดของ AI สามารถช่วยให้มนุษย์เข้าใจได้ง่ายมากยิ่งขึ้น และที่สำคัญสามารถช่วยให้มนุษย์ทำงานลดน้อยลง รวมถึงงานไหนที่เสี่ยงต่อความอันตรายต่อชีวิตของมนุษย์ เช่น การก่อสร้างตึก การทำการตลาดด้วย AI หรือ การทดลองทางวิทยาศาสตร์ ของมนุษย์ AI สามารถช่วยเหลือได้ ในปี 2023 มนุษย์ทั่วโลกได้หันมาใช้ AI มากยิ่งขึ้น โดยอุตสาหกรรมที่มีการพูดถึงและนำ AI มาใช้ คือ การตลาด เนื่องจาก AI สามารถลดความเลื่อมล้ำในการเข้าถึงข้อมูลความรู้ได้ และช่วยประหยัดเวลาให้มนุษย์มีเวลาในการทำงานอย่างอื่นมากขึ้น ซึ่งการที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในเชิงพาณิชย์นี้ ก็อาจต้องมีการพัฒนา วิจัย เพื่อให้สอดคล้องกับงานที่มนุษย์เลือกให้ AI ทำ

นักเรียนใช้ AI เขียนเรียงความ?

การผนวกรวมปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ากับขอบเขตของการศึกษา ทำให้เกิดความกังวลที่เพิ่มขึ้นในหมู่นักการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนที่ใช้ AI ในการเขียนเรียงความ การคัดลอกผลงาน และการใช้ AI ในทางที่ผิดในงานโรงเรียนของนักเรียน มีแนวโน้มที่

เพิ่มขึ้นของนักเรียนที่ใช้เครื่องมือที่ขับเคลื่อนด้วย AI เพื่อช่วยในการสร้างเรียงความและเอกสารทางวิชาการ

แม้ว่าสิ่งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์มากมาย เช่น ประสิทธิภาพการเขียนที่ดีขึ้นและทักษะทางภาษาที่ดีขึ้น แต่ก็ยังทำให้เกิดข้อกังวลเกี่ยวกับการใช้ AI อย่างมีจริยธรรมและศักยภาพในการไม่ซื่อสัตย์ทางวิชาการ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นสำหรับนักการศึกษาและสถาบันที่จะต้องพัฒนากลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพเพื่อจัดการการใช้ AI ในหมู่นักเรียน เพื่อให้มั่นใจถึงการใช้งานที่มีความรับผิดชอบ ในขณะเดียวกันก็หล่อเลี้ยงการเติบโตของพวกเขา ในฐานะนักคิดและนักเขียนอิสระ ที่เราจะสำรวจเครื่องมือและกลยุทธ์ที่จะช่วยให้นักการศึกษาจัดการการใช้งาน AI ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ปัญหาที่เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับการใช้ AI ของนักเรียนที่ใช้ AI

ด้วยการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของโซลูชันที่ขับเคลื่อนด้วย AI นักเรียนของเราจึงเป็นหนึ่งในบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากเทคโนโลยีนี้มากที่สุด แม้ว่า AI จะให้ประโยชน์มากมาย แต่ก็ยังนำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่ที่สำคัญ 3 ประการที่อาจควบคุมไม่ได้หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง (Nguyen, 2566)

1. นักเรียนใช้ AI เขียนเรียงความ

นับตั้งแต่ ChatGPT เกิดขึ้น นักการศึกษามีความกังวลเกี่ยวกับการลอกเลียนแบบเมื่อใช้อย่างเหมาะสม AI สามารถช่วยให้นักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้นในการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จ มันยังสามารถเสนอความคิดและมุมมองที่พวกเขาอาจไม่เคยคิดมาก่อนก่อนที่จะช่วยพวกเขาจากความน่าเบื่อของการวิจัยและให้เวลาพวกเขาในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อย่างไรก็ตามหากนักเรียนพึ่งพา AI อย่างมากในการทำงานทั้งหมดให้กับพวกเขามันจะบ่อนทำลายความสมบูรณ์ของระบบการศึกษาและนำไปสู่การลอกเลียนแบบและการประพฤติมิชอบทางวิชาการเพิ่มขึ้น สิ่งนี้ส่งเสริมความพึงพอใจทางปัญญาในที่สุดและขัดขวางความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์และความเข้าใจของนักเรียน

2. การโกง

นอกจากนี้ยังสามารถใช้ AI ในทางที่ผิดเพื่อโกงระหว่างการสอบ และความไม่ซื่อสัตย์ทางวิชาการแม้กระทั่งก่อนการถือกำเนิดของ AI เป็นปัญหาสำคัญสำหรับนักการศึกษา และการมีอยู่ของ AI ก็ทำให้มันแย่ลงเพื่อให้ปัญหาซับซ้อนเครื่องตรวจจับ AI ที่มีอยู่ไม่ได้ทำงานที่สมบูรณ์แบบในการแยกเนื้อหาของมนุษย์ออกจากเนื้อหาที่สร้างโดย AI เสมอไป ดังนั้นภาระเพิ่มเติมนี้เพื่อป้องกันการทุจริตทางวิชาการด้วยการใช้เครื่องมือ AI จึงอยู่บนบ่าของเราตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

3. ข้อมูลที่ผิด

ในขณะที่แชทบอท AI เช่น Bing AI และ Google Bard สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ต และสามารถให้ข้อมูลล่าสุดแก่ผู้ใช้ได้ แต่ในตอนท้ายของวัน AI ก็ยังไม่ใช้แหล่งข้อมูลที่ผ่านมา การตรวจสอบแล้ว นี่เป็นเพราะ AI ได้รับการฝึกฝนโดยใช้ข้อมูลจำนวนมากจากอินเทอร์เน็ตและเป็นไปได้ว่าข้อมูลเหล่านี้บางส่วนไม่ได้มาจากแหล่งข้อมูลที่ผ่านมา การตรวจสอบและน่าเชื่อถือ และนี่เป็นความกังวลที่น่ากังวลสำหรับนักการศึกษาเพราะจะนำไปสู่ข้อมูลที่ผิดและเบี่ยงเบนนักเรียนจากการได้รับความรู้และข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง

“จริยธรรมการสื่อสารสารสนเทศ”

ข้อตั้งข้อเปรียบเทียบการสื่อสารหรือการเทศน์สอนกับการใช้เทคโนโลยีสื่อออนไลน์และสื่อสังคมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการสื่อสารหรือเนื้อหาที่ชัดเจนหลายประเด็น ที่สำคัญคือบทบาทในกระบวนการสื่อสารที่เปลี่ยนจากการสื่อสารทางเดียวเป็นการสื่อสารแบบสองทางมากขึ้น การตัดสินใจและกำหนดประเด็นการสื่อสารไม่ได้อยู่ที่กองบรรณาธิการหรือองค์กรสื่อเพียงอย่างเดียว เพราะพลเมือง ภาคประชาชน ผู้รับสารมีบทบาทในการกำหนดทิศทางของข่าวและประเด็นของสังคมเพิ่มมากขึ้น ดังที่เห็นหลายกรณีว่าองค์กร สื่อวิทยุกระแสและประเด็นที่คนบนโลกออนไลน์ให้ความสนใจมาต่อยอดประเด็นเป็นข่าวบน สื่อกระแสหลัก นอกจากนั้นพฤติกรรมการรับสารที่เปลี่ยนไป การเลือกในสิ่งที่สนใจ การมีช่องทางในการรับข่าวสารที่เพิ่มขึ้น ทำให้สื่อต้องปรับตัวสู่การเป็นคอนเวอร์เจนต์ (Convergent) และพยายามตอบสนองการเข้าถึงข่าวสารในทุกแพลตฟอร์ม (Platform) ขณะเดียวกันการปฏิสัมพันธ์ที่ทำได้อย่างรวดเร็วและง่ายผ่านสื่อออนไลน์และสื่อสังคมทำให้เกิดกระบวนการร่วมมือกันระหว่างสื่อกับผู้รับสารในกระบวนการสื่อสารมากขึ้นในหลายรูปแบบ เช่นการระดมข้อมูล การใช้ข้อมูลข่าวจากสื่อสังคม การมีชุมชนออนไลน์ช่วยตรวจสอบ และให้ข้อมูลข่าว เป็นต้น จากการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการสื่อสารและการพัฒนาของ เทคโนโลยีที่นำมาใช้ ผลที่เกิดขึ้นในเชิงข้อกังวลด้านจริยธรรมการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์และ สื่อสังคมเป็นประเด็นในการหารือและศึกษาของทั้งวิชาการและวิชาชีพด้านสื่ออย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการปรับตัวที่เหมาะสม

ประเด็นสำคัญตามกรอบจริยธรรมที่นักวิชาการมองว่าต้องมีการตรวจสอบในรายละเอียดและปรับแนวทางจริยธรรมในการปฏิบัติให้เหมาะสมกับลักษณะของสื่อออนไลน์ และสื่อสังคม ประกอบด้วยประเด็นสำคัญคือ ประเด็นการรักษามาตรฐานความน่าเชื่อถือของ การรายงานข่าวท่ามกลางข้อมูลที่ไหลอยู่ในวงจรข่าวจำนวนมาก ประกอบด้วยข้อความที่ เป็นความเห็น ข้อมูลที่ตรวจสอบได้และยังตรวจสอบไม่ได้ ตลอดจนข่าวลือ ผู้สื่อข่าวและ องค์กรสื่อจะอย่างไรในการรักษาความน่าเชื่อถือในการใช้

ข้อมูลและการรายงานข้อมูลผ่าน สื่อออนไลน์และสื่อสังคม ประเด็นในเรื่องการตอบสนองความต้องการของผู้อ่านที่เลือกในสิ่ง เฉพาะความสนใจ การดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน/ผู้ชมข่าว และแรงกดดันทางธุรกิจที่สื่อต้อง หารรายได้เพื่อยุ่รอด นำไปสู่แรงกดดันในการตัดสินใจระหว่างการนำเสนอข่าวที่รักษา มาตรฐานของจรรยาบรรณสื่อ กับเรื่องราวที่เป็น กระแส มีอารมณ์ความรู้สึก หรือ “ดราม่า” รวมถึงประเด็นในเรื่องการใช้ข้อมูลจากสื่อออนไลน์และสื่อสังคมที่มีอยู่ทั่วไปกับหลักของ ลิขสิทธิ์ และสิทธิส่วนบุคคลในการน าข้อมูลมาใช้เผยแพร่ต่อสาธารณะ และที่สำคัญคือ ท่ามกลางการนำเสนอข้อมูลแบบข้ามสื่อ/หลากหลายสื่อ นั้น การรักษาคุณค่าข่าว และความ น่าเชื่อถือของข้อมูลข่าว องค์กรสื่อและผู้สื่อข่าวทำอย่างไร จากประเด็นข้างต้น ท่ามกลางความสำคัญและค่านิยมสื่อออนไลน์ประเภทเว็บไซต์และสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ที่เพิ่มมากขึ้นในกระบวนการสื่อข่าวขององค์กร สื่อในประเทศไทยและต่างประเทศ ก็ยังคงมีข้อถกเถียงกันในเรื่องด้านจริยธรรมการใช้งาน กรอบการปฏิบัติในการใช้งาน จากการเสวนา งานในหัวข้อ “จริยธรรมสื่อกับการ ใช้ Social Media” จัดโดยชมรมผู้สื่อข่าวสารเทคโนโลยีสารสนเทศ นักวิชาการและนักวิชาชีพด้านสื่อ ให้ความเห็นต่อข้อจริยธรรมในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) 4 ประเด็น ได้แก่

ความโปร่งใสของการ “ให้ข้อมูล” กับ “เรื่องส่วนตัวและความคิดเห็น” ตลอดจนการ แสดงจุดยืนต่อประเด็นของผู้สื่อข่าวกับจุดยืนขององค์กร

ความรับผิดชอบต่อข้อมูลที่ส่งผ่านออกไปควรเป็นขององค์กรหรือผู้สื่อข่าว

กรอบความรับผิดชอบต่อภาวะการสื่อสารที่ “รวดเร็วและสื่อสารสองทาง” กับ “การรักษาความถูกต้องในการรายงานข่าว”

ขอบเขตของการนำข้อมูลมาใช้ การแบ่งปันข้อมูลกับการละเมิดข้อมูล (FAIR Use)

ในขณะที่สื่อต่างประเทศก็มีการสรุปประเด็นทางจริยธรรมในการใช้สื่อออนไลน์และสื่อ สังคมในการรายงานข่าวไว้ 5 ประเด็น คือ

ความถูกต้องที่ต้องมาก่อนความเร็ว (Accuracy VS Speed) เนื่องจากสื่อสังคม (Social Media) มีทั้งเรื่องที่เป็นข่าวด่วน (Breaking News) และข่าวหลอก ข่าวลือที่ อาจแฝงมาได้ง่าย ซึ่งอาจทำให้เกิดรายงานข่าวเกิดความผิดพลาด และส่งผลกระทบในวงกว้าง ดังนั้น จริยธรรมในเรื่องของการตรวจสอบความถูกต้อง ตรวจสอบข้อเท็จจริงเป็นสิ่งที่ยังจำเป็นในการทำข่าว และต้องเข้าถึงประเด็นและข้อมูลให้ได้อย่างรวดเร็วเพื่อตอบสนองความต้องการในเรื่องความเร็วไปพร้อม ๆ กันด้วย อย่างไรก็ตามความถูกต้องต้องมาก่อนความเร็วเสมอ

ความโปร่งใส (Transparency) เป็นประเด็นแนวปฏิบัติในการทำข่าวที่สำคัญมากเพื่อ รักษาความถูกต้องและความน่าเชื่อถือขององค์กร โดยเฉพาะในการรายงานสดผ่านสื่อ

ออนไลน์และสื่อสังคม เช่น Liveblog, Live Coverage, Live Tweet เป็นต้น บนสื่อเหล่านี้การอ้างอิง และการลิงค์กลับไปที่ดินต่อของข้อมูลเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้สื่อข่าวควรทำ เพื่อแสดงถึงความโปร่งใสของข้อมูลที่นำเสนอ

การเพิ่มคุณค่าให้ข่าวที่นำเสนอ (Adding Value) ในมิติของจริยธรรมในการใช้สื่อออนไลน์และสื่อสังคม การเพิ่มคุณค่าให้กับเรื่องราวด้วยข้อมูลที่รอบด้าน การให้พื้นที่ในการถกเถียง แลกเปลี่ยนจากทุกฝ่ายอย่างครบถ้วน เป็นสิ่งที่ควรทำบนสื่อดังกล่าว มากกว่าแค่การทำซ้ำข้อมูลจากสื่อหนึ่งไปอีกสื่อหนึ่งโดยไม่ให้ข้อมูลที่แตกต่างเพิ่มเติม

การแก้ไขข้อผิดพลาดให้ถูกต้อง (Correction) ในการนำเสนอข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์ และสื่อสังคม ความรวดเร็วทำให้เกิดความผิดพลาดได้ เช่น กรณีการสะกดผิด ข้อมูลที่ไม่เปลี่ยนแปลง เมื่อรายงานไปแล้ว ทำให้เกิดความผิดพลาดก็เป็นได้ ดังนั้น การแก้ไขข้อผิด และแจ้งให้ผู้ติดตามทราบให้ชัดเจนว่ามีข้อผิดพลาดและได้แก้ไขแล้วเป็นแนวทางปฏิบัติที่ผู้สื่อข่าวต้องยึดถือเพื่อรักษาจริยธรรมในการรายงานข้อมูลให้ถูกต้อง

การจัดการความขัดแย้งและข้อถกเถียงที่เกิดจากข้อเขียน/ข่าวที่นำเสนอ (Dealing with Trolls) การปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นได้บนสื่อออนไลน์และสื่อสังคมทำให้มีการคอมเมนต์แสดงความเห็น และนำไปสู่การถกเถียงกันในเรื่องที่มีความเห็นแตกต่างได้ ผู้สื่อข่าวและกองบรรณาธิการต้องมีหลักในการจัดการกับความเห็นต่างที่เกิดขึ้นจากสิ่งที่ยังงานข่าวไป หรือถ้ามีการโจมตีโดยตรงต่อผู้สื่อข่าวต่อประเด็นหรือข่าวที่ นำเสนอผ่านสื่อออนไลน์และสื่อสังคม ผู้สื่อข่าวต้องมีวิธีการในการจัดการปัญหาเพื่อ

ลดความขัดแย้งนั้นแต่ยังรักษามาตรฐานการรายงานข้อเท็จจริงได้ โดยไม่ปล่อยให้คน บนโลกออนไลน์มีอิทธิพลเหนือการนำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริงของผู้สื่อข่าว

นอกจากนี้ สื่อออนไลน์และสื่อสังคมทำให้เกิดรูปแบบของการสื่อข่าวแบบใหม่คือการมีส่วนร่วมของผู้อ่านในกระบวนการสื่อข่าว การสื่อสารที่เป็นสองทาง มีการโต้ตอบ แสดง ความเห็น ในขณะเดียวกัน ผู้อ่าน และชุมชนคนบนโลกออนไลน์กลายเป็นแหล่งข่าว และที่มา ของข้อมูลใหม่ ๆ ของผู้สื่อข่าวในยุคดิจิทัล 3 Janine Gibson ของหนังสือพิมพ์ The Guardian อธิบายไว้ว่า ความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนมากขึ้นระหว่างผู้สื่อข่าวและการทำงานกับเครือข่ายสังคม ออนไลน์ การใช้งานเครื่องมือสื่อสังคมมาเป็นส่วนหนึ่งในการหาข่าว รายงานข่าว กระจายข่าว และโปรโมตเนื้อหา ทำให้ผู้สื่อข่าวต้องใช้กรอบการตัดสินใจ ในการคัดกรองข่าวสาร ข้อมูล และ การตัดสินใจในการนำเสนอข้อมูลนั้นที่เข้มข้นมากขึ้น หลักเดิมในการทำงานข่าวในเรื่องการ ตรวจสอบข้อมูลยังคงต้องถูกนำมาใช้ แต่มีการปรับรูปแบบ วิธีการ และเพิ่มความเข้มข้นที่มากขึ้น เช่นเดียวกับความเห็นจาก Torin Douglas ผู้สื่อข่าวสายมีเดียของ BBC ที่ระบุว่า การใช้ ข้อมูล ระดมข้อมูลจากสื่อสังคมนั้นเป็นประโยชน์มากสำหรับงานข่าว เป็นวิธีการที่ติดตาม เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วได้ทัน

ถ่วงที และยังช่วยผู้สื่อข่าวให้เข้าถึงแหล่งข่าว แหล่งข้อมูล ที่ไม่เคยเข้าถึง หรือนึกไม่ถึงมาก่อน แต่ข้อเสียที่ต้องระวังก็คือ การไม่ตรวจสอบข้อมูล และไม่มี จริยธรรมในการเข้าถึง และนำมาใช้ สามารถสร้างปัญหาความในกรณีของสื่อไทยก็มีเสียง สะท้อนในเรื่องดังกล่าว โดยประเด็นที่สำคัญด้านจริยธรรมต่อกรณีนี้ คือ เรื่องของการตรวจสอบข้อมูล การได้มาซึ่งข้อมูลในกระบวนการหาข่าว ลิขสิทธิ์ และสิทธิส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูล ที่ ผู้สื่อข่าวจะนำไปใช้ประกอบการรายงานข่าว คำถามด้านจริยธรรมต่อบทบาทเรื่องการคัดกรองข่าวสารในฐานะนายทวารข่าวสาร การปฏิบัติตามจริยธรรมเรื่องความน่าเชื่อถือ (Credibility) ของข่าวออนไลน์และเนื้อหาข่าวในรูปแบบดิจิทัลเป็นสิ่งที่นักวิจัยต่างประเทศให้ความสำคัญใน การศึกษาการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลกระทบมาจากเทคโนโลยี

นักวิชาการยังระบุด้วยว่าในการใช้เทคโนโลยีในการรวบรวมหาข้อมูลข่าวและนำเสนอข่าวไปสู่ ผู้รับสารท่ามกลางความรวดเร็วของการใช้สื่อออนไลน์และสื่อสังคมนั้นมีประโยชน์ในการทำให้การรายงานข่าวมีความสดใหม่ น่าสนใจมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็เกิดเหตุที่ข้อมูลถูกบิดเบือน ไม่ครบถ้วน และลดคุณภาพของการรายงานข่าวที่รอบด้านลง (สกุลศรี ศรีสารคาม, 2557)

สรุป

เราไม่สามารถหลบหนีจากเทคโนโลยีได้เลย เพราะเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญทั้งกับตัวเราคนรอบข้าง และผู้คนในสังคมที่เราอาศัยอยู่ ในเมื่อทุกสิ่งบนโลกนี้มีทั้งข้อดีและข้อเสีย มีประโยชน์และมักมีโทษอยู่เสมอ เราก็ควรเลือกใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีให้มากที่สุด ต้องรับสื่ออย่างมีสติมาสติ เพื่อไม่ให้เกิดโทษทั้งแก่ตนเองคนรอบข้าง หรือแก่คนในสังคม ทั้งนี้เราควรพิจารณาถึงสภาพจิตใจของเราเป็นหลักว่า เมื่อเรารับสื่อหรือสร้างสื่อแล้วใจของเราเศร้าหมองหรือผ่องใสกันแน่ เรามีความสุข หรือได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากสื่อที่เรารับมาในแต่ละวัน อีกทั้งเราจะต้องรู้เท่าทันสื่ออีกด้วยว่าสื่อที่เรารับมานั้นจริงเท็จแค่ไหนมีที่มาที่ไปอย่างไร มีความน่าเชื่อถือได้มากน้อยแค่ไหน เราจะต้องวิเคราะห์และหาข้อมูลเพิ่มเติมอยู่เสมอ ยิ่งตอนนี้ AI กำลังแผ่หลายมากในสังคมและเพราะ AI มีขีดความสามารถมากในการประมวลผลข้อมูลที่รวดเร็วและใกล้เคียงความจริง แต่ AI ไม่มีพุทธธรรมจริยธรรมหรือปัญญาคอยกำกับ เราจำเป็นต้องมีสติมาสติ มีโยนิโสมนสิการ และมีหิริโอตตปปะ ในการรับการสื่อสารหรือสร้างสื่อสารด้วยตัวเราเอง เมื่อเรามีหลักยึดเช่นนี้แล้วก็เชื่อได้ว่าเราจะได้ประโยชน์จากสื่ออย่างมากมายมหาศาลแน่นอน

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ทิพย์ ชุติศักดิ์พาณิชย์. (2560). *พุทธวิถีการสื่อสารมรรคมงคล 8 สำหรับเจนเนอเรชันวาย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธรรมนิเทศ) พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระกมลรัตน์ อภิปัญญา (ต่ายลีลาศ) และ พระวิเชียร อธิปัญญา (แสนศรี). (2564). การเข้าถึงสื่อออนไลน์ด้วยพุทธธรรม. *วารสารปรัชญาปริทรรศน์*, 26(2), 234-235.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2543). *พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระอธิการนิรันดร์ กนต์สีโล (ขอนแก่นกลาง). (2564). แนวทางการใช้หลักโยนิโสมนสิการ เพื่อลดปัญหาการเสพติดเทคโนโลยี ในสังคมไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สกุลศรี ศรีสารคาม. (2557). *จริยธรรมการใช้สื่อออนไลน์และสื่อสังคมในกระบวนการสื่อสารของสื่อไทยในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ.
- KNOWLEDGE. (2566). *เทคโนโลยี Artificial intelligence (AI) คืออะไร*. สืบค้น 12 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.mandalasystem.com/blog/th/297/What-is-artificial-intelligence-AI>
- Nguyen, S. (2566). *นักเรียนใช้ AI เขียนเรียงความ*. สืบค้น 12 ธันวาคม 2566, <https://shorturl.asia/QiZEj> August 09, 2023.
- UNKNOWN. (2556). *ระบบสารสนเทศ 6 ชนิด*. สืบค้น 12 ธันวาคม 2566, จาก <https://misneu.blogspot.com/2013/11/6.html>.

การสะท้อนมุมมองเทคโนโลยีกับการเผยแผ่พุทธศาสนา* REFLECTING VIEWS ON TECHNOLOGY PERSPECTIVE AND BUDDHISM DISSEMINATION

พระมหาทองเก็บ ญาณพล, พระคณิน โสภณจิตโต, พระศักดิ์สยาม โชติपाल,
พระมหาชุติชัย วุทธิชัย, พระมหาอภิวัฒน์ ภูริวฑฒโน, พระคณศร สุขเมธ,
พระครูปรีชาภิจจาทร ปณญารโ, พระมหาสวัสดิ์ สุรินทโย,
พระอุดมศักดิ์ จินณธมโม, ศรัณภัสร์ วรกัมพลรัตน์

Phramaha Thongkeb yanapalo, Phra Kanin Sopanajitto, Phra Saksiam Chotipala,
Phramaha Chutichai Wuttijayo, Phramaha Apiwat Papachayo, Phra Khanets Sumedho,
Phrakru Preechakitjaton Panyataro, Phramaha Sawat Surinthachayo,
Phra Udomsak Cinnadhammo, Saranbhasara Saranabhasarasavikabodhi
วัดปากน้ำภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

Wat Paknam Bhasicharoen, Bangkok

Corresponding Author E-mail: Good123gg@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสะท้อนมุมมองเทคโนโลยีกับการเผยแผ่พุทธศาสนา ใช้การศึกษาจากเอกสารงานวิจัย การสังเกต แบบมีส่วนร่วมต่อปรากฏการณ์ทางการใช้เทคโนโลยีในปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า การเผยแผ่พุทธศาสนามีหลากหลายวิธี มีทั้งใช้วิธีการพูด การยกตัวอย่าง วิธีการเขียน ในปัจจุบันมีวัดและคณะสงฆ์ใช้นเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือ สื่อออนไลน์บนโลกอินเทอร์เน็ตนานาชนิดในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพียงแต่ยังมีข้อจำกัดอยู่เฉพาะพระภิกษุที่มีหน้าที่ในการเผยแผ่เท่านั้น ในอนาคตหากมีการใช้เทคโนโลยีในการผลิต สร้างองค์ความรู้ เผยแผ่พระพุทธศาสนา ทั้งใน Facebook, Youtube Line Chat และช่องทางอื่น ๆ ในแบบออนไลน์ทั้งหมดก็จะเป็นประโยชน์ต่อการสื่อสารและเผยแผ่พระพุทธศาสนาในองค์กรรวมได้

คำสำคัญ: มุมมอง; เทคโนโลยี; การเผยแผ่

Abstract

This article aimed to study reflections on technology and the Buddhism dissemination, studied from documents, research, and participatory

*Received February 13, 2024; Revised February 26, 2024; Accepted February 28, 2024

observation on current technology usage phenomena. The results of the study were found that there were many ways to disseminate Buddhism. There were both ways of speaking. giving an example of how to write. At present there are many monasteries and monks use information technology or various types of online media on the internet to spread Buddhism. However, it is still limited to only monks who are responsible for spreading the word. In the future, if technology is used in production to create knowledge, to disseminate Buddhism on Facebook, Youtube, Line Chat, and other online channels. All will be beneficial to communication and dissemination of Buddhism as a whole.

Keywords: Perspective; Technology; Dissemination

บทนำ

พุทธศาสนามีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างมากต่อวัฒนธรรมและปรัชญาในหลายสังคมทั่วโลก ด้วยการสอนเรื่องการทำความเข้าใจตนเองและโลกใบนี้ผ่านการปฏิบัติธรรมและธรรมะ พุทธศาสนาช่วยให้ผู้คนหลายล้านค้นพบความสงบ ความเข้าใจ และวิธีการใช้ชีวิตที่มีคุณธรรม พระพุทธศาสนาเน้นย้ำถึงการปฏิบัติตามหลักธรรมและการทำความเข้าใจกฎของธรรมชาติ (อริยสัจ 4 ทุกข์, สมุทัย, นิโรธ, มรรค) เพื่อนำไปสู่การหลุดพ้นจากทุกข์และความทุกข์ใจ (วิ.ม. (ไทย) 4/14/18) อันเป็นปัญญาที่เกิดจากการคิดถึงเหตุผล การสอนของพุทธศาสนามุ่งเน้นที่คุณธรรม อย่างเช่น การให้ การเมตตา และการสงเคราะห์ ช่วยให้สังคมมีความสามัคคีและเข้าใจกันและกันมากขึ้น

สภาพปัจจุบันสังคมไทยมีความแปลกแยกหลากหลายในแนวความคิดและวิถีชีวิตอันเกิดจากการได้รับประสบการณ์การศึกษาและข้อมูลข่าวสารตามกระแสโลกทุนนิยม และสังคมยุคโลกาภิวัตน์ (พระราชเมธี (วรวิทย์ คงคปณฺญ), 2525) มุ่งเน้นการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้วยเทคโนโลยีและเครื่องมือสื่อสาร วิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ถูกปรับเปลี่ยนให้หลงใหลมัวเมาเสพบริโภควัตถุ (พระไพศาล วิสาโล, 2546) จนหลงลืมวิถีพุทธไปอย่างไม่รู้ตัว ปัจจุบันกลไกควบคุมทางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตได้ส่งผลให้บทบาทและหน้าที่ของพระสงฆ์ก็ปรับเปลี่ยนไปด้วย ในยุคของการพัฒนาเทคโนโลยีและความทันสมัย บทบาทของพระสงฆ์ไทยได้ขยายออกไปครอบคลุมเรื่องราวทางโลกมากขึ้นจากเดิมเป็นเพียงผู้นำทางศาสนาก้าวไปสู่ความเป็นผู้นำในการพัฒนาสังคมควบคู่กันไป พระสงฆ์จึงมีส่วนร่วมในการผลักดันกระบวนการพัฒนาสังคมในฐานะผู้เชื่อมประสาน ผู้ร่วมพัฒนาชุมชน ผู้ส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชนและผู้เป็นแบบอย่างด้านศีลธรรม จริยธรรม

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีได้ก้าวไปสู่ยุคการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) อย่างรวดเร็วและฉับพลัน มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงฐานคิดของบุคคล การประพฤติ การติดต่อสื่อสาร และการทำงาน เทคโนโลยีสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นคือ อินเทอร์เน็ต ได้เข้าสู่วงการธุรกิจ และการพาณิชย์จนเป็นที่นิยมอย่างมากเพราะประสิทธิภาพการสื่อสารที่รวดเร็วทันใจ ปัจจุบันได้มีการพัฒนาจนทำให้เป็นช่องทางสำคัญในการติดต่อสื่อสารอย่างกว้างขวางในสังคมและระหว่างสังคมทั่วโลก มีผลสำคัญต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในสังคม (พินิจ ลาภอนานนท์ และแทนพันธุ์ เสนะพันธุ์ บัวใหม่, 2557) อินเทอร์เน็ตมีหน้าที่ที่หลากหลายขึ้นเพื่อความเหมาะสมกับพัฒนาการของเทคโนโลยี เช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Email) โปรแกรมสนทนา (Chat) เป็นต้น กลายเป็นเครื่องมือสื่อสารสนับสนุนให้ผู้สามารถใช้ประโยชน์เพื่อบรรเทาปัญหาของตนในแต่ละด้าน

การเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยและเทคโนโลยี

เทคโนโลยี (Technology) มาจากภาษากรีกว่า Technologia แปลว่า การกระทำอย่างมีระบบ หมายความว่า การนำเอาความรู้ แนวความคิด ประสบการณ์ วิธีการที่เป็นระบบระเบียบ รวมทั้งผลิตผลด้านวิทยาศาสตร์ และ ผลิตผลด้านวิศวกรรม (พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, 2546) ได้อธิบายไว้ว่า เทคโนโลยี หมายถึงวิทยาการที่เกี่ยวกับศิลปะในการนำเอาวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติและอุตสาหกรรม หรือหมายถึงการประยุกต์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์มาใช้เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ และก่อให้เกิดวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องจักร แม้กระทั่งองค์ความรู้นามธรรมใหม่ ๆ เพื่อให้การดำรงชีวิตของมนุษย์ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น

เทคโนโลยี (Technology) เป็นการการประยุกต์เอาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทำให้เกิดประโยชน์ต่อมนุษย์ เป็นเครื่องมือที่ช่วยประมวลผลข้อมูลสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology: IT) หมายถึง เทคโนโลยีสำหรับการประมวลผลสารสนเทศ ซึ่งครอบคลุมถึงการรับ-ส่ง การแปลง การจัดเก็บ การประมวลผล และการสืบค้น ดังนั้น เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นพัฒนาการด้านการจัดการข้อมูล ตั้งแต่การรับข้อมูลเพื่อนำมาจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ลดความซับซ้อนในการจัดเก็บข้อมูล มีความสะดวกรวดเร็วในการค้นข้อมูลมาใช้งาน กำหนดสิทธิผู้เกี่ยวข้องกับการใช้ข้อมูลในระบบ และจะปรับเปลี่ยนการให้บริการข้อมูลไปตามกระแสการพัฒนาของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เมื่อศักยภาพของเทคโนโลยีมีความสำคัญและมีความจำเป็นจึงเห็นช่องทางดังกล่าวจะเป็นเครื่องมือแห่งยุคสมัยในการสื่อสารแนวคิด แนวปฏิบัติ อุดมคติในทางพระพุทธศาสนาได้

การเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย และเทคโนโลยีได้ส่งผลกระทบอย่างมากต่อสังคมและวิถีชีวิตของมนุษย์ในทุกด้าน รวมถึงการศึกษา การทำงาน และการสื่อสาร ทำให้โลก

เราเปลี่ยนไปอย่างไม่เคยมีมาก่อน เทคโนโลยีในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้า ทำให้มนุษย์มีสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ กันออกไป ทำให้เกิดเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นนั้นเรียกว่า เทคโนโลยีท้องถิ่น และมีการปรับปรุงเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในท้องถิ่นของตน (คณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2550)

การเข้าถึงข้อมูล อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีดิจิทัลได้เปิดโอกาสให้ผู้คนเข้าถึงข้อมูลและความรู้ได้อย่างไม่จำกัด ทำให้การเรียนรู้และการแบ่งปันความรู้เป็นไปได้ง่ายและรวดเร็วขึ้นกว่าเดิม การสื่อสาร เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ปฏิวัติวิธีที่เราติดต่อสื่อสารกัน จาก การสื่อสารทางไปรษณีย์หรือโทรศัพท์บ้านสู่การใช้อีเมล โซเชียลมีเดีย และแอปพลิเคชันส่งข้อความ ทำให้การติดต่อกันระหว่างผู้คนทั่วโลกเป็นไปได้อย่างไม่มีข้อจำกัด การทำงาน เทคโนโลยีได้เปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานทั้งในด้านของสถานที่ทำงาน เช่น การทำงานจากที่บ้าน และเครื่องมือที่ใช้ในการทำงาน เช่น การใช้คอมพิวเตอร์และซอฟต์แวร์เฉพาะทาง ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นมากขึ้นการบริโภค ยุคดิจิทัลได้เปลี่ยนวิธีที่เราซื้อสินค้าและบริการ การช้อปปิ้งออนไลน์ และบริการสตรีมมิ่งเป็นตัวอย่างของการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมผู้บริโภคที่ได้รับอิทธิพลจากเทคโนโลยี

การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ในขณะที่เทคโนโลยีได้ทำให้ชีวิตของเราสะดวกสบายและเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้น มันก็นำมาซึ่งความท้าทายใหม่ ๆ เช่น ความเสี่ยงต่อความเป็นส่วนตัว ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพจากการใช้เวลากับหน้าจอมากเกินไป และความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยีทำให้เราต้องคิดหาวิธีใช้เทคโนโลยีอย่างมีสติและรับผิดชอบ

ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีและพุทธศาสนาสามารถสำรวจได้จากหลายมุมมอง โดยเทคโนโลยีไม่เพียงแต่มีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงวิธีที่เราใช้ชีวิตและสื่อสารกัน ในสังคมสมัยใหม่เท่านั้น แต่ยังมีอิทธิพลต่อวิธีที่เราศึกษาและปฏิบัติธรรมศาสนารวมถึงพุทธศาสนาด้วยเช่นกัน ด้านล่างนี้ คือ การสำรวจความสัมพันธ์นี้

การเข้าถึงธรรมะ เทคโนโลยีได้ทำให้การเข้าถึงธรรมะและการสอนของพุทธศาสนาเป็นเรื่องง่ายและสะดวกสบายมากขึ้น ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น แอปพลิเคชันสำหรับการฝึกสมาธิ เว็บไซต์ที่เผยแพร่คำสอน และโซเชียลมีเดียที่มีการแชร์บทความและวิดีโอเกี่ยวกับพุทธศาสนา

การศึกษา และปฏิบัติธรรมอย่างเข้มข้น เทคโนโลยีให้โอกาสในการเรียนรู้ และปฏิบัติตามหลักธรรมผ่านคอร์สออนไลน์ และการสตรีมมิ่ง การสอนสดจากสถานที่ศักดิ์สิทธิ์หรือจากครูบาอาจารย์ที่มีชื่อเสียง

การประยุกต์ใช้ธรรมะในชีวิตประจำวัน ด้วยเทคโนโลยี คำสอนของพุทธศาสนาสามารถถูกประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ง่ายขึ้น โดยผ่านแอปพลิเคชันที่ช่วยให้ผู้ฝึก

สามารถบันทึกการนั่งสมาธิ ติดตามความคืบหน้า และรับคำแนะนำในการปฏิบัติความ
สัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีและพุทธศาสนา

การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology: IT) คือ เครื่องมือทาง
วิทยาศาสตร์ หรือเรียกว่าเทคโนโลยี (Technology) เพื่อช่วยประมวลผลข้อมูลความรู้หรือ
สารสนเทศ (Information) ที่เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ซึ่งครอบคลุมการรับ-ส่ง การแปลง
การจัดเก็บ การประมวลผล และการสืบค้น ดังนั้น เทคโนโลยีสารสนเทศ จึงเป็นเครื่องมือที่
มีการพัฒนาการจัดการชุดข้อมูล ตั้งแต่การรับข้อมูล สามารถนำมาจัดเก็บที่เป็นระบบ ลด
ความซับซ้อนในการจัดเก็บข้อมูล เกิดความสะดวกรวดเร็วในการสืบค้นข้อมูล กำหนดสิทธิ
ผู้เกี่ยวข้องกับการใช้ข้อมูลในระบบ และปรับเปลี่ยนการให้บริการข้อมูลได้ตามกระแสการ
พัฒนาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือที่ส่งผลให้การสื่อสารมี
การพัฒนาถึงระดับเครือข่ายทั่วโลก (Internet) การส่งข้อมูลไปทั่วโลกอย่างไร้พรมแดน แต่
การเผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องอาศัยสื่อทางสารสนเทศโดยเฉพาะทางเอกสาร หนังสือต่าง
ๆ ยังจำเป็นต้องใช้เป็นหลักเพราะให้ประโยชน์สูงสุด เป็นหลักฐานเก็บรักษาได้เป็น
ระยะเวลานานเหมาะแก่ผู้ศึกษา (ผู้รับข้อมูล สารสนเทศ) และสะดวกในการผลิตเพื่อการ
เผยแผ่ข้อมูลข่าวสารได้อย่างกว้างไกลมากขึ้น

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางอินเทอร์เน็ตเข้าถึงคนได้จำนวนมาก และในวง
กว้าง แต่ประชาชนบางกลุ่มมองพระสงฆ์ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ต ในทางที่นำ
สงสัยว่าอาจไม่ใช้จัดทำเนื้อหาทางศาสนาอย่างเดียว พระสงฆ์บางกลุ่มหากไม่มีกฎระเบียบ
ในการใช้อินเทอร์เน็ต อาจก่อให้เกิดความเสียหายได้ ดังนั้น คณะสงฆ์ควรมีองค์การ
สนับสนุน และควบคุมดูแลการใช้อินเทอร์เน็ต เพราะมีแนวโน้มว่าวัดต่าง ๆ ใช้อินเทอร์เน็ต
ในการเผยแผ่หลักธรรมในพุทธศาสนามากขึ้น เนื่องจากประเทศไทยได้เข้าสู่ยุคกระแส
โลกาภิวัตน์การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เผยแผ่ข้อมูลข่าวสารบนระบบอินเทอร์เน็ต
ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการศึกษาในอนาคต มนุษย์ในโลกยุคปัจจุบันจึงแสวงหาและ
ต้องการพึ่งพาเทคโนโลยีในการดำเนินชีวิต การทำงาน เพื่อสนองความต้องการให้ได้มาซึ่ง
ความสุข แม้คำสอนทางศาสนาบางอย่างก็พยายามตีความ และอธิบายด้วยเทคโนโลยีมีนัก
คิดบางคนพยายามอธิบายหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนา เพื่อให้เชื่อมโยงกับหลักการทาง
วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มีการตีความให้เข้ายุคสมัย เช่น การศึกษาของอนุช อาภา
ภิรมย์ เรื่องเทคโนโลยีกับสวรรค์ ความว่า ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ปัจจุบันสามารถสร้างสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ สำหรับผู้คนในโลกได้แล้ว เช่น อานูภาพของ
สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ได้แก่ อาวุธสายฟ้า เป็นอาวุธประจำตัวมีอานุภาพทำลายล้างสูง มีรัศมี

ทำการไกล อาจเทียบได้กับปืนไฟ เครื่องบินรบ ขีปนาวุธ และอาวุธนิวเคลียร์สวรรค์อันสวยงามทั้งหลายดูได้จากสตรีที่แต่งกายด้วยพัสดราภรณ์หรูหรา พบได้ในงานสังสรรค์ และตัวอย่างจากแฟชั่นโชว์ เป็นต้น กลายเป็นสังคมวัตถุนิยมสมัยใหม่ ขณะที่ข้อมูลข่าวสารทางจิตนิยมมีน้อยมากในสภาพการณ์ของโลกปัจจุบัน เรียกกันว่า ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือยุคข่าวสารข้อมูลไร้พรมแดน (วรรณรัช ประเสริฐ, 2560)

การเผยแผ่พุทธศาสนาผ่านดาวเทียม อินเทอร์เน็ต และสื่อใหม่ เนื่องจากโลกก้าวเข้าสู่ยุคสังคมข้อมูลข่าวสารอย่างแท้จริง ทำให้วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง การดำเนินทางธุรกิจส่งผลให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปด้วย เทคโนโลยีเป็นสิ่งที่คู่กับสารสนเทศ トラブใดที่เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าย่อมก่อให้เกิดสารสนเทศที่ทันสมัยไปด้วย (सानิตย์ กายาผาด และคณะ, 2542) ความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้มีการพัฒนาคิดค้นสิ่งอำนวยความสะดวกสบายต่อการดำเนินชีวิต เทคโนโลยีเข้ามาเสริมปัจจัยพื้นฐานได้เป็นอย่างดีเทคโนโลยีทำให้การสร้างที่พักอาศัยมีคุณภาพมาตรฐาน สามารถผลิตสินค้า ให้บริการ ตอบสนองความต้องการของมนุษย์มากขึ้น เทคโนโลยีทำให้ระบบการผลิตสามารถผลิตสินค้าได้เป็นจำนวนมาก ราคาถูกลง สินค้าได้คุณภาพ เทคโนโลยีทำให้การติดต่อสื่อสารกันได้สะดวก การเดินทางเชื่อมโยงถึงกัน ทำให้ประชากรในโลกติดต่อรับฟังข่าวสารกันได้ตลอดเวลา

หากสังคมพระพุทธศาสนามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอินเทอร์เน็ตอย่างกว้างขวาง และมีกฎระเบียบที่ชัดเจนก็จะทำให้มีการเผยแผ่พระพุทธศึกษาสามารถมีอยู่ในทุกที่ ทุกเวลา ทุกคนสามารถศึกษาพระพุทธศาสนาได้ทางอินเทอร์เน็ตในรูปแบบของ e-Learning หรือการเรียนแบบออนไลน์ M-Learning หรือ Mobile-Learning เป็นการเรียนผ่านโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น สามารถศึกษาได้ตลอดเวลาที่มีมือถือ และเข้าระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้นอกจากนั้นคณะสงฆ์สามารถถ่ายทอดสดการแสดงธรรม การประชุมองค์กรทางพระพุทธศาสนาไปทั่วโลก มีเว็บไซต์ทางพระพุทธศาสนาแพร่กระจายมากยิ่งขึ้น มีองค์กรของคณะสงฆ์ไทยดูแลการใช้อินเทอร์เน็ต และมีระบบเครือข่ายของคณะสงฆ์ไทย และจะเป็นสังคมยูบิควิตัส (Ubiquitous Society) คือ สภาพแวดล้อมของคอมพิวเตอร์ที่สามารถใช้ได้ทุกหนทุกแห่งและตลอดเวลา

ในศตวรรษที่ 21 การขยายตัวของอินเทอร์เน็ต ทำให้สามารถเข้าถึงคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ ได้ เพราะการพัฒนาเทคโนโลยีโมบาย เช่น โทรศัพท์มือถือได้ทำให้โลกของเน็ตเวิร์ก และคอมพิวเตอร์ ไม่จำกัดอยู่เพียงแค่ที่บ้านหรือที่ทำงานเท่านั้นแต่สามารถใช้ได้ทุกแห่งและตลอดเวลา พระพุทธศาสนาจะกลายเป็นพุทธยูบิควิตัส (Buddhist Ubiquitous) คือ มีการศึกษาค้นคว้าพระพุทธศาสนาได้ทุกหนทุกแห่งโดยผ่านระบบคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ในอนาคตสังคมจะกลายเป็นสังคมที่ใช้คอมพิวเตอร์

สื่อธรรมะในปัจจุบันก็มีความเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เท่าทันต่อยุคสมัยให้เข้าถึงคนหมู่มากได้ง่ายขึ้น โลกตัวมากขึ้น โดยการนำเอาข้อดีของ Social Network มาใช้ในการสอนหลักธรรมในการใช้ชีวิต ทำให้เกิดความนิยมในหมู่ผู้ใช้งานที่บางครั้งไม่มีเวลาที่จะไปวัดหรือสนทนาศาสนาก็หันมาใช้บริการในรูปแบบของการใช้บริการออนไลน์ตัวอย่างเช่น พระนักคิดยุคใหม่ที่หลาย ๆ คนรู้จักกันดี คือ พระมหาภูติชัย (ว.วชิรเมธี) ท่านเป็นพระนักวิชาการ นักคตินักเขียนทางพุทธศาสนารุ่นใหม่ เป็นนักปฏิบัติธรรมและนักบรรยายธรรมที่ผลิตผลงานออกมาในรูปสื่อโทรทัศน์และหนังสือออกมอย่างสม่ำเสมอ ในยุคปัจจุบันท่านเป็นผู้ก่อตั้งสถาบันวิมุตตยาลัยเป็นคอลัมนิสต์ให้กับหนังสือพิมพ์ และนิตยสารหลายฉบับ เช่น เนชั่นสุดสัปดาห์ มติชนสุดสัปดาห์ โพสต์ทูเดย์ได้รับรางวัลมากมาย เช่น รางวัล “ผู้มีผลงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาดีเด่น” ช่องทางบนโลกสังคมออนไลน์ของท่าน มีทั้งเว็บไซต์ มีข้อมูลที่ครบครัน ทั้งบทความธรรมะดี ๆ วีดีโอ และคลิปเสียงบรรยายธรรมลงเข้าไปฟังธรรมะบรรยายหรืออ่านหนังสือของท่านได้ทาง <http://www.dhammatoday.com> ส่วนช่องทาง Facebook มีจำนวน Fan page ในปัจจุบันอยู่ที่ 456,078 คน ไลน์เพจข่าวสารทางธรรมะรวมถึงเอาไวโสตพุทธวจนะ คำสั่งสอนของท่านและครูบาอาจารย์ท่านอื่น ๆ เช่น หลวงปู่ชา ท่านพุทธทาสภิกขุ <http://www.facebook.com/vajiramedhi> รวมถึง Twitter ที่ vajiramedhi การทำให้คนทั่วไปเข้าถึงธรรมะได้สะดวกทุกช่องทาง เป็นอีกหนทางของการเผยแผ่ธรรมะตามแนวทางของท่าน ว.วชิรเมธี สำหรับท่านว.วชิรเมธีแล้วนี่คือการรู้จักใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ใช้เผยแผ่ธรรมะอย่างไม่มีขีดจำกัดเป็นเส้นทางธรรมของท่าน ว.วชิรเมธี ที่สามารถประยุกต์เข้ากับสังคมไทยในทุกช่วงของสถานการณ์ โดยนำกลไกการตลาด การเข้าใจ และรู้จักใช้เทคโนโลยีและสื่อต่าง ๆ มาช่วยเผยแผ่ธรรมะไปยังกลุ่มคนทั่วไปได้อย่างเห็นผลทำให้ธรรมะเป็นของใกล้ตัว เมื่อคนสนใจธรรมะมากขึ้นก็มีสถานที่ปฏิบัติธรรมไว้รองรับเพื่อให้ธรรมะอินเทรนด์เข้ากับทุกยุคสมัยของสังคมไทยพระพุทธศาสนาในปัจจุบันมีการปรับตัวในการเผยแผ่ศาสนา คำสอนต่าง ๆ ให้เข้ากับสังคมยุคใหม่ที่ผู้บริโภคแทบจะไม่มีเวลาที่จะก้าวเท้าเข้าวัดทำบุญ จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีออนไลน์ในปัจจุบันสามารถนำมาปรับใช้ได้กับทุกเรื่องในชีวิตของคนเราเพื่อให้ชีวิตง่ายขึ้น สะดวกขึ้น หรือสามารถรับข่าวสารได้ง่ายขึ้น แม้แต่เรื่องที่เคยอยู่ไกลตัวอย่างธรรมะก็เข้ามาอยู่ใกล้ ๆ ในชีวิตประจำวันของเราได้อย่างง่าย (คณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2550)

ตัวอย่างการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

เมื่อมีการใช้เทคโนโลยีมากขึ้นเป็นแหล่งระดมความคิดในด้านต่าง ๆ การพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน จึงมีบุคคลในทุกระดับ ทุกเพศ ทุกวัย ทุกสถานภาพ นำความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ในด้านพระพุทธศาสนาเผยแผ่ในสังคมออนไลน์

อย่างกว้างขวางก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ สิ่งใดที่ไม่รู้ ไม่เข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เมื่อสืบค้น พุดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในสื่อสังคมออนไลน์แล้วก็สามารถทำให้รู้ และเข้าใจสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างกระจ่างชัดเจน ส่วนสิ่งใดที่ตนเองพอมีภูมิรู้ ภูมิธรรมอยู่บ้างแล้ว ก็เข้าใจชัดเจน พอกพูนความรู้ยิ่งขึ้นไป เมื่อทุกคนหันมาบริโภคเทคโนโลยีมากขึ้นวิถีพุทธ วิถีไทยของคนรุ่นใหม่ก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย (บุญคำ ดีสุขสาม และดวงกมล โพธิ์นาค, 2557)

ดังที่พระไพศาล วิสาโล ได้กล่าวไว้ในนิตยสาร CHIP เรื่องเทคโนโลยีในทัศนะของ พุทธศาสนาว่า “ทุกวันนี้เราต้องใช้เฟสบุ๊คในการเผยแผ่ธรรมะ คิดว่าเฟสบุ๊คได้รับความนิยม มากกว่า และเข้าถึงผู้คนได้ง่ายกว่า เว็บไซต์ของอาตมาที่ visalo.org ก็ยังทำอยู่แต่คนเข้า น้อยกว่ามาก อาจเป็นเพราะว่าเว็บไซต์เป็นสิ่งที่ต้องชวนชวนเข้าไปหา ส่วนเฟสบุ๊คนั้น เวลาเขียนอะไร ข้อความจะไปปรากฏ ในหน้าเฟสบุ๊คของคนอื่นทันที คือ ไม่ต้องไปหามาเอง” เมื่อสามารถทำให้คนหันมาสนใจได้ก็จะมีคนคอยติดตามข่าวสารในเรื่องธรรมะ และสนใจที่จะปฏิบัติธรรมกันมากขึ้น สอดคล้องกับที่พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี กล่าวไว้ใน เรื่อง ว. วชิรเมธี ในมิติธรรมะ SWOT โลก ว่า “พระอาจารย์มองว่าการเผยแพร่ในวิถีเดิม ได้ผลน้อย แต่พระเหนื่อยมาก ต้องเผยแพร่วิถีใหม่ที่เรียกว่า Less is more ทำน้อยแต่ได้ มาก นั่นก็คือเผยแพร่โดยการเขียนหนังสือ ทำรายการโทรทัศน์ ทำ Animation รายการ วิทย์ ก่อตั้งเว็บไซต์ Dhammatoday.com มี Forward Mail ธรรมะ รวมถึงมี Facebook Twitter อย่าง Facebook วันนี้นักเพิ่มมีผู้ใหญ่มากหนึ่งโทรมาแจ้งว่า Facebook ได้นับการ จัดอันดับให้เป็น Top Ten ของประเทศไทย คือมี Fan Page อยู่ประมาณ 450,000 คน ต้องถือว่าติด 1 ใน 3 ของประเทศไทย เหล่านี้เป็นช่องทางในการเผยแพร่พุทธศาสนาเชิง รุก” นี่คือการรู้จักใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ ใช้เผยแผ่ธรรมะอย่างไม่มีขีดจำกัดที่ สามารถประยุกต์เข้ากับสังคมไทยในทุกช่วงของสถานการณ์ โดยน่านการเข้าใจและรู้จักใช้ เทคโนโลยีและสื่อต่าง ๆ มาช่วยเผยแผ่ธรรมะไปยังกลุ่มคนทั่วไปอย่างเห็นผลทำให้ธรรมะ เป็นของใกล้ตัวเพื่อให้ธรรมะอินเทอร์เน็ตเข้ากับยุคสมัยของสังคมไทย (พญงค์ดี วิริยะบัณฑิตกุล, 2554)

การใช้เทคโนโลยีในพุทธศาสนาได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของการเผยแผ่และการปฏิบัติ ธรรมศาสนาในยุคสมัยใหม่ ตัวอย่างเหล่านี้แสดงถึงวิธีที่เทคโนโลยีช่วยให้การเรียนรู้และการ ปฏิบัติธรรมศาสนาพุทธเข้าถึงได้ง่ายขึ้นและหลากหลายมากขึ้น

แอปพลิเคชันสำหรับการนั่งสมาธิ แอปพลิเคชันเช่น Insight Timer และ Headspace มีเชสชันการนั่งสมาธิที่ได้รับการออกแบบมาเพื่อช่วยในการฝึกสมาธิและการ รักษาสติ แอปเหล่านี้มีบทนำสมาธิสำหรับทั้งผู้เริ่มต้น และผู้ฝึกฝนระดับสูง ช่วยให้ผู้ใช้ สามารถปฏิบัติตามคำสอนของพุทธศาสนาได้ทุกที่ทุกเวลา

เว็บไซต์การเรียนรู้ธรรมะ Buddhanet (www.buddhanet.net) เป็นแหล่งข้อมูลออนไลน์ที่มีหลักธรรม, บทความ, และหนังสือเกี่ยวกับพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังมีสื่อการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนธรรมะ ช่วยให้ผู้คนจากทั่วทุกมุมโลกสามารถเข้าถึงข้อมูลและการศึกษาธรรมะได้ฟรี

การสตรีมมิ่งการสอนสดและวิดีโอบทสวดมนต์ โซเชียลมีเดีย และแพลตฟอร์มวิดีโอ เช่น YouTube ช่วยให้ผู้ติดตามสามารถถ่ายทอดการสอนสดและบทสวดมนต์ไปยังผู้ติดตามทั่วโลก ช่วยให้ผู้คนที่ไม่สามารถเข้าร่วมในพิธีทางศาสนาได้เนื่องจากข้อจำกัดทางกายภาพหรือระยะทางมีโอกาสเข้าถึงการสอนและปฏิบัติ

โซเชียลมีเดีย (Social Media) หรือ สื่อสังคมออนไลน์ หมายถึง สื่อดิจิทัลหรือซอฟต์แวร์ที่ทำงานอยู่บนพื้นฐานของระบบเว็บหรือเว็บไซต์บนอินเทอร์เน็ตที่เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการทางสังคมที่มีผู้สื่อสารจัดทำขึ้นโดยที่ผู้เขียนจัดทำขึ้นเองหรือพบเจอสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวต่างๆ เหตุการณ์ บทความประสบการณ์ รูปภาพ วิดีโอ และเพลง แล้วนำมาแบ่งปันเนื้อหา ข้อมูล ข่าวสาร ประสบการณ์ และพูดคุยให้ผู้ใช้ในโลกออนไลน์ในเครือข่ายของตนได้รับรู้ทั้งข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง กับคนที่อยู่ในสังคมเดียวกันได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพรวมถึงการใช้ประโยชน์ร่วมกัน (เชมณัญญ์ มิ่งศิริธรรม, 2556) เพื่อการสร้างชุมชน ชุมชนออนไลน์ใน Facebook หรือกลุ่ม Reddit เช่น r/Buddhism ช่วยให้ผู้ใช้สามารถแบ่งปันประสบการณ์ ถามคำถาม และเรียนรู้จากกันและกัน ช่วยสร้างชุมชนที่มีจิตวิญญาณเดียวกันและสนับสนุนการเรียนรู้และการปฏิบัติธรรม

การใช้เทคโนโลยีในวิธีเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวของพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล ทำให้ศาสนานี้สามารถเข้าถึงผู้คนจำนวนมากขึ้นและสนับสนุนให้มีการเรียนรู้และการปฏิบัติที่เข้าถึงได้ง่ายและหลากหลายมากขึ้น

ผลกระทบ

ผลบวก

การใช้เทคโนโลยีในพุทธศาสนานำมาซึ่งผลกระทบด้านบวกหลายประการที่ส่งเสริมให้การเรียนรู้และปฏิบัติธรรมเป็นไปได้อย่างง่ายดายและเข้าถึงได้กว้างขึ้น

การเข้าถึงธรรมะได้ง่ายขึ้น เทคโนโลยีทำให้ผู้คนจากทุกมุมโลกสามารถเข้าถึงธรรมะและคำสอนของพุทธศาสนาได้ง่ายขึ้นผ่านแหล่งข้อมูลออนไลน์ การสตรีมมิ่งวิดีโอ และแอปพลิเคชันสำหรับการฝึกสมาธิ

การปฏิบัติธรรมและการฝึกสมาธิ แอปพลิเคชันและโปรแกรมการฝึกสมาธิช่วยให้ผู้ปฏิบัติสามารถฝึกสมาธิได้สม่ำเสมอ โดยให้คำแนะนำ การติดตามความคืบหน้า และการสนับสนุนเพื่อรักษาความต่อเนื่องในการปฏิบัติ

สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยเนื้อหาที่หลากหลายและเข้าถึงได้ผ่านเทคโนโลยี ผู้ปฏิบัติสามารถสำรวจ และเรียนรู้เกี่ยวกับหลักธรรมและปฏิบัติตามในระดับที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นทำให้การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ไม่มีที่สิ้นสุด

การสร้างชุมชนและการสื่อสารที่ดีขึ้น เทคโนโลยีช่วยให้ผู้ปฏิบัติสามารถเชื่อมต่อกับชุมชนและครูบาอาจารย์ได้ไม่ว่าจะผ่านฟอรัมออนไลน์ โซเชียลมีเดียหรือกลุ่มสนทนา ช่วยให้ผู้คนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และรับการสนับสนุนทางจิตวิญญาณ

นวัตกรรมในการปฏิบัติธรรม เทคโนโลยีนำเสนอวิธีใหม่ ๆ ในการปฏิบัติธรรม ไม่ว่าจะเป็นการใช้ VR (Virtual Reality) เพื่อการสมาธิหรือการสร้างแอปพลิเคชันที่ช่วยในการศึกษาพระพุทธศาสนาในแบบที่เป็นส่วนตัวและเจาะจงมากขึ้น

ผลกระทบเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้และการปฏิบัติธรรมพุทธศาสนาเท่านั้น แต่ยังช่วยให้พุทธศาสนาสามารถปรับตัวเข้ากับยุคสมัยและเข้าถึงผู้คนในรูปแบบที่ทันสมัย ทำให้ศาสนานี้ยังคงมีความเกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่อผู้คนในสังคมสมัยใหม่

ผลลบ

ความท้าทายในการรักษาความบริสุทธิ์ของการเผยแผ่ การใช้เทคโนโลยีในพุทธศาสนา แม้จะมีประโยชน์มากมายแต่ก็นำมาซึ่งผลกระทบด้านลบบางประการที่ควรได้รับการพิจารณา และแก้ไข

การเพิ่มความเหลื่อมล้ำดิจิทัล แม้เทคโนโลยีจะทำให้การเข้าถึงธรรมะและการปฏิบัติง่ายขึ้นสำหรับหลายคนแต่ก็มีบางกลุ่มที่อาจถูกทิ้งข้างหลังเนื่องจากไม่มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตหรือเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น ในพื้นที่ห่างไกลหรือสำหรับผู้สูงอายุที่อาจไม่คุ้นเคยกับเทคโนโลยี

การสูญเสียประสบการณ์ตรง การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และปฏิบัติอาจทำให้สูญเสียประสบการณ์การปฏิบัติธรรมแบบตัวต่อตัวหรือในกลุ่ม ซึ่งมีความสำคัญต่อการเรียนรู้บางด้านในพุทธศาสนา

การบิดเบือนข้อมูลและความเข้าใจที่ผิด ข้อมูลเกี่ยวกับพุทธศาสนาบนอินเทอร์เน็ตอาจมาจากแหล่งที่ไม่น่าเชื่อถือ ส่งผลให้เกิดความเข้าใจที่ผิดหรือการบิดเบือนคำสอน ความรับผิดชอบในการตรวจสอบแหล่งข้อมูลจึงมีความสำคัญมาก

การพึ่งพาเทคโนโลยีเกินไป ความพึ่งพาเทคโนโลยีอาจนำไปสู่การลดลงของความสามารถในการปฏิบัติธรรมด้วยตัวเองหรือการสูญเสียความสามารถในการอยู่กับความเงียบและการสังเกต การณ์ภายใน

ความกังวลเรื่องความเป็นส่วนตัว การใช้แอปพลิเคชัน และเว็บไซต์สำหรับการเรียนรู้ และปฏิบัติธรรมอาจเกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งสร้างความกังวลเรื่องความเป็นส่วนตัวและการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในทางที่ไม่เหมาะสม

เพื่อลดผลกระทบด้านลบเหล่านี้ สังคมพุทธและผู้พัฒนาเทคโนโลยีควรทำงานร่วมกันเพื่อสร้างแนวทางใช้เทคโนโลยีที่มีจริยธรรมและยั่งยืน รวมถึงการให้การศึกษาและทรัพยากรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีอย่างมีสติและความรับผิดชอบ

อนาคตและแนวทาง

อนาคตของการใช้เทคโนโลยีในพุทธศาสนาและแนวทางการปรับตัวให้เข้ากับยุคดิจิทัลนั้นมุ่งเน้นที่การสร้างสมดุลระหว่างการปฏิบัติธรรมแบบดั้งเดิมและการใช้เทคโนโลยีอย่างมีสติ การพัฒนาเทคโนโลยีที่สนับสนุนการปฏิบัติธรรม อนาคตจะเห็นการพัฒนาเทคโนโลยีที่ออกแบบมาเพื่อรองรับการปฏิบัติธรรมพุทธศาสนาโดยเฉพาะ ตัวอย่างเช่น การใช้ VR สำหรับการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการฝึกสมาธิหรือการสร้างแอปพลิเคชันที่ช่วยในการติดตามและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติ

การใช้สื่อออนไลน์นานาชนิด จากบัญชีผู้ใช้จะพบว่าระบบออนไลน์ เป็นแนวโน้มที่สำคัญที่จะถูกใช้ในการสื่อสารพระพุทธศาสนา และจะเป็นช่องทางสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จึงเกิดคำถามต่อไปว่า แล้วจะผลิตเนื้อหาอะไร หรือสาระอะไร ใครเป็นคนทำ นำเสนอด้วยวิธีการอย่างไร ให้เกิดเป็นประโยชน์ ต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ดังนั้นการผลิตองค์ความรู้หรือตัวเนื้อหาสาระจึงเป็นช่องทางสำคัญในการสื่อสารด้วยเช่นกัน มีการสำรวจแนวโน้มว่าสื่อชนิดใด จะได้รับความนิยมในปีต่อไป

การศึกษา และการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีอย่างมีสติ การศึกษา และการฝึกอบรมจะเป็นสิ่งสำคัญในการสอนวิธีการใช้เทคโนโลยีอย่างมีสติสำหรับการปฏิบัติธรรม โดยไม่ให้เกิดผลกระทบด้านลบ เช่น การเพิ่มความเหลื่อมล้ำหรือการสูญเสียการสัมผัสและการเชื่อมต่อทางจิตวิญญาณ

การสร้างชุมชนและการเชื่อมต่อ การใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการสร้างชุมชนและการเชื่อมต่อระหว่างผู้ปฏิบัติจะยังคงเป็นส่วนสำคัญ โดยเน้นที่การสร้างพื้นที่ออนไลน์ที่มีคุณภาพสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสนับสนุนทางจิตวิญญาณ และการเรียนรู้ร่วมกัน

ข้อมูลที่ยกมาต้องการสะท้อนคิดให้นักการเผยแผ่พระพุทธศาสนาคิดต่อไปว่า การจะเผยแผ่พระพุทธศาสนา ต้องมีวิธีคิด ทั้งในส่วนขององค์ความรู้ สิ่งที่จะพึงให้รู้ และการเข้าถึงกลุ่มคนที่ต้องการ พร้อมนำเสนอพระพุทธศาสนาผ่านโลกออนไลน์ ไม่ใช่เพียงแค่การตั้งกล้อง แล้วท่องบาลี สอนแปลบาลี ไว้เพียงอย่างเดียวด้วย ต้องคิดต่อไปว่าจะสื่อสารเนื้อหาสาระอย่างไร

เป็นภาษาอะไร และสื่อสารให้กับคนกลุ่มไหน ที่เน้นเป้าหมาย ถ้าประเมินได้ จะทำให้ง่ายต่อการสื่อสาร ด้วยพฤติกรรมธรรมชาติของมนุษย์ทั้งโลกเหมือนกันหมดคือมี กิน อยู่ สืบพันธุ์ หลับนอน มีธรรมชาติตั้งต้นผ่านอินทรีย์ และอายตนะเช่นเดียวกัน ตา – รูป / หู – เสียง / จมูก – กลิ่น / ลิ้น – รส / กายสัมผัส – โสณัฐพะพะ / ใจ - ธรรมารมณ์ หรือการรับรู้จากใจหรือความรู้สึก/หรืออารมณ์ของการเสพคุณธรรมชาติเหล่านี้มีครบในทุกคน ในมนุษย์ทุกชาติพันธุ์ ภาษา และเผ่าพันธุ์ เมื่อธรรมชาติเป็นแบบนี้การเผยแผ่จะต้องศึกษาธรรมชาติของมนุษย์ผ่านการรับรู้ผ่านในแต่ละช่องทางเพื่อการผลิตให้ตรงตามความต้องการและการสื่อสาร การที่จะผลิตและสื่อสารอะไรในประเด็นทางศาสนาจึงต้องประเมินกำลังและวิเคราะห์กลุ่มผู้รับข้อมูลด้วยจะเป็นประโยชน์ต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในบทความนี้จึงต้องการนำเสนอสะท้อนคิดมุ่งประเด็นโลกออนไลน์กับโอกาสในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (พิเชฐ ทั้งโต, 2563)

การปรับตัวของพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล

การปรับตัวของพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและหลากหลาย ซึ่งสะท้อนถึงความพยายามในการรักษาความสำคัญ และความเกี่ยวข้องของศาสนาในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

พุทธศาสนาสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเผยแผ่ที่มีประสิทธิภาพผ่านหลายวิธี ที่ไม่เพียงแต่ช่วยให้การสอนและคำสอนของพุทธศาสนาเข้าถึงผู้คนได้มากขึ้น แต่ยังส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติธรรมอย่างลึกซึ้ง วิธีการเหล่านี้รวมถึง

1. การพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับการเรียนรู้และการปฏิบัติ

แอปพลิเคชันสมาธิและธรรมะ สร้างแอปพลิเคชันที่ให้บริการเนื้อหาเกี่ยวกับการสอนของพุทธศาสนา การนั่งสมาธิ และบทสวดมนต์ พร้อมคำแนะนำในการปฏิบัติที่ชัดเจน การติดตามความคืบหน้า แอปพลิเคชันที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติติดตามความคืบหน้าของการปฏิบัติและการนั่งสมาธิของตนเอง

2. การใช้โซเชียลมีเดียและบล็อก

ช่อง YouTube และ Podcasts สร้างเนื้อหาวิดีโอและเสียงที่ครอบคลุมหัวข้อต่างๆ เกี่ยวกับพุทธศาสนา เช่น บรรยายธรรมะ การสอนการนั่งสมาธิ และเรื่องราวและประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติ โซเชียลมีเดีย ใช้เพื่อเผยแพร่ข้อความและการสอนของพุทธศาสนา สร้างชุมชนออนไลน์ที่ผู้คนสามารถแบ่งปัน สนทนา และสนับสนุนกันและกัน

3. การสร้างแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์

หลักสูตรออนไลน์และ Webinars นำเสนอหลักสูตรออนไลน์และการสัมมนาผ่านเว็บ (Webinars) ที่ครอบคลุมตั้งแต่หลักธรรมพื้นฐานไปจนถึงการศึกษาลึกซึ้งในเรื่องต่างๆ

ของพุทธศาสนา MOOCs (Massive Open Online Courses): พัฒนาหลักสูตรที่เปิดกว้างสำหรับผู้สนใจเรียนรู้เกี่ยวกับพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเป็นประวัติศาสตร์ ปรัชญา หรือการปฏิบัติ

4. การใช้เทคโนโลยี Virtual Reality (VR) และ Augmented Reality (AR)

ประสบการณ์การปฏิบัติแบบจำลอง สร้างประสบการณ์ VR และ AR ที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติสามารถสัมผัสกับการปฏิบัติในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์หรือสภาพแวดล้อมที่เงียบสงบ เพื่อส่งเสริมการนั่งสมาธิและการมีสติ

5. การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ Machine Learning

ปรับแต่งเนื้อหาการเรียนรู้ ใช้ AI เพื่อสร้างเนื้อหาการเรียนรู้ที่ปรับแต่งได้ตามความต้องการและระดับความเข้าใจของแต่ละบุคคล รวมถึงการให้คำแนะนำส่วนบุคคลในการปฏิบัติธรรม

การใช้เทคโนโลยีดังกล่าวไม่เพียงแต่ช่วยให้พุทธศาสนาสามารถเผยแพร่ที่มีประสิทธิภาพได้ แต่ยังช่วยให้ผู้ปฏิบัติสามารถเข้าถึงการเรียนรู้และการปฏิบัติที่ลึกซึ้งและเข้าถึงได้มากขึ้น โดยรักษาคุณค่าและหลักการพื้นฐานของพุทธศาสนาไว้ได้อย่างเหมาะสม

มีหลายแอปพลิเคชันและแพลตฟอร์มที่มีความสำคัญในการเผยแพร่และปฏิบัติธรรมพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล แต่ละแอปและแพลตฟอร์มนำเสนอเครื่องมือและทรัพยากรที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้ผู้ปฏิบัติและผู้สนใจสามารถเข้าถึงธรรมะ ฝึกสมาธิ และเชื่อมต่อกับชุมชนได้ ตัวอย่างของแอปพลิเคชันและแพลตฟอร์มที่มีความสำคัญ ได้แก่

Insight Timer คุณสมบัติหลัก มีเซสชันการนั่งสมาธิจำนวนมากที่ครอบคลุมหัวข้อต่างๆ รวมถึงบทความและบทนำสำหรับการฝึกสมาธิ ยังมีชุมชนออนไลน์สำหรับผู้ใช้ที่ต้องการแบ่งปันประสบการณ์และรับคำแนะนำ

Headspace คุณสมบัติหลัก แอปนี้เน้นการฝึกสมาธิและการมีสติสำหรับผู้เริ่มต้นและผู้ปฏิบัติระดับสูง โดยมีโปรแกรมที่ออกแบบมาเพื่อช่วยลดความเครียด ปรับปรุงการนอนหลับ และเพิ่มความสุข

Dharma Seed คุณสมบัติหลัก ให้บริการบันทึกธรรมทางพุทธศาสนาจากครูบาอาจารย์ชั้นนำจำนวนมาก ซึ่งเน้นหลักธรรมคำสอนและการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

Plum Village คุณสมบัติหลัก แอปนี้มีแหล่งข้อมูลจากวัด Plum Village ของท่าน Thich Nhat Hanh ให้บริการเนื้อหาเกี่ยวกับการฝึกสมาธิ การสวดมนต์ และบทความเกี่ยวกับการมีสติในชีวิตประจำวัน

Sutta Central คุณสมบัติหลัก เป็นแพลตฟอร์มออนไลน์ที่ให้บริการข้อความพุทธศาสนาจากพระไตรปิฎกในหลายภาษา ช่วยให้ผู้ศึกษาและผู้ปฏิบัติสามารถเข้าถึงข้อความพระพุทธรศาสนาได้อย่างง่ายดาย

การใช้เทคโนโลยีเหล่านี้เป็นตัวอย่างของวิธีที่พุทธศาสนาสามารถปรับตัวเข้ากับยุคสมัยและเข้าถึงผู้คนจำนวนมากขึ้น โดยไม่เพียงแต่ให้การเข้าถึงการเรียนรู้และการปฏิบัติธรรมที่สะดวกสบายมากขึ้นเท่านั้น แต่ยังช่วยสนับสนุนการเจริญเติบโตทางจิตวิญญาณและการสร้างชุมชนออนไลน์ที่แข็งแกร่งด้วย

การสร้างชุมชนและการเชื่อมต่อ

Social Networking หรือเครือข่ายทางสังคมในอินเทอร์เน็ต ที่ใช้เชื่อมต่อระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล ใช้แลกเปลี่ยนและแบ่งปันข้อมูลแก่กันและกันทั้งด้านข้อมูลส่วนบุคคล กิจกรรมส่วนตัว การศึกษา ธุรกิจ การเมือง เช่น Facebook, Hi5, Linked in, MySpace3) บล็อกจิว (Micro Blogging) เป็นเว็บเซอร์วิสหรือเว็บไซต์ที่ให้บริการแก่บุคคลทั่วไป สำหรับให้ผู้ให้บริการเขียนข้อความสั้น ๆ ประมาณ 140 ตัวอักษร ที่เรียกว่า “Status” หรือ “Notice” เพื่อแสดงสถานะของตนเองว่ากำลังทำอะไรอยู่ หรือแจ้งข่าวสารต่าง ๆ แก่กลุ่มเพื่อนในสังคมออนไลน์ (Online Social Network) (Wikipedia, 2010) ก็เพื่อให้ผู้ใช้ที่เป็นทั้งผู้เขียนและผู้อ่านเข้าใจง่าย ที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายคือ Twitter (พิเชฐ ทังโต, 2563)

การนำเสนอแนวทางและความคิดใหม่

การใช้ VR และ AR การใช้เทคโนโลยี Virtual Reality (VR) และ Augmented Reality (AR) ในการสร้างประสบการณ์การปฏิบัติธรรมแบบจำลอง ช่วยให้ผู้ใช้ปฏิบัติสามารถสัมผัสกับการปฏิบัติในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์หรือการจำลองสภาพแวดล้อมการฝึกสมาธิ

การใช้ AI และ Machine Learning: การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และการเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning) เพื่อวิเคราะห์ข้อความศาสนา สร้างแบบจำลองการสอนที่ปรับแต่งส่วนบุคคลได้ และช่วยให้การเรียนรู้และการปฏิบัติเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การปรับตัวของพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลไม่เพียงแต่สะท้อนถึงการยอมรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ แต่ยังรวมถึงการค้นหาวิธีที่เทคโนโลยีเหล่านี้สามารถเสริมสร้างและสนับสนุนการปฏิบัติและการเรียนรู้ทางศาสนาได้อย่างมีความหมาย การปรับตัวนี้ต้องการการคิดอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมและมีสติ พร้อมทั้งการรักษาคุณค่าและหลักการทางศาสนาที่สำคัญ

สรุป

บทความ การสะท้อนมุมมองเทคโนโลยีกับการเผยแผ่พุทธศาสนา สรรวจการปรับตัวและผลกระทบของเทคโนโลยีต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล โดยเน้นย้ำถึงโอกาสและความท้าทายที่เกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีในการเผยแผ่ธรรมะและการสร้างชุมชนพุทธออนไลน์โอกาสจากเทคโนโลยีการเข้าถึงธรรมะอย่างกว้างขวาง

เทคโนโลยีช่วยให้ผู้คนจากทั่วทุกมุมโลกเข้าถึงธรรมะและคำสอนของพุทธศาสนาได้อย่างง่ายดายผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ โซเชียลมีเดีย และแอปพลิเคชันสำหรับการฝึกสมาธิ

เทคโนโลยี และสารสนเทศ นับเป็นเครื่องมือ และหลักการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนา ให้กว้างขวาง สู่ศาสนิกชนทั้งในประเทศ และต่างประเทศได้ทั่วโลกเข้าถึงได้ง่ายและตลอดเวลาเท่าที่ต้องการ ภายใต้บริบทและแนวโน้ม ประชากรโลกที่ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ผ่านเครื่องมือทั้งเครื่อง คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์เคลื่อนที่การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเครื่องมือสื่อสารเพื่อการ พัฒนาประเทศไทยสู่การเป็นศูนย์กลางพุทธศาสนาโลก แต่ในขณะเดียวกันการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศย่อมมีข้อควรระวังในการนำเสนอต้องมีความละเอียดอ่อน ต้องยึดถือ หลักคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งไม่นำหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนา ตามพระไตรปิฎก ต้นฉบับมาบิดเบือนให้เกิดความเสื่อมศรัทธา หรือเป็นไปในทางพุทธพาณิชย์ ทำให้ พุทธศาสนิกชนหลงเชื่อจนเกิดความเสียหาย เกิดความทุกข์ เพราะเสียโอกาสในการเข้าถึง หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เป็นแก่นแท้ อันเป็นความจริงอันประเสริฐ เป็นหนทาง แห่งการดับทุกข์ที่แท้จริง และกลุ่มเจนเนอร์เรชั่นวายถือเป็นกลุ่มคนที่เป็นคนรุ่นใหม่ เติบโตใน สังคมยุคเทคโนโลยีดิจิทัลซึ่งเป็นยุคการสื่อสารเจริญก้าวหน้ามาก การติดต่อสื่อสาร การรับ ข่าวสาร การค้นหาข้อมูลไปได้อย่างรวดเร็ว สร้างความรู้ความเข้าใจอย่างสมบูรณ์แบบ เนื่องจากองค์ประกอบที่มีทั้งภาพ เสียง นอกจากนี้ยังแต่เดิมด้วยมิติต่าง ๆ ที่ซ่อนอยู่บน ภาพ และแทรกอยู่ในเสียง และสามารถดึงดูดความสนใจแก่ผู้รับสารกลุ่มเจนเนอร์เรชั่นวายได้ หากมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเผยแผ่พุทธศาสนาเพื่อดึงดูดความสนใจกลุ่มเจน เนอเรชั่นวายให้มาสนใจรับสารเชิงพุทธศาสนาเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจให้เติบโตเป็น ทรัพยากรมนุษย์อันเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้มากขึ้นได้

การสนับสนุนการปฏิบัติธรรม แอปพลิเคชัน และเว็บไซต์สำหรับการฝึกสมาธิช่วย ให้ผู้ปฏิบัติสามารถปฏิบัติตามคำสอนได้สะดวกสบาย พร้อมทั้งรับคำแนะนำและติดตาม ความคืบหน้าได้ เทคโนโลยีเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติสามารถเชื่อมต่อกับชุมชนพุทธทั่วโลก แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และรับการสนับสนุนทางจิตวิญญาณ

ความเสี่ยงของข้อมูลที่ผิดพลาด การเข้าถึงข้อมูลธรรมะที่กว้างขวางผ่าน อินเทอร์เน็ตอาจนำไปสู่ความเสี่ยงของข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือการบิดเบือนคำสอน การ สูญเสียประสบการณ์การปฏิบัติแบบตัวต่อตัว การพึ่งพาเทคโนโลยีอาจลดโอกาสในการ ปฏิบัติและเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมแบบดั้งเดิมที่มีการสื่อสารและการเรียนรู้แบบตัวต่อตัว การพึ่งพาเทคโนโลยีเกินไป ความพึ่งพาอุปกรณ์ดิจิทัลและเครือข่ายสังคมออนไลน์อาจ นำไปสู่การสูญเสียความสามารถในการมีสติและการปฏิบัติธรรมอย่างลึกซึ้ง

แนวทางการปรับตัวบทความแนะนำว่าการปรับตัวของพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลควรรวมถึงการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีอย่างมีสติ โดยรักษาคุณค่าและหลักการแบบดั้งเดิมของพุทธศาสนา พร้อมกับการเปิดรับนวัตกรรมและวิธีการใหม่ ๆ ในการเรียนรู้และการปฏิบัติ การศึกษาและการสอนเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีอย่างมีสติและจริยธรรมนับเป็นส่วนสำคัญในการนำพาพุทธศาสนาเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิผลการใช้เทคโนโลยีในการเผยแผ่พุทธศาสนาเป็นเรื่องที่มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ทว่า ด้วยการใช้เทคโนโลยีอย่างมีสติและจริยธรรม เราสามารถปรับปรุงและขยายวิธีที่เราเรียนรู้และปฏิบัติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ.

เอกสารอ้างอิง

- เชมณัฐ มิ่งศิริธรรม. (2556). Social media สื่อสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 6(1), 72-81.
- คณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. (2550). *เอกสารประกอบการสอนมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- บุญคำ ดีสุขสาม และดวงกมล โพธิ์นาค. (2557). แนวคิดการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางการเผยแพร่พระพุทธศาสนา. *วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรมพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 5(1), 161-167.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุคพิลคเคชั่น.
- พิเชฐ หังโต. 2563. เทคโนโลยีสารสนเทศกับยุทธศาสตร์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคออนไลน์. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์*, 3(1), 62-75.
- พินิจ ลาภธนานนท์ และแทนพันธุ์ เสนาะพันธุ์ บัวใหม่. (2557). *พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่เหมาะสมของพระสงฆ์*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พยุงศักดิ์ วิริยะบัณฑิตกุล. (2554). *ว.วชิรเมธี ในมิติธรรมะ SWOT โลก*. สืบค้น 6 กุมภาพันธ์ 2567, จาก www.brandage.com/Modules/destopmodules/
- พระไพศาล วิสาโล. (2546). *พุทธศาสนาไทยในอนาคต แนวโน้มและทางออกจากวิกฤต* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- พระราชเมธี (วรวิทย์ คงคปณฺเฑ). (2525). *การพัฒนาพระสังฆาธิการ*. กรุงเทพฯ: ดำรงการพิมพ์.

- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2539). พระไตรปิฎก (ภาษาไทย) ฉบับมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- วรรณรัช ประเสริฐ. (2560). การสื่อสารพุทธศาสนาจากมูลนิธิการศาสนาสู่พุทธศาสนิกชน เจเนอเรชันวาย (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์และนวัตกรรม). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สานิตย์ กายาผาด และคณะ. (2542). เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิต. กรุงเทพฯ: เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น

EMPOWERING SOCIAL ENTERPRISES: COMPREHENSIVE STRATEGIES FOR SUSTAINABLE COMMUNITY DEVELOPMENT*

การเสริมศักยภาพองค์กรเพื่อสังคม: กลยุทธ์ที่ครอบคลุมเพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน

Daycho Khaenamkhaew

เดโช ข่าน้ำแก้ว

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Corresponding Author E-mail: Daycho_kha@nstru.ac.th

Abstract

This academic article was intended to present empowering social enterprises: comprehensive strategies for sustainable community development. The study findings revealed that: The comprehensive strategy for supporting social enterprises included the establishment of a dedicated institution offering funding, mentorship, and global collaborations. Educational enhancements integrated social business practices and promoted student-led enterprises, utilizing research findings for advancement. Policymakers aided local adaptation, financial support, and knowledge sharing, bolstered by public awareness. A conducive business environment ensured stable regulations, financial accessibility, and innovation encouragement. Social impact bonds secure crucial funding, emphasizing predefined social outcomes. Diverse funding sources were facilitated through government allocations and collaborations, enhancing enterprise growth. Legislative changes enabled state funding and donations for efficient social enterprise fund management, fostering a thriving ecosystem. New knowledge has been acquired in the form of 4E-3S-G, as (1) E: Establishment of Social Enterprise Institution. 2. E: Educational Development and Research Utilization. 3. E: Expanding Social Impact. 4. E: Environment of Conducive Business. 5. S: Support of Market Entry. 6. S: Social Impact Bonds. 7. S: Sources of Diverse

*Received December 24, 2023; Revised January 5, 2024; Accepted January 6, 2024

Funding. 8. G: Government Support for Social Enterprise Funds. Solving problems and promoting social enterprises contributed to the sustainability of the local community. Empowering social enterprises through comprehensive strategies. It was found that the proposed strategy involved establishing a dedicated institution for social enterprises, integrating educational enhancements, utilizing research findings, and implementing policy changes. A conducive business environment was fostered through stable regulations and financial accessibility, with Social Impact Bonds securing funding. Diverse funding sources, legislative changes, and government support created a thriving ecosystem, empowering social enterprises for community sustainability.

Keywords: Social Enterprises; Social organizations; Comprehensive Strategies; Sustainable Community Development

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เพื่อนำเสนอการเสริมศักยภาพองค์กรเพื่อสังคม: กลยุทธ์ที่ครอบคลุมเพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า กลยุทธ์ที่ครอบคลุมในการสนับสนุนกิจการเพื่อสังคม ได้แก่ จัดตั้งสถาบันเฉพาะทางที่ให้เงินทุน ให้คำปรึกษาและความร่วมมือระดับโลก ปรับปรุงด้านการศึกษาผสมผสานแนวทางปฏิบัติทางธุรกิจเพื่อสังคมและส่งเสริมวิสาหกิจโดยใช้ผลการวิจัยเพื่อสร้างความก้าวหน้า ผู้กำหนดนโยบายช่วยเหลือเพื่อการปรับตัวในท้องถิ่น สนับสนุนทางการเงิน และแบ่งปันความรู้จากการสนับสนุนจากความตระหนักรู้ของสาธารณะ มีสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เอื้ออำนวย ทำให้มั่นใจได้ถึงกฎระเบียบที่มั่นคง การเข้าถึงทางการเงินและการสนับสนุนด้านนวัตกรรม พันธบัตรที่ส่งผลกระทบทางสังคมและจัดหาเงินทุนที่สำคัญ เน้นผลลัพธ์ทางสังคมที่กำหนดไว้ล่วงหน้า การเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายช่วยให้รัฐมีเงินทุนและการบริจาคเพื่อการจัดการกองทุนกิจการเพื่อสังคมที่มีประสิทธิภาพและส่งเสริมระบบนิเวศที่เจริญก้าวหน้า องค์ความรู้ใหม่ในรูปแบบ 4E-3S-G คือ 1. E: การจัดตั้งสถาบันกิจการเพื่อสังคม 2. E: การพัฒนาการศึกษาและการใช้ประโยชน์การวิจัย 3. E: การขยายผลกระทบทางสังคม 4. E: สภาพแวดล้อมของการดำเนินธุรกิจที่เอื้ออำนวย 5. S: การสนับสนุนการเข้าสู่ตลาด 6. S: พันธบัตรเพื่อผลกระทบทางสังคม 7. S: แหล่งที่มาของเงินทุนที่หลากหลาย 8. G: การสนับสนุนของภาครัฐสำหรับกองทุนวิสาหกิจเพื่อสังคม การแก้ปัญหาและส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมมีส่วนช่วยให้ชุมชนท้องถิ่นมีความยั่งยืน เสริมศักยภาพกิจการเพื่อสังคม

ผ่านกลยุทธ์ที่ครอบคลุม สรุปได้ว่า กลยุทธ์ที่นำเสนอเกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสถาบันเฉพาะสำหรับกิจการเพื่อสังคม การบูรณาการ ปรับปรุงการศึกษา การใช้ผลการวิจัย และการดำเนินการเปลี่ยนแปลงนโยบาย สภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เอื้ออำนวยได้รับการส่งเสริมผ่านกฎระเบียบที่มั่นคงและการเข้าถึงทางการเงิน โดยมีพันธบัตรผลกระทบทางสังคมที่ให้เงินทุนสนับสนุน แหล่งเงินทุนที่หลากหลาย การเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย และการสนับสนุนจากรัฐบาลสร้างระบบนิเวศที่เจริญรุ่งเรือง เพิ่มศักยภาพให้กับกิจการเพื่อสังคมเพื่อความยั่งยืนของชุมชน

คำสำคัญ: กิจการเพื่อสังคม; องค์กรเพื่อสังคม; กลยุทธ์ที่ครอบคลุม; การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน

Introduction

Social Enterprise, a mechanism for sustainable development, balances wealth creation and social problem-solving (Nuchpiam et al., 2018). Investigating the impact of Strategy and Knowledge Management on economic and social value, it operates in the social economy, prioritizing social impact over profits (Suwanaopas et al., 2018). Transparently managed, it uses profits for social goals, engages stakeholders, and employs entrepreneurial strategies for financial viability. Focused on positive social impact, it targets underserved communities, reinvesting profits for sustainability and growth (European Commission, 2023).

Social enterprises integrate profit-making with social or environmental goals, prioritizing community benefits over shareholder profits and reinvesting earnings to advance their social mission (Mair & Marti, 2006). Operating across sectors, they seek positive social impact with financial sustainability, employing market-driven strategies for self-sufficiency and reducing dependence on donations (Defourny & Nyssens, 2010). Purpose-driven and using commercial strategies, social enterprises balance financial viability with social goals, contributing to advancements in social entrepreneurship. Embracing social missions and entrepreneurial principles, they play a crucial role in building inclusive, equitable, and sustainable societies (European Commission, 2023).

The content delves into the ongoing impact of a comprehensive definition of social enterprises, drawing from diverse research studies. Lyne's (2017) research emphasizes the role of social enterprises in regional development across nations. Ketprapakorn and Kantabutra (2019) focus on creating a sustainable model, linking corporate sustainability to outcomes in a Thai social healthcare enterprise. Nguyen et al. (2015) explore funding relationships' impact on social impact measurement in Vietnamese social enterprises. Choi et al. (2019) analyze social enterprise policies in the U.S., U.K., and South Korea, while Skivko's (2021) research stresses the importance of supporting businesses driving technological and social innovations for sustainable development in Russian social entrepreneurship. Collectively, this research aims to enhance the global understanding and effectiveness of social enterprises (Lyne, 2017; Ketprapakorn & Kantabutra, 2019; Nguyen et al., 2015; Choi et al., 2019; Skivko, 2021).

The content underscores the importance of promoting social enterprises for sustainability in local communities through the Policy Lab process. It aims to address challenges, refine ideas, and design practical policies for successful implementation, fostering business development and improving quality of life (Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council, 2023; Yimwilai, 2015). Urgent collaboration within community networks seeks to revitalize the economy, enhance societal well-being, and create an environment for sustainable business operations, empowering the Thai population for future self-reliance. These studies provide insights into social enterprise success, covering community engagement, Researchers and practitioners can utilize these findings to inform and improve their social entrepreneurial endeavors.

The Establishment of a Social Enterprise Institution to Support and Nurture New-Generation Social Enterprises.

The establishment of the Social Enterprise Institute serves as a dedicated effort to support social enterprises, functioning as a knowledge hub offering resources, training, mentorship, and funding (Office of National Higher

Education Science Research and Innovation Policy Council, 2023; Wilber, 2004). This initiative aims to shape a financially successful and socially impactful future, fostering innovation, ethical practices, and community engagement. The comprehensive support system connects investors, philanthropists, and organizations to provide essential resources, overcoming obstacles in financial support and business knowledge. The ecosystem includes mentorship, advisory services, specialized programs, and financial support, empowering social entrepreneurs for growth and impact. (Peredo & McLean, 2006; Nicholls, 2008; Wilber, 2004) Additionally, the initiative translates policy research into actionable strategies, creating connections between social business networks, academic institutions, and agencies for collaborative solutions (Yunus, 2010; McIntyre, 2018)

Developing Educational Capabilities and Enhancing Skills for Social Enterprises

The initiative aims to harness the educational potential within social enterprises through tailored programs, workshops, and training sessions, focusing on business management, financial literacy, marketing, social impact measurement, and ethical practices. (Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council, 2023; Nicholls, 2008; Wilber, 2004; Bandyopadhyay & Ray, 2018) It emphasizes short-term and long-term educational development, offering programs that empower individuals for effective engagement in social entrepreneurship, fostering a generation of socially conscious entrepreneurs. (Martin & Osberg, 2015; Wilber, 2004)

The initiative extends its focus to students, encouraging innovative idea development for social problem-solving through hands-on experiences. It guides students in planning higher education pathways aligned with social impact aspirations, nurturing creativity, and an entrepreneurial spirit. (Seelos & Mair, 2005; Ababtain & Akinwale, 2019) The text underscores the government's vital role in fostering social business development, promoting research, innovation, and collaboration. It emphasizes the importance of

direct research funding for generating knowledge and business innovations, impacting long-term economic and social development. (Mowery & Sampat, 2004; Rana, 2023; Distanont, Khongmalai, & Distanont, 2017) The initiative focuses on tailored research for social enterprises, addressing challenges, disseminating findings, and establishing a comprehensive database of social indicators. (Dees, 2007; Blanda & Urbancikova, 2020)

Promoting The Potential of Social Enterprises to Expand Their Social Impact.

The initiative is dedicated to empowering social enterprises for heightened social impact, emphasizing sustainable practices, innovation, and community engagement. Collaboration is central, recognizing its pivotal role in fostering growth and addressing societal issues at scale (International Labour Organization, 2017; Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council, 2023; Kosmynin, 2022). Advocating for policymakers' active support, the initiative urges tailored approaches to the local context, fostering an environment conducive to innovation and adaptation that aligns with local needs (Roger, & Osberg, 2007). The initiative offers multifaceted support, providing financial capital and knowledge resources to accelerate social enterprise growth across regions (Nicholls, 2008). By promoting knowledge sharing between social enterprises and general businesses, it facilitates collaborative relationships. Social enterprises share insights into responsible practices, community engagement, and sustainable models, while general businesses contribute expertise in marketing, operations, and scalability (Austin, & Seitanidi, 2012; Dacin, Dacin, & Matear, 2010). Key focus areas include raising public awareness and translating it into action, fostering understanding, empathy, and active community engagement in support of social enterprises in Thailand (The National Social Enterprise Promotion Committee, 2020).

Enhancing The Capabilities of Social Enterprises to Enter the Market.

The initiative aims to empower social enterprises by providing essential resources, mentorship, and strategic guidance, emphasizing the transformation of innovative ideas into sustainable ventures within the competitive marketplace (Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council, 2023; Peredo & McLean, 2006). Social enterprises gain business skills, marketing expertise, and financial acumen to establish a strong market presence. Expanding the potential of social enterprises involves increasing their access to consumer markets (B2C) and private markets (B2B). Direct consumer access raises awareness, while private market entry fosters collaborations and strategic partnerships, highlighting the importance of market diversification (Yankson, 2023). Relevant agencies contribute significantly by providing social enterprises with modern business and marketing knowledge, enhancing their growth and sustainability. This support creates a thriving ecosystem of socially responsible businesses (Kotler & Keller, 2016; Osterwalder & Pigneur, 2010; Bandyopadhyay & Ray, 2018). The initiative advocates for socially responsible business policies, including procurement practices, through collaboration with the private sector. Encouraging ethical and socially conscious policies positively contributes to society, ensuring ethical and sustainable sourcing (Visser & Nick, 2010; Wilber, 2004). To foster participation in social enterprises, the initiative strategically integrates them into various businesses' value chains. Establishing symbiotic relationships through procurement partnerships, joint ventures, or supplier relationships enhances social enterprises' sustainability, scalability, and impact, contributing significantly to the sector's growth (Doherty, Haugh, & Lyon, 2014).

Promoting The Availability of Diverse Funding Sources for Social Enterprises.

The content underscores the importance of promoting diverse funding sources for social enterprises, including grants, impact investments, venture philanthropy, and community fundraising. Diversification not only mitigates financial risks but also ensures a stable revenue stream, fostering a thriving ecosystem of sustainable social entrepreneurship (Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council, 2023). Government intervention plays a critical role in supporting social enterprises through strategic fund allocation, providing stability and flexibility for experimentation, project development, and scaling initiatives. Government-backed funding attracts private investments, enabling social enterprises to focus on long-term impact (Sabella & Eid, 2016). Governments foster collaboration, knowledge exchange, and mentorship through initiatives like incubators and accelerators, creating environments for social enterprises to thrive collectively. Support networks serve as platforms for idea exchange and shared learning, addressing multifaceted needs (Bozhikin, Macke, & Costa, 2019; Sabella & Eid, 2016). Active participation in fundraising efforts by individuals, organizations, and communities is highlighted. Engagement in charity events, crowdfunding, and resource mobilization contributes to the financial sustenance of social enterprises, enabling them to fulfill their missions and achieve sustainable development goals (Bansal, Garg, & Sharma, 2019).

Developing New Financial Tools for Social Enterprises (Social Impact Bond).

Social Impact Bonds (SIBs) represent an innovative financial approach merging social entrepreneurship with financial markets (Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council, 2023). Operating on outcome-based funding, private investors provide upfront capital for social programs, and the government repays based on predefined

success in achieving social outcomes. Implemented globally, including in the United States, the United Kingdom, and Australia, SIBs address challenges faced by social enterprises and NGOs, providing outcome-driven funding that incentivizes investors based on actual social impact. Despite challenges in crafting metrics and evaluation, SIBs have the potential to revolutionize social investment, offering promising outcomes and faster innovation (Noikoot, 2021; The European Commission's DG Employment, Social Affairs and Inclusion, 2016; Jackson, 2013). The SIB model is considered valuable for policymakers, philanthropists, and investors, but its broad applicability and investor willingness require evidence-based testing.

The Government Should Support and Provide Initial Funding to Social Enterprise Promotion Funds from The Beginning.

Amending laws to facilitate government funding for the Social Enterprise Promotion Fund is deemed crucial for nurturing social enterprises. Legal reforms serve as the foundation, providing initial capital for innovative solutions to societal challenges. This accelerates growth, instills confidence, and encourages further investment by reducing bureaucratic obstacles. Government support, particularly through an initial capital injection, is pivotal for creating a robust environment for social enterprises. It establishes financial stability, enhances credibility, attracts additional investors, and promotes collaboration with the private sector. Diversifying funding sources, beyond direct government allocation, ensures sustained growth and impact, fostering financial resilience through contributions from philanthropic organizations, corporate donations, and redirected resources from other government funds (Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council, 2023; McIntyre, 2018; Sabella & Eid, 2016)

Aiming to Create an Environment Conducive to The Development of Capabilities in Conducting Business and Ensuring Sustainability in The Future.

A supportive business environment is paramount for economic growth and societal progress. The Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council (2023) outlines key elements, including stable regulatory frameworks, accessible financial resources, a skilled workforce, robust infrastructure, and vibrant innovation ecosystems. Governments and policymakers play a pivotal role in creating stability through transparent and consistent regulations, fostering entrepreneurship, and ensuring fair competition. Access to financial resources, encompassing traditional banking and innovative funding avenues, empowers businesses to innovate and expand. Skilled workforce development, supported by education and training programs, enhances productivity and innovation. Adequate infrastructure, such as reliable transportation and communication networks, reduces operational costs and enhances competitiveness. Cultivating a culture of innovation and entrepreneurship through hubs and research institutions fosters collaboration and knowledge dissemination, enabling businesses to stay ahead in the competitive landscape. In essence, a supportive business environment creates an ecosystem where enterprises can thrive, adapt to changing circumstances, and contribute meaningfully to economic growth and societal prosperity (Fraser et al., 2016; Broccardo, Mazzuca, Frigotto, 2019; Jang, Lee, & Hadley, 2020). Synthesize the overall finding as diagram:

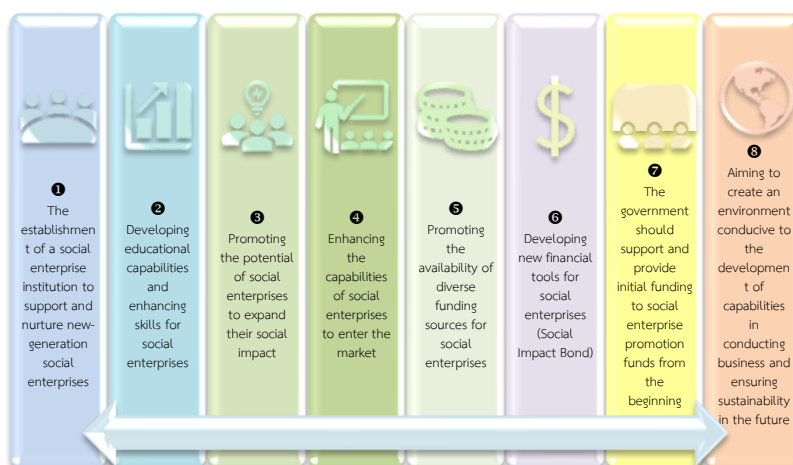

Diagram 1. Empowering social enterprises: comprehensive strategies for sustainable community development.

Conclusion

The study proposes a comprehensive strategy for nurturing social enterprises' growth and impact, advocating for a dedicated institution providing funding, mentorship, and advisory services. It emphasizes educational initiatives, incorporating social business practices into curricula, and supports researchers. Policy recommendations include local adaptation, financial support, knowledge sharing, and awareness creation. Market entry involves enhancing access, skills, and partnerships. Diverse funding sources, including Social Impact Bonds, are crucial, requiring government support. The study suggests amending laws to enable state funding for social enterprise funds and creating a favorable business environment with stable regulations, finance, workforce, infrastructure, and innovation ecosystems to enable social enterprises to thrive and contribute to societal prosperity. By systematically implementing these steps, the proposed strategy can be integrated into the existing ecosystem, enabling social enterprises to thrive, innovate, and contribute significantly to societal prosperity. Regular assessments and adjustments will ensure the ongoing effectiveness of the strategy.

New Knowledge

From the study, new knowledge has been acquired in 4E-3S-G of Empowering Social Enterprises: Comprehensive Strategies for Sustainable Community Development, can be explained as follows: 1. E: Establishment of Social Enterprise Institution. 2. E: Educational Development and Research Utilization. 3. E: Expanding Social Impact. 4. E: Environment of Conducive Business. 5. S: Support of Market Entry. 6. S: Social Impact Bonds. 7. S: Sources of Diverse Funding. 8. G: Government Support for Social Enterprise Funds.

References

- Ababtain, A.K. & Akinwale, Y.O. (2019). The Role of Entrepreneurship Education and University Environment on Entrepreneurial Interest of MBA Students in Saudi Arabia. *Journal of Economics and Sustainable Development*, 10(4), 45-56.
- Austin, J.E. & Seitanidi, M.M. (2012). Collaborative Value Creation: A Review of Partnering Between Nonprofits and Businesses: Part I. Value Creation Spectrum and Collaboration Stages. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 41(5), 726-758.
- Bandyopadhyay, C. & Ray, S. (2018). Responsible Marketing: Can Social Enterprises Show the Way? *Journal of Nonprofit & Public Sector Marketing*, 31(2), 164-183.
- Bansal, S., Garg, I. & Sharma, G.D. (2019). Social Entrepreneurship as a Path for Social Change and Driver of Sustainable Development: A Systematic Review and Research Agenda. *Sustainability*, 11(4), 1091 <https://doi.org/10.3390/su11041091>
- Blanda, J. & Urbancikova, N. (2020). Social Entrepreneurship as a Tool of Sustainable Development. *Quality Innovation Prosperity*, 24(3), 21-36.
- Bozhikin, I., Macke, J. & Costa, L.F.D. (2019). The role of government and key non-state actors in social entrepreneurship: A systematic literature review. *Journal of Cleaner Production*, 226, 730-747.

- Broccardo, E., Mazzuca, M. & Frigotto, M.L. (2019). Social impact bonds: The evolution of research and a review of the academic literature. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 27(3), 1316-1332.
- Choi, D., Berry, F.S. & Ghadimi, A. (2019). Policy Design and Achieving Social Outcomes: A Comparative Analysis of Social Enterprise Policy. *Public Administration Review*, 80(3), 494-505.
- Dacin, P.A., Dacin, M.T. & Matear, M. (2010). Social Entrepreneurship: Why We Don't Need a New Theory and How We Move Forward from Here. *Academy of Management Perspectives*, 24(3), 37-57.
- Dees, J.G. (2007). Taking Social Entrepreneurship Seriously. *Society*, 4(1), 24-31.
- Defourny, J. & Nyssens, M. (2010). Conceptions of Social Enterprise and Social Entrepreneurship in Europe and the United States: Convergences and Divergences. *Journal of Social Entrepreneurship*, 1(1), 32-53.
- Distanont, A., Khongmalai, O. & Distanont, S. (2017). Innovations in a social enterprise in Thailand. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 40(2), 411-419.
- Doherty, B., Haugh, H. & Lyon, F. (2014). Social Enterprises as Hybrid Organizations: A Review and Research Agenda. *International Journal of Management Reviews*, 16(4), 417-436.
- European Commission. (2023). *Social enterprises*. Retrieved December 20, 2023, https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/proximity-and-social-economy/social-economy-eu/social-enterprises_en
- Fraser, A., Tan, S., Lagarde, M. & Mays, N. (2016). Narratives of Promise, Narratives of Caution: A Review of the Literature on Social Impact Bonds. *Social Policy & Administration*, 52(1), 4-28.
- International Labour Organization. (2017). *Promoting Social Entrepreneurship and Social Capital, A Practice Guide to Supporting Social Entrepreneurship and Inclusiveness in Rural Communities*. Geneva: International Labour Organization.

- Jackson, E.T. (2013). Evaluating social impact bonds: questions, challenges, innovations, and possibilities in measuring outcomes in impact investing. *Community Development*, 44(5), 608-616.
- Jang, Y., Lee, W.J. & Hadley, B. (2020). Interactive Effects of Business Environment Assessment and Institutional Programs on Opportunity Entrepreneurship. *Sustainability*, 12(13), 5280.
- Kabanda, G. (2019). Study on “Building Social Business: The New Kind of Capitalism That Serves Humanity’s Most Pressing Needs” by Muhammad Yunus. *Asian Journal of Management, Engineering & Computer Sciences*, 4(1), 36-43.
- Ketprapakorn, N. & Kantabutra, S. (2019). Sustainable Social Enterprise Model: Relationships and Consequences. *Sustainability*, 11(14), 3772.
- Kosmynin, M. (2022). Social entrepreneurship organizations and collaboration: taking stock and looking forward. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 28(2), 441-470.
- Kotler, P. & Keller, K.L. (2016). *Marketing Management*. Pearson Education.
- Lyne, I. (2017). *Social enterprise and community development: theory into practice in two Cambodian villages* (Thesis of Doctor Philosophy). Sydney: Western Sydney University.
- Mair, J. & Marti, I. (2006). Social entrepreneurship research: A source of explanation, prediction, and delight. *Journal of World Business*, 41(1), 36-44.
- Martin, R.L. & Osberg, S. (2015). *Getting Beyond Better: How Social Entrepreneurship Works*. Brighton: Harvard Business Review Press.
- McIntyre, R. (2018). The Development of Social Economy in France Since 1945. *Forum for Social Economics*, 47(2), 253-261.
- Mowery, D.C. & Sampat, B.N. (2004). The Bayh-Dole Act of 1980 and University–Industry Technology Transfer: A Model for Other OECD Governments? *The Journal of Technology Transfer*, 31, 115-127.
- Nguyen, L., Szkudlarek, B. & Seymour, R.G. (2015). Social impact measurement in social enterprises: An interdependence perspective. *Canadian Journal of Administrative Sciences*, 32(4), 224-237.

- Nicholls, A. (2008). *Social Entrepreneurship: New Models of Sustainable Social Change*. United Kingdom: Oxford University Press.
- Noikoot, P. (2021). Social Impact Bonds: An Innovative Financial to Deliver Public Services for Solving Social Problems. *Political Science and Public Administration Journal*, 12(1), 337–356.
- Nuchpam, P., Prateepornnarong, D. & Jenjarrussakul, B. (2018). Social Enterprise in Thailand: Some Observations on the Social Enterprise Promotion Bill. *Journal of Thai Ombudsman*, 11(1), 109-141.
- Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council. (2023). Mechanisms for Promoting and Developing Social Enterprises to Create Sustainability Locally through Education, Science, Research, and Innovation. Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council.
- Osterwalder, A. & Pigneur, Y. (2010). *Business Model Generation: A Handbook for Visionaries, Game Changers, and Challengers*. Hoboken: John Wiley & Sons.
- Peredo, A.M. & McLean, M. (2006). Social Entrepreneurship: A Critical Review of the Concept. *Journal of World Business*, 41(1), 56-65.
- Rana, M.S. (2023). *The Rise of Social Entrepreneurship: Innovations in Creating Sustainable Impact in Bangladesh*. Retrieved December 20, 2023, <https://www.linkedin.com/pulse/rise-social-entrepreneurship-innovations-creating-muhammad-sohel-rana>
- Roger, L.M. & Osberg, S. (2007). Social Entrepreneurship: The Case for Definition. Retrieved December 20, 2023, https://ssir.org/articles/entry/social_entrepreneurship_the_case_for_definition
- Sabella, A.R. & Eid, N. (2016). A Strategic Perspective of Social Enterprise Sustainability. *Journal of General Management*, 41(4), 71-89.
- Seelos, C. & Mair, J. (2005). Social Entrepreneurship: Creating New Business Models to Serve the Poor. *Business Horizons*, 48(3), 241-246.
- Skivko, M. (2021). Digital Technologies, Social Entrepreneurship and Governance for Sustainable Development. *Research in Social Change*, 13(1), 165 – 173.

- Suwanaopas, R., Piriyaikul, R. & Chinundej, N. (2018). Effects of Social Enterprise Strategy, Organizational Culture and Knowledge Management on the Triple Bottom Line: The Evidence of Thai Social Enterprise. Ph.D. In Social Sciences Journal, 8(3), 214–229.
- The European Commission's DG Employment, Social Affairs, and Inclusion. (2016). Social Impact Bonds: State of Play & Lessons Learnt. The European Commission's DG Employment, Social Affairs, and Inclusion.
- The National Social Enterprise Promotion Committee. (2020). *Global Social Enterprise: The State of Social Enterprise in Thailand*. Retrieved December 20, 2023, https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/state_of_social_enterprise_in_thailand_2020_final_web.pdf
- Visser, W. & Nick, T. (2010). *The World Guide to CSR: A Country-by-Country Analysis of Corporate Sustainability and Responsibility*. Austin. Texas: Greenleaf Publishing.
- Wilber, C. (2004). Ethics, human behavior, and the methodology of social economics. *Forum for Social Economics*, 33(2), 19-50.
- Yankson, H. (2023). *Marketing: Key differences every Marketer should know*. Retrieved December 20, 2023, <https://www.linkedin.com/pulse/b2b-vs-b2c-social-media-marketing-key-differences-every-yankson>
- Yimwilai, A. (2015). *The Integration of Social Enterprise and Sufficiency Economy: Cases of Social Enterprises in Thailand* (Dissertation of Doctor of Public Administration). National Institute of Development Administration.
- Yunus, M. (2010). *Building Social Business: The New Kind of Capitalism that Serves Humanity's Most Pressing Needs*. New York: Public Affairs.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

รูปแบบเอกสารอ้างอิงวารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือสามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

1.1 การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บเปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ วงเล็บปิด เช่น

1.1.1 กฤษฎา แซ่หลี่ (2562) กล่าวว่า...

1.1.2 ...สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎา แซ่หลี่ (2562) ผลการวิจัยพบว่า...

1.1.3 Krisada Saelee (2019) explains to...

1.1.4 ... consistent with the research of Krisada Saelee (2019) the research results found...

1.2 การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บเปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียน เครื่องหมายจุลภาค และปีที่ตีพิมพ์ วงเล็บปิด กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

1.2.1 อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1.2.1.1 พระไตรปิฎกและอรรถกถา วงเล็บเปิด ชื่อคัมภีร์/เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า วงเล็บปิด แล้วตามด้วย วงเล็บเปิด มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จุลภาค ปีที่พิมพ์ วงเล็บปิด ตัวอย่างเช่น “ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักร 4 ประการนี้ เป็นเครื่องเป็นไปแก่นมนุษย์และเทวดาผู้ประกอบเป็นเครื่องที่มนุษย์และเทวดาประกอบแล้ว ย่อมถึงความเป็นผู้ใหญ่และความไพญฺลในโกศทั้งหลายต่อกาลไม่นานนัก” (อง.จตุกก. 21/31/37) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นต้น

1.2.1.2 ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกียรติศักดิ์ สุขเหลืออง, 2560)

1.2.1.3 ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุรนนท์ สุรนโน และเกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, 2560)

1.2.1.4 ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (อิติวุฒิ หมั่นมีและคณะ, 2560)

1.2.1.5 กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกันหรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปีปัจจุบันมากที่สุด

1.2.2 อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

2.2.1 ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Keown, 2010)

2.2.2 ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Hersey & Blanchard, 2010)

2.2.3 ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Kaiser et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

2. เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม (ภาษาไทย)

2.1 พระไตรปิฎก อรรถกถา ทุกเล่มให้อ้างอิงท้ายเล่มด้วยรูปแบบเดียวกันดังนี้
ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อพระไตรปิฎก อรรถกถา./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

_____. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2.2 หนังสือ

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อหนังสือ/ (ครั้งที่พิมพ์)./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.
พระมหาสุทนต์ อาภาภโร. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

2.3 บทความในหนังสือ

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน ชื่อบรรณาธิการ(บรรณาธิการ)./ชื่อเรื่อง./ (เลขหน้าที่ย่อ)/
สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

พระสุกิจ สุจโน. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย. ใน ปวีตร ว่องวิระ,
ทฤษฎีและวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม. (น. 112). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.

2.4 บทความในวารสาร

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่(ฉบับที่)./เลขหน้าแรกที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้าย
ที่ตีพิมพ์.

อติวุฒิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสารสหวิทยาการ
นวัตกรรมปริทรรศน์, 3(1), 25-31.

2.5 บทความในสารานุกรม

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน/ชื่อสารานุกรม/(เล่มที่ย่อ, หน้า เลขหน้าที่ย่อ).

วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย (เล่ม 1, อักษร
ก, น. 12-16).

2.6 หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์./วันที่/เดือน)./ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์./เลขหน้า.

สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น. 13.

2.7 สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์/(ระดับวิทยานิพนธ์ สาขาวิชา)./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

พระครูพิศิษฐ์ประจันต. (2562). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน
ตามแนววิถีพุทธในจังหวัดสมุทรสงคราม (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.

2.8 รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(รายงานผลการวิจัย)./สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

พระมหาภุชญา กิตติโสภณ. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่น
ไทยยุคใหม่ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรมของ
พระธรรมวิทยากร (รายงานผลการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.

2.9 สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./ (ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน)./ตำแหน่ง/[บทสัมภาษณ์].

พระอุดมสิทธินายก. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ [บทสัมภาษณ์].

2.10 สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่)./ชื่อเรื่อง./สืบค้น วัน เดือน ปี./จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.

ธรรมะไทย. (2563). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก
<http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>

2.11 ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อเรื่อง./ (พ.ศ., วันที่ เดือนที่ประกาศ)./ราชกิจจานุเบกษา./เล่ม ตอน./หน้า.

ข้อกำหนดกรมตำรวจ เรื่อง กำหนดชื่อและประเภทของวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทและ
ประเภทของรถที่ใช้เจ้าพนักงานมีอำนาจตรวจสอบผู้ขับขี่. (2537, 13 กรกฎาคม). ราช
กิจจานุเบกษา. เล่ม 111 ตอนพิเศษ 30 ง. หน้า 31.

2.12 หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์, วัน เดือน)./ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์./น. หรือ p. หรือ pp. เลขหน้า.
ไทยรัฐ. (2548, 19 เมษายน). เขียวพระสอนศีลธรรม. ไทยรัฐ. น. 3.

3. เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม (ภาษาอังกฤษ)

3.1 Tripitaka Commentary

The name of the institution of the scriptures./ (Year)./Title of Tripitaka./
Location:/Publisher.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitaka*. Bangkok: MCU Press.

3.2 Books

Author./ (Year)./Title of the book/(Edition ed.)./ Location:/Publisher.

Hunt, E. K. & Lautzenheiser, M. (2015). *History of Economic Thought* (3rd ed.).
New York: M. E. Sharpe.

3.3 Book Articles

Author./ (Year)./Title of the chapter./In Editor/(Eds.)./Title of the book/(xth
ed.)/(pp-pp)/Publisher.

Sparks, D. L. (2003). Environmental Soil Chemistry: An Overview. In Sparks, D. L.
(Eds.), *Environmental Soil Chemistry* (2nd Ed.). (pp. 1-42). Academic Press.

3.4 Encyclopaedia articles

Author./ (Year)./Title of Article./In Title of Encyclopaedia/(Pages)/Publisher.

Wasinsarakorn, W. (2004). Psychology and Developmental Psychology. In
Encyclopedia of Education. Collected edition of specific issues, 4th rank
(pp. 99-117). Thanat Printing Co., Ltd.

3.5 Journal Articles

Author./ (Year)./Title of Article./Title of Journal./Volume(Issue), Pages-Pages.

Limprasert, P. (2022). The Research of Punishment Suspension of Buddhist Monk and Secular of The Criminal Justice in Thailand. *Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology*, 7(11), 37-53.

3.6 Newspaper

Author./ (YY, MM DD)./Column Name./Title of Newspaper./Pages.

Nanuam, W. (2023, January 4). Plans proceeding for joint petroleum production with Cambodia. *Bangkok Post*. p. 22.

3.7 Thesis and Dissertations

Author./ (Year)./Title/(Doctoral or Master's thesis or dissertation)./
Location:/Publisher.

Pittayawattanachai, P. (2019). *An Analysis of Buddhism Propagation by using Buddhist Arts and Landscape of Cetiya-phum Monastery, Namphong District, Khonkaen* (Doctoral dissertation). Ayutthaya: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

3.8 Interview

Key Informant./ (YY, DD MM)./ Position./ (Interview).

Anuchid. P. (2022, 5 November). Director of the Research Institute. (Interview).

3.9 Website

Author./ (Year)./Title/ Retrieved MM DD, Year,/from URL address.

Buddhism Meditation Tiratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*. Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>.

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย (8-15 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (อังกฤษ) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 350 คำ)

(16 pt) บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

ประเภทของการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น พระพุทธศาสนา; การบริหารจัดการเชิงพุทธ; นวัตกรรม

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Buddhism; Buddhist Management; Innovation

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า และเขียนให้ครอบคลุมทุกประเด็น)

(16 pt) กล่าวถึงความเป็นมาของเรื่องที่ทำการวิจัยครั้งนี้ ว่ามีความเป็นมาอย่างไรบ้าง พร้อมทั้งอ้างอิงที่มาของข้อมูลนั้นอย่างถูกต้อง

.....

.....

.....

(16 pt) กล่าวถึงปัญหาที่นำมาสู่การวิจัย ให้ตรงประเด็นกับเรื่องที่วิจัยและเชื่อมโยงกับพื้นที่วิจัย ปัญหานั้นเป็นปัญหาที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปและต้องการได้รับการแก้ไข นำเสนอผลงานวิจัยที่ผู้อื่นได้เคยศึกษาไว้แล้ว พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

(16 pt) ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้และหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

.....

.....

.....

(16 pt) สรุปเพื่อเชื่อมโยงไปสู่คำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย

.....

.....

.....

.....

.....

วัตถุประสงค์การวิจัย (18 pt)

1. (16 pt)
2. (16 pt)
3. (16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) เขียนให้ครอบคลุม 5 หัวข้อ ได้แก่ 1. รูปแบบของการวิจัย 2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) 5. การวิเคราะห์ข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย (18 pt) (เขียนให้ครบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้)

(16 pt) ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)

ที่มา: ... (ถ้ามี)

คำอธิบายภาพ

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

คำอธิบายตาราง.....

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ (ค้นพบอะไร สะท้อนให้เห็นถึงอะไร สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของใคร พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล.....

องค์ความรู้จากการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุนองค์ความรู้ที่ค้นพบจากการวิจัยหรือสังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดล และโมเดลมีที่มาจากฐานคิดของแนวคิดหรือทฤษฎีใดอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

ข้อเสนอแนะ (18 pt)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (16 pt) (ถ้ามี)

.....

.....

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ (16 pt) (ถ้ามี)

.....

.....

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป (16 pt) (ถ้ามี)

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือ กรณีที่ขอบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์) (ถ้ามี)

(16 pt) ขอขอบคุณแหล่งทุน และควรระบุเลขที่สัญญาทุนวิจัย ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณ ทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2563 และข้อมูลจาก โครงการวิจัยย่อย เรื่องการพัฒนาศูนย์ประสานงานเครือข่ายความเข้มแข็งทางจิตปัญญาของผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรม.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt) รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบ American Psychological Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่องต้อง ตรงกัน.....

ธรรมะไทย. (2563). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก <http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>.

จิตฺติวุฒิ หนัณมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสารสหวิทยาการ นวัตกรรมปริทรรศน์, 3(1), 25-31.

พระครูพิศิษฐ์ประทานธ. (2562). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ตามแนววิถีพุทธในจังหวัดสมุทรสงคราม (ดุขฎิณิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย.

- พระมหากษัตริยา กิตติโสภโณ. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่น
ไทยยุคใหม่ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรมของ
พระธรรมวิทยากร (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุทนต์ อาภาภิโร. (2548). *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.
- พระอุดมสิทธินายก. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ [บทสัมภาษณ์].
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน *สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย* (เล่ม 1,
อักษร ก, น. 12-16).
- สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *ผู้จัดการรายวัน*, น. 13.
- Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*.
Retrieved March 20, 2020, from [https://thebuddhistcentre.com /text/who-
was-buddha](https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha).
- James, C. (2013). *Office markets & public policy*. Chichester, West Sussex: Wiley.

Sample of Original Research Article Preparation

NAME OF RESEARCH ARTICLE (ENGLISH) (18 pt)

Name of Research Article (Thai) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (English) (14 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (Thai) (14 pt)

Affiliation of the main author (English) (14 pt)

Affiliation of the main author (Thai) (14 pt)

Corresponding Author E-mail:..

Abstract (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) Objectives of this research were: 1.....
2..... and 3..... Populations and sample, research tools, Data collection,
Data analysis, Statistics used for data analysis.

Findings were as follows: (present only the most interesting research
findings).....
.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as Buddhism; Buddhist Management; Innovation

Abstract (Thai) (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: (Thai)

Introduction (18 pt) (should not be more than 4 paragraphs)

(16 pt) mention background of the research topic with brief history as how the topic develops with correct references.

(16 pt) mention problems leading to research directly to the point of the research and relate the matter to locations in which research is conducted on the common problems generally accepted and want them to be solved.

(16 pt) Review related at least 2 concepts and theories to be used as guideline for the research and/or theories related to the research topic with correct references of data sources.

(16 pt) Conclude to connect the matters to research questions and objectives of the research

Research Objectives (18 pt)

1. (16 pt)
2. (16 pt)
3. (16 pt)

(16 pt) Write to cover 5 sub-headlines: Research design, Populations and Samples and Key Informants, Research Instrument (quantitative and qualitative), Data Collection, (quantitative and qualitative) Data analysis (quantitative and qualitative), Statistics used to analyzed the data.

(16 pt) results of the research answer all objectives.

Figure 1: (Name of the figure)

Source: mention the name of the source (if any)

Figure captions.....

.....

.....

.....

.....

.....

Table 1 (Name of table (if any))

Table explanation.....

.....

.....

.....

.....

Discussion (18 pt)

(16 pt) Discuss the research findings according to the research objectives (what is discovered? what is reflected? Is it related to at least two topics of the reviewed research works in chapter 2. Discuss them all with references of data sources.

Body of knowledge (18 pt)

(16 pt) Point out the body of knowledge or achievement from the research work. Synthesize the knowledge in form of a model/ Model structure that is concise and easy to understand.

Recommendations (18 pt)

Policy Recommendations (16 pt) (if any)

Operational Recommendations (16 pt) (if any)

Recommendations for Next Research (16 pt) (if any)

[illegible]

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ (8-15 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 350 คำ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น พระพุทธศาสนา; การบริหารจัดการเชิงพุทธ; นวัตกรรม

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Buddhism; Buddhist Management; Innovation

(16 pt.) เขียนบททวนแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาเป็นฐานคิดในวิพากษ์ประเด็นต่างๆใน
การเขียนบทความวิชาการ

เนื้อหา (18 pt)

(16 pt)

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)

ที่มา: ... (ถ้ามี)

คำอธิบายภาพ

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

คำอธิบายตาราง

Sample of Original Academic Article Preparation

NAME OF ACADEMIC ARTICLE (ENGLISH) (18 pt)

Name of Academic Article (Thai) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (English) (14 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (Thai) (14 pt)

Affiliation of the main author (English) (14 pt)

Affiliation of the main author (Thai) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

Abstract (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as Buddhism, Buddhist Management, Innovation

Abstract (Thai) (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: (Thai)

Introduction (18 pt)

(16 pt)

Content (18 pt)

(16 pt)

Figure 1: (Name of the figure)

Source: mention the name of the source (if any)

Figure captions

Table 1 (Name of table) (if any)

Table explanation

(1.6 pt) Format of reference is name-year as of American Psychological Associate (APA) References in contents and at the end must be consistent.